Bibliotéka poučná a zábavná
vydávaná
„Dědictvím sv. Cyrilla a Methoděje“.

Veškerých Dědictvím vydaných spisů č. 46. na rok 1899.

LURDY

a pouť do Lurd roku 1896. konaná.

Sestavil
Leopold Kolísek,
farář v Předklášteří u Tišnova.

V BRNĚ, 1899.

V komisi u K. Winikra v Brně, Bedřicha Grosse v Olomouci
a v Cyrillo-Methodějském knihkupectví (Gustava Francla) v Praze.

LURDY

a pouť do Lurd

r. 1896. konaná.

Sestavil

Leopold Kolísek,

farář v Předklášteří u Tišnova.

V BRNĚ, 1899.

V komisi u K. Winikra v Brně, Bedřicha Grosse v Olomouci a v Cyrillo-Methodějském knihkupectví (Gustava Francla) v Praze.

Tiskem benediktinské knihtiskárny v Brně.

Schváleno nejdůstojnější biskupskou konsistoří brněnskou ze dne 31. května 1899, pod č. 3023.

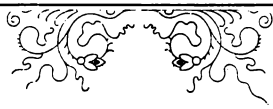

Předmluva.

O Lurdech napsáno do dnešní doby již mnoho spisů. Též v našem jazyku českém vydány byly některé knihy a uveřejněny četné články v různých časopisech. Přicházím-li nyní s novou knihou o Lurdech, mám za to, že kniha ta není zbytečna. — Původně zamýšlel jsem pouze popsati druhou rakouskou pouť do Lurd roku 1896., jíž jsem se súčastnil. Když však slavný výbor Cyrillo Methodějského dědictví projevil přání, aby spis ten obsahoval dějepisný vývoj tototo slavného poutního místa, sestavil jsem knihu na nejširších základech, takže kniha tato obsahuje nejen popis oné naší pouti, nýbrž obšírné dějiny lurdské svatyně od jejího vzniku r. 1858. až po rok 1896.; vyličuje tedy dobu 38 let. K dílu tomuto čerpal jsem ze všech znamenitějších spisů, které doposud o Lurdech vydány byly. Jsou to: „Panna Maria Lurdská“ od Jindřicha Lasserra, přeložil P. Petr Hlobil; „Bernadetta, sestra Maria Bernarda“, od Jindř. Lasserra, přeložil P. Em. Svitavský; „Královna máje“ neboli „Rozjímání o zázračných událostech Lurdských“, dle P. Alex. Weningra upravil Jan

Parobek, děkan v Uherském Brodě; „Kdo má pravdu?“ od dra Ackerla; „Die Wunder von Lourdes“ von A. Schott (Stuttgart); „Die Grotte von Lourdes“ von Dr. Dozous; „Lourdes und seine Geschichte“ von Dr. Boissarie; „Am Mutterherzen“ von Dr. Ackerl; „Die Wunder von Lourdes“ von Monsignore von Segur; „Maria von Lourdes“ von Dr. Johanes Chrzaszcz; „Lourdes als Welt-Heiligthum“ von Ad. Reiners; „Echo der Annalen Unserer Lieben Frau von Lourdes“, Monatschrift von Auer in Donauwörth; „Lourdes-Pilger“, Monatschrift von Ad. Reiners in München. Mimo tyto prameny použil jsem také knihy, již o naší pouti sestavil vdp. P. Mat. Eisterer, farář ve Wiener-Neudorfu, pod názvem „Erinnerungsblätter an den zweiten österr. Pilgerzug nach Maria Lourdes“; pak různých článků, uveřejněných v „Našem domově“, „Hlasu“, „Čechu“, v „Alte- und Neue Welt“ atd. Všem tuto vyjmenovaným spisovatelům, jakož i všem důstojným pánům kněžím, kteří přelaskavě zaslali ze svých farností zprávy o zřízení soch, kaplí atd. ke cti a chvále Panny Marie Lurdské, vzdávám díky nejvroucnější.

Rovněž nejuctivěji děkuji vysocedůstojnému pánu, panu Arnoldu hraběti z Lippe, sídelnímu kanovníku u sv. Štěpána ve Vídni a dp. Bedřichu Pesendorferovi, redaktoru časopisu „Ave Maria“ v Urfahru u Lince, za ochotné bezplatné zapůjčení obrázkových rytin.

Na konec projevuji skromné přání: Kéž kniha tato s tou láskou jest čtena, s jakou byla sestavována; kéž naplní srdce čtěnářovo onou radostí, jakou jsme my poutníci pociťovali na milostném místě lurdském; a kéž vzbudí v duši čtenářů nejen úctu, nýbrž i tak velikou víru, tak neoblomnou důvěru k Neposkvrněné Panně Marii, jaké byli jsme očitými svědky v Lurdech . . .

V Předklášteří u Tišnova o svátku Očisťování Bl. Panny Marie dne 2. února 1899.

Leopold Kolísek,
farář.

Část první.

Cesta do Lurd.

I. Cesta z vlasti přes Švýcary do Lyonu.

1. Provolání poutního výboru.

V Marianském měsíci květnu roku 1896. bylo v čelnějších katolických listech jak německých tak českých, uveřejněno prohlášení, jímž vybízejí se účastníci na pouť na světoznámé místo — do Lurd. Prohlášení ono bylo také rozesláno po katolických farách celé rakouské říše a znělo takto:

„Jest tomu deset roků, co ve Vídni sjel se četný zástup katolíkův a katoliček z nejrůznějších stavův a ze všech zemí říše, aby společně putovali na posvátné místo naší milé Matičky v Lurdech, a tam aby přednesli své vroucné prosby Královně Nebeské, k pomoci vždy přeochotné, a mocné Její přímluvy si vyprosili. Že nyní po uplynutí celého desítiletí opět se jeví touha do Lurd putovati, jest zcela pochopitelno, uvážíme-li, že z Německa, Belgie a jiných zemí každoročně veliké zástupy tam pospíchají. Za tou příčinou domluvily se tyto spolky: arcibratrstvo sv. Michala, bratrstvo Panny Marie

Lurdské a Marianská kongregace se svolením Jeho Eminence nejdůst. pana kardinála a arcibiskupa vídeňského a usnesly se na tom, podniknouti na konci léta buď koncem srpna neb začátkem září roku 1896. zvláštním vlakem, tedy v uzavřené společnosti, pouť do Lurd. Podmínky byly by pro jednotlivé účastníky co možná velmi výhodné. Má totiž jízda tam i zpět s úplným zaopatřením, bytem a vedlejšími vydáními na všech místech delšího i kratšího pobytu státi 125 zl. pro III. třídu; 188 zl. pro II. třídu; 240 zl. pro I. třídu i s příspěvkem na všeobecnou režii. V tom započtena jest i na zpáteční cestě odbočka do Paray-le-Monial, kde jest památná svatyně Božského Srdce Pána Ježíše.

Především běží o to, aby se přihlásil dostatečný počet účastníkův, aby zvláštní vlak mohl býti vypraven; že se tak stane, není pochybnosti, jelikož se jich před desíti lety při první pouti katolíků rakouských do Lurd přihlásilo jednou tolik, než zvláštní vlak vyžadoval, a při tom nebyly tehda podmínky stran ubytování a stravování tak výhodné, jako nyní.

Činí se tedy vyzvání ke všem katolíkům a katoličkám, kteří mají touhu po památné oné svatyni, a jimž poměry dovolují, pouti té se súčastniti, aby co nejdříve úplně se rozhodli a svůj pevný úmysl poutnímu výboru oznámili s podrobným udáním své adressy a označením, které jízdní třídy chtějí použiti.

Tyto přihlášky musejí nejdéle do konce července t. r. býti v rukou výboru, poněvadž se pak

podle počtu účastníků musí vyjednávati s patřičnými dráhami a majiteli hotelů, jichž se použiti má cestou i v Lurdech.

Vlak pojede z Vídně na Tyroly a Vorarlberk přes Curych, Lyon, do Lurd; zde zdrží se celé čtyry dny a vrátí se pak přes Švýcary (v Einsiedelu bude jednodenní zastávka) a přes Tyroly nazpět. Den a hodina odjezdu jakož i jiná ustanovení a pokyny oznámí se všem přihlášeným účastníkům zavčas a to písemně.

Přihlášky k účastenství na této pouti, jakož i všechny dotazy, buďtež zasílány na „poutní výbor“ ve Vídni I., Annagasse Nr. 9.

Ve Vídni, dne 15. dubna 1896.

Za poutní výbor:

Carlos kníže Clary a Aldringen m. p.,
předseda bratrstva sv. Miachala Archanděla.

Msgr. Arnold hr. z Lippe m. p.,
sídelní kanovník u sv. Štěpána

Msgr. Antonín Schöpfleuthner m. p.,
ředitel kostela u sv. Voršily.«

Když jsem toto prohlášení přečetl, zmocnila se mne opravdu veliká touha, abych se pouti té súčastnil, a to tím větší, poněvadž již dříve umlouvali jsme se s bratrem Drem Františkem Kolískem, vikářem na dómě v Brně, že bychom si společně do Lurd zaputovali. Za podmínek tak výhodných rozhodli jsme se oba, že pojedeme. Pátral jsem také, kdo by ještě ze známých kněží jel, aby nás

bylo více známých pohromadě, protože potom putování jest zajímavější; a bylo mi tudíž velmi milo, když jsem dostal zprávu, že také dp. farář ze Žďárce na pouť tu se vydá.

Úplně se rozhodnuv, přihlásil jsem se poutnímu výboru a poslal také zavčas 125 zl., hodlaje jeti třetí třídou.

Na to obdržel jsem legitimační lístek, pak malou knížečku, v níž byly písně a modlitby, jež konati se budou cestou; pak stručný popis krajin, jimiž poutní vlak bude se ubírati, a také byla připojena mapka, naznačující celou cestu.

Nad to zase v jiném sešitku byl rozvrh na každý den jakož: bližší určení pro pobyt na všech místech. Také zvláštní odznak byl poštou poslán: na černožluté stužce byla medailka s obrazem P. Marie Lurdské na jedné straně, na druhé pak svatyně Lurdská. Pouť byla určena na začátek září, a odjezd z Vídně ustanoven na den 31. srpna před 12. hodinou v poledne.

2. Příprava na cestu.

Nastala nyní příprava. Co se týče tak daleké pouti, měl jsem již jisté zkušenosti, neboť jsem se roku 1893. súčastnil pouti do Říma, která tenkráte vypravena byla z Čech, a proto jsem již napřed věděl, že taková pouť — není nikterak pohodlná, obzvláště musí-li se jeti ve III. třídě; ale myslím, že právě všechny ty svízele a nepříjemnosti, které

člověka potkají, shodují se docela s účelelem pouti. Pouť není výlet pro pohodlí, nýbrž spíše čin sebezapírání a kajicnosti. Kdo by chtěl jeti na pouť k vůli pohodlí a vyražení, nechť zůstane raději doma.

Co se přípravy týče na tak dalekou cestu, tu se doporučuje vzíti sebou — co nejméně zavazadel. Je to ovšem umění, vzíti sebou málo a přece všechno, čeho člověk nejnutněji potřebuje. Nejlépe vzíti si kufřík jeden, pohodlný, aby si ho mohl sám nésti a také snadno unésti. Postačí jeden pohodlný kufřík úplně. A nyní co do něho? Na prvním místě prádlo a toho ne mnoho, neboť v čas nouze může si každý na cestě raději potřebné věci koupiti. K prádlu čítám také ručník jeden nebo dva, pak kousek mýdla, neboť je toho potřeba; když se jede celou noc a ráno se má v jízdě pokračovati, pak je potřebí někde na nádraží se umýti. Bývají také na nádražích pumpy, u nichž dovoleno toto umývání vykonati. Dále se doporučuje vzíti sebou kartáč na šaty, kartáček na zuby a hřeben na vlasy. Ba ani na jehlu a niti nemá se zapomenouti. Stane se kolikráte, že ve vlaku utrhne se knoflík, může si ho pak přišíti každý sám a nepřijde do rozpaků, i kdyby si šaty roztrhl.

Co se šatstva týče, doporučuje se především, vzíti sebou pohodlnou obuv a vesměs lehounký oděv a pak havelok, který jest na delších cestách výtečným přioděním. — Pro kněze dostačí talár a havelok.

Pro občerstvení má sebou také vzíti každý láhvičku koňaku a malaga, obzvláště pro dlouhou jízdu ve vlaku.

Také se doporučuje vzíti sebou do Lurd kousek — francouzské řeči. Ta ovšem nemůže se směstnati do kufříku, leda v knížce, a ta zase málo prospěje; ale má si každý aspoň několika nejdůležitějším větám naučiti z nějaké příruční knihy, neboť dávno není pravda, že by člověk s němčinou všude se mohl protlouci. Věděl jsem z pouti Římské, že v Italii stejně nám nerozuměli a vyvalovali na nás oči, když jsme mluvili česky nebo německy. — Nicméně já jsem si moc hlavy frančtinou nelámal, neboť jsem byl, jak se říká, kryt; můj bratr francouzsky umí, a proto o více jsem se nestaral. — Ostatně mohu doporučiti velmi praktickou knížku „Polyglott-Kuntze“; jsou tam nejdůležitější hovory pro cestovatele; stojí 30 kr. Dostati lze ve všech řečích, totiž v té neb oné cizí řeči a německé.

Postarav se o svého zástupce po čas pouti, zažádal jsem u nejdůstojnější biskupské konsistoře o povolení a vyprosil jsem si od nejdůstojnějšího pana biskupa „Celebret“, t. j. listinu, na základě které smí kněz v cizím světě sloužiti mši sv.; bez průkazu takového může se mu sloužení mše svaté odepříti.

Tím byly moje přípravy na dalekou pouť u konce.

3. Odjezd z Brna do Vídně.

Poněvadž byl určen odjezd z Vídně v pondělí dne 31. srpna, tedy umínili jsme si, že z Brna do Vídně pojedeme den před tím. Tak jsme také učinili. V neděli dne 30. srpna rozloučivše se s matkou, ubírali jsme se před 12. hodinou v poledne na nádraží severní dráhy.

Je to zvláštní pocit, když člověk se má odebrati na tak dalekou cestu do cizí země a mezi cizí lid. Díváte se všude, a každému jako byste chtěli dáti „S Pánem Bohem!“

Došli jsme na nádraží. Koupili lístek do Vídně, poněvadž poutní lístek platil až z Vídně a odebrali se do čekárny. Když jsme pak vyšli na perron, tu viděli jsme některé kněze i laiky v cestovním obleku s kufříky v rukou.

Přistoupil k nám jeden mladší kněz a s úsměvem ptá se: „Kam jedete?“

„Do Lurd!“ zněla naše odpověď.

„To jsem si hned myslil. Já také do Lurd. Mé jméno znáte asi z novin: P. Janda ze Švábenic!“ pravil onen velebný pán; uveřejnil totiž v novinách provolání, aby slovanští účastníci drželi se pohromadě.

„Dobře známe!“ odvětili jsme, a dali jsme se pak do hovoru.

Za chvíli sedli jsme do vlaku. P. Janda tuším do II. třídy, my pak do III. třídy. Bylo tam plno; zajímavo však, že většinou — židé. Jest opravdu podivno, že židé nejvíce cestují; inu, mají peníze a jezdí za obchodem. Mezi nežidy ze spolucestu-

jících v našem kupé byli také dva mladíci, řekl bych hejskové, až — z Ameriky; také si po americku počínali. Byli nezdvořilí jen což, jakoby si myslili, že celá Evropa si to musí pokládati za čest, že takoví dva „mladí páni“ svou přítomností ji oblažili. Jeden z nich — byl to vlastně kluk, mohlo mu býti tak třináct let, kouřil cigaretty jako o závod, druhý byl starší, asi přes dvacet, a ve slovech i jednání jak se patří, vlastně jak se nepatří — nezdvořák. Zakusili jsme to hned na počátku své jízdy. —

Když jsme totiž vstoupili do vozu, jenž byl průchodním, takže prostředkem bylo volno a po stranách sedadla, bylo hned u dveří jedno sedadlo prázdné a na druhé straně naproti také jedno. Použili jsme těchto prázdných sedadel, a za malou chvíli vlak se hnul. V té však přišel z venku mladík a začal dosti neslušně, že to bylo jeho místo, a když se s naší strany řeklo, že jsme to nevěděli, tu zrovna se představoval, že jest až z Ameriky a že má právo na to místo a dovoloval si všelijaké poznámky vida, že jsme kněžími. Znajíce dobře naše přísloví, které snad do Ameriky posud nepřišlo, totiž: „Moudřejší ustoupí“ — udělali jsme mu místo a tím přinutili milého amerikána k mlčení.

Již tedy na počátku své pouti pocítili jsme jakousi nepříjemnost, avšak myslili jsme si: „Patří to již k věci,“ a bylo nám to konečně lhostejno.

Cestou měli jsme ještě to potěšení, že jeden z těch židů, co jeli s námi, napřed se naobědval, měl šunku a housky sebou, pak zapil vínem, a

potom si i trochu schrupl. Toto schrupnutí bylo časem tak hlasité, že přehlušilo hukot vlaku. Inu, noc má své právo, a žid ve vlaku také. Tím aspoň onen žid choval se solidněji, než mladý pán z „nového světa“.

4. Ve Vídni.

Přijeli jsme do Vídně. Každý jsme měli kufřík, a vzdálenost do spolkového domu katolických tovaryšů, kde jsme měli zamluvený nocleh, jest značná, proto jsme si vzali drožku.

Vídeň byla ještě ozdobena od návštěvy ruského cara. Na hlavní třídě, kudy se císařský průvod ubíral, byly ohromné stožáry, pak velkolepé slavnostní brány, ozdobené znaky ruskými a rakouskými. Pohled na všechny ty ozdoby vzbuzoval v nás slavnostní náladu.

Dojeli jsme na místo. Vystoupili jsme z drožky a zaplativše drožkaři taxovní obnos, vstoupili jsme do domu. Vrátný ochotně nám vzal kufříky, vyřizoval, že dp. předseda není sice doma, ale že máme přichystány pokoje nahoře. Šli jsme po úzkých schodech nahoru.

Uvedl nás do malých ale slušně upravených pokojíků; tam jsme vysvlekli taláry, v nichž jsme jeli, oblekli kabáty, a trochu se upravivše, sešli jsme dolů do zahrady spolkové. Usedli jsme a dali si malé občerstvení. Hovořili jsme spolu česky. Poblíž bylo několik členů spolku. Jeden z nich, slyše nás hovořiti česky, přišel k nám a předsta-

voval se česky, že jest z Moravy od Jihlavy, a byl rád, že jsme jeho krajané.

Chvíli jsme hovořili, a poněkud se občerstvivše pivem odešli jsme, abychom se podívali do — Pratru.

Kdo jede do Vídně a nepodívá se do Pratru, ten ani ve Vídni nebyl. Co Vídeň činí Vídní, je Pratr, kde bývají vždy nějaké attrakce čili lákadla, aby se tam co nejvíce lidí přivábilo.

Tehda byly to hlavně „Benátky ve Vídni“, které skutečně stály za podívanou.

Jeli jsme do Pratru po tramvaji. Přijeli jsme k Pratru a šli napřed do zvěřince. Nebyla to pro nás žádná novinka, neboť zvěřince podobné jsme již viděli v Brně, ovšem ne v takových rozměrech, jako právě bylo v Pratru; pak jsme se šli podívat na — „Ašanty“.

„Kdo to je?“ ptáte se.

Jsou to lidé „z té horké Afriky“, a byli přiveženi do Vídně, aby v Pratru byli lidem na odiv, a tak aby návštěvu Pratru co nejvíce zvýšili. Za podívanou to také stálo, ale — dojem, jaký na nás učinili, nebyl nejlepší.

Kolik těch Ašantů bylo, nevím, ale bylo jich hodně a měli tam i své ašantské příbytky. Byla to nízká stavení, spleskaná tuším z hlíny a nepálených cihel, více chlévům podobná, nežli lidským obydlím.

Když jsme k nim přišli, bylo tam hrůza lidstva — Vídeňáků, kteří si na takové věci potrpí. Ašanti dělali právě koncert. A byl to koncert! Vlastně

to byla hudebně-taneční produkce. Kolem do kola byli hudebníci, kteří dělali místo hudby pekelný rámus na roztodivné „hudební“ nástroje, jakési křidle, bubínky a jiné. Takové hudbě se u nás říká kočičina. Při tom křičeli a řvali — podle jejich měl to býti ovšem — zpěv. Jíní byli v kole a tančili; skákali vlastně a motali se sem tam jako pitomí.

Podotknouti sluší, že mnozí z nich byli na polo — nazí, a proto myslím, že se takovými věcmi mravnosť nepodporuje, uváží-li se, že tam mají přístup všickni, tedy i malé děti, jak jsme jich tam hojnosť také viděli.

Věru jsem nevěděl, mám-li více litovati těch lidí — divochů, nebo lidí — diváků; jest smutným znamením doby, že takových věcí používá se jako lákadel do Pratru . . .

Zatím se setmělo, a my odebrali se na jiné místo v Pratru — do „Benátek ve Vídni“, poněvadž právě večer jsou krásnými při hojném a rozmanitém osvětlení. Nazývá se část tato proto „Benátky“, poněvadž jest to kus nápodobených skutečných vlašských Benátek, jež, jak známo, vystavěny jsou v moři. Jako tam, tak i zde jsou ulice dlážděny — vodou, jak vtipně vykládal mi kdysi starý voják, jenž v Benátkách byl. Domy vyčnívají z vody a ulice jsou vodní kanály, přes něž jest na sta mostů.

Chodili jsme sem a tam a všude něco viděli a hlavně slyšeli. V jednom místě je dokonce divadlo. Zdvihne se opona a lidé venku mají před sebou

hned jeviště. Zpívali dosti lahodně, a zdá se, že to byli praví Taliáni. Snadno lze je poznati po uhlazeném, vysokém hlasu.

Z Pratru jeli jsme opět po tramvaji do tovaryšského spolku. Měli tam právě zábavu: komické výstupy a hudební čísla, jež řídil sám předseda spolku dp. Michele, rodák z Lysic na Moravě.

Slušně a zdařile provedené výstupy znamenitě nás pobavili. Produkce hudební pak nás přímo překvapily. Vždyť hráli to sami tovaryši, tedy lid dělnický a řemeslnický, jenž může velmi málo času hudebnímu vzdělání věnovati.

Zábava taková ovšem zušlechťuje, a proto tovaryšské spolky hlavně ve větších městech jsou velkým dobrodiním pro pracující lid, a měly by takové spolky býti co nejvíce podporovány

Místnosti spolkové byly takřka přeplněny.

Po produkci odebrali jsme se na odpočinek.

Ráno jsme vstali před šestou hodinou a sloužili mši sv. v domácí kapli. Jest překrásna; zasvěcena jest přesvaté Rodině: Sv. Josefu, Marii Panně a Ježíškovi.

Posnídavše rovněž ve spolku, šli jsme do velechrámu sv. Štěpána, kde pro nás poutníky sloužena byla mše sv. o 8. hodině.

Mši sv. sloužil nejdůstojnější pan arcibiskup Dr. Ed. Angerer, při níž poutníci nábožně se modlili.

Po mši sv. stoje uprostřed oltáře a maje mitru na hlavě a berlu v ruce, proslovil nejdůstojnější pan biskup následující řeč:

„Milí poutníci!

Uplynulo deset roků od té doby, kdy jsem na tomto posvátném místě žehnal oněm poutníkům, kteří právě, jako vy, chystali se na pouť k Panně Neposkvrněné do Lurd. Nevím, kolik jest z nich posud na živě, nebo kolik jich zemřelo; to ví milý Pán Bůh. Ale ti všickni putovali k Matce Boží do Lurd, aby Jí tam přednesli svoje záležitosti, svoje prosby, svoje vzdechy, a aby na milostivém místě tom nalezli potěchu, klid a milosť...

I Vy zajisté spěchati tam budete s touže radostí a s tímže úmyslem, totiž abyste nalezli tam potěchu a milosť. Aby však tato pouť přinesla Vám duševní užitek, musíte v mysli poohlédnouti se na celý svůj život minulý v jednotlivých jeho oddílech, musíte zpytovati, zdali jste byli vždy věrni u víře, silni v naději, zdali láska Vaše vždy vroucí byla, zdali jste si uchovali srdce čisté, zdali jste svědectví vydávali o pravdě; dále zdali jste nepoškozovali cti a majetku bližního, zdali jste ve štěstí a v radosti hledali vždy vůle Boží, zdali jste také utrpení, která Bůh na Vás ve svém milosrdenství posílal, vždy trpělivě snášeli...

O jistě mnohý z Vás při této vzpomínce a při této úvaze by si přál, aby to neb ono bylo se nestalo, aby v tom neb onom případě byl nezhřešil. Neboť kdo jest tak spravedlivý, kdo tak svatý a dokonalý, že by si troufal předstoupiti před soudnou stolici Boží úplně beze všecho hříchu?!

Při tomto zpytování sama sebe, v němž prozkoumáte celý svůj život, musíte útočiště hledati

u — Panny Marie, abyste na Její přímluvu došli usmíření s Bohem; neboť Ona jest Matkou Toho, Jenž ve svém milosrdenství celý svět smrtí svou usmířil, vykoupil. My nazýváme Ji „Útočištěm hříšníků“, poněvadž na Její přímluvu Bůh lidem dává milosť a odpuštění; my voláme k Ní „Potěšení zarmoucených“, poněvadž Ona zakusila úzkostí a žalu života lidského v míře největší, poněvadž Ona sama stojíc pod křížem největší hořkost vytrpěla, jako žádný mučenník, a poněvadž Ona svoje milosrdné oči k nám obrací a Boha prosí, aby nás v neštěstí a bolu potěšil. My nazýváme Ji „Uzdravení nemocných“, poněvadž ubozí nemocní od Její přímluvy doufají uzdravení neb aspoň úlevy v bolestech; Božský Spasitel sám kdysi za Svého života tolik nemocných zázračně uzdravil, a tu zajisté i nyní na přímluvu Své Nejsvětější Matky nemocným rád poskytne zdraví neb aspoň potěchy v nemoci. —

Vyslyšení těchto našich proseb jest ovšem u Boha samého; neboť Bůh vševědoucí činí to, co srovnává se s jeho věčnými úradky a úmysly. Ale velikým uspokojením nás naplniti může ta okolnosť, že Pán Ježíš na kříži dal nám Pannu Marii za matku v osobě sv. Jana, svého Miláčka.

Tak tedy vykročte z tohoto ctihodného chrámu Páně a putujte s veselou myslí do Lurd a modlete se tam: „Budiž pozdravena, Ty Panno Neporušená, Královno nebes i země! My, Tvé dítky, stojíme před Tebou a úpěnlivě prosíme, aby nám Bůh odpustil naše hříchy, aby zbavil nás utrpení, aby nás

potěšil a upokojil, a aby nám milosť Svou dáti ráčil, bychom Jej v pravdě z celého srdce, ze vší duše své a ze vší mysli své a ze vší síly své milovali a kdysi z rukou Jeho korunu slávy věčné obdrželi.

Ale nevzývejte o přispění a neproste o pomoc Panny Marie pouze pro sebe a pro své miláčky, nýbrž modlete se též za ctihodnou hlavu naší sv. církve, za našeho císaře, za celý jasný dům rakouský, za naši drahou vlasť, za věřící i nevěřící, za zbloudilé i obrácené, za trpící a zarmoucené, za živé i zemřelé, za všechny křesťanské krále a knížata, za všechen lid křesťanský, aby Bůh naklonil k nim milostné Své Tváře, aby je požehnal požehnáním sv. pokoje.

A když za všechny se modliti budete, vzpomeňte modlitbou svoji také na starce, který radostně z plna srdce Vás žehná ve jménu † Otce i † Syna i † Ducha svatého. Amen."

Promluva tato učinila na nás mocný dojem, a sotva byl mezi námi kdo, jehož oči nebyly by zvlhly slzami. Mluvil ctihodný kmet, ale přednes byl nadšeného mladíka, pln zápalu a sv. přesvědčení. Bylo pozorovati, že slova ta jdou stařičkému hodnostáři ze srdce a šla také k srdci. Bylo pozorovati na všech mocné pohnutí. Okamžik sám sebou byl dojemný, a nad to slova tak srdečná a srdečně přednesená nemohla se minouti účinkem.

Na to vykonány byly společné modlitby na odchodnou.

Ovšem přítomní byli nejen poutníci, nýbrž i jiní zbožní katolíci, o něž ve Vídni není nouze.

Jako nyní, tak i jindy měli jsme příležitosť pozorovati, jak katolický duch ve Vídni vždy víc a více se vzmáhá a na jevo dává. Kdybychom navštívili v kteroukoli dobu dopoledne chrámy vídeňské, všude bychom našli značný počet zbožných věřících při mši sv. i mimo mši sv., a to nejen ženy z prostých stavů, nýbrž ještě více dámy vznešenější, ano i mnoho mužů v uniformách úřednických. —

Dojemné bylo též, když po oné promluvě nejdůstojnějšího pana arcibiskupa a po modlitbách vykonaných, přistupovali Vídeňané i ku neznámým poutníkům a je o modlitby prosili.

Jakási paní přistoupila ku českému knězi, jí úplně neznámému, a prosila jej, aby v Lurdech aspoň jedno „Zdrávas“ se pomodlil k Panně Marii za jejího nezdárného syna. K témuž knězi přistoupila zase jiná paní a prosila, aby jí byl v Lurdech při mši sv. pamětliv. A tak mnozí jiní doporučovali se do modliteb poutníků.

„Pojďme ještě se pomodlit k oltáři sv. Josefa,“ pravil ke mně bratr. Učinili jsme tak a vroucně o ochranu sv. Josefa na dalekou cestu prosili.

Z chrámu Páně u sv. Štěpána rozcházeli se poutníci, aby si ještě pořídili nějaké věci, hlavně aby si vyměnili francouzské peníze za naše, poněvadž pak cestou není k tomu příležitosti. My jsme měli peníze již z Brna vyměněny. Tehda počítán jeden frank za 46 kr. Před 11. hodinou poobědvali jsme ještě v tovaryšském spolku a pak jsme se ubírali na západní nádraží.

5. Odjezd z Vídně. Cesta přes Linec, Solnohrady do Innomostí.

O 11. hodině dopoledne měli jsme se všichni shromážditi na západním nadraží, odkudž určen byl odjezd. Bylo tu hemžení a shon, jako při stěhování národů. Známí se shledávali a kupili k sobě, chtějíce jeti pospolu.

Když jsme byli už všichni pohromadě a na vzájem se seznámili, navrhl vp. Antonín Janda, abychom se všichni Slované drželi pohromadě, a za vůdce tohoto slovanského sdružení navržen dr. Kolísek z Brna. Měli jsme tedy svého vůdce, a bylo sděleno, že každý z „našich“ poutníků v jakékoli záležitosti má se obrátiti buď na dra. Kolíska nebo P. Jandu, ti že pak potřebné vyjednají u poutního výboru. —

Jest mi uznati, že poutní výbor vyhověl také vždycky našim požadavkům a hlavně vys. důst. pan kanovník hr. Lippe a dp. P. Eisterer věnovali nám všechnu laskavost. Buďtež jim za to nejvroucnější díky.

Hned ve Vídni vyžádali naši vůdcové, aby nám Slovanům ponechány byly některé vozy, bychom mohli cestou společně konati své pobožnosti. Přání našemu vyhověno, a tak se stalo, že Slované byli všichni pohromadě až — na naše oddělení. Dr. Kolísek totiž staral se o to, aby všichni dostali dobré místo; tím se stalo, že všechno bylo obsazeno, a nyní už nezbylo pro dra. Kolíska a několik nás mezi Slovany místa. Usedli jsme do zadního prů-

chodního vozu, v němž byly čtyry řady sedadel, a přichvalovali jsme si, jak se nám to pěkně pojede, poněvadž nás bylo v tom voze málo.

Byli jsme tam: Dp. Sim. Zapletal, farář ve Žďárci, vp. Frant. Horký, kaplan v Kobylí, vp. Frant. Pálenský, kaplan v Jaroměřicích, dr. Frant. Kolísek a moje maličkosť.

Když jsme si to pohodlí jak náleží připonachválili, najednou bylo slyšeti hluk z venku.

„Co se stalo?“ ptali jsme se všichni a vyhlédali z oken. Nestalo se nic, ale několik poutníků německých hledá místo mezi slovanskými poutníky, nemohouce už dostati místa mezi německými. Tak došli až k našemu, poslednímu to vozu. Činili jsme sice námitky, že jako je to jen pro Čechy, než nemohli jsme býti neústupnými vidouce, že si někam sednouti přece musí, když mezi ostatními Němci už místa není.

Přisedli tedy k nám, a — ani jsme toho později nelitovali, uměli jsme se dobře s nimi srovnávati.

Představili jsme se na vzájem, majíce společně konati tak dalekou cestu. Byli čtyři z nich z Vratislavy a sice dva manželé, jedna starší vdova, jedna slečna; pak jedna starší slečna z Moravy, kterou vlastně nemohu počítati mezi Němce, poněvadž byla naší národnosti, ale s nimi přisedla; pak jedna slečna z Polska, a jeden mladý pán ze Štyrského Hradce; tak naše společnost byla hodně pestra. —

Každý zaujal nyní vyhlédnuté místo, uvelebil nad sebe i vedle sebe potřebná zavazadla, pak sebe; mnozí z nás stáli jsme u oken, dívajíce se na hemžící se Vídeňáky na perroně, kteří přišli sem poutníky vyprovodit. Mnozí z nich stáli poblíž vozů rozmlouvajíce s poutníky ve voze.

S jakýmisi pocity bázně čekali jsme, až se vlak pohne.

Konečně zazvoněno po třetí. Vlak zapískl táhle a pronikavě a začal se pohybovati. Lidé na perronu mávali šátky, kynuli rukama a volali hlasitě: „S Bohem!“ přejíce nám šťastnou cestu.

Když se vlak hnul, poznamenali jsme se sv. křížem a znova se odporučili pod ochranu Boží a Bl. Panny Marie. Ve vedlejších vozích zanotili také Marianskou píseň: „Tisíckráte pozdravujem Tebe“. Věru, byl to okamžik velice vážný, každý cítil jakési mocné pohnutí, vždyť cíl naší cesty byl tak daleký...

Počasí bylo velmi krásné. Nebylo horko ani zima, jelo se nám tedy příjemně.

Hned na počátku jízdy přišel k nám jeden člen poutního výboru, rozdával nám tištěné písně marianské a také určoval pro každé kupé jednoho vůdce, četaře, takže kolik bylo od sebe oddělených kupé, tolik bylo četařů. Tento četař měl na starosti celou družinu ve svém voze, jemu také měla býti přednášena přání jednotlivců, a on pak vyjednával s poutním výborem.

Zařízení toto jsem velice chválil, shledal jsem je velice praktickým u přirovnání k poutnímu

vlaku z Čech do Říma roku 1893, kde se o nás cestou velice málo starali.

Tento četař měl také na starosti udržovati všechny své příslušníky pohromadě, což bylo důležito hlavně při přesedání do jiných vlaků.

V našem kupé byl četařem dr. Kolísek.

K vůli německým spolupoutníkům konali jsme své pobožnosti německy. My jsme německy uměli, oni však česky nikoliv. Pobožnosti ty v tom záležely, že zpívala se nějaká píseň Marianská anebo jsme se modlili sv. růženec. Při růženci rozdělili jsme se na dvě oddělení, každé říkalo jednu část. Hned na začátku jízdy pomodlili jsme se svatý růženec.

Po modlitbách prohlíželi jsme krajinu za Vídní. Jest velice půvabná, a není tedy divu, že bohatí Vídeňáci mají tam četné a místy i nádherné letohrádky.

Krajina sama sebou je rozmanitá, proto nám nebyla dlouhá chvíle.

S povděkem budiž také poznamenáno, že jsme měli pohodlné vozy průchodní, a ne jako svého času do Říma. Mohli jsme se aspoň trochu projíti a tu a tam jíti do jiných oddělení „na besedu“.

Této výhody jsme také dost často použili a zašli si na kousek řeči do sousedního kupé mezi „Slovany“. Tam bylo živo; byli tam mezi jinými dp. Hošek, farář z Líšně, dp. Sedláček, farář z Ochoze, dp. Norbert Drápalík, premonstrát z Nové Říše, — a ti dovedli hlavně v pozdější době udr-

žovati poutníky v dobré náladě. Při dlouhé jízdě ve vlaku je také dobré nálady na nejvýš potřebí.

V jednom oddělení byly čtyry poutnice z uherského Slovenska. Jedna z nich, Alžběta Kostkova, měla překrásný hlas a velice ráda zpívala. Když se dala do zpěvu, naslouchali všickni s utajeným dechem. Nápěv byl úplně v duchu slovenských národních písní. Jest v tom nápěvu opravdu něco tklivého, dojemného, je to jakoby naříkání duše pod tíží maďarského jařma . . .

Jel jsem tou krajinou za Vídní poprvé, a proto všechno velmi mne zajímalo; byl jsem tedy nemálo rád, že jsem obsadil místo hned u okna. Vyndal jsem si také mapku, kterou nám výbor poutní poslal hned dříve zároveň s knížečkou, v níž byly naznačeny pobožnosti cestou, a pak také stručný popis krajiny, kudy jsme jeli. Mohl tedy každý podle knížky a mapky poznati krajinu, kterou se právě vlak ubíral.

Minuli jsme sv. Hypolit, kdež je biskupské sídlo se starobylým chrámem z 11. století, a brzo spatřili jsme překrásný klášter Melk, taktéž v 11. století vystavený. Za stanicí Pöchlarn napravo přívětivě nám kynul památný poutnický kostel Maria Taferl. Toto jméno znal jsem již od útlého mládí. Zesnulý můj otec byl kdysi v Maria Celli a často nám drobným dítkám vypravovával o své pouti. Jmenoval také ono místo Maria Taferl a — když viděl jsem je nyní, duch můj zaletěl do dávné minulosti, a vřelou vzpomínku věnovala moje duše v tomto okamžiku drahému otci . . .

Za stanicí Amstetten na levo je klášter benediktinský Seitenstetten z 12. století. Má prý znamenitou knihovnu a obrazárnu.

Jeli jsme dále. Vzal jsem ve volné chvíli breviář a chtěl jsem se modliti nešpory. Ani jsem nezačal, když zvolal můj protiseda P. Zapletal: „Aha, podívej se!“

„Co pak?“ ptám se a dívám se naznačeným směrem.

„Co pak nevidíš?“

„Ale co?“ ptám se znova.

„Na hromosvody, ale honem!“

„Kde hromosvody?“

„Tam na stodole!“

Dívám se rychle a zahlédl jsem skutečně hromosvod na — slaměné střeše stodoly.

Podivil jsem se tomu nemálo, jakož se i divil můj protiseda. U nás takového něco nevidět.

„Vidíš, jaké jsou to pokroky tady,“ pravil jsem. „Jak tě znám, bude to první tvoje starosť, až se vrátíš, abys dal i na svoji stodolu hromosvod, je také došková.“

P. Zapletal se rozesmál a místo odpovědi vypustil lehounký obláček kouře z úst. On a P. Pálenský vyplňovali nejen volné chvíle, nýbrž i naše místnosti kouřením. Slyšeli, že v cizím světě doutníky a tudíž kouření za mnoho nestojí a proto chtěli toho asi nyní hodně ještě užiti.

Mimo to počal P. Pálenský pěstovati zvláštní sport, vlastně dva, a sice: předně počítal tunely a měřil jejich délku dle doby, jak dlouho vlak tu-

nelem jel, pilně také všechno zaznamenávaje; a pak druhý sport, lámal totiž s našimi německými spolupoutníky němčinu, bezpochyby že naschvál dával nesprávné členy ke slovům a tím nás všechny nejednou pobavil. Jeho „die schwarze Wein“ místo der rothe Wein (červené víno) bylo pak okřídleným slovem.

Přes řeku Enži dojeli jsme do Horních Rakous, kdež naši pozornost poutal u města Enže zámek Ennseck a pak augustianský klášter sv. Floriana.

Dojeli jsme do hlavního města v Horních Rakousích, do Lince. Tam jsme se dlouho nezdržovali, pouze 11 minut, ale i tato zastávka byla nám všem milá, poněvadž z Vídně vyjeli jsme před 12. hodinou a nyní bylo již půl paté, a proto není divu, že skoro všickni vyběhli na chvíli na perron; jedni hnali se pro pivo, jiní běhali vedle vlaku, jakoby se honili, a oni zatím po tak dlouhém sezení napravovali své údy, zkoušejíce, zdali jim nezdřevnatěly. Podobné proháňky stávaly se nyní i při menších zastávkách; mnohý byl rád, když mohl sto kroků udělati ve volné prostoře. — V Linci přisedlo mnoho nových poutníků; přisedali vůbec na mnohých stanicích za Vídní až na hranice Rakouské.

Jeli jsme dále. Na dnešek nebyla určena společná večeře a proto jedl každý, kdy a co chtěl, měl-li sebou; neměl-li, koupil si při některé zastávce na nádraží.

Z Lince jeli jsme k Welsu a Lambachu. Když jsme vyjeli z nádraží, byli jsme mile pře-

kvapeni. Skoro celé město nás vítalo. Obyvatelé byli v oknech, nebo venku při dráze a pozdravovali nás mávajíce nadšeně bílými šátky. V klášteře benediktinském blízko dráhy stáli chovanci na zahradě v řadách a srdečně nás pozdravovali.

Večer se blížil, když od stanice Attnang-Puchheim, (kdež je klášter redemptoristů, obklopený řadami stromů, připomínal nám náš Rajhrad,) blížili jsme se ke krajinám solnohradským.

Nyní jsme přijeli do krajiny zcela jiné. — V Dolních Rakousích jeli jsme pěknou nížinou; Horní Rakousy jsou pahorkatina, mající v pozadí vysoké Alpy; nyní však stoupali jsme víc a více, přijížděli jsme k alpským velikánům.

O 8. hodině přijeli jsme do Solnohradu, kde byla určena zastávka na půl hodiny. To si každý oddechl. Kdo ještě nevečeřel, koupil si něco k večeři, a pak zde bylo slušné pivo. Mnozí měli žízeň, a kdo neměl žízně, pil také, aby spláchl ze chřtánu ten železniční ošklivý prach.

O půl deváté hnuli jsme se ze Solnohradu. Krajina za Solnohradem je romantická, ale nastávala noc, a ta má své právo, romantika neromantika, všecko zahalí tmou.

Vykonali jsme ještě večerní pobožnosť a hotovili se ke spánku.

A jak jsme spali? Jak kdo uměl a jak kdo mohl. Dali jsme si kufřík pod hlavu, naň havelok, naklonili se na kufřík a snažili se usnout. Kdo to dovedl, mohl spáti, jinak nespal; ale za to přinesl první větší oběť poutnickou.

V II. třídě anebo dokonce v I. třídě se to ovšem mnohem pohodlněji spí, ale — nemohou přece všickni lidé jeti v II. a I. třídě; a řekl jsem z počátku, že pouť je pouť, a tedy všeliké svízele patří již k celku.

Co mne se týče, mám ještě v té věci šťastnou povahu, že jsem mohl usnouti; ovšem takový spánek není ani stálý ani tvrdý, přece však je zdravější, když aspoň trochu člověk se prospí, tělo se posilní a duch si odpočine. Bylo všeobecné ticho ve voze. Jen tu a tam někdo si zachrupl a pak zase ticho . . .

Cesta v noci po železnici působí na člověka zvláštním dojmem. Venku tma, vlak hučí, chvílemi zavzní táhlý pískot, a k tomu ono polospaní a polobdění, věru není pak divu, že každý si přeje prvního úsvitu ranního co nejtoužebněji.

Konečně o půl paté hodině ráno — v úterý dne 1. září — dorazili jsme do Innsbrucku — Innomostí. Již dříve ve vlaku byli jsme my kněží tázáni, kdo by si přál sloužiti v Innomostí mši sv. Kteří se přihlásili, byli zaznamenáni, a pak když jsme vystoupili z vlaku, byl nám označen kostel, ve kterém jsme měli mši sv. sloužiti.

Kněžím z naší čety bylo řečeno, že mají jíti k sv. Jakubu. Byla ještě tma, a proto ani nevím, vedl-li nás tam někdo či ne, vím jen tolik, že najednou všichni jsme povstávali, a nevěděli kam.

Na štěstí potkali jsme jednoho nočního chodce a na základě jeho pokynu přišli jsme do naznačeného chrámu Páně. Nemohli jsme ovšem sloužiti

mši svatou najednou, tolik oltářů tam není, nýbrž jsme se vystřídali. Přemnozí poutníci přistoupili ke stolu Páně, jimž podával Dr. Kolísek nejsvětější svátost oltářní. Pak jsme se odebrali na nádraží. Zatím se rozednilo a my jsme viděli Innomostí za dne. Město jest velmi krásné, úhledné a čisté. Leží také v čarokrásné alpské krajině.

Byl jsem překvapen, když jsem na blízkých velikánech alpských uviděl — sníh, a bylo to dne 1. září. Domníval jsem se, že je to věčný sníh, ale nebyl. Připojil se k nám, když jsme šli z kostela na nádraží, jakýsi občan innomostský a ten mi na mou otázku pravil, že se tam naprášil sníh v sobotu před tím, tedy 29. srpna, a na horách že ještě zůstal.

Ráno bylo překrásné, a zajisté kde kdo z nás si to přichvaloval, poněvadž bylo nám po tak dlouhé jízdě nutně potřebí důkladného osvěžení.

Na nádraží bylo pro nás přichystáno snídaní a od toho okamžiku všude jsme jídávali společně, jak bylo hned při přihlášce na pouť vyjednáno. Snídaní bylo dobré. Káva i pečivo chutné.

Než jsme po snídaní usedli do vlaku, poslal jsem ještě do vlasti několik korrespondenčních lístků, „pohlednic“, jakož i krátkou zprávu do „Hlasu“; dopisoval jsem pak do „Hlasu“ při delších zastávkách a hlavně z Lurd.

6. Z Innomostí do Curychu.

Konečně usedli jsme a s Pánem Bohem na další cestu. Bylo sedm hodin ráno. Počasí bylo opět velmi krásné, jen vysoké hory byly z rána mlhou zastřeny. Byly jsme tedy v půvabném Tyrolsku.

Je to krajina překrásná, v jistém smyslu krásnější než Svýcary. Vysoké hory s temeny, věčným sněhem pokrytými, strmí vysoko k nebesům a svou mohutností přímo uchvacují. Jedna krása přírodní stihá druhou . . . Vidíš tu malebné údolí a nad ním mohutné skály, v údolíčku rozkošnou zeleň, úhledné domky sem tam po stráních roztroušené, nahoře pak holé balvany . . . Jinde zase divoké lesy, jinde opět se závratné výše padá voda mocným proudem dolů a narážejíc na útesy skal tříští se v tisíceré proudy . . . Opět jinde horská bystřina jako stříbrná niť protéká strmými svahy a stráněmi.

Díváš se a žasneš, a rty tvoje šepotají tichou modlitbu jakožto výron duše, uznávající všemohoucnost Boží a kořící se Jeho velebnosti . . .

Mám za to, že takové přírodní krásy mnohem mocněji působí na srdce věřící, než na lidi, kteří zhostili se veškeré víry . . .

Blížili jsme se k tunelu Arlberskému. Než jsme k němu dojeli, měli jsme již příležitosť podivovati se odvážnému provedení dráhy v těchto končinách.

Upraviti dráhu na rovině nebo pahorkatině, není žádné umění, ale připraviti cestu k jízdě

železniční v takové krajině, to je opravdu umění, a veliké umění.

Často jeli jsme kus cesty na svahu, kde nad námi byla nedohledná skála a hned pod námi zející propasť. Jak snadno mohlo a může se státi, že nějaký balvan utrhne se ze skály a dopadne na koleje — a pak osud vlaku může býti zpečetěn, nebylo by to pouhé vyšinutí z kolejí, nýbrž nezbytné zřícení do propasti . . .

Není tedy divu, že jedouce touto krajinou, jednak podivovali jsme se kráse přírodní a velebili dovednosť lidskou, jednak také pociťovali jsme úzkosť a strach, že snad v okamžiku octneme se v propasti.

Bylo tedy zcela přirozeno, že tím vroucněji jsme se modlili a prosili za ochranu Boží.

Přišel nyní důležitý okamžik. Čím dále tím více jsme se blížili tunelu Arlberskému. Věděl jsem o něm jen tolik, že je hodně dlouhý. Je to největší tunel v Rakousku. Táhne se pod horou Arlberg od tyrolské stanice sv. Antonína až k vorarlberské stanici Langen v délce 10.240 *m*. Stavba jeho počala v listopadu r. 1880. Čtyři tisíce dělníků pracovalo o tunelu celé tři roky. Dne 13. listopadu 1883 o 3. hodině byla práce průkopní dokonána, a inženýři, kteří s obou stran vrtání a kopání řídili, podali si průlomem ruce. Sešli se právě na tom místě, které si v temné hlubokosti hory svými nástroji určili; nechybili ani o krok v pravo nebo v levo, nahoru nebo dolů. A co zajímavého při tom je, že není ten průlom přímý, nýbrž z vý-

chodní strany je na 80 *m* zakřiven a teprve ostatní část je přímá.

Stavební práce konány pod vedením c. k. ředitele stavebního J. Lotta a provedli ji podnikatelství „G. Cecont a bratří Lappové“ ze Štyrského Hradce, tedy je to práce umělců rakouských.

Celý tunel stál 19,400.000 zl., takže jeden kilometr stál skoro dva milliony zlatých.

Volná šířka mezi patkami klenby stropové měří 8 *m* a výška uprostřed nad prahy 6 *m*. Uvnitř ve zdi jsou výklenky a sice jest jich 192 o šířce 2 *m* a hloubce 1 *m*, 8 o šířce 3 *m* a hloubce 3·7 *m* a 2 o šířce 4 *m* a hloubce 8 *m*, kdež jsou sklady nářadí rozličného a potřeb k udržování tunelu.

Slavnostní zahájení jízdy, jehož se súčastnil náš císař pán František Josef I. a mnoho vzácných hostí z Vídně i odjinud, bylo dne 20. září 1884.

Byli jsme již na stanici sv. Antonína. Ve vozích rozsvítili lampy, vlak zapískl, a již octli jsme se v temných prostorách tunelu. Začali jsme se modliti bolestný růženec. Z počátku jel vlak pomalu, neboť v tunelu stoupal až do výše 1311 *m* nad hladinou mořskou. Bylo slyšeti jen hučení vlaku, tu a tam zakmitlo světlo z výklenku tunelového. Domodlovali jsme se právě pátý desátek, když bylo viděti zákmity denního světla. Konečně jsme vyjeli, právě když jsme se domodlili celý růženec bolestný. Jeli jsme tunelem 20 minut. Tvář každému z nás se vyjasnila, když jsme minuli ten

hrozný tunel, a pak již byli jsme klidnými, i když jsme viděli, jak vlak nás nese po srázných stráních, dlouhých a vysokých mostech, nepatrnými tunely. Krajina jest ustavičně divoko romantická, každou chvíli objeví se jiné panorama a jedno krásnější, půvabnější než druhé, a proto nám cesta dosti rychle ubíhala.

Přijeli jsme do Feldkirchu při hranicích rakousko-švýcarských, kdež byl určen oběd. Dostali jsme tam polévku, pak v obálce dvoje maso studené, ovoce, sýr a láhev červeného vína. Každý si sedl kam chtěl a pojídal obsah obálky. Bylo tam k dostání také pivo plzenecké, dobré, a proto jsme se rádi tímto mokem občerstvili a víno si nechali na další cestu.

Zdrželi jsme se tu asi tři čtvrti hodiny.

Posedavše do svých vozů, čekali jsme odjezdu. Vlak zapískl a pohnul se. Ale sotva se začal pohybovati, bylo z venku slyšeti volání, pak pískání vlaku, a vlak se zastavil. Honem jsme se dívali oknem, co se stalo. Jedna poutnice se opozdila, a proto vlak zastavil. Poutnice si sedla a a jeli jsme dále. Minuvše jednu stanici přijeli jsme do Buchsu, první to švýcarské stanice. Zde je celní prohlídka, avšak nám poutníkům byla odpuštěna; náš poutní výbor tuto výhodu vymohl.

Zde musili jsme opustiti rakouské vozy a přesednonti do švýcarských. Každý četař měl tu úlohu, udržeti svoji družinu pohromadě, a proto jsme se zase všichni dostali do společného kupé. Vozy byly pohodlné a na spůsob našich průchod-

ních. Konduktoři vypadali trochu ošuměle, rovněž stejnokroje úředníků železničních byly velmi jednoduchy, proti našim špatnější.

Jeli jsme Švýcary. V Alpách švýcarských se oko již tak neunaví jako v Tyrolsku. S vysokých ledovcových hor utkví zrak na údolích, a mile si odpočine na krásných zelených lukách, jež se rozprostírají na úpatích hor. U nás marně bys hledal zeleň tak čistou a svěží. Rolí ve Svýcarsku málo viděti, většinou louky. Obyvatelstvo živí se výnosem dobytka a průmyslem, hlavně hodinářstvím; v normanském Švýcarsku, okolo Curychu, Ženevy, pěstuje se víno.

Jeli jsme vedle jezera Wallenstadtského, do něhož se velmi příkře sklánějí vysoké skalnaté vrchy, pak jsme přijeli k velmi dlouhému, širému jezeru curyšskému, podél něhož jsme jeli hodně dlouho. Na protějších březích bylo viděti krásná návrší, posetá vískami. S naší strany viděli jsme hojně vinic.

Pohled byl poněkud rušen, poněvadž obloha se zakabonila, a počalo pršeti. K sedmé hodině dorazili jsme do Curychu.

Curych je hlavním městem švýcarským. Má asi 140.000 obyvatel, ovšem počítajíc v to i devět předměstí. Leží na jezeře curyšském, jež je z nejkrásnějších jezer švýcarských. Město jest velmi úhledné. Krásné promenády zřízeny jsou u nádraží s pomníkem básníka Gessnera. Nádraží je ohromné.

Obyvatelstvo jest protestantské. Katolíci mají tu jen jeden chrám.

Když jsme vyšli z nádraží, poprchávalo, a proto dojem města na nás nebyl nejlepší. Každý poutník měl na svém lístku naznačený hotel, kam se má odebrati.

Z nádraží byli jsme do svých hotelů dováženi. Náš hotel „Habis“ byl blízko nádraží.

Měli jsme tři jednu světnici, totiž P. Zapletal a my dva. Všechno bylo čistotno. Odloživše své věci a poněkud si odpočavše, šli jsme všickni tři do města. Zaměřili jsme k holičovi, jehož jsme brzy našli.

Já s bratrem byli jsme dříve hotovi a odešli jsme. Když pak přišel P. Zapletal, se smíchem nám vyprávěl, co si u holiče po našem odchodě vykládali. Slyšeli nás hovořiti česky a tož prý potom si vykládali, že jsme hovořili italsky, a že jsme asi Taliáni. P. Zapletal je při tom mínění nechal, nechtěje se pouštěti do hovoru se švýcarskými Němci.

Nyní jsme se trochu prošli městem, dlouho jsme ovšem nemohli, poněvadž společná večeře byla ustanovena na 8. hodinu.

Vrátili jsme se do hotelu a vešli do večeřadla. Co nás mile překvapilo, bylo, že jeden sklepník v našem hotelu byl Čech. Ostatně není to ani překvapením, poněvadž Čechy najdeme všude; jsou i v nejvzdálenějších končinách země.

Při večeři seděli jsme u jednoho podlouhlého stolu; bylo nás šestnáct. Každý si sedl kam chtěl. Večeře byla slušná. Víno červené bylo výborné ač dosti drahé. To jest, kdo nebyl spokojen s jednou

láhví, která se čítala k večeři, mohl si přikoupiti, a ta přikoupená byla dosti drahá, tuším 70 kr.

Po večeři šli jsme záhy spat, měli jsme beztoho dohánět jednu noc, kterou jsme prodřímali a probděli ve vlaku. Spali jsme dobře.

7. Z Curychu přes Bern, Lausannu, Ženevu, Belegardu do Lyonu.

Ráno byl určen odjezd na 6 hodin 15 minut. Mši sv. jsme ovšem sloužiti nemohli, kostel katolický nebyl blízko, a do odjezdu vlaku mnoho času nezbývalo.

Před šestou hodinou hemžilo se již nádraží poutníky; rozumí se, že každý ráno spěchal raději zavčas na nádraží, aby nezmeškal. Neboť co by si chudák počal v dalekém světě sám a sám.

Před odjezdem strhla se na nádraží ještě mela. Odepjali totiž od našeho vlaku vozy a chtěli nás nacpati do kupé třeba po desíti. Bránili jsme se, a na zakročení našich vůdců docíleno, že připjali vozy znovu, a my mohli pohodlně si posedati. Po šesté hodině opouštěli jsme Curych.

V noci a časně ráno silně pršelo; den začínal tedy pošmurně, mlha válela se po lesích a zamezovala volný rozhled. Avšak po ráně se vyčasilo, a den byl opět krásný. —

Z Curychu jede se směrem severozápadním až k Badenu, kde jsou proslulé lázně světové.

Město jest velmi krásné, podél trati viděli jsme mnoho letohrádků.

Hned jak jsme z Curychu vyjeli, blouznil můj protiseda P. Zapletal, že by rád viděl známého velikána Mont Blanc. Je ho také viděti, ale až dále. Zatím jsme jeli.

„Aha, Mont Blanc!“ zvolal jsem ukazuje oknem. Jeli jsme právě městem Baden.

Můj protiseda přiskočil a zahlédl ještě „Mont Blanc“, totiž nápis na jednom hotelu. Dali jsme se pak oba do smíchu.

Z Badenu obrací se dráha již směrem jihozápadním. Nyní jsme upoutali pozornost na to, že budeme viděti starobylý hrad Habsburg, kolébku našeho slavně panujícího rodu Habsburgského.

Za Brugem v levo objevil se zrakům našim na výšině lesem porostlé starobylý hrad Habsburg.

Od tohoto hradu má náš slavně panující rod své jméno. Z hradu toho pocházel Rudolf Habsburský, narozený 1. května 1218, který moudrostí, spravedlností a zmužilostí slynul a r. 1273 ve Frankfurtu jednomyslně za německého císaře zvolen byl.

Nabyv Rakouska, Štyrska a Korutanska, postoupil země ty synu svému Albrechtovi, a od té doby byli potomkové jeho takměř vždy německými císaři a vladaři rakouskými. Když dne 29. srpna 1526 Ludvík, král český a uherský, o život přišel, a když tímto králem, poněvadž potomka nezanechal, kmen vladařský v Čechách vymřel, vyvolili čeští stavové v kapli sv. Václava na hradě pražském

dne 24. října roku 1526. arcivévodu Rakouského Ferdinanda, pocházejícího z habsburského kmene, za svého krále. Od té doby vládnou zemí českou králové z kmene habsburského. Vymřela sice mužskými potomky tato vladařská rodina císařem Karlem VI., jenž zemřel ve Vídni dne 20. října 1740. žádného syna nezanechav, avšak zanechal po sobě dcery, z nichž nejstarší, nezapomenutelná císařovna a královna Marie Teresie, vládu všech zemí, po otci zděděných, nastoupila, tedy i v Čechách. Nynější slavně panující císař a král František Josef I. jest pravnukem slavné Marie Teresie, jež měla za manžela vévodu Lotrinského, potomního císaře Františka.

Hrad Habsburský jest tedy kolébkou naší císařské rodiny, z níž již tolik moudrých, spravedlivých a nábožných panovníků vyšlo.

Hrad Habsburský vystavěn byl hned v 11. století od hraběte Ratbora. Zdi jsou pevné a silné. Tato hraběcí rodina měla již tehdá mnoho statků; její bohatství a moc rozmnožovaly se vždy více, a jelikož se hrabata Habsburští vyznamenávali vždy uměním, rozšafností a udatností, byly jim od císařů nejznamenitější úřady svěřovány, až konečně byl Rudolf Habsburský za císaře zvolen.

Jeden z těchto hrabat, Albrecht IV., táhl s vojskem císaře Fridricha II. kolem roku 1230. do svaté země — Palestiny, kdy konaly se tam křižácké výpravy. Louče se před touto výpravou se svými dětmi, pravil k nim: „Mějte vždy na paměti, že hrabata Habsburští nezískali si slávy své

lstí, pýchou a sobectvím, nýbrž zmužilostí a obětováním se pro obecné dobro. Budete-li toho příkladu následovati, nejen statky a hodnosti svých předků zachováte, ale i rozmnožíte.“ Jak krásně vyplnilo se toto předpovědění když vidíme, že potomkové tohoto Albrechta zdobí po drahnou dobu císařský trůn naší rakouské říše.

Když Rudolf Habsburský na trůn císařský dosedl a vévodou rakouským se stal, zůstal hrad Habsburg ještě 150 let v moci rakouské. Za vévody Fridricha Rakouského stal se majetkem kantonu Bernského, v poslední době pak byl zakoupen kantonem Aargavským, a jím také byl důkladně opraven. Okna i střílny mají nyní okenice v barvách habsburských a švýcarských. Hlavní portál má železná dvoukřídlá vrata gothického slohu, a do síní zámeckých dopraven nábytek. Ba i kuchyně uvedena byla do dobrého stavu, a kolem hradu založen park.

Jakmile jsme hrad tento spatřili, zanotili jsme rakouskou hymnu: „Zachovej nám, Hospodine!“ Zpívali jsme nedbajíce spolupoutníků německých. Ostatně čtyři z nich nebyli ani Rakušany, byli z Vratislavy. Přijeli jsme do Bernu o 10. hodině. Na nádraží přivítal nás rakouský vyslanec v Bernu, Jeho Excellence hrabě Karel Kuefstein. Byl tam v průvodu královského vyslance bavorského, hraběte Montgelasa, a jeho choti. Vyslanec rakouský projevil poutnímu výboru velikou radost nad tím, že zde může pozdraviti svoje krajany — rakouské poutníky. Zatím také sekretář vyslanectva,

baron Giskra, roztomile obsluhoval některé poutníky malým občerstvením.

Za hřímavého volání „Sláva Rakousku!“ hnul se vlak dále. Nyní jsme jeli samými lukami, minuli Thörishaus, pak tunely Flamattský a Mühlthalský, přejeli jsme most přes Saanu a dojeli do Frýburku.

Město ono má překrásncu polohu. Romantika jeho v tom hlavně spočívá, že vystavěno jest na skaliskách kolmě k řece Saaně skloněných.

V městě tomto jest proslulá katolická universita, jež rok co rok se vzmáhá. Působí na ní věhlasný učenec dominikán P. Albert M. Weiss. Zde pochován jest blahoslavený Petr Kanisius, kněz z tovaryšstva Ježíšova, jehož katechismus od 300 let zaveden jest na školách katolických. Okolnost tato dojímala všecky poutníky, zvláště nás kněze. —

Zde bylo chystáno pro nás překvapení, které se však neuskutečnilo. Zvláštní deputace chtěla nás jménem všech švýcarských katolíků, kteří právě konali valnou schůzi spolku „Pius“, s hudbou, prapory atd. co nejslavněji přivítati; byli však o našem příjezdu nedobře zpraveni, poněvadž jsme mnohem dříve do města přijeli a dlouho se zdržeti nemohli; přišli jsme o tento požitek přátelského přivítání.

Jeli jsme dále napřed směrem jihozápadním, pak úplně jižním. Krajina je méně půvabna.

Za stanicí Chexbres vede dráha tunelem 460 *m* dlouhým.

Když jsme s tunelu vyjeli, byli jsme překvapeni překrásným pohledem na jezero Ženevské. Krajina je čím dále půvabnější. Jezero je podlouhlé, a vlak jede podél něho až do Ženevy.

Na severní části jeho leží město Lausanna, do něhož jsme přijeli o půl jedné hodině v poledne.

Zde byl určen oběd.

Opouštěli jsme své vozy po šestihodinné jízdě velmi rádi a ubírali se ke stolům, jež pro nás byly přichystány. Dostali jsme napřed polévku, pak dvoje studené maso, sýr, hrušku a láhev červeného vína. Dostávali jsme všude pouze červené víno, jež nám dobře chutnalo. Musí ho také každý píti, chce-li si zachovati zdravý žaludek, sice by té dlouhé a obtížné jízdy nevydržel.

O 1 hodině a 20 minutách opustili jsme Lausannu a jeli podél ženevského jezera až do Ženevy. Jízda tato patří mezi nejpůvabnější. Již pohled na jezero je půvabný, nad to viděti krásnou krajinu na druhém břehu jezera, kde rozkládají se vesnice i města a v pozadí jsou ohromní velikáni Alpští.

Přijeli jsme do Ženevy, jež je největším a nejbohatším městem švýcarským.

Najednou byl dán povel: „Všichni vystoupit!“ Vystoupili jsme, abychom přesedli do vozů francouzských. Toto přesedání do různých vlaků náleží mezi největší nepříjemnosti cestování vůbec a takového cestování zvlášť.

Každý je rád, když uchytne nějaké pěkné místečko ve vlaku; usadí nejen sebe, nýbrž i různá

zavazadla, a najednou slyšíte rozkáz: „Vystoupit!“ a „Přesedat!“

Shledáváte své věci, opatrně opouštíte kupé, díváte se ještě všude, jestli jste něco nezapomněli, a když konečně vystoupíte z vozu, nastává nová starost, najíti zase pohodlné místečko. Takové pohodlné místečko jsme hledali vždy a všickni. V naší družině bylo vždycky jednomu uloženo, aby co nejdříve vystoupil z našeho vozu a hleděl co nejdříve zaujati kupé v novém vlaku. Ještě se nám to dosti dařilo, takže jsme mohli zůstati vždy pospolu.

Můžete si nyní pomysliti, jaké asi bylo přesedání takových poutníků, kteří měli mnoho zavazadel. Bylo mi opravdu líto mnohých, když jsem je viděl, s jakými obtížemi vykonávají svoje přesedání. Mnozí byli vypraveni, jakoby konali cestu kolem světa: v každé ruce pořádný kufřík, na rameně na řemeni objemnou kabelu, na sobě havelok, přes ruku plaid, pod paždí deštník, — to věru má takový poutník jednoho přesedání až po krk, a my jsme přesedali vícekráte. — Tedy jen pohodlně se vypravit na dalekou cestu.

Vecpali nás do francouzkých vozů — nepohodlných až strach. Nebyly to vozy průchodní, jako jsme měli u nás a na půdě švýcarské, nýbrž vozy starého způsobu, do nichž může se jen se strany. V takovém voze, kdyby se stalo někomu zle, musil by snad zahynouti.

Národ francouzský chválívá se jako vzor úslužnosti a laskavosti. Zřízenci železniční však dokazovali toho opak.

My Čechové jsme již takoví dobráci, že věnujeme největší šetrnost a pozornost každému cizímu cestovateli, ale Francouzi — chtěli naše peníze, avšak bez nás; nás svou domýšlivostí uráželi.

Ovšem z jistých příčin lze onu nenávist francouzskou k nám Rakušanům vysvětliti, ale nikterak omluviti.

Vysvětliti tím, že Francouzi považují Rakušany jakožto spojence Německa za své nepřátele, a toto mínění musejí pak cítiti i Češi, ačkoli Češi mají jisté Němce tak rádi, jako Francouzi. Z toho je viděti, že my Slované musíme trpěti nejen od Němců a mezi nimi ve vlasti, nýbrž i pro ně mimo vlast. —

Při odjezdu ze Ženevy byli jsme překvapeni. Přijeli jsme totiž do Ženevy o půl třetí hodině odpoledne, tam jsme se zdrželi půl hodiny, a když jsme odjížděli, na nádražních hodinách byly dvě hodiny. Jak to?

V Ženevě počítá se podle francouzského času, a tu je rozdíl mezi naším časem 55 minut, tedy skoro o celou hodinu.

Kdo se nechtěl másti, musil si hodinky zříditi podle francouzského času, pošinouti ručičku o 55 minut nazpět, jinak by byl pořád o hodinu napřed.

Ze Ženevy jeli jsme podél řeky Rhôny. Vlak poněkud stoupal. Za stanicí Collonges minuli jsme dva menší tunely, pak skalní úžlabinu, jíž řeka Rhôna protéká, a bránou Fort de l'Ecluse vjeli jsme na území francouzské.

Projeli jsme tunelem, čtyry kilometry dlouhým, pod horou Mont Credo, pak přes viadukty nad Valserinou a vjeli jsme na stanici prvního francouzského města Bellegardu.

Mile nás dojal pohled na velikou sochu Panny Marie, umístěnou na vrchu nad městem. Podobných soch, ovšem menších rozměrů, viděli jsme později na další cestě jižní Francií mnoho.

V Bellegardu bývá celní prohlídka. Té jsme jsme se obávali nikoli snad proto, že bychom chtěli něco propašovati, ale hlavně proto, že při takových prohlídkách musí se otevříti kufříky a v nich se všechno spřehází, a nepořádek je hotový.

Avšak naše obavy byly zbytečny. Celá celní prohlídka záležela v tom, že pouze v jednom kupé „na zkoušku“ byla povrchně prohlédnuta zavazadla. Stalo se tak ovšem jen péčí našeho starostlivého poutního výboru, který zažádal u našeho vyslanectva v Paříži, aby v této věci učinilo nějaké sprostředkování.

Nad touto jednoduchou prohlídkou byl v úžasu sám jeden vrchní úředník celní a vyslovil se, že „takového něco se mu v jeho životě ještě nepřihodilo“. —

Jeli jsme nyní dále na francouzské půdě a blížili se Lyonu.

II. Náš pobyt v Lyoně.

1. Příjezd do Lyonu a ubytování.

Bylo k sedmé hodině večer, kdy jsme vjížděli do ohromného nádraží v Lyoně. Lyon — druhé hlavní město francouzské, mající půl millionu obyvatel — leží na dvou řekách, Rhône a Saône, kteréž dělí jej na tři části.

Když před deseti lety první poutní vlak rakouský do Lurd zastavil se v Lyoně, aby se tu nějaký čas zdržel, byli poutníci rakouští zle přivítáni. —

Vstupujíce totiž do objednaných povozů, jimiž měli jeti do hotelů, byli obstoupeni chátrou, která jim jednak bránila vstoupiti, jednak tropila si smích, ano mnozí z těch pacholků, najatých zednáři, zdvihali pěsti volajíce: „A bas les Autrichiens!“ „A bas les Prussiens!“ (Pryč s Rakušany! Pryč s Prušáky!)

Mnozí z nás věděli o těchto věcech dílem z vypravování oněch poutníků, dílem také z vylíčení, jak uveřejněno bylo v časopisech a ve knížce „Der erste österreichische Pilgerzug nach Lourdes“ („První rakouský poutní vlak do Lurd“)

od Dra Her. Zschokke; proto naplněni jsme byli obavami, jak to asi nyní dopadne.

Vlak stanul. Vystoupili jsme z vozů, a tu nám bylo řečeno, abychom posedali do připravených povozů, které nás zavezou do hostinců a jiných bytů, jak každý měl poznačeno na lístku.

Jak jsme se dověděli, přivítal poutní výbor hned na perroně pan Karel Maurer, kancléř rakousko-uherského konsulátu, dále pan Emil Burel, zakladatel a ředitel Kneippova ústavu a hlavní redaktor francouzského časopisu „L'Echo de Kneipp“ a mnoho mladíků, kteří velmi laskavě ujali se nás poutníků. Dva z nich mluvili dobře německy. O nějakém škandálu, díky Bohu, nebylo ani potuchy, a proto jsme naladili mysl na veselo.

Mužští poutníci III. třídy měli jsme určený byt i stravu u „školních bratří“. Také na nás čekali někteří členové „školních bratří“ a ukázali nám povozy, do nichž jsme měli sednouti.

Usedli jsme do povozu, podobnému našim omnibusům; uvnitř bylo místa asi pro 10 osob a nahoře ani nevím pro kolik. Tolik však vím, že jsem zažil smrtelné úzkosti v tomto povoze. Předně sedělo nás uvnitř mnoho, každý jsme musili držeti kufřík na kolenou, jinde nebylo proň místa, talár a havelok na sobě, dusné horko, a tak jsme stáli aspoň deset minut, co zatím nad námi bylo nekonečné bouchání a chození těch, kteří měli jeti v I. poschodí našeho povozu, totiž na střeše. Každého okamžiku jsem čekal katastrofu, že se totiž

střecha pod tíží poutníků prolomí a my uvnitř najdeme svůj hrob.

Podobnými myšlenkami zabývali se asi i ostatní spolutrpitelé, neboť mnohý z hluboka povzdechl, a jiní docela hlasitě dávali na jevo své obavy projevujíce přání, aby již tomu „nakládání“ nahoře bylo konec a aby raději se povoz už hnul s místa. Konečně po dlouhém čekání, až totiž všickni poutníci byli naloženi, pohnul se náš povoz, a poněvadž od nádraží jede se s kopce, drkotal a kolíbal se se strany na stranu, takže jsme byli zase v nebezpečí, že se s námi převalí.

Za chvíli jsme jeli po rovině, a tudíž strach z převalení musil uhnouti, ač pořád jsem ještě čekal, brzy-li praskne střecha pod poutníky, co byli nahoře, a brzy-li se obsah celého prvního poschodí vysype na nás.

Konečně se povoz s námi zastavil, my vystoupili a náležitě se narovnavše čekali jsme, kam nás povedou. Poznali jsme totiž, že povoz nezavezl nás až k samému bytu, nýbrž pouze na stanoviště, kde omnibusy stávají.

Měli jsme nyni jíti do ústavu „školních bratří“, ale nikdo z nás nevěděl kam.

A bylo nás přes sto, kteří jsme tu stáli, nevědouce si rady. Kam se poděli oni členové „školních bratří“, kteří nám přišli naproti na nádraží, nevím, ale tuším, že šli s nejprvnějšími, a tak my zadní byli jsme nyní na holičkách.

Jeden z poutníků ptal se po francouzsku, kudy máme jíti ke „školním bratřím“. Byl na-

značen směr, a šli jsme tedy. Na tuto cestu nezapomenu.

Každý z nás byl „v plné zbroji“, to jest každý měl s sebou svá zavazadla, a nyní jsme stoupali po jakýchsi schodech pořád a pořád do vrchu. Přišli jsme do jakési uličky, a ještě jsme nebyli u cíle, jen z předu zavzníval k nám povel, že máme jíti dál a dále. Pot se nám řinul potůčkem a my neměli ani tolik oddechu, abychom si ho utřeli. Věru člověk musí býti v takových případech opravdu „poutníkem“, aby ty svízele snesl klidnou myslí.

Konečně stanuli jsme na nádvoří velké budovy a byli jsme u cíle. To si každý oddechl.

A ještě jsme nebyli u samého cíle. Ještě nás vedli po schodech do místnosti, kde už bylo prostřeno k večeři.

Poskládali jsme své věci stranou na veliký stůl a zasedli k menším podlouhlým stolům k večeři.

Co všechno k večeři bylo, již se nepamatuji, tolik však vím, že tato večeře byla pro naše rakouské žaludky ne mnoho vítaná. Na počet bylo jídel dosti, ale všechna dohromady nečinila dojmu dobré večeře. Je také zvykem ve Francii, že každé jídlo dávají zvlášť, co u nás vlastně se považuje za pouhý příkrm, na př. jedno jídlo bylo pouhé zemáky. Chléb francouzský nestojí za mnoho, je pěkně bílý, ale jí se jako sláma, bez chuti, beze šťávy. Kdyby nám byli dali krajíc našeho chleba a kousek sýru, bylo by nám to mnohem více přišlo vhod, než všelijaké vařeniny, jež sice francouzský žaludek rád přijme, ale ne žaludek rakouský. Co

nás vzkřísilo trochu a občerstvilo, bylo výborné červené víno.

Po večeři jsme měli zpěvní zkoušku, poněvadž druhého dne jsme měli zpívati při slavné mši sv. Zpěváci tedy i ti, kteří se znali v hudbě, sešli jsme se v hudební síni „školních bratří“, a co bylo třeba, nacvičili jsme.

Po té odebrali jsme se do veliké spárny. Jest opravdu velikou; napočítal jsem, že má devětadvacet oken po jedné straně. Postele pak byly ve čtyřech řadách přes celou spárnu. Bylo nás tam 122. Každý si vybral postel, kterou chtěl, nebo která mu zbyla; sám si ji rozestlal, s čímž mnohý z nás nevěděl si rady, poněvadž každá postel byla pečlivě bílou plachtou tak přikryta a plachta tak zahrnuta, že se zdálo, jakoby již tímto způsobem byla postel ku spaní přichystána. Byli jsme unaveni jak se patří, a tudíž toužili jsme po odpočinku.

Spánek náš ovšem nebyl úplně klidný, neboť někteří ze spolupoutníků nezapomněli vzíti s sebou chrupací nástroj, a tak se stalo, že v rozlehlé spárně z různých míst zavznívaly zvuky, jež sice byly důkazem, že ti, kteří „řezali“, dobře spí, ale jež jiným klidný spánek braly.

2. Druhý den v Lyoně. Naše pobožnosti.

Ráno vstávali jsme dosti časně; mnozí již před čtvrtou hodinou. Vstavše měli jsme na starosti dvojí: vycíditi si boty a umýti se.

Kdo chtěl míti vycíděné boty, musil si to udělati sám. Byla to oživená vzpomínka na studentský život, kdy jsme si také sami tuto práci konávali.

Vedle spárny byla síň, tam malé stolice, kartáče na boty a leštidlo; každý se činil, jak uměl, a každý také poznal, že cíditi boty — nezapomněl.

Pak bylo umývání. V téže místnosti vedle spárny jest, abych tak řekl, koryto, a nad ním několik kohoutku; přistoupil tedy každý, stiskl kohoutek, a vytrysklou vodou se umýval. Takové zařízení je velice praktické, jak při takovém množství jinak si nelze ani mysliti. Není potřebí lavoiru, voda pěkně teče do koryta a z něho odtéká.

Pořídiv oboji tuto práci, oblekl jsem se, a vzav breviář, šel jsem do domácí kaple, kdež jsem sloužil mši sv. Kteří jsme totiž účinkovati měli při zpěvě, měli jsme přednosť, že jsme mohli dříve mši sv. sloužiti.

Pak následovalo snídaní. Káva byla slušná, jen že ten chléb francouzský málo k ní chutnal.

Poněvadž zbývalo ještě dosti času ke zkoušce na zpěvnou produkci při naší slavné mši sv., zašel jsem si do basiliky Fourvière.

Z budovy „školních bratří“ šlo se do kopce krásnými vinohrady, jejich to majetkem; ústav tento leží právě na svahu vrchu, na němž je ona basilika.

Bylo před východem slunce. Naskytl se mi krásný pohled směrem k východu. Všude bylo přítmí, jen na dalekém východě leskl se ohněm

jeden bod. Ptal jsem se provázejícího mne školního bratra, co to je, a on mi pravil, že je to nejvyšší vrchol hory Mont blancu. Pohled ten byl čarokrásný. Poznenáhla červenal se celý východ a za velikány alpskými ukázalo se velebné slunce . . .

„Ach, co krásy nasel Bůh do díla svého, přírody,“ šeptala moje duše, „jak teprve vypadá to v té říši světel nad hvězdami!“ Ano čím více světa zkusí člověk, tím více učí se poznávati Boha v Jeho dílech, tím více poznává, jak pravdiva jsou slova žalmisty Páně: „Nebesa i země vypravují slávu Tvoji, ó Bože!“ —

Přišli jsme do nepatrné uličky a zahnuvše na levo stanuli jsme před basilikou. Nebylo mnoho viděti a proto prohlídku basiliky nechal jsem si na pozdější dobu. Vkročil jsem do vnitř a pomodliv se vroucně, vrátil jsem se nazpět do ústavu.

Zatím sešli jsme se všickni účinkující a zopakovali jsme, co jsme den před tím nacvičili. Jako student hrával jsem kdysi ve své domovině na housle v kostele, a od té doby uplynula řada let, a považuji to za zvláštní milost Boží, že mi dopřáno bylo přispěti skrovnou hřivnou na oslavu Blahoslavené Panny Marie tím, že jsem mohl hráti na housle v basilice de Fourvière.

Po zkoušce k deváté hodině ubírali jsme se všickni do basiliky, kde pro nás poutníky byla o 9. hodině slavná mše sv., kterou za četné přísluhy sloužil vdp. kanovník hrabě z Lippe. Při ní zpíval sbor na 40 pěvců a hudebníků pod řízením professora hudby pana Hochreitera, jenž

byl ředitelem kůru našeho poutního vlaku. Na varhany hrál náš poutník dp. Frant. Sedláček, farář z Ochoze na Moravě. Hra na mistrovském stroji byla také mistrovská a budila podiv nejen mezi námi poutníky, ale i mezi Francouzy, kteří byli na té mši sv. ve chrámě. Co hru jeho činilo tak půvabnou a povznášející, byl vážný přednes a pak líbezné odstíny tichého dumání a mohutného jásotu . . . Po mši sv. zpívány dvě písně německé a pak rozlehla se prostorami Svatyně naše známá Marianská píseň: „Tisíckráte pozdravujem Tebe“. Byla to první česká píseň v tomto chrámu, neboť před desíti lety, kdy čeští poutníci súčastnili se první rakouské pouti do Lurd, nebyl ještě chrám ten dostavěn.

Francouzům se velice tato píseň líbila. Je také pěkná a lahodná na poslech, proto také nejvíce rozšířena po vlastech našich.

Tím dopolední naše pobožnost skončena.

Odpoledne započala naše pobožnost o 4. hod. opět v basilice de Fourvière.

Napřed zapěl pěvecký náš sbor „Ave Maria“. Po té vystoupil na kazatelnu vdp. M. Eisterer, farář ve Wiener-Neudorfu a zpravodaj našeho vlaku, a měl kázání, v němž vylíčil dovedně dějiny basiliky de Fourvière. „Jméno tohoto místa,“ pravil v průběhu svého poučného kázání, „odvozuje se od starého římského „forum“ (náměstí) pohanského císaře Trajana. Z latinského „forum vetus“ — staré náměstí, povstalo nynější pojmenování „Fourvière“. Zde na této hoře měly pohanské modly

Římanů vynikající místo; na tomto místě musili také v prvních stoletích křesťanských tisíce křesťanských mučenníků krev a život obětovati za vyznávání naší svaté víry. Právě roku 14. před narozením našeho Spasitele byl zde vystavěn ohromný chrám ke cti římského císaře Augusta, který se sám za boha vyhlašoval. Odtud rozšířila se pohanská pověra o božství Césarův — císařův.

Toto místo stalo se také brzy na to východištěm pro rozšiřování a upevňování katolického náboženství po celé Francii. Proto také nazývá se Lyon „francouzským Římem“, a dosud arcibiskup lyonský jest vždy primasem francouzským, poněvadž zde vztyčil se první katolický chrám, a to v dobu, kdy v Římě a vůbec v rozsáhlé říši římské sv. katolická bohoslužba ještě hluboko pod zemí, skrytě, v katakombách a podzemních skrýších musila se konati.

Jakožto první biskup působil zde sv. Pothinus ve druhém století, který ještě sv. apoštola Jana osobně znal, a který roku 117. jakožto devadesátiletý apoštol Francie mučennickou smrt podstoupil zároveň s mnohými věřícími.

Kolem roku 840. na ssutinách pohanského náměstí „Forum Trajanum“ postavěna kaple ke cti Blahoslavené Panny Marie, „Matky dobré rady“.

Když v 16. století mor tak zhusta kraje tyto pustošil, zasvětila městská rada slavným slibem celé město Blahosl. Panně Marii de Fouvière a uspořádala průvody s obrazem Panny Marie a — mor ihned ustal.

Za cholery r. 1832. a r. 1866., kdy na tisíce a tisíce lidí z krajin postižených sem se uteklo, město a okolí bylo docela uchráněno této strašlivé metly, jak to také votivní obraz nad hlavním vchodem do této basiliky naznačuje a dosvědčuje.

Na památku tohoto slavnostního záslibu a na důkaz, že Matka Boží de Fourvière je Paní a Ochránkyní Lyonu, uděluje se každoročně dne 8. září, o slavnosti Narození Panny Marie, s venkovního kůru této basiliky večer požehnání s Nejsv. Svátostí celému městu, jež bývá co nejkrásněji květinami, prapory a j. ozdobeno.

Za války německo-francouzské před 25 lety zakusilo město Lyon — toto „město Matky Boží“ — opět obzvláštní ochrany Nebeské Matky, které se za příčinou nastávajícího nebezpečenství všickni obyvatelé s celou arcidiecésí slavným slibem dne 8. října 1870 veřejně na novo zasvětili, slibujíce: „Zůstanou-li ušetřeni od vpádu nepřátelského, že zbudují Matce Boží tak stkvostnou svatyni, jakou by sotva bylo lze jinde na celé zemi nalézti.“ — A vskutku — ani jeden nepřátelský vojín nevkročil na území města a jeho okolí . . .

A proto vděčné město položilo dne 7. prosince roku 1872. základní kámen k tomuto, nyní skoro již dokončenému chrámu, jenž byl dne 16. června letošího roku od zdejšího nejdůstojnějšího pana arcibiskupa a primasa Msgr. Couilliého za přítomnosti kardinála Richarda z Paříže, tří arcibiskupů, 19 biskupů, četných prelátů a kněží, jakož i ohromného množství věřících slavnostně posvěcen,

který — ačkoli mnoho milionů franků se vynaložilo — přece jenom z milodarů katolíků z arcidiecése lyonské byl zbudován.“

Průběhem své řeči dovozoval dp. kazatel, jak vždy ukázala se Panna Maria mocnou Ochránkyní města, nazývaje Ji „silnou věží“ a „věží ze slonové kosti“.

Na konec vybídl přítomné, aby se rovněž vždy a všude doporučovali pod mocnou ochranu Panny Marie a končil slovy:

„Shlédni na nás, dobrá Máti,
Rač vždy při nás věrně státi.
Chraň nás vždy a opatruj,
uveď pak, kde Syn je Tvůj. Amen.“ *)

Po tomto důkladném kázání následovala zpívaná loretanská litanie latinská s průvodem varhan, a po té udělil svaté požehnání vdp. Štěpán Kos, kanovník z Varaždinu.

Po sv. požehnání zazpívány německé písně Mariánské a pak opět naše „Tisíckráte pozdravujem Tebe.“

Po této pobožnosti prohlédli jsme důkladně basiliku a kryptu, jakož i přiléhající kostelíček.

---

*) Původně zamýšlel spisovatel uveřejniti v této knize všechna kázání česká i německá v českém překladě. Avšak recensent rukopisů, ustanovený od »Cyrillo-Methodějského Dědictví« ponechal jen některá kázání z důvodu, aby kniha nepřekročila vyměřeného objemu. Sloužiž to k vědomosti těm dpp. kazatelům, kteří ochotně kázání svá poslali, ale s nimi se ve knize neshledají.

3. Basilika Panny Marie de Fourvière.

Málo jest chrámů, jež by se vyrovnaly nádherou a krásou této svatyni. Jako všechno se zdokonaluje, tak i umění stavitelské, a mohu říci, že při stavbě této svatyně vynaloženo veškeré umění ve všech odvětvích měrou nejvyšší. Celkový dojem je úchvatný co se týká zevnitřní budovy i vnitřku.

Co vnitřku dodává neobyčejného lesku a krásy, jest to, že je jasný, a že tedy všechny okrasy jsou do největších podrobností viditelny.

Jsem toho mínění, že chrám má býti jasný, světlý, a nikoli, jak viděti při mnohých chrámích, kde je buď přítmí anebo dokonce tma.

Jest zcela správno a odůvodněno, že mají býti naše chrámy co nejvíce zdobeny a krášleny, ale co potom z těch ozdob, když jich není viděti; přisvědčí mi, kdo viděl chrám sv. Štěpána ve Vídni. Je tam skoro úplně tma. Rovněž hodně tmavý jest presbytář dómu v Olomouci.

Toto přítmí působí obyčejně malovaná okna, která propouštějí málo světla, ale v basilice de Fourvière jsou také okna malovaná, ovšem jen s tím rozdílem, že voleny pouze barvy světlé a tak propouštějí dostatek světla, že chrám i při malovaných oknech zůstává světlým.

V té příčině připomínám chrám sv. Jakuba v Brně. Je tu skvostný oltář, zbudovaný z rozličného vzácného mramoru, ale co platno, když krása tohoto oltáře ztrácí se skoro úplně v přítmí chrámovém, a divák dovede posouditi a oceniti krásu

oltáře toho pouze — ze zadu, kam přece trochu světla dopadá.

Svatyně de Fourvière je velkolepá, je nádherným dílem stavitelského umění. Je zevnějškem svým v pravdě „věží ze slonových kostí“, a co do vnitřku „domem zlatým“. Na délku čítá z venku 86 *m*, uvnitř 66 *m* 50 *cm*; zevnitřní šířka obnáší 35 *m*, vnitřní 19 *m*.

Nad chrámem a sice nad presbytářem stojí na vrchu kovová socha 7 *m* vysoká, představující sv. Michala archanděla.

Čtyry osmihranné 48 *m* vysoké věže, zakončené jako cimbuří, mají svá jména čtyř základních ctností. Zdi jejich jsou také ozdobeny odznaky těchto ctností. Na severozápadní viděti Samsona, jak poráží lva a zápasícího patriarchu Jakuba s andělem; jsou to symboly síly; na jihozápadní znázorňují spravedlnost boj Davidův s Goliášem a moudrý rozsudek Šalomounův; druhé pak věže ozdobeny jsou: jedna hadem, naznačujícím opatrnost, druhá uzdou, naznačující střídmost. Obě tyto východní věže končí kovovými kříži, 13 *m* vysokými, jež však z dálky zdají se býti nepatrnými.

Severozápadní věž slouží zároveň k astronomickému pozorování; a severovýchodní je přístupna, jde se na ni po 250 schodech dosti pohodlně. Odtud je překrásný rozhled. V jihovýchodní věži nalézá se ohromný zvon „Magnificat“, 7500 *kg* těžký, dílo to lyonského mistra M. Burdina, jenž byl dne 27. května 1894. arcibiskupem Couiliénem

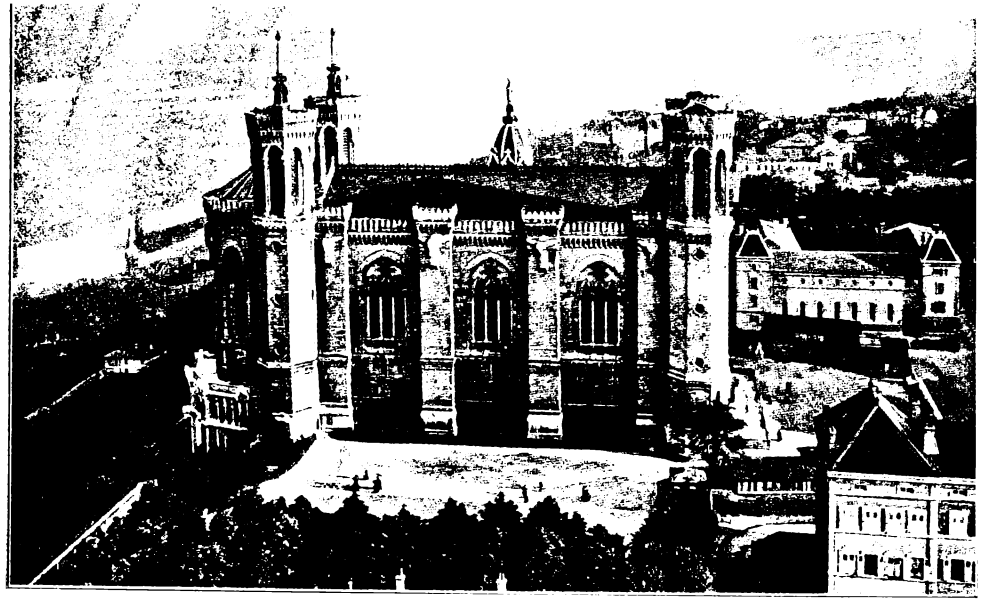

Basilika Panny Marie de Fourvière v Lyoně.

posvěcen. Umístěn jest na zvláštním, kanovníkem Eguillonem nově sestrojeném podstavci, takže zvonění děje se snadno, beze všeho otřásání budovy.

Třináct menších zvonů — v úhrnné váze 7375 *kg* — je tak zladěno, že při bití hodin a zvonění slyšeti liturgické a nábožné písně.

V předu před basilikou nade vchodem do krypty je uměle z granitu vytesaný lev z Judy, držící v prackách kříž. Po obou stranách vede 22 širokých schodů mramorových nahoru k předsíni, nad níž na čtyřech vysokých ozdobných sloupech, 8 *m* vysokých, pne se gallerie, na jejímž vrchním průčelí jest vypoukle naznačen slib obyvatel lyonských z roku 1643. — v čas moru — a z roku 1870. — v čas německé války.

Pod basilikou nalézá se spodní kostel, sv. Josefu zasvěcený, nazvaný krypta sv. Josefa. I v tomto kostele je všechno velkolepé. Klenba spočívá na šesti $9^1/_2$ *m* vysokých a 38 vedlejších pilířích, z čehož možno souditi, že rozměry této svatyně jsou veliké.

Na překrásném, z rozličného mramoru umělecky provedeném oltáři hlavním stojí veliká socha sv. Josefa s Ježíškem a vespod pod oltářním stolem, jenž spočívá na šesti ozdobných sloupcích, jest na vypouklém obraze naznačena smrt sv. Josefa. Zajímavo jest, že sochař M. Millefaud dal umírajícímu patriarchovi tahy obličeje — zbožného stavitele Bossana.

Okna krypty nesou znázornění Nejsvětější Svátosti Oltářní; k tomu se odnášejí případné nápisy.

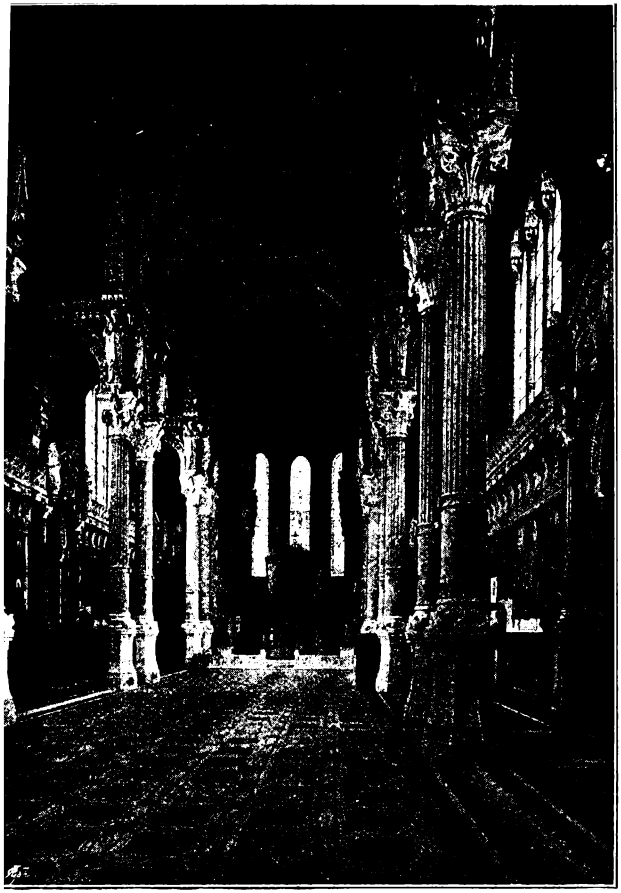

Vnitřek basiliky de Fourvière.

Bělostně mramorem obložené stěny choru, kde stojí hlavní oltář, jsou položeny pásy z červeného mramoru, do nichž jakož i na pilířích vtesána jsou jména všech 676 far arcidiecése lyonské, které všechny na zbudování tohoto velechrámu tolik přispěly, že všechny se mohou tím chlubiti, že kostel ten vystavěly.

V kryptě je ještě šest kaplí postranních, jež jsou zasvěceny tajemstvím ze života sv. Josefa.

V kryptě, kamž se pohodlně vejde na tři tisíce lidí, konávají se schůze katolických spolků.

Z jižní postranní lodi vedou pěkně tesané mramorové schody z krypty dovnitř trojlodní vrchní basiliky.

Šestnáct velikých 27 *m* vysokých sloupů basiliky jest velmi uměle zděláno z modravého savojského mramoru s překrásnými ozdobami.

Sloupy vlastního oltáře, vlastně kaple s hlavním oltářem a sochou Panny Marie de Fourvière jsou z červeného mramoru a obzvláště uměle provedeny.

Jednotlivé oblouky sloupů, spojující hlavní loď s vedlejšími, obsahují ve dvaceti květinových rámcích slova Mariánského chvalozpěvu „Magnificat“.

Čestný název z litanie loretanské „Královno panen“ byl vodivou myšlenkou hlavního choru neboli presbytáře. Osmadvacet panen zobrazeno jest v malovaných oknech kolem hlavního oltáře.

Malba šesti velikých oken v lodi chrámové, z nichž měří každé 40 čtverečných metrů, před-

Socha Panny Marie
na hlavním oltáři v basilice de Fourvière.

stavuje Matku Boží jakožto Královnu andělů, patriarchů a proroků, apoštolů, vyznavačů a mučenníků.

Prostora bezprostředně před chorem hlavního oltáře je oddělena stkvostným zábradlím z čistého karrarského mramoru. Odtud přijde se po dvou stupních do zvláštního choru, kde na evandělní straně jest na způsob harmonia mramorový stůl hrací. Zde totiž se hraje — a zvuky varhan ozývají se na dvou oratořích nad hlavním oltářem. Varhany tyto mají elektrické spojení, a proto tedy je možno, že jinde se přebírají klávesy, a jinde se ozývá hlas.

Z tohoto choru vede pět stupňů ku svatyni oltářní, před níž dva lvi jakoby byli na stráži. Co u nás nazýváme chorem, toho v basilice de Fourvière není, neboť zpěvy se provozují v choru před hlavním oltářem. Půda jest ozdobena prací mosaikovou, t. j. drobné různobarevné kamínky jsou tak sestaveny, že činí pak rozličné ozdoby, ano i obrazy osob lze z nich utvořiti.

Socha Neposkvrněné Panny s žehnajícím Ježíškem jest překrásné dílo umělecké. Vznáší se nad mramorovým svatostánkem, jenž zhotoven jest ze vzácného mramoru se stříbrnými dvířkami.

Stůl oltářní spočívá na čtyřech postavách andělů, na dolní části oltáře jest zobrazena Matka Boží na trůně, jak šlape po hlavě hada, a po obou stranách jsou první rodiče, zbavení okovů.

Na stěnách presbytáře jsou zobrazeni andělé s hudebními nástroji.

V basilice jest osm pobočních kaplí, všechny rovněž zbudované z rozličných, z celého světa vy-

braných vzácných mramorů, a ozdobeny jsou pracemi mosaikovými, zlatem a vzácnými řezbami.

Oltáře v těchto kaplích jsou zasvěceny hlavním tajemstvím ze života Panny Marie.

Tímto stručným popisem daleko jsem nevyčerpal oné krásy a nádhery velebné basiliky. Je to dílo úchvatně krásné a velezdařilé snad proto, že stavitel její, Pierre Bossan, byl mužem pravého katolického smýšlení a přesvědčení. O tom svědčí modlitba, kterou se tento v pravdě katolický stavitel denně modlíval, aby si u samé Matky Boží vyprosil přispění, by se mu dílo, na oslavu Její konané, náležitě podařilo.

Modlitba tato zní:

„Paní moje, Matko krásného milování a svaté naděje, popřej mi nebeské moudrosti, která všechno tak podivuhodně uspořádala, a která ví, co se Tvým očím líbí: poněvadž jsi mne slabého sluhu a málo chápavého vyvolila a mně svěřila, abych zbudoval Ti chrám na svaté hoře Tvé a oltář v příbytku Tvém na způsob nebeského stanu. Sešli ji — moudrosť — s nebeských výšin Svých a se sídla Vznešenosti Své, aby se mnou byla a se mnou pracovala, a abych věděl, co je líbezno Tvému srdci, a poslušně a řádně abych všechno vykonal. Tak stanu se hodným Tvého rozkazu, tak milé bude Tobě moje dílo. Shlédni, o všecka krásná, na poníženosť prosby mé a nezamítej mne od dítek svých. Amen.“

Šlechetný, svědomitý a zbožný stavitel Pierre Bossan, narozený v Lyoně r. 1814. jakožto syn

dovedného pracovníka s hedvábím, nedožil se bohužel dokončení svého díla; skonal blaženě, odevzdán jsa do vůle Boží, jakož žil po celý život, v den svých narozenin, dne 23. července 1888, ve věku 73 roků. Tělesná jeho schránka odpočívá v kryptě, srdce jeho v basilice samé, která byla zajisté hlavním dílem jeho života.

Jednomu z jeho nejvýtečnějších žáků, staviteli Sainte-Marie-Perrinovi bylo souzeno, aby započaté dílo dokončil. A tak zastkvěl se „Zlatý dům“ Panny Marie de Fourvière v plné své kráse, proveden byv úplně podle plánů a nákresů zvěčnělého Pierre Bossana.

Vedle basiliky stojí těsně starobylý poutní kostelíček s milostným zázračným obrazem Panny Marie de Fourvière. Viděli jsme tu veliké množství záslibných darů, důkazů to zázračného místa.

4. Prohlídka města. Katolické památnosti v Lyoně.

Všickni poutníci použili volného času ve čtvrtek k tomu, aby si prohlédli památnosti lyonské. Ovšem že jsme nechodili všickni spolu, nýbrž v menších odděleních, jak komu bylo libo.

Město jest ohromné. Nejkrásnější pohled na ně je s věže basiliky de Fourvière. My jsme se tam odebrali po slavné mši sv.; všickni najednou tam ovšem nemohou, proto vždycky bylo nás puštěno několik.

Den byl krásný, jasný, a proto podívaná s věže na Lyon a celé okolí byla rozkošná. Panorama, které se jeví zrakům našim s tohoto místa, jest tak úchvatné, že nelze ho vylíčiti, to se musí viděti. —

Před zrakem naším jeví se předně ohromné město, jímž jako had protékají řeky. Za městem kolem do kola mile lahodí oku krásná zeleň, z níž vyrůstají vesničky i velké obce s kostely i bez nich; k východu pak v dálce k nebi pnou se modravé Alpy, jež zdají se dotýkati se samého nebe.

Na věži je také připevněn pohyblivý dalekohled, kdo chtěl, mohl se skrz něj dívati.

Mezi chrámy, jež jsme potom navštívili, jmenuji na prvním místě katedrálu sv. Jana Křtitele. Je to starobylá, nádherná stavba slohu gothického. Zajímavo je, že se v něm uchovává neporušené srdce sv. Vincence z Pauly.

Nejstarší chrám lyonský je sv. Nicia; budí v něm pozornost hlavně jeden postranní oltář, na němž hořelo mnoho lamp a svic. Také mnoho lidu nábožně se před oltářem tím modlilo.

Je to oltář sv. Expedita, jehož krásná mramorová socha spočívá právě na oltáři. Tento světec zobrazuje se, jak pravou nohou šlape po havranu, jehož zkřek naznačuje latinské slovo „cras, cras“ — naše „zítra“. V pravici drží kříž, na němž je čísti slovo „Hodie“ — dnes. Tím chce světec na srdce vložiti pravidlo života: „dnes“ — „Hodie“ použiti máme všeho ku spáse, pro Krista, „zítra“ — „cras“, nemá míti pro nás ceny. Sv.

Expeditus ctí se hlavně ve Francii jakožto patron šťastného provedení všech záležitostí jak v úřadech tak v rozličných stavech a na cestách. Svátek jeho slaví se dne 19. dubna. Četné votivní tabulky, vpravené do zdí tohoto postranního oltáře, a na nich zlatem se stkvoucí nápisy jsou důkazem mocné přímluvy tohoto světce, že Bůh vyslyšel ty, kteří za přímluvu sv. Expedita prosili. — Čím mocnější je tedy přímluva Té, Již nazýváme „Pannou mocnou“ a Jež je Matkou Boží.

Odpoledne nabídl se P. Alfons, jeden ze „Školních bratří“, znající německy, že nás povede v jinou stranu, než jsme byli dopoledne. Šli jsme, ba nešli, přímo letěli. Buď P. Alfons je zvyklý tak rychle choditi anebo chtěl, abychom do odpolední pobožnosti hodně toho pochodili.

Sešli jsme dolů a přišli do prostranné ulice, kdež nám náš průvodčí ukázal místo, kde byl president republiky Carnot dne 24. června 1894 úkladně zavražděn. Divil jsem se, že tam ani pomníku nepostavili.

Pak jsme přešli několik ulic a přišli do parku, jenž je ohromný, avšak ne příliš nádherný. Viděli jsme tu ve zvláštních ohradách též divoká zvířata různého druhu. Všiml jsem si též, že báby s cukrovím prodávají perník, obyčejný perník; podle toho mají Francouzi velice rádi sladkosti.

Z parku šli jsme zpět a v jedné ulici podívali jsme se do musea missionářského. Je to museum, přechovávající rozličné památky, jež missionáři buď pošlou nebo sami přinesou s missií mezi pohany.

Viděti tu rozličné věci, jako různé nástroje, ozdoby, jichž pohané užívají. Je tu také množství všelijakých pitvorných figurek menších i větších, jsou to bůžkové pohanských národů.

Když jsme tak chodili po ulicích, všude zrovna vybíhali lidé a dívali se na nás. Jsou tam tak zvědavi jako všude na světě.

Největší rozruch dělali dva Tyroláci ve svém národním kroji.

Měli klobouky a kabáty barvy zelenavé na způsob obleku mysliveckého, pak vysoké boty a krátké kalhoty a to tak krátké, že bylo vidět nahá kolena. I stalo se, že v jednom místě zastavil se jakýs pán, díval se na Tyroláky a pak ušklíbl se a ukázav prstem na nahé části nohy — odplivl. Byl nějak až příliš útlocitný. — Také to vrtalo mnohým Lyoňanům hlavou, když u mnohých poutníků viděli odznaky dva. Ty jsme měli my Slované. P. Janda to navrhl a měl již v zásobě modré pentličky, které jsme pak ve vlaku mezi Slovany rozdělili. Byl to dobrý nápad a osvědčil se.

Navštívili jsme ještě nějaké památnosti a již jsme musili spěchat do basiliky k odpolední pobožnosti. Byli jsme jak se patří unaveni a zapoceni a nyní měli jsme stoupati nahoru. Než P. Alfons jinak to zařídil. Z dola nahoru vede podzemní dráha. Té jsme velmi rádi použili. Koupili jsme si lístky — nepříliš drahé —, vstoupili do vozu, právě čekajícího, a za malou chvíli již jsme jeli nahoru tunelem pod vrchním městem. Byl jsem kdysi nervosním a od té doby mívám divné ná-

pady a strach. Napadlo mi předně, kdyby se tak lano, jež táhlo náš vůz, přetrhlo, a my sřítili se dolů, anebo kdyby se tak klenba tunelu sesypala... Nestalo se však ani to ani ono. Sám se kolikráte zbytečným obavám zasměji.

Přijeli jsme na jednu stanici, kdež jsme vystoupili. Vlak jel dále a my vycházejíce z nádraží, dostali jsme několik centimů (haléřů) nazpět, poněvadž lístek, zaplacený dole, měl platnost pro obě stanice. Podnes nemohu si vysvětliti, proč to tak zařízeno. Všude jinde se platí podle stanic, tady jsme platili více, a pak nám přebytek vraceli. — Když jsme vyšli ze stanice, bylo nám přece ještě stoupati do vrchu, avšak ne daleko. Přišli jsme právě před 4. hodinou do basiliky na svoji pobožnosť.

Po pobožnosti a prohlídce svatyně de Fourvière šli jsme si prohlídnout zvláštní místnosti — žalář sv. Pothina, který se nalézá v hospici antiquaillerském.

Nedaleko vchodu lze čísti na mramorové desce tato slova: „Církev lyonská uctívala vždy dle spolehlivého ústního podání tuto hrobku jakožto žalář, v němž sv. Pothinus s 48 křesťany uvězněn byl, a kdež jakožto první její apoštol smrt mučennickou za panování císaře Marka Aurelia dle křesťanského letopočtu léta Páně 177. podstoupil.“

Napřed vstoupili jsme po čtyřech schodech do místnosti, již nazývají hrobkou. Tato místnosť, slušně upravená, nečiní nepříjemného dojmu. Na stěnách jsou nápisy, označující, kolik a jakým způsobem byli pronásledovaní křesťané usmrceni.

Z této místnosti vešli jsme do vedlejší, podobné sklepu. Uprostřed je kamenný sloup, v jedné zdi pak těsný výklenek, v němž sv. Pothinus byl v pravém slova smyslu udušen. Dojemno je čísti, co se vypravuje o životopise tohoto stařičkého mučenníka. Když r. 177. za Marka Aurelia vypuklo pronásledování křesťanů, byl sv. Pothinus biskupem v Lyoně. Byl zajat, a poněvadž byl stár a sláb, nemohl ani před soud jíti, proto ho žoldnéři přinesli. Soudní úředníci městští šli za ním, také množství lidu připojilo se k tomuto průvodu, a všickni zasypávali ho potupami. Ale sv. Pothinus zmužile před soudem hájil pravdy, a když místodržitel se ho tázal, který Bůh jest Bohem křesťanským, odpověděl: „Ukaž se hodným a poznáš ho.“ Před soudem bylo s ním ukrutně nakládáno; kteří stáli nejblíže, bili ho pěsťmi, nemajíce ohledu na jeho starý věk; kteří z povzdálí stáli, házeli po něm vším, co jim do ruky přišlo. Konečně byl sv. biskup uvržen do díry, kde za dva dny zemřel.

Zároveň s ním byli umučeni i jiní křesťané. Zastancem a obhajcem tehdejších křesťanů lyonských, kteří jako lvi ukázali se zmužilými a nadšenými vyznavači křesťansko-katolické víry, byl Vestius Epagathus, který za odměnu toho sám také korunu mučennickou si zasloužil.

Tehda dobyli si koruny vítězství ředitel církve lyonské Konkordius a s ním lékař sv. Alexander, sv. Blandina, otrokyně, patnáctiletý mladík Ponticus, a jak se všichni svatí mučenníci lyonští jmenují. Připomenu ještě jednoho jáhna,

jemuž jméno Sanctus. Ten byv ukrutnými soudci tázán, jak se jmenuje, pln nadšení zvolal: „Jsem křesťanem!“

Křesťané lyonští psali tehda křesťanům do Asie a Frygie: „Nikdy nebudou moci naše slova, nikdy nebude mocí také žádné péro vypověděti tvrdosť pronásledování, zuřivosť pohanů naproti našim Svatým, hořkosť muk, jaké blahoslavení mučenníci statečně vytrpěli. Nepřítel rozvinul všechny své síly proti nám, — avšak milosť Boží bojovala za nás, vysvobodila slabé z válečné vřavy a poslala v boj muže, kteří neohroženou odvahou a zmužilostí podobali se věžím, proti nimž každý nepřátelský útok byl bez úspěchu.“

Při návštěvě podobných míst, jakým jest žalář sv. Pothina, má se mysl naše rozpomenout na hrdinnosť prvních křesťanů a povzbuditi k jich následování.

Mocně jsouce dojati opouštěli jsme toto místo, z něhož francouzští missionáři, odebírající se mezi pohany, hlínu s sebou berou, aby tím více v apoštolském díle byli posilováni.

Na cestě odtud zastavili jsme se také v kapli, zasvěcené sv. Filuméně. Kaple je neveliká, a množství darů nasvědčuje, že sv. Filuména je lyonskými katolíky hojně uctívána a vzývána.

Hodně jsouce unaveni, vrátili jsme se ke „Školním bratřím“, kdež nás čekala večeře a kde jsme měli stráviti ještě noc.

III. Cesta z Lyonu přes Cette do Lurd.

1. Odjezd z Lyonu. Nimes.

V pátek ráno musili jsme časně vstávati. Odjezd byl určen na 6. hod. 50 min. ráno; kdo chtěl sloužiti mši sv., musil si přivstati. Sloužil jsem opět v kapli „Školních bratří“. Posnídali jsme, snesli svá zavazadla na dvůr, a nyní přijely vozy, poutníci posedali, kam kdo mohl, a jeli na nádraží. Kdo chtěl, šel pěšky, dav si jen zavazadla na vůz. Ráno bylo krásné, a proto přemnozí z nás volili cestu na nádraží pěšky, dobře vědouce, že se „nasedí“ ještě dost ve voze železničním. Šel jsem také pěšky. Šli jsme kolem sochy „Svobody“, — je to postava ženy, jejíž pravice spočívá na lvu a levice třímá vysoko vavřínovou ratolesť.

Přišli jsme na nádraží zavčas. Kufříky a jiná zavazadla byla již tam s vozů složena, a mohl si je každý snadno najíti, poněvadž byla opatřena číslem na tvrdé lepence, kteréž každému poutníku bylo ještě před poutí posláno, a každý si je měl na zavazadlo připevniti.

Na nádraží přišli nás doprovodit úředníci c. k. rakouského konsulátu, ctihodní Školní bratří, zástupcové křesťanských spolků a časopisů a j.

Usedli jsme do vlaku. Vozy byly opět tak nepohodlny, jaké jsme měli jedouce do Lyonu. Nemají tam ani lišty nahoře ani věšáku, takže byla potíž, kam složiti kufříky, když pod lavicemi nebylo pro všechno místa.

Vlak zapískl a my opouštěli Lyon. Ještě jednou viděli jsme krásnou basiliku de Fourvière, a tu zajisté každý z nás zbožně doporoučel se pod mocnou ochranu Panny Neposkvrněné na další pouť.

Jeli jsme po pravém břehu řeky Rhônu. Krajina je celkem smutná. Na straně západní viděti tu a tam malé vinice a sady na úpatí vysokých skalnatých hor, na jichž temenech strmí zříceniny starých hradů. Na straně východní údolí na mnohých místech velmi se rozšiřuje a má krásné vinice a sady oranžové, olivové a fíkové.

Celá krajina má ráz východní; domy stavěny jsou z holých, nažloutlých kamenův a kryty křidlicí. Bílých stavení tu neuvidíš.

Z Lyonu až k Avignonu jede se směrem jižním, od Avignonu odchýlili jsme se na jihozápad. Za Avignonem rozkládá se jednotvárná rovina, bohatá vinnicemi, jichž krásné hrozny nás zrovna lákaly.

Cesta nám ubíhala dosti rychle. Dílem jsme se modlili, dílem zpívali poutní písně, dílem také vypravovali.

Četařům bylo poutním výborem uloženo, aby se ve svých odděleních dotazovali, za jakým účelem kdo z poutníků pouť do Lurd koná. Činí-li tak

na poděkovanou za obdržené milosti, či chce-li si nějakou zvláštní milost vyprositi atd.

V našem oddělení byla starší slečna, která vypravovala zajímavou příhodu ze svého života. Jmenovala se Pavlína Schittkova, a byla z Proskavy v pruském Slezsku nedaleko Vratislavy.

„Šla jsem jednoho dne lesem," počala vypravovati, „a nešťastnou náhodou švihla mi větev do oka a poranila je. Šla jsem k lékařovi a dala se léčiti. Lékař mi oko také vyléčil, ale zdánlivě pouze. Neboť neuplynul ani rok, a neduh oční se mi vrátil, a nejen to, nýbrž celé tělo podlehlo jakési podivné nemoci.. Dostala jsem do celého těla jakési křeče, jež působily strašné bolesti; ruce samy od sebe se mi zakrucovaly do zadu a mdloby přicházely na mne až smrtelné. Hledala jsem opět pomoci u lékaře, kterýž mi předepsal mast, jíž jsem si měla natírati oči a celé tělo. A účinek této masti byl pro mne strašlivý. Oslepla jsem úplně na obě oči."

Přestala vypravovati a v očích se jí zaleskla slza, vyvolaná zajisté těmi trudnými vzpomínkami. Pak pokračovala:

„Byla jsem tedy slepá, úplně slepá na obě oči, byla jsem žebrákem. Hledala jsem sice pomoci u mnohých a mnohých lékařů, ale všechny prostředky, jež oni radili, ani o vlas mého smutného stavu nezlepšily. V tu dobu přišla k nám jistá paní — vdova po gymnasijním professoru — která byla r. 1894. na pouti v Lurdech s poutníky z Cách. Tato dobrá paní vidouc mé veliké neštěstí, po-

vzbudila mne a vybídla, abych použila ještě jednoho léku, nad jiné zázračného — lurdské vody. Přivezla si jí tehda sama z Lurd a nabídla mi jí trochu. Uposlechla jsem ráda této rady; počala jsem konati devítidenní pobožnosť k Lurdské Panně Marii a natírala jsem obě oči zázračnou vodou. Uplynulo devět dní, a — stav můj se pranic nezlepšil. Tušila jsem, proč asi se tak stalo, a dávala jsem sama sobě vinu. Nešla jsem totiž na konec této devítidenní pobožnosti ke sv. zpovědi, jak se se to zajisté sluší a patří. Nestalo se tak ovšem z nedbalosti, nýbrž proto, že tam, kde jsem sv. zpověď vykonati mohla a chtěla, bylo daleko, přes pole, a já jsouc slepá a nemohouc sama jíti, nechtěla jsem jiných obtěžovati, aby mne tam zavedli.

Než důvěra, kterou jsem hned na počátku své pobožnosti pocítila, mne neopustila, a já počala konati devítidenní pobožnosť podruhé. Přiblížil se poslední den této pobožnosti, — byla to právě neděle. V sobotu před tím vykonala jsem sv. zpověď a v neděli chtěla jsem jíti k sv. přijímání. Vzala jsem s sebou do kostela dvoje knížky, jednu modlitební, druhou na zpěv, jak to u nás zvykem. — Když jsem se tak ubírala do kostela jsouc vedena jinou osobou, zaslechla jsem, jak někteří lidé, vidouce mne, učinili poznámku: „Nač ta slepá nese si knížky?“ Tato poznámka byla zcela přirozená; nač slepý potřebuje knížek? — Ve mně však ozývalo se cosi, že těch knížek budu moci potřebovat.

Na cestě do chrámu modlila jsem se růženec; přišedši do chrámu Páně, vroucně jsem se modlila k Panně Marii, ano učinila jsem slib, budu-li uzdravena, že při nejbližší příležitosti zaputuji do Lurd, abych tam Rodičce Boží poděkovala. Při mši sv. přistoupila jsem k sv. přijímání, a — sotva jsem přijala Tělo Páně, otevřela jsem oči, a v tom okamžiku jsem prohlédla. Viděla jsem na obě oči úplně dobře. Hned otevřela jsem zpěvník a počala z něho zpívati, pak vzala jsem modlitební knížky a modlila jsem se z nich; modlila jsem se také tak vroucně, jak jen toho byla schopna moje duše v tak radostném okamžiku . . .

Odmlčela se opět a slzy vytryskly jí na tvář. Byly to zajisté slzy vděčnosti.

„A kdy jste se uzdravila?“ zněla otázka jednoho z nás.

„Bylo to v loni, a proto letos putuji do Lurd poděkovat Panně Marii za tak velikou milost, které se mi zajisté na její přímluvu dostalo.“

Příběh tento mne velice dojal a to tím více, poněvadž jsem viděl, že ona slečna má úplně zdravé oči, úplně čisté, na nichž jsem nespatřil nejmenší stopy neduhu, neřku-li úplné slepoty. Od té chvíle pozoroval jsem tím bedlivěji její chování, a byl jsem nemálo pohnut vida, s jakou nadšenou radostí a vděčnou láskou k Panně Marii, s jakou vroucí zbožností a tichou oddaností — plní slib svůj.

Také jedna Moravanka z vedlejšího kupé vypravovala, proč do Lurd jede. Byla to pí. Marie Hansalová ze Znojma.

„Před čtyřmi lety onemocněla nám dceruška,“ počala vypravovati ona poutnice. „Nemoc byla zlá, nebezpečná, lékař řekl, že má zápal plic. Chodil každý den a vždy zavrtěl hlavou a na konec pravil, že pochybuje o jeho uzdravení. Vzala jsem ještě jednoho lékaře, jen abych ji zachránila. Měla jsem ze šesti dítek jen tu Růženku. Ale všechna lékařská pomoc nebyla nic platna. Kdo ji viděl, každý se s ní loučil. Jedna sousedka povídala, že by byl zázrak, kdyby to dítě bylo ještě jednou zdrávo. Nevěděla jsem už, co si počíti. A tu jsem si vzpomněla, že mám knížku, devítidenní pobožnost k Panně Marii Lurdské. K Té vzala jsem nyní své útočiště. Počala jsem vykonávati pobožnost, a dítě mě začalo volati a od té doby bylo jí lépe a lépe a brzy se pozdravilo. Od té doby jest také úplně zdrávo. Ona paní, jež pravila, že není možno, aby se mé dítě uzdravilo, posílala mu po celý měsíc lahůdky.“

Nyní vstala ona poutnice a vybalila obraz se zlatým rámcem, na němž byla zlatem vyšita slova: „Vděčné věnování od uzdravené Růženy. 1896.“ Kolem těchto slov byl krásný vrkoč vlasů.

„Tento obraz,“ pravila, „nesu do Lurd na poděkovanou za uzdravení svého dítka. To jsou její vlasy a nápis vyšívala též sama.“

Vidouce obraz podivovali jsme se vkusné práci a v duchu velebili velikou moc Matky Boží — Panny Neposkvrněné.

Zatím přijeli jsme do Nimes, kde byl určen oběd.

Přijeli jsme tam o půl jedné hodině. Jinde jsme mívali mimo polévku jídla studená; zde však byla výjimka, jídla byla teplá, proto také byl přichystán ohromně dlouhý stůl, aby si všickni poutníci mohli sednouti.

Jak řečeno, byl pátek, ale pro nás poutníky vyžádána byla dispens, a proto jsme jedli masité pokrmy; než někteří poutníci nechtěli této dispense použiti, a ti ochotou hostinského dostali též postní jídla. —

Jaká byla jídla postní, nevím, ale nepostní pro zvláštnosť francouzské kuchyně znamenitá — nebyla. Člověk v takových případech jí pouze z hladu, jen aby žuludek dal pokoj. O nějakém jídle s chutí nemůže býti řeči. Všecky nedostatky nahradilo a napravilo víno, které jsme také pili jako vodu, a nic nám z něho nebylo.

O jedné hodině patnácti minutách odpoledne odjížděli jsme z města Nimes. Jeli jsme dále směrem jihozápadním. Za nedlouho jsme měli uviděti — moře. Mnozí z nás ho jak živi neviděli, leda namalované, a proto mnozí z nich takřka hořeli touhou viděti moře. Zdálo se nám, že vidíme z daleka pruh černých lesů a konce kostelních věží a zatím poznali jsme, že onen černý pruh lesů je modrá hladina mořská a domnělé konce věží že jsou plachtové lodě rybářské. To bylo divení, když jsme byli blízko samého moře.

Konečně jsme přijeli o 3. hodině a 11. minutách do Cette, pobřežního města francouzského.

2. Zastávka v Cette.

Když jsme dorazili do Cette, nastala nám nová starosť, přesedat totiž do jiných vozů, protože dráha ze Cette směrem k Lurdům náleží jiné společnosti.

V Cette byla ustanovena zastávka do půl šesté hodiny večerní. Poněvadž jsme musili přesedat, měli jsme nemalou starosť najíti si vhodné místo. Takovéto přesedání poskytovalo vždy zajímavý pohled, někdy až komický.

Když jsem šel k novému vlaku, hnal se přede mnou poutník, na rameně měl přehozený havelok, z jehož kapsy vykukovala láhev; rychlou chůzí pošinul poněkud havelok a láhev — plesk na zem. Země se zbarvila na červeno a poutníku nezbývalo, leč ohlédnouti se a věnovati svému vínu poslední pohled . . .

Přičinili jsme se za obvyklého shonu, abychom zůstali opět pohromadě. Podařilo se nám, že naše družina si našla vhodné místo v posledním voze. Tam jsme uložili své věci. Na to se vozy pozavíraly, kdo chtěl, zůstal ve voze, kdo nechtěl, mohl se jíti podívat na moře a vůbec si někde odpočinout „ve stínu lípy“.

Naše družina volila to poslední. Usedli jsme v zahradě restaurační a dověděvše se, že tu lze také pivo dostati, objednali jsme si je.

Že byla žízeň důkladná, netřeba podotýkati. Bylo poměrně teplo, a pak prach za jízdy žízeň

jenom zvětšuje. — Netrpělivě jsem čekal objednané pivo.

Konečně se mihl před námi sklepník a postavil před nás po — kalíšku piva. Byla ho asi osminka. Bylo sice dobré, ale na uhašení žízně nebylo. Za to ale důkladně drahé: kalíšek 14 kr.

Dali jsme si raději víno s ledem a to nám lépe posloužilo. Také jsme si pochutnali na krásných hroznech, jež poblíž nádraží prodávali.

Jiní poutníci použili této příležitosti a vykoupali se v moři, davše se tam zavézti dostavníkem nebo jiným povozem.

Vozkové francouzští netýrají tak koní, jako u nás mnozí necitové; biče užívají jen velmi zřídka a to tak lehce, jakoby chtěli pohládnouti. Kočáry jsou většinou jednospřežny, je-li však náklad větší, připřáhne se druhý kůň, ale ne vedle sebe, nýbrž jeden za druhým.

Odjezd byl určen na půl šestou, ale již před pátou hodinou dáno znamení, aby se sedalo. Šli jsme tedy do svého vozu. Usedli jsme přichvalujíce si, že se nám pojede dobře a že si budeme moci i zdřímnout, poněvadž jsme byli v jednom kupé čtyři. Avšak naše radosť netrvala dlouho. Venku pobíhali někteří poutníci hledajíce místo, ač dříve měli již všickni svá místa. Co se tedy stalo? Za naší nepřítomnosti odepjali zřízenci jeden a to předposlední vůz z přichystaného vlaku, zavazadla z něho vydělavše a položivše je jednoduše na zem. Ti tedy, co měli v tomto voze svá místa obsazená, ocitli se nyní vyhozeni. Věc udána poutnímu vý-

boru, a kanovník Lippe žádal, aby vůz byl připjat; když nechtěli, nabízel, že ho sám zaplatí, avšak ani to nepomohlo. Musili tedy zbylí poutníci posedati, kam mohli, kde bylo trochu místa, a proto i naše kupé musilo přijati jich několik, takže o nějakém pohodlí nemohlo býti ani řeči. Kupé bylo v pravém slova smyslu přecpáno, ani jsme si neneměli kam dáti svá zavazadla; většinou musili jsme je míti na klíně. — A tak měli jsme jeti celou noc.

Příčina takového jednání správy dráhy byla asi ta, že jižní dráha spočívá v rukou svobodných zednářů, jimž je pouť do Lurd jistě trnem v očích, ač právě z poutí těch mají obromný zisk, a také ta okolnosť, že Francouzi Němců nenávidí, a poněvadž Rakousko jest spojencem Německa, nenávidí také Rakušanů. Ostatně co se stalo nám, nebylo nic nového, neboť již před desíti lety zachoval se přednosta stanice k rakouským poutníkům rovněž tak, poukázav jim málo vozů.

3. Z Cette do Lurd.

Z Cette odjížděli jsme s myslí sklíčenou, ale myšlenka, že za nedlouho budeme u cíle, v Lurdech, byla tak mocná, že i tyto svízele a nepříjemnosti dovedli jsme přemoci.

Jeli jsme podle samého moře až do Agde, odkudž zahýbá dráha směrem západním k Beziersu.

O 7. hodině dorazili jsme do Narbonnu, kde byla večeře. Narbonne jest rodištěm sv. Šebestiána.

Dobře nám zde posloužil teplý čaj, poněvadž večer začínal býti chladný. Mimo čaj dostali jsme také v tuhé papírové obálce dvoje maso studené, sýr, hrušku, láhev vína — ano nescházela ani sůl v kornoutečku.

Dlouho jsme se v Narbonnu nezdržovali. — Dostavše všickni čaj, usedli jsme do vozů a tam pustili se, kdo měl chuť, do obsahu obálky.

Když se vlak hnul, bylo již hodně tma, a proto byli jsme zbaveni pohledu na další krajinu, kterou jsme poprvé v životě jeli.

Občas padla mezi námi poznámka docela oprávněná ale také docela nelichotivá o nekřesťanském počínání si jižní dráhy. Z té příčiny zůstane každému účastníku pouti tato jízda v neblahé paměti, rovněž i přístavní město Cette, kde jsme na tuto dráhu přisedli. Obzvláště neradi budou na Cette vzpomínati oni poutníci, kteří tam byli, jak se říká, hodně napáleni.

A jak?

Vypravoval mi to jeden z těch napálených. Bylo jich pět. Když jsme přijeli do Cette, najali si povoz, že pojedou k moři, a smluvili s vozkou po půl franku (23 kr.). Vozka jel k moři. Tam poutníci vystoupili, všechno si prohlíželi, někteří z nich se koupali, a zatím čas rychle ubíhal.

Měli se k odchodu, poněvadž podle hodinek dobře věděli, jak dlouho jeli na místo, a jak tedy dlouho mají nazpět.

Vozka dobře se napřed vyptal, kdy vlak odjede a podle toho zařídil plán.

Jel totiž nazpět náramně pomalu. Když pak poutníci na něho doléhali, aby pospíšil, pravil, že nemůže, leda by mu přidali každý po půl franku.

Poutníci se bránili, ale vidouce, že by při pomalé jízdě mohli přijet pozdě, slíbili tedy, že mu půl franku přidají. Nyní teprve popohnal vozka koně a uháněl jako střela.

Přijeli na nádraží, vyklopili každý na rychlo celý frank (46 kr.) a uháněli každý do svých vozů vidouce, že už je vlak úplně k odjezdu připraven. Tři usedli napřed, dva z nich vzadu. Vlak ještě chvíli stál. Toho použil onen vozka a aby nestydatosť svoji dovršil, přišel rychle k těm zadním pašašerům a žádal na nich tři franky tvrdě, že ti přední mu nezaplatili. Tito nechtějíce dělati povyku, vyklopili tři franky majíce za to, že se později s těmi „předními“ vypořádají; ale vozka sebrav tři franky vyhledal i ty přední, a žádal od nich za ty „zadní“ dva franky tvrdě, že mu ve spěchu zapomněli zaplatit. Byl nejvyšší čas k odjezdu a proto nemohouce se ještě s těmi „zadními“ domluviti, zdali to pravda, vyklopili i tito dva franky, a tak šibal vozka dostal za tu cestu místo smluvených $2^1/_2$ franků celých deset!

„To nám přišla draho podívaná na moře v Cette!“ doložil vypravovatel.

Když jsme všickni povečeřeli ve voze, pomodlili jsme se společně růženec, zazpívali některé písně, a pak nastal odpočinek.

Byla to druhá noc na naší pouti, kterou jsme měli ztráviti ve voze. Byla však mnohem a mnohem horší než první pro naznačený již nedostatek místa.

Seděl jsem v koutečku u okna a snažil se usnouti. Kolikrát se mi to za tu noc podařilo, nevím, ale tolik vím, že jsem se nestačil probouzet. Přece jsem si trochu do půlnoci odpočal. Po půlnoci přijeli jsme do ohromného nádraží v Toulouse. Kdo trochu dřímal, musil se probuditi, poněvadž pronikavé pískání četných lokomotiv nebralo konce. Zastávka nebyla dlouhá, ale i té každý rád použil a vyběhl z vozu, aby narovnal své údy.

Usedli jsme opět do vozů a jeli k — Lurdům. Nedbali jsme již nepříjemností a obtíží, myšlenka, že za nějakých pět hodin budeme v Lurdech, zatlačovala všechnu nenáladu hodně do pozadí.

Čím více blížili jsme se cíli své pouti, tím zbožnější pocity naplňovaly naši duši, tím více rostla také naše touha.

Sotva se počalo rozednívati, pohlíželi jsme oknem do kraje. Krajina dosti zajímavá.

Nikdy jsem se tak často nedíval na hodinky, jako nyní, kdy blížila se šestá, hodina to určená na náš příjezd do Lurd.

Všickni jsme také stáli ve vozích u okna, abychom co nejdříve spatřili vyvolené místo blah. Panny Marie. — Vlak jel krajinou lesnatou, a proto nebylo mnoho viděti.

Někteří z nás zahlédli z dáli chrám — byla to skutečně basilika lurdská, ale než ostatní se v tu stranu podívali, byl pohled zastřen stromovím.

4. Příjezd do Lurd a ubytování.

Docházela šestá hodina. Vlak zapískl táhle, jel pomaleji, až zastavil.

Z venku bylo slyšeti oznamovat stanici „Lurdy“.

Těžko říci, s jakými pocity opouštěli jsme dusné železniční vozy . . . Byly to pocity zvláštního blaha.

Jakkoli jsme strávili noc velmi nepříjemnou, kde mnozí ani oka nezamhouřili, přece bylo pozorovati na tvářích všech jakousi radosť, blaživé rozechvění; byli jsme čilí a rádi jsme zapomněli na trudné chvíle poslední noci.

Na nádraží bylo živo. Čekali tu nejen členové hospitalitů, aby dopravili do města naše nemocné, jichž bylo osmnáct, kteří putovali do Lurd vyprosit si zdraví, ale i jiní, hlavně sluhové z hotelů, kde jsme měli býti ubytováni, a i ze soukromých domů, kde nám rovněž vykázány byty.

Každý nahlédl do své knížečky a hlasitě vyvolával jméno svého bytu.

Několik nás mělo na lístku: Madame Coulin. Bratr i já byli jsme mezi nimi.

Sotva jsme vyvolali toto jméno, již hlásila se k nám starší paní, představujíc se, že ona je Madame Coulin. Čekala na nás na nadraží a velice vlídně nás přivítala.

Z nádraží jsme šli pěšky do svého bytu, jiní ovšem, kteří měli byty vzdálenější, vzali si povozy.

Nádraží není daleko od města. Do svého bytu měli jsme něco přes čtvrt hodiny.

Hned za nádražím uviděli jsme město. Mohutný starobylý hrad dodává městu zvláštního rázu.

Zahnuli jsme na pravo do ulice, která vede k zázračnému místu. Šli jsme několik kroků, a zrakům našim naskytl se vzácný pohled . . . Viděli jsme v neveliké vzdálenosti na povýšeném místě bělostkvoucí basiliku, pod ní pak v předu Růžencový chrám.

Posmekli jsme a první „Ave Maria“ zavznělo z našich úst. Blížili jsme se ustavičně k zázračnému místu, až pí. Coulinová se zastavila a kynula, abychom vešli do domu, našeho to bytu.

Šli jsme po úzkých schodech do prvního poschodí. Hned v levo byla jedna světnice. Ptal jsem se, je-li k disposici. Paní přisvědčila, a já s bratrem zaujali jsme tento útulný pokojíček. Byl právě pro dva. Ostatní spolubydlitelé roztřídili se po ostatních světnicích, jak komu bylo milo.

Dvéře skleněné, jež zároveň byly jediným oknem v našem pokoji, vedly na balkónek do ulice. S balkónku pak byla rozkošná podívaná na basiliku a celé prostranství před ní.

Byli jsme tedy u cíle své pouti, byli jsme v Lurdech.

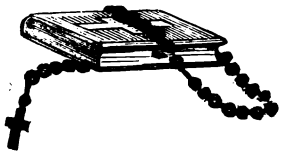

Část druhá.

Historie Lurd.

I. Doba od zjevení r. 1858. až po ustanovení biskupské komisse.

1. Stručný popis a dějiny města.

Město Lurdy leží v jihozápadní Francii na úpatí hor Pyrenejských, které dělí Francii od Španělska. Leží tedy Lurdy na samých hranicích španělsko-francouzských.

Nad městem na mohutném skalisku vypíná se starobylý hrad, někdejší pevnosť.

Vypravuje se, že Karel Veliký ve válce proti nevěřícím Maurům nemohl nikterak hradu toho se zmocniti. V tu chvíli, kdy chtěl ustati od obléhání, spatřil nad nejvyšší věží vznášejícího se orla, jenž spustil do obležené pevnosti krásnou rybu, kterou byl v blízkém jezeře právě ulovil. Mirat, vůdce saracenský, který byl na hradě a ho hájil, viděl v tom zázrak a obrátil se na víru křesťanskou.

Nebylo více potřebí, než tohoto zázračného obrácení Miratova a jeho pokřtění, a hrad stal se zase majetkem křesťanským. Jsa ještě Saracenem, — tak vypravuje kronika —, slíbil Mirat, stane-li

se rytířem Panny Marie, Matky Boží, že považovati bude Bohorodičku za jedinou vládkyni a ochranitelku svého knížectví.

Městský znak dosvědčuje tento zvláštní příběh o orlovi a rybě. Majíť Lurdy za znak „na červeném poli tři zlaté věže, stojící na stříbrné skále; nad prostřední věží, která jest vyšší dvou pobočních, vznáší se orel se pstruhem v zobáku“.

Po celý středověk byl hrad lurdský postrachem celé vůkolní krajiny. Hned jménem Angličanů, hned zase jménem hrabat Bigorských byl hrad obsazen jakýmisi loupežníky, kteří neměli nad sebou žádného pána a obyvatele celého okolí na 14 až 15 mil znepokojovali. Byli prý neohroženi k neuvěření a zmocnili se majetku i lidí až ku branám Montpellieru; potom utekli zase do své skrýše nepřístupné, jakoby v povětří vystavené.

V 18. století stal se hrad lurdský státním vězením. Hlavně za dob francouzské revoluce bylo tam uvězněno mnoho provinilců.

Nyní stal se hrad — kasárnou, kde je ubytováno sto mužů pěchoty s velitelem.

Pod hradem kolkolem rozkládá se město, ovšem nejvíce na východ, poněvadž západně od hradu teče řeka Gave, která jest u města Lurd již dosti mohutná. Povstává z rozličných bystřin, tekoucích z blízkých i vzdálených hor a proudících z věčného ledu velikánů pyrenejských. Hlavní z přítoků řeky Gave pochází od vodopádu Gavarnie, jenž jako střela pádí s vysoké hory, na kterou prý lidská noha ještě nevkročila.

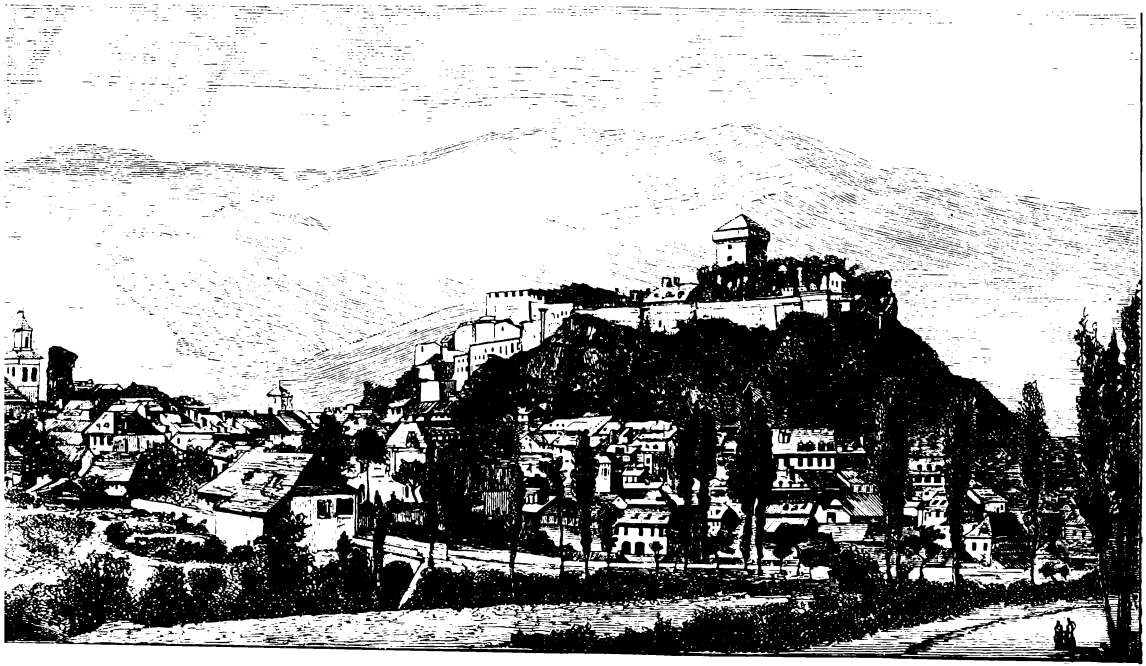

Město samo nabylo od r. 1858. docela jiné tvářnosti. Do r. 1858. bylo odlehlým městem, čítajícím na 5000 obyvatel, známé pouze tím, že cestující, ubírající se do proslavených lázní pyrenejských, tudy cestu svou konali. Stávalo se to ovšem vozmo, poněvadž dráha tehdy až do Lurd ještě nejela.

Starobylé domy, místy úzké ulice, starobylý farní chrám, hlavně však již zmíněný hrad, strmící nad městem, všechno to činilo dojem středověkého města.

Rozumí se samo sebou, že v městě byly rozličné úřady jako soudní dvůr, okresní správa, berní úřad a j. Ano vycházely v místě i noviny.

Krajina kolem Lurd, kterou řeka Gave protéká, jest velice rozmanita: brzy divoká a drsná, brzy zase krásná a okouzlující. Zelené louky, pilně obdělávaná pole, husté lesy, strmé skály zrcadlí se vůkol v jejích vodách.

Tu krajina malebná a úrodná, tam místa rozkošná svým rozhledem po vůkolí, v dáli pak divoké hory se svou samotou a opuštěností.

Tento stručný popis zatím postačiž, poněvadž o jednotlivostech města a jeho poměrech naskytne se příležitosť mluviti na mnohých místech této knihy.

2. Skály Massabiellské.

Nedaleko města Lurd směrem západním naproti hradu lurdskému vypínají se skály, nazvané „Massabielle“, což v nářečí lidu tamějšího znamená tolik, co „stará skála“.

Ačkoli skály Massabiellské nejsou příliš vzdáleny Lurd — asi deset minut —, byly do roku 1858. velmi málo navštěvovány.

Skály byly příkré a těsně podle nich tekl mlýnský potok a o něco dále řeka Gave, do níž onen potok se vléval u samých skal. Proto byl přístup na skály obtížný a nesnadný.

Na úpatí těchto skal, poněkud porostlém travou, pásávali ovce a vepřový dobytek.

Město Lurdy rozkládá se na pravém břehu řeky Gave a skály Massabiellské na levém. Přes řeku Gave vedl směrem ke skále starý a chatrný most, v jehož blízkosti byla v řece prohlubeň; z té pak vycházela ona mlýnská stoka, která odchylujíc se od řeky a tekouc kratším tokem ku skalám Massabiellským, činila mezi řekou Gave podlouhlý ostrov, nazvaný „le Châlet“ — neboli „ostrov Châletský“. Byla to zelená louka.

Na levém břehu řeky Gave nade stokou stál mlýn Sâvy, náležející lurdskému občanu M. de Laffiteovi. U mlýna pak spojoval most ostrov s pevninou.

Skály Massabiellské chovají v sobě dosti velikou jeskyni právě v těch místech, kde se mlýnský potok vléval do řeky Gave.

Tato jeskyně má zvláštní tvar. Jsou to vlastně tři jeskyně nestejné velikosti, které jsou nad sebou, ale dovnitř skály se sbíhají.

Spodní největší otvírá se v přízemí; je 4 *m* vysoká, 12—15 *m* široká a rovněž tak daleko za-

sahuje do skály. Z venku sklání se dovnitř jako střecha.

Nad touto jeskyní poněkud v pravo jsou vedlejší dva otvory, výklenky, z nichž jeden je větší; z venku má tento podobu podlouhlou jako vysoké okno v rozích zakulacené, a dělí se dovnitř skály tak, že jedna prohlubenina klonì se dolů k hlavní jeskyni, druhá pak vystupuje dovnitř a pak nahoru a tvoří takto druhý menší výklenek.

Jak vypadala tato jeskyně r. 1858.?

Spousta drobného kamení, prach a mrva ze zapadlého listí pokrývala spodek jeskyně.

Skála uvnitř bývala za obyčejného počasí sucha, v čas deště vlhka. Tuto nepatrnou vlhkosť a malé prosákání při deštivém počasí bylo znamenati toliko po jedné straně jeskyně a to po pravé ode vchodu. Právě s této strany přicházívá déšť, bývaje přihnán západním větrem, a tak padá na skálu, plnou puklin, zrovna tak, jak to vídáme u stavení, z něhož omítka opadala.

Levá strana jeskyně byla pak ustavičně suchá.

Nad jeskyní vypínají se téměř kolmo obromná skaliska Massabiellská, porostlá sem tam břečtanem a zimostrazem, trávníčky a mechem. Ostružiny sem tam se proplítající, lískoví, divoké kře růžové a některé stromy zapustily své kořeny do rozsedlin skalních všude, kam vítr zanesl trochu prsti.

Skála Massabiellská jest složenina granitu a mramoru, jež se počítají mezi nejtvrdší kameny.

Jeskyně Massabiellská byla nejen málo navštěvovanou, ale byla také v jakémsi opovržení,

Chtěl-li kdo v Lurdech poznačiti člověka hodně hloupého a divokého, tedy říkávalo se příslovečně: „Ten se asi narodil v Massabiellské jeskyni“. Jen pro rybáře a pasáky bývala jeskyně tato dobrou, hledající v ní úkrytu před deštěm.

3. Rodina Soubirousova. Bernadetta.

Roku 1858. žila v Lurdech chudobná rodina. Otec rodiny, František Soubirous, byl mlynářem; najal si poblíž města mlýn, ležící na potoku, vlévající se do řeky Gavy, ale jelikož se mu valně nevedlo, pozbyl na něm brzy nepatrného jmění, které si byl nastřádal. — Řemeslo mlynářské vyžaduje mnoho nákladu, aby člověk mohl uhájiti svého živobytí; mnozí lidé jsou zvyklí mleti na dluh, a proto chudobný mlynář, jakým byl Soubirous, brzy musil zanechati této živnosti jako samostatný mlynář, a pracoval pak jako nádenník u jiných.

Za manželku měl velmi počestnou ženu jménem Ludoviku, rozenou Castérot, kteráž jsouc dobrou křesťankou často muži svému dodávala zmužilosti, když mysl jeho pod tíží starostí klesala. Měly čtyry dítky: dvě dcerušky, z nichž starší bylo (r. 1858.) na 14 let, a dva chlapečky mnohem mladší; poslednímu šlo na třetí rok.

Nejstarší dcerušce dali jméno sv. Bernarda, tohoto velikého ctitele Marianského, a nazývali ji podle tamějšího nářečí Bernadetta.

Poněvadž po narození Bernadetty matka onemocněla a uživiti ji nemohla, poslala, ač s těžkým srdcem, dítě své do sousední vesnice Bartrés na vychování, až by dorostla. Ludovika Soubirousova stala se pak podruhé matkou. Dvě děti opatrovati zároveň, a k tomu ještě choditi do práce, nebylo matce, beztoho nepříliš zdravé, možno, a proto nechali rodiče prvorozenou dcerušku ještě nadále v Bartrésu. Platili za vychování její někdy penězi, někdy, a to velmi často, jen potravinami; platili asi pět franků měsíčně.

Malá dceruška dorostla a měla se vrátiti do domu otcovského. — Tu teprve dobří venkované, její pěstounové, poznali, jak velice jim dítě ono k srdci přirostlo. Považovali ji skoro za svou a proto ponechali si ji úplně bezplatně, aby jim pásla ovce.

Tak rostlo děvče u svých pěstounů, trávíc všecky dny o samotě na pustých pahrbcích, pasouc malé stádo oveček.

Z modliteb neznala jiné leč růženec. Modlívala se ho ráda doma i na pastvě u svých oveček. A když se pomodlila, hrávala si v Boží přírodě docela nevinně kaménky, stavíc si z nich domečky, nebo květinami, které sem tam trhala, hrávala si s vodou v potůčku, kdež ji bavil rej rybiček. Stádo sobě svěřené pečlivě opatrovala a byla u něho docela šťastna, spokojena.

„Ze všech mých jehňátek,“ pravila jednoho dne, „mám jedno jediné nejradši.“

„A které pak?“ tázali se jí.

„To nejmenší mám nejradši,“ pravila a také s ním nejvíce se mazlila, hladila je a s ním čtveračila. Sama byla mezi ostatními dítkami jako to

Bernadetta.

jehňátko, které měla tak ráda; byla slabounká a malá. Ač jí šlo již na čtrnáctý rok, přece na pohled vypadala, jakoby jí bylo jedenáct, nanejvýš dvanácte let. Nebyla právě nemocnou, ale trpěla

záduchem, který jí mnohdy velmi mnoho bolestí působil. Snášela však trápení to trpělivě a nesla tyto tělesné bolesti s onou tichou oddaností, která boháčům bývá docela neznámou, kdežto chudáci jsou jí zvykli. Ve škole nevinnosti a samoty naučila se malá pastýřka tomu, čeho svět nezná, totiž pokoře, Bohu tak milé. Daleka jsouc všelikého styku hříšného, zabývala se Pannou Marií; trávila svůj čas tím, že uvíjela věnce nejen z květin, nýbrž i z růží-zdrávasů, pouštějíc zrnko růžence za zrnkem a šeptajíc nevinnýma rtoma modlitby na počesť Královny nebeské. Tak žijíc zachovala neporušenu svou nevinnosť a čistotu duše, kterou dech světa tak rychle kazívá.

Taková byla duše tohoto děvčete, čistá, jasná, klidná, tichá, o ní platila již nyní slova: „Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou.“

Kdo se tomuto děvčeti přiblížil, cítil se k ní jaksi přiváben a tajně okouzlen, ale děvče nemělo o tom ani zdání. Pokládalo se za nejposlednější mezi dětmi a za nejnevědomější. Skutečně také neuměla ani čísti ani psáti. K tomu ke všemu jí scházela úplně znalosť čisté řeči francouzské, mluvila a rozuměla jen nářečí lidu pyrenejského. Naučiti se katechismu neměla nikdy příležitosti. Celkem byla tedy její nevědomosť veliká; Otčenáš, Zdrávas, Věřím v Boha a Sláva Bohu Otci, modlitby to, které se v růženci ustavičně opakují, bylo asi všecko, co z náboženství věděla. Z toho lze si snadno vysvětliti, že nebyla ještě ani u svatého přijímání.

To byla také příčina, proč rodiče ji vzali od pěstounů domů. Chtěliť přece, aby se dítko jejich ku sv. přijímání náležitě připravilo.

Byla již čtrnácte dní doma u svých rodičů. Pro její churavosť a slabotu tělesnou měla matka zvláštní o ni péči. Kdežto ostatní tři děti chodily na boso ve svých dřevěnkách, Bernadetta měla punčochy; a když sestra a dva bratří venku se proháněli a dováděli — musila Bernadetta zůstati doma . . .

4. Bernadetta jde na dříví.

Bylo dne 11. února 1858. V krajině lurdské nastalo již jarní počasí. Bylo však přece ještě chladno a nepříjemno. Mraky stály nehybně na obloze a ani větérek se nehnul. Bylo to právě toho dne, kdy diecése tarbská, k níž náležejí Lurdy, připomíná památku svaté pastýřky Jenovefy, patronky Francouzska.

Bylo asi jedenáct hodin před polednem, a ubohá rodina nádenníka Soubirousa neměla dříví, aby si uvařila sebe skrovnější oběd, zatím co v městě chystaly se veselosti a radovánky světské, neboť to bylo právě ve čtvrtek před ostatky. Jak známo, nazývá se i u nás čtvrtek ten „tučným“.

I pravila matka své druhé dcerušce Marii: „Mařenko, jdi nasbírat trochu dříví na břeh Gavy nebo do obecního lesa.“

Chudobní lidé v Lurdech směli, jakož i jinde jest zvykem, sbírati v lese suché dříví a pak také

odpadky dříví, které plovouce po vodě mezi kamením na březích uvázly.

Marie uposlechla a obula si hned dřevěnky.

Bernadetta byla by také ráda šla, ale bála se co říci, neboť si myslila, že by jí matka nedovolila. Konečně si dodala odvahy a pravila prosebně: „Maminko, nechte mne jíti s ní, já také donesu trochu dříví.“

„Nikoli,“ pravila matka, „kašleš, a chladné a sychravé počasí mohlo by ti ještě více uškoditi.“

Ale Bernadetta nedala se odbyti, žebronila dále.

Zatím přišlo ze sousedství děvče Johanka Abadie, asi patnáctiletá, a pravila, že jde také na dříví. I prosili nyní všecky tři, a tu konečně matka svolila, že Bernadetta může také jíti.

Bernadetta měla podle kroje jižních venkovanů hlavu šátkem zamotánu, ale matce zdálo se to býti málo, a proto řekla: „Vezmi si vlňáček!“

Vlňáček je u lidu pyrenejského velice oblíben; sestává z čepce a malého pláštíku. Podobá se kapuci ze silného sukna barvy buďto bílé jako ovčí vlna nebo jasně červené, a pokrývaje hlavu, splývá v zadu přes ramena až po bedra. — Když je zima a věje studený vítr, otáčejí ženské onen pláštík před sebe a zamotají si jím krk a ruce. Je-li teplo zvláště na hlavu, přehodí kapuci do zadu, a mají ji na hlavě na způsob čtyrrohého biretu. —

Děti vyšly z města a přešedše most, přišly brzo na levý břeh řeky Gave. Sly mlýnem páně Laffitovým a přišedše na ostrov Châlet počaly

hledati kousky dříví, aby nasbíraly aspoň malou otýpku. Šly loukou dál a dále podle toku řeky.

Bernadetta jsouc slába a churava, nestačila svým družkám a zůstala brzy pozadu. Byla méně šťastna než její družky; nasbírala dosud jen velmi málo, takže její zástěrka byla skoro prázdná, kdežto sestra Marie a družka Johanka měly zástěrky plny suchého roští.

Bernadetta byla oblečena v černou suknici, sešlou a zalátanou, tvář měla zamotánu bílou kapucí, která kryla hlavu její a spadala přes ramena, na nohou pak měla hrubé dřevěnky.

I v tomto chudobném šatě měla do sebe cosi půvabného a nevinného, takže okouzlila více srdce než oči každého, kdo se na ni podíval. Dětská její tvář byla trochu opálena, ale tím neztratila na své půvabnosti. Vlasy černé a hebké vyčnívaly poněkud z podšátku. Čelo její bylo krásně klenuté, stkvějící se neobyčejnou čistotou tahů; obočí pak pěkně zaokrouhlené, oči tmavé, mající do sebe jakousi tichou a hlubokou krásu, jejichž čistou jasnosť žádná zlá náruživost nezkalila. Ústa pěkná, vypouklá, prozrazovala o duši její jakousi vrozenou dobrotu a odhodlanosť pro každé utrpení. Vůbec celá tvář její laskavá a významná byla zároveň příjemnou, a celá postava její měla do sebe zvláštní půvabnosť, projevující všude duši krásnou.

Jaká to půvabnosť, povznešenosť, jaká to tichá vážnosť v tomto chudém, nevědomém děvčeti, oblečeném v chatrný oblek? Bylať to největší a

nejvzácnější ctnosť na světě: vznešená, překrásná nevinnosť.

Bernadetta šla za svou sestrou podél louky u mlýna a hledala v trávě kousky dříví. Tak přišly všechny tři až na konec ostrovu Châletu naproti jeskyni, od níž dělila je mlýnská stoka, která bývala obyčejně velmi prudkou, a obtékala Massabielské skály.

Toho dne právě spravoval se mlýn Sâvy, a proto mlýnská struha byla téměř prázdna; bylo tedy možno přejíti ji bosýma nohama. Jen úzký mělký potůček vinul se prostřed struhy. Suché haluze a větve rozličných keřů, v puklinách skály vyrostlých, spadaly obyčejně sem na toto opuštěné místo. Dnes pak bylo náhodou suché místo ve struze mnohem přístupnější, nežli jindy.

Plny radosti nad tímto nálezem sezuly Marie a Johanka rychle své dřevěnky a přebrodily potůček.

Bernadetta méně rychlá a slabší obou svých družek, opozdila se ještě na druhé straně potůčku. Bylo jí velmi těžko přejíti potůček. Měla na nohou punčochy, kdežto Marie a Johanka byly obuty na boso; i musila si je napřed svléci. Zatím co uvažovala, jak se dostati na druhou stranu, děvčata už tam byla.

„Voda je hodně studená,“ pravily, a osušivše si nohy, obuly se zase.

Nebylo divu, že byla voda studená, vždyť to bylo počátkem února, a prameny horské, prýštící se pod věčným sněhem, jsou obyčejně studené jako led.

I lekla se Bernadetta výkřiku svých družek a bála se nyní studené vody; proto se dívala úzkostlivě, nenašla-li by někde místečka, kde by mohla suchou nohou přejíti. Hledala však marně. Proto prosila Marii a Johanku, které již byly u jeskyně a suché větve sbíraly, aby jí hodily do potůčka aspoň dva nebo tři kameny větší, po kterých by mohla přejíti. Ale jak bývají mnohé dítky často lehkomyslny — tak byla i Marie i Johanka.

Nedaly se vyrušovati ve své práci a pravily pouze: „Udělej jako my, vyzuj dřevěnky a punčochy a můžeš přejíti.“

5. Podivné zjevení.

Co měla dělati Bernadetta? Oddala se svému osudu a usednuvši na kus skály, hotovila se zouti dřevěnky a punčochy.

Avšak nesvlekla punčoch. A proč? Co se stalo? Ohlíží se jaksi ustrašeně. Zdálo se jí, jakoby slyšela z louky hučení prudkého větru. Myslíc, že náhle nastala bouře, pohlédla vzhůru k nebi; bylo sice zamračeno, porozhlédla se vůkol a viděla k největšímu podivení, že na topolích u řeky Gavy ani lístek se nehne. Všechno ticho; ani nejmenší vánek nezahrával si ratolestmi okolních stromů.

„Mýlila jsem se,“ pravila sama k sobě, a již chtěla zase punčochy svlékati. V tom bylo na novo slyšeti hukot prudkého větru.

Bernadetta pozdvihla hlavu, pohlédne, ulekne se, chce vykřiknouti, ale nemůže, hlas jí uvázl v hrdle. Ubohé děvče třese se na všech údech; není schopna slova, oslepena téměř tím, co před sebou vidí; — klesá na zemi a padá na kolena.

Něco podivného, neobyčejného objevilo se jejím zrakům. Nad jeskyní, před níž Marie i Johanka pilně sbíraly roští, v prostém výklenku horním ve skále stojí paní nevídané krásy, nebeskou obklíčená září. Věnec okolo ní planoucí oslňuje sice, ale neoslepuje zraku jako záře sluneční. Naopak tato záře jsouc jasna jako plamenné ohniště, a mírná jako hluboký stín, poutá na sebe neodolatelně zrak . . .

Zjev ten nemá na sobě nic neurčitého, nic mlhavého, nemá žádné nejistoty, jako mívá obraz ve snu. Máť živou skutečnosť, lidské tělo, které oko lidské zrovna tak vidí, jako tělo naše, a neliší se ničím od obyčejné lidské osoby leda zářícím věncem a nebeskou krásou. Krásná ta paní byla prostřední velikosti, plna vznešeného půvabu a mladá, jakoby čítala sotva dvacet roků. Byl v ní jakoby souhrn krásy, něžnosti, mladosti, čistoty a nevinnosti. Ano v těch tazích nadzemských jakoby spojeno bylo bez újmy souladu čtvero věků lidských: čistá nevinnosť dětská, zachovalá, neporušená čistota panenská, něžná vážnosť mateřská a moudrosť stáří, převyšující moudrosť všech století. Saty oné paní byly bílé jako padlý sníh. Pod dlouhým řasnatým rouchem, splývajícím dolů, vyčnívaly bělostné nohy, stojící na skále a dotýkajíce se lehounce

ratolestí keře růžového. Na každé pak noze rozvita tajemná růže barvy zlaté.

Kolem beder ovinut pás barvy modré jako nejjasnější blankyt, a splývá dlouhými konci skoro až na bělostné nohy.

Se hlavy splývá řasnatý závoj, zahaluje ramena a horní část rukou a v zadu sahaje skoro až po lem bělostného šatu. Ruce má nábožně sepjaty a v nich drží růženec, jehož zrnka bílá navlečena jsou na zlatém řetízku, růženec pak končí zlatým křížkem.

Při prvním úleku sáhla Bernadetta po svém růženci, jejž nosívala s sebou, a držíc jej v prstech, chtěla se poznamenati svatým křížem, avšak třásla se tak, že nebyla s to, aby pozdvihla rukou svých. Než pohled a úsměv milostného zjevu dodaly ustrašenému děvčeti srdnatosti. Vznešená paní dělá sama kříž, a tím jsouc Bernadetta povzbuzena zdvihá ruku a dělá také sv. kříž. Na to v jakési nejistotě a rozechvění modlí se „Věřím v Boha“, „Otčenáš“, „Zdrávas Maria“, a když dořikala „Sláva Bohu Otci i Synu i Duchu sv. — až na věky věkův. Amen,“ tu zmizela najednou krásná panna.

Bernadettě bylo nyní, jakoby se sluneční výše spadla do temné propasti. Ohlédla se kolem sebe. Řeka proudí po křemenech okolo samé skály; než šumot vody zdá se jí hlučnější, krajina smutnější, světlo slunečné méně jasné. Před ní vyčnívají nebetyčná skaliska Massabiellská, a pod nimi sbírají družky její roští. Pohlédne na jeskyni, je pustá, jako dříve, výklenek na hoře prázdný.

Zjevení ono trvalo asi čtvrť hodiny; ne snad jakoby Bernadetta sama byla onen čas měřila, ale dá se to tím určiti, že k modlitbě růžence jest zapotřebí asi čtvrť hodiny, a po tu dobu zjevení trvalo. —

Vzpamatovavši se Bernadetta, svlékla nyní punčochy a šla přes potůček za svými družkami. Obírajíc se v myšlénkách oním zjevením, nebála se už studené vody. Veškeré duševní síly tohoto děvčete pokorného byly soustředěny ve vzpomínce na nevídaný zjev.

Marie a Johanka viděly ji padati na kolena a modliti se, ale nebylo jim to nic divného, jsouť děti v horských těch krajinách vůbec zbožny, takže se i venku modlí, a nad to bylo známo o Bernadettě, že je velice pobožná. Sbíraly tedy roští dále, nevšímajíce si Bernadetty.

Bernadetta, přišedši k nim, byla všecka udivena a překvapena klidností své sestry a Johanky, které právě byly se sbíráním hotovy a vstoupivše do jeskyně počaly si hráti, jakoby se nebylo nic podivuhodného přihodilo.

„Což pak jste, děvčata, nic neviděly?“ ptá se Bernadetta svých družek, které hned poznaly na ní, že jest jaksi nepokojna a rozčilena.

„Nic jsme neviděly,“ odpověděly, „a tys něco viděla?“

„Když jste nic neviděly, pak vám nemusím nic říci,“ odvětila Bernadetta.

Malé otýpky roští byly hotovy. Všechny tři nastoupily nyní zpáteční cestu domů. Ale upřímná

Bernadetta nemohla nikterak zatajiti své roztržitosti. Vidouce to Marie i Johanka, naléhaly ustavičně na ni, aby jim řekla, co viděla, anebo co se jí stalo.

Bernadetta dala si konečně říci, ale napřed si vyžádala, že zachovají úplné tajemství, a nikomu nic neřeknou.

„Viděla jsem," jala se nyní Bernadetta vypravovati, „něco bíle oděného, nevídané krásy," a popsala jim celý zjev nebeský. „Ale prosím vás, děvčata, ještě jednou, neříkejte o tom nikomu," dokončila svoje vypravování.

Marie a Johanka slyšíce ji vypravovati, nepochybovaly pranic o pravdivosti toho zjevení. Duše čistá, nevinná, nepokažená, je též sama sebou věřící, a pochybností v upřímném dítěti nenalezneme. Ostatně živé a prosté vypravování Bernadettino, která rozčileně ale zároveň přesvědčivě o zjevení mluvila, působila na ně silou neodolatelnou. Marie a Johanka nepochybovaly pranic, ale byly ustrašeny.

„Snad je to něco zlého," pravily na to Bernadettě, „a raději o tom nemluvme!"

Ale sotva přišly domů, bylo tajemství porušeno; upřímné dítky nemohly toho zamlčeti. — Marie, její sestra, hned matce všecko vykládala.

Matka vyslyševši vypravování pravila: „I to jsou dětské hlouposti!" a obrátivši se k Bernadettě řekla: „Co to slyším od sestry? Něco prý's viděla? Mluv tedy, co jsi viděla?"

I jala se Bernadetta nyní sama matce vypravovati, co viděla.

Matka na to pokrčila rameny a pravila: „Ty's se mýlila, mé dítě, to nic nebylo. Ty si jenom myslíš, že jsi něco viděla, a zatím jsi neviděla nic. To jsou jen tvé nápady!“

Bernadetta zarmoutila se nad touto řečí, ale trvala na svém. — Tu matka řekla jí jednoduše: „Ať mi tam už nechodíš, zapovídám ti to!“

Zákaz tento Bernadettu až do duše zabolel, neboť od té chvíle, co zjevení zmizelo, měla ještě větší touhu je opět spatřiti. Zatím však poslechla a neříkala nic.

Uplynuly dva dny, pátek a sobota. Bernadettě tanul na mysli ustavičně onen zázračný zjev, a proto mluvila o něm pořád se sestrou Marií a s Johankou a ještě s jinými dětmi. Měla doposud v hloubi své nevinné duše obraz nebeského zjevu. Jakási nevysvětlitelná horoucí touha, spatřiti opět onen podivný zjev, roznítila její srdce. Přála si viděti onu „překrásnou paní“, jak za řeči nazývala onen zjev. Když se jí tázali, podobá-li se onen zjev některé z paní, které viděla a zná, tu říkala, že žádné se nepodobá, a také tvrdila, že zjev ten nelze k nijaké bytosti pozemské přirovnati. Byla to krása, jaké nelze vysloviti ani popsati.

6. Druhé zjevení.

Jest neděle. Slunce září na obloze nebeské až radosť. Počasí jest nad míru krásné a příjemné. Takové krásné dny bývají často v údolích pyrenejských i v únoru; bývá teplo a příjemno.

Bernadetta byla v kostele na mši svaté. Když přišla z kostela domů, prosila svou sestru Marii, přítelkyni Johanku a ještě jiné dítky, aby za ni prosily matku, by jim dovolila jíti ku skalám Massabiellským.

Dítky se bály tam jíti a pravily: „Kdo ví, není-li to něco zlého?“

Tomu však Bernadetta nevěřila, poněvadž si myslila, že by ten zjev jakožto něco zlého nemohl býti tak neobyčejně krásný a dobrotivý.

„Na všechen způsob,“ pravily děti, které ovšem lépe znaly katechismus než Bernadetta, „musíme tam s sebou vzíti svěcenou vodu. Je-li to duch zlý, pak uteče. A ty,“ pravily k Bernadettě, „mu řekneš: Přicházíš-li od Boha, pojď blíže, pak-li od ďábla, odejdi odtud.“

Jakési tušení zmocnilo se hned Bernadetty následkem těchto řečí. Usneseno tedy vzíti s sebou svěcené vody. Scházelo jen ještě dovolení matčino. Prosily ji tedy všechny dítky o dovolení.

Matka však z počátku dovoliti nechtěla. — „Víte,“ pravila, „že řeka Gave teče podle samých skal Massabiellských, mohlo by se vám státi nějaké neštěstí; bude také čas na nešpory, a nemohu připustiti, abyste zanedbaly odpolední služby Boží.“

Než dítky nedaly se odbýti. Slíbily, že se do nešpor ještě vrátí a u skal že budou opatrny a dají si pozor; prosily tak dlouho, až matka povolila.

Malá společnosť dítek ubírá se do kostela a modlí se tam chvilenku. Jedna z družek Bernadet-

tiných přinesla sklenici asi půllitrovou a naplnila ji svěcenou vodou. I šly k jeskyni. Přišedše na místo, docela nic nezpozorovaly.

„Modleme se společně růženec,“ vybídla přítomné Bernadetta.

Dítky hned poklekly a počaly se modliti, každá na svém růženci.

Najednou se jim zdálo, jakoby obličej Bernadettin všecek se změnil, a bylo tak skutečně. Zvláštní rozčilení bylo viděti na její tváři, zářící zrak její zdál se ssáti nebeské světlo. Opět stojí zázračný zjev před ní ve sněhobílém šatě, stoje ve výklenku skalním jako poprvé.

„Podívejte se,“ volá Bernadetta, „ejhle, tu jest ona!“

Než zraky ostatních dítek nebyly zázračně otevřeny jako její, které neměly žádné tělesné překážky a nazíraly na vše duchovně. Ostatní dítky neviděly leč holou skálu a pruty šípkové, které visely dolů až po zázračnou jeskyni, v níž Bernadetta viděla neznámou bytosť.

Tvář Bernadettina byla tak změněna, ozářena, že nebylo lze o vidění ani dost málo pochybovati. Jedno z děvčat podalo jí láhev se svěcenou vodou. Vzpomenuvši si Bernadetta na daný slib, povstala a zatřásši poněkud malou láhví, pokropila několikráte neznámou paní, která tu stála vznešená a důstojná před ní ve výklenku.

„Přicházíš-li od Boha, přistup blíže,“ pravila Bernadetta nesměle.

Na ta slova sklonila se několikráte panna a přistoupila blíže skoro až na pokraj skály. Zdálo se, jakoby se usmívala ke slovům prostého děvčete, a při vyslovení jména Božího vyjasnil se její obličej.

„Přicházíš-li od Boha, přistup blíže,“ opakovala Bernadetta, — a vidouc pannu tak krásnou, tak zářící slávou nebeskou, neměla odvahy v tu chvíli, aby přidala: „Přicházíš-li od ďábla, tedy odstup!“ Tato slova, která jí ostatní dítky řekly, zdála se jí tak hrozná a ohavná naproti nebeskému zjevu, že jich ani rtoma svýma pronésti nemohla. Padla raději opět na kolena a modlila se dále růženec. Připadalo jí, jakoby podivná paní naslouchala její modlitbě. Bernadetta dokončila modlitbu, a zjevení zmizelo.

„Viděla's opět něco?“ ptaly se družky, jedna přes druhou, když Bernadetta vstala od modlitby.

„Viděla!“ odpovídala tato s jistotou, odcházejíc s ostatními dětmi od jeskyně.

„A řekla's ta slova, jak jsme ti radily?“

„Řekla jsem to prvé, druhé jsem se bála, protože zjevení bylo velmi krásné.“

„Bernadetto, tys vypadala docela jinak, než nyní,“ pravila jedna z družek.

„Ale že my jsme nic neviděly!“ namítala druhá.

„Nemohu za to,“ odpovídala Bernadetta, „ona paní je tak opravdovská, že ji může každý viděti.“

„Máme strach, Bernadetto,“ volaly družky, „a už k jeskyni nepůjdeme. Co's viděla, pochází možná od zlého ducha.“

Bernadetta na to neodpověděla, ale v hloubi své duše přemýšlela o věcech tak mimořádných a neobyčejných.

Jak doma slíbily, vrátily se ještě do nešpor.

7. Rozruch v lidu.

Je po nešporách. Lidé hrnou se z kostela. Krásné počasí vábilo lid na venek, málo kdo šel hned z kostela domů. Většinou se procházeli a radovali z paprsků slunečních, tak krásně zářících v tyto zimní dny.

Brzy vypravovali si již lidé, co se dětem přihodilo u skal Massabiellských. — Rozneslať se pověsť o té neobyčejné věci po celém městě. Pověsť, rozšířená napřed mezi malými dětmi, rostla jako vlna a pronikla všechny vrstvy lidu. Kamenníci, velmi četní v této krajině, krejčí, nádenníci, rolníci, služební, sestárlé ženy, chudí lidé rozmlouvali pospolu o věci té neobyčejné. Jedni věřili, druzí odsuzovali, jiní se tomu smáli, mnozí ještě přidávali a okrašlovali vypravování o zázračném zjevu. — Měšťanstvo na malé výjimky nepovažovalo tyto dětské pohádky ani za hodné pozornosti.

Zvláštní to věc! Otec i matka Bernadetty, kteří jinak ve své prostotě všemu věřili, považovali zjev ten za klam a mam.

„Jest ještě dítě,“ pravili, „a myslila, že něco viděla, a zatím neviděla nic. Je to pouhá domněnka mladého děvčete.“

Přece je však pokaždé prosté vypravování jejich dcery zajímalo. Dojati byvše vypravováním, na čas byli nakloněni věřiti. Přáli si ovšem, aby už nechodila k jeskyni, ale neodvážili se zase jí v tom brániti. Bernadetta nešla k jeskyni až zase ve čtvrtek.

Hned po neděli přicházeli četní lidé k rodině Soubirousové, aby se na všecko přeptali Bernadetty samé. Odpovědi její byly jasné, určité a prosté.

Lidé pak pravili: „Možná, že se klame,“ ale dostačilo jim, že ji viděli, že pozorovali na ni jistotu v jejích výpovědích — jednoduchosť, nevinný věk, ta přesvědčivá slova, — kdož by tu pochyboval!

Nelze si vysvětliti, jak veliká moc byla v celé její povaze; to všecko vynucovalo důvěru a později úplné přesvědčení. Všickni, kteří Bernadettu viděli a s ní mluvili, byli opravdovostí její přemoženi a přesvědčeni, že se něco obzvláštního ve skalách Massabiellských stalo.

Než pouhé vypravování nevědomého děvčete nikterak nestačilo, aby taková příhoda mohla se rozhlásiti jako skutečná udalosť. Bylo potřebí ještě více důkazů a ne pouze slov dítěte.

„Kdo však byla ona vznešená paní?“ Touto otázkou obírali se téměř všickni. Byl to anděl světla či anděl temnosti? Či byla to snad nějaká ubohá duše z očistce, hledající pomoci a modliteb věřících na zemi? Víra a pověra tu vedly tuhý boj; obě pokládaly své domněnky za pravé. Snad obřady pohřební na popelečnou středu zavdaly pří-

činu k takovým řečem o nepatrném děvčeti a o zjevení se paní.

Viděly v zářící bělosti šatu snad nějakou osobu v rubáši, anebo zjevení nějakého strašidla? To všecko nevíme. Tak asi rozumovaly dvě osoby, které celá ta věc velmi zajímala. Jedna z nich byla ještě mladá, jménem Antonie Peyretova; byla členem „kongregace dítek Marianských“; druhá byla paní Milletová.

„Bezpochyby je to nějaká dušička z očistce, která žádá mše svaté,“ tak soudily ony dvě osoby. I šly k Bernadettě.

Přišedše k ní pravily: „Otaž se té paní, kdo jest a co chce.“

„Řekni jí, aby ti pověděla, kdo jest; či lépe ještě, nebudeš-li dobře rozuměti, popros jí, aby to napsala.“

8. Třetí zjevení. První slova podivného zjevu.

Bernadetta cítíc velikou touhu jíti opět k jeskyni, žádala svých rodičů o dovolení, které také dostala, a druhého dne ve čtvrtek dne 18. února při ranních červáncích o půl šesté hodině po mši svaté ubírala se s dvěma osobami, Antonií Peyretovou a paní Milletovou k jeskyni.

Zatím byla správa mlýna p. Laffitova hotova, a voda ve struze jej ženoucí ponechána opět volnému běhu, a proto, kdo chtěl jíti na ostrov Châlet, nemohl oné struhy přebřísti jako dříve, dokud byla

voda zastavena, nýbrž musil vylézti napřed na stráň hor espélugueských a to cestou velmi špatnou a obtížnou, vedoucí do lesa lurdského, a odtud musil slézti opět po krkolomných cestách k jeskyni.

Vidouce takové nepředvídané obtíže a překážky, byly obě průvodkyně Bernadettiny poněkud zaraženy; Bernadetta však přišedši v tato místa, pociťovala hned strach, hned zase touhu dostati se rychle na místo zjevení. Zdálo se jí, jakoby ji neviditelná moc povznášela a dodávala jí neobyčejné srdnatosti a odhodlanosti. Jindy tak slabá a bázlivá, cítila se v tu chvíli silnou a neohroženou. Kroky její při lezení po skále byly tak rychlé, že Antonie a pí. Milletová, obě dosti silné a v nejlepším věku, sotva jí stačily. Záduch, který jí jindy vadil v rychlé chůzi, jakoby v tu chvíli naprosto přestal.

Přišedši na výšinu, nebyla ani udýchána ani unavena. Kdežto její dvě průvodkyně byly všecky upoceny, byla tvář Bernadettina docela sucha. Sestoupila po skalách dolů, přeskakujíc kameny lehce a obratně, jakoby ji neviditelná moc vedla a udržovala.

Po stráních skoro kolmých, po koulejícím se kamení, nad propastí, byla chůze její tak jistá, bezpečná, jakoby šla po rovné silnici nebo planině.

Paní Milletová a Antonie neodvážily se ani ji následovati na této procházce. Sestupovaly obě velmi pomalu a velmi opatrně, vyhledávajíce místa aspoň poněkud přístupnější.

Bernadetta přišla o několik minut k jeskyni dříve než ony dvě průvodkyně. Přišedši tam, padá

ihned na kolena, počíná se modliti růženec a pohlíží na výklenek dosud prázdný, pokrytý šípkovými ratolestmi.

Najednou vykřikne. Dobře známá jasnosť zářících paprsků rozlila se po jeskyni; jest slyšeti hlas, jenž ji volá. Zázračný zjev ukázal se zase, stoje něco málo nad děvčetem. Podivuhodná panna sklonila k děvčeti svou tvář, jasností a krásou zářící, a rukou dává znamení Bernadettě, aby se přiblížila.

V tutéž chvíli došly sem po tak namahavé chůzi obě průvodkyně a spatřily obličej Bernadettin ozářený a proměněný.

Bernadetta je slyší a vidí přicházeti.

„Zde jest ona,“ praví jim, „a kývá na mne, abych se přiblížila.“

„Otaž se jí,“ praví na to ony, „zdali jest spokojena, že jsme zde s tebou, či máme-li odejíti.“

Bernadetta hledí na paní, neviditelnou všem kromě ní samé, poslouchá chvilenku, obrací se ke svým průvodkyním a dí: „Můžete zde zůstati.“

Obě paničky poklekly si vedle Bernadetty a rozsvítily svěcené svíčky, které s sebou přinesly.

Bylo to bezpochyby poprvé od stvoření světa, co taková záře zasvitla na tomto místě pustém. Tato tak jednoduchá událosť, která se zdála představovati svatyni, měla do sebe tajemný výraz slavnosti.

Zatím co tyto osoby poprvé v této jeskyni, kde se dítko modlilo, onen plamen rozžaly, počala denní záře z počátku bledá poznenáhla žloutnouti

a červenati se jako zlato; a slunce počalo pomalu vycházeti ze zavrcholů vysokých hor.

Bernadetta jsouc u vytržení, nedbala krásy přírodní a patřila na krásu bez poskvrny.

Obě průvodkyně vyzývaly ji znova: „Přistup k ní, když tě volá a kývá na tebe; běž k ní; otaž se jí, kdo jest a proč sem přichází? . . Otaž se, zdali je snad duše z očistce, a žádá-li modlitby, či přeje-li si něco, aby napsala na tento papír. My jsme hotovy všecko učiniti, čím by dosáhla pokoje “

Bernadetta vzala od nich papír, inkoust a péro a přistoupila blíže ku zjevu, jehož něžný pohled jí dodával smělosti.

Při každém kroku, kterým Bernadetta se blížila, ustupovalo zjevení nazpět do jeskyně, takže Bernadetta na okamžik ztratila je s očí a mimovolně vešla až do jeskyně, a tu spatřila zářící zjev opět nad sebou v otevřeném výklenku.

Bernadetta vystoupla na prsty, vztáhla malé a útlé ruce své s psacím náčiním vzhůru, kdež se vznášela nebeská bytosť.

Obě průvodkyně její přiblížily se též, dychtíce slyšeti rozmluvu mezi zjevem a děvčetem, která měla nyní započíti.

Než Bernadetta, aniž by se byla obrátila, jakoby dávala pozor na pokynutí zjevu, dala jim oběma znamení, aby nepřistupovaly blíže.

Všecky polekané odstoupily nazpět. Bernadetta pak pravila: „Drahá paní, chcete-li mi něco sděliti,

napište to laskavě na tento papír, kdo jste a čeho si přejete.“

Na tuto dětinskou prosbu usmála se vznešená paní, rty její se otevřely, a ona pravila:

„Není třeba napsati, co ti chci sděliti. Udělej mi jediné tu radosť a choď sem každodenně po čtrnácte dní.“

Bernadetta ovšem ráda přisvědčila a pravila: „Ano, slibuji vám to.“

Panna se opět usmála, dala jí tím svou spokojenosť na jevo, ukazujíc tak svou úplnou důvěru ve slova prostého děvčete. Dobře věděla, že malá pastýřka z Bartrèsu patří k těm nevinným dětem, které Kristus Pán tak vroucně miloval, jimž kladl ruce své na hlavy a žehnal řka: „Nebudete-li takoví, jako jedno z těch maličkých, nevejdete do království Božího.“

Když Bernadetta slíbila, že bude do jeskyně docházeti, odpověděla vznešená paní: „A já slibuji, že tě učiním šťastnou ne na tomto světě, nýbrž na onom.“

Bernadetta neodvracujíc ani zraků svých od zjevení, obrátila se ku svým průvodkyním. I znamenala, že svatá Panna dlouho a velmi laskavě pohlédla na Antonii Peyretovu, na jednu z obou, která byla svobodná a náležela do družstva dítek marianských.

„Dívá se na vás nyní,“ pravila Bernadetta Antonii.

Tato byla radostí uchvácena.

„Otaž se jí,“ pravily obě Bernadettě, „zdali by neměla nic proti tomu, kdybychom po těch čtrnácte dní s tebou sem každodenně přicházely.“

Bernadetta se obrátila po těch slovech ku zjevu.

„Mohou s tebou sem přicházeti,“ odvětila paní, „ony a ještě třeba jiní lidé; toužím, abych tu byla viděna od celého světa.“

Promluvivši tato slova, zmizela, nechavši po sobě jasnosť, kterou byla ozářena, a která se poznenáhla za ní ztrácela. Tentokráte poznalo děvče zvláštnosť, která se zdála býti pravidlem oné záře, jíž byla ona paní vždy obklíčena.

„Když jsem měla vidění“, pravila Bernadetta, „viděla jsem napřed světlou zář a hned za ní následovala paní; když vidění přestalo, pak zmizela paní napřed a za ní teprve překrásná záře.“

9. Úsudek lidu.

Když se navrátila Bernadetta domů, vypravovala svým rodičům, co se přihodilo, a sdělila jim zároveň, jak vznešené oné paní na její výslovnou žádosť slíbila, že po čtrnácte dní bude přicházeti k jeskyni.

Také obě průvodkyně vypravovaly, co se bylo stalo: kterak totiž děvče u vytržení v obličeji se změnilo, co ona paní mluvila, a kterak si žádala, aby Bernadetta po čtrnácte dní k jeskyni docházela.

Pověsť o těchto neslýchaných věcech roznesla se ihned na všechny strany, a vniknuvši mezi lid, způsobila veliké pohnutí v dobrém i zlém směru.

Toho čtvrtku, 18. února, byl právě v Lurdech trh. Bylo tam jak obyčejně mnoho lidí, ti všickni mluvili nyní o zjevení a o Bernadettě, roznesli zprávy o tom také do svých domovů, takže ještě téhož dne večer pověsti o viděních skutečných či zdánlivých vypravovaly se v celém okolí, v městech i vesnicích.

Druhého dne bylo již u jeskyně asi sto lidí v tu chvíli, kdy tam Bernadetta přišla. Třetího dne vzrostl počet na čtyři až pět set. V neděli ráno počítalo se již několik tisíc, kteří ze zvědavosti přichvátali k jeskyni.

Než co tam viděli? Co slyšeli? Nic, docela nic. Viděli jen chudobné děvče, klečící v jeskyni a trvající na modlitbách. Děvče to tvrdilo však, že něco vidělo a slyšelo; že vidívá zjev neobyčejné krásy, který k ní již i promluvil.

Upřímná slova chudobné pastýřky působila na veškeré obyvatelstvo jako elektrická jiskra, jako zvláštní moc, jíž nikdo nemohl odolati.

Všude při prácích hospodářských, v dílnách řemeslnických, v rodinách, ve společnostech, mezi světskými lidmi, mezi chudobnými i bohatými, v soukromých spolcích, v hostincích a v kavárnách, na náměstích i na cestách rozmlouvali lidé o této události.

Nechať byl kdo pro nebo proti, nebo ani tak ani onak, ať byl zvědav pouze neb ať hledal pravdy, přece nebylo nikoho v celé krajině, koho by ona událosť v tu chvíli nebyla živě zajímala.

A jak soudili lidé o věci té?

Většina chovala se nepřátelsky a popírala všechno. Někteří věřili. A co říkali ti, kteří věřili? Byli s úsudkem ihned hotovi. Nečekali, až zjev sám oznámí, kdo jest. „Jest to bezpochyby nejsvětější Panna,“ tak mluvili na všech stranách.

Než úsudek tento neměl pražádné váhy; pocházelť od lidí na mnoze chudobných, neučených; proto vzdělanější lidé nikterak s tímto úsudkem nesouhlasili.

„Obyčejný, nevzdělaný lid,“ pravili, „snadno se dá klamati. Úsudek pronésti, je-li co pravdivo čili nic, je-li co možno či nemožno, nenáleží obyčejnému lidu, nýbrž vzdělancům, mužům vědy.“

A tak vyměňovaly se názory u věci té na všech stranách.

Kteří věřili, přáli si, aby bylo pravda, co Bernadetta vypravovala; nevěřící pak dílem se tomu smáli a rozhodně popírali možnosť takového zjevení, dílem ocítali se v pochybnostech a toužili věděti u věci té jistotu.

10. Úsudek novin. Mužové vědy.

Když se již všeobecně mluvilo o události u jeskyně Massabiellské, nemohly všeho toho mlčením pominouti ani noviny.

Týdenník „Lavedan“, v Lurdech vycházející, odložil schválně svůj tisk o den nebo dva dny, aby mohl o tomto případu zprávu podati.

„Tři malá děvčata,“ psal ve svých zprávách, „šla ven za město, aby odnesla poslední haluze, které tam po seči ještě zůstaly.“

Jinými slovy chtěl říci: „Tři děvčata šla ven za město, aby kradla dříví.“ My však víme, že tyto šly sbírat suché roští, na něž chudobní z obce měli právo.

„Tato děvčata,“ tak pokračuje dále, „vidouce, že jsou překvapena majitelem, utekla co nejrychleji do jedné z jeskyň, které jsou blízko cesty, vedoucí do lesa lurdského. Nebudeme vypravovati tisícerých řečí, jaké o věci té mezi lidem kolují; řekneme jediné, že děvče chodilo každodenně k jeskyni se modlit, držíc voskovou svíci v ruce a doprovázena jsouc více než pěti sty lidí. U jeskyně bylo na ní pozorovati největší sebranosť ducha, spojenou s příjemným úsměvem, a viděti, kterak upadá do stavu vytržení patrného a zjevného. Slzy ronily se jí z očí, nepohnutě upřených na jisté místo v jeskyni, kdež podle jejího tvrzení zjevila se jí jakási paní. — Budeme sledovati událosť tu, kteráž nabývá každodenně větších rozměrů.“

Novinami roznesly se zprávy ještě dále, a tím stalo se, že počali se o věc tu zajímati také mužové vzdělaní, osvícení, mužové vědy.

A od nich také očekávali ti, kteří nemohli nebo nechtěli uznati nadpřirozeného působení při onom zjevení, vysvětlení celé té události způsobem úplně přirozeným na základě vědy.

Nuže, jaký byl úsudek oněch osvícenců? — Veřejně hlásali:

„Bernadetta nezasluhuje žádné víry; zjevení jest očividná komedie, nastrojená kněžstvem nebo rodičemi tohoto děvčete. Je to ještě dítě, a nemá ani věku, aby smělo složiti přísahu, ba ani nemůže za svědka k soudu býti povoláno; a tomu děvčeti máme nyní věřiti, jedná-li se o nemožný případ zjevení? Není-li to hotový podvod? Tu třeba jen oči otevříti, a každý hned pozná a prohlédne to šibalství.“

Mužové vědy, filosofové, prohlásili tedy všechno za komedii, šibalství.

Někteří z těchto mužů, takto rozumujících, chtěli Bernadettu viděti při jejích viděních. Byli tedy přítomni a pak se jí vyptávali na všechno zevrubně. Odpovědi Bernadettiny byly jednoduché, přirozené, neodporovaly si v ničem, byly pronášeny s úplným přesvědčením, takže nebyl ani omyl možný, a každý v srdci svém o té věci přesvědčen býti musil. Nicméně zůstávali filosofové při svém úsudku, ač vyznali, že viděli mnoho hereček v Paříži hráti divadlo, ale umění herecké že tak daleko nesahá, jak viděli u Bernadetty při jejích ekstásích. Jinými slovy: oni uznávali, že vidění Bernadettino není nastrojenou komedií, přece však zdráhali se případ ten jiným způsobem vysvětliti než přirozeným. A tu jim na pomoc měla přijíti jiná věda, věda lékařská.

„Známe dobře takový stav,“ pravili lékaři mezi sebou, „je to docela přirozená věc. Děvče ono jest ovšem upřímné ve svých výpovědích, naprosto upřímné, ale je nemocno, pomateno: myslí,

že něco vidí, a nevidí nic; myslí, že něco slyší, a neslyší nic. Děvče Soubirousovo je churavo, trpí padoucnicí. Ochrnutí mozku, spojené s přerušením svalův a čivů, toť vysvětlení celého zázraku, o němž lidé tolik povídají. Není nic tak jednoduchého, jako tento případ."

Avšak i v tomto mínění se lékaři rozcházeli. Jedni tvrdili tedy, že Bernadetta trpí padoucnicí; jiní však pravili, že případ ten lze jinak, ovšem rovněž přirozeným způsobem vysvětliti, že totiž Bernadetta trpí halucinací — přeludem, kde myslí, že něco vidí, a zatím vidina ta je pouze v mozku děvčete, ve skutečnosti však nic nevidí a nic neslyší.

A když někdo namítal těmto učencům, kteří podobné úsudky pronášeli, aniž Bernadettu v ekstási viděli, aby celou věc zkoumali, aby šli k jeskyni, na děvče se podívali, a aby sledovali všecky při vidění jevící se úkazy, — krčili pouze rameny, usmáli se a pravili: „Toho nám není třeba, my to již dávno víme z paměti; takové případy jsou nám známy, za měsíc bude to děvče hotovým bláznem, a bezpochyby ochrne jí nemocný mozek docela."

Někteří však rozumovali přece jinak; neukvapovali se ve svém úsudku.

„Takové případy jsou vzácny," pravil jeden z nejznamenitějších lékařů v městě Dr. Dozous, „a co mne se týká, neopomenu této příležitosti, a věc tu pečlivě a svědomitě prozkoumám."

Dufo, právník, a mnoho jiných členů soudní síně, pak Pougat, předseda soudu, a značný počet jiných vzdělanců odhodlali se věnovati té věci

pozornosť; umínili si, že budou po těch čtrnácte dní choditi k jeskyni, a že budou pilně dávati pozor na všechno, co se s Bernadettou bude díti.

11. Duchovenstvo. P. Pomian, katecheta Bernadettin. P. Peyramale, farář lurdský.

Duchovenstvo bylo, jak se samo sebou rozumí, velmi živě dojato těmito událostmi, a to tím více, poněvadž neobyčejný ten případ zdál se míti ráz náboženský, a tedy spadal do oboru jeho působnosti.

„Co o tom souditi?“ otázka tato zabývala mysli kněží lurdských i jiných. Celá událosť mohla býti způsobena buď velmi dovednou komedií, nebo nemocí velmi podivnou; ale mohla také býti nadpřirozenou; a tu bylo opět zkoumati, zdali tato věc nadpřirozená pochází od Boha či od zlého ducha. Bůh má své zázraky, zlý duch kejkle.

V takové nejistotě rozhodlo se duchovenstvo, že bude co nejpečlivěji zkoumati všecky sebe menší okolnosti onoho případu podivného, ale zároveň že se bude ke všemu chovati zdrženlivě a nestranně.

Také v prvním okamžiku přijalo duchovenstvo velmi nedůvěřivě pověsť o věci tak zvláštní. Připouštělo, že to může býti něco božského, ale nesnadno bylo to již nyní rozhodnouti a tvrditi.

Děvče, jehož jméno stalo se najednou pověstným po celé krajině, bylo městskému duchovenstvu docela neznámo. Od té doby, co se vrátilo

do Lurd, navštěvovalo školu teprve asi 15 dní; a proto vysvětlitelno, že duchovní, jemuž bylo téhož roku svěřeno vyučování dítek, P. Pomian, si děvčete posud blíže nepovšiml.

Možná, že se jí tu a tam již vyptával, aniž znal její jméno a aniž si bedlivěji všiml osobnosti děvčete, jež se mezi tolika dětmi takřka ztrácelo.

P. Pomian tedy Bernadetty osobně neznal. Když však doslechl o podivných věcech, o nichž všude se vypravovalo, zajímalo ho poznati toto zvláštní děvče.

Bylo to třetího dne z oněch čtrnácti, jež si zjevení vyžádalo.

Toho dne vyvolal P. Pomian při vyučování Bernadettu, aby mu odříkávala něco z toho, co jim dříve vypravoval.

Na vyvolání jména „Bernadetta Soubirousova“, povstalo pokorně malé děvče, velmi bídně a nuzně oblečené. Duchovní nepozoroval na ní nic zvláštního, leda prostotu, a zároveň poznal její velikou nevědomosť ve svatém náboženství.

Na podivnou událosť v jeskyni Massabiellské se jí ovšem ani neotázal.

V čele farnosti lurdské stál tehdy muž, jehož povahu nám dlužno poněkud vylíčiti. Pater Peyramale, čítající tehda asi 50 roků, byl dvě léta farářem v Lurdech. Byl to muž ryzí povahy; od přírody byl jaksi drsným, možno říci bezohledným, kde šlo o právo a pravdu, ale milosť Boží ho zjemnila. Někdy bylo poznati na něm strom samorostlý, hrubé kůry, než od kořene dobrý, z něhož jemná

a mocná ruka Boží byla vyštěpovala křesťana v dobrého kněze. Přirozená jeho prudkosť a ohnivosť proměnila se později v nadšenou horlivosť, pro dům Boží. Na kazatelně byla slova jeho vždycky apoštolská, ač mnohdy přísná, tvrdá; pronásledovalť vše, co bylo zlého, vůči žádnému zlořádu, žádné nepravosti, ať si pocházela odkudkoli, nebyl lhostejným nebo slabým. Často se stalo, že nepřátelská strana jsouc kárána ohnivou řečí duchovního pastýře, strašný lomoz a křik pozdvihla. V takových případech býval nemálo pohnut a obyčejně končíval slovy: „Bůh pomáhá a bude vítězem v tomto boji.“

Takové osoby úřední bývají každému na očích, a málokdy odpouští se jim upřímnosť v řeči a jednání. Ale jemu, knězi podle srdce Páně, přece odpustili. A proč? Procházel-li se pan farář městem v taláru zalátaném a přešívaném, ve střevících neúhledných a příštipkovaných, se starým ošumělým biretem na hlavě, tu hned viděl každý, že peníze místo na šaty vynakládá na podporu chudých a nešťastných. On, kněz tak přísných mravů, tak přísný ve svém učení, byl nicméně nejvýš dobrotivého srdce a vydal své otcovské jmění na dobré skutky, jež tajně konal, kde jen mohl. Než pokora nemohla utajiti jeho zbožného života; vděčnosť chudých mluvila tu velmi hlasitě; soukromý jeho život byl ostatně velmi jednoduchý, jak bývá v malých městech, a tím způsobem stal se předmětem všeobecné vážnosti a úcty. Nebylo ani jednoho člověka mezi jeho farníky, jenž by ho na potkání nebyl uctivě pozdravil; nebylo upřímnějšího po-

zdravení, jako když chudobní ze dveří již svého pastýře vděčně a uctivě pozdravovali. Bylo viděti patrně, jaká duchovní, svatá páska pojí pastýře s jeho ovečkami. A svobodomyslní říkali: „Jest nám sice někdy protivný, ale jest přece dobročinný a nelpí na penězích; jest nejlepší člověk na světě vzdor svému kněžskému rouchu.“

V soukromém životě svém býval nenucený a dobromyslný, nepokládal nikdy nikoho za špatného, a proto byl častokráte ošizen od lidí, kteří dobroty jeho zneužívali.

Jako kněz byl velmi moudrý a ostražitý, zvláště ve věcech, které se týkaly jeho úřadu a zájmů sv. náboženství. Jako člověk mohl býti mnohdy ošizen, ale jako kněz nikdy. On měl zvláštní milosť pro svůj stav. Spojoval s apoštolským srdcem dobrou mysl, velikou upřímnosť a pevnou povahu, kterou nic na světě nemohlo ohnouti, jednalo-li se zvláště o pravdu.

Události Massabiellské jeskyně brzy prozradily tyto výtečné vlastnosti farářovy.

Prozřetelnosť božská, ustanovivši jej právě v ten čas v Lurdech, měla při tom zajisté své záměry.

Zjevení v jeskyni upoutala sice na sebe i pozornosť duchovenstva, ale pan farář ani k jeskyni sám nešel, ani svému podřízenému kněžstvu nedovolil tam jíti, nebo nějak záhadné té věci se ujímati, dokud by případ onen nenabyl úplné jistoty, a dokud by duchovní vrchnosť, biskup sám, o té věci určitě se nevyslovil.

Při tom však rozkázal několika moudrým, důvtipným a spolehlivým laikům (nekněžím), aby chodili k jeskyním Massabiellským, kdykoli tam půjde Bernadetta, a aby o všem podávali zevrubné zprávy.

Zároveň přikázal svým kněžím a vložil jim na srdce, aby se do věci té nemíchali, jelikož pravdivosť její byla dosud velmi pochybna.

„Nechejme toho,“ říkával, „ať se děje co děje. Neboť jednak jsme povinni přísně zkoumati co nejpozorněji všechny věci, které se nyní dějí, a jednak nám zapovídá opatrnosť osobně se míchati mezi lidi, kteří prozpěvujíce nábožně písně k jeskyním putují. Neukazujme se tam a nevydávejme se v nebezpečenství, že bychom svou přítomností snad nějaké kejklířství potvrzovali; vyčkejme, až poznáme, zdali ta věc pochází od Boha. Není možno, abychom pak zůstali pouhými pozorovateli v tom obleku, jaký nosíme. Lidé vidouce mezi sebou kněze, shrnuli by se kolem něho, aby je v průvodu vedl a začínal modlitby. Ale kdyby na prosby lidu povolil, anebo snad i podle svého nevčasného zápalu jednal, a kdyby později se ukázalo, že ta zjevení byla pouhý přelud, pouhé kejklířství, které nemá pranic společného s náboženstvím, jaká by to byla pro kněžstvo hanba! A kdyby se bránil, a později se ukázalo, že věc skutečně od Boha jest, nebylo by takové zdráhání pohoršením? Vzdalujme se tedy tak dlouho, až nebudeme moci jinak, leč přisvědčiti Bohu, jenž buďto skutky svými, které chce vyplniti, nebo skrze svatého sluhu, jemuž budeme moci důvěřovati, pravdu ukáže.“

Když někteří z kněží s nevčasnou horlivostí přece té věci súčastniti se chtěli, odpověděl jim horlivý farář prudce a příkře: „Ne, nikoliv, my máme jen tehdy zakročiti, kdyby povstalo zjevné kacířství, nebo pověra a nepořádek. V takovém případě bylo by to naší povinností. Po zlém ovoci souditi budeme na strom zlý, a budeme museti zakročiti hned v počátku zla, abychom stádo své zachránili. Až dosud však nic takového se neukazuje. Ba naopak, lid přestává na tom, že s největší vroucností se modlí k nejblahoslavenější Panně, a zdá se, že zbožnosť lidu roste.“

„Je-li dílo to od Boha, pak nás nepotřebuje; Všemohoucí i bez naší pomoci najde dosti prostředkův a cest, aby odstranil veškeré překážky a všecky věci podle své svaté vůle zařídil. — Není-li však dílo to od Boha, pak sám určí nám dobu a chvíli, kdy bychom se měli záležitosti té ujati a ve jménu Jeho proti tomu bojovati. Slovem: Nechejme vládnouti Prozřetelnosť božskou.“

Takové byly závažné důvody a úvahy veliké moudrosti, které za těchto okolností nutily faráře Peyramale, aby výslovně zakázal všem svým podřízeným kněžím, aby se neukazovali u jeskyně Massabiellské.

12. Biskup tarbský.

Rozumí se samo sebou, že i biskup tarbský, Vavřinec, dověděl se o událostech v Lurdech a zároveň věděl, co v té věci lurdský farář Peyramale

vzhledem k duchovenstvu zařídil. Biskup také úplně schválil a za úplně moudré uznal, že kněžstvo chová se u věci té úplně zdrženlivě, a také sám rozeslal po všech kněžích své diecése zákaz, aby se nemíchali do záležitostí lurdských.

Byl-li některý kněz buďto ve sv. zpovědi nebo vůbec o radu tázán ohledně pouti k jeskyním, byla dána následující odpověď: „My kněží sami tam nejdeme a tudíž nemůžeme o věcech těch souditi, když jich úplně neznáme. Nicméně jest každému věřícímu dovoleno putovati, je-li mu libo, a zkoumati věci ty, až jak rozhodne duchovní vrchnosť. Putujte si tam, nebo neputujte; my vám ani neradíme, ani nebráníme, my vám ani nepřikazujeme, ani vás nezdržujeme.“

Ovšem že bylo náramně nesnadno zachovati se úplně nestranně tak, jak to bylo kněžím nařízeno; neboť musil tu každý kněz bojovati netoliko proti nátlaku lidu, nýbrž i proti své vlastní zvědavosti a to velmi oprávněné, poněvadž podivné věci se vypravovaly, a člověk sám sebou je k tomu nakloněn, aby na vlastní oči viděl, o čem se vypravuje, obzvláště když je to něco podivuhodného, neobyčejného a snad nadpřirozeného.

Přes to však kněžstvo zachovávalo nařízení duchovního správce lurdského svědomitě. Uprostřed těch nesčetných zástupů, kteří hrnuly se k zázračné jeskyni den co den, nebylo tam spatřiti ani jediného kněze. Bůh, jenž neviditelně řídí všecky věci, dal kněžstvu dosti síly, aby od svého předsevzetí neustupovalo, aby nepohnutě stálo uprostřed toho po-

divného hnutí. — Toto přísné zdržování se kněžstva mělo býti důkazem, že na událostech těch nemá žádného podílu, a že o věci té rozhodne moc vyšší — nadpřirozená.

Ano pravda o zjeveních lurdských musila si proklestiti sama cestu, aby tím více vynikla a nade vší pochybnosť se povznesla. Jsouc bez podpory, bez obhájce, bojovala sama a sama jediná proti snahám lidským, které jí odpíraly.

A — jak uvidíme, právě toto nepřátelství, toto protivenství lidí nevěreckých bylo příčinou, že celá událosť důkladně se prozkoumala, a tím i neporušená pravda se ukázala.

13. Světské úřady. Policejní komisař Jacomet.

Z dosavadního vypravování víme, jak zachovala se k zázračným událostem duchovní vrchnosť.

Nyní poslyšme, jakého smýšlení byla vrchnosť světská.

Všude a všude se o věci tak podivné mluvilo, k jeskyni Massabiellské hrnuly se zástupové, a úřady světské mají k tomu mlčeti?

Byl zde přece císařský zástupce, soudce, starosta města, policejní komisař a mnoho jiných, a ti přece nemohli jen tak k tomu přihlížeti.

Zázrak, kterýž udál se uprostřed devatenáctého — osvíceného — století zdál se světskému úřadu lurdskému býti potupou osvěty a útokem na bezpečnosť státu; bylo tedy potřebí, aby osvícená doba v té věci zjednala zase pořádek.

Většina těch pánů nevěřila pranic v možnosť nadpřirozeného zjevení, a proto nemohli souhlasiti s lidem a považovali celou věc za klam nebo nemoc děvčete, jsouce v mínění tom posilováni výroky mužů vědy hlavně lékařské. Mnozí cítili se z vlastního pudu protivníky celé té události; byliť nepřáteli náboženství katolického, a tu se obávali, že by událosť ta mohla zvýšiti vliv náboženství, a tím že by boj jejich proti nadpřirozeným pravdám byl obtížnější a nesnadnější.

Tito ovšem snažili se proti zjevení vystupovati buď tajnými piklemi nebo veřejným tupením.

Pozoruhodno je, že kdykoli se na světě ukáže něco nadpřirozeného, vždy opakuje se totéž, co dálo se za časů Krista Pána. S malými odchylkami objevují se po všecky časy lidé jako Herodes, Kaifáš, Pilát, Josef z Arimathie, Petr, Tomáš, svaté ženy, tedy zjevní i tajní nepřátelé, jako zákonníci a farisejové; podlí a slabí lidé; nábožní i neznabozi, bázlivci i lidé stateční.

Avšak čím více nepřátelství, čím více boje podstoupiti musí věc nadpřirozená, tím patrnější a tím skvělejší její vítězství.

Nejchytřejším z úředníků lurdských byl v tu dobu Jacomet, ač byl dle hodnosti posledním ze všech, zastávaje pouze úřad policejního komisaře. Byl to muž poměrně mladý ale v jistém ohledu velmi chytrý a byl výtečným řečníkem. Chytrosť jeho byla neslýchaná. Nikdo neznal šibalství tuláků lépe, než on. Nikdo neuměl také lépe kaziti jejich pletich tak chytře, jako on; proto vypravovali

lidé o něm věci podivuhodné. — Ač nejzapletenější záležitosti pohodlně rozsuzoval, znepokojoval se nyní ve věci nejjednodušší. Pravda jej zmátla a zdála se mu býti podezřelou; nezištnosť vzbuzovala v něm nedůvěru; upřímnosť trápila a mučila jeho ducha, jenž toužil objeviti všude faleš, lež a rozličné šmejdy.

Za příčinou této zaryté představy zdála se mu svatosť bezpochyby největším podvodem.

Jsa spokojen sám sebou, nebyl spokojen se svým postavením policejního komisaře. Bylo mu to málo. Odtud pocházela jakási pýcha, ctižádosť a touha po vyznamenání. Měl veliký vliv na své představené, ano chlubíval se přátelstvím císařského zástupce a ostatních vyšších úředníků.

Proto také do všeho se míchal a činil se velmi důležitým při všech záležitostech městských. Jemu na slovo věřil krajský představený baron Massy, jenž měl své sídlo v městě Tarbes.

Smýšlení světských úřadů bylo tedy vzhledem na události v jeskyni Massabiellské celkem nepřátelské, a hlavně Jacomet postavil se vší silou na odpor, jak z pozdějšího vypravování poznáme.

14. Další zjevení. Dr. Dozous přítomen.

Nadešel již třetí den oněch čtrnácti. Bylo to 21. února, o první neděli postní.

Již před východem slunce byl nesmírný zástup několika tisíců osob shromážděn u jeskyně a vůkol

na březích řeky Gave i na louce. Právě byla hodina, kdy Bernadetta obyčejně přicházívala.

Přišla také. Doprovázely ji matka a sestra a několik jiných osob.

Rodiče její byli přítomni předešlého i předpředešlého dne jejímu vytržení; viděli, kterak se tvář její změnila, a věřili jí nyní.

Bernadetta prošla jednoduše bez tlačení a bez překážky celým zástupem, jenž s úctou před ní se rozestupoval a dělal volný průchod; nevšímajíc si pranic všeobecné pozornosti, šla, jakoby věc docela obyčejnou měla vykonati. Přišedši na obvyklé místo, poklekla a modlila se před jeskyní na kraji, kde růžový keř divoký ratolesti své rozpínal.

Za chvilenku bylo viděti, jak tvář její se jasní a všecka jen září. Krev ani dosť málo nezbarvila její tváře; naopak pomalu zbledla, jakoby se trochu lekla zjevu, který se objevil jejímu zraku.

Všechny tahy obličeje vyjasňovaly se víc a více, ústa poněkud otevřená byla, jakoby se něčemu divila, a zdála se nebem dýchati. Oči zářící štěstím upřeně patřily na neobyčejnou krásu, jaké přítomní ovšem neviděli, ale kterou pociťovali pohledem na zářící obličej Bernadettin.

Tato chudá, malá venkovanka, tak nepatrná svou osobou, jakoby ani nepatřila mezi bytosti zemské.

Byl to anděl nevinnosti, jenž nechávaje svět mimo sebe a padaje na kolena, klaní se v tu chvíli, kdy se mu otvírá brána nebeská, skrze niž patří do ráje nebeského.

Všickni, kdož viděli Bernadettu u vytržení, byli plni nadšení a mluvili o tom jako o něčem, co nemá na světě rovného.

Toto zjevení je nad jiné velice důležité. — A proč? Ačkoli Bernadetta pohlížejíc na milostný zjev, všecku svou pozornosť na předmět tento měla upoutánu, přece si byla aspoň částečně povědoma toho, co se okolo ní dělo. Držela v rukou svíci hořící. Svíce shasla, a tu hned vztáhla Bernadetta ruku, aby jí okolostojící svíci rozžali. Pozorovala tedy dobře, že jí svíce shasla. Někdo chtěl holí dotknouti se růžového kře, ale Bernadetta dává rychle znamení, aby toho nedělal, a při tom značila se ve tváři její jakási bázeň. Pozorovala tedy i tento pohyb, a věděla, co chtěl onen člověk holí učiniti.

„Bylo mi úzko,“ pravila později, „a bála jsem se, že onen muž dotkne se tou holí vznešené paní a že jí ublíží.“

Pozorování tato jsou pro nás velmi důležitá; dotvrzují totiž, že Bernadetta nebyla stižena padoucnicí; neboť v takovém případě nevěděla by, co se kolem ní děje.

Ještě však větší důležitosť má pro nás ono zjevení z té příčiny, že byl zde přítomen jistý pozorovatel, na jehožto úsudku nejvíce záleží.

A kdo byl onen pozorovatel?

Byl to onen znamenitý lékař lurdský, jenž si umínil, že bude choditi k jeskyni, a že bude stav Bernadetty svědomitě a pilně pozorovati a zkoumati na základě věd lékařských. Jméno jeho jest Dozous.

Tento věhlasný lékař stojí u Bernadetty, jeho pátravé oči spočívají nepohnutě na ní, právě když je u vytržení.

A jaký pronáší úsudek?

„Není to ani padoucnice ochrnující údy, ani halucinace — přelud, — nýbrž jest to případ zcela neobyčejný, o jakém věda lékařská neví ještě nic.“ Tak zněl jeho úsudek!

Kde jsou tedy oni rozumní a osvícení lékařové, kteří den před tím se vychloubali, že případ takový není nic nového, že děvče trpí jednoduše padoucnicí, okamžitým ochrnutím údů? Ať slyší úsudek lékaře Dozousa! Ten stoje podle Bernadetty zpytuje a zkoumá dále.

Béře ruku děvčete a ohledává tepnu. Tepna však jest úplně pravidelná, jak bývá obyčejně u zdravého člověka. A co soudí z toho lékař?

Co každý lékař musil by souditi: „Není to žádné chorobné, nemocné rozčílení!“

V tom okamžiku přiblížila se Bernadetta na kolenou blíže k jeskyni. Zjevení ustoupilo a bylo nyní u vnitřního otvoru, takže Bernadetta mohla na ně z jeskyně patřiti.

V tu chvíli, zdálo se, že pohled oné paní proniká celý svět; pak jej bolestně upřela na klečící Bernadettu.

„Čeho si přejete? či co mám činiti?“ šeptem tázalo se děvče.

„Modli se za hříšníky,“ odpověděla vznešená paní.

Vidouc, že veliký zármutek jako temný mrak pokrývá jasnosť krásné panny, pocítila chudinká pasačka v srdečku svém velmi krutou bolesť. Nevýslovný žal a zármutek jevil se také na jejím, jinak jasném obličeji. Oči její, otevřené a upřené na zjevení, ronily slzy, jako veliké perly, které tekouce z očí na lících se zadržely jako stříbrná rosa na hebkém lístečku vonné květiny.

Záře radosti vrátila se však opět a vyjasnila tvář dítka; neboť paní bezpochyby vyjasnila sama tvář svou, uvažujíc, jak nevyvážný je pramen Božího milosrdenství, které sestupuje s nebe na zemi ve jménu Pána Ježíše a skrze Církev svatou.

I stalo se, že té chvíle zjevení zmizelo. Záře jak obyčejně zůstala po zjevu ještě několik vteřin, pak nepozorovaně zmizela, podobna jsouc světlé mlze, která visí a zmizí ve vzduchu.

Tahy obličeje Bernadettina nabývaly pomalu obyčejného výrazu. Zdálo se, jakoby byla přišla z krajiny slunečné do stínu. Již byla Bernadetta zase obyčejnou skromnou pasačkou, malou venkovankou, která ničím nad jiné děti nevyniká. Okolo ní tlačí se zástup lidu, jenž ani nedýchaje hluboce je dojat tím, co před chvílí viděl.

Po celé ráno ode mše svaté až do nešpor odpoledne nebylo o jiném řeči, leč o zvláštním případu, o neslýchané věci, o níž, jak se samo sebou rozumí, rozličné mínění se pronášelo. — Kteří Bernadettu viděli u vytržení, měli nejlepší důkaz, a také byli naprosto přesvědčeni o pravdivosti zjevení a sami pravdu potvrzovali.

Těm však, kteří Bernadetty u vytržení neviděli, pouhé výpovědi očitých svědků nikterak nepostačovaly; proto vždy bylo doposud více těch, kteří celou věc brali v pochybnosť, nežli těch, kteří úplně věřili ve zjevení nadpřirozené.

15. Bernadetta před policejním komissařem.

Zatím pro Bernadettu nastaly trudné chvíle.

Toho dne, kdy měla zjevení, o němž jsme vypravovali, šla Bernadetta s ostatními lidmi odpoledne na nešpory do chrámu Páně. Bylať neděle.

Bylo po nešporách. Bernadetta vyšla z kostela a ubírá se klidně a zbožně domů. Na cestě byla předmětem všeobecné pozornosti. Lidé ji obstupovali se všech stran a vyptávali se jí zvědavě na všecko. Ubohé děvče, odpovídalo docela prostě a hledělo se vymknouti ze zástupu a dostati se domů.

V tu chvíli přistoupil k ní muž v úředním oděvu, městský policejní zřízenec, položil jí ruku na rameno a zvolal: „Ve jménu zákona!“

„Co žádáte ode mne?“ tázala se Bernadetta, jsouc tímto jednáním všecka překvapena a ustrašena.

„Mám rozkaz vás zatknouti a odvésti,“ byla odpověď policejního zřízence.

„A kam?“

„K policejnímu komissaři; následujte mne.“ —

V zástupu ozývalo se hrozivé reptání. Mnozí z přítomných viděli děvče ráno celé proměněné u vytržení, ozářené paprsky nebeskými. Jim bylo malé děvče, Bohem tak omilostněné, osobou posvátnou.

Když tedy viděli, jak policejní sluha ruku na Bernadettu vložil, třásli se zlostí, chtějíce sami proti takovému násilí zakročiti.

Avšak kněz, vychazející právě z kostela a vida, co se děje, dal lidu znamení, aby se utišil, řka: „Nechejte jen vrchnosť světskou jednati.“ Na slova ta nastal mezi lidem pokoj.

Stopujeme-li události lurdské ve všech podrobnostech, pak shledáváme, že i okolnosti na pohled nepatrné svědčí o podivném řízení Prozřetelnosti Boží.

Byla, jak už řečeno, první neděle postní a církev sv. zpívala téhož dne nehynoucí slova, která potěšují a posilují nevinného a slabého v pronásledování: „Bůh přikázal andělům svým o tobě, aby tě ostříhali na všech cestách tvých. Na rukou ponesou tebe, abys snad o kamen nohy své neurazil. Doufejme v něho; chrániti tebe bude pod stínem křídel svých. Jeho všemohoucí láska tě obklíčí pokaždé jako silným, vítězným štítem. Kráčej jen v plné důvěře! Choditi budeš po plazích a basiliščích; a pošlapeš lva a draka. Poněvadž ve mne doufal, praví Pán, vysvobodím jej. Chrániti jej budu, poněvadž doufal ve jméno mé. Vzýval mne, a spasím jej. Já jsem s ním v zármutku.“ —

Evanděliúm pak z téže neděle vypravuje, jak Spasitel náš, věčný vzor spravedlivých na zemi, na počátku svého božského poslání byl pokoušen od ďábla a nám dal příklad, jak máme bojovati a vítěziti nad zlým duchem. „I veden jest od Ducha na poušť, aby byl pokoušen od ďábla.“

Tak se modlila církev; to jsou slova plná útěchy pro slabou a pronásledovanou nevinnosť. Tak kladla církev sv. věřícím před oči pokoušení Pána Ježíše zlým duchem, a — v docela nepatrném městě horském přichází úřední sluha zatknout ve jménu zákona nepatrné děvče, aby je zavedl k nejobratnějšímu, nejlstivějšímu a nejchytřejšímu z celé řady zástupců úřední moci.

Množství lidu pobouřeného a rozechvěného následovalo Bernadettu, vedenou policejním strážníkem. Komissařství policejní nebylo daleko.

Sluha vstoupil s děvčetem do úřední budovy a nechav je samo na chodbě, obrátil se a zavřel bránu klíčem a na závoru.

Na to předvedena byla Bernadetta před policejního komissaře Jacometa, co zatím venku čekal nesmírný zástup lidu.

Jacomet, jehož povahu jsme již poznali, jal se nyní vyptávati Bernadetty s pocitem jistého vítězství a již napřed byl naplněn velikou nad tím radostí. — Nevěřil ani v padoucnici, ani v halucinaci u děvčete, ani vůbec v možné přeludy, pocházející z nemoci.

Také přesné a určité vypravování Bernadettino, přesvědčující vývody lékaře Dozousa a mnohé jiné údaje o případu v jeskyni neshodovaly se nikterak s míněním, že by bylo lze věc vysvětliti padoucnicí nebo přeludem.

Co do zjevení samých nevěřil, ani v možnosť takových zjevení; jeho policejní duch, velmi dovedný u vyslídění nejhorších lotrů, nemohl až dosud

nalézti Boha v této nadpřirozené věci. Byl pevně přesvědčen, že to nemůže nic jiného býti, leč předstírání zjevení, a umínil si, že buďto lstí nebo násilím lež a podvod vypátrá, a tak svobodomyslným pánům znamenitou službu prokáže; považoval za jisto, že osoby, při skutku podvodném súčastněné, objeví a víru lidu v možnosť zjevení úplně vyvrátí. Maje u sebe klamné přesvědčení, že Bernadetta zjevení pouze předstírá, pojal napřed v podezření kněžstvo; bylo mu nápadno, že kněžstvo dosud tak okázale celé věci se vzdaluje, a proto myslil, že tak činí úmyslně, aby od sebe všechnu pozornosť odvrátilo, co zatím celou záležitosť řídí anebo tajně ji kuje a z ní těží.

V takovém úmyslu dal Jacomet již dříve velmi obezřele pozorovati každý krok Bernadettin, aby věděl, není-li tajné spolčení děvčete s některým knězem buďto místním neb okolním; ano byl horlivostí své služby tak daleko puzen, že, jak se podobá, nějakou osobu postavil v kostele na stráž, aby pozorným okem bděla nad zpovědnicí. Domnívalť se, že by Bernadetta snad na tomto místě dostávala pokyny. Avšak marně slídila ustanovená osoba. Dítky školní zpovídaly se podle pořádku každých čtrnácte dní nebo každý měsíc, a pořádek tento ještě nepřišel v oněch dnech na Bernadettu.

Všecky tyto svědomité, úzkostlivé námahy nevedly tedy k úspěchu, nemohly objeviti nějaké spoluviny v těch podvodných skutcích, které Jacomet připisoval Bernadettě. Nemoha tedy vypátrati spoluvinníků, změnil svoje smýšlení a soudil, že napo-

sledy Bernadetta sama tak jedná, chtíc lid klamati a šáliti.

Takový policejní úředník podezřívá vždycky, třeba by neměl k tomu příčiny.

Nyní tedy stála Bernadetta před vychytralým policejním komissařem. Jacomet upírá na ni přísný, pronikavý zrak, jakoby touto přísností chtěl ubohé děvče zastrašiti. — Pojednou však vyjasnil tvář a ukázal se k dcerušce chudého mlynáře více než zdvořilým. Byl sladký a lichotivý, ano nabídl jí i místo, aby se posadila, a stavěl se k ní jako upřímný přítel a rádce.

„Snad prý jsi viděla krásnou paní, má milá děvenko?“ počal Jacomet svou rozmluvu. „Vypravuj mi všecko.“

Sotva pronesl ta slova, otevřely se potichu dvéře úřadovny a někdo vstoupil. Byl to Estrade, výběrčí daně, jeden z nejváženějších mužův a nejrozumnějších lidí v Lurdech. Obýval část domu, v němž i Jacomet bydlel. Byv upozorněn zástupem a křikem lidu, jenž přišel sem s Bernadettou, byl zvědav, co se děje. Ostatně co do zjevení byl téhož mínění co Jacomet, a domýšlel se rovněž jako on nějakého šibalství u děvčete. Slyše mezi lidmi jiné výklady, pokrčil ramenoma chtěje dáti na jevo, že se jinými výklady přesvědčiti nedá. Považoval celou tu věc také za tak malichernou a nepatrnou, že mu ani nenapadlo jíti k jeskyni a podívati se na neobyčejné divadlo, o němž slyšel tolik vypravovati.

Muž tento posadil se trochu stranou, dávaje komissaři znamení, aby se nedal vytrhovati.

To všecko stalo se, aniž Bernadetta něco byla pozorovala. — Tak měl výslech Bernadettin nahodilého svědka, což bylo velmi důležito, poněvadž tento svědek svými zápisky přispěl k tomu, aby se v pozdějších letech vědělo, jak výslech ten dopadl.

Na otázku Jacometovu pozdvihla Bernadetta krásné, nevinné oči na policejního komissaře a vypravovala mu svým pyrenejským nářečím s jakousi bázní, která dodávala řeči její ještě více pravdy a vážnosti, o neobyčejných událostech, které od několika dní zažila.

Jacomet naslouchal velmi pozorně, maje stále ve tváři výraz dobroty a laskavosti. Chvílemi zaznamenával si něco na papír, ležící před ním. Děvče to pozorovalo, ale nedalo se tím mýliti.

Když ukončila Bernadetta své vypravování, byl komissař čím dál přívětivějším a horlivějším, dával jí nesčíslné otázky, jednu za druhou, beze vší souvislosti, ve krátkých úsečných větách, nedopřávaje jí času, o každé otázce přemýšleti. Tak se vyptával, jako by jej ty zázračné věci nad míru zajímaly. Patrně bylo jeho úmyslem, děvče co nejvíce splésti.

Než Bernadetta nedala se zmásti. Odpovídala na rozličné otázky bez roztržitosti, pokojně, bez přemýšlení, s jakousi pokojnou jistotou, jakoby se jí vyptával nějaký venkovan, anebo jakoby měla všecko na tabulce před sebou napsáno. Sem tam aby se při řeči lépe vyjádřila, potvrzovala slova svá živými posuňky, aby tak slabým svým slovům dodala většího důrazu.

Rychlé péro Jacometovo mezitím zapisovalo všecky odpovědi, dané na jeho otázky.

Když byl takovýmto způsobem marně se namáhal Bernadettu pomásti a ducha jejího unaviti vyptáváním až do nejmenších podrobností, změnil najednou svou přívětivou tvář a své jemné chování. S hrozícím a strach nahánějícím výrazem ve tváři zvolal prudce jako v největším hněvu: „Ty lžeš a šidíš celý svět; a jestliže okamžitě nevyznáš pravdu, dám tě četníky odvésti do šatlavy!“

Ubohá Bernadetta lekla se při tak náhlém obratu. Jeho přísný pohled naplnil ji hrůzou; nicméně nezmátla se ani dosť málo, zachovala dřívější svou tichosť, jakoby neviditelná moc chránila duše její před tímto nepředvídaným úskokem.

Komissař se tedy náramně přepočítal. Jakmile její tichosť a pokoj jakož i stálosť spatřil, povstal, obrátil zrak svůj ke dveřím, dávaje jí tak na srozuměnou, že třeba jen kynouti, a četníci že budou zde, aby ji odvedli.

Než Bernadetta ani tentokráte se nelekla, nýbrž s tichou upřímností, která na prostém děvčeti venkovském tím více vynikala, odpověděla: „Pane, můžete mne dáti četníky odvésti, ale nemohu nic jiného říci, než co jsem již řekla, a co je pravda.“

„Uvidíme,“ dí na to komissař, a posadiv se zkoumal dále pohledem vycvičeného zraku svého, a mrzelo ho, že hrozba byla úplně bez moci a vlivu na neobyčejné to děvče.

Estrade, mlčící a nestranný svědek tohoto výstupu, byl jednak naplněn velikým podivem, který mu vynutilo klidné, upřímné a přesvědčivé vypravování Bernadettino, jednak také obdivoval obratnosť a dovednosť, s jakou Jacomet si při výslechu počínal.

Jacomet jsa hotov se svými zápisky, počal výslech znova, ale v docela jiném pořádku otázek, klada je tisícerým úskočným způsobem, rychle, úsečně, žádaje rychlou odpověď Doufalť pevně, že aspoň takovým způsobem Bernadettu zmate, splete, že si pak bude při svých výpovědích odporovati; a to by mu úplně stačilo, aby mohl celý zjev prohlásiti za šibalství. Ale ani tentokráte se mu to nepodařilo.

Marně vynakládal veškeru svou chytrosť, marně namáhal obratnosť svého ducha, — děvče si ani v nejmenším neodporovalo, ani v jediném slovu. Na tytéž otázky, v nichž byly jako dříve stejné výrazy, odpověděla Bernadetta vždycky ne-li těmitéž slovy, tedy aspoň řekla tutéž věc, používajíc téhož posuňku jako dříve.

Jacomet stal se již zatím tvrdošijným, urputným, jelikož mohl svůj rozum namáhati, jak chtěl, přece žádné chyby nenašel. Zatáčel všelijak smysl vypravování o zjevení a přece nemohl nikterak ani slova polapiti, jež by nepravé bylo. Pravil konečně: „Již je dobře; chci nyní celý protokol sestaviti a tobě přečísti.“

Napsal rychle dvě nebo tři strany podle svých zápisků. Do protokolu schválně vpletl některé ne-

patrné odchýlky o jistých okolnostech, jako na př. o střihu roucha, o délce a záhybech závoje oné zjevené paní. Byla to nová léčka, ale tak zbytečná a marná, jako všechny ostatní.

Čta protokol, tázal se Jacomet chvílemi děvčete: „Není-liž pravda, tak to bylo?“ Bernadetta odpovídala vždycky skromně a prostě a mluvila vždy stejně, shledala-li však v protokolu nesprávnosť, ohradila se s nezvratnou pevností, řkouc: „Ne, tak jsem to neřekla, nýbrž tak!“ a opakovala všechno věrně, jak to původně vypravovala.

Setrvala také na svém prvním vypravování při každé i nepatrné podrobnosti.

I když jí Jacomet po chvíli pravil: „Ale tys to tak řekla; vždyť jsem si to hned v tu chvíli všecko zaznamenal, tys to tak také vypravovala mnohým osobám v městě . .“ Odpověděla Bernadetta rozhodně: „Nikoliv, tak jsem nemluvila, nemohu mluviti, leč čirou pravdu.“

Tak opravovala Bernadetta každou nesprávnosť a zjednala průchod opět původní pravdě.

Komissař také musil vždy povoliti a přijati odvolání děvčete.

Estrade poslouchal s rostoucím překvapením. Bernadetta byla tu prosta všeliké bázně; chování její bylo pokorné, ale ostýchavé naproti neznámým osobám. Není také divu, uvážíme-li její útlý věk a pak mládí, strávené ve venkovském ústraní.

Ale co se týkalo skutečnosti zjevení, ukázala sílu ducha a pevnosť v řeči, jakou málo vídáme. Když šlo o to, aby podala důkazy o tom, co viděla,

odpovídala bez roztržitosti, s nezvratnou jistotou. Pokaždé pak bylo snadno na ní poznati onu panenskou stydlivosť duše, která nejraději ukrývá se zrakům lidským. Bylo patrně viděti, že jediné pro pravdu, kterou měla mezi lidem zvěstovati, z lásky k oné paní zjevené v jeskyni, překonala sobě vrozenou bázlivosť. Nebylo ani nejmenší pochybnosti, že vědomí, k čemu je povolána, přemohlo vniternou povahu, náchylnou k bázlivosti v každém jiném ohledu a vzdalující se všelikého hluku a hřmotu.

Na konci výslechu byl komissař zase přísným a počal vyhrožovati.

„Budeš li ještě navštěvovati jeskyni,“ pravil k Bernadettě, „dám tě uvězniti a nevyjdeš dříve z vězení, až mi slíbíš, že tam už nepůjdeš.“

I tato výhrůžka byla marna, jakkoli se bolestně dotkla nevinné duše Bernadettiny; neměla choditi k jeskyni a slíbila již oné paní, že po čtrnácte dní tam choditi bude; byla si zároveň vědoma své nevinny a proto odhodlaně řekla: „Já jsem oné paní slíbila, že budu k jeskyni choditi; a proto když nadejde ona chvíle, jsem vždy jakousi vnitřní mocí tam puzena.“

Nicméně Jacomet trval na svém.

Výslech byl ukončen. Trval hodně dlouho, neméně než dobrou hodinu.

16. Zákaz policejního komissaře.

Zatím co Bernadetta byla vyslýchána u policejního komissaře, stál venku veliký zástup lidu a očekával netrpělivě návrat děvčete. V úřadovně,

kde se konal výslech, bylo slyšeti z venku křik, řeči rozličné, otázky a tisíceré výkřiky, pocházející od nepokojného množství lidu. Hluk byl čím dále větší a hrozivější. Jednu chvíli povstalo v zástupu jakési hnutí, jakoby se něco zvláštního bylo stalo. Na to hned bylo slyšeti častější údery na dvéře soudního domu. Komissař slyšel všechno, co se venku dálo, ale zdálo se, jakoby si toho ani nevšímal. Když však rány na dvéře byly čím dál silnější, a když kdosi venku hrozil, že dvéře vypáčí, tu povstal Jacomet všecek jsa rozhorlen a otevřev dvéře volal pln zlosti: „Nikdo sem nesmí; co chcete?“

„Já chci svou dceru!“ odpověděl mlynář Soubirous, a vstoupiv do síně, šel hned za komissařem do pokoje, kde byla jeho Bernadetta u výslechu. Bylo mu zajisté řečeno, co se s Bernadettou stalo, a považoval tedy za svou otcovskou povinnosť, aby se dcery ujal, jsa přesvědčen o její nevinně.

Vida nyní pokojnou tvář své dcery, potlačil hněv svůj a byl zase jako dříve chudým venkovanem, třesoucím se před mužem, který přes své skrovné postavení byl pro svou dovednosť a chytrosť velmi vyhlášen a také obáván po celém kraji.

František Soubirous vstoupiv do pokoje, smekl klobouk a točil jím rozpačitě v rukou. Jacomet, jemuž nic neušlo, spozoroval hned bázeň a strach jeho. Použil toho tedy a poklepav důvěrně a přátelsky jemu na rameno, pravil: „Otče Soubirouse, mějte se na pozoru; ano dejte si dobrý pozor! Vaše dcera mohla by se zaplésti do nemilé věci; nastupuje cestu, která by ji přivedla do vězení. Pro tentokráte

chci ji propustiti, ale jen pod tou podmínkou, když jí zabráníte a zakážete choditi k jeskyni, kde provádí svou komedii. Při prvním přestupku mého zákazu budu neuprositelný; učiní-li tak přece a nepřestane-li činiti pohoršení, zmocním se vás i vaší dcery. Víte dobře, že císařský zástupce nežertuje."

„Poněvadž si to přejete, pane komissaři," odpověděl ubohý, všecek ustrašený otec, „tedy jí to zakážu a matka také; a jak nás vždycky poslechla, tak poslechne i tentokráte a jistě tam již nepůjde."

„V případě, kdyby tam přece šla, dám vás i dceru vaši zatknouti, opakuji ještě jednou," vyhrožoval strašný komissař, a pokynuv hlavou, odešel.

Otec s dcerou opouštěli úřadovnu, oba jsouce nanejvýš rozechvěni výhrůžkou policejního komissaře.

Lidé vidouce vycházeti Bernadettu s otcem, propukli v hlasitý jásot a doprovázeli je, zvědavě se dotazujíce, až k jejich příbytku.

Policejní komissař a výběrčí daně, jediní obyvatelé toho domu, mluvili nyní pospolu a projadřovali své úsudky o neobyčejném tom výslechu.

„Jaká nezvratná pevnosť v jejím vypravování!" zvolal Estrade, hluboce jsa dojat.

„Jaká to zatvrzelá svéhlavosť ve lži," zvolal Jacomet, všecek jsa nespokojen a překvapen, že byl tentokráte poražen.

„Jaký důkaz pravdy!" pokračoval výběrčí. „Při celém vypravování, při všech okolnostech ani jednou neselhala. Jest patrno, že věří opravdu v to, co viděla."

„Jaká obratnosť, jaká duchapřítomnosť, jaký důvtip!“ odvětil na to komissař. „Nezmýlila se přes mé namáhání. Celou tu pohádku jakoby měla v malíčku.“

Jak policejní komissař tak Estrade setrvali přece ve své nevěře. Ale přece je něco již dělilo v jejich smýšlení: jeden podezíral Bernadettu, že jest velmi obratnou ve lži, druhý ji obviňoval, že je lehkověrna a že se klame.

17. Zákaz otcův.

Ačkoli věděl Jacomet, že je docela sláb naproti prostým, stručným, sobě v ničem neodporujícím odpovědím Bernadettiným, byl přece rád, že aspoň toho docílil, že Bernadetta k jeskyni choditi nebude. Bernadetta to sice neslíbila, ale byl zde její otec, a ten zajisté ze strachu před úřadem dovede to Bernadettě zakázati. Tak soudil Jacomet docela správně.

František Soubirous byl sice spořádaný muž, ale žádný hrdina. Úřední vrchnosti se bál, jak to bývá obyčejně u lidí prostých a chudobných, kteří každý styk s úřady považují za něco nepříjemného, a jsou rádi, mohou-li se jim vyhnouti. Otec sice věřil opravdu ve skutečnosť zjevení, ale nemaje žádného pojmu o té věci a nemoha předvídati její důležitosti, nepokládal to ani za nespravedlivo ani vůbec za něco zlého, bude-li brániti Bernadettě navštěvovati jeskyni. Ač také tušil, že snad znelíbí se jeho jednání oné paní, zjevující se jeho dceři, přece zase působila na něho bázeň před policejním

komissařem tou měrou, že nechtěl nikterak uvaliti na sebe jeho přísnosti.

„Bernadetto,“ pravil otec, „víš, že všickni páni jsou proti nám, a víš dobře, že pan Jacomet, jenž mnoho může, dá nás oba, tebe i mne do vězení, půjdeš-li ještě k jeskyni. Nechoď tam tedy!“

„Ale otče“, dí na to Bernadetta, „vždyť jsem to oné paní slíbila, a jdu-li tam, myslím, že nečiním nic zlého. Ano cítím v sobě jakousi divotvornou moc, která mne tam přímo táhne. A této moci nemohu ani odolati.“

Takovou odpovědí myslila Bernadetta, že otce uchlácholí; avšak otec zůstal na svém zákazu.

„Ať se má věc jakkoli,“ pravil, „já ti to přísně zapovídám, a ty tam již jíti nesmíš. Vím, že nebudeš neposlušna; bylo by to poprvé ve tvém životě.“

Pomysleme si nyní postavení Bernadettino! Co všecko ubohá cítila a trpěla? Kolísá tu mezi dvěma povinnostmi: mezi povinností, že má vyplniti slib, vznešené paní učiněný, a mezi povinností, že má poslechnouti svého otce, jehož jakožto zástupce Božího ctila a bála se zarmoutiti.

Co má tedy ubohá činiti? Veliký boj bojuje uvnitř, mnoho trpí ve své nevinné duši. Konečně dává přednosť Božímu přikázání, chce uposlechnouti svého otce, a praví: „Vynasnažím se, abych uposlechla vašeho rozkazu; přičiním se všemožně, abych k jeskyni již nechodila, a budu se brániti, abych neslyšela toho hlasu, který mne tam volá.“

Smutně uplynul večer v tu neděli, jejíž ráno Bernadettě tak slavně, tak krásně a blaženě začalo.

18. Duševní boj Bernadettin.

Jest pondělí dne 22. února, obyčejná hodina zjevení; lid jest u velikém počtu shromážděn na březích Gave a očekává Bernadettu; ale marně, Bernadetta nepřichází.

Rodiče poslali ji již po východu slunce do školy; neznajíc neposlušnosti, nastoupila cestu do školy, avšak s těžkým srdcem, se slzami. Tak ráda byla by šla k jeskyni, ale slíbila otci, že tam nepůjde, a proto místo k jeskyni ubírá se do školy.

Pohleďme na ni, jak úzkostlivě, starostlivě a zarmouceně kráčí. Zajisté myslí na vznešenou paní, ku které nesmí ani dnes ani jiný den, a přece jí to slíbila . . .

Vyučování dítek obstarávaly řeholní sestry, které dílem v nemocnici, dílem ve školní budově bydlely.

Žádná z nich doposud neviděla Bernadetty v ekstási, a proto také oněm zjevením nepřikládaly víry.

V takových případech, kdy obyčejný lid hned uvěří, stává se, že právě duchovní, řeholníci a řeholnice nejvíce se protiví uvěřiti v úkaz překvapující, a že připouštějíce možnosť takových zjevení Božích, přece žádají velmi přísně, aby se všecko důkladně prozkoumalo.

Jako rodiče tak i tyto školní sestry zapověděly Bernadettě k jeskyni choditi, pravíce, že všechna taková vidění nemají nic skutečného do sebe, a že Bernadetta buďto má pomatený rozum, nebo lže.

Zvláště jedna ze sester ukázala se na děvče velmi přísnou a tvrdou, považujíc všecky ty věci za podvod a šibalství.

„Nezvedené, zlé děvče!“ pravila ona sestra, „ty ve svatopostním čase provádíš ještě sprostou komedii.“

Jiné sestry vytýkaly zase Bernadettě, že chce býti považována za svatou a že tím tropí hru svatokrádežnou. K takovým a podobným výčitkám učitelek a jiných lidí připojilo se ještě škádlení, posměch a pošklebky ostatních žákyň. A tu pochopíme, co ubohé děvče trpělo. Jak ji takové řeči bolely!

Jaké to zkoušce podrobil Bůh to nepatrné děvče, učiniv ji terčem hořkého posměchu a tupení a nechav ji samu opuštěnu, bez všeliké pomoci a obrany naproti nepřátelům! Ubohé děvče trpí netoliko zevnější protivenství, ale — což ještě více jest, trpí i vnitřní úzkosti a bolesti duševní. Malá pastýřka, která až dosud v životě svém uplynulém jen tělesných zakusila bolestí, nastupuje nyní vyšší, dokonalejší cestu; počíná trpěti jiné soužení, jinou bolesť, duševní totiž. Jednak cítí se povinnou, aby otce i školních sester uposlechla; jednak zdá se jí býti nesnesitelno, nevyplní-li slibu, vznešené paní v jeskyni učiněného. Povstává veliký boj v duši, až doposud pokojné. Myslí, že kolísá mezi dvěma nevyhnutelnými propasťmi, z nichž jedna jako druhá hrozí jí velikou záhubou.

Půjde-li k jeskyni, prohřeší se proti otci; nepůjde-li tam, prohřeší se proti onomu neobyčej-

nému zjevu, jejž podle všech příznaků považuje za něco velebného, svatého.

V obou případech vidí hřích. A přece nucena jsouc okolnostmi musí zvoliti to neb ono. Rozhodla se tedy, jak už víme, uposlechnouti otce a jíti do školy, kde byla až dopoledne.

Ale toto dopoledne uplynulo Bernadettě velmi pomalu a za největších úzkostí duševních.

„Proč jsi nešla k jeskyni?“ tato otázka vyplňovala celou její duši, a dobré to děvče docela správně se omlouvalo: „Nesměla jsem, nesmím jednati proti zákazu rodičů.“ Touto omluvou odpovídala sice na onen vnitřní hlas, ale tím duše své čisté a nevinné nedovedla upokojiti.

19. Bernadetta opět u jeskyně. Paní se nezjevila.

O 12 hodinách chodívají děti domů obědvat. Bernadetta, všecka jsouc sklíčena a v duši co nejvíce zarmoucena, šla též smutně domů.

Právě zvoní na věži poledne „Anděl Páně“, a — pro Bernadettu nastala důležitá chvíle. Působí na ni jakási moc, která zaujímá nejen duši, ale i tělo její; jakoby nějaká neviditelná ruka byla ji uchopila, táhne ji to neodolatelně s cesty, po které jde, a pudí ji na stezku v pravo, vedoucí k jeskyni. Toto puzení, tato tajemná moc podobala se prudkému větru, jenž najednou uchvátí s sebou lístek, na zemi ležící, a unáší jej dál a dále.

Bernadetta nemůže už odolati, musí v před, ať chce či ne, jakoby najednou s kopce letěla. Celá její bytosť pojednou násilně jest tažena k jeskyni,

Bernadetta musí jíti, musí běžeti, kam ji moc ona táhne. Moc tato byla neodolatelna, ale neměla do sebe nic násilného, nic obtížného; naopak byla velmi mírná, jako když laskavá ruka matčina vede bázlivé dítě. Zdá se, jakoby vyšší moc byla rozluštila onu nerozluštitelnou posud hádanku, totiž rozpor mezi oběma povinnostmi.

Bernadetta z poslušnosti k otci svému vzdala se ráno úmyslu a předsevzetí jíti k jeskyni, ač ji tam srdce táhlo, ale nyní jakoby sám anděl Boží vedl ji k jeskyni, aby splnila slib, vznešené paní učiněný. Čím více se blížila Bernadetta k jeskyni, tím více ulehčovalo se jejímu pokornému, nyní tak ztrápenému srdci.

„Tam," pravila sama k sobě, „tam uvidím zase vznešenou paní, tam nabudu útěchy, tam budu patřiti na její tvář, tak krásnou a spanilou; vznešená paní mne jistě neopustí."

Ale ku podivu! Bernadetta, blížíc se k jeskyni, cítila najednou, jak ona zázračná moc, která ji tam dříve pudila, ne-li docela mizí, tedy aspoň slábne. Proto již jde pomaleji a duše její počíná se plniti jakýmisi obavami.

Stanula na obvyklém místě.

Po celé dopoledne bylo u jeskyně Massabiellské mnoho lidí, kteří čekali, brzo-li se Bernadetta objeví. Mnozí z nich modlili se u jeskyně, jiní byli tam pouze ze zvědavosti. Když však nemohli se Bernadetty dočkati, rozcházeli se opět; přece však dosti četný počet diváků byl u jeskyně v poledne, kdy tam Bernadetta právě přicházela.

Jiní vidouce z daleka Bernadettu jíti k jeskyni, přiběhli znova a doběhli zároveň s ní k jeskyni.

Děvče kleklo si jak obyčejně ve vší pokoře na zem jeskyně a počalo se modliti růženec, majíc oči upřeny k místu, kde již šestkráte vznešenou paní viděla.

Lidé kolem ní pohlíželi dychtivě na ni a čekali, brzy-li se obličej její světlou září zastkví na znamení, že vznešená paní jest přítomna.

Uplynula hodně dlouhá chvíle. Bernadetta modlí se vroucně, aby dopřáno jí bylo opět viděti, po čem její srdce nevýslovně touží. Než marně. Tahy jejího obličeje nejsou ozářeny nebeským světlem a zůstávají neproměněny. Zázračný zjev neukázal se tentokráte jejímu zraku. Modlí se ještě vroucněji, aby se touha její vyplnila. Zdálo se, že ji nebe opustilo. Jako byla na zemi opuštěna, tak že i nebe zavřelo se jejím prosbám a slzám, které padaly s očí jejích na studenou, tvrdou skálu jeskyně.

Toť byla krutá bolesť, jakou nevinná duše Bernadetty pocítila, větší a krutější než všecky zkoušky, které na ni od včerejška přišly.

„Vznešená paní, proč jste zmizela? Proč jste mne opustila?“ volá Bernadetta hluboce dojata.

Připadalo jí, jakoby i zázračná bytosť byla nyní proti ní, a jakoby přestavši se zjevovati, dávala za pravdu protivníkům a nepřátelům jejím.

Lidé počali býti nepokojni a tisícerými otázkami zasypávali Bernadettu; co jim měla říci? S velikým zármutkem musila odpověděti: „Dnes

se mi vznešená paní nezjevila — nikoho jsem neviděla,“ — a při těch slovech se jí oči znova zalily slzami bolesti . . .

Můžeme si mysliti, jak tato odpověď účinkovala na přítomné diváky. Bylo jí nyní slyšeti trpké výčitky, které bolesť její ještě zvyšovaly.

„Nyní musíš uznati, nerozumné děvče, že všecko, co's viděla, byl pouhý klam, hloupý nápad,“ tak mluvili jedni. Druzí pak přidávali: „Jestliže se ti včera vznešená paní zjevila, proč se ti také dnes neukázala?“

Bernadetta dosvědčovala pravdu a skutečnosť dřívějších zjevení a obrátivši se k lidu pravila: „Jindy jsem ji skutečně viděla, jako vidím vás, a mluvily jsme spolu, jako nyní mluvím s vámi; ale dnes není tu, a nevím proč?“

Tu zvolal jeden pochybovač: „Aha! policejní komissař dobře na tebe působil. Uvidíme, že jest všemu konec!“

Ostatní, kteří okolo stáli a měli jen trochu víry, byli velmi dojati ve svém srdci a nevěděli, co mají říci.

Okolnosť, že se zjev neukázal, a potom trpké a potupné poznámky okolostojících hluboce ranily srdce ubohého děvčete.

20. Otec odvolal zákaz.

U velikém zármutku opouštěla Bernadetta jeskyni a prolévajíc hořké slzy sama u sebe uvažovala: „Dopustila jsem se snad sama nějaké chyby,

která u vznešené paní nevoli vzbudila?“ Než svědomí nečinilo jí pražádných výčitek.

Touha její, zvláštní zjev ještě spatřiti, nyní tím více vzplanula. Bernadetta přemýšlela v nevinné duši své, co činiti, aby onu bytosť spanilou opět uviděla, ale nic jí nenapadalo. Cítila, že jest příliš slabou, než aby vyvolala onu neposkvrněnou krásu, která se jí zjevila, a proto jen hořce plakala, uvolňujíc tak svému ztrápenému srdci. Ve hloubi rozbolněné duše své chovala přece tajnou naději, že podivný zjev ještě spatří. Jakýsi zákmit radostný rozehřál její srdce, nyní tak truchlivé, a proto doufala, že jindy, jindy oblaží ji podivný zjev svou přítomností. Bernadetta tedy plačíc a modlíc se ubírala se domů.

Sotva vstoupila do příbytku, byla první otcova otázka: „Odkud přicházíš?“

„Od jeskyně,“ pravila Bernadetta chvějícím se hlasem.

Přísným zrakem pohlédl na ni otec.

A tu jala se Bernadetta všechno vypravovati, co se jí přihodilo.

„Pravíš, že neznámá moc tě proti tvé vůli tam zavedla?“ ptali se rodiče.

„Ano!“ odpověděla Bernadetta pevně; rodiče pak věřili, že je to pravda, protože dcera jejich vždycky mluvila pravdu a lháti neuměla.

Otec Soubirous zamyslil se chvíli; bylo na něm viděti, že v duši jeho bouří krutý boj. Pak pozdvihl hlavu, jakoby se na něčem byl rozhodl, a pravil: „Dobře, mé dítě! Je-li tomu tak, jestliže tě skutečně vyšší, tajemná moc tam vedla, pak ti

dávám ode dneška úplnou svobodu, můžeš choditi zase k jeskyni.“

Více sobě Bernadetta nepřála, více nežádala pro svou útěchu. Byl to právě otcovský zákaz, který jí působil tak veliký zármutek, a nyní — zákaz byl odvolán, a ona má úplnou svobodu, úplnou volnosť navštěvovati jeskyni; nyní, když rodiče odpovědnosť vzali na sebe, zářil obličej její svatou a čistou radostí, neboť byla jista, že vznešenou paní zase uvidí.

Ani otec ani matka nepředhazovali své dceři oné náhody dnešní, že podivná paní se nezjevila. Možná, že nyní z hloubi duše své podrobili se rozkazům nadpřirozeným, vidouce nebo aspoň tušíce příčinu toho ve svém odporu, kterému se oddali z bázně před úřední vrchností.

Náhlá přestávka nadpřirozených zjevení zavdala příčinu k rozličným, sobě nanejvýš odporujícím výkladům.

Jedni z toho čerpali neklamný důkaz proti všem předcházejícím zjevením, jiní zase viděli v tom důkaz ve prospěch upřímného děvčete.

Nad onou neodolatelnou mocí, která prý strhla sebou Bernadettu proti její vůli, krčili rozumáři rameny. Filosofové pak vysvětlili věc tu v ten způsob, že jest to přerušení soustavy čivové.

21. Bernadetta a její rodiče předvoláni k policejnímu komissaři.

Komissař vida, že jeho rozkazu nedbáno, a uslyšev, že František Soubirous odstoupil od svého

zákazu, jaký dceři své napřed učinil, dal je oba i s matkou k sobě předvolati; přísný jeho obličej nevěstil nic dobrého. Zlobil se, že zákaz jeho přestoupen.

Pln hněvu pohlédl na otce a myslil, že pohledem tím ho zrovna omráčí. Avšak sklamal se. Neboť mohl pozorovati, že otec Bernadettin nejeví docela žádné známky bázně nebo strachu.

To ho tím více zarazilo a popudilo.

„Kterak se stalo," ptal se nyní důrazně, „že přes můj zákaz a vyhrožování moje byla Bernadetta přece u jeskyně?"

„Pane komissaři," pravil klidně chudý venkovan, „naše Bernadetta neselhala nikdy; a jestliže ji dobrotivý Bůh anebo nejsvětější Panna nebo některý Svatý volá, nesmíme tomu brániti. Vmyslete se jen do našeho postavení, pane komissaři! Milý Bůh by nás zajisté trestal."

„Ale vaše dcera sama praví, že se nic nezjevilo," pravil Jacomet, a obrátiv se k Bernadettě dodal, „tedy nemáš také u jeskyně co dělati."

Bernadetta odpověděla: „Já jsem slíbila po čtrnácte dní tam přicházeti."

„To jsou samé povídačky," zvolal drsně pan komissař, „a budeš-li dále ještě svými hloupostmi lidi pobuřovati, přijdeš ty i tvůj otec do káznice."

Ovšem že to Jacomet nemyslil do opravdy. Chtěl jen nahnati strachu, domnívaje se, že se tím spíše dopátrá pravdy.

Bernadetta však hájila se naproti křivým žalobám, že bouří lid, a pravila:

„Bože můj! Vždyť jdu vždycky sama k jeskyni, abych se tam modlila; nevolám nikoho, a přichází-li tam mnoho lidí přede mnou i za mnou, tedy za to nemohu, není to má vina. To pochází z domněnky lidí, kteří praví, že zjevení to jest sama nejsvětější Panna; já však nevím, kdo to je.“

Policejní komissař zvyklý všelikému šibalství a překrouceným vytáčkám taškářů, byl naprosto pomaten touto jasnou upřímností. Poznával čím dále tím více, že jeho chytrosť, jeho podivuhodná obratnosť, jeho úskočné otázky, jeho hrozby, a vůbec všecek jeho důmysl jeví se až posud marným u věci, kterou dříve za malichernou považoval.

Mrzelo ho nemálo, že ho to prosté děvče venkovské uvádí do takových rozpaků.

Nicméně nemínil události té ponechati volnému průběhu, poněvadž si myslil, že by to škodilo jeho pověsti a snad také postupu v jeho hodnosti. Proto zosnoval v hlavě nový plán, dle něhož mínil u věci té postupovati, aby stůj co stůj došel svého cíle a celou tu podivnou událosť aby světu odhalil jako dobře nastrojené šibalství. Umínil si totiž, že celou záležitosť přednese císařskému zástupci a od něho že si vyžádá nařízení, jak by si měl dále počínati.

Proto předvolané opět propustil, a sám odebral se k císařskému zástupci.

22. Jacomet u císařského zástupce.

Dutour, císařský zástupce, přijal Jacometa velice laskavě. Jacomet přednesl, proč přichází.

„Vím již o všech těch věcech,“ pravil Dutour, „je to všechno pověra, a velice rád bych zakročil, ale —,“ odmlčel se a zakabonil tvář.

„Račte tedy, pane císařský zástupce,“ ozval se Jacomet.

„Ano rád bych, jak jsem pravil, ale nemohl jsem v celé sbírce zemských zákonů nalézti ani jediného paragrafu, dle něhož mohl bych Bernadettu obviniti.“ Po malé přestávce pokračoval:

„Ona chodí k jeskyni, ale nic zlého tam nedělá, chodí na obecní půdu se modlit, kde žádný zákon nebrání si kleknouti a modliti se. Lid chodí tam za ní, ale ona nikoho neláká, nevolá; lid chodí tam sám od sebe. Vidí prý tam jakési zjevení, a s tím zjevením mluví; ale řeči ty nejsou nikterak závadné, nejsou to řeči pobuřující proti státu, a vůbec nijak podezřelé. Lidé také neučinili nic zlého. Jak tedy možno zakročiti?“

Viděti z toho, do jakých rozpakův uvedeni byli světští úřadové, nemajíce příčiny, aby mohli rázně zakročiti a snad soudně stíhati.

„Bernadetta nemůže,“ pravil Dutour dále, „býti stíhána ani jako šiřitelka vylhaných zpráv. Neboť sám pravíte, že odpovědi její jsou vždy jasné, určité, a nikdy si neodporuje; abychom ji mohli stíhati soudně, nebylo by mnoho potřebí, ale přece aspoň tolik by se musilo dokázati, že si v řeči odporuje; nebo že snad má ona nebo rodiče z toho zisk. Nebo že se snad zavdává příčinu k nějakému nepořádku u jeskyně atd.“

„Toho ovšem posud nebylo,“ pravil Jacomet.

„Vidíte tedy, jak těžko zakročiti,“ vážně pravil císařský zástupce.

„A co tedy činiti? Já jsem jí zakázal k jeskyni choditi a hrozil vězením, a ona přece k jeskyni šla, vymlouvajíc se na jakousi moc neviditelnou, která prý ji tam táhla.“

„Bude nejlépe vyčkati, až jak se věci dále vyvinou. Zákazu svého zřejmě odvolávati nemusíte, ale prozatím ať si Bernadetta k jeskyni chodí, uvidíme pak, co z toho vykvete.“

Tím císařský zástupce Jacometa propustil.

Jacomet jednal nyní úplně podle rady císařského zástupce, a tím se stalo, že Bernadettě aspoň — mlčky přístup k jeskyni dovolen, kdežto úředně byl zakázán. Také neměl Jacomet nyní na sobě takové zodpovědnosti, poněvadž jednal s dorozuměním vyšších úřadův, a jakkoli nepřestal slíditi, chtěje přijíti domnělému šibalství na stopu, přece čím dále tím více poznával, že chytrosť jeho v té věci je — v koncích.

23. Vznešená paní opět se zjevila.

Přiblížil se den následující 23. února. Dle daného slibu odebrala se Bernadetta k jeskyni, kde již před východem slunce množství lidu bylo se sešlo.

Bernadetta blížila se k zázračnému místu s obyčejnou, sobě vrozenou prostotou. Truchlivosť a úzkosť včerejšího dne zanechaly po sobě patrné stopy na jejím obličeji.

Přicházela s jakousi obavou, že snad ani dnes

se jí vznešená paní neukáže; aspoň neodvážila se sama u sebe kojiti se takovou nadějí.

Byla-li Bernadetta v nejistotě, tím více byli zvědavi přítomní diváci, jak to asi dnes dopadne. Jedni chvěli se úzkostí, — byli to dobří věřící, — jiní posměšně se usmívali, ti by byli rádi, aby se zjev neukázal.

Bernadetta poklekla pokorně na obvyklé místo a podepřevši jednu ruku o svěcenou svíčku, držela v druhé ruce svěcený růženec.

Počasí bylo krásné a vzduch čistý. Plamínek rozžaté svíčky nevystupoval tak rychle k nebesům, jak rychle vznášela se na perutech touhy vroucná modlitba nevinné této duše tam vzhůru k neviditelným krajům, odkud onen nebeský zjev asi přicházel.

Sotva si Bernadetta poklekla a sotva počala se modliti růženec, — když v tu chvíli se jí vznešená paní zjevila a hlasem velmi líbezným jménem ji volala.

Vznešená paní z neznámé říše pohlédla na pozemské dítko zrakem svým plným nevýslovné něžnosti, jakoby pohledem tím chtěla projeviti, že Bernadettu nyní po přestálém trápení ještě více miluje. Volala ji jménem, a to hlasem tak krásným, něžným, jakoby vycházel z úst andělských.

„Bernadetto!“ pravila vznešená paní.

„Tu jsem!“ odpovědělo děvče plno nejsladší radosti.

„Mám ti sděliti tajemství,“ pravila vznešená paní dále, „ale tobě samé; týká se pouze tebe.

Avšak slib mi, že o tom nikdy nikomu nic nepovíš.“

„Slibuji to,“ odpověděla Bernadetta.

Nyní následovala rozmluva, která se týkala nejhlubšího tajemství, a není nám tedy možno a dovoleno ho zkoumati.

Bylo to, jakoby vznešená paní s Bernadettou uzavřela něžné přátelství, abychom po lidském způsobu mluvili.

„A nyní, mé dítě,“ pravila k Bernadettě, „jdi a řekni kněžím, že chci, aby se mi zde postavila kaple.“

Při těch slovech projevila tváří i pohledem, že tam chce udíleti milosti bez počtu. Na to zmizela opět vznešená paní; na tvář Bernadetty vrátil se opět stín, jako přichází večer na zemi, když slunce poznenáhlu zapadá.

Lidé hrnou se nyní k Bernadettě. Srdce všech je hluboce dojato. Zasypávají otázkami se všech stran. Táží se jí ne snad proto, aby zvěděli, měla-li jaké zjevení, — to poznali všickni velmi dobře na proměněné, ozářené tváři děvčete; nýbrž proto, aby se dověděli, co vznešená paní k ní mluvila. Každý chtěl býti Bernadettě nejblíže, každý chtěl ji slyšeti.

„Co's jí řekla?“ A co ti zjevení ono pravilo?“ to byly otázky, jaké vycházely téměř ze všech úst najednou.

„Pravila mi dvě věci, něco, co se mne samé týká, a to druhé kněží, a já chci hned k nim jíti,“ pravila Bernadetta a již se brala cestou do Lurd, aby poselství to vyřídila.

Divila se tomu, že nikdo z přítomných neslyšel té rozmluvy a neviděl vznešené paní.

„Zjev mluví tak hlasitě, že to může každý slyšeti,“ tvrdila Bernadetta, „a já také mluvím hlasitě, jak obyčejně.“

Po dobu, co byla u vytržení, bylo sice velmi dobře pozorovati, že hýbe rtoma, ale to bylo všecko; nikdo neslyšel ani slova.

V takovém stavu tajemném jsou smysly člověka jaksi duchovní, a všecky jejich výkony jsou ostatním tělesným smyslům, v přirozeném stavu se nacházejícím, nepozorovatelny. Bernadetta viděla, slyšela a mluvila sama; nikdo však z okolostojících mezi tím ani neslyšel zvuku řeči, ani neviděl těla onoho zjevu.

Po ekstási smysly její vrátily se do stavu přirozeného.

24. Bernadetta u faráře Peyramale.

Než došla Bernadetta do města, předešel ji veliký zástup lidu; chtěli viděti, co Bernadetta učiní.

Děvče dalo se cestou, dělící město napříč a tvořící hlavní silnici; pak došedši do nižší části města, zastavilo se u ohradní zdi, postavené okolo malé zahrady; otevřelo mřížované dvéře, na zeleno natřené, a šla do domu, jenž stál v té zahrádce.

Lidé nešli dále za ní, nýbrž vedeni jsouce přirozeným citem úcty a slušnosti, zůstali státi venku na silnici.

Prostá a pokorná, nuzným a zalátaným šatem oděná, hlavu a ramena majíc zahaleny bílým, z hrubé látky tkaným šátkem, slovem, nemajíc na sobě žádného znamení vyššího poslání, vstoupila poselkyně vznešené paní před ctihodného muže, jenž v tomto koutečku země a pro toto dítko neomylnou autoritu svaté církve katolické zastupoval.

Ač bylo ještě velmi časně, měl již pan farář mši sv. odslouženu.

Nevíme, zdali v tu chvíli, kdy poprvé uslyšel hlas této chudé pastýřky, dítka to před světem tak nepatrného, ale snad k vyšším věcem povolaného, vzpomněl si na slova, kteráž právě toho dne v introitu a graduale mše sv. byl vyslovil: „Uprostřed shromáždění otevřel ústa jeho... Jazyk jeho mluvil soudy. Zákon Boha jeho jest v srdci jeho.“ Bylť právě církevní svátek sv. Petra Damianského.

Pan farář Peyramale byl věrným a zbožným synem sv. církve a byl úplně přesvědčen o možnosti nadpřirozených zjevení; nicméně velmi těžko dal se pohnouti k tomu, aby uvěřil neobyčejným viděním, která prý se stala podle udání dítka v jeskyni Massabiellské. Pohled na Bernadettu v ekstási byl by jej zajisté přesvědčil o tom, že něco podivného s Bernadettou se děje; poněvadž však vlastníma očima nic ze všech těch věcí neviděl, pochyboval předně o skutečnosti zjevení, a pak o jejich božském původu. „Anděl zlý,“ pravil sám u sebe, „přečasto vezme na sebe roušku anděla dobrého, a proto jest právě v této záhadné věci třeba veliké opatrnosti a

obezřetnosti.“ Jeho úmyslem bylo zkoušeti upřímnosť a pravdomluvnosť děvčete, jakmile se tomu naskytne příležitosť. A tato příležitosť se naskytla.

Děvče objevilo se nyní před ním. On je přijal strohými a přísnými slovy, z nichž bylo patrně poznati jeho nedůvěru a pochybnosť.

Poněvadž se pan farář úplně těch podivných událostí stranil, a Bernadetta teprve několik dní byla v Lurdech, znal ji pan farář pouze od vidění; před několika dny mu ji lidé na ulici ukázali.

„Nejsi ty Bernadetta, dcera mlynáře Soubirousa?“ tázal se nyní pan farář, když před ním děvče stanulo.

Znamenitý kněz, jehož povahu jsme již vylíčili, zacházíval obyčejně se svými farníky důvěrně, přátelsky, jako otec, ale dnes byla řeč jeho jaksi přísná.

„Ano jsem, důstojný pane!“ odpověděla Bernadetta.

„Dobře tedy, Bernadetto, a čeho žádáš ode mne? Co tu máš na práci?“ mluvil dále pan farář jaksi tvrdě a přísně a upřel na děvče pronikavý zrak svůj, jehož chladnosť a pronikavosť by dostačila úplně pomásti a zastrašiti duši, která není svou věcí jista.

„Důstojný pane, přicházím sem ve jménu paní, která se mi zjevuje v jeskyni Massabiellské.“

„Ano, ano,“ vpadl jí pan farář do řeči, „pravíš, že máš vidění, a pobuřuješ tím celý kraj. Co to tropíš od několika dnů? Co mají znamenati tyto neobyčejné věci, o nichž tvrdíš, že vidíš a slyšíš, ale dokázati nic nemůžeš?“

Bernadetta byla tak přísnou řečí a drsným chováním pana faráře velmi zarmoucena a nemálo se tomu podivila. Vždyť zajisté slyšela o něm, že je tak hodný, a s chudobnými že přátelsky, ba otcovsky zachází, a proto stála tu všecka překvapena.

Zároveň byla si vědoma, proč přichází. Podivný zjev ji sem posílá, a proto se jala nyní odpovídati na otázky, jež jí pan farář předložil, a vypravovala všechno bez roztržitosti, s onou tichou jistotou, které nám jediné pravda dodává.

Sluha Páně uměl své osobní názory potlačiti. Měl mnoholeté zkušenosti, znal povahy lidské, a uměl čísti až v útrobách lidského srdce.

Stojí před ním venkovské děvče a vypravuje mu tak podivné věci. Její jasné oči, její upřímná tvář prozrazují mu neporušenou nevinnosť této milostné duše.

Jeho šlechetné a přímé povaze bylo nyní zhola nemožno, aby aspoň v duchu neuvěřil onomu vypravování, když slyšel tak upřímná, prostá slova, a viděl ty jemné, souladné tahy obličeje, z něhož zářila dobrota srdce a nevinnosť.

Nedal však na sobě znáti, že Bernadetta na něho tak mocný dojem učinila. Ač byl pevné a nezvratné povahy, ač byl silného a čilého ducha, ač nedůvěra jeho byla dosti veliká, přece bylo srdce jeho slovy Bernadettinými dojato. Ostatně měl tolik duchapřítomnosti, tolik sebezapření, byl tak moudrým, aby se nepoddal ihned dojmu, jenž jej mohl hodně sklamati.

Jako soukromá osoba byl by snad děvčeti přisvědčil, že věří všemu, co mu vypravuje, avšak jako duchovní pastýř velikého počtu duší, jako strážce pravdy rozhodl se uvěřiti jen, až podány budou důkazy makavé a nevývratné.

Ani jediný sval v obličeji neprozradil vniterného jeho pohnutí. Měl tolik síly, že naproti dítku tak upřímnému a nevinnému zachoval vážnou a přísnou tvář.

„A což nevíš jména oné paní?“ ptal se ještě děvčete.

„Nevím,“ pravila na to Bernadetta, „neřekla mi, kdo jest.“

„Kteří ti věří,“ dí pan farář, „domnívají se, že jest to nejsvětější Panna Maria. Ale to si dobře pamatuj,“ dodal ještě přísnějším, hrozivějším hlasem, „nemluvíš-li pravdy, že's ji viděla v jeskyni, pak ji nikdy v nebi nespatříš. Pravíš, že's ji viděla sama jediná. Tam nahoře budou ji jiní viděti, ty pak, jestliže nyní lžeš, budeš za svou lež daleko od ní věčně v pekle se trápiti.“

„Nevím, důstojný pane, byla-li to nejsvětější Panna,“ pravila na to Bernadetta, „ale já vidívám zjev, jako vidím vás, a zjevená paní mluví se mnou, jako vy nyní se mnou rozmlouváte. A přicházím vám říci, co mi dnes nařídila, že si totiž přeje, aby se jí postavila kaple na skále Massabiellské, kde se mi zjevuje.“

Pan farář pohledl na dítko, které mu s tak velikou důvěrou rozkaz ten přineslo; ale účinek slov Bernadettiných byl, že se pan farář pousmál.

Zdálo se mu nemožným, aby toto nepatrné děvče bylo poselkyní nějakého nebeského zjevení. Spíše se domníval, že ubohé dítko blouzní, a tato myšlenka zapudila dřívější pohnutí jeho srdce, a pochybnosť — zvítězila.

„Nuže, řekni mi, Bernadetto,“ ptal se pan farář, „jak ti to ta paní řekla?“

Bernadetta odpověděla: „Vznešená paní svěřila mi nejprve tajemství, jež se týká mne samé, a pak připojila: ‚Nyní dcero má, jdi a řekni kněžím, že chci, aby se mi na tomto místě postavila kaple.‘“

Pan farář, slyše slova tato, mlčí, přemýšlí, a pak praví sám u sebe: „Možná věc je to! Ale žádá-li ona paní kapli, pak je to snad sama Panna Maria; ale že by mně nehodnému, ubohému knězi dostalo se té milosti, abych jí postavil kapli . . .“ nedomyslil, a zvláštní rozčilení zachvělo celým tělem jeho.

Pohlížeje pak na dítko, — jakoby o pravdě slov jeho pochyboval, — táže se sám sebe: „Ale jakou pak jistotu podává mi toto dítě? A kdo mi ručí za to, že nejsem hříčkou nějakého klamu?“

Konečně obrátiv se opět k Bernadettě, praví: „Jestliže jest ona paní, o níž mluvíš, skutečně Panna Maria, tedy budu se pokládati za šťastného, když budu moci podle sil svých o to se přičiniti, aby ke cti její kaple se vystavěla. Avšak pouhé slovo tvé není mi žádnou zárukou; nejsem nijak povinen tobě uvěřiti. Já nevím, kdo jest ona paní; a dříve než přání jejímu vyhovím, musím se přesvědčiti, zdali má ona právo, něco ode mne žádati.

Víš co, dítě? Popros ji, až se ti zaše zjeví, ať mi podá nějaký důkaz své moci.“

Mezi tím, co mluvil slova tato, maně pohlédl do zahrady, kde ve mrazivém spánku zimním příroda posud odpočívala. Ani jediného lístku zeleného, ani travěnky nové nebylo lze spatřiti; a tu zvláštní myšlenka, zvláštní nápad projel hlavou pana faráře. Pravil k Bernadettě:

„Ty mi sděluješ, že na místě, kde se ti zjevuje podivná bytosť, je divoký keř růžový, jenž vyrůstá ze skály. Nuže řekni té paní, chce-li, aby ke cti její vystavěna byla kaple, by rozkvetly růže na onom kři šípovém.“

S tímto rozkazem propustil Bernadettu. Rozumí se samo sebou, že nikdo nelenil dověděti se, jaká asi byla rozmluva Bernadetty s horlivým a zbožným farářem lurdským.

25. Jásot nepřátel.

„Ten ji pěkně odbyl!“ jásali mudrcové a učenci, „jest ovšem příliš rozumný, než aby uvěřil vidinám halucinace — přeludu. Vymotal se podivuhodným způsobem z tak zapletené záležitosti. Jednak bylo nemožno muži rozumnému a vzdělanému uvěřiti takovým hloupostem; jednak zase nemohl jich úplně zavrhnouti, aby na sebe neuvalil hněvu fanatického lidu. Místo aby vrazil na dvoje nebezpečné úskalí, místo aby při tak nepříjemné volbě ze svého klidu byl vyrušen, ví dobře, jak se má obtížné té věci vyhnouti, žádaje bez všeliké újmy víry lidu s podivu-

hodnou moudrostí patrný důkaz, zjevný zázrak od zjevované bytosti. Vymyslil to znamenitě.“

Jacomet, Dutour a jejich přátelé byli plni radosti a jásotu nad tím, že onomu neviditelnému zjevu v jeskyni úředně jest nařízeno, aby se přiznal, kdo jest.

„Nyní jest onen zjev přinucen ukázati průvodní svůj list,“ pravilo s posměchem úřednictvo.

„Šípkový keř pokvete,“ říkali lehkověrní lidé, kteří ještě dosud byli velmi dojati oním divadlem, jaké jim Bernadetta jsouc v ekstási poskytla.

Soudili správně. Bytosť, která se zjevuje, a která dovede u Bernadetty vyvolati takovou změnu, musí míti zázračnou moc, a nebude jí tedy nemožno učiniti tento div s růžovým křem.

Jiní — a to valnou většinou — domnívali se, že zázrak ten se nestane; oni věřili sice, že zjevení v jeskyni jsou pravdivá a skutečná, ale že by takový zázrak se stal, nechtěli v srdci svém připustiti. Nicméně přáli si, aby se stal. Máť již srdce lidské tu vlastnosť, že věří sice, ale — zázraky by přece rádo vidělo.

Jsou zase lidé, kterými ani zázrak nepohne, vidí, ale neuvěří.

Takoví ovšem tvrdili, že zázrak ten se nestane, poněvadž se něco podobného ani státi nemůže.

26. Bernadetta opět v ekstási. Estráde, výběrčí daně přítomen.

S velikým napjetím bylo očekáváno jitro dne 24. února, kdy dle žádosti pana faráře lurdského

zázrakem mělo se dokázati, že zjevení v jeskyni Massabiellské jest pravdivo.

Každý cítil, že nastane rozhodný okamžik.

Buď se stane zázrak, a pak nebude žádné pochybnosti o tom, co Bernadetta vypravuje; anebo nestane se zázrak, a pak — každý rozumný člověk bude považovati zjevení podivná za klam a mam.

Věřící s radostí hleděli vstříc onomu okamžiku; doufaliť pevně, že podivný zjev osvědčí svou moc. Nevěřící však po ničem tak netoužili, než aby se ukázalo, že vše to jest dílem podvodu a pověry.

Časně z rána dne 24. února hrnuly se četné zástupy k jeskyni. Bylo jich tentokráte mnohem více, neboť kde kdo byl zvědav, jak to s oním zázrakem dopadne.

Ano vidíme kráčeti k jeskyni i mnohé z těch vzdělanců, kteří doposud odmítavě chovali se k celé té události, a kterým jakási pýcha bránila osobně zkoumati podivné ty věci. Nyní jdou na pověstné to místo, aby na vlastní oči se přesvědčili, jak lehkověrný lid dává se klamati. Možná také, že chtěli se pokochati pohledem na to, jak celé to bláznovství v nivec se rozpadne, a jaké sklamání bude pozorovati na obličejích těch, kteří přišli vidět zázrak.

K osobám takovým náležel také výběrčí daně, Estrade, známý nám již z výslechu Bernadettina u policejního komissaře.

Muž tento mocně byl tehda vzrušen upřímným vypravováním prostého děvčete. Nesouhlasil úplně s míněním policejního komissaře Jacometa, který

považoval všechno za dobře nastrojenou komedii. Sám považoval vidění Bernadettina za sebeklam, za přelud; ano kolikráte nemohl se ani ubrániti myšlence, že snad Jacomet přece má jen pravdu.

„Dosti možná,“ tak se domníval, „že i u dětí jeví se veliká dovednosť ano mistrovství v přetvářce a ve lhaní, a možná tedy, že i tento zjev je vylhaný a vymyšlený.“

Zvědavosť ho sice již dávno pudila k jeskyni, aby se sám na vlastní oči přesvědčil, avšak on dovedl tuto zvědavosť násilně v sobě potlačiti. Pokládal to za věc osobní cti nechoditi s lidem k jeskyni Massabiellské.

Až dne 24. února odhodlal se přece k jeskyni. Učinil tak dílem, aby mu neušlo neobyčejné divadlo — rozkvetlé růže v zimní době, a aby tedy sám o všem mohl se přesvědčiti, dílem aby vyhověl přání svých sester a několika jiných paní, jež ho byly požádaly za průvodce.

Napnutě očekávalo veliké množství lidu příchod Bernadettin.

Konečně bylo slyšeti slova: „Už jde! Už jde!“

A Bernadetta přišla až na obvyklé místo. Nemusila se zástupem tlačiti, poněvadž jí každý uhnul.

Poklekla a počala se modliti růženec. Diváci snažili se co nejvíce se přiblížiti, aby všechno co nejdůkladněji mohli pozorovati.

Také Estrade stál úplně blízko, a místo, abychom výjev tento u jeskyně Massabiellské svými

slovy líčili, necháme mluviti samého tohoto pána, jak o tomto zjevení podrobně vypravoval později dějepisci lurdskému Lasserrovi:

„Onoho dne byl jsem velmi naladěn k posuzování těch věcí ba více ještě k smíchu a vtipkování; neočekávalť jsem nic jiného, než pouhou komedii. Pomalu shromažďovali se zástupové u pusté skály. Divil jsem se prostoduchosti lidí těch a nemohl jsem potlačiti smíchu, vida lehkověrné to množství pobožnůstkářů tak pokorně před jeskyní klečících. Přišli jsme dosti záhy a tak podařilo se nám dostati se k jeskyni co nejblíže. V obyčejnou hodinu, kolem východu slunce, dostavila se Bernadetta, a já stál jsem docela u ní. Opět jsem spatřil v dětských tazích jejího obličeje onen výraz mírnosti, neviny a hlubokého klidu duševního, který mne před několika dny u komissaře tak mocně byl dojal. Prostě, nenuceně, bez rozčilení i beze zmatku, jakoby byla sama někde v kostele anebo — v tichém lese, beze všeho zřetele k nesčetnému zástupu, který ji obklopoval, padla na kolena a jala se modliti růženec. Brzy na to zdálo se, jakoby její zrak neznámé světlo jakés pojímal a zpět vyzařoval; pohled její pln údivu, vzrušení a nebeské rozkoše, utkvěl pevně na otvoru skalním. Popatřil jsem tam rovněž, než oko mé nevidělo ničeho, zhola ničeho, leda bezlisté ratolesti planého šípu. A přece, proč bych zapíral! Při pohledu na dítě to, rázem tak proměněné, zmizely okamžitě všecky mé předsudky a mínění dřívější, proti vůli mé ustupujíce pocitu novému. Byl jsem přesvědčen, pevně a jasně přesvědčen,

že přítomna jest nějaká bytosť tajemná. Oči mé jí neviděly; ale duše má, duše nesčíslných okolostojících diváků viděly ji v slavnostní té chvíli, paprskem milosti jsouce osvíceny. Ano, rád přiznávám, přítomna tam byla bytosť nadpozemská. A dítě to proměněné nebylo již onou nepatrnou Bernadettou; anděl nebeský to byl, ponořený v krásu nadpozemského zjevu. Neměla obyčejné tváře své; jiný duch, jiný život, řekl bych, že i jiná duše obrážela se v obličeji jejím. V držení těla, v nejnepatrnějším jejím pohybu, na př. ve způsobu, jakým znamenala se sv. křížem, spočívala ušlechtilosť, důstojnosť a vznešenosť, jež s touto zemí nic neměla společného. Její veliké, široce otevřené oči upjaty byly s dychtivostí nenasytnou na předmět svého pozorování; zdálo se, jakoby se bála sklopiti víčka, aby ani na okamžik nepozbyla přerozkošného pohledu na div, jímž se obírala.

Usmívala se na bytosť nám neviditelnou, a vše to dávalo tušiti pozorovateli, jak nevýslovnou rozkoší a blažeností se rozplývá. Nebyl jsem méně dojat než ostatní. Jak oni tak i já utajoval jsem dech svůj, abych zaslechl rozmluvu, která rozpředla se mezi zjevením a děvčetem. Toto naslouchalo s výrazem nejhlubší pokory, nebo lépe řečeno bezmezné poddanosti a nevystíhlé lásky, plno nejsladší rozkoše. Chvílemi přelétl jakoby mráček smutku přes její obličej, než celkový výraz byl přece jen nanejvýš radostný. Pozoroval jsem, že dech její některou chvíli ustává docela. Po celou dobu vidění měla růženec v ruce, brzy nepohnutě prsty jej svírajíc,

jakoby chvílemi na modlitbu docela zapomínala, aby se hlouběji v pozorování bytosti nadpozemské ponořiti mohla, — brzy více méně pravidelně zrnka jeho propouštějíc. Každý její pohyb docela se shodoval s výrazem tváře, na níž střídavě podiv, pobožnosť a radosť se ukazovala. V přestávkách opakovala ono zbožné, ušlechtilé, znamení kříže, o němž jsem se dříve zmínil. Znamenají-li se v nebi sv. křížem, neděje se to jistě jiným způsobem, než jaký jsem pozoroval té doby u Bernadetty. Tento pohyb dítěte, ač byl nenucený — prostý, zdál se obejímati nekonečnosť. Pojednou počala se Bernadetta po kolenou blížiti k vnitřku jeskyně, která otvírala se asi ve vzdálenosti patnácti metrů od místa, kde se modlila. Když vystupovala po příkrém poněkud svahu, slyšeli ji lidé, kolem nichž se brala, docela zřetelně volati: „Pokání, pokání, pokání!“ — Na to zvedla se a středem velikého zástupu nastoupila cestu k domovu. Nyní byla to obyčejná, chudě a nuzně oděná dcerka mlynářova, a nebylo na ní docela nic znáti, že byla účastnou neobyčejného zjevení.“

Tím končí Estrade svoje líčení. Že by byl růžový keř rozkvetl, nezmiňuje se. Či snad nerozkvetl?

27. Růžový keř nerozkvetl.

Planý keř růžový nerozkvetl, jak si přál pan farář lurdský.

Holé, nevlídné větve planého šípku nepohnutě strměly se skály. Zraky všech přítomných tkvěly

ovšem na kři, a každý dychtivě čekal, brzy-li se objeví kvetoucí růže. Čekali však marně.

Za to zaslechli z úst děvčete, když blížila se po kolenou k jeskyni, třikráte slovo „pokání“. Mimo to pozorovány u děvčete zvláštní pohyby, jichž jindy nečinila.

Políbila totiž často zemi, a když stála v pozadí jeskyně, odkud, jak se zdálo, mluvila se zjevem, tu pojednou obrátila se k lidu a jakoby poroučela, aby též poklekli a zemi políbili. Několik lidí také skutečně pokleklo a zemi políbilo, velká většina však všemu tomu nerozuměla.

Konečně pozorováno, kterak Bernadetta po kolenou vrátila se opět na své obvyklé místo, neustále při tom zemi líbajíc.

Tyto zvláštní, jakoby dětinské pohyby zdály se býti ovšem pravým opakem nějakého skvělého zázraku, jaký duchovní správce očekával, ano zdálo se, že tím celá věc stala se ještě směšnější a podobnější podvodu.

A přece jen u slabých byla víra v pravdivosť zjevení poněkud zviklána. Lidé silné víry zůstali věřícími, i když požadovaný zázrak se nestal. Jim postačil pohled na Bernadettu, když trvala v ekstási. Změna v obličeji Bernadettině zřejmě nasvědčovala, že se s ní něco podivuhodného děje, nasvědčovala, že čistá její duše, vymanivši se z pout tělesnosti, octla se pojednou v jiném, neznámém, nadpozemském světě, že blažený její zrak pohlíží na neobyčejně vznešený, spanilý zjev, jiným neviditelný.

Ano stalo se, že mnozí pohledem na Bernadettu v ekstási z nevěřících stali se věřícími, tak stalo se i s Estradem, jenž přicházel k jeskyni s různými předsudky a odcházel se srdcem, plným víry, se srdcem věřícím, že Bernadetta sama se neklame, jak se dříve domníval, ani že jiné nechce klamati, jak myslil policejní komissař, nýbrž že všechno to, co vypravovala, je svatá pravda . . .

Když Bernadetta povstala k odchodu, nestačila odpovídati na otázky přítomných diváků, kteří chtěli všechno zevrubně věděti, co vznešená paní mluvila, a proč růžový keř nerozkvetl.

Odpovídala stručně a spěchala, aby faráři lurdskému zvěstovala, jak to dopadlo s jeho žádostí.

Mnozí z přítomných ji opět doprovázeli, jiní pak zůstali v jeskyni, pátrali všude, kde jaký kouteček důkladně si prohlédli, zdali se nestalo přece něco zvláštního, podivuhodného, když viděli Bernadettu zemi na mnohých místech líbati.

Nedopátrali se však ničeho obzvláštního. Všechno bylo jako před tím. V suché jeskyni nic než drobné kamení a hlína.

28. Bernadetta opět u faráře lurdského.

Zatím ubírala se Bernadetta na faru. S jakými asi pocity, mužeme si představiti, uvážíme-li, jak přísným byl pan farář k Bernadettě hned poprvé, a nyní přichází k němu, aby mu oznámila, že ona vznešená paní žádosti jeho — nevyhověla. Jak ji asi uvítá?

Ale nač se báti? Čistá, nevinná duše nemá se čeho báti leda hříchu, a toho si Bernadetta nebyla vědoma.

Poví všechno, jak se přihodilo, ať pan farář jedná, jak se mu zlíbí. Takovými myšlenkami zabývala se na cestě k panu faráři.

„Nuže, s jakou přicházíš, Bernadetto? Viděla jsi zase zjevení?“ tou otázkou přivítal farář Bernadettu vkročivší do jeho pokoje.

„Ano, prosím, viděla jsem zjevení,“ odpovědělo děvče, „a řekla jsem hned, jak se mi ona paní zjevila: „Pan farář vás žádá, abyste mu podala nějaký důkaz své moci, na příklad abyste dala růžovému kři, jenž je u vašich nohou, rozkvésti. Slova moje mu nepostačují, a on na pouhé moje výpovědi spoléhati nechce.“

„A co ta paní na to odpověděla?“ ptal se rychle farář.

Když jsem jí tu žádosť přednesla, tu se ona paní usmála a pak řekla tato slova: „Modli se k Bohu za hříšníky, polib zemi na obrácení hříšníků!“ Kázala mi také přiblížiti se k jeskyni. Učinila jsem tak, a ta paní vážným hlasem po třikráte zvolala: „Pokání, pokání, pokání!“ Já opakovala jsem slova ta a, blížíc se po kolenou k jeskyni, líbala jsem zemi. Pak zjevila mi ona paní druhé tajemství, týkající se pouze mne samé, a pak zmizela. Pohlédla jsem nyní na šípek, ale viděla jsem, že se pranic nezměnil, že nerozkvetl.“

„A u jeskyně jsi také nic nepozorovala?“ ptal se dále farář.

„Pokud zjevení trvá,“ pravilo děvče, „mám pozornosť upoutánu jen na onu paní, nepozoruji tedy nic, co se vedle mne děje; když pak ona paní zmizela, ohlédla jsem se kolem, ale neviděla jsem nic, leda ony holé skály a v jeskyni několik traviček, vyrůstajících z půdy.“

Pan farář vyslechl řeči tyto s veškerou pozorností. Nebyl také už tak přísným, nýbrž docela vlídně pravil k Bernadettě: „Vyčkejme tedy, až co se stane dále!“ a těmi slovy Bernadettu propustil.

Večer pak vyprávěl o této rozmluvě svým kaplanům a několika kněžím z okolí, kteřížto dychtivě již čekali na odpověď od vznešené paní. Uslyševše však odpověď, která jich neuspokojila, počali faráře škádliti, vykládajíce onu zprávu v jeho neprospěch.

„Jestliže jest to blahoslavená Panna, milý pane faráři,“ pravili k němu, „tedy se nám zdá, že onen úsměv, s kterým vyslechla vaši žádosť vznešená paní, neznamená pro vás nic dobrého. — Úsměv ten dělá nám vrtochy.“

Než pan farář vykládal si onen úsměv jinak.

„Blahoslavená Panna se neposmívá,“ pravil. „Kdybych byl jednal nesprávně, nebyla by se zajisté usmívala. Avšak ona se usmívala, poněvadž se mnou souhlasila.“

Takové bylo tedy mínění pana faráře, avšak i žertovné poznámky kněží nebyly úplně bezdůvodny. Ostatně měl se hluboký význam celé příhody vysvětliti tím, co následovalo. Zatím zněla odpověď na žádosť farářovu „pokání“, a to zajisté

bylo přípravou k budoucím věcem. Proto musilo omilostněné dítě po kolenou, zemi líbajíc jako pokáním za hříchy, blížiti se k posvátnému místu, kde vznešená paní je očekávala a jemu „tajemství“ zjevila. Pak teprve měl se státi zázrak, který církev svatá skrze svého služebníka žádala. Neboť jen cestou pokání může hříšník po hříchu opět povznésti se k Bohu, a proto bylo především pokání třeba, měl-li se udáti zázrak. Ostatně zdá se nám, jakoby celá příroda, jeskyni obklopující, měla hluboký posvátný význam, ačkoliv ho úplně a dokonale nepostřehujeme. Či snad není kolem skály hučící řeka krásným znamením prchajícího času a vezdejších snah, které jako vlnka na vlnku se tlačí — povstanou a zaniknou, — kdežto církev Kristova stojí tu jako skála nepomíjitelná a státi bude na věky?! I ta příkrá stráň, po které dítko na kolenou muselo spěti k jeskyni, aby se mu dostalo neskonalého štěstí mluviti s onou paní, znázorňuje nám krásně příkrou a těžkou cestu pokání, po které hříšník musí jíti, chce-li k Pánu Bohu opět dospěti.

29. Bernadetta odmítá dary.

Svobodomyslní vzdělanci lurdští zarazili se poněkud nad tím, že někteří i z jejich řad uvěřili celému tomu „bláznovství“.

Nicméně jásali a plesali, vždyť zjev nevyplnil žádosti faráře lurdského, a tím ukázal se v celé své nicotě.

„Pověra a hloupost utrpěly úplnou porážku, mínění naše, že všechno bylo klam a mam,

zvítězilo," tak chlubivě hlásali do světa a litovali každého, kdo jen poněkud přikládal víry podivnému zjevení. Chválili také nyní faráře ještě více než před tím, poněvadž tak důmyslným způsobem žádal, aby zjev sám se potvrdil očividným zázrakem.

„Jacomet nesprávně jednal," tak pravili, „on chtěl zjevení jakousi násilnou mocí zničiti; farář jednal mnohem moudřeji, neboť donutil, aby zjevení samo se zničilo."

Ve své předpojatosti neviděli ovšem v jednání duchovního správce jednání muže prostého, pravdymilovného a nestranného, muže, který chtěl míti důkaz dříve než uvěřil, ale také dříve, než by se mohl rozhodnouti k tomu, aby nevěřil; a proto měli jednání jeho za výplod lsti a chytrosti, kdežto vpravdě byla žádosť farářova žádostí člověka prahnoucího po pravdě. Takovým způsobem byl by farář lurdský málem došel té cti, že by ho svobodomyslní nevěrci byli považovali za muže svého smýšlení a svých snah, tak ho velebili a chválili.

Tím více však cítil se pokořeným a nespokojeným Jacomet. On sám chtěl býti oslavován jako hlavní původce odhalení celého podvodu, a místo něho zatím oslavují faráře. Nicméně myslil si, že celá ta věc přece ještě není úplně vyzkoumána, není u konce, a že tedy na konec přece může vítězství si odnésti jen on. Z té příčiny neustával věci té věnovati všechnu svoji pozornosť.

Víme, že měl Jacomet v podezření i duchovenstvo, a domníval se, že snad duchovenstvo na-

vádí Bernadettu k takovým kouskům. Avšak veškeré jednání farářovo musilo i nejmenší stín podobného podezření úplně vyhladiti.

Farář žádá od zjevení zázrak, zázrak, který se má státi před očima všech diváků. Žádá-li tedy něco takového, nemůže se připustiti, aby zjevení bylo dílem narafičeným od duchovenstva.

Obrátil tedy Jacomet zřetel svůj jediné k Bernadettě a jejím rodičům.

Vůdčí jeho myšlenkou bylo, že všechno je dobře nalíčený podvod, a on že musí tomuto podvodu přijíti na stopu. Vymýšlel tedy jen ustavičně prostředky, jak by svého cíle došel.

„A proč by chtěli podváděti?“ namítala se Jacometovi sama sebou otázka, když nechtěl jiného uznati, nežli že všechno je podvod.

„Proč? Snad — peníze!“ odpovídal sám sobě Jacomet. „Ano, peníze, rodina Soubirousova je chudobná, snad tímto způsobem chtějí si lehce vydělávati peníze.“

S touto odpovědí byl Jacomet úplně spokojen a domníval se, že k vypátrání podvodu snadnou bude míti cestu. Co tedy učinil? Jednání policejních komissařů bývá namnoze tajné, hlavně běží-li o nenápadné polapení zločince. Snad i v tomto případě chtěl si Jacomet počínati tajně. Nenáleží nám tedy vyzrazovati jeho cest, ale poukážeme na příhodu velice zajímavou.

Po celé dny přicházeli mnozí lidé k chudému mlynáři, aby viděli neobyčejné dítě, jež vidívá podivné zjevení, a aby slyšeli z úst jeho vypravovati

o podivných těch věcech. Bernadetta odpovídala na všechny ty nekonečné otázky vždy upřímně a neohroženě, takže bylo na ní viděti, že považuje za svou povinnosť, aby všechno, co viděla a slyšela, celému světu zjevila.

Při takovéto návštěvě mohl se každý také přesvědčiti, z jaké rodiny ono dítě pochází. V jednom koutě světnice bylo viděti malý, květinami, medailkami a obrázky ozdobený oltáříček, na němž stála soška blahoslavené Panny. Oltáříček tento jakožto výmluvný svědek nábožné mysli celé rodiny, měl nádech jakési nádhery; za to však ostatní nábytek ve světničce byl obrazem bídy největší. Bídná postel, starý stůl, několik špatných židlic, toť veškerá úprava tohoto příbytku, ku kterému nyní pospíchali lidé se všech stran, aby se dověděli něčeho o neobyčejných zjeveních.

Pohled na tuto nouzi, jež se tu ve všem všudy zračila, tak hluboce dojal mnohého z navštěvovatelů, že nemohl se ubrániti pokušení, aby nějaké almužny neposkytl ubohým těmto lidem.

Ale jak děvče samo tak i rodiče odmítali od sebe každý dárek a každou nabídku způsobem takovým, že nikdo pak netroufal si jim přes moc něco vnucovati.

Jednoho večera přišel k Bernadettě mezi mnohými jinými navštěvovateli též jistý muž, jenž jal se jí vyptávati na všechno co nejzevrubněji. Dotýkal se okolností nejpodrobnějších, takže se zdálo, jakoby se zvláštním účastenstvím sledoval vypravování dítěte.

V každém okamžiku projevoval své nadšení a svou víru výkřikem nejživějšího pohnutí. Blahořečil Bernadettě, že stala se účastnou tak veliké milosti nebeské, neboť doznával, že zjevení ono pochází s nebe. Zároveň projevoval vroucí útrpnosť svou, že spatřuje ji v tak veliké bídě.

„Jsem bohat,“ pravil, „i osměluji se přispěti vám ku pomoci.“ A pronášeje tato slova, kladl váček, penězi naplněný, na stůl.

Trpkou nevolí zarděla se tvář Bernadettina.

„Pane, já nepřijímám žádných darů; podržte si své peníze!“ pravila s rozhorlením, vracejíc váček neznámému muži.

„To není pro tebe, milé dítě!“ odpovídá cizinec. „Jestiť to pro tvé rodiče, kteří trpí nouzi; nebudeš snad odmítati pomoci, jim nabízené?“

„Jako dítko naše, tak ani my nechceme ničeho,“ odpovídají jednohlasně otec i matka.

„Vždyť pak jste chudí,“ pokračuje cizinec; „zabavil jsem vás hodnou chvíli, ale věřte, mám s vámi útrpnosť. Snad jen hrdosť vaše zamítá tyto peníze!“

„Nikoliv, pane!“ zněla odpověď jednohlasná. „My nepřijmeme ničeho. Schovejte si jen opět svoje peníze.“

Neznámý muž musil konečně plný váček vzíti nazpět a opustil dům s pocitem nevole, kterou jen velmi těžce dovedl utajiti.

Kdo byl tento bohatý cizinec a odkud přišel?

Nikdo to nevěděl, snad by byl na ty otázky mohl dáti odpověď — Jacomet.

To byla asi ta tajná jeho cesta, aby na ní odhalil podvod. Ale jak se sklamal!

Chudobná rodina nechce přijati peněz, dobrovolně nabízených! Ani děvče ani její rodiče nechtějí míti zisku z toho, že děvče vidívá zvláštní zjevení.

Úsudek, k jakému dospěti mohl Jacomet o rodině Soubirousové, byl, že je to rodina poctivá. Živí se raději prací těžkou, poctivou, než aby jiným způsobem hleděla peněz vyzískati.

Kdyby jen krejcar byli přijali od četných těch navštěvovatelů, kteří dary své nabízeli, bylo by se snadno mohlo říci, že věc je nastrojena na výdělek, avšak oni odmítli a odmítají každý dar!

Jak byl vychytralý Jacomet, přece si nevěděl rady. Tak rád byl by vypátral podvod, bídné výdělkářství, ale doposud nepodařilo se mu to.

Nicméně neupustil od svého podezření, že všechno jest podvod, a pátral u věci té dále.

Zároveň s ním v témže směru pracovali i jiní úředníci: státní zástupce, starosta města, ano poznenáhla počala se událostmi lurdskými zabývati celá státní moc; domnívaliť se, že jest jejich povinností, aby pověru se vzmáhající co nejdříve potlačili.

30. Zázračný pramen.

Nadešel den 25. února 1858, opět čtvrtek, čtrnáctý to den po prvém zjevení. Po celém světě katolickém modlili se v tentýž den kněží a zbožní mnichové v hodinkách svých slova královského pěvce Davida, jenž v žalmu 76. pěje: „Tys Bůh,

jenž činíš divné věci. Známou jsi učinil mezi národy moc svou... Viděly ť jsou Tě vody, Bože, viděly Tě vody: a bály se a vzbouřily se propasti.“

Nesčetné zástupy již časně z rána čekaly u jeskyně, a ačkoli mezi přítomnými bylo mnoho těch, kteří ve zjevení nevěřili a pouze ze zvědavosti sem přišli, přece nastalo úplné a tajůplné ticho, když Bernadetta přišla k jeskyni. Bázeň a zvláštní pocit hlubokého pohnutí zmocnil se veškerého množství. Všichni, věřící i nevěřící, obnažili bezděčně hlavy, a mnozí neváhali pokorně pokleknouti zároveň s chudičkou dcerou mlynářovou.

V témže okamžiku ukázal se opět podivný zjev zrakům Bernadettiným, a uvedl ji do neobyčejného stavu. Pohled na děvče v ekstási uchvátil vždy přítomné diváky a naplnil svatou bázní před vznešenou paní, jejížto přítomnosť tušili a cítili, ač jí tělesným zrakem neviděli. Jako vždycky stála zářící paní vzpřímena v okrouhlém výklenku skalním, a nohy její dotýkaly se větví keře růžového. Pravila pak k Bernadettě:

„Dcero má, chci ti svěřiti poslední tajemství, které se tebe samojediné týká, a kterého rovněž jako obou předešlých nikomu nesmíš svěřiti.“

Mluvila pak vznešená paní tak něžně, tak laskyplně, jak ani vypsati nelze; vždyť byl to snad tentýž mateřský a panenský hlas, který kdysi samo božské Jezulátko rozkoší naplňoval a nyní přešťastnou dívku až k vytržení přivedl. Pověděvši děvčeti tajemství, odmlčela se na chvíli, po maličké

pak přestávce promluvila hluboce významná a pro všecky časy památná slova:

„A nyní napij a umyj se v prameni a pojez bylin, které tamto rostou!“

Bernadetta s údivem poohlédla se kolem sebe, vždyť tu žádného pramene nebylo, jen úplně suchá hlína a drobné kamení pokrývalo půdu jeskyně. Proto hotovila se Bernadetta, nespouštějíc ani na okamžik zjevení s očí, jíti k řece Gave, jejížto šumivé vlny nedaleko ní přes skaliska a oblázky s klokotem se valily. Paní však bloudící dítko volala zpět, pravíc:

„Nechoď tam, neřekla jsem ti, abys se z řeky Gave napila; naber vody z tohoto pramene!“

A při těch slovech pozvédla něžnou a mocnou ruku svou, a ukázala prstem na suchou zemi po pravé straně jeskyně, na totéž místo, kamž Bernadetta minulého dne po kolenou se přiblížila. Měla tu víra dívky, jako kdysi víra Mojžíšova, vedoucího lid Israelský do země zaslíbené, býti zkoušena. Bernadetta uposlechla a lezla po kolenou až k onomu místu, po kolenou proto, poněvadž se vrch jeskyně na těch místech dolů sklání a činí přímou chůzi nemožnou. Těsně u skály rostlo jen trochu bodláčí a několik rostlinek lomikámen nazvaných (saxifraga).*)

---

*) Že by v suchém a tmavém pozadí jeskyně mohly růsti nějaké byliny, zdá se ovšem nemožným. Že však zde přece některé rostlinky vypučely, lze snadno vysvětliti tím, že jeskyně Massabiellská právě v pozadí měla vedlejší dutinu, táhnoucí se až na povrch. Proto mohlo s dostatek jak vláhy tak světla proniknouti až do pozadí jeskyně, v níž zjevení se udála a umožniti tam vzrůst několika bylinek.

Když Bernadetta dospěla na označené místo, ale ani tam stopy po nějakém prameni nespatřila, pohlédla ku zjevu rozpačitě, jakoby se tázala, co má činiti, když tam pramene není. Zjev znovu dal znamení, a tu počala ručkama svýma zemi rýti a odhazovati.

Nesčetní kolem stojící diváci, kteří ničeho neviděli než pohyb dítěte, neměli ovšem ani tušení, co vše to znamená. Jaké však udivení a překvapení, jaká svatá radosť a jásavé nadšení se jich zmocnilo, když spatřili, co následovalo.

Náhle počala prohlubina, kterou Bernadetta vyhrabala, vlhnouti, a z neznámých hlubin vytryskla pojednou tajemná voda, v kapkách prýštíc se mezi prsty dívčinými a naplňujíc znenáhla důlek, jako malá sklenice veliký. Objevivší se voda smísila se s vyhrabanou zemí a utvořila z počátku neúhlednou směs blativou. Třikráte pokoušela se Bernadetta přemoci přirozený odpor a okusiti špinavé té tekutiny, jak jí vznešená paní poručila. Potlačivši přirozený svůj odpor, okusila bahnité vody, umyla se a požila několik lístků bylin, které uvnitř jeskyně ze skály na denní světlo se dobývaly.

Když byla Bernadetta všechny uložené rozkazy vyplnila, upřela na ni vznešená paní s uspokojením ještě jednou své zraky a — zmizela, zanechavši děvče uprostřed drsných skal a nesčetných diváků, kteří se všech stran obklopovali jeskyni.

Pohled na vše to, co se v jeskyni dálo, vzbuzoval v divácích, kteří toho byli očitými svědky, různé pocity. Ano různé dojmy působilo podivné

Bernadetta hledá pramen.

počínání si Bernadettino, obzvláště když počala hrabati v zemi, když pila špinavou, náhle vytrysklou vodu, s hlinou smíšenou, ano když i obličej vodou tou si omývala.

Nebylo divu, že ozývaly se z lidu různé výkřiky.

„Hleďte jen,“ volali jedni, „jak se ubohé děvče maže!“

„Pominula se rozumem,“ pravili druzí, „je to nesmysl, co dělá.“

„Ubohé děvče!“ volali útrpně zase jiní.

Mnohých zmocnilo se neobyčejné zděšení.

„Odkud ta voda?“ ptali se všickni. Na tuto otázku nemohl ovšem nikdo dáti odpovědi.

Za to kde kdo hrnul se do jeskyně, když Bernadetta odešla, všickni chtěli viděti ten pramen, který na pokyn podivného zjevu vynořil se pod rukama nepatrného děvčete. Ano z důlku, Bernadettou vyhrabaného, vytryskla voda, která nyní již vytékala stružinkou, jako stéblo slámy širokou, směrem k divákům, tísnícím se u vchodu do jeskyně.

„Je to div, je to zázrak!“ volali mnozí. Byli to ti, kteří včera rovněž pátrali v jeskyni, ale nenašli nic leč suchou půdu.

„Nesmysl! Jaký div? Je to trochu napršené vody,“ pravili pochybovači, stojící opodál jeskyně. „Za chvíli voda zmizí, a bude po zázraku.“

Zatím ti, co se dostali až k prameni, byli plni podivu. Mnozí z nich smáčeli šátky ve vodě a ovlažovali jí své rty, takže sotva vzniklý pramének podobal se záhy kalužině nebo malému bahnisku.

Nicméně však vzrůstal tím více, čím hojněji se z něho čerpalo, a otvor, z něhož vyvěral, zvětšoval se každým okamžikem.

Následujícího dne plynul pramen, neznámou mocí z tajemné hlubiny vyvedený, ještě silněji, zůstával však následkem podzemní práce, jakou se vrstvami zemskými prodíral, pořád ještě poněkud blativý. Teprve po několika dnech zjasnil se úplně a byl pak čistý a průhledný jako křišťál.

31. Úsudky lidu o prameni.

Neobyčejný rozruch způsobila v Lurdech zpráva o prameni, jenž náhle v jeskyni Massabiellské vytryskl.

Lidé nechávali práce a jeden přes druhého chvátali k jeskyni, aby se na vlastní oči přesvědčili, zdali je to pravda.

Byli to ovšem lidé po většině z nižších tříd obyvatelstva, hlavně pak ti, kteří věřili ve skutečnosť oněch zjevení. Kteří nevěřili, nepřipouštěli ani v mysli své, že by pramen ten se byl objevil. A což nebyl tam nikdy pramen? Nebyl tam třeba někdy pramen, který během časů vyschl a nyní se zase objevil?

Jisto jest, že v jeskyni té před objevením tohoto pramene nikdy žádného pramene nebylo.

Že tomu tak, o tom nás přesvědčují lurdské noviny „Lavedan“.

Podivnou shodou stalo se, že v době, kdy v jeskyni povstal podivným způsobem pramen, a kdy Bernadetta odcházela od jeskyně, právě v té

době opouštěl lis tiskařský týdenník „Lavedan“, jenž přinášel o událostech, týkajících se jeskyně Massabiellské, nejdůkladnější podrobnosti, avšak o prameni nějakém nečiní docela žádné zmínky. A proč? Poněvadž do té doby, kdy zprávy ty přišly do tisku, skutečně žádného pramene tam nebylo.

Okolnosť tato jest z té příčiny důležita, že tím způsobem pro všechny budoucí časy najisto bylo postaveno, že v jeskyni Massabiellské před 25. únorem 1858 žádného pramene nebylo, a že tedy pramen, vzniklý tam toho dne pod rukama Bernadettinýma, vzniknouti mohl jen způsobem podivuhodným, neobyčejným.

Lidé přicházející k novému prameni, naplňováni byli jakousi posvátnou hrůzou. Klekali bezděčně na kolena a modlili se vroucně, vroucněji než mnohdy v kostele. Báli se nahlas promluviti vůbec, chovali se tak, jakoby cítili, že místo, na němž stojí, je místo svaté, místo budoucích hojných milostí.

Nevěřící ovšem nespěchali k jeskyni osobně se přesvědčit o vzniklém prameni, za to pospíšili si pramen ulhat. Nedivme se jim. Jeť srdce lidské nevyzpytatelné. Čeho si přeje, tomu věří, a čeho si nepřeje, tomu věřiti se zdráhá a nevěří, i když se mu podávají důkazy naprosto přesvědčivé.

Tito lidé nechtěli uvěřiti v možnosť zjevení. Zůstali tedy důslednými, když tvrdili, že ono zjevení prostřednictvím Bernadettiným žádného pramene ze země nevyvolalo.

Ale voda tam byla přece, pramen tam byl skutečně, tisíce lidí jej vidělo, smáčeli v něm šátky,

ovlažovali rty, ty tisíce lidí nemohli se přece klamati!

Uznávali tedy, že je tam voda, ale považovali vznik pramene za věc docela přirozenou.

„Je to dešťová voda,“ pravili, „ano nic jiného než dešťová voda, která nakapala se skal, v zemi se nahromadila a od děvčete náhodou byla vyhrabána; a lid pověrčivý hned chce z toho udělati zázrak. Je to mizerná kalužina a nic jiného.“

Pověsť o prameni roznesla se daleko i za Lurdy. V ten čtvrtek, kdy se pramen ukázal, byl v blízkém okresním městě, Tarbech, trh; bylo tam na sta lidí z celého kraje. Když tam doletla zpráva o prameni v jeskyni Massabiellské, tu nesčetní zástupové hrnuli se z Tarb do Lurd. Mnozí přišli do Lurd na noc, aby časně ráno mohli jíti k jeskyni, jiní v noci ubírali se z Tarb a zrovna zaměřili ke skalám Massabiellským. Byli rádi, že nešli nadarmo. Zaslechli i v Tarbech posměšné poznámky o dešťové vodě, o kalužině, byli tedy rádi, že na vlastní oči viděli pramen, který hojným proudem z vnitř skály se prýštil.

Dojati tímto zjevem poklekli rovněž mnozí z těchto zvědavcův a šeptali tichou modlitbu.

Vyčkali také u jeskyně, přijde-li Bernadetta. V obvyklou hodinu před východem slunce ubírá se Bernadetta k jeskyni.

Nesčetné davy lidu čekají již u jeskyně.

„Již přichází!“ ozvalo se v zástupech.

„Kde, kde je?“ ptali se cizinci, kteří Bernadetty neznali.

„Tam, vidíte ji?“ odpovídáno z mnohých stran.

Chudé, nepatrné děvče, plno pokory, procházelo zástupem a klidně kráčelo na obvyklé místo.

Stanuvši na místě, poklekla a počala se modliti růženec.

Své nevinné oči upřela na místo zjevení.

V celém zástupě nastalo ticho. Oči všech, kteří dohlédnouti mohli, spočívaly na obličeji modlícího se děvčete. Očekávali, brzy-li se změní obličej ten . . Ale čekali marně. Marně také dívala se Bernadetta k výklenku skalnímu, — vznešená paní se jí nezjevila.

Když vstala od modlitby a odcházela od jeskyně, jeden přes druhého tázal se, měla-li vidění.

„Dnes se mi ona paní nezjevila,“ smutně odpovídala Bernadetta. Byla sice zarmoucena, ale přece ne tak, jako tehdy, kdy přes zákaz policejního komissaře a rodičů k jeskyni přišla, puzena jsouc zvláštní mocí.

Že nyní zármutek její nebyl tak veliký, lze vysvětliti tím, že vznešená paní svěřila jí dříve jakási tajemství a připravila ji asi na případné sklamání.

Vznešená paní tedy se nezjevila. A co lidé? Stáli tu zaraženi, nemohouce si všech těch věcí vysvětliti.

Snad přece klame se Bernadetta, pravili mnozí u sebe.

„Možná, že je churava,“ vysvětlovali jiní.

„Ale co s tím pramenem? To přece není věc tak pouze náhodilá!“ namítali opět jiní.

Kdo ví, není-li," dotvrzovali opět někteří; „teče teprve druhý den a přestane třeba každý okamžik téci."

Za těchto a podobných rozmluv rozcházeli se lidé od jeskyně. Někteří však tam zůstali, jakoby chtěli vyčkati, až pramen přestane prouditi. Noví zase diváci přicházeli do Lurd, prohlíželi bedlivě jeskyni a zkoumali důkladně pramen, který proudil dál a dále.

32. První zázrak.

Dosavadní události, sběhlé u jeskyně Massabiellské, podivem naplňovaly mysli věřících, nepokojem mysli nevěřících a pochybovačů.

Nejen Lurdy ale celý kraj je již rozčilen; všude se o věcech podivných vypravuje, a nikdo nemůže říci, co všechno to znamená.

Nyní obzvláště zaujala mysli všech otázka: „Proč vytryskl onen pramen, a bude-li míti trvání?"

Kdo odpoví na otázku tuto?

A hle, odpověď přišla.

V Lurdech žil chudobný, všem známý dělník jménem Ludvík Bouriette. Byl lamačem kamení. Před dvaceti lety zastihlo ho veliké neštěstí. Jednoho dne byl tento muž se svým bratrem Josefem, rovněž lamačem kamení, zaměstnán ve skále při trhání skály prachem.

Nešťastnou náhodou vybuchla střelná rána dříve, než se mohli vzdáliti, a oba byli zachyceni úlomky skály tak nešťastně, že Josef byl ihned mrtev, Ludvík pak násilně byl mrštěn na mrtvolu

bratrovu a zůstal dvě hodiny bez vědomí, maje tvář i ruce strašně popáleny.

Oba byli zaneseni domů, kde se Ludvíkovi věnovala všemožná péče. Nešťastník tento byl zachvácen prudkým zápalem mozkových blan, začal blouzniti, a stav jeho byl velmi povážlivý. Bolesti byly tak prudké a hrozné, že v horečce začal zuřiti, a musilo býti použito svěrací kazajky, aby nějakého neštěstí nezpůsobil.

Po veliké a opatrné péči jak domácích tak lékařské, zotavil se nemocný opět. Choroba mozková trvala tři měsíce.

Když se cítil Bouriette dosti zdravým, nastoupil opět do práce v kamenných lomech, avšak ne na dlouho. Postižen byl chorobou čivů tou měrou, že po dvě léta byl práce neschopen.

Během této doby stal se opět klidnějším a hledal si znovu práce.

Jednoho dne jsa zaměstnán opět v lomech, zpozoroval, že jaksi menších předmětů nevidí, jako dříve. Ulekl se toho nemálo a odebral se ihned k lékaři Dozousovi, aby se dal od něho léčiti.

Lékař důkladně mu oči prohlédl a poznal, že pravé oko je poraněno. Sdělil mu upřímně, že na oko to asi úplně oslepne, jelikož všeliká pomoc lékařská je tu marna.

Nicméně žádal Bouriette lékaře, aby mu pomohl, podotýkaje, jak bídné by měl živobytí, kdyby oslepl.

Lékař tedy vynaložil všechno své umění, ale na konec musil Bouriettovi oznámiti, že s léčením

je u konce, a že stalo se to, co předvídal, že má na pravém oku neduh, kterého žádná věda lékařská vyléčiti nedovede.

Ubohý lamač musil nyní vykonávati jen hrubší práce, neboť viděl pouze na jedno oko.

Uplynula dlouhá řada let — dvacet let — a Bouriette, slepý na jedno oko, pracoval v kamenných lomech po celou tu dobu, konaje jen hrubší práce.

Čas nepřinášel žádné úlevy; ba právě naopak, zrak jeho byl co rok slabší, až skoro hrozilo mu úplné oslepnutí i na levé oko.

V tu dobu uslyšel Bouriette, že v jeskyni Massabiellské objevil se jakýsi podivný pramen.

Byl zajisté srdce věřícího, slyšel o podivném zjevení, a jako přemnozí jiní, věřil i on, že zjevení to je snad sama Panna Maria.

Víra tato vzrostla tím více, kdy vytryskl v jeskyni pramen.

V jakémsi duševním rozechvění zavolal k sobě svou dcerušku a podávaje jí láhev, pravil:

„Jdi do jeskyně Massabiellské a přines mi té zázračné vody! Zjevuje-li se tam nejsvětější Panna, pak může jenom chtíti, a budu uzdraven.“

Dcera uposlechla a chvátala k jeskyni. Nabrala do láhve vody a za půl hodiny byla doma.

„Nesu tu vodu, ale tatínku, ona není čista, to není voda, to je bahno,“ pravila, podávajíc láhev s vodou otci.

„Nic nevadí, milé dítě!“ pravil otec, a drže láhev v rukou poklekl a počal se modliti.

Pomodliv se nábožně, umyl tou vodou své nemocné oko.

A ejhle! Jaký to div! Jakmile poprvé navlažil oko, počalo se vyjasňovati kol něho, jakýsi třpyt světlý proniká vzduchem.

Bouriette zachvěl se na celém těle. Přál si nabýti zraku, ale náhlé uzdravení ho překvapuje a naplňuje hrůzou.

Kleká na kolena, modlí se, a umývá dále nemocné oko, a čím více umývá, tím více přibývá světla jeho zraku, on vidí, vidí docela dobře, jako viděl před dvaceti lety.

Byl uzdraven, a z chudé chatrče slova díků zalétají k nebes výšinám . . Uzdravený Bouriette s rodinou vděčně se modlí k blahoslavené Panně.

Oni již pevně věří, že vznešená paní, jež se Bernadettě v jeskyni zjevuje, není nikdo jiný leč Panna Maria. Doposud sice neoznámila svého jména, ale nyní oznámily její jméno zázračné skutky. Jméno její oznámil pramen zázračně vytrysklý na její povel. Jméno její oznámil zázrak, jímž Bouriette nabyl svého zraku.

A byl to skutečně zázrak?

Poslyšme, co o tom soudí lékař Dozous, který Bourietta léčil před dvaceti lety, a který doposud k ulehčení krutých bolestí léky mu předpisoval.

Bouriette druhého dne po svém uzdravení potkal lékaře Dozousa.

„Pane doktore, jsem uzdraven!“ radostně zvolal Bouriette.

„Uzdraven?“ usmál se lékař, „milý brachu, to není u vás možno; ústrojí vašeho oka je tak porušeno, že neduhu vašeho vyléčiti nelze. Nového ústrojí nemůže vám přece dáti žádný lékař. Ony prostředky lékařské, jež jsem vám dával, měly jen vaše bolesti umírniti, ne však zrak navrátiti.“

Domnívalť se asi lékař Dozous, že jeho léky oko Bouriettovo vyléčily.

Ale tu zvolal Bouriette: „Vždyť vaše léky mne neuzdravily, pane doktore, mne uzdravila nejsvětější Panna z jeskyně.“

Lékař se zarazil a pravil: „Jakým pak způsobem se to stalo?“

Na to Bouriette vypravoval, jak použitím vody z pramene v jeskyni náhle nabyl zraku. Vypravování tomuto přítomno bylo již mnoho lidí, kteří jdouce mimo a vidouce uzdraveného Bourietta, nemálo žasli a se divili.

Když dokončil, pravil lékař Dozous: „Že Bernadetta mívá v jeskyni vidění, nepochybuji o tom, byl jsem již toho také svědkem, ale že by voda, neznámým způsobem v jeskyni vyprýštěná, měla moc působiti takové uzdravení jako na vás vidím, toť nemožno.“

„A je tomu skutečně tak!“ dotvrzoval Bouriette.

„Přesvědčím se dříve, než vám uvěřím,“ pravil lékař a jal se prohlížeti obě oči Bouriettovy. Poznával, že nyní obě vypadají stejně, jen pod pravým okem viděl jizvu dosti velikou, stopy to po tehdejším poranění.

Prohlídkou oka nemohl se lékař ovšem přesvědčiti, zdali Bouriette skutečně vidí. Učinil tedy zkoušku.

Kapesníkem zavázal mu levé oko, tedy oko zdravé; pak odešel od něho asi na dvacet kroků a dělal rozličné pohyby rukama, a ptal se Bourietta, vidí-li, co dělá.

Bouriette správně všecky pohyby naznačil.

Na tom ještě neměl lékař dosti. Vyňal zápisník a na jeden list napsal tužkou několik slov a zadělav mu levé oko úplně, aby pranic na ně neviděl, držel napsané před okem pravým a řekl: „Jestliže to přečtete, uvěřím!“

A Bouriette četl: „Bouriette má bělmo na oku a nebude nikdy viděti.“

Kdyby byl blesk uhodil u nohou učeného lékaře, nebyl by se tak ulekl jako nyní, když poznal, že Bouriette skutečně na ono oko pravé dobře vidí, neboť přečetl slova ta rychle, tedy bez námahy.

Lékař Dozous byl nejen mužem vysoce učeným, nýbrž také velmi svědomitým. Poznal hned a vyznal to také bez okolků, že toto uzdravení jest dílem vyšší, nadpřirozené moci.

„Nemohu toho zapírati,“ zvolal na nejvýš jsa dojat, „stal se tu zázrak, skutečný zázrak, jelikož naše věda lékařská případu tohoto přirozeným způsobem vysvětliti nedovede.

Byl to tedy zázrak.

Úsudek podobný pronesl také jiný lékař slavný a učený. Byl to dr. Vergez z Tarb, mimořádný učitel na vysokých školách v Montpellieru a lázeňský

lékař v Barègesu. Ten byv vyzván, aby o té věci své mínění pronesl, vyznal beze všeho, že uzdravení Bouriettovo je rázu nadpřirozeného.

Při tomto uzdravení poukážeme na jednu okolnosť, která nám dává nahlédnouti do podivných cest Prozřetelnosti Boží.

Zázrak, způsobený pramenem z jeskyně Massabiellské, byl totiž v podivuhodné shodě s církevním svátkem toho dne.

Bylo to 26. února, v pátek po první neděli postní. V ten den slavila církev v diecési tarbské a ve mnohých jiných diecésích Francie památku jiného pramene, nejvznešenějšího a nejživějšího ze všech: byl totiž církevní svátek sv. kopí a sv. hřebů Páně. A pramen, o němž mluvíme, a jehož památku zvláštními hodinkami kněží oslavovali, byl onen vznešený, božský pramen, jenž byv kopím římského vojína otevřen, jako proud živý zemi obnoviti a lidské pokolení spasiti měl.

Modlili se pak kněží v ranních hodinkách slova Zachariáše proroka, řkoucího:

„V ten den bude studnice otevřena domu Davidovu i obyvatelům Jerusalémským k obmytí hříšníka a nečistoty všeliké.“ A při mši sv. toho dne četlo se evanděliúm následujícího obsahu: „Jest pak v Jerusalémě rybník bravný, kterýž slove židovsky Betsaida, patero podloubí maje. V těch leželo veliké množství neduživých, slepých, kulhavých, schnoucích, očekávajících hnutí vody. Neboť anděl Páně sestupoval jistým časem do rybníka, a hýbala se voda. A kdo první po hnutí vody do

rybníka sestoupil, uzdraven býval, od kterékoli nemoci trápen byl.“ (Jan 5, 2—4.)

Jak krásně tedy shodovala se slova mše sv. i církevních hodinek církevního svátku se zázrakem, jejž svatá Panna pramenem z jeskyně způsobila! —

Tato místa z písma sv., ať již v církevních hodinkách, ať v modlitbách mše sv. obsažená, poukazovala k tomu, že místo, kde se blahoslavená Panna Maria zjevila, má býti místem od Boha požehnaným, a že pramen, na místě tomto vytrysklý, má býti ku blahu lidstva.

33. Nadšení lidu.

Můžeme si pomysliti, jaké nadšení vyvolala zpráva o zázračném uzdravení Ludvíka Bourietta, jehož znali všickni a o němž věděli, že je na jedno oko úplně slepý.

Mnozí byli až k slzám pohnuti, slyšíce o tom vypravovati.

Veřící jásali a plesali.

„Nyní víme, kdo ono zjevení jest,“ volali „je to sama nejsvětější Panna Maria.“

Obzvláště plesali v srdci ti, kteří od prvopočátku zjevení věřili, že to Panna Maria.

„Neklamali jsme se,“ pravili „neboť popis onoho zjevu a všechny okolnosti tomu nasvědčovaly, že je to Panna Maria.“

Ludvík Bouriette nebyl také jediný, jenž plu vděčnosti veřejně svědčil o neočekávaném štěstí, jakého se mu uzdravením bylo dostalo. Podobná uzdravení stala se i v jiných domech v městě.

Mnozí obyvatelé Lurd, kteří byli upoutáni na lože nezhojitelnou nemocí, opustili je najednou a tvrdili veřejně, že jsou uzdraveni vodou z jeskyně. Byli to Marie Daube, Bernard Soubie, Fabian Faron. Také ruka Johanny Crassusové, jež byla po deset let ochromena, nabyla tou zázračnou vodou zase hybnosti a síly.

Nadšení lidu a radosť jeho byla veliká. V radosti své počali lidé i Bernadettu oslavovati. Všude, kdekoli se ukázala, byla s jásotem pozdravována. Ano mnozí nazývali ji „světicí“ a pokládali se za šťastny, mohli-li se dotknouti jejího chudičkého šatu.

„Je to vyvolené dítě královny Nebeské,“ volali lidé a pohlíželi na ni s největší úctou.

A Bernadetta? Zůstala tak skromným, upřímným a prostým dítětem, jak jsme ji z počátku poznali. Všechny ty oslavy neúčinkovaly na ni. Ona žila svému zjevu, žila nejsvětější Panně, kromě níž nemělo nic pro ni ceny.

I pan farář lurdský dověděl se o těch nejnovějších událostech. Slyšel o vzniklém prameni, slyšel o zázračném uzdravení Bouriettově.

Zamyslil se a vážně o všem uvažoval. Najednou se zachvěl.

„Žádal jsem zázrak,“ tak mluvil sám u sebe „a jaký zázrak? Chtěl jsem, aby rozkvetly růže na divokém kři; a sv. Panna prý se usmála. Ach, kterak se neměla usmáti. Byl to dětinský nápad ode mne, Matky Boží málo důstojný . . . Dobře měla, že se usmála . . . Kdyby byl keř onen rozkvetl, kolik lidí mohlo ten div viděti? Málo, málo

i kdyby jich bylo několik tisíc. A zázračně rozkvětlý keř byl by uvadl, a po letech, kdo by věřil, že tenkráte skutečně takový zázrak se stal? Ó věřím, že žádosť moje byla — malicherna. Svatá Panna naproti tomu jiný zázrak učinila, dala vytrysknouti novému prameni a tento pramen působí už zázračně. Ach, jak stydím se za to, že zkoušel jsem ono zjevení . . .“ při těchto slovech klečel již ctihodný farář na kolenou a vroucně prosil sv. Pannu, by mu odpustila jeho jednání. A do duše jeho vléval se klid, vlévalo se zároveň nadšení pro oslavu blahoslavené Panny. Pevně již věřil, že nejsvětější Panna skutečně se Bernadettě zjevuje, a v srdci svém si umiňoval, že všechno podnikne, čeho by sv. Panna prostřednictvím Bernadetty si přála. —

A jak přijali zvěsť o zázračném uzdravení Bouriettově nevěřící? Nevěřili opět.

„Bouriette není uzdraven,“ hlásali jedni, ač mohli se na vlastní oči přesvědčiti, že uzdravení Bouriettovo je skutečné a úplné. — „Bouriette nebyl vůbec nemocen,“ tvrdili jiní, ač celé Lurdy mohly dosvědčiti, že Bouriette po dvacet let nemocen byl.

Jiní konečně zašli v neústupnosti své tak daleko, že řekli: „Vždyť nebylo vůbec žádného Bourietta!“

Proti takovým lidem ovšem bylo těžko bojovati a těžko je přesvědčovati. Majíť takoví lidé jen jeden důvod pro svou nevěru; nevěří, protože nechtějí věřiti.

Což nebyli podobní lidé za časů Krista Pána?

Kristus Pán činil tak očividné divy, činil je ne skrytě, ne tajně, nýbrž před očima všech, a uvěřili

v Pána Ježíše všichni, kteří ony divy na vlastní oči viděli? Neuvěřili, protože uvěřiti nechtěli.

Byli tedy nevěřící již za časů Krista Pána, a budou vždycky, pokud potrvá pokolení lidské.

Že pak nevěrci v Lurdech uvěřiti nechtěli ve skutečnosť zjevení, mělo zajisté důležitou příčinu.

Jejich smýšlení bylo nepřátelské katolickému náboženství; věděli tedy dobře, osvědčí-li se ono zjevení pravdivým a božským, že to bude nejpádnější důvod proti nim, a proto — báli se a, poněvadž se báli, přáli si, aby všechny ty pověsti o zjevení nebyly pravdivy. Že odporem svým stávali se i směšnými, nic jim nevadilo. Ano směšnými, neboť nerozumno a směšno bylo tvrditi a hlásati, že Bouriette uzdraven není, nebo že nebyl nemocen, anebo že vůbec žádného Bourietta není, když lidé zdravého rozumu, kteří Bourietta znali, mohli jim do očí říci: „Co pravíte, je lež!“

Také se ukázalo, že nevěrci ti ztráceli každým okamžikem své přívržence, a za to řady věřících rostly.

Cesta k jeskyni vedoucí hemžila se neustále četnými poutníky, kteří přišedše na místo zázračné, poklekali a vroucně se modlili.

Ještě téhož večera, kdy byl Bouriette uzdraven, odebrali se mnozí z dělníků ze společenstva lamačů ku skále Massabiellské a vytesali tu pro navštěvovatele chodníček na strmé, k jeskyni přiléhající stráni. Mimo to upravili zde dřevěný žlábek k odvádění vody a pod dolním koncem žlábku vykopali podlouhlou nádržku, aby se tu mohla zázračná voda

shromažďovati. Práci tu konali sami od sebe; nikdo jich nenajal, nikdo jim také za to nezaplatil. Chtěli tím zajisté dobrotivé nebes Paní ukázati svou vděčnosť za zázračné uzdravení jejich spolupracovníka.

Práci tu konali s radostnou tváří a byli rádi, že aspoň něčím mohou přispěti ke cti a chvále svaté Panny.

Po západu slunce, jakmile první chmury noční po pláních se rozložily, zazářila jeskyně světlem. Přítomní poutníci rozžali nesčetné svíce a proměnili pustou kdysi jeskyni v kapli, kde ze rtů všech ozývalo se sladké jméno „Maria“.

Nikdo jim doposud neřekl, že zjev onen je skutečně blahoslavená Panna Maria, ale všichni bez rozdílu tušili to, ano byli přesvědčeni, že nikdo jiný oním vznešeným zjevem býti nemůže.

A tak tichou nocí za svitu voskovic nesly se ode skal Massabiellských nábožné zpěvy a modlitby k nebes výšinám, jakožto výraz úcty a lásky k nebeské Matce, Marii Panně . . .

34. Bernadetta opět u výslechu.

Když bylo všeobecně prohlášeno, že v jeskyni objevil se pramen, a když lid tím více jsa nadšen k jeskyni chvátal, tu úřady světské nelibě nesly, že celá ta pověra místo aby utuchla, ještě více se vzmáhá.

Co tedy činiti?

V pátek dne 26. února, tedy toho dne, kdy se Bernadettě svatá Panna neukázala, předvolána byla Bernadetta na úřad. Tentokráte ovšem ne

k policejnímu komissaři, nýbrž k samému císařskému zástupci Dutourovi.

Vyšetřování dálo se tím způsobem, jako dříve u policejního komissaře.

Dávány jí rozmanité otázky týkající se zjevení, ale Bernadetta odpovídala na všechno klidně a jistě.

„Snad prý se vyprýštil pramen v jeskyni,“ pokračoval Dutour, „řekni mi tedy, jak se to stalo.“

Bernadetta vypravovala dopodrobna, jakým způsobem pramen v jeskyni vznikl.

„A což nebyl ten pramen už dříve v jeskyni?“ ptal se císařský zástupce dále.

„Po dobu, co do jeskyně chodím, žádného pramene jsem tam neviděla,“ odpovídala Bernadetta, „kdybych tam byla viděla nějaký pramen už dříve, nebyla bych chtěla jíti k řece Gave, když mi ona paní řekla, abych se napila z pramene.“

Kladeny ještě mnohé otázky, ale čím více se Dutour vyptával, tím více se přesvědčoval o upřímnosti děvčete, a ať přemýšlel jak chtěl, nemohl nalézti ani jediného paragrafu ve sbírce platných zákonů, na základě jehož by byl mohl nyní rázně zakročiti a snad děvče do vězení odsouditi.

Nic takového nebylo možno, ani proti navštěvovatelům jeskyně nemohl zakročiti, neboť přes veškeren nával lidu byl vždy u jeskyně nejvzornější pořádek. Lidé uměli jeden druhému vyhověti, jak to bývá v kostelích; vždyť přicházeli k jeskyni s nábožnými city v srdci a byli by si za hřích po-

kládali rušiti jakýmkoli způsobem posvátný klid zázračné jeskyně.

V té příčině chvály zasluhují vojínové místní posádky, kteří sami, bez rozkazu, o to se starali, aby nepovstal nějaký nepořádek, který by byl mohl způsoben býti snad od těch, kteří sem přicházeli ne se zbožným úmyslem, nýbrž spíše, aby dílo Boží rušili a kazili.

Velitel vojenské posádky lurdské byl mužem věřícím, uvěřil v zázrak zjevení a dovolil tedy vojínům, když ho o to žádali, aby jako ostatní lidé nerušeně směli k jeskyni choditi a súčastňovati se pobožností tam konaných.

Stateční vojínové, zvykli jsouce pořádku vojenskému, sami o to pečovali, aby nikde nepovstala nějaká nebezpečná tlačenice, aby chodníky zůstaly volny, a tak aby se vyhnulo všem nehodám a neštěstím, jež hrozila hlavně tím, že tekla docela blízko řeka Gave.

Pořádek u jeskyně nebyl tedy ani v nejmenším rušen. A přece úřady těžce nesly, že návštěvy u jeskyně nejen se nemenší, nýbrž každým dnem rostou.

Rovněž vzdělancům, kteří neměli víry a kteří tedy považovali všechny ty věci zázračné za nemožné, bylo velmi nemilé, že události jeskyně Massabiellské nabývají takových rozměrů.

Jak jenom zameziti všechno to?

Již učinili potřebné kroky. Zakročili u starosty města Lurd, aby ho k tomu přiměli, by veřejným

nařízením přísně zakázal přístup ku skalám Massabiellským, jež byly majetkem obecním.

„Takový zákaz,“ domnívali se, „budou lidé jistě hojně přestupovati, z toho povstanou nepříjemné výslechy, lid bude se bouřiti, bude se brániti, nastane soudní stíhání a — konec konců, návštěvy u jeskyně — přestanou úplně.“

Starosta lurdský, Lacade, byl docela spravedlivým mužem, jenž požíval u všech veliké vážnosti. Zasluhoval jí také. Celé město vážilo si jeho osobních vlastností, a nepřátelé, bez nichž není člověka na světě, nemohli mu nic jiného vytýkati, leda že prý je příliš ostýchavý, než aby se nepřátelským stranám protivil.

Tento muž docela rozhodně odepřel žádané přísné nařízení.

„Ze mnohých kolujících pověstí nemohu posud najíti pravdy,“ tak jim odpověděl, „nemohu se tedy vyjádřiti doposud ani pro ani proti. Nechám tedy volný průběh té události a vyčkám, až jak všechno dopadne, ovšem pokud se nebudou díti žádné výtržnosti. Ostatně myslím, že jsou to věci čistě církevní, a že tedy nenáleží mně, nýbrž církevní vrchnosti, tedy biskupovi, rozhodovati a prostředky určiti, co u věci té činiti se má. Co mne se týče, chci co možná nejdéle vyhýbati se těmto událostem a zakročím teprve na výslovný rozkaz okresního úřadu.“

Starosta lurdský zachoval se tu úplně správně a nestranně; nač by pobuřoval lid nařízením, jehož potřeby neuznával.

Kdyby se byly staly nějaké výtržnosti nebo vůbec kdyby se byl nějak porušil pořádek, pak zajisté věděl starosta lurdský, co jest mu činiti, aniž by byl o to žádán.

Lidé chodili tedy k jeskyni dále, pramen rostl stále, a nepřátelé čím dále tím více naplňovali srdce své hněvem a záštím proti veškerému tomu náboženskému hnutí.

35. Bernadetta opět v ekstási.

Dne 26. února nezjevila se svatá Panna Bernadettě, za to zjevovala se jí v následujících dnech až do 4. března. Jak šťastna byla a blažena, že mohla nevinné své oči upírati do jasné tváře svatého zjevu. Pohled ten jí nesevšedněl, nýbrž jímal ji vždy onou úchvatností, jako jímá krása a záře slunce vycházejícího z temnot nočních. Tajůplného tohoto pohledu nebylo ovšem bezprostředně dopřáno nikomu kromě děvčete, ale částečně přece každému, kdo byl přítomen. Neboť nebeský odlesk, jevící se na tváři Bernadettině, celou postavu její ozařoval, takže dívka sama se zdála býti nějakou vyšší bytostí, a pohled na ni budil u všech přítomných, ať zlých či dobrých, jakousi posvátnou bázeň, ostýchavosť a stísněnosť, takže hluboce byvše dojati pohledem tím, pozvédali srdcí i myslí svých k nebesům.

Jeden ze spisovatelů o Lurdech, velice bedlivý badatel Abbé Segur, jemuž povinni jsme díky za mnohou zprávu, zanechal nám ve své výtečné knížce „Zázraky v Lurdech“ — vzpomínku a popis o

ekstásích Bernadettiných. Tyto srovnávají se sice úplně s výpovědmi Estradovými, jež jsme již dříve uvedli, avšak zaslouží, abychom je též uvedli.

„Bernadetta,“ tak píše Abbé Segur, „pokleknuvši prostě, nenuceně, bez rozčilení i beze zmatku na pokraji jeskyně, upřela zraky své pozorně k výklenku skalnímu, a pomodlivši se několik Zdrávasů pojednou se zachvěla na znamení, že nebes Královna se již zjevila. Ruce její, blednoucí obličej, ba celá postava zdála se povznášeti k tomu, nač oku jejímu ve výši dopřáno patřiti.

Již také počínal se u lidu jeviti dojem z pohledu na počínání Bernadettino.

„Hle, teď! Ona vidí, ona ji vidí!“ Tyto a podobné hlasy ozývali se z davů a působily veliké vzrušení. Vše hrnulo se plno zvědavosti blíže, takže bylo třeba dívku chrániti před davy, jako vlny rozbouřeného moře na ni dorážejícími. Na to zavládlo hluboké ticho, jako v tajemných prostorách chrámových, a zraky všech ztápěly se v zářícím omilostněném dítku.

Přešťastná pak Bernadetta klaněla se s výrazem nejhlubší úcty a pokory zjevení nebeskému, a obličejem jejím pohrával úsměv blaha a štěstí. Ukláněla se opět a opět, a zdálo se, jakoby s nebeským zjevem vyměňovala pozdravy tajemné a radostné. Pak poznamenala se, oči majíc neustále upjaty na předmět svého pozorování, znamením svatého kříže a to způsobem tak ušlechtilým, důstojným a vznešeným, že zdálo se, jakoby jen svatí v nebi znamenati se mohli svatým křížem jak ona.

Po celou dobu vidění držela v ruce růženec, brzy pevně jej svírajíc, brzy zrnka jeho více méně rychle propouštějíc. A hle! Mezi tím, co modlila se zdrávasy, nebyl by pozorovatel, sledující každé i nejmenší hnutí v tváři její, na rtech jejích postřehl ni nejmenšího pohybu; nejblíže stojící však zaslechli sotva slyšitelné líbezné zvuky, z hrdélka jejího vycházející. Chvílemi zdálo se, že pozorněji hledí na nebeské zjevení, jakoby poslouchala hlasu jeho, a častěji zajisté s ním i mluvila, aniž by kdo byl něco slyšel, ačkoliv mluvila úplně hlasitě, jak později pravila. Na to poznamenala se ještě několikráte znamením sv. kříže a to jako dříve způsobem ušlechtilým a úchvatným.

Po několik dní držela v levé ruce hořící svíci, v pravé růženec a, neměla-li svíce, modlila se ručky majíc ovinuty růžencem.

Takto tiše klečíc a zvláštní jakous mocí se povznášejíc, byla vskutku krásnou, takže mnohé oko s podivem na ní spočívalo. Byla krásnou, ale obličej její postrádal oné živé, růžové svěžesti, jež nás u dítek tak okouzluje; byla krásnou, ale krása její byla krásou vyšší, nadzemskou.

Její velké, široce otevřené oči upjaty byly dychtivě na zjevení nebeském, rty její občas jakoby něco šeptaly, zůstaly však namnoze nehybnými. Blaho a štěstí, které v duši své pociťovala, obráželo se také na jejím obličeji, takže každý cítil, že v okamžiku tom svět je jí ničím.

Lid kolem jeskyně shromážděný, jsa všecek udiven tímto neobyčejným divadlem, cítil, co vlastně

se dálo, že Bernadetta ocítá se ve světě jiném, nadzemském, ač to jen částečně viděl. Každý pak snaže se bytosť onu neviditelnou poznati z tváře dítka omilostněného, upřel na ně pronikavě zraky, aby vyzpytoval, proč vlastně byla tak krásnou, ale marně; nikdo ničeho se nedopátral, a proto pohlíželi mnozí téměř závistivě k jeskyni, zdali by nespatřili také toho podivného zjevu, avšak jeskyně zůstala pro ně prázdnou a tmavou . . .

Bernadetta dosud klečící uklonila se zcela nenuceně a ušlechtile; v té obličejem jejím přelétl mráček smutku a bolesti, asi proto, že opět jest se jí rozloučiti se zjevem nebeským; na to pozdravila ještě jednou, a bolestný povzdech vydral se jí z prsou . . .

Tajemné světlo, postavu dívčinu ozařující, ponenáhlu mizelo, a blažený úsměv počal na rtech jejích odumírati, až celý její obličej zahalil se ve smutek. Nebeské zjevení zmizelo. Bernadetta spatřila se zase uprostřed skal ve společnosti své matky a tety v obyčejném životě. Zatím zvětšil se hluk davu jeskyni obklopujícího, vše tísnilo se kolem Bernadetty, tak že příbuzní její téměř násilně dívku odvedli, chráníce ji takto před návalem lidu.

Jistá dáma, divíc se ušlechtilosti a důstojnosti, se kterou malá pastýřka zjevení pozdravovala, tázala se jí kdysi:

„Kdo pak tě naučil dělati tak krásné poklony?“

„Nikdo!“ pravila udivená dívka, „ani nevím, jak jsem zjevení pozdravovala, ale myslím, že to

dělám tak jako zjevení samo, neboť ono mne tak pozdravuje, když má opět zmizeti.“

Toť věrný popis Bernadetty v ekstási, aniž by obrazotvornost byla co přibásnila.“

Potud slova abbé Segura a my rádi věříme, že podáno všechno podle pravdy, neboť totéž dosvědčovali i spisovateli Lasserrovi všichni, kteří Bernadettu několikráte v ekstási viděli.

36. Farář lurdský a biskup.

Dne 2. března 1858 odebrala se Bernadetta opět k faráři Peyramalovi, připomněla mu přání nebeského zjevu, aby se totiž u jeskyně vystavěla kaple, a aby se tam konaly průvody.

Když poprvé slyšel pan farář onen rozkaz z úst děvčete mlynářova, váhal, nevěda, má li dítku uvěřiti čili ne, a proto žádal tehda od vznešené paní nějaký důkaz, zázrak, aby se přesvědčil, že dítě mluví pravdu a že skutečně od onoho zjevu jest posláno.

Tentokráte však již neměl žádných pochybností; věřil, neboť skutky již svědčily. Pramen ze skály se vyprýštil; mnohá uzdravení se udála tímto pramenem. Nemohl již žádného důkazu žádati, a také nežádal. Neznámá paní z jeskyně neoznámila sice svého jména, avšak sluha Boží poznával ji po mateřských dobrodiních, jež počala již udělovati.

Ano četné zázraky to byly, jež naplnily ho radostným tušením, že sama Královna nebes k jeho farní osadě tak milostivě se naklonila, a zvláštní pocit naplňoval jeho duši při vzpomínce, že i on

má spolupůsobiti, aby na počesť Královny nebeské postavena byla kaple. Měl se však na pozoru, aby před děvčetem nedal na jevo vroucích těchto citů, jež vzbudily v něm ony myšlenky.

„Věřím ti, milé dítě,“ odpověděl Bernadettě, „avšak čeho jménem vznešené paní požaduješ, to nezávisí na mně, nýbrž na nejdůstojnějším panu biskupovi, jemuž jsem také již o všem, co se zde děje, podal zprávu. Odeberu se k němu též osobně, abych mu sdělil, co se tu nejnověji přihodilo. Necht on pak sám učiní, co uzná za vhodné a potřebné“.

Po těch slovech Bernadettu propustil.

Tak dostala se ona záležitosť lurdského pramene k nejdůstojnějšímu panu biskupovi v Tarbech. Muž tento, jménem Vavřinec Bertrand-Sévère, byl jedním z nejvýtečnějších biskupů Francie.

Byl pravým vzorem ve svém úřadě, a jemu také náleží nemalá zásluha, že zázraky lurdské objevily se v plném lesku svém. Vyznamenávaje se především křesťanskou moudrostí, jevil obzvláště ve věcech svého úřadu neobyčejnou opatrnosť, zdrženlivosť, přemýšlel vždy dlouho a důkladně, jda ve své obezřetnosti raději až do krajností, než aby učinil nějaký krok nerozvážný a přenáhlený. Tím se také stalo, že ačkoli biskupoval pod různými vládami, od časů Ludvíka Filipa až po Napoleona III., těšil se přece veliké vážnosti, takže po celou dobu jeho biskupování byla krásná shoda mezi úřadem světským a duchovním.

Ve své diecési vládl tento biskup jako otec nad svými dítkami, znaje všechny své kněze co nejdůkladněji. Byl totiž po čtyřicet let jako ředitel semináře jejich učitelem a vychovatelem, což tedy divu, že láska a úcta k bývalému učiteli a vychovateli neutuchla v srdcích vděčných jeho žáků, když stal se biskupem, ano že ještě vzrostla. Nelze také mlčením pominouti, že muž tento při volbě na biskupa od velkého množství svých diecesanů ve zvláštní žádosti byl uznán za nejzpůsobilejšího k tomuto vznešenému úřadu a že tedy jako kdysi v prvních stoletích křesťanských, zvolen jest za vrchního pastýře duchovního také po přání lidu. Byl tedy znamenitý tento biskup úzce spojen se všemi svými poddanými páskou lásky přátelské a otcovské, a celá diecése podobala se velké křesťanské rodině.

Když farář lurdský přednesl biskupovi celou záležitosť, pro kterou byl přišel, nechtěl tento při své velké opatrnosti ani slyšeti o nějakém rychlém rozhodnutí ve věci tak zvláštní a závažné. Nebylo tehdáž vůbec ještě možno učiniti si o všech těch zázračných událostech, jež udály se v jeskyni Massabiellské, jasného názoru, biskup pak nad to bydlel mimo Lurdy, a proto i když byl mužem sebe rozvážnějším a důmyslným, nemohl si učiniti o celé té věci řádného úsudku, potřebného k rychlému rozhodnutí a k nějakému usnesení. Také ta okolnosť, že zjevení stalo se prostému děvčeti a ne náměstku Kristovu, musila v něm vzbuditi jakousi nedůvěru, ačkoliv jako vzdělaný a učený kněz a

dobrý znatel dějin církevních dobře věděl, že Bůh působívá mnohdy skrze nástroje prosté a obyčejné.

Proto nemohl biskup zcela přirozeně nyní již učiniti nějakého rozhodnutí o pravdivosti zázraku, to tím méně, poněvadž zákony církevní předpisují ku zjištění nějakého zázraku jednání obezřetné a pečlivé a proto i zdlouhavé. Z té příčiny nemínil biskup zatím v celé té záležitosti vůbec ničeho podniknouti, nechtěje ani připustiti, aby se nějaký zázrak úředně vyšetřoval.

Ne snad proto, že by sám nebyl věřil oněm podivuhodným událostem, ale chtěl ještě vyčkati, aby snad ukvapené jednání nebylo celé věci na škodu. Proto nestalo se se strany biskupovy zatím a ještě po dlouhou dobu nic, co by bylo dopomáhalo k tomu, aby konečně církevně rozhodnuto bylo o pravdivosti zázraků, jež se pramenem z jeskyně Massabiellské staly. S druhé pak strany nemohl biskup jako katolický vrchní duchovní pastýř ničeho zase podniknouti, co by vývinu celé té věci bylo překáželo. Vždyť mohlo vše to přece jen pocházeti od Boha, a proto umínil si statečný a obezřetný nástupce apoštolů, že vyčká, až jak se věci dále vyvinou, až se přihodí něco takového, čím by pravda sama sebou přišla na jevo.

Proto pravil k faráři lurdskému: „Ještě nepřišla hodina, kdy by se úřad biskupský věcí tou měl zanášeti. Musímeť opatrně vyčkávati, prvním dojmům nedůvěřovati, čas na rozmyšlenou si dáti, a za osvícení shůry prositi.“ Zároveň pak schválil biskup onen zákaz, jejž dal farář duchovenstvu sobě

podřízenému, aby totiž nikdo z duchovenstva k jeskyni nedocházel a učinil s dorozuměním farářovým vhodná opatření, aby hodnověrní mužové každodenně podávali mu zprávy o všem, co se u skály Massabiellské děje, jakož i o uzdraveních, jež by se snad budoucně přihodila.

Zatím však objevovala se pravdivosť zázraků lurdských čím dále tím více; ovšem nikoli výrokem nějaké vyšetřující komisse, nýbrž hlavně hlasem veškerého obyvatelstva, jež události zázračné se všech stran přetřásalo. Byl to takřka velký veřejný soud, při němž vše přišlo na jevo a různými způsoby bylo prozkoumáno, co kdo jen o zázracích věděl, ať již bylo to pro věc samu příznivo či nepříznivo. A zajisté nebyla by se strana protivníků klidně na to dívala, kdyby jen jiskřičku podvodu, klamu a mamu v tom neb onom byla spatřila.

Byly-li však všechny ty události původu božského, pak musila pravdivosť jejich uprostřed zuřícího boje věřících a protivníků sama sebou ukázati se v celé své kráse, a každý, kdo jen poněkud měl smysl pro pravdu, musil pak uznati, že zde působí jakási moc vyšší, nadzemská.

37. Prefekt baron Massy.

Vylíčivše stručně povahu a smýšlení biskupa tarbského, musíme čtenářům svým představiti také zastavatele vrchního úřadu světského v Tarbech.

Je to prefekt baron Massy.

Chceme-li spravedlivě posouditi jeho povahu, pak jest nám vyznati, že marně bychom u něho

hledali ony výtečné vlastnosti, jaké měl biskup tarbský. Marně bychom u něho hledali onu podivuhodnou opatrnosť a nestrannosť, jakou se vyznamenával biskup.

Byl šlechticem a úředníkem. Jako šlechtic myslil si, že je něco více než jiní lidé, byl tedy hrdým, domýšlivým, a jako úředník byl si vědom své moci a stával se mnohdy bezohledným, považuje jednání svoje za úplně správné, i když správným nebylo. Jako úředník a to vysoký úředník, považoval se za důležitý kus státní moci, a proto neopomenul rázně zakročiti všude tam, kde to považoval za povinnosť státní moci.

Jak krásná se mu naskytla nyní příležitosť, kdy v blízkých Lurdech tak podivné věci se dály!

Nebylo to sice nikomu na škodu a nespadalo to také do oboru státu, když někdo chtěl se pomodliti u jeskyně Massabiellské, a když někdo hledal uzdravení v prameni, v jeskyni té se prýštícím; ale nechati vše klidně se vyvíjeti, jak to biskup učinil a to úplně správně, to zdálo se prefektovi zhola nemožným. Veliké hnutí v lidu, veliká shromáždění u jeskyně a to bez výslovného dovolení státní moci, bez dovolení světských úřadů, to vše zdálo se již věcí závadnou a nepatřičnou; a což teprve ta strašná „pověra“, jež celé to hnutí vyvolala. Tu musilo se zakročiti, ano nepodnikati ničeho, připadalo prefektovi nejinak, než prohřešiti se na svém úřadě, a takového pohoršení nemohl přece stát trpěti.

Baron Massy byl jinak dobrým katolíkem;

vykonával také věrně povinnosti svého náboženství a měl je v úctě a vážnosti; a proto nelze se diviti, že dosud byla mezi úřadem světským a duchovním v Tarbech nejen shoda, ale dokonce i přátelství.

Avšak i jako katolík domníval se prefekt, duchem nynější doby nadchlý, že zázraky stávaly se jenom za prvních dob křesťanství, tehdy že jich bylo třeba, aby se církev upevnila a vážnosti si získala. Tehdejší zázraky tedy uznával, ale nyní nepřipouštěl nic nadpřirozeného a proto pokládal každý zázrak z novější doby za pověru.

Není tedy divu, že i podivuhodné události lurdské nečinily na něho dojmu něčeho nadpřirozeného; on se jen divil, že lidé takovým pověrám věří.

Úmysl jeho byl, nyní všemu tomu učiniti konec. Ale kterak? Čím více o tom přemýšlel, tím více poznával, že to bude úloha velice nesnadná a nevděčná.

„Všechno musím napřed velmi bedlivě uvážiti, abych snad neudělal chyby, která by pak mohla poškoditi můj úřad,“ tak uvažoval sám u sebe. Také si myslil, že v té věci má zakročiti vlastně církevní vrchnosť a ne úřady světské, a proto neučinil žádného ještě rozhodnutí.

Co učinil prozatím, bylo, že ustanovil k jeskyni Massabiellské tajnou stráž, která nenápadným způsobem měla všechno pozorovati a pak jemu zprávu podávati. Domnívalť se, že snad nějaká chytrosť lidská způsobila, že se zázračný pramen objevil. Dne 3. března také nařídil starostovi lurdskému, aby uvědomil velitele vojenské posádky v Lurdech,

že má míti vojsko pohotově, aby co nejrychleji zakročiti a přístup k jeskyni zameziti mohl, jakmile by dostal k tomu rozkaz. Také četnictvo a policie dostaly podobná nařízení. Opatření toto bylo proto učiněno, poněvadž příští den 4. března byl posledním z oněch čtrnácti, ve kterých Bernadetta měla choditi k jeskyni. I bylo lze očekávati, že právě toho dne bude návštěva u jeskyně obzvláště četná, a tudíž snad i příležitosť, aby státní moc zakročila.

Přihodí-li se sebe menší výtržnosť, pak policie i četníci zakročí, výtržníci budou potrestáni, a sotva kdo se pak odváží jíti k jeskyni.

To bylo mínění prefekta Massyho.

Čtrnáctý den návštěv Bernadettiných u jeskyně.

Nával lidu k jeskyni Massabiellské dne 4. března byl vskutku nejen takový, jak se očekávalo, nýbrž převyšoval veškeré pomyšlení. Všechny cesty poblíž Lurd hemžily se cestujícími, kteří buď pěšky nebo na koních a vozích do Lurd se ubírali. Kteří pak již dříve do Lurd přišli, zůstali tam, aby mohli onoho dne jíti k jeskyni.

Hostince i domy soukromé byly cizinci přeplněny, takže později přišlí nenalezli už ani místa, kde by se ubytovali a přenocovali. Mnozí probděli celou noc, trvajíce na modlitbách u osvětlené jeskyně, aby příštího dne mohli býti co nejblíže omilostněnému děvčeti.

Byly tomu právě tři neděle od té doby, co stalo se první zjevení a tedy právě ve čtvrtek.

Časně z rána bylo tu již na dvacet tisíc lidí, a mnoho jich ještě se všech stran přicházelo.

A byl to věru malebný pohled na pestrou směsici lidí, když růžové červánky, zvěstující příchod nového dne, ozářily na východě celé pásmo hor Pyrenejských a celou vůkolní krajinu. A což teprve, když zastkvělo se na blankytném nebi slunce a obetkalo zlatem svých zářivých paprsků celý tento živý obraz!

Popis celého tohoto obrazu, jak jej tuto podáváme, jest výňatkem jednoho nepřátelského listu, kterému zajisté můžeme býti vděčni. Poznáváme z těchto zpráv důkladně ony kmeny národní, které obývají úpatí hor Pyrenejských a okolí jeskyně Massabiellské.

„Tu vidíme,“ tak píše onen list, „starce horala, pravý to zjev patriarchy, jenž shrben pod tíží let opírá se třesoucí rukou o sukovitou hůl; kolem něho celá rodina počínajíc od stařenky, pečlivě se halící do vlňáku, až do nejmladšího vnoučka, jenž isa puzen dětskou zvědavostí neunavně na špičky nohou vystupuje, aby viděl k jeskyni co nejlépe. Krásné a vážné jako kvetoucí děvy římské Campagně klečí tu mladistvé dcery hor, zbožné a vroucí modlitby vysílajíce k nebesům; ta pohrouzena v modlitbu růžence, ona upírajíc zraky do modlitebních knížek, jiné pak nabírajíce džbány svými vody ze zázračného pramene, připomínají biblické postavy Rebeky a Rachel. — Zde opět ramenatý sedlák gerský, jehož hrubé rysy obličeje odrážejí se od jemného obličeje rolníka bearnského, onde opět sta-

tečný Baska, jenž stojí rovno jako socha a pohlíží upřeně ku vchodu jeskyně. Široké čelo jeho, špičatá brada, ostrými rysy vyznačující se tvář, a celé jeho vzezření poukazují k tomu, že kmen jeho snad nejstarší v Evropě, zachoval se posud čistý, nesmísiv se s kmeny jinými. — Tu a tam spatřiti lze některého Španěla, který zahalen jsa ve svůj řásnatý plášť, pokojně a důstojně tu stojí, kdežto rty jeho šeptají nábožně modlitbu, a oči trpělivě vzhlížejí k jeskyni. Byv něčím ze své pobožnosti vyrušen, sotva pozvedne hlavy a ohnivého zraku, aby ihned v modlitbě své pokračoval.

Kromě těchto charakteristických postav bylo tu veliké množství lidu, kteří neměli na sobě zvláštního rázu, a náleželi, jak ze zevnějšku bylo lze souditi, k různým stavům a povoláním. — Byly tu dámy v kloboucích a pod závojem, pečlivě v kožíšky zahalené, přes to však zimou se chvějící, kdežto jinde zase cizinci, unavení dlouhou cestou, hověli si na zemi, nevyjímajíc ani malých dítek, zavinutých starostlivou rukou matčinou v teplé šátky. — Několik vojáků posádky lurdské umístilo se mimo davy, kolem jeskyně se tlačící, u řeky Gave, ba mnozí z cizinců vylezli i na stromy jako kdysi Zacheus, — a tak hemžily se pole, louky, stráně a skály lidmi každého stáří, každého pohlaví a všech stavů.“ — Tak vylíčen onen pestrý obraz.

A je-li pravdivo přísloví, „kolik hlav, tolik smyslů“, pak osvědčilo se to obzvláště na davech těchto. Byli tu lidé plni víry a vroucí zbožnosti, ale také lidé plni pochybnosti, plni pouhé zvědavosti,

ano i lidé, kteří přišli, jakoby se chtěli jen dívati na rozmarnou frašku, slovem, na každém obličeji obrážel se jiný dojem, jiné pohnutí mysli.

Také Jacomet a Dutour byli mezi diváky. Mužové tito ještě s jinými stáli opodál na malém návrší, odkud mohli všechno pěkně přehlédnouti a odkud také v čas potřeby mohli pospíšiti, aby mocí svého úřadu zakročili.

Pojednou ozvalo se se všech stran: „Hle, světice už přichází!“

Bernadetta objevila se se svou matkou, kráčejíc po stupních, jež lamači byli vydlabali.

Jako vždy zůstala Bernadetta přes všechny nadšené pozdravy lidu skromnou, ničeho si nevšímajíc; vždyť všechnu její mysl zaujímalo nebeské zjevení, a pohlédla-li na veliké ty davy, těšila se z toho jen proto, že tak četný zástup uctívá onu podivnou paní. A kdož stará se také o tento svět, když nebe se vší krásou se mu otvírá!

Četníci, uzřevše Bernadettu, pospíšili si, aby jí mezi zástupy proklestili cestu, po kteréž pak se rozestavili, tvoříce takto čestnou stráž. Věřiliť hodní tito lidé právě tak jak oni vojínové v pravdivosť zázraků lurdských, a chovajíce se uctivě a zbožně, zažehnali takto jednáním svým ono nebezpečí, které vzniknouti mohlo z bezpečnostných opatření prefektových. Lid proti nim se nebouřil, ano naopak ochotně jich poslouchal.

Když Bernadetta dospěla k jeskyni, zavládlo posvátné, hluboké ticho, takže člověk nevidomý, nevěda o shromáždění, byl by se cítil osamělým,

nebyl by ničeho postřehl leda šumot nedaleké řeky, přes to, že tolik tisíc lidu bylo pohromadě. Ti pak, co stáli nejblíže, slyšeli jen mírné bublání pramene, který přes žlábek lamači upravený spadal do nádržky, na dolním konci žlábku upravené.

Zvláštní ona neznámá moc, která na tomto místě se zjevila, působila i na lidi nejlehkomyslnější a nejdrzejší a to tak, že v okamžiku, kdy Bernadetta poklekla k modlitbě, bezděky celý zástup padl na kolena. Současně skoro zazářily tahy v obličeji děvčete, a známý již a přece zase tak mocný a úchvatný výjev ekstáse opakoval se znova.

Rozmanité a mocné zajisté byly dojmy, které uchvátily davy u jeskyně Massabiellské. Každý i sebe větší nevěrec a zhýralec pociťoval v srdci svém jakési hnutí, jež poukazovalo k tomu, že blízká jest bytosť jakás nadzemská, ač mnohý snad myšlence této se bránil, nechtěje si jí nikterak připustiti. Celkový však dojem dle povahy jednotlivců byl různý.

Jeden naplněn byl posvátnou bázní, pokorou, lítostí a zkroušeností, ale zároveň také nadšením pro Boha a pro nebe, jiného opět zmocnil se zmatek, vnitřní nepokoj a nespokojenosť, ba mnohého dokonce vztek, zarputilý vzdor a zloba v míře nejvyšší, a tak každý cítil se v srdci svém buďto povznesen k nebesům aneb obtížen jhem svých hříchův.

Ještě jednou dostalo se Bernadettě láskyplného pozdravu na rozloučenou od nebeské Paní, ještě jednou spočinul zrak její na klečící dívce, pak zmizela, zanechavši Bernadettu uprostřed tísnících

se davů, a tato s touže skromností a tichostí, jak byla přišla, vracela se domů.

Když nabylo omilostněné dítko opět obyčejného svého vzezření, když zmizel nebeský jas s tváře jeho, tu bylo každému, jako když po krásném dni uhasnou poslední paprsky slunce, a nastane smutná, temná noc, — a přece ve skutečnosti zářilo. Když ekstáse pominula, zahrnuta byla Bernadetta opět nesčetnými otázkami. Odpovídala na ně klidně a jistě. Vznešená paní kázala jí i dnes, aby se napila z pramene, vodou jeho aby se omyla, z bylin ve skále rostoucích aby požila a kněžím aby oznámila, že si přeje, aby na tom místě vystavěna byla kaple.

Ani tentokráte však nedověděla se Bernadetta jména oné vznešené paní, a přece uplynul již poslední den z oněch čtrnácti, kdy měla k jeskyni docházeti.

„Snad naposledy se mi zjevila, a přece nevím, kdo je,“ pravila asi sama u sebe Bernadetta, ubírajíc se domů. Ale bylo zároveň na ní pozorovati, že tato nejistota jména nikterak ji nerozčiluje. Její duše naplněna byla tím, co viděla, a na jméně jí nezáleželo.

39. Nové zázraky.

Den čtrnáctý schýlil se již ku konci, ale touha zvěděti jméno nebeského zjevu, po němž lid tak prahl, zůstala nesplněna. Nepřehledné davy lidu, jež ráno k tomu účelu tak četně se byly shromáždily, počaly se rozcházeti; přes to však krásná pohoda

slunečního dne přiměla mnohé, aby vytrvali u jeskyně. Proto spatřujeme ještě odpoledne kolem 5—600 nábožných osob u jeskyně, které se modlily nebo čerpaly vodu z pramene. Zatím k večeru téhož dne přihodila se v Lurdech tato událosť.

V příbytku chudého nádeníka jménem Jan Bouhohorts leželo jeho jediné dvouleté dítko na smrť nemocné. Od narození bylo ubožátko chromé a bídně zmrzačené, nyní pak trápeno bylo ještě zimnicí, a zdálo se, že brzy nastane jeho poslední hodinka. V tuhém bolu dleli oba rodiče u postýlky svého dítěte, očekávajíce smrť, jež měla jim odejmouti jejich drahého Justína. Tvář dítěte dlouhým utrpením hrozně opadlá vypadá již jako z vosku, oči nabývají skleněného lesku, údy tuhnou a stávají se nehybnými.

„Již jest mrtev,“ zvolal otec, vida všecky ty známky smrti.

„A není-li, tedy jistě brzy dokoná,“ dodává přítomná zde sousedka, jež připravovala rubáš ubohému dítěti.

„Nebohá přítelkyně, odejdi raději,“ praví dále soucitná žena k žalem sklíčené, truchlící matce, „a vyplač svou bolesť, já zatím zavinu dítko tvé do tohoto rubáše.“

Ale matka jakoby neslyšela ničeho. Pojednou ustává plakati, duši její uchvátila zvláštní myšlenka, a ona jata neobyčejnou důvěrou zvolala: „Ještě neumřelo dítě moje, půjdu k jeskyni a sv. Panna ještě je zachrání!“

A sotva vyřkla ona slova: „Sv. Panna z jeskyně mé dítě zachrání,“ již také vytáhla z kolébky ztuhlé tělo dítěte a zaobalivši je do zástěry ubírala se ku dveřím.

„Kam jdeš, ženo?“ zvolal muž pln úzkosti a přistoupiv k ní, chtěl ji zadržeti. Rovněž i sousedka snažila se ji zadržeti.

„Nechte mne,“ zvolala rozhodně žena, „půjdu k blahoslavené Panně“ — a rychlými kroky pádila k jeskyni, cestou hlasitě vzývajíc nejsvětější Pannu, tak že všickni, kdož ji spatřili, myslili, že blázní.

Chýlilo se k páté hodině večerní, kdy ještě mnoho lidí bylo u jeskyně.

Již dospěla matka s drahým břemenem svým k jeskyni. Středem zástupu kráčí v před; u vchodu do jeskyně vrhla se na kolena k modlitbě a pak leze po kolenou — s dítkem v náručí — až ku prameni zázračnému.

Ve tváři její plane vroucí zbožnosť, — oči jsou plny slzí, vidíme to po ní, že srdce její svírá hoře nevýslovné.

K večeru nastalo ledové chladno, vždyť bylo 4. března.

Již dostala se matka až k nádržce; tu poklekla u vody tekoucí ze vzniklého pramene. —

„Co zamýšlí tato matka?“ tázali se přítomní druh druha. Tato však vytáhla ze zástěry nahé tělo umírajícího dítka svého, poznamenala sebe a robátko znamením sv. kříže a bez rozpaků rychle a odhodlaně spouští dítě až po hlavu do ledové

vody. Tu ozval se z úst přítomného lidu výkřik ustrnutí a nevole.

„Ta žena šílí!“ volají zástupové se všech stran a tlačí se k ní, aby ji zadrželi.

„Což chcete své dítko usmrtiti?“ volá kdosi přísným hlasem.

Zdá se však, že matka neslyší, zůstává bez pohnutí jako socha, — obraz to bolesti, modlitby a víry. Pořád ještě drží dítě ponořené ve vodě.

Někdo z přítomných klepe jí ze zadu na rameno; ona však neobrací hlavy své, i nechává dítko dále tiše ve vodě.

„Dovolte,“ odpovídá přízvukem hlasu prosebného, ale docela rozhodně, „já chci učiniti, co mně možného; to ostatní však vykoná milý Pán Bůh a nejsvětější Panna.“

„Jen ji nechte,“ pravili jiní, jižto pozorovali, že dítě již nemá v sobě žádného života a že vyhlíží již jako mrtvola, „jen ji nechte, vždyť jest to dítě již beztoho mrtvé. Bolesť připravila matku o rozum.“

Ale nikoliv, bolesť nepřipravila ji o rozum, nýbrž dovedla ji na cestu víry nejvyšší. Pozemská matka cítila to v hloubi své duše, že utíká se k srdci Matky nebeské; odtud ta neobmezená důvěra její, kteráž ani hroznou skutečností umírajícího dítka, jež v rukou svých držela, nemohla býti otřesena.

Ona věděla tak dobře, jako jiní, že ledová voda, do níž své dítě ponořila, dle obyčejných zákonů přírody na jisto může usmrtiti ono vroucně milované robátko; avšak to ji neodstrašuje, ruka její se netřese, víra její se neviklá.

Přes všeliké výčitky a řeči potupné, jimiž lid na ni dorážel, drží své dítko vůči zděšenému lidu po celou čtvrť hodiny ve vodě. Dítě zůstalo po tak dlouhé, ledové koupeli — bez života; i ztuhlo docela. Nyní je matka vytáhla z vody a zaobalivši je opět do své zástěry, běží nazpět k domovu.

Když přišla nazpět domů, zvolal otec, jakmile své dítko spatřil: „Vždyť přece vidíš, že Justín jest mrtev!“

„Nikoliv,“ odpověděla matka, „on není mrtev. Nejsvětější panna jej zase uzdraví.“

I položila pak dítě opět do kolébky. Sotva pak uplynulo několik okamžiků, tu zaslechlo pozorné ucho matčino, jež k robátku se naklonilo, tichounké dýchání; i vykřikla matka radostí opojena: „On dýchá!“

Otec uslyšev radostný tento výkřik přiběhl a naslouchá; i pozoruje totéž.

Justínek dýchá skutečně. Oči má zavřeny, — spí tichý, tuhý spánek — on žije!

Ale matka nespí. Celý večer a celou noc poslouchá dýchání svého dítětě, jež co dál stává se silnějším a pravidelnějším, i očekává netrpělivě oné chvíle, až se dítě probudí.

Již se rozednívá; dítě otevřelo oči. Dřívější hubenosť sice nezmizela, avšak líčka zčervenala, Justín vypadal čilý a zdráv, a z očí zářil mu plamen nového života. Dítě chtělo píti a pije dlouhým douškem. Pak chce vstáti a choditi po světnici, — ač doposud bylo vždy chromé; ale matka, kteráž dne včerejšího pod tíží bolesti své tak velikou dů-

věru v blahoslavenou Pannu skládala, neodvážila se nyní ve štěstí svém pomýšleti na úplné uzdravení. Proto odporovala častým prosbám dítěte a zdráhala se vzíti je z kolébky.

Každý okamžik žádalo více jísti — a následující noci bylo opět tak tiché, jako noci předešlé. Když se rozednilo, odešel otec i s matkou do práce; Justína však nechali spáti v kolébce. Když matka, vrátivši se z práce otevřela dvéře, první pohled její obrácen byl ku kolébce. Než — jak se dolekala, — kolébka byla prázdna. Kde pak jest dítě? Justín vstal sám z kolébky a chodil docela vzpřímený po světnici sem a tam.

Dítě od narození chromé — chodilo! Co při tom pociťovala matka, to posoudí toliko srdce mateřské. Výkřik radosti vydral se ze rtů jejích. Chtěla běžeti k dítku, aby je vzala do náručí; avšak kolena se jí třesou, štěstím překonána klesla téměř ve mdloby. Jakás bázeň podivná mísí se v její radosť.

„Dej pozor, upadneš!“ volá na hošíka. Justínek však neupadl, jak matka se obávala, vždyť Maria ho včera uzdravila, ale běžel do rozpjaté náruči matčiny, jež prolévajíc slzy radosti dítko své blaženě k srdci tiskla.

Když pak otec vracel se z práce, slyšel již zdaleka volání své manželky: „Vidíš, že Justínek neumřel, a že ho nejsvětější Panna zachránila!“

Zároveň dostavila se i sousedka, jež byla chystala již pro dítě rubáš, nechtěla ani svým očím věřiti, i volá též plna údivu: „Ano, jest to on; —

jest to skutečně ten ubohý Justínek. On žije, — jest uzdraven.“

A nyní nastala chvíle nejvroucnějších díků. Všichni padli na kolena; i tomu dítku sepjala matka ručky a pozdvihla je k nebesům. Společná modlitba díků nejvřelejších povznášela se vzhůru k nebesům k Matce milosrdenství.

Dr. Peyrus, jenž léčil ho před zázračným uzdravením, veřejně doznal, že věda lidská nedovede zázračného tohoto uzdravení vysvětliti, a podobně uznati musili i Dr. Dozous a professor Dr. Vergez zkoumavše úředně celou tuto událosť, že uzdravení toto sahá nad rozum lidský, jsouc způsobeno dojista mocnou rukou Boží. Tři okolnosti při celém tom uzdravení jsou prý dle mínění jejich nevysvětlitelny: Studená koupel, čtvrt hodiny trvající, rychlé uzdravení a okamžitá schopnosť k chůzi.

Zvláště Dr. Vergez vyslovil se otevřeně, že studená koupel, do které ponořeno bylo dítě, byla by dle všech pravidel a zkušeností lékařských přirozeným způsobem nutně musila přivoditi smrť.

„Neboť ačkoliv studené koupele,“ pravil, „při silné zimnici velmi jsou prospěšny, musí se přece při jich užívání velmi opatrně jednati, nemá-li nastati nebezpečí smrti. Jak známo nesmí studená lázeň déle trvati než několik minut, poněvadž přílišná zima, dlouhou koupelí vzešlá, nedala by vzniknouti teplu v těle lidském a takto by celému ústrojí nanejvýš uškodila. Matka tato však déle než čtvrt hodiny držela dítko své ponořené ve vodě ledové, chtíc dosáhnouti uzdravení prostředkem,

vědou lékařskou úplně zavrženým, a ejhle, přece toho dosáhla. Neboť po malé chvíli dítko upadlo v tichý hluboký spánek, ze kterého teprve za 12 hodin procitlo. A by uzdravení toto ukázalo se ještě zřejměji, povstalo dítko, jež dosud choditi neumělo a nemohlo, samo z kolébky své, chodíc s takovou jistotou, jakoby ani nikdy před tím nebylo nemocno bývalo. Je tedy uzdravení toto pravým zázrakem!“ —

I jiná zázračná uzdravení, jež na rozličných místech v touž dobu se udála, zvěstovala jasně moc a dobrotu Boží.

Paní jedna po dvacet let úplně hluchá, nabyla pojednou opět sluchu; — jakýs člověk, jenž úrazem ochroml a dlouhý čas již chromým byl, náhle ozdravěl, — a podobně mnoho jiných neduživců, hledajících pomoci u zázračného pramene, odměněno bylo dokonalým uzdravením. Ký div tedy, že posvátné místo, dějiště to zázraků tak patrných a četných, stávalo se čím dál věhlasnějším, a také řady cizinců, toužících po uzdravení, rostly vůčihledě.

Uvedeme ještě jeden případ zázračného uzdravení: Jistá paní z Lurd, Blaisette Soupenne, trpěla již po mnoho let těžkou chorobou očí, kterážto choroba způsobila znenáhlé oslepnuti. Oči její za neustálého píchání jen slzely, a úplně převrácená víčka její neměla ani brv, ale byla plna vředů. Marně omývala si na radu lékařů mnoho a mnohokráte oči studenou vodou, používajíc všech předepsaných prostředků; navštěvovala i rozličné věhlasné lázně, aby nabyla aspoň částečné úlevy v bolestech

svých. Ale nic to všechno nepomáhalo. Jsouc takto opuštěna od vědy lidské a bez rady a pomoci proti strašlivé své nemoci, utekla se konečně k Matce milosrdenství, jež u zázračného pramene tolik dobrodiní ubohému lidstvu skýtala. —

Hned po prvním omývání vodou z pramene pocítila velké ulehčení, po druhém pak omytí následujícího dne zmizela choroba úplně. Oči již neslzely, víčka nabyla opět přirozené tvářnosti, vředy zmizely, a vypadalé brvy po krátkém čase opět narostly.

Byli tázáni lékaři, aby se o tomto případě vyjádřili. A jak zněl jejich úsudek?

„Působení moci nadpřirozené jeví se rozhodně u tohoto uzdravení a to tím nápadněji, poněvadž uzdravení to stalo se rychle a úplně. Nastalo tu úplné oživení nejen vnitřního ústrojí očního, ale i zevnějšího. Má pak vyléčení této choroby veliký význam, neboť choroba tato sama sebou těžce je vyléčitelná, v tomto případě pak nabyla takových rozměrů, že by byl musil zakročiti ranhojič, aby podnikl operaci na sliznicích víček očních aneb aspoň aby vypálil živé maso a různé nárostky.“

Takové a podobné případy opakovaly se nyní často a často, a příkaz nebeského zjevu „Umyj se v prameni“, splňoval se v nejrůznějších případech zázračných uzdravení.

40. Zjevená bytost oznámila své jméno.

Když bylo zmizelo nebeské zjevení v poslední den z oněch čtrnácti, tu pojal Bernadettu zvláštní

nevýslovný zármutek, neboť čistou a nevinnou duši její naplňovala neustále trapná nejistota, bude-li jí ještě někdy přáno, aby pohleděla v tvář zjevu tak líbezného a spanilého. Až doposud nezjevil jí zjev svého jména, nevěděla tedy, kdo to je a proč se zjevuje. Všeobecně se již mělo za to, že to sama nebes Královna, blahoslavená Panna Maria, ale přece s jistotou nemohl to nikdo říci.

Jakási temnota, zasmušilosť naplňovala duši ubohého děvčete, a tomuto duševnímu stavu jejímu podobala se i příroda; krásné sluneční dny minuly, po nebi honily se divoké mraky, z nichž tu a tam padal i sníh. I podobalo se, jakoby se vracela zase zima.

Neutěšená příroda, neutěšeně v duši Bernadettině.

A přece Bernadetta měla jakési tajné tušení, a v duši její doutnala jiskra naděje, že opět spatří krásnou paní v jeskyni Massabiellské, ano měla naději, že paní ta oznámí jí konečně i své jméno, po němž nejen ona, nýbrž všichni tak nezměrně toužili.

Navštěvovala proto jeskyni dosti často, nepociťovala však již v nitru svém onoho hlasu a moci tajemné, která ji dříve silou neodolatelnou na místo ono pudila. Nespatřila již nadzemského onoho světla a neuslyšela také hlasu tak mile a něžně ji volajícího, a nevýslovným blahem ji naplňujícího.

Uplynulo mnoho dní a přiblížil se slavnostní den „Zvěstování Panny Marie“; onen den, ve který kdysi andělský posel Boží, ozářen světlem nebeským, zjevil se pokorné panně v Nazaretu a po-

zdravil ji jakožto „milostiplnou a požehnanou mezi ženami“ dodávaje převýznamná ona slova „Pán s Tebou“. Uvažujme dobře tato slova andělského pozdravu a pak poznáme také plně význam všeho následujícího.

V slavnostní tento den 25. března ozval se v nitru Bernadettině opět onen hlas, jenž pudil ji neodolatelně k místu zázračnému. Bez váhání vydala se ihned na cestu ke skalám Massabiellským. Zářící naděje proměnila tvář její, neboť srdce její tušilo, že opět uvidí vznešenou paní.

Když lid spatřil Bernadettu ubírati se k jeskyni, rozléhalo se hned volání: „Bernadetta jde k jeskyni!“ Jeden zvěstuje to druhému, a ze všech domů vycházejí lidé a chvátají přímo k jeskyni, aby tam došli zároveň s Bernadettou.

Když dospěla Bernadetta k místu zázračnému, spatřila tam nemalý zástup shromážděného lidu, puzeného sem snad těmiž city jak ona. Také nebe se vyjasnilo opět, sníh byl již roztál, obloha čistá bez mráčku, a vycházející slunce rozlévalo zlatou zář po zasněžených vrcholkách hor Pyrenejských.

Uprostřed zástupu bylo viděti také mnoho těch, kteří již před tím uzdraveni byli vodou zázračného pramene; byl tu lamač Ludvík Bouriette, paní Blaisette Soupenne, Augustin Bordes dříve chromý, vdova Crozatova, jež nabyla sluchu, Benedikta Cazeauxova, vyléčená z horečky, a mnozí jiní. —

Právě na tento den pěje katolická církev v ranních hodinkách svých velmi významná ona

slova: „Tehdáž otevrou se oči slepých, i uši hluchých otevřeny budou; tehdáž poskočí kulhavý jako jelen . . ., neboť vyprýští se vody na poušti a potokové na pustině.“

Tato slova prorokova vztahovala se právem na zázračně uzdravené, kteří tu jako svědkové přítomni byli.

Však i jiná slova, jež církev svatá modlila se na ten den v hodinkách svých, podivuhodně shodovala se s událostí dnešního dne u jeskyně Massabiellské. Toho dne pěla církev v hodinkách svých slavnostních: „Svatá a neposkvrněná Panno! Nevím, jakými chvalozpěvy měl bych tě zvelebovati; neboť jsi ve své lůno pojala toho, jehož nebesa obsáhnouti nemohou!“

A dále pokračuje církev svatá o slavnosti Zvěstování Panny Marie a pěje ve svých modlitbách:

„Radujte se se mnou všichni, kteří milujete Pána, že od své maličkosti zaslíbila jsem se Všemohoucímu, a že vyšel Bůh člověk z lůna mého. Blahoslaviti mne budou všichni národové, že vzezřel Bůh na nízkosť děvky svojí, a že se narodil Bůh-člověk z mateřského lůna mého.“

A konečně radostné zpěvy církve svaté, jež pozdravují Pannu vznešenou pozdravem anděla: „Zdrávas Maria, milostiplná, Pán s tebou, požehnaná ty mezi ženami.“

Tak tedy oslavovala církev sv. blahoslavenou Pannu Marii o její slavnosti, a právě v tu dobu, co kněžstvo modlilo se své hodinky, v tu dobu pro-

mluvila nebeská paní v jeskyni a zvěstovala Bernadettě své jméno.

Když Bernadetta, přišedši na obvyklé místo, poklekla, ocitla se opět ve slastném vytržení, zazářila oním tajůplným leskem, a zdálo se nejinak, než jakoby celá její postava v nějakou vyšší oblasť slávy se pozvédala. Planoucí oči její s rozkoší nevýslovnou upíraly se do výše, a ona opět zří nebeskou paní v podivné její svatozáři, nejdokonalejší to obraz spanilosti a lásky, jemuž na světě rovného nenajdeš.

Dívka byvši již dříve několikráte vybídnuta duchovním správcem, aby otázala se nebeské paní po jménu jejím, učinila tak jako poselkyně církve svaté, řkouc prosebně k nebeskému zjevu: „Ó milá paní! Buďte tak laskava a povězte mi, kdo jste a jak se jmenujete?“

Po těchto slovech zazářila krása podivné paní ještě více, zdálo se, že něžným úsměvem dítku odpovídá, žádoucí odpovědi mu však nedává.

„Ó paní má, nezjevíte mi jména svého?“ prosí Bernadetta snažněji.

Zdá se, že krása vznešené paní mnohem více září při druhé prosbě této, — avšak vznešená paní neodpovídá na otázku dítěte, jen nevýslovně vlídný úsměv pohrává jí na rtech. Bernadetta plna důvěry prosí vroucně po třetí:

„Ó drahá paní, povězte mi přece své jméno; rcete, kdo jste a jak se jmenujete!“

Tu zdá se, že krása vznešené paní nabývá ještě vyššího stupně slávy nebeské. Prosba dítěte

líbí se jí, avšak mlčenlivosti své přece nikterak nepřerušuje. A když dítko opět hlasu svého pozvedá k nebeské paní, s rukama sepjatýma a s tváří nekonečně blaženou před ním stojící, rozpíná ona složené ruce své, při čemž se růženec se zlatým řetízkem a úbělovými alabastrovými zrny smekl na pravé rámě její; roztahuje pak ruce, spouští je k zemi, jakoby chtěla celému světu ukázati ty milostiplné ruce své, a pozírajíc s nevýslovnou vděčností k nebesům pronáší slova:

„Já jsem Neposkvrněné Početí!“

Po těchto slovech zmizela, bez obvyklého úsměvu a pozdravu, jímž přešťastné dítko vždy na rozloučenou oblažovala. Bernadettě však utkvěl úchvatně vznešený ten vzor nebeské krásy nesmazatelně v duši.

Dívka opuštěna jsouc vznešenou Paní, neviděla opět ničeho kromě zbožného zástupu a pustého výklenku skalního. Jen libý klokot vlnek zázračného pramene zdál se ji přívětivě pozdravovati; i vzchopila se a plna jásající radosti spěchala k panu faráři, aby mu oznámila, že konečně Zjevení oznámilo své jméno. Malá pastýřka slyšela tehdy slova „Neposkvrněné Početí“ poprvé, a poněvadž smyslu jejich nerozuměla a nechápala, namáhala se na zpáteční cestě všemožně, aby snad z paměti jí nevymizela. —

41. Prefekt Massy a ministr Rouland.

Neobyčejná událosť nebeského Zjevení, jež nedala se již popírati, rozmnožila a oživila víru a nábožnosť obyvatelů celého okolí. První onen pla-

mének hořící svíce, jenž zasvitl v jeskyni uprostřed starých skal, vzrostl záhy v celé moře světel, jež uchvátilo každé srdce nezkažené a nezatvrzelé. Nesčetné množství nevěřících obrátilo se na víru Kristovu, hříšníci činili pokání, lichváři a zloději navraceli majetek nespravedlivě nabytý, mnohá pohoršení odstraněna. A když přiblížil se čas velikonoční, tlačil se lid u velikém množství ke zpovědnicím, aby očistil se z hříchů a přijal svého Spasitele.

Na druhé však straně vzplanul těmito událostmi a účinky vztek pekelného nepřítele, jenž vší mocí snažil se uškoditi nějak božským zázrakům a jich účinkům. Chtěl je zničiti úplně, avšak marná snaha.

Baron Massy byv o všech novějších událostech dopodrobna zpraven a maje za to, že se musí přece nějak přísně zakročiti proti této „pověře“, ocital se v nemalých nesnázích, nevěda, jak by se zdarem měl si u věci té počínati.

Ale nač lámati si příliš hlavu?

„Ať rozhodnou vyšší úřady,“ myslil si prefekt a proto dopsal tehdejšímu ministru osvěty Roulandovi, aby mu poradil, co by měl v té věci činiti.

Ministr Rouland nemálo si zakládal na své důstojnosti a moudrosti a nevěřil pranic v zjevení lurdská; neměl také o nich pro značnou vzdálenosť od Lurd jasného názoru, neboť zprávy, podávané jinými, nebývají vždycky úplně spolehlivy. Proto ani chvíli neváhal přisvědčiti prefektovi, že vše to

jest jen pověra, a nenapadlo mu ani, aby všechno dal důkladně vyšetřiti. Jemu šlo jen o to, aby celé té pověře a ztřeštěnosti lidu učinil konec, chtěl však počínati si velmi moudře, aby se nějak neunáhlil a sobě neuškodil; proto odepsal baronovi Massymu takto:

„Vážený pane prefekte! Vaše dvě psaní ze dne 12. a 26. března týkající se domnělých zjevení Matky Boží jsem obdržel. Uváživ vše důkladně, myslím, že třeba, aby se ono řádění zamezilo, poněvadž mohlo by konečně jen zájmům katolického náboženství uškoditi a náboženský cit v obyvatelstvu oslabiti. Dle právnického stanoviska nesmí nikdo bez společného povolení úřadů světského i církevního zříditi nějakou modlitebnu nebo jakoukoliv budovu veřejně úctě Boží zasvěcenou. Protož máme dle znění zákona úplné právo uzavříti ihned onu jeskyni, z nížto nyní utvořena jest jakási kaple. Nezdá se mi však radno, aby se zakročilo násilím, jelikož by snad mohly z toho vzniknouti povážlivé nepříjemnosti. — Proto bylo by asi nejlépe, kdyby se blouznivému dítku přístup k jeskyni docela zamezil, a kdyby se učinila taková opatření, jakýmiž by bylo lze odvrátiti všeobecnou pozornosť od oné věci záhadné, čímž by návštěva jeskyně co den ochabovala, až by konečně sama sebou přestala. Jestiť toho také potřeba nevyhnutelná, abyste se s duchovenstvem dohodl. Kladu Vám to co nejvřeleji na srdce, abyste o této věci choulostivé se samým biskupem promluvil; i splnomocňuji Vás tímto, abyste mu ve jménu mém sdělil, že já jsem

toho mínění, aby se na lehkou váhu nebrala ona záležitosť, jež by zlomyslníkům snadno mohla býti příčinou k novým útokům na kněžstvo.“

42. Prefekt Massy a biskup.

Následky oné odpovědi ministrovy ihned se ukázaly. Jak si toho přál ministr osvěty, tak jednal krajský prefekt, jehož jsme již poznali jako rozhodného, rázného a neoblomného muže. Odebral se k biskupovi, aby s ním promluvil ve smyslu obdrženého rozkazu. Bylo to v pondělí velikonoční.

Prosilť snažně biskupa, aby Bernadettě naprosto zapověděl všeliký přístup k jeskyni; dovozoval mu opravdovou výmluvností, že takové kejklířství a podvodnictví u veliké nebezpečí přivádí zájmy náboženské, a že podobné věci velmi škodlivě působí na každého, kdož se poctivě vynasnažuje učení katolické víry uvésti ve spojení se zdravou filosofií a s názory moderními.

Biskup, jehož povahu a smýšlení již jsme též poznali, byl muž důvtipný a pravověrný; měltě též v ošklivosti všeliké kejklířství a každý podvod, jsa odhodlán takovéto věci veškerou mocí své důstojnosti potlačovati. I on uznával, že pověrečné řádění nesmírně škodí zájmům náboženským, že by se však katolické učení mělo přizpůsobiti nové filosofii a moderním zásadám, s tím se biskup nikterak nesnášel. Věděl také dobře, že slova: „Vyžadují toho zájmy náboženské“, „náboženský cit lidu jest v nebezpečí“, — to vše že jsou jen oblíbené frase novomodní, jimižto se vždy proti pravdě a proti

církvi katolické bojuje; — že jest to jen vývěsný štít, za nímž se zášť a nenávisť proti téže církvi ukrývá. Jako dříve nesvolil biskup k naléhání nadšeného lidu, aby zázraky úředně stvrdil, tak i nyní nevyhověl žádosti prefektově, aby ony zázraky zavrhl. Setrvalť na dřívějším úmyslu svém, že o té věci nerozhodne, dokud nenabude o všem důkladné známosti; i ponechával tedy budoucnosti rozřešení této otázky záhadné.

Mnohými důvody přemluvil konečně prefekta, že slíbil nepoužívati žádného násilí, dokud církevní úřad o lurdských událostech nerozhodne; aby pak biskup též dobrou vůli osvědčil, přislíbil prefektovi, že na Bernadettu sám bude působiti. A takto se biskup s prefektem rozešli.

Zakázati docela malé pasačce návštěvu jeskyně, k níž s hůry táhl ji hlas nebeský, toho biskup nemohl a nesměl; neboť takto byl by zasahoval do nejsvětějších práv jejího svědomí. Co mohl a směl učiniti, to učinil.

Nařídil totiž faráři lurdskému, aby měl Bernadettu k tomu, by své návštěvy u jeskyně dle možnosti dobrovolně obmezila a jen tenkráte aby tam docházela, kdy onen hlas tajůplný bude ji k tomu vyzývati.

Tím podařilo se biskupovi odvrátiti prefekta alespoň na nějaký čas od násilností. Neboť přes všechnu svou rozhodnosť a dychtivosť zničiti nenáviděnou pověru ostýchal se baron Massy, jako vůbec všichni jeho úředníci, jednati rozhodně a

užiti násilí, a takto měli protivníci vždy ruce svázány, kdykoliv se chystali proti zázrakům něco podniknouti.

43. Zázrak s hořící svící.

Tentýž den, totiž v pondělí velikonoční dne 5. dubna, kdy prefekt Massy odebral se k biskupovi tarbskému dohodnout se s ním ohledně násilného zakročení proti Bernadettě a proti celé „pověře“ té, pocítila Bernadetta v nitru svém opět onen hlas Matky Boží, i odebrala se k jeskyni, jsouc doprovázena velikým zástupem lidu. Zvláštním řízením Božím stal se takto pravý opak toho, čeho žádal sobě prefekt a to ještě dříve, než došel k biskupovi. Velké zástupy lidu časně z rána již shromažďovaly se u jeskyně, ačkoliv nikdo nevěděl, že též Bernadetta téhož dne přijde na posvátné místo a že ještě jednou zjeví se svatá Panna.

A vnitřní onen hlas, jenž pudil Bernadettu k jeskyni, nesklamal jí. Jako jindy tak i dnes otevřela se nebesa a „Neposkvrněné Početí“ — nejsvětější Panna, sestoupila k ní ve slávě nadzemské a u velebnosti neskonalé.

Kromě zjevení však udal se zázrak, jenž veškerý zástup více jak všechny předchozí zázraky ohromil a o nadpřirozené povaze vidění na novo přesvědčil.

Bernadetta totiž měla s sebou toho dne velikou hořící svíci voskovou a klečíc držela ji tak, že dolní konec její opřen byl o zemi, druhý pak hořící konec držela v sepjatých rukou svých. Jsouc opět u vytržení, patřila na blahoslavenou Pannu

v nebeské kráse její a pozdvihujíc ve zbožném zanícení svých rukou, necítila, že přišly prsty její až k samému plameni hořící svíce. Plamen řídě se vánkem mírného větru, plápolal mezi prsty polootevřenými brzy na tu brzy na onu stranu. Bernadetta však ponořena jsouc v nazírání na bytosť nebeskou, zůstala nepohnuta, nepozorujíc ničeho, co se s ní děje. Avšak přítomný lid naplněn byl úžasem, když viděl, kterak plamen prodírá se mezi prsty, a — Bernadetta toho ani nepozoruje; protož se tlačil k Bernadettě, aby mohl lépe viděti, co se tu děje.

Mnozí vidouce, kterak plamének svíce proplétá se prsty dítěte, počali úzkostlivě volati: „Spálí se! . . . Spálí se!“ I chtěli hořící svíci vzíti jí z rukou, jiní však v tom bránili a pravili: „Nechte jí, ona necítí ohně! Počkejme raději, co se dále stane.“

Tomuto zvláštnímu divadlu byli mimo jiné přítomni také výběrčí daně Estrade a lékař Dozous. Od něho právě je zaznamenána tato podivná příhoda. Vypravuje o tom takto:

„Všecek jsa udiven nad tímto zvláštním zjevem, hleděl jsem zameziti, aby před časem nebyl tomu učiněn konec. S hodinkami v ruce mohl jsem po celou čtvrť hodiny důkladně vše pozorovati. Dokončivši Bernadetta svou modlitbu, vstala, majíc se k odchodu. Já však zadržel jsem ji na okamžik, prohlížel jsem co nejdůkladněji její ruku, však nenašel jsem ani nejmenšího poranění. Chtěl jsem nyní jako náhodou přiblížiti hořící svíci k její ruce,

avšak Bernadetta utrhla rychle ruku a vzkřikla: ‚Ale pane, vždyť mne spálíte‘!“

Rozumí se, že i ostatní přítomní obklopili nyní Bernadettu, prohlíželi její ruce důkladně, ale neshledali ani nejmenší známky nějakého popálení.“

„To je div, to je zázrak!“ voláno nyní se všech stran, a mnohému diváku mocným pohnutím vyhrkly slzy.

O tomto zázračném případě rozepisuje se také slavný lékař Dr. Boissarie ve knize „Lurdy a jejich dějiny se stanoviska lékařské vědy“. Tam píše:

„Tento případ býval často sdělován neúplně; abychom jej mohli dokonale oceniti, jest nám míti na zřeteli dvojí: Bernadetta ohně necítila a neměla popáleniny. Bernadetta mohla ovšem po dobu své ekstáse pozbýti citlivosť pro jakoukoli bolesť, to je zjev, jaký se objevuje také při čivních nemocech, při umělém uspání atd. Bezcitnosť tedy nikterak neodporuje zkušenosti, a může nastati za jistých fysických podmínek a lze ji tedy přirozeným způsobem vysvětliti. Avšak následkem žáru povstává vždy popálenina, rozrušení tkaniva, ať již je při tom pocit bolesti čili nic. Dotkni se rozžhaveným železem mrtvoly, zuhelnatí tkanivo, dotkni se jím uměle uspaného, tedy ho spálíš. Drž čtvrť hodiny ruku nad hořící svící, tedy pokožka, kůže, ano i části hlouběji ležící zčernají a se spálí, ať jsi sobě toho vědom čili nic. A kdyby se všechna možná vysvětlení hledala, kdyby se všemožné dohady činily, přece nebude nikdy možno přirozeným způ-

sobem vysvětliti, jak to přišlo, že ruka Bernadettina zůstala neporušena.“

Takový úsudek z péra lékaře Dra. Boissarie, tedy odborníka, má zajisté velikou důležitosť; poznáváme tu, že věda lékařská onoho případu s hořící svící přirozeným způsobem vysvětliti nedovede.

Rovněž důležito, že div ten stal se před očima velikého množství diváků.

Toho dne právě napadlo starostovi lurdskému, aby dal spočítati všechny návštěvníky jeskyně; proto dal obsaditi všechny cesty a chodníky, vedoucí k jeskyni, a nařídil svým zřízencům, aby odcházející od jeskyně počítali.

I napočítáno bylo v to pondělí velikonoční 9060 osob, z nichž bylo jich 4288 z Lurd samých. Tito lidé nebyli ovšem všickni přítomni onomu zázraku, poněvadž mnozí přišli k jeskyni později, přece však vidělo div ten veliké množství, hlavně pak ti, kteří stáli úplně blízko.

Z tohoto velikého počtu návštěvníků v pondělí velikonoční lze souditi, že lid putoval k posvátnému místu již takřka v davech a to i tenkráte, když se ani nevědělo, půjde-li Bernadetta k jeskyni čili nic. Jestliže však ji spatřili ubírati se k jeskyni, tu teprve hrnuli se se všech stran za ní, vždyť mnozí z nich pokládali se za šťastny, mohli-li se k Bernadettě přiblížiti anebo s ní u jeskyně se modliti.

44. Zbožné nadšení pro jeskyni Massabiellskou.

Ač zmizela Panna nejsvětější ve výšinách nedozírných a nebe takto otevřené opět se zavřelo,

proudil přec neustále pramen zázračný, důkaz to dobrotivé lásky nebes Královny, jež tu v pravdě byla se zjevila. Ale také ono zbožné nadšení pro místo ono zázračné, vzplanuvši v srdcích prostého ale dobrého lidu, neutuchlo. Tiše, bez povyku, bez lomozu a bez všelikých nepořádků, ale za to se srdcem tím větší láskou roznícenym, putovali i na dále zbožné davy k zázračné jeskyni Massabiellské, vysílajíce k nebi vroucné prosby a zpěvy ku cti Neposkvrněného Početí. Marné bylo tudíž počínání policie a úřadů, slídících po něčem, co by snad bylo státu na škodu, neboť hluboká a posvátná sebranosť mysli spolu s nejvzornějším pořádkem ovládaly vždy veškeré to shromáždění.

Hned po prvém zázraku, kterýž se udál s Ludvíkem Bourriettem, vydlabali lamači na strmém úbočí vedoucím k jeskyni několik stupňů. Nyní však usilovali o to, aby učinili stezku tu mnohem prostrannější. Stálo to ovšem mnoho práce obtížné a namáhavé, mnoho času a výloh, ale zbožní a stateční dělníci lurdští v hodinách večerních ještě, navrátivše se již unaveni z díla denního, prací tou se zaměstnávali, odtrhujíce a odstraňujíce balvany, aby takto cesta k jeskyni stala se co nejvíce pohodlnou. Ještě za tmy noční bylo mnohdy dělníky tyto viděti, kterak tam na úbočí strmého pahorku hbitě dlabají, s kolečky vzhůru dolů jezdí, díry do skály vrtají, jež střelným prachem naplňují a takto mramorové i žulové skaliny trhají. Chtěliť snadnějším učiniti přístup ku milostnému místečku nebeské paní a urovnati k němu cestu poutníkům.

Ale kdož pak jim za to platil? — Ptejme se jich a oni nám odpoví: „Nejsvětější Panna.“ Jak krásná to odpověď!

Hle, již se vracejí z této práce domů k odpočinku; a co vidíme! všichni sestupují dolů k jeskyni a vykonávají tam společnou modlitbu, aby si vyprosili od blahoslavené Panny požehnání pro dnešní noc a ku práci zítřejší.

Také jeskyně nabývala ponenáhlu docela jiné tvářnosti. Již po delší dobu hořívalo tam na počesť Královny nebes veliké množství voskových svic; nyní však přinášeli zbožní poutníci na důkaz svého uznání za obdržené milosti rozličné vásy (nádoby) s umělými i přirozenými květinami, obětovali tam sošky „blahoslavené Panny“ a mnohé jiné dary.

Aby pak těchto předmětů uchránili před nepředvídanými nehodami, jež v tlačenici lidu snadno mohly povstati, učinili dělníci před jeskyní malé zábradlí dřevěné.

45. Podivuhodné působení jeskyně na mrav lidu.

Mnohé osoby, jež na přímluvu blahoslavené Panny Marie lurdské zvláštních milostí obdržely, prokazovali česť „Panně mocné“ zvláštním způsobem; donášeli do jeskyně zlaté křížky a řetízky, aniž se starali o to, kdo tyto oběti drahocenné bude tam opatrovati. Spoléhaliť docela na zbožnosť věřícího lidu; a žádný zloděj se neopovážil drzou rukou sáhnouti po těchto obětovaných předmětech, z nichž mnohé cenou i vzácností vynikaly.

Sotva že se rozhlásila zpráva o rozkazu „vznešené Paní“, aby u jeskyně byla vystavěna kaple, již věnovány byly také velké dary; mnoho tisíc zlatých leželo pod širým nebem, aniž toho kdo hlídal, a přece nebylo nic ukradeno. I nejhorší zloději, loupežníci a darebáci neodvážili se na tomto místě k nějakému bezbožnému činu, ač byli jinak dosti bohaprázdní a opovážliví, drancujíce i v sousedních kostelích, jak to před několika teprve měsíci byli ukázali. Jak zázračnou a neslýchanou byla tato svatá bázeň, jež i nejzvrhlejšího člověka na místě tom jímala! Zdaž nemusila však tato okolnosť působiti také mocně na obyvatelstvo celého okolí? A což, povážíme-li častá ona zjevení nadzemská, podivuhodná vytržení Bernadettina, a nesčíslné zázraky, jako: vytrysknutí pramene, uzdravení beznadějně nemocných, mrzáků a zázrak s hořící svící? Věru nelze se diviti, že všechny tyto zjevy měly účinky dalekosáhlé, uchvacujíce člověka sebe bezbožnějšího a sebe zvrhlejšího jakýmsi pocitem svaté bázně.

Proto také dovedeme si vysvětliti, proč světské úřady v Lurdech, ač plny horlivosti a vyhrůžek proti nenáviděné „pověře“, přece ještě pořád váhaly násilně nějak zakročiti. Osvícení tito pánové na venek ovšem ukazovali jen pohrdání vším, co jen poněkud bylo ve spojení s jeskyní Massabiellskou a se zázraky, uvnitř však byli zajisté také mocně dojati všemi těmi událostmi, jsouce naplněni tajemnou jakousi bázní, zvláště při zázračných uzdraveních, kde páni tito s těží jen dovedli utajiti

vnitřní jakýs strach a rozčilení. Člověk ve vysokém úřadě postavený a vznešený, dovede arciť takovým dojmům spíše odporovati než zločinec v nízkosti své, ale přece jest velevýznamno, že mocní oni pánové po celý čas, kdy zjevení se dála, cítili se jaksi bezmocnými, neodvažujíce se k nějakému násilnému zakročení.

Působnosť zázračných událostí v jeskyni Massabiellské byla však ještě větší; nejen že zloději a lupiči báli se vztáhnouti rukou svých na poklady, na zázračném onom místě uložené, ještě více! Všechny zločiny vůbec událostmi těmi jako zažehnány. Neboť v celém tamějším okresu za onoho půl roku, kdy dála se v Lurdech známá zjevení, nebylo spácháno ani jediného zločinu, rovněž ani jediný zlosyn nebyl odsouzen, případ, jemuž sotva našli bychom rovný.

Nebyl to vpravdě zázrak? Odkud to? Ano, byl to vskutku zázrak, jenž každého i sebe lehkomyslnějšího křiklouna mohl přivésti k vážnému přemýšlení.

Lassere, slovutný dějepisec Lurd, vysvětluje nám podivuhodnou věc tu. Nechtělať blahoslavená Panna dopustiti, aby ono místo poutní, jež právě mínila založiti, již ve svém počátku nějakým zločinem bylo poskvrněno. A je-li jedním z nejkrásnějších práv i králů pozemských, že mohou dáti milosť odsouzeným zlosynům, což obzvláště při nějakých slavnostech, na př. při nastoupení vlády se činívá, pak poskytla Královna nebes, mocnější nade všechny krále pozemské, onomu kraji,

kde se zjevila, onu ještě větší milosť, že vůbec žádného zločinu nebylo spácháno a rovněž ani jediný zlosyn odsouzen v době, kdy se zjevila.

46. Opět zázračné uzdravení.

Také uzdravení tělesná, zázračným pramenem způsobená, byla neslýchána a nikterak neustávala.

Jedním z nejnápadnějších uzdravení, jež v tuto dobu se udála, bylo toto:

V Nay, městečku sousedního okresu dolních Pyreneí, žil patnáctiletý hoch jménem Jindřich Bousquet, jehož zdraví bylo ve stavu přežalostném. Následkem silné a dlouho trvající horečky utvořil se mu na pravé straně krku vřed, jenž ponenáhlu vyplnil veškeru prostoru mezi tváří a prsoma. Chlapec se častokráte svíjel bolestí.

Vyhlášený lékař z Naye, pan Subervielle, rozřízl onen vřed asi za čtyři měsíce po jeho vzniku; i vyteklo z něho nesmírné množství hnisu vodnatého. Nemocný však neozdravěl. Rozmanitých prostředků užíváno bez výsledku; proto radil lékař, aby se ještě použilo léčivých zřídel. Ale tato zhola nic neprospěla, ba naopak neduh se ještě zhoršil, ana se rána mnohem více zanítila, a přes celou hořejší část pravého prsu a po celé pravé straně krku ponenáhlu tak se rozšířila, že i tvář byla již ohrožena. Mimo tento vřed ošklivý, jenž neustále hnisal, utvořily se ještě dva dosti veliké vředy žlazové.

Takto vedlo se onomu chlapci ubohému, když pojednou uslyšel o zázračných účincích vody z je-

skyně lurdské, a když pojal úmysl vzíti k této vodě své útočiště.

Chlapec byl by rád putoval pěšky do Lurd, avšak síly jeho mu nedovolovaly. Protož i rodiče své svolení mu odepřeli. Ale zbožný chlapec neupustil od své pevné naděje, že Matka Boží, jež se Bernadettě zjevila, zajisté ho uzdraví. I poprosil tedy sousedku, kterážto se na cestu do Lurd chystala, aby mu tam v jeskyni trochu té vody nabrala. Sousedka mu jí skutečně donesla. Bylo to dne 28. dubna o slavnosti Ochrany sv. Josefa.

Bylo asi osm hodin večer; chlapec ubíral se na odpočinek, dříve však poklekl a vysílal vroucí modlitby k Matce milosrdenství. Celá rodina — otec, matka, bratří, modlili se s ním. Potom se uložil chlapec do postele. Lékař mu častěji přikazoval, aby se nikdy neumýval studenou vodou, poněvadž by se tím jeho neduh velmi zhoršil. Ale na to hoch tentokráte nic nedbal; měl nyní něco jiného na mysli. Opatrně odstraňoval obvazky a cupaniny, jež pokrývaly ránu a krk naběhlý; pak počal umývati ránu lněným šátkem, ve vodě lurdské namočeným. A potom — pln důvěry, že Maria ho uzdraví, — usnul pevně.

Když procitl příštího rána, byla jeho naděje skutečně již splněna. Veškery bolesti jeho ulevily, rány byly zaceleny a žlaziny zmizely. Vřed proměnil se v jizvu, jež byla tak pevná, jakoby se byla ponenáhlu během času utvořila. Chlapec byl úplně uzdraven a to z nenadání, všemohoucnosť Božská vykonala v okamžiku dílo několika měsíců.

Dr. Subervielle, jenž nemocného hocha léčil, byl ovšem všecek udiven, vida ho pojednou zdravého. Jako mnozí lékaři byl také on velikým pochybovačem, nemaje mnoho víry ve věci vyšší, nadpřirozené, ale vida, co se stalo s hochem, dříve tak ubohým, vyznal jako Dr. Dozous pravdu, prohlašuje uzdravení toto veřejně za div Boží. Nemohl se však přece ještě sprostiti jakési obavy ohledně budoucnosti, řka, že se nemoc ta do osmnáctého roku může ještě vrátiti a že tedy do té doby nemůže býti bez nějaké aspoň obavy. Nebylo však znamenitému tomuto lékaři dopřáno přesvědčiti se, že obava jeho byla bezdůvodná, neboť sám za nedlouho zemřel, chlapci pak nikdy se nemoc nevrátila.

Také zpráva lékařů, již uzdraveného zkoumali, potvrzovala, že se uzdravení stalo způsobem nadpřirozeným.

„Neboť tato nemoc,“ pravili lékaři, „pochází od žlázového neduhu. Její uzdravení žádá úplné přeměny v celém ústrojí těla, — přeměny, jakáž se nikdy nestává z nenadání. Uvážíme-li proto, že nemoc tato v případě našem vyhojena náhle, pak jest nám doznati, že uzdravení toto přesahuje meze vědy a rozumu lidského a proto čítáme tento případ uzdravení mezi ony, jež nepopíratelně mají na sobě ráz nadpřirozený.“

47. Prefekt zamýšlí Bernadettu uvězniti.

Jeskyně lurdská stala se již předmětem opravdové úcty, a tím ocitali se nepřátelé čím dále tím více v nesnázích, nevědouce si rady, jak

všechno zameziti. Nejvíce starostí s těmi věcmi měl prefekt Massy. Jednak chtěl přísně zakročiti, jednak však bál se, aby tím neurazil biskupa tarbského, jehož měl ve vážnosti. Zatím však přihodilo se něco, co učinilo veliký obrat, ačkoliv to se Zjevením vlastně nesouvisí.

Prefekt měl krásné koně, jízdné i tažné. Neměl však pro ně dostatečného místa v konírně; protož si umínil vystavěti prostrannější a nádhernější konírny. Avšak neměl k tomu nikde příhodných místností; neboť nádvoří a zahrady nechtěl novými stavbami znetvořiti. Přemýšlel tedy a hledal, i našel konečně mezi svým domem a biskupským chrámem ono místo, na němž by mohl dle svého přání nové konírny vystavěti.

Bylo tam kdysi pohřebiště pro kanovníky a kněze. Ano dle starobylého podání mívaly v těch místech i mnohé rodiny šlechtické své hrobky; a byly prý tam uloženy tělesné pozůstatky mnohých mužů znamenitých.

To však prefektovi nikterak nepřekáželo, aby si právě onoho místa nevyvolil. —

Jako vždy skutkem ihned vykonal, co měl v úmyslu, tak i tentokráte ihned dal kopati základy mezi památnými hroby, a brzy objevovaly se na starém hřbitově nové konírny s kolnami. Budovy tyto stály právě naproti starým dveřím katedrálního chrámu, a to v dálce tak nepatrné, že by řehot a dupot koní zajisté bylo slyšeti až v samém kostele.

Takovéto bezohledné překročení mezí slušnosti těžce zarmoutilo zbožného biskupa. A proto ne-

opomenul domlouvati prefektovi, dávaje mu na srozuměnou, že ono místo jest posvěceno, že jest majetkem církevním, — a že on jako biskup nemůže nikterak přivoliti, aby pokoj zemřelých a modlitby živých přerušovány byly dupotem a řehotem koňským.

Marné však bylo všechno domlouvání; neboť prefekt byl neústupný. Měl přerušiti stavbu? Měl si zvoliti jiné místo stavební? — Tím by byl veřejně uznal, že se dopustil bezpráví; k tomu se však nijak nemohl odhodlati.

Ačkoli toužil šetřiti biskupa, přece nedbal na jeho domluvy, a dělníci tedy pokračovali ve své práci bez překážky. Na takovéto zneuctívání hrobů nemohl se biskup klidně dívati; i musil konečně, jelikož domluvy jeho nic neprospěly, rázně protestovati. Obrátil se přímo k ministrovi se žádostí, aby ony budovy, na místě nepříslušném vystavěné a k nemalému pohoršení příčinu dávající, zase dal rozbourati.

Prefekt se tímto rozhodným jednáním biskupovým hrozně urazil; proto se mu nyní tím více postavil na odpor.

Odebral se ihned do Paříže, aby o této věci s ministrem osobně promluvil; snažil se také získati generální radu, a dal si vyhotoviti pravomocná dobrozdání. Zkrátka — pustil se v boj zoufalý.

Vyjednávání o sporné záležitosti této trvalo několik měsíců; i byl konečně vynesen rozsudek — ve prospěch biskupův.

Veškery práce musily býti zastaveny; všechny zdi, již vystavené, musily býti rozbourány, a zemřelým musilo býti opět místo jejich odpočinku vráceno.

Avšak jaké to mělo následky?

Stalo se následkem toho, že ona shoda, v nížto žil doposud prefekt s biskupem, navždy zmizela. Prefekta se zmocnil pocit divé rozhořčenosti; a všelikým ohledům, jež míval k osobě biskupově, učiněn pojednou konec. A právě tento spor zasahuje do událostí lurdských.

Nyní chtěl prefekt vší mocí zakročiti, aby vše, co se zjevením v Lurdech souvisí, docela potlačil.

Nejvíce pociťovala Bernadetta škodlivé následky onoho sporu.

Bylať na rozkaz prefektův opět vyslýchána; neboť se domníval, že konečně přece nalezne klíč k té bráně, jež uzavírá tajemství lurdská, a že ony příhody, jež se u jeskyně staly, uznány budou za podvod a klam.

Jelikož se však těmito výslechy pravdomluvnosť Bernadettina na novo dokázala, smyslil si prefekt, že dá Bernadettu — magnetisovati. Domnívalť se, že takto vyloudí na ní nějaké tajemství.

Z nenadání objevil se v Lurdech jakýs žák onoho Mesmera, jenž byl zakladatelem nauky o zvířecím magnetismu. Dostavil se bezpochyby na rozkaz prefektův.

Magnetisující jal se tedy činiti své pokusy s Bernadettou; snažil se ji přivésti ku spánku magnetickému. Magnetisoval a — magnetisoval neustále; ale veškery pokusy jeho zmařeny byly

chladnokrevnou povahou Bernadettinou. Známo, že možno tímto způsobem někoho uspati, ale u Bernadetty se to nepodařilo, nanejvýš docíleno, že jí rozbolela hlava.

Ubohé děvče! Co všechno bylo jí podstoupiti! Než ona ochotně se všemu podrobuje, co Bůh na ni jakýmkoli způsobem dopouští.

48. Prefekt zamýšlí Bernadettu prohlásiti za — blázna.

Poněvadž se magnetické pokusy naprosto minuly žádoucího účinku, a poněvadž nebylo lze uvězniti Bernadettu jakožto lhářku a podvodnici, přemýšlel prefekt o jiném prostředku, kterýmž by mohl dosíci svého účelu. A tento prostředek brzy našel ve své moudré hlavě.

Ve Francouzsku jest dosud v platnosti zákon o pomatencích. Každá osoba, o níž dva lékaři vydali svědectví, že jest na mysli pomatena, může dle toho zákona býti vzata a do leckterého blázince uzavřena a to beze všeho předběžného výslechu — na pouhý rozkaz příslušného úřadu správního. Nešťastníku není možno se brániti.

Tohoto zákona upotřebil nyní prefekt. „Nelze-li,“ pomyslil sobě, „před právem dokázati u Bernadetty žádného podvodu, dám ji prohlásiti za blázna.“ A co v úmyslu měl, hleděl uvésti ve skutek.

Dověděl se, že se nejsvětější Panna Bernadettě opět zjevila a že jí dokonce i své jméno oznámila. Z toho si vzal prefekt vhodnou záminku, aby dal

prohlásiti, že Bernadetta je na duchu pomatena. Vyvoliv dva lékaře, poslal je do příbytku rodičů Bernadettiných.

Lékaři přišli. Aby však mohli pronésti platný úsudek, dlužno nejprve Bernadettu bedlivě zkoumati. Vždyť tu běží o celý život její; má totiž až do své smrti zbavena býti téměř všelikého obcování s lidmi. —

Lékaři poznali, jak krušná jim nastává úloha; proto zkoumali důkladně a zkoumali svědomitě. Ohledávali hlavu děvčete na všech stranách, ale nenalezli žádného úrazu, dle něhož by snad mohli souditi na otřesení mozku a z toho pocházející porušení ústrojí mozkového, jež mívá za následek pomatenosť mysli. Zkoumají útvar lebky její, ale všechno shledávají pravidelným. Kladou jí otázky, ale ona odpovídá na všechny otázky tak rozumně, že nelze na ní pozorovati pražádné choroby duševní. Vůbec nespatřují žádného porušení nebo podráždění soustavy nervové; ba naopak, mysl Bernadettina je v úplném pokoji a klidu. Bernadetta trpívala sice mnohdy záduchem, avšak nemoc tato nemívá své příčiny v porušení mozku, nýbrž — jak věda lékařská tvrdí — buď v zánětu dýchací sliznice nebo v nějaké plícní a srdeční vadě.

Lékaři všechno zaznamenali, a — jaký byl výsledek jejich zkoumání? Odeslali prefektovi zprávu, ve které dotvrzovali, že Bernadetta jest na mysli úplně zdráva.

Jelikož však Bernadetta — vzhledem ku zjevením — při svém tvrzení dřívějším trvala, a po-

něvadž oba lékaři naprosto nevěřili, že jsou taková vidění možná, tedy učinili ve své zprávě tuto poznámku: „Dosť možná, že Bernadetta trpí hallucinací,“ to jest, že podléhá klamu smyslů; „zdá se jí, jakoby něco viděla, ale není to nic skutečného.“

Zpráva lékařů zněla tedy na prospěch Bernadettin; avšak z té jediné poznámky, že snad Bernadetta přece trpí přízrakem — hallucinací, vzal si prefekt dostatečnou příčinu, aby zůstal při svém úmyslu, aby ji totiž dal odvésti do — blázince.

Ale nejprve umínil si poslati ji do nemocnice tarbské; neboť se domníval, že tam odtud snadno bude dopraviti ji do některého blázince. Lekal se sice pomyšlení na rozhořčený lid, jenž by zajisté nedíval se lhostejně na takovéto zacházení s Bernadettou; avšak upokojoval se tím, že měl po ruce — eskadronu kavaleristů, kteráž by dovedla ukrotiti rozhořčené zástupy. Nařídil tedy purkmistrovi lurdskému, aby dal Bernadettu zatknouti a pak do nemocnice tarbské odvésti. Zároveň si umínil, že zabrání věřícímu lidu shromažďovati se u jeskyně a tam se modliti, jakož i dary tam přinášeti a ze zázračného pramene píti. Proto nařídil policejnímu komissaři, aby dal vykliditi jeskyni a přístup k jeskyni aby zamezil. Aby pak jednání své odůvodnil a ospravedlnil, snažil se veřejnosť poučiti, jakoby tak jednal ve prospěch sv. náboženství.

Naskytla se mu k tomu ospravedlnění vhodná příležitosť.

Nadešla totiž doba odvodu k vojsku. Prefekt Massy měl za této okolnosti příležitosť odebrati se

do Lurd a tam mohl před představenými z celého okresu své mínění projeviti.

I proslovil tu jménem ministra osvěty k starostům řeč, ve kteréž jim dovozoval, že jeskyně lurdská byla bez povolení světského i duchovního úřadu v kapli přeměněna, a že takovéto kaple, jelikož nezákonitým způsobem zřízené, — trpěti nesmí.

„Ať nikdo z vás nemá mne v podezření, jakobych něco zlého obmýšlel,“ pravil prefekt ke shromážděným starostům. „V celém okolí každý dobře zná hlubokou úctu, jižto chovám k náboženství. Dalť jsem již o tom zajisté příliš mnoho důkazů, než aby kdo mohl pochybovati o dobrém a upřímném úmyslu mém. Pročež nedivte se, pánové, když vám oznamuji, že jsem rozkázal policejnímu komissaři, aby všechny věci, jež jsou v jeskyni, dal odnésti a u purkmistrovského úřadu uložiti, kdež bude každému, co jeho jest, navráceno. Rovněž jsem mu nařídil, aby dal všechny osoby, které vypravují, že vidívají nějaké vidění, zatknouti a do Tarb odvésti, kdež budou na útraty celého okresu jako choromyslné ošetřovány. Každého pak, kdož jakkoli přispívá k rozšiřování takovýchto pověstí rozdivných, budu přísně trestati jakožto rozšiřovatele lživých zpráv.“

Takto mluvil prefekt dne 4. května, tedy na počátku měsíce — Marianského. Hned po své řeči opustil prefekt město, nechávaje vykonati za nepřítomnosti své, co byl nařídil.

A jak působila řeč prefektova na přítomné starosty? Na dobré bolestně, na svobodomyslné radostně.

Rovněž takový účinek měla zpráva v novinách. Neboť noviny přišly na pomoc panu prefektovi.

Dne 8. května vykládal „Ere imperiale“, list prefekturský takto: „Pan prefekt ukázal představeným, jak politování hodny jsou přihodivší se události, a jakou nenávisť uvrhnouti mohou na náboženství. Zvláště na to kladl důraz, že zřízení modlitebny u jeskyně, jež stalo se tím, že tam naskládány znaky náboženské a svíce, jest zasažením do právomoci církevní a světské, jest nezákonitostí, a že jest povinností moci správní proti tomu zakročiti, jelikož dle znění zákona žádná kaple obecná nebo modlitebna nesmí býti založena bez povolení vlády, daného na vybídnutí biskupa diecésního.“

Také lurdský svobodomyslný list „Lavedan“, který po dva měsíce mlčel, poražen jsa zřejmostí všech událostí, nyní přišel se svou troškou a nařízení prefektovo úplně schvaloval.

Nyní tedy měl starosta Lacade a policejní komissař Jacomet vykonati rozkazy prefektovy. Purkmistr byl muž spravedlivý; onen rozkaz prefektův způsobil mu tedy největší nesnáze. Neobyčejné události u jeskyně učinily na něho mocný dojem, a proto s udivením patřil na přísné jednání prefektovo.

Ačkoliv prefekt přislíbil, že mu pošle — ukáže-li se toho potřeba — eskadronu kavaleristů na pomoc, přece ony události nadpřirozené a četné zázraky, jež staly se u jeskyně, purkmistra nějak

znepokojovaly. Nevěděl si nyní rady ani pomoci. Chtěje však přece vykonati rozkaz prefektův, poprosil císařského zástupce, by šel s ním oznámit panu faráři, co prefekt nařídil.

49. Lacade a Dutour u faráře lurdského.

Starosta Lacade a státní zástupce Dutour odebrali se nyní k panu faráři a oznámili mu, co prefekt nařídil. Napřed přednesl starosta, že má býti Bernadetta odvezena do Tarb.

Pan farář byl touto zprávou tolik překvapen, že nemohl utajiti svého rozhořčení. Byl sám již úplně přesvědčen a věřil, že ono Zjevení je skutečně blahoslavená Panna Maria.

„Bernadetta jest nevinna,“ zvolal; „nejlépe tomu nasvědčuje ta okolnosť, že jste vy, pane prokuratore, neshledal na ní při svém rozmanitém vyslýchání úředním ani jediné příčiny k nějakému stíhání. Sám dobře víte, že není v celé Francii takového dvoru soudního, jenž by nebyl nucen uznati neviny toho dítka, neviny tak jasné jako slunce. Nevíte zajisté ani o jediném státním zástupci, kterýžby neuznal docela správně, že by nejen zatčení, nýbrž i jakékoli jiné stíhání Bernadetty bylo úplně nepřirozeno.“

„Ale,“ odpověděl generalní prokurátor „vždyť zdejší úřad nemíní Bernadetty stíhati. Prefekt chce ji pouze k vlastnímu prospěchu jejímu někam zavříti, aby se uzdravila; neboť lékaři ji prohlásili za šílenou. Správní rada koná jen opatření, jež nemá co činiti s náboženstvím. Ani biskup, ani

kněží o této věci ještě nerozhodli, poněvadž nesahá do jejich oboru.“

Avšak lékaři vynesli, jak známo, docela jiný úsudek. Jediný prefekt pokládá „hallucinaci“ neboli příznak za šílenství; neboť si byl umínil Bernadettu — stůj co stůj — s očí lidu odstraniti.

„Takové zacházení s Bernadettou,“ pravil farář slovy prokuratorovými nemálo jsa rozhorlen, „bylo by hanebným a ohavným stíháním; takové jednání zastírajíc se škraboškou pokrytství a pláštěm zákonitých opatření vypadá sice, jakoby šlo o ochranu ubohé oběti, kdežto je v tom zjevný úmysl, zmocniti se osoby všeliké pomoci pozbavené. Biskup a kněží ovšem nechtěli o božském původu oněch událostí neobyčejných rozhodovati, pokud by o tom nenabyli dokonalé známosti a jistoty; ale tolik zajisté vědí, by mohli posouditi, zdali jest ono dítko pravdomluvno a na mysli zdrávo. Vaši lékaři nejsou nijak s to dokázati, že Bernadetta trpí nemocí duševní. Proč tedy právě oni by měli býti způsobilejšími ku posouzení jejího zdravotního stavu, nežli jedenkaždý z těch tisíců příchozích k jeskyni, kteříž s oním děvčetem mluvili a o jejím úplném zdraví duševním se přesvědčili?“

„Odkud má prefekt právo,“ pravil farář dále, „zavírati Bernadettu, když se ani vaši lékaři neopovážili vynésti o ní platný úsudek?“

„Zákon mu velí,“ odpověděl státní zástupce.

K tomu však dí farář: „Jako kněz a jako děkan lurdský musím se ujímati všech, zvláště pak chudých a slabých. Kdyby nějaký ozbrojenec v mé

přítomnosti činil útok na některé dítko jediné z té příčiny, že jest nábožné, — bránil bych toho dítka i s nebezpečím vlastního života; neboť znám povinnosť dobrého pastýře, kterouž budu konati, byť oním ozbrojencem byl i sám prefekt, a byť jeho zbraní byl i článek leckterého zákona. Račte vyříditi panu prefektovi, že mne naleznou jeho četníci na prahu otcovského příbytku Bernadetty a že mne dříve musí na zem povaliti a přes mou hlavu překročiti, než se opováží tomuto děvčeti jediný vlas zkřiviti."

Státní zástupce přejav řeč jal se mluviti: „Avšak" —

„Žádné Avšak!" skočil mu farář do řeči. „Žádné Avšak! — Račte sám onu věc nestranně prozkoumati. Máte k tomu právo; nikdo vám ho zajisté upříti nemůže. Jestliže však místo zkoumání míníte stíhati a zatýkati osoby nevinné, — tedy vás ujišťuji, že se ani nejmenšího a nejposlednějšího z mých farníků nezmocníte, dokud se o to se mnou nedomluvíte. Zkrátka, račte vyříditi panu prefektovi, jak jsem již pravil, že mne naleznou jeho četníci na prahu otcovského příbytku Bernadetty, a že mne prve musí na zem povaliti a přes mou hlavu že musí překročiti, než se opováží tomuto děvčeti jediný vlas zkřiviti."

Pronášeje tato slova vzpřímil se kněz. Vysoká a mohutná postava jeho, jeho hlas a nevole planoucí ze žhavých zraků jeho dodávaly slovům těm dvojnásobného důrazu.

Patrný a mocný dojem způsobila tato neohrožená řeč farářova. Purkmistr měl pevné přesvědčení, že pan farář zajisté vykoná, čím vyhrožoval. — Aby si nějak přispíšil a bez jeho vědomí aby dal Bernadettu z nenadání zatknouti, na to nyní nebylo pomyšlení; neboť farář již o všem věděl, a měl by tedy bedlivý pozor na Bernadettu.

Nyní zmínili se panu faráři ještě o druhém nařízení prefektově, že totiž policejní komissař má rozkaz vykliditi jeskyni a zakázati přístup k ní.

Na to pan farář odpověděl: „Co se jeskyně týče, chce-li pan prefekt ve jménu zákona a ve jménu zvláštní zbožnosti své oloupiti ji předmětův, které tam nesčíslní navštěvovatelé byli uložili ke cti a chvále přesvaté Panny, nechať tak učiní! Věřící se budou nad tím rmoutiti a snad i horšiti. Nechať se však upokojí; obyvatelé zdejší umějí šetřiti úředních rozkazů. Praví se, že i eskadrona jízdy jest pohotově v Tarbech, čekajíc, aby na povel prefektův přiklusala do Lurd. Nechať jen osedlá. Jakkoli rozpáleny jsou hlavy mých farníků i jiných, jakkoli zraněna srdce, přece uposlechnou hlasu mého, a já ručím bez moci ozbrojené za pokoj svého lidu. S mocí ozbrojenou za nic nemohu ručiti.“ — S tím oba odešli.

Purkmistr psal ihned prefektovi o této rozmluvě, i oznámil mu, kterak si farář rozhodně počínal a co všechno mluvil. Ku konci pak připojil: „Ostatně by se zatčením Bernadetty obyvatelstvo našeho města, nyní již beztoho rozčilené, — nemálo pobouřilo. Co mne se týče, nemohu jinak, — ježto

pan farář své mínění tak určitě propověděl, — než onomu rozkazu zhola odepříti; nechť za to ztratím třebas i čestný úřad purkmistrovský. Račte sám, velevážený pane prefekte, — uznáte-li za dobré — v tu věc se vložiti a přímo svým četníkům nařiditi, aby obmyšlené zatknutí ve skutek uvedli.“ Rovněž mu sdělil vyjádření pana faráře vzhledem na oloupení jeskyně.

A prefekt? Vida, že by zatčení Bernadetty potkalo se s takovými překážkami, upustil nyní od toho a obrátil zřetel svůj k jeskyni samé. Umínil si, že zabrání věřícímu lidu přístup k jeskyni. Nesmí tam nikdo se modliti, dary tam skládati a ze zázračného pramene píti a vodu domů nabírati. Nařízení to bylo již vydáno a proto nechtěl aspoň tohoto nařízení vzíti nazpět; proto také chystal se pan Jacomet v úředním obleku a s velikou vážností ku vykonání předpisů pana Massyho ohledně jeskyně. —

50. Oloupení jeskyně.

Rychle jako blesk roznesla se zpráva o rozkazu prefektově, že jeskyně má býti vydrancována a oloupena; zpráva tato způsobila po celém městě jitření nesmírné.

Všichni obyvatelé, i největší netečníci, byli jako ohromeni; neboť měli za to, že vykoná-li se rozkaz prefektův, spáchá se v jeskyni ohavná svatokrádež.

Avšak místní duchovní, mající v čele svého faráře, snažili se lid mírniti a krotiti. Tu a tam

promluvili rozumné slovo a zmírnili takto všelikou nevoli.

„Milí lidé,“ chlácholili kněží lid, „nevydávejte takovou věc v nebezpečenství nějakým nepokojem nebo vzpourou; podrobte se zákonu, třeba by byl nespravedlivý! Jestliže je to skutečně nejsvětější Panna, která takové věci mezi námi působí, pak buďte ujištěni, obrátí všecko ke své slávě. Kdybyste však užili násilí, pak byste jen velikou nedůvěru dali na jevo; pak byste Ji takovým pochybováním o Její moci těžce urazili. Aj, patřte na svaté mučeníky! Vzbouřili se oni proti krvelačným císařům pohanským? A přece právě tím, že se nebránili, slavně zvítězili.“ —

Policejní komissař Jacomet dal se tedy do práce. První nesnáz působilo mu množství obětních darův a různých předmětů, jež zbožný lid věřící v jeskyni uložil. Množství těch věcí bylo tak veliké, že bylo potřebí na jich odvezení povozu.

Pan Jacomet šel tedy na poštu k panu Bariogeovi, poštmistrovi, aby si od něho vypůjčil povozu.

„K takovému účelu koní svých nepůjčím,“ pravil neohroženě poštmistr.

„Ale když vám zaplatím, nesmíte mi odepříti,“ odvětil pan Jacomet.

„Mé koně jsou jen ke službě poštovní, ale ne na takové věci, jaké chcete podniknouti. Nechci nic také míti s tím, co nyní u jeskyně vykonati zamýšlíte; žalujte si mne třeba, koní mých přece nedostanete.“

Policejní komissař nepořídiv nic u poštmistra, obrátil se o pomoc do hostinců, k povozníkům, jichž bylo v Lurdech za příčinou blízkých lázní dosti mnoho, konečně i k soukromým majitelům povozův, ale všude ho stejně odbyli. I octl se tak ve velikých nesnázích.

Lidé jej krok za krokem doprovázeli, proti němu reptali a tajně se radovali z jeho rozpaků. Marně podával za jednospřežný povoz cenu mnohem větší než v Lurdech je obvyklá; i nejchudší odmrštili žádosť, ač nabízel již i třicet franků (skoro 15 zlatych) — a vzdálenosť k jeskyni obnášela pouze několik set metrů.

Konečně nalezl komissař u kovárny děvče s povozem, jež mu za onu cenu povoz ten zapůjčilo. Lidé, vidouce jej přijížděti s povozem, rozhořčili se ještě více; neboť věděli, že nebylo děvče k zapůjčení povozu nouzí donuceno, nýbrž že jen ziskuchtivostí se zaslepiti dalo.

Městští policejní zřízenci přibližovali se s povozem k jeskyni; jelikož však nebylo možno pro špatnou cestu až k samé jeskyni dojeti, musili v jisté vzdálenosti zastaviti.

Pod klenbou jeskyně hořely sem tam voskové svíce na svícnech, mechem a pentlemi ozdobených. Na zemi a ve výklencích na stěnách stály kříže, sochy matky Boží, obrazy svatých, na nichž byly zavěšeny růžence, rozličné šperky na krk a mnoho jiných ozdob. Pod mnohými obrazy nejsvětější Panny byly prostřeny koberce. Tisíceré kytičky z vonných květin, jež sem přinesly zbožné ruce na

počesť blahoslavené Panně, zdobily ono místo. Ve mnohých košíčkách, z vrbového proutí upletených, a po zemi rozestavených, třpytily se zlaté, stříbrné i měděné peníze.

Bylo tu třeba lidských rukou, aby veškeré tyto předměty mohly se dopraviti na vůz.

Než která ruka bude pomáhati?

Nikdo se ani nehýbe.

Policejní komissař překročiv zábradlí, od dělníků dříve upravené, vstoupil se svým lidem do jeskyně. Zdá se, jakoby byl všecek pomaten. Nejprve zabavuje peníze. Pak zháší svíce jednu po druhé; sbírá růžence, kříže, koberce a všechny ostatní věci, jež zdobily jeskyni, a podává je policejním zřízencům, kteříž je s patrnou nevolí a odporem odnášejí na vůz. Práce šla velmi pomalu, poněvadž vůz byl od jeskyně vzdálen. Proto zavolal komissař na chlapce, jenž tu stál na blízku, řka: „Vezmi tento obraz a zanes jej na vůz.“

Chlapec již vztahoval ruce, aby vzal podávaný sobě obraz, tu však volá jakýsi člověk, stojící poblíž: „Co to děláš, nešťastníku, vždyť tě milý Pán Bůh potrestá.“

Chlapec se ulekl, ruce mu klesly, a nyní mohl na něho pan komissař volati jak chtěl, již se k němu nepřiblížil. Pohyby pana Jacometa měly do sebe něco horečného. Když první kytici zdvihl, chtěje ji jako bezcennou věc hoditi do Gavy, povstalo lidu jakési neurčité reptání. Protož upustil od svého úmyslu. Zdálo se, že trpělivosť lidu dávno jest vyčerpána, a že nejmenší okolnosť dostačí k vy-

buchnuti spravedlivého hněvu. Květiny tedy naloženy s ostatními věcmi na vůz.

Po chvíli zlomila se soška Panny Marie v rukou komissaře, kterážto věc vzbudila rovněž hněv lidu; ale i tentokráte upokojila se mysl jeho.

Když konečně byla jeskyně veškeré okrasy, veškerých ozdob oloupena, chtěl komissař také zábradlí odstraniti; neměl však po ruce sekery. Lidé, kteří u pily pana Laffita dříví štípali, nechtěli mu seker svých půjčiti. Jeden dělník však, stranou trochu prací zaměstnaný, neměl té zmužilosti, aby odporoval, a půjčil komissaři svou sekeru.

Pan Jacomet dal se hned do práce. Bylo třeba jen několik ran, a slabé zábradlí bylo rozlámáno. Pohled na toto násilné jednání, rozléhající se rány sekery, jíž komissař do dřevěného zábradlí bušil, učinily na lid ještě větší dojem, než všecko předešlé, a již jevila se všeobecná rozhořčenosť a hněv. Řeka Gave byla na tomto místě hluboká a tekla prudce; bylo třeba jen několik okamžení zmatku, jaký bývá při událostech, lid rozrušujících, a byl by nešťastný policejní komissař nalezl ve vlnách řeky svůj hrob.

Pan Jacomet vypozoroval také smýšlení lidu, a proto hleděl svoje jednání ospravedlniti.

„Co činím,“ pravil se zdánlivým zármutkem, „nečiním ze své vlastní vůle a moci; naopak jsem k tomu bohužel přinucen. Pan prefekt tak žádá, a já musím, ač nerad, rozkazu jeho poslechnouti. Prosím tedy, abyste mne nečinili zodpovědným za toto mé jednání.“

Někteří z lidu usmáli se útrpně tomuto vyjádření a mlčeli, jiní pak mezi sebou pravili: „Setrvejme v pokoji, jen žádné násilí! Ponechejme to všechno Pánu Bohu!“

Dobrá napomenutí, jaká dalo duchovenstvo již dříve svým ovečkám, neminula se účinkem; lid potlačil hněv svůj.

Komissař a jeho zřízenci táhli bez překážky vůz k radnici, kdež všechny předměty z jeskyně složili. Peníze dodány k vlastním rukoum starosty.

A co prospělo toto násilné oloupení jeskyně? Ještě téhož večera odebralo se nesčíslné množství lidu opět k jeskyni, a — v okamžiku byla ozdobena zase květinami a hořícími svícemi jako dříve. Rozdíl byl pouze ten, že všickni drželi hořící svíce v rukou, a vracejíce se vzali je sebou domů, aby policejní úřad se jich opět nezmocnil.

Druhého dne staly se dvě podivné události, které veškeré obyvatelstvo velmi živě zajímaly.

Děvče, jež panu Jacometovi povoz půjčilo, spadlo se sklopce od senníka dolů a zlomilo si žebro, a mužovi, jenž komissaři při lámání zábradlí půjčil sekery, spadla téhož dne dubová kláda na nohy a rozmačkala je obě.

Svobodomyslníci a nevěrci viděli v tom nešťastnou náhodu; lidé však věřící považovali obojí neštěstí za patrný trest Boží.

51. Uzdravení osmdesátileté ženy.

Policejní komissař mohl oloupiti jeskyni o její okrasy a ozdoby, zbožným lidem nasnášené, ale

nemohl zastaviti — onoho zázračného pramene, nemohl oloupiti vznešenou Pannu o její zázračnou moc. Že tomu tak, uvedeme opět jeden příklad zázračného uzdravení.

Nedaleko města Nay žila osmdesátiletá vdova Maria Lanou Demengé. Již po tři leta měla celou stranu ochromenou, zmrtvělou; bez cizí pomoci nemohla ani kroku učiniti. Následkem této choroby a slabosti své byla ku všeliké práci neschopna. Lékař, jenž ji léčil, používal nejrozmanitějších prostředků, aby ochrnulé údy její zase přivede k životu; — avšak marně. Konečně ji tedy přestal léčiti; přece ji však stále ještě navštěvoval.

Naděje, jež neopouští žádného nemocného, neopustila ani této stařenky.

Kdykoli ji lékař navštívil, pokaždé se ho tázala: „Kdy pak přece konečně ozdravím?“

A lékař vždy stejně odpovídal: „Až Pán Bůh dá.“ — Lékař ani netušil, že touto odpovědí svou pronáší slova prorocká.

Nemocná, doufajíc v Boha, těšívala se slovy lékařovými: „Až Pán Bůh dá!“. —

Když jednoho dne zaslechla o prameni lurdském, přišla jí opět na paměť ona odpověď lékařova.

„Lékař vždycky říkával: „Až Pán Bůh dá.“ — Proč bych nevěřila této odpovědi jeho, a proč bych se ihned neobrátila s prosbou k dobrotě Boží?“ Takto stařenka sama u sebe rozumovala.

A jak myslila, tak učinila. Poslala kohosi do Lurd, aby jí přinesl odtud té divotvorné vody. —

Když byla voda přinesena, zmocnilo se stařenky veliké rozčilení.

„Zdvihněte mne z postele,“ pravila, „a držte mne rovno!“

Zdvihli ji a oblekli. Dvě osoby podpíraly její ruce a držely ji rovno. Pak jí podali sklenici přinesené vody z lurdské jeskyně.

Stařenka vztáhla třesoucí se pravici, kterouž mohla ještě hýbati, po spásonosném prameni, a namočila ve vodě prsty. Pak se poznamenala svatým křížem, přistrčila sklenici k ústům a pila z ní pomalu zázračnou vodu, co zatím její srdce vroucnou modlitbu k Matce milosrdenství tiše vysýlalo.

I byla tak bledá, že se okolostojící obávali, aby jim v rukou neomdlela; proto pomýšleli na to, aby této nehodě předešli.

Avšak co to? Najednou postavila se nemocná na nohy, a stojíc přímo — hleděla vůkol sebe. Pak vykřikla radostně a zvolala: „Nechte mne! nechte mne, jsem uzdravena!“

Zdá se, jakoby to bylo víře nepodobno, a přece to bylo pravda. Ony dvě osoby, jež nemocnou podepíraly, vzdalují od ní pomalu ruce; a stařenka kráčí po světnici tak pevně a jistě, jakoby ani nebyla bývala nikdy nemocnou.

Ale jeden z přítomných nemohl se přece ubrániti jakési obavě; proto jí podával hůl, aby se o ni opírala. — Uzdravená dívá se na hůl s úsměvem; pak ji vzala do ruky, ale ihned ji zase odhodila od sebe jakožto věc, která se jí nyní stalo docela nepotřebnou.

Večer přišli někteří známí ji navštívit, aby se osobně přesvědčili o zázračném jejím uzdravení; i prosili stařenku, aby před jejich očima chodila po světnici.

„Co, — jen chodit že mám?“ zvolala stařenka. „To by bylo málo; já poběhnu!“ A to pověděvši, odběhla ven s největší rychlostí.

Uzdravení toto stalo se v květnu, a v červenci téhož roku bylo viděti osmdesátiletou stařenku na poli. Obratně žala obilí; a nebyla mezi posledními při této práci namáhavé.

Zdaž nebylo toto uzdravení zázrakem? Že tomu skutečně tak, dosvědčil lékař, jenž nemocnou léčil. Tento muž vědy velebil Boha za patrný zázrak, a později — jako člen vyšetřující komisse biskupské — podepsal protokol, v němžto neváhal vyznati, že při tomto uzdravení moc Boží patrně a zřejmě působila.

52. Další události u jeskyně.

Z tohoto zázraku lze nabýti přesvědčení, že i po hanebném zneuctění jeskyně nepřestala blahoslavená Panna udíleti zbožnému lidu svých milostí.

Vždyť onen lid ničím se proti ní neprovinil, a jeskyni měl vždy u veliké vážnosti. Od té chvíle, co byla jeskyně oloupena úředním zakročením, pozbyl sice její zevnějšek rázu modlitebny; avšak lid přece hrnul se k ní se všech stran, aby se tam modlil a nebes Královnu s důvěrou vzýval. Nepřestal také okrašlovati jeskyni, ač věděl, že policejní komissař opět a opět ony ozdoby odstraní. Vždyť

nemohlo býti okrašlování tohoto místa považováno za zločin, nebylo také možno podle zákona ony dárce nějak trestati. Že pak tyto ozdoby měly býti odstraněny, nic si z toho nedělali věřící: „Co na tom,“ pravili, „když nám tyto dary naší zbožnosti zase odnesou? — Každý dárek zůstane přece jen obětí. Nám dostačí, když vosková svíce svým světlem jen na chvílečku svatyni Matky Boží ozáří; budeme docela spokojeni, když darované kytice naše na několik okamžiků naplní líbeznou vůní ono místo skalnaté, na němž spočinuly panenské nohy blahoslavené Panny. Znáť Ona srdce naše, znáť i úmysl náš.“

Ano věřící lid ještě jinak vynasnažoval se odčiniti ohavnosť, spáchanou na místě posvátném.

Bratrstvo kamenníků, jichž bylo na čtyři až pět set členů, slavívalo o svátku Nanebevstoupení Páně výroční den svého založení; kamenníci ukončovali onu slavnosť obyčejně velkolepou zábavou večerní — plesem.

Ale toho roku usnesli se členové bratrstva na tom, že na důkaz hlubokého zármutku nad oloupením posvátné jeskyně žádného plesu pořádati nebudou.

„Žádná veselosť,“ pravili kamenníci, „žádná taková veselosť, jaké Církev neráda vidí, nemá rmoutiti srdce blahoslavené Panny, kteráž se k nám tak milostivě snížiti ráčila.“

Jak zbožné smýšlení dali tím kamenníci na jevo! Kéž by tak smýšleli všickni křesťané!

Nepřestal-li lid donášeti ozdoby do jeskyně, nepřestal také policejní komissař tyto ozdoby odstraňovati, ale tím nic nepřátelé nedocílili.

Komissař počínal si při tom často i dosti hrubě a opovržlivě; nezřídka i před očima rozhořčeného lidu házel obětní dary do řeky Gave.

Ale někdy byl přece nucen, posvátnému místu mnohou okrasu ponechati i proti své vůli; na př. tenkráte, když nábožní ctitelé marianští, vymyslivše zvláštní prostředek k okrášlení jeskyně, posypali půdu její růžovým listím, natrhaným na skalách Massabiellských, kde veliké množství planých růží kvetlo.

Tu ovšem nemohl přičinlivý komissař posbírati kde jaký lístek z těch tisíců, které jako nějaký libě vonící koberec půdu jeskyně pokrývaly.

Lid pokračoval ve svých modlitbách, aniž jevil jakou nevoli proti hrubému a vyzývavému jednání policejního komissaře; i osvědčoval takto onu trpělivosť hrdinnou, jakouž jediné Bůh sám rozjitřenému množství lidu vštípiti může.

Poněvadž pak věřící lid ve své pobožnosti tak srdnatě a neohroženě setrval, neodcházela blahoslavená Panna od něho. Ba směle můžeme tvrditi, že neúnavná horlivosť a vytrvalosť zbožného lidu vyvážila bezbožnosť protivníkův, a že tedy blahoslavená Panna za odměnu zbožné mysli a vytrvalosti tisíců — zůstala se svými milostmi na místě, kde se Bernadettě zjevila. Neboť nelze si mysliti, že by Panna Maria byla trůn svých milostí v Lurdech založila, kdyby po příkladě prefekta, policejního komissaře a jiných nepřátel i lid byl si tak netečně počínal. —

Prefekt i policejní komissař poznali nyní, že olupování jeskyně nic nespomáhá.

53. Nový útok nepřátelský.

Rozbor vody.

Stopujeme-li všechny události v Lurdech od počátku zjevení se nebeské Paní, tedy vidíme, že nepřátelé všech prostředků používali, aby zázračnosť zjevení mohli popříti.

Co všechno učinili! Napřed obviňovali Bernadettu, že je pouze nástrojem zištných podvodníků. Avšak čistá povaha chudobného děvčete přesvědčila je, že ani ona ani rodiče nechtějí žádného zisku, ač můžeme připustiti, že by je lidé rádi byli penězi zasypali, kdyby byli věděli, že by Bernadetta přijímala dary. Přesvědčili jsme se, že odmítla vše, co jí kdo nabízel, a zůstala — chudobnou.

Když nepomohlo podezírání z podvodného jednání, usoudili nevěrci, že Bernadetta trpí hallucinací, přízrakem, a usilovali, aby ji dostali do blázince; avšak božská Prozřetelnosť svolává na tisíce svědků, kteříž vidí Bernadettu v ekstási, u vytržení, kteříž pravdivosť veškerých zpráv lurdských slavně potvrzují. Přízrak to býti nemohl, neboť kdo trpí přízrakem, vidívá také jiné věci neskutečné a ne pouze jednu a tutéž a na jednom místě. Ano to je důležito, že se Zjevení neukázalo vždy a hlavně tehda ne, když si toho Bernadetta nevýslovně přála.

O pomatenosti mysli nemohlo býti také ani řeči, jak svědomitě se vyslovili dva lékaři, kteří Bernadettu prohlíželi a zkoumali její výpovědi. Z té

příčiny mohl také zakročiti farář lurdský proti zločinnému úmyslu dáti Bernadettu do blázince.

Na důkaz pravdivosti Zjevení otvírá se — skála Massabiellská a z ní vyvěrá pramen. Nová potíž, nová nesnáz pro nevěrce. Nemohou říci, že to není pravda, nemohou také říci, že pramen tam již dávno byl, vždyť tisícové by jim dosvědčili, že dříve o prameni na tom místě nebylo ani potuchy. Co tedy činí? Pramene upříti nemohou a proto rozhlašují do světa: „Je to země vodou prosáklá, je to kalužina, močál z deště.“

Avšak jak nepravdivo bylo takové tvrzení, dokázal pramen sám, neboť vzmáhal se tím více, čím směleji ho nevěrci upírali.

Uměli si zase pomoci, když již uznati musili, že to není kalužina, nýbrž pramen čisté vody, který nepřestával prýštiti. A jak si pomohli?

„Pramen objevil se pouhou náhodou,“ pravili; „není to docela nic neobyčejného, když se tu a tam objeví voda, kde jí dříve nebylo.“

Ale co se stalo dále? Četná a překvapující uzdravení dosvědčují zázračnou moc onoho pramene, podávajíce nový, patrný důkaz o pravdivosti lurdských Zjevení.

Co si asi nyní počnou nevěrci? Jakou zbraní budou bojovati? Jako dříve upírali pravdomluvnosť Bernadettinu a skutečnosť pramene, tak i nyní popírali všechna uzdravení.

Avšak zázračná uzdravení množí se čím dále tím více; a jsou tak patrná, že nevěrci opět s hanbou musejí ustupovati

Konečně připouštějí nevěrci, že ona uzdravení jsou pravdiva; aby se však ubránili opětného zahanbení, popírají nadpřirozený jejich ráz.

„Dosť možná,“ pravili, „že se přihodilo tu a tam nějaké uzdravení; ale stalo se to zajisté způsobem docela přirozeným.“

Takové řeči postavili se však lékaři na odpor; neboť uzdravení stala se častokráte z nenadání, okamžitě, čehož běh přirozený s sebou nenese.

A přece nevěrci trvají na svém. Vždyť opravdu nevědí si rady, jak a co učiniti, aby „řádění“ u jeskyně úplně zničili.

Nejvíce starostí měl ovšem prefekt Massy, který chtěl stůj co stůj vůli ministra osvěty vyplniti, ale poznával, jak špatně se mu dílo daří.

Oloupení jeskyně učinilo sice na lid mocný dojem; ale onen lid choval se klidně a nedal si nikterak uloupiti své pobožnosti k Nejsvětější Panně.

Ačkoli stála nyní jeskyně pustá a prázdná, však proto lid přece k ní houfně spěchal, modlíval se u ní a ozdoboval ji, — třebas to bylo pouze na několik okamžiků.

Čeho se tedy dodělal prefekt? — Ničeho!

Co měl nyní počíti?

Měl snad odvolati své rozkazy? Měl se tak mimovolně postarati, aby jeskyně byla opět okrášlena?

Toho ovšem nebylo lze od něho očekávati. Ale něco přece učinil; náhle totiž upustil od dosavadní cesty — ne však proto, aby v něčem povolil, nýbrž aby k novým útokům nových prostředků se uchopil.

Poskytovaliť mu k tomu příležitosť a pohnutku ostatní protivníci jeskyně lurdské. Tito ocítali se ustavičně v nových a nových nesnázích, neboť vždy vyšlo na jevo, že všechno jest nepravda co dříve tvrdili. Doznávali, že hned z počátku ukázali svou slabosť, a že se dopustili velikého přechmatu, odváživše se, — aniž se dříve přesvědčili, — naprosto upírati vznik pramene a uzdravení mnohých nemocných, jichž neduhy byly za nezhojitelny pokládány a od lékařů za nezhojitelny vyhlášeny, a kteříž nyní ulicemi města úplně zdrávi chodili.

Nejvíce však si uškodili tím, že všechny tyto události zázračné hned z počátku v novinách veřejně upírali; neboť se nyní ukázalo, že lichy a nesprávny byly jejich úsudky.

Snadno lze si pomysliti, jak velmi toužili po tom, aby se dopídili něčeho, čím by se jen poněkud před veřejností mohli ospravedlniti.

A přišli, jak se domnívali, té věci na kloub.

Dají prozkoumati vodu z pramene. Vždyť jsou na světě prameny léčebné, uzdravující. Snad i tento pramen obsahuje v sobě prvky, které napomáhají k uzdravení.

Jest pravda, že přemnohá uzdravení, jež stala se užíváním lurdské vody, udála se ponejvíce v okamžiku, náhle, tak že nadpřirozeného působení vyšší moci nikdo upříti nemohl; avšak stala se též taková uzdravení, jež tak patrně nedávala na jevo nadpřirozené moci.

Mnozí totiž, kteří se onou vodou častěji umývali, uzdraveni byli ponenáhlu a postupně, tak že,

ačkoli se uzdravení to zázračným způsobem stalo, přece jistou měrou přirozenému uzdravení se podobalo.

Takovým způsobem bylo uzdraveno sedmileté dítko — jménem Lasbareilles.

Chlapeček tento narodil se všecek zmrzačen; byl zkřiven na zádech i na prsou. Jeho zchřadlé, hubené nožky byly následkem neobyčejné slaboty tak ochromeny, že ubožák nemohl choditi. Ustavičně jen ležel nebo seděl; a bylo-li mu změniti místo, přenášívala jej matka na rukou.

Místní lékař již dávno prohlásil, že není možno chlapečka uzdraviti; ba nikdo již ani nepřemýšlel na nějakou pomoc lékařskou, poněvadž bylo patrno, že celé ústrojí tělesné je zmrzačeno, a že tedy žádného uzdravení očekávati nelze.

Rodiče nešťastného dítka uslyševše o zázračných uzdraveních v Lurdech, donesli ihned vody z jeskyně, kterouž po třikráte ve čtrnácti dnech chlapečka umývali; ale nepozorovali žádného účinku.

Tím však nedali se zviklati ve víře. Na zelený čtvrtek dne 1. dubna 1858 umývali rodiče své dítě po čtvrté; a téhož dne mohl již chlapeček udělati několik kroků.

Umývání působilo víc a více; stav dítěte lepšil se vůčihledě. I stalo se, že po třech či po čtyřech týdnech mohl chlapeček skoro tak pevně stoupati, jako každý jiný zdravý člověk. Pravíme „skoro“, neboť jeho pohyby byly přece ještě poněkud nejapny, ovšem musíme považiti, že se chlapeček teprve nyní učil choditi, poněvadž před

tím nikdy nechodil. Chůze jeho tedy nemohla býti hned taková, jako jiných zdravých lidí.

Se slabotou zmizela i hubenosť, a hořejší část těla takořka úplně se narovnala. Všichni obyvatelé, kteří chlapečka dobře znali, pokládali jeho uzdravení za zázrak. —

Jiný hošík Denys Bouchet, rovněž na všech údech zmrzačený, byl užíváním lurdské vody, a to tímtéž způsobem, jak jsme naznačili, od svého neduhu úplně uzdraven.

Rovněž uzdravilo opětované užívání vody z jeskyně sedmadvacetiletého muže Jana Ludvíka Amaréa od padoucnice docela.

Těchto uzdravení uchopili se nyní zahanbení svobodomyslníci, aby hanbu svoji zakryli. Přispíšili si, aby z těchto uzdravení ponenáhlých pro sebe a ve prospěch svého smýšlení co nejvíce mohli kořistiti.

Upustivše od svého dosavadního otřepaného prohlašování, — že se totiž veškerá uzdravení lurdskou vodou způsobená na pouhé domněnce zakládají, — připisovali ona uzdravení přirozeným silám, jež prý beze vší pochybnosti má do sebe voda, ze skály náhodou vyprýštěná.

„Ano,“ pravili, „připouštíme, že voda z jeskyně jisté nemoci uzdravuje; avšak to lze velmi snadno vysvětliti. — Nač potřebí zázraků, nadpřirozených milostí a božských zjevení, chceme-li poznati příčinu oněch uzdravení? Jestiť to zajisté uzdravující síla, kteráž působí na lidské ústrojí, ne-li tentýž, tedy aspoň podobný účinek, jako tisíceré jiné vody léčebné.“

A za příklad uváděli nejznamenitější zřídla léčivá ve Francii.

„Voda lurdská obsahuje v sobě silně účinkující látky nerostné, rovněž jako jiné lázeňské vody léčivé; a nemá tedy nic společného s náboženstvím, nýbrž sahá pouze do oboru lékařského.“

Poněvadž tento úsudek byl přijat za pravý, neváhali již lékaři uznati oněch uzdravení, vodou lurdskou způsobených. Od té chvíle pronášeli se čím dál tím určitěji o všech uzdraveních bez rozdílu, — byť se mnohá z nich sebe náhleji stala, — že to vše jsou zjevy docela přirozené.

Ačkoli mineralní vody nikdy nemají takových účinkův, aby okamžitě uzdravovaly, přece uměli si lékařové i z této rozpačitosti pomoci, připisujíce vodě lurdské obzvláštní, neobyčejné, posud neslýchané vlastnosti uzdravující. Že těmito výklady svými odporují veškerým zákonům přírody, na tom jim pramálo záleželo; jim šlo pouze o to, aby náboženství nic nezískalo.

Aby mohli popírati zjevy nadpřirozené, připouštějí raději věci nepřirozené.

Tak ovšem počínali si pouze lékaři nevěřící; kdežto věřící lékaři uznávali v srdci svém působení moci nadpřirozené i když zřejmě neodhodlali se to neb ono uzdravení prohlásiti za — zázrak.

Avšak byli tu i vtipkaři, kteří si z oněch učených výkladů ještě učenějších nevěreckých lékařů tropili šašky.

„Kterak se to stalo,“ tázali se vtipkaři v novinách, „že ono zřídlo mineralní bylo právě

Bernadettou a to následkem nebeského Zjevení objeveno? — Proč se vyprýštil pramen právě v tu chvíli, kdy Bernadetta na rozkaz vznešené Paní v zemi hrabati počala? — Proč neteče z onoho pramene voda obyčejná? Proč vydává pramen vodu, jež, — jak jste sami uznali, — uzdravuje mnohé nevyléčitelné nemocné, kteřížto jí nikoli dle předpisu lékařů, nýbrž v duchu víry užívají.“

Na ostrovtipné tyto otázky byly dávány velmi mizerné odpovědi.

„Což se tomu divíte?“ odpovídali nevěrci. „Vždyť i koza náhodou kávu objevila. Lázeňské zřídlo v Suchonu objevil náhodou jakýsi pasák; a jistý sedlák objevil rovněž náhodou při kopání země ssutiny města Pompeje. Což tedy divu, že Bernadetta při odhrabování země objevila pramen, jehož voda obsahuje mineralní (nerostné) a alkalické (solnaté) látky?“

Takového mínění byli osvícenci lurdští; takovéto řeči vedli o vodě massabiellské právě v tu dobu, když prefekt rozkázal jeskyni všech okras zbaviti.

Toto mínění o vodě lurdské bylo nyní prefektovi právě vhod; neboť by se byl rád vyprostil ze svých nesnází. Za tou příčinou spatřoval své útočiště jediné v tom, že dá vodu onoho pramene lučebně prozkoumati. Lučbou mělo býti dokázáno, že veškerá uzdravení mají svůj původ v účinku látek, jež voda ta v sobě obsahuje.

Prefekt se domníval, že takovýto důkaz bude mistrovský kus, kterýmž se učiní konec všelikému

„řádění“ u jeskyně, a že věda, filosofie, zvláště pak ministr Rouland, budou jemu tento čin k nemalé záslúze počítati. Protož usiloval o lučebné prozkoumání vody lurdské, jímžto měly úředně býti potvrzeny léčivé její vlastnosti. Nařídil tedy purkmistrovi, aby tu věc některému lučebníku vyhlášenému svěřil.

I byl vyzván ku provedení lučby lučebník dosti znamenitý, jenž se jmenoval Latour de Trie.

Lučebník tento dal se tedy do práce. Činil s vodou všemožné pokusy, vařil ji, vypařoval a — nalezl s podivuhodnou svědomitostí ač s méně hlubokým věděním, na dně svých retort (křivulí), lučebných to nástrojů, roztok, jenž s výroky lékařů, s učením filosofův a s přáním prefekta skutečně podivuhodným způsobem se shodoval.

Zdali však byla pravda tím lučebným zkoumáním v té míře spokojena jako prefekt, lékaři a ostatní nevěrci, byla otázka budoucnosti.

Ať věc byla jakkoli, vizme tu po onom zkoumání úředně podanou zprávu, jak ji pan Latour de Trie dne 6. května 1858 purkmistrovi lurdskému zaslal.

„Lučebný rozbor.

Voda jeskyně lurdské jest velmi čistá a nemá ani vůně ani chuti. Její specifická váha rovná se skoro váze destillované, překapané vody. Úměrnosť tepla obnáší 15 stupňů Celsia. Obsahuje následující lučebné části:

1. Chlorový sodík, chlorový vápník, chlorový hořčík: hojně;

2. uhličitan vápenatý a uhličitan hořečnatý;
3. křemen vápenný a křemen hliněný;
4. kysličník železitý;
5. siran sodnatý a uhličitan sodnatý;
6. sloučení kyseliny fosforečné: jenom stopy;
7. ústrojná podstata: jilmina.

Siran vápenatý není docela ve vodě, a tato okolnosť jest právě hlavní její výhodou, poněvadž se právě tím zdá býti velmi lehko záživnou a musí velmi dobře působiti na lidské ústrojí. Nemyslíme, že přenáhlený úsudek pronášíme, jestliže vzhledem na obsah vody jakož i na vlastnosti jednotlivých částí poznamenáme, že lékařské umění nebude váhati a uzná zvlástní léčivé síly pramene, čímž by velikému počtu léčebných vod, které nerostové bohatství našeho okresu tvoří, přičten býti mohl.

S úctou atd. A. Latour de Trie.“

Tak tedy zněla zpráva onoho lučebníka. Mezi jiným vydává svědectví, že voda ta jest velmi čistá. A právě toho dne, totiž 6. května, kdy obdržel starosta lurdský onen lučebný rozbor, psaly nevěrecké noviny „Ere impériale“: „Rozumí se samo sebou, že ze věhlasné jeskyně zázraky v neobmezeném počtu zrovna tekou, tak že celý okres bude jimi zaplaven. Na všech rozích ulic narážíme na lidi, kteří o tisících a tisících zázračných uzdravení, užíváním té špinavé vody se stavších, vykládati umějí. Naši lékařové v krátkém čase nebudou míti žádné práce; neboť všichni na plíce nemocní nebo dnou sklíčení najednou zmizí z celé krajiny.“

Dne 6. května večer měl již prefekt Massy lučebný rozbor v rukou.

Byl spokojen s tímto rozborem, neboť nyní se mohlo prohlásiti, že pramen sice uzdravuje, ale pouze přirozeným způsobem, totiž těmi látkami, jež voda obsahuje.

Ale ku podivu. Což neznali lékaři dříve takových látek? Mezi všemi částkami jež lučebník dle svého domnění ve vodě lurdské našel, není ani jediné, kteréžto by nebyli již častokráte lékaři upotřebili; a přece voda lurdská účinkovala i tam, kde lékaři uznali vědu lékařskou za nedostatečnou.

Mezi těmi částkami všemi není však ani jediné, jež by byla bělmo v oku vyhojila, jež by byla dítku od narození zmrzačenému zdravé údy zase navrátila, jež by byla někoho padoucnice sprostila, jež by byla ochrnulé údy osmdesátileté stařeny zase obživila. Avšak voda z jeskyně lurdské všecky tyto účinky skutečně měla.

Byť tedy lučebný rozbor zázračné vody pravdiv byl, přece jím oněch uzdravení přirozeným způsobem nikterak nebylo lze vysvětliti.

54. Přístup k jeskyni zakázán.

Uvážíme-li bedlivě na mysli všechny věci, týkající se jeskyně, uznáme zajisté, že prefekt byl muž velmi činný. Připomeneme ještě jednou, co učinil.

Dne 4. května rozkázal purkmistrovi, aby dal Bernadettu zatknouti; večer téhož dne byla jeskyně oloupena na jeho rozkaz.

Dne 5. května nabyl přesvědčení, že Bernadettu zatknouti nelze.

Dne 6. května měl již v rukou lučebný rozbor vody lurdské: a s touto listinou veledůležitou čekal jisté vítězství.

Lučebný rozbor měl sice v rukou, avšak zázračná uzdravení, která se udála v době, kdy učiněn rozbor vody Latourem de Trie, byla příčinou, že lid nevěřil onomu rozboru a choval se k zázračnému místu s tím větší úctou a oddaností. Ano navštěvovatelů posvátné jeskyně den ode dne přibývalo, kdežto prefekt Massy se domníval, že vyhlášením lučebního rozboru vody, jež měla účinky léčivé pouze přirozené, docílí, že lid od návštěvy jeskyně poznenáhla se odvrátí.

Ó jak přepočítal se ubohý prefekt!

Ale co má nyní učiniti?

Dne 6. června odebral se finanční ministr Fould na svůj statek v Tarbech a při té příležitosti dlouho rozmlouval s panem Massym. Lidé ihned říkali, že spolu asi vyjednávali o událostech v jeskyni lurdské.

Prefekt Massy chtěl nyní stůj co stůj návštěvu jeskyně zameziti. Napadlo mu, že se tak může státi způsobem docela jednoduchým a zákonitým.

Jelikož skaliska Massabiellská a celé okolí bylo majetkem obce lurdské, měl lurdský starosta, jakožto správce obecního majetku právo, za jakoukoli příčinou ba i bez podstatné příčiny zakázati přístup ku jeskyni, zrovna tak, jako majetník má právo jednomu každému zakázati přístup do svého majetku.

Takový veřejně vyhlášený zákaz mohl proměniti docela nevinnou návštěvu jeskyně v trestuhodnou. Prefekt doufal, že tímto prostředkem jistě dojde kýženého cíle, a tudíž neváhal již ani okamžik co nejpřísněji zakročiti. Druhého dne dostal starosta lurdský rozkaz, aby následující nařízení uveřejnil:

Starosta města Lurd

na základě nařízení daného od vyššího soudu, jakož i na základě zákona ze dne 14.—22. prosince 1789, ze dne 16.—24. srpna 1790, ze dne 19.—22. července 1791 a ze dne 18. července 1837 týkajícího se správy obecní:

vzhledem na to, že v zájmech náboženství potřebným se stalo, politování hodným příhodám u jeskyně Massabiellské konec učiniti;

vzhledem na to, že jest povinností místního úřadu, bdíti nad zdravím obyvatelstva;

vzhledem na to, že mnozí obyvatelé Lurd, jakož i cizinci z pramene ve jmenované jeskyni vodu nabírají;

vzhledem na to, že důležité důkazy jsou nám po ruce, abychom se domnívali, že onen pramen nerostové látky v sobě obsahuje, a že by bylo tudíž radno, posečkati s užíváním, až by vědecké zkoumání lékařské užívání jeho ustanovilo;

vzhledem konečněn a zákon, dle něhož užívání minerální (nerostové) vody závisí na předcházejícím dovolení od vlády;

nařizuje:

Článek I.

Zapovídá se ze zmíněného pramene vodu nabírati.

Článek II.

Rovněž se zapovídá kus pole, nazvaný „Břeh Massabiellský“, náležející obci lurdské, navštěvovati a šlapati.

Článek III.

Má býti před jeskyní Massabiellskou postaveno zábradlí, jež by bránilo všeliké návštěvě. — Dále mají býti postaveny výstražné tabule s nápisem: „Zapovídá se na tento kmenový majetek vstoupiti.“

Článek IV.

Každé přestoupení tohoto nařízení bude podle zákona trestáno.

Článek V.

Pan policejní komissař, četnictvo, hlídači polí a představení obcí mají tato nařízení ve skutek uvésti.

Dáno v Lurdech, v městském úřadě dne 8. června 1858.

Viděno a potvrzeno: Prefekt: Massy.

Starosta města: Lacadé.

Ne bez jakéhosi zdráhání podepsal pan Lacadé tato nařízení. Jsa povahy nerozhodné a přítelem zlaté cesty prostřední, ulekl se nepřátelského veřejného jednání proti tajné, neobyčejné moci, která neviditelně nad událostmi v jeskyni se vznášela. Jinak zase byl starosta pravým úředníkem, ano, jak mnozí nepřejní pravili, byl pyšným na svůj

úřad a měl tedy za to, že jednati musí tak, jak mu úřad káže.

Přece však váhal jaksi a aby sebe upokojil žádal, aby prefekt v předu své vyhlášky napsal: „Na základě nařízení, daného od vyššího soudu . . .“

„Takovým způsobem,“ myslil si pan Lacadé, „nespočívá zodpovědnosť na mně, ani před mým svědomím, ani před obecenstvem. Ode mne ona nařízení nevyšla; celá váha zodpovědnosti padá na mého bezprostředního představeného, na prefekta.“

Jakmile starosta takovým způsobem svědomí své upokojil, bděl také potom velmi přísně nad tím, aby nařízení ona se vykonala.

Dal je obecním trubačem po celém městě ohlásiti a na všech rozích na zeď přilepiti. Zároveň udělal Jacomet, maje ke své ochraně ozbrojené mužstvo, zábradlí okolo skalisk Massabiellských, takže bez násilí přístup k jeskyni a ku zázračnému prameni byl zhola nemožným.

Mimo to postavili na všech místech, na nichž mohlo se přijíti ku posvátným skalám, koly s nápisy, na nichž se každé vkročení na obecní půdu pod trestem policejním zapovídalo.

Městští policisté a hlídači stáli ve dne v noci na stráži, dávajíce bedlivě pozor, aby každé přestoupení onoho zákazu do protokolu zapsali.

V Lurdech byl také smírčí soudce. Jmenoval se Duprat. Ten byl právě tak ostře zaujat proti pověře jako Jacomet, Massy, Dutour a ostatní úřednictvo.

Tento člověk nemoha za takových okolností přestupníků jinak trestati, leč malou peněžitou pokutou, přemýšlel, jak by peněžitý trest hodně zvýšil, takže se chudobným lidem, kteří se se všech stran jenom hrnuli, hledajíce tělesné i duševní pomoci u Panny Marie, Matky milosrdenství, zdál skutečně nesmírně velikým.

Pan Duprat odsoudil tyto provinilce k policejnímu trestu pěti franků.

Ale jeho zlomyslný nápad šel dále. On totiž zahrnul všechny, kteří zákaz prefektův přestoupili, buď že společně anebo během dne jeden po druhém k jeskyni putovali, v jeden roszudek, a uvalil na ně na všechny společný trest peněžitý, takže když sto nebo dvě stě k jeskyni putovalo, každý z nich vydával se v nebezpečenství, že musí nejenom za sebe, ale i za druhé celou summu od 500—1000 franků platiti.

A tento rozsudek nemohl žádným vyšším soudem býti odvolán. Soudce Duprat byl v té příčině všemocný a také své plné moci v uvedeném právě způsobu užíval.

Takové hrubé vkládání se úřadu do důležité otázky o událostech v jeskyni, nebylo nic jiného, leč zapírání netoliko nadpřirozeného případu, nýbrž i jeho možnosti.

Kdyby možnosť zjevu jen na okamžik byla připuštěna, byl by si úřad musil docela jinak počínati.

Jedna věc byla nade vši pochybnosť jistá: uzdravení. Ať se stala přirozenou silou léčivou, domněnkou nemocných, nebo zázračným působením shůry, — nicméně byla jista, což i nevěrci uznati

musili, ač snažili se ještě vynajíti přirozený výklad jejich.

Byli po ruce docela hodnověrní lidé, kteří vyznali, že vodou z jeskyně byli uzdraveni.

Žádnému voda neuškodila!

„Nač tedy takové zákazy, nač ona zábradlí, nač takové pronásledování?“

„Proč nejednají všude s takovou důsledností, jak si dovolují v této věci? Proč nezavrou každé milostné místo, kde nemocní svého zdraví si vyprosili? Proč nezavrou každý kostel, kde nábožní věřící modlitbou zvláštních darů od Boha si vyprošují?“

„Která vrchnosť byla by tak barbarská, tak nelidská, aby pramen, jenž tolik lidí už uzdravil, nemocným zavřela, kdyby jej Bernadetta jen byla nalezla, aniž by byla jaká řeč o zjevení nebeském? I za vlády císaře Nerona by se to nebyli opovážili udělati. Každá jiná vrchnosť byla by naopak takovému dítěti dala odměnu: ale naši úředníci se stříbrnými i zlatými výložkami, i když sami před svými představenými jako hadi se plazí, nemohou přece na to hleděti, jak nemocní u jeskyně si klekají a se modlí. Pohled na člověka, jenž se před svým Bohem koří, jest jim nesnesitelný. Oni vlastně pronásledují modlitbu. Tak se věci mají.“

Takové otázky a takové řeči vedli mezi sebou věřící. Byliť nadšeni a uchváceni velikými, neobyčejnými věcmi, jež děly se před jejich očima, zvláště pak zázračnými uzdraveními, jež se den ode dne množila; proto se také nijak nedali zastrašiti násilným opatřením světských úřadů.

Oloupení jeskyně snesli trpělivě, ale zabránění přístupu k posvátnému místu nemohli klidně nésti.

Kdož měli více smělosti, vzdorovali trestům; překročili zábradlí a vykonávali jako před tím své modlitby v jeskyni, oznámivše nejprve svá jména strážníkům, rozestaveným na hranicích obecního pozemku.

Mnozí strážníci, kteří byli dobrými křesťany, neradi zastávali tento svůj úkol; ano mnozí z nich, přišedše na stráž, poklekli napřed sami u jeskyně, a teprve se odebrali na vykázané místo.

Ačkoli se mnozí ve svém zápale pro svatou věc nebáli nebezpečenství, že bude jim uložena peněžitá pokuta, přece dala se většina lidu odstrašiti pokutami, jakýchž nemajetné rodiny nemohly sehnati. —

Za tou příčinou hleděli přemnozí věřící přísné úřady obelstiti; pomíjejíce totiž zábradlí, vkradli se po nestřežených úbočích do jeskyně. Někdo z nich uvolil se býti na stráži proti strážníkům, aby modlícím se v jeskyni umluveným znamením dal výstrahu, jakmile by hrozilo nějaké nebezpečí.

Tímtéž způsobem byli i nemocní k zázračnému prameni donášeni.

Sotva však se úřad o těchto přestupcích dověděl, zdvojnásobil stráže a obsadil jimi všechny pobočné cesty, jež vedly k jeskyni.

Lid uměl si zase pomoci. S jedné strany byl přístup k jeskyni nestřežen; tam totiž, kde řeka Gave sama činila překážku k přístupu do jeskyně, a tu mnozí přeplavali řeku přes její mohutný tok

a dostali se tak k jeskyni. Noční tma byla právě příhodná k návštěvám jeskyně, jež takovým způsobem se konaly.

Mnozí ovšem, chtějíce se vyhnouti všem nepříjemnostem, jež by měli z přestoupení přísného nařízení, spokojovali se tím, že poklekali na nejzazších mezích obecního pozemku, kde to totiž zakázáno nebylo. Tak alespoň mlčky proti tomu zákazu se ohrazovali a, že s ním nesouhlasí, na jevo dávali.

Jednoho dne pronesly tři ženy o zmíněném zákazu jakás nezávadná slova; byly obžalovány a krajským prefektem k rozličným pokutám nepatrným odsouzeny. Avšak soudní dvůr Pauský uznal ženy za nevinné a rozsudek první zrušil. Téhož dne, kdy tento rozsudek byl vyhlášen, sešlo se u jeskyně četné množství lidí. Jásajíce radostí, překročili v hustých řadách hranice, aniž si všímali odporu, jejž činili polekaní strážníci.

Policie, byvši davy lidstva jaksi znepokojena, upustila od své přísnosti, a nečinila valícím se zástupům žádné překážky.

Ale jinak prefekt; ten nebyl u věci té nikterak povolnějším. Druhého dne odeslal policii nové rozkazy své. Stráže byly sesíleny, a učiněno vůbec přísnější opatření.

Jelikož bylo zjevno, že ukládané pokuty peněžité nic nespomáhají, hrozil prefekt, že bude vězením trestati každého, kdo by jednal proti úřednímu zákazu. Tím alespoň toho docílil, že po několik dní nikdo zábradlí nepřekročil.

Co však se dálo s nemocnými, kteřížto z daleka přicházeli?

Nezřídka přicházeli z dalekých krajin nešťastníci, zachvácení slepotou, ochrnutím údů nebo jinými neduhy strašlivými, proti nimž jediné Bůh má jisté léky tajemné; a sepjatýma rukama prosili purkmistra, aby jim dovolil učiniti poslední ještě pokus s tímto pramenem zázračným.

Avšak purkmistr, boje se prefekta, odepřel jim tuto prosbu. Jestliže se nemocní přece dali dovésti k jeskyni, sepsal o tom protokol, a uložil jim pak peněžitou pokutu.

Po většině chodili nyní poutníci na pravý břeh řeky Gave a modlili se naproti jeskyni. Proti těmto nebylo lze zakročiti; neboť tamější pozemky nebyly obecním majetkem, nýbrž náležely soukromníkům, kteříž jsouce zbožni, rádi dovolovali poutníkům, aby tam klekali a se modlili.

55. Četní vznešení cizinci v Lurdech. — Louis Veuillot, paní Bruatová, admirálova choť, u jeskyně.

Zatím však, co nařízení, jeskyně se týkající, přísně se provádělo, chýlil se měsíc červen ke konci, a lázeňská doba víc a více se přibližovala. Vzácné panstvo ze všech končin spěchá k léčivým pramenům, jichžto je v Pyrenejích poblíž Lurd hojnosť.

Spatřujemeť tam lázeňské hosty, turisty (cestovatele), studenty, přírodozpytce a jiné učence všech národů. Tito všichni vážili cestu k vyhlášeným zřídlům, aby znamenitou vodou jejich, zvláště pak

čerstvým vzduchem horským své zdraví ku příštím námahám posilniti mohli.

Samo sebou se rozumí, že v takovéto společnosti různotvarné byli mužové všelijakého smýšlení a různých vyznání náboženských, jakož i přívrženci různých soustav filosofických. Byl to malosvět, — byla to Evropa v malém rozměru.

Prozřetelnosť Boží shromáždila tyto lidi blízko Lurd právě v tu dobu, když město to stalo se jevištěm podivných událostí.

Bůh napomáhá od věčnosti nezvratným úmyslům svým. Jako se kdysi v Betlémě dříve ukázal zbožným pastýřům, nežli krále ke svým jeslím povolal, tak učinil i v Lurdech. Nebeský Zjev nejprve se zjevil chudobnému, prostému dítku, a teprve potom chvátají na místo omilostněné bohatí a mocní tohoto světa — králové zlata, věd a umění.

Ze všech poblízkých míst lázeňských hrnuli se davem cizinci do Lurd a projížděli město kříž na kříž ve skvostných i jednoduchých povozech.

Přemnozí z těchto cestovatelů — poutníky je všechny sotva můžeme nazvati — pramálo dbali na zábradlí a na rozkazy prefektovy, ubírajíce se podle libosti a nedbajíce policejních zřízenců k jeskyni; jedni z pobožnosti, druzí z pouhé zvědavosti.

Bernadetta byla, jak se samo sebou rozumí, četně navštěvována, každý přál si omilostněné děvče na vlastní oči viděti a s ní mluviti.

Rovněž přál si každý viděti ony osoby, jež vodou z pramene lurdského byly uzdraveny.

Události lurdské staly se předmětem denních rozhovorů mezi cizinci; tím se zprávy o Lurdech šířily dál a dále, takže netoliko v Lurdech a nejbližším okolí, nýbrž i po celé Francii a Španělích, ba v celé Evropě mluvilo se o těchto událostech podivuhodných a neobyčejných.

Také násilné opatření, jež prefekt vzhledem na jeskyni učinil, byla všeobecně známa a byla také všeobecně posuzována, ovšem vždy podle mínění a přesvědčení posuzovatelů samých. Od věřících byla uznávána za nesprávná, nemístná, od nevěrců se všeobecně schvalovalo všechno, co se učinilo proti oněm událostem, ať se to týkalo Bernadetty nebo posvátného místa u skal Massabiellských.

Těm však, kteří přibyli do Lurd a navštívili jeskyni ať ze zvědavosti nebo ze zbožnosti, působila ona opatření nemalé nesnáze; byli tak blízko, — a k jeskyni nesměli pro přísné zákazy, které proto odsuzovali a za nezákonné prohlašovali. Avšak v tom se všeobecně shodovali, že ona opatření nikterak nejsou s to, aby potlačila všeobecné hnutí, jehož středem bylo město Lurdy.

Mimo to přihodily se věci, jimiž horlivosť prefektova i jeho rozestavených strážníků přísné a velmi nemilé zkoušce byla podrobena.

Nezřídka se totiž nahodilo, že znamenité a ve vysokém důstojenství postavené osoby úředního nařízení nešetřily.

Jednoho dne kráčel podle výstražné tabule vznešený pán velmi význačné tváře; byloť mu na

očích viděti, že má zjevný úmysl odebrati se k jeskyni a k zázračnému prameni. Strážníci pokřikovali na něho co nejpřísněji: „Touto cestou nesmí nikdo choditi.“

Ale onen pán odpovídá zcela rozhodně: „Hned uvidíte, že se chodí touto cestou“ a kráčel dále beze všech rozpaků po obecním majetku k místu Zjevení.

„Vaše jméno,“ volá strážník, „musím vás zapsati do protokolu.“

„Jmenuji se Ludvík Veuillot,“ odvětil cizinec. Byl to totiž hlavní vydavatel novin „Univers“. Znamenitý to a všeobecně vážený spisovatel, jehož spisovatelský věhlas znám byl nejen ve Francii, nýbrž i v celé Evropě, ba i mimo Evropu.

Když tento srdnatý a neohrožený obhájce věci katolické uznal za potřebno vydati se na cestu do Lurd — k jeskyni, tedy nebyla záležitosť lurdská událostí, známou pouze několika horalům; byly to věci zajisté tak důležité, že tento muž vzdělaný pokládal za svou povinnosť o všem se osobně přesvědčiti.

Zatím, co zaměstnáni byli strážníci s protokolem proti znamenitému spisovateli, překročila jistá dáma zase na jiném místě hranice a klekla u zábradlí, zavírající jeskyni, aby se tu pomodlila. Ale ani ona neušla pozorným očím strážníků. Dozorce opustil hned pana Veuillota a rychle spěchal k oné dámě.

„Paní,“ volal, „není dovoleno zde se modliti. Byla jste postižena při skutku; musíte se z toho

zodpovídati před soudem. Ve jménu zákona sepíšu proti vám protokol — vaše jméno?“

„S radostí,“ odvětila dáma, „jsem manželka admirála Bruata, vychovatelka Jeho císařské Výsosti korunního prince.“

Policejní zřízenec, uslyšev jméno tak vysokého stavu, uklonil se uctivě, a neopovážil se již psáti protokol proti oné dámě.

Tak jedná svět! Úřady dávají nařízení, a — od nižších se žádá přísné zachovávání, kdežto vyšší přestupují je — bez trestu

Ostatně i jinak jsou okolnosti tyto zajímavy a poučny. Vidíme, jak nepřátelé sami sebe porážejí. Kdyby nebyl prefekt onoho zákazu vydal, a kdyby nebyl tak usiloval, aby ho přísně bylo šetřeno, nebyl by se svět snad nikdy dověděl, že zvěsť o jeskyni lurdské vnikla až mezi dvorní kruhy císaře Napoleona III. Nyní však vidíme u jeskyně — vychovatelku korunního prince.

Jeskyně lurdská vešla touto vznešenou návštěvou ještě ve větší známosť.

56. Lid dovolává se rozhodnutí duchovní vrchnosti.

Otázka, jež vznikla z událostí lurdských, nemohla na vždy zůstati nerozhodnutou. Vždyť vzbuzena byla věcmi tak podivnými.

Zjevila se nejsvětější Panna skutečně, či mylné bylo to, co Bernadetta tvrdila? Co s pramenem, jenž zázračně povstal? Ano pramen zázračně uzdra-

voval nemocné rozličného druhu. Byla uzdravení ta skutečně zázračná?

Bylo skutečně třeba události takové podrobiti konečně přísné a svědomité zkoušce.

Cizincové, kteří neměli příležitosti, celý průběh zázračných událostí od počátku sledovati a tudíž nemohli jako lurdští obyvatelé osobním pozorováním důkladného přesvědčení nabyti, divili se nemálo, že duchovní úřady o celé té věci mlčí a jaksi se všech těch událostí ani nevšímají, a brzo haněli a odsuzovali jak trvalou zdrženlivosť biskupovu tak hrubé počínání si prefektovo.

Svobodomyslníci vykládali si váhání biskupovo podle svého způsobu a byli zvědavi, jaký rozsudek v té věci pronese. Přátelé prefekta Massy počali na jisto tvrditi, že biskup Vavřinec jest dobře srozuměn s prefektem co do oněch neobyčejných událostí. Ano všecku zodpovědnosť přísných nařízení uvalovali na biskupa. Nepotřeboval prý, leč pozdvihnouti proti tomu svého hlasu. Právě jeho zdrženlivosť přinutila prý světskou vrchnosť, že celou tu záležitosť převzala na starosť.

Věřící nejvíce to těžce nesli, že se strany duchovní vrchnosti doposud se nic nestalo, čím by události lurdské v pravé světlo byly postaveny.

Duchovní vrchnosť od Boha jest zřízena ke správě a hájení věřících; věřící lurdští jakož i cizí poutníci očekávali, že biskup rázně opře se tomuto násilnému potlačování jejich svobody náboženské.

Když však marně čekali od biskupa nějakého protestu, když viděli, že biskup neodvolává ani

té lživé zprávy, již noviny roztrušovaly, jakoby jednal prefekt s vědomím církevních úřadů; tu počali reptati proti duchovenstvu i proti biskupovi.

Z veškerých těch událostí lurdských nadšený lid již po delší dobu neuměl si vysvětliti, proč si kněžstvo tak příliš opatrně počíná. Nyní však, — když se věci tak měly, když byly podány tolikeré důkazy o skutečných zjeveních, když vznikl u jeskyně tajůplný pramen, když tak nesčíslní nemocní došli zázračného uzdravení: tu zdálo se lidu věřícímu ono biskupovo úplné vzdalování se věcí tak důležitých — nedbalostí přímo nepochopitelnou. Ani úcta, v jakéž měl onen lid biskupovu důstojnosť, nebyla s to, aby ho zdržela od utrhačného pomlouvání.

„Proč nepronáší se biskup určitě o vážných událostech, jichžto pravdivosť tak zřejmě jest dokázána?“

„Což pak to nestojí za to, aby si biskup povšiml těch událostí, jež světské úřady tak poděsily a v nesčetných zástupech takovéto hnutí způsobily?“ —

Tak tázali se věřící.

„Tvrdošijné mlčení biskupovo,“ pravili dále, „dává prefektovi hlavní příčinu k libovolnému, ba bezohlednému zakročování.“

„Bylo-li zjevení klamem, jest povinností biskupovou, nás poučiti a blud zabrániti; bylo-li však zjevení pravé, rovněž mu náleží, aby se svých diecésanů ujal před pronásledováním a aby díla Božího proti zlobě lidské statečně hájil.“

„Jediný krok biskupův byl by postačil k zamezení násilí všelikého, jehož se prefekt dopustil.“

„Zdá se však, že biskupovi i duchovenstvu pramálo záleží na modlitbách a díkůčinění, jež u skály Massabiellské, nyní již tak proslavené, Bohu vzdáváme.“

Tyto a podobné stížnosti vedly se čím dále tím hlučněji mezi obyvatelstvem. Věřící obviňovali biskupa z lhostejnosti, bázlivosti a — slabosti. Činili tak ovšem nesprávně nevědouce, jak opatrně si biskup počínati musil.

57. Také „zjevení“ u jeskyně.

V době, kdy trval zákaz návštěv u jeskyně, přihodily se tu zvláštní věci.

Po třikráte nebo čtyřikráte několik dětí a několik žen předstíralo, že měly také zjevení jako Bernadetta.

Byla však tato zjevení skutečně pravdivá? Či byly v tom zaměstnány nepřátelské ruce, které použily těchto nástrojů, aby zázračné události v jeskyni v podezření uvrhly? Kdož to ví!

V lidu ustálilo se mínění, že ony osoby, předstírající vidění, tajnými piklemi policie byly podpíchnuty.

Dvě nebo tři děti, tvrdící, že měly vidění, vypovídaly ostatně při svém nejvýš nesouvislém vypravování, rozličné, sem se nehodící věci. Jednoho dne přelezly zábradlí, jež jeskyni zavíralo, aby cizincům vody nabraly a jejich růžence o skálu dotkly, a — nabízených peněžných dárků za služby jim nabídnutých neodmítly. Jacomet, jenž velmi lehce mohl učiniti konec takovému počínání dítek,

nechal jich dělati, co chtěly. Ano tvářil se, jakoby o těch neobyčejných věcech, o vytrženích, o přestupování úředního nařízení pranic nevěděl.

Z takového podivného jednání lstivého komissaře ihned každý soudil, že jsou to nepěkné šmejdy, tajné pikle, a nic jiného.

„Poněvadž baron Massy,“ tak se povídalo, „se nyní přesvědčil, že veřejné mínění jest proti němu, a vidí, že není možno události násilím udusiti, pokouší se je hned v počátku zničiti: navedl totiž falešné lidi, kteří lživě praví, že mají vidění, o nichž pak v novinách a u nejvyšších úřadů veliký působí pokřik.“

Farář lurdský tušil v jednání takovém nekalé řemeslo a proto, co mohl v té věci učiniti, učinil. Vyloučil ony malé taškáře z vyučování náboženství, a pohrozil jim, jestliže ještě něco takového se stane, že sám nařídí vyšetřování a původce taškářství před celým světem zahanbí.

A ku podivu! Zjevení ona ihned přestala. Mluvilo se pouze o tom asi čtyry nebo pět dní.

Ovšem nemeškal pan farář o těchto věcech podati zprávu biskupovi Vavřincovi, jakož mu vůbec zevrubně všecko vypisoval, co se v Lurdech událo vzhledem k zázračné jeskyni.

Jakkoli bylo veřejné mínění, že ona zjevení byla pouze předstírána, řekněme: objednána, přece pan Jacomet, pan Massy a jich stoupenci učinili z taškářského tohoto kousku věc náramně důležitou, ovšem jen za tím účelem, aby veřejnou pozornosť od skutečných zázraků odvrátili.

Ano sepsali o té věci list a poslali panu Roulandovi, ministru kultu, v němž vylíčili všechno velmi přehnaně a nejkřiklavějšími barvami. Dokonce napsali v listě tom i nesmysl, že prý totiž na skále Massabiellské dva kluci kněžské obřady konali, a že lidé, ponejvíce osoby zlé pověsti, je vavřínem a květinami ověnčili. Také naříkali na nedostatečnosť dosavadních nařízení proti rozkvašení lidu.

Udělali to chytře. Když již nevěděli, jak kterak, obrátili se na samého ministra, čekajíce od něho pokynů, co by měli dále činiti.

Bylo zřejmo, že zákazem oním pan prefekt nedocílil, čeho docíliti chtěl, a odvolati zákaz? Bylo by pod jeho důstojností.

58. Poslední zjevení.

Dne 16. července, o církevním svátku Panny Marie Karmelské, uslyšela Bernadetta zase v nitru svém hlas, již po několik měsíců umlklý, jenž ji zval na zázračné místo. Puzena jsouc tímto hlasem ubírá se Bernadetta ovšem nikoli ke skalám Massabiellským, k nimž přístup doposud uzavřen a střežen, nýbrž na louku na pravém břehu řeky Gave, naproti jeskyni. Tam také scházívali se nesčetní zástupové poutníkův a konali zde své pobožnosti, když pro zákaz prefektův nesměli k samé jeskyni.

Když došla Bernadetta na místo, bylo osm hodin večer. Poklekla a počala se modliti růženec.

V té ukázala se jí přesvatá Panna. Řeka Gave dělící Bernadettu od jeskyně ztratila se, tak říkajíc před očima děvčete, jež octlo se u vytržení.

Neviděla před sebou než skálu s jeskyní, která se jí zdála býti tak blízko, jako druhdy.

Neposkvrněná Panna stála na obvyklém místě ve výklenku. Nemluvila. Ale pohlížejíc na Bernadettu laskavě se usmívala. Ten poslední úsměv Nebes královny měl zajisté býti Bernadettě jako na památku všech těch zjevení, měl jí býti posilou ve všech útrapách, jež zbožnou tu duši čekaly v blízké i daleké budoucnosti.

Jedné chvíle naklonila hlavu k dítěti, jakoby jí chtěla říci: „Na shledanou!“ nebo naposledy: „S Bohem!“

Potom zmizela Neposkvrněná Panna. Bylo to osmnácté zjevení a — poslední v jeskyni Massabiellské.

Bernadetta odcházela všecka blažena, ač tušila, že to bylo poslední zjevení, jímž ji Neposkvrněná Panna omilostnila.

Ó šťastné dítě! Osmnáctkráte dopřáno jí zírati na milou, čistou, nebeskou tvář Svaté Panny. Co rozkoše a nebeské slasti pocítila v duši své v těchto okamžicích, to ví ona sama, ví, že jediný pohled Nebeské Bytosti vyváží všechny poklady světa. Proto viděli jsme ji pohrdati penězi a dary vůbec, jež jí byly s mnohých stran nabízeny.

Jí nevábily poklady světa, její duše náležela jinému světu, její duše povznášela se k vyšším, nebeským věcem, k nimž tak rády povznášejí se duše čisté a nevinné, jakou byla Bernadetta . . .

59. Pastýřský list biskupa tarbského a ustanovení biskupské komisse.

Veliká byla již nedočkavosť a netrpělivosť věřících, že doposud duchovní vrchnosť o záležitostech lurdských se nevyslovila.

Jiní, po většině cizinci, nemohli si dosud utvořiti pravého úsudku a dovolávali se netrpělivě, aby rozumným zkoumáním té věci veškeré nejistotě učiněn byl konec.

„Nač jest duchovní vrchnosť?“ říkali, „když se nechce vyjádřiti o záhadných náboženských otázkách; když nechce podporovati víry těch, jimž osobní zkoumání událostí oněch jest nemožno.“

Odvolávání se na biskupa v té příčině dálo se napořád. K reptání lidu přidružily se hlasy vyšších tříd obyvatelstva, tak zvané intelligence. Se všech stran žádáno vyšetřování tak zvláštních věcí.

Zázračná uzdravení stávala se až posud. Odevšad posílány protokoly biskupovi sepsané a potvrzené očitými svědky.

Nesčíslně mnoho žádostí bylo podáno biskupovi, aby konečně povznesl rozhodného hlasu svého.

Veškeré události, jakož i svědectví mnohých mužů vážených, jižto putovali k jeskyni a kteříž svědomitým zkoumáním nabyli přesvědčení, že nelze tu pochybovati o působnosti všemohoucnosti a dobroty Boží; vše to zrovna vybízelo biskupa, aby konečně promluvil. A biskup tak dlouho — mlčel. Proč?

Což byl skutečně tak netečným ke všem těm událostem, jež se staly u jeskyně lurdské?

Poslyšme.

Víme již, že prefektovi neučinil po vůli. Prefekt žádal, aby biskup přímo zakázal Bernadettě choditi k jeskyni. Biskup tak neučinil. On také neprohlásil vidění a zázraky u jeskyně za blouznivosť a pověru, jakož bylo přáním prefektovým, ale nechal si čas na prozkoumání těch věcí. Rovněž nedal prefektovi za pravdu, když tento tvrdil, že by události u jeskyně lurdské snadno mohly přinésti nebezpečenství zájmům pravého katolictví.

Nebyl tedy biskup nečinným, netečným a slabým, jakž lid se domníval.

Proti oloupení jeskyně a proti zákazu, aby se k ní nechodilo, arciť s důrazem nevystoupil; ale proč?

Věřiti úplně všemu není snadnou věcí. Přes všecky jasné důkazy o událostech lurdských nebyl ještě biskup úplně bez pochybnosti, a v pochybnostech nechtěl jednati ve věcech tak nesmírně důležitých. Proto váhal.

Jeho víra přemoudrá není tak rychlá jako víra nevzdělaných. Učený člověk neuvěří tak snadno jako neučený. Bůh tak již řídí svět, že jedná, jak Sám chce. Často obyčejným duším, nemohoucím dospěti vlastním rozumem k poznání pravdy, Sám jest nápomocným a víru v tyto pravdy jim vštěpuje, kdežto dopouští zase, aby lidé vtipní a osvícení sami zkoumáním a přemýšlením pravdu si našli. Takoví tedy teprve po dlouhém a namáhavém bádání docházejí ku pravému cíli.

Jako apoštol Tomáš, jenž svědectví ostatních učenníků a nábožných žen nevěřil, a Pána vlastníma očima viděti chtěl, zrovna tak chtěl i biskup Vavřinec vlastníma očima viděti a takřka vlastníma rukama hmatati.

Slyšel mnoho o věcech těch podivných vypravovati, ale sám nemohl se o ničem přesvědčiti. Bál se tedy lehkomyslně něco nadpřirozeného potvrditi. Rozmýšlel se proto, má-li se vůbec dáti do úředního zkoumání. Mělť za to, že by velmi vážnosť církve poškodil, kdyby ji nerozvážně zapletl do zkoumání oněch událostí, které možná přece jen v dětinských nápadech malé pastýřky základ mají.

Ovšem nikdy by nebyl biskup schválil oněch nařízení, onoho bezprávného jednání světské vrchnosti. Ale poněvadž se tak již stalo, hleděl všemožně zlé věci moudrým způsobem najíti dobrou stránku.

„Lituji jako vy oněch nařízení, jichž se uchopil světský úřad,“ odpověděl biskup těm, kteří naléhali, aby v té věci zakročil; „než poněvadž se mne o radu netázali, musím jim volnosť ponechati. Každý ať si sám za své jednání jest zodpovědný; až dosud mi do světských nařízení nic není, a to je právě mé štěstí. Později uvidí duchovní úřad, co jest mu činiti.“ Tak psal biskup v listě farářovi lurdskému ze dne 11. června 1858.

V tomto duchu moudré mírnosti přikázal biskup svému diecésnímu kněžstvu, aby věřící důrazně k pokoji napomenulo a všemi silami působilo, by se lid nařízením prefektovým podrobil.

Každý trestuhodný nepořádek zameziti, žádných nových překážek nečiniti, nýbrž z úcty k vrchnosti bdíti nad tím, aby daná nařízení se zachovávala, a všechny události bedlivě a pokojně pozorovati, to považoval biskup prozatím za nejlepší.

Takové bylo tedy smýšlení biskupa Vavřince, jak lze poznati z listů té doby.

A bylo velmi moudré, že tak dlouho váhal vmísiti se do věcí tak důležitých.

Kdyby církevní hodnostář, biskup, byl již předem uvěřil ve skutečnosť zjevení a zázraků, nebylo by možno bývalo, aby při své apoštolské horlivosti nebyl vystoupil se vší rázností své povahy proti nepřátelům věřících, proti nepřátelům díla Božího. Kdyby byl věřil, že Matka Boží skutečně v jeho diecési se zjevila a že žádala, aby jí tam byla postavena kaple, zajisté by nebyl váhal ani okamžik mezi přáním nebes Královny a odporem prefekta Massy, Jacometa a Roulanda.

S takovou věrou v srdci byl by zajisté jako druhdy sv. Ambrož, biskup milánský, povstal a s berlou v ruce a mitrou na hlavě světské vrchnosti na odpor se postavil. Byl by bez všeliké bázně lidské v čelo věřících se postavil, byl by sám ze zázračného pramene vody se napil, byl by na pusté skále, kterou nohy milostiplné Matky Boží posvětily, na kolena padl a sám také vlastní rukou položil kámen ke chrámu velikolepému, zasvěcenému Panně bez poskvrny hříchu prvotného Počaté.

Avšak takové rázné hájení díla Božího hned z počátku bylo by pro budoucnosť velmi škodilo;

učinilo by je podezřelým, jakoby nikoli od Boha, nýbrž od lidí pocházelo. Čím více se biskup veřejného hnutí vzdaloval, čím lhostejnějším se ukazoval naproti víře lidu, tím jasněji musila vniterná síla životní nadpřirozenosti se objeviti, jež přes vzdalování se duchovní vrchnosti a přes pronásledování vrchnosti světské sama mocí pravdy zvítězila.

Prozřetelnosť božská chtěla, aby zázrak zjevení se nejblahoslavenější Panny Marie v devatenáctém století právě pronásledováním se osvědčil, jako druhdy símě povstávajícího křesťanství. Ona chtěla, aby víra v ono zjevení u pokorných a malých počala, aby jako ve království nebeském, tak již zde poslední byli prvními a první posledními.

Bylo tedy třeba podle vůle Boží, aby biskup nečinil v té věci počátku, nýbrž aby se vzdaloval, a takřka zatvrzelým se ukázal, aby konečně po tolika vážných a nevývratných důvodech a po neodolatelné skutečnosti událostí ani krok neustoupil.

Toť bylo příčinou, proč Bůh podle nevyzpytatelných úradků svých tohoto znamenitého, opatrného a mírného muže na biskupský stolec tarbský právě v tu dobu posadil. Toť bylo příčinou, proč se Bohu zalíbilo, aby biskupa Vavřince zbavil víry v ono Zjevení a dosud v pochybnosti nechal přes makavé, očividné důvody. Byloť v úradku Božím, že biskup bude v duchu mírnosti a moudrosti upevněn, čehož ovšem nadšený, rozbouřený

lid nyní ještě pochopiti nemohl, čehož však užitečnosť a výhoda v budoucnosti měla se objeviti.

Lid měl ctnosť víry; avšak jeho náhlá horlivosť chtěla duchovenstvo přivésti k přenáhlenému jednání. Biskup zase měl ctnosť moudrosti a opatrnosti; avšak oči jeho nebyly dosud pravdě díla Božího otevřeny. Dokonalé poznání a pravé ponětí o těch věcech měl, jako vždycky, jediný Bůh, jenž všecko řídil, a jehož všemohoucí ruka jak nadšení lidu tak váhání biskupova použila k dosažení nezměnitelného úmyslu.

Bůh chtěl, aby se církev v osobě biskupa všeho zasahování do věcí těch zdržela, a teprve v rozhodné chvíli povstala, aby pak svrchovanou mocí urovnala všeliký spor a pravdu slavně prohlásila.

A rozhodná chvíle konečně nastala. Bylo to po posledním zjevení se Neposkvrněné Panny. V tu dobu přicházeli k jeskyni Massabiellské i mnozí v katolickém světě znamenití mužové, jako Monsignore de Salinis, arcibiskup z Auche, Mgrs. Thibaud, biskup montpellierský, Mgrs. de Garsiquies, biskup ze Soissonu, Ludvík Veuillot, hlavní vydavatel novin „Univers“ a mnoho jiných více méně znamenitých mužů. Tito všichni zkoumali ony neobyčejné události; všichni viděli Bernadettu, mluvili s ní a všichni odešli od ní s pevnou věrou a s úplným přesvědčením o pravdě jejích výpovědí. Vypravovalo se, že jeden z nejváženějších biskupů francouzských při živém, zajímavém vypravování událostí, při pohledu na

nevinné děvče, na něž oči nejblahoslavenější Panny Marie s takovou něžností patřily, tak hluboce byl dojat, že by byl skoro na kolena padl před tím omilostněným dítětem. „Modli se za mne, žehnej mně a mému stádu!“ pravil k ní u velikém pohnutí.

„Na vás jest, biskupská Milosti, dítku žehnati,“ vpadl do řeči pan farář lurdský, zdržuje knížete církevního.

Bernadetta také předešla biskupa; neboť klekla všecka studem polita k nohoum biskupovým a sklonila hlavu pod ruce knížete, jenž s očima slzavýma z toho srdce jí své požehnání uděloval.

Nyní tedy konečně poznal biskup tarbský, že přišla hodina, aby se věci té, jak náleží, ujal.

Co učinil, bylo, že vydal pastýřský list ze dne 28. července, jenž po celé diecési byl čten, a kterýž všude neobyčejné rozčilení vzbuzoval; neboť každý porozuměl, že palčivá otázka, kterouž se lid tak dlouho již obíral, blíží se konečně ku svému rozhodnutí.

List pastýřský zní takto:

„Bertrand-Sévère Vavřinec, z Božího milosrdenství a z milosti apoštolské stolice biskup tarbský.

Velebnému duchovenstvu a věřícím Naší diecése pozdrav a požehnání od Pána!

Ode dne 11. února tohoto roku přihodily se v Lurdech věci, kteréž jsou úzce spojeny s naším svatým náboženstvím, celou diecési rozčilily ano i v dalekém světě podiv způsobily.

Bernadetta Soubirousova, mladé děvče z Lurd ve věku čtrnácti let, měla prý v jeskyni massa-

biellské na západu města ležící, zjevení nejblahoslavenější Panny. Na témže místě prý vyprýštil se pramen, jehož voda dílem požíváním, dílem umýváním veliký počet nemocných uzdravila. Uzdravení ta považují se za zázračná. Od té doby ještě až dosud hrne se obyvatelstvo Naší diecése, jakož i ze sousedních diecésí u velikém počtu k onomu místu, aby tu za vzývání bez poskvrny Počaté Panny uzdravení z rozličných nemocí nalezli.

Světská vrchnosť se tím velmi znepokojovala. Se všech stran již od měsíce března docházejí četné žádosti na duchovní vrchnosť, aby se o té věci, o poutích, vyjádřila.

Až dosud měli jsme za to, že hodina, v níž by Nám s touto záležitostí jednati bylo, ještě nenadešla, nýbrž že radno jest, s velikou opatrností v té věci si počínati, nadšení prvnímu nedůvěřovati a vyčkati, až by se mysli upokojily a teprve po zralém uvážení a po horlivé modlitbě za osvícení shůry žádaný úsudek pronésti.

Lidé trojího druhu dovolávají se Našeho rozsudku, ovšem z rozličných hledisk.

Předně jsou to, kteří všeliké vyšetřování událostí, jež staly se v jeskyni, jakož i zázračná uzdravení přímo zavrhují, poněvadž ve všech těch věcech vidí jenom pověru, komedii a taškářství.

Očividno jest, že nemůžeme býti stejného s nimi náhledu. Jejich noviny již napřed hrozně naříkaly na pověru a šalbu, tvrdíce, že události

v jeskyni zakládají se jen na špinavém sobectví a trestuhodném lakomství, čímž ovšem mravný cit křesťanského lidu nejvýš urážely. Připouštíme, že nejkratší cestou jest, jednoduše všechno zapírati, úmysly jiných podezírati; ale takové jednání není zajisté spravedlivo a poctivo, nýbrž nejvýš nerozumno a mnohem více způsobilé mysli lidské rozhořčiti nežli přesvědčiti. Zapírati možnosť nadpřirozených věcí není nic jiného, leč odříci se křesťanského náboženství a sledovati nevěřící, záhubné mudrctvo předešlého století. My katolíci nemůžeme, jak se samo sebou rozumí, v této věci raditi se s osobami, které Pánu Bohu moc upírají, že by mohl učiniti výjimku v oněch všeobecných zákonech, jimiž celý svět řídí a spravuje, ani se nemůžeme s nimi pouštěti v rozpravy, abychom poznali, zdali ta neb ona věc jest nadpřirozená, dobře vědouce, že oni možnosť všeho nadpřirozeného již napřed upírají. Tím však se nemá říci, jakobychom důvtipnému, upřímnému, na vědě a pokroku zakládajícímu se vysvětlení odpírali. Nikoli, něco takového by se právě shodovalo s Naším nejupřímnějším přáním. Na tom Nám velice záleží, aby jistota událostí napřed podle zásad zdravé filosofie se prozkoumala a ustanovila, a by mužové z povolání, zkušení v nadsmyslném bohosloví, v lékařství, v silozpytu, v lučbě a zemědělství, o radu byli tázáni, a pak aby se rozhodlo, jsou-li ony věci nadpřirozené a božské čili ne. Umění, věda má se vyjádřiti a slyšena býti. Především

přejeme si nalézti pravdu a tudíž nechceme zanedbati žádného prostředku.

Lidé druhého druhu nechtějí událostí, o nichž tuto mluvíme, ani uznati ani zapříti, nýbrž zdržují se zatím všelikého úsudku, až církevní úřad podá rozhodnutí, na něž netrpělivě čekají.

Lidé třetího druhu jsou nejčetnější, a učinili si již — ač předčasně — úsudek o věcech, jimiž se zabýváme, a přejí si netrpělivě, aby biskup v poslední instanci o této důležité záležitosti rozhodnutí učinil; doufají, že tento výrok bude odpovídati jejich zbožným citům, nicméně známe velmi dobře jejich oddanosť k církvi sv. a jsme ujištěni, že i v opačném případě pokorně se poddají.

Abychom tisíce věřících ve víře upevnili, pochybnostem konec učinili a mysli lidu upokojili, vyhověli jsme naléhavým prosbám, jež nás po delší čas docházejí, a pokoušíme se v pravé světlo postaviti věci, které všecky zajímají, nejvíce pak věřící, věci to, které se týkají uctívání nejsvětější Panny a vůbec svatého náboženství. Ustanovili jsme se na tom jmenovati stálou komissi diecésní, která má všecky věci a zprávy, týkající se jeskyně lurdské, sebrati a zjistiti; tato komisse má Nám vždycky všecky výsledky svého vyšetřování oznámiti a tím způsobem poskytnouti nutných prostředků k rozluštění oné důležité otázky.

Z příčin shora uvedených nařídili jsme a nařizujeme po vzývání nejsv. Jména Božího, jakž následuje:

Článek I.

V diecési tarbské jest ustanovena komisse, která má za účel zkoumati:

1. Zdali vnitřním nebo zevnitřním užíváním vody z jeskyně Massabiellské lidé uzdraveni byli, a lze-li tato uzdravení vysvětliti přirozeným způsobem, či mají-li za původ nadpřirozenou příčinu.

2. Zdali vidění Bernadetty Soubirousové pravá jsou, a lze-li je v tom případě vysvětliti přirozeným způsobem, či mají-li na sobě známku něčeho nadpřirozeného a božského.

3. Zdali zjevení dalo děvčeti jaké rozkazy anebo nějaké přání mu projevilo; zdali děvče dostalo rozkaz, aby přání ta jiným lidem zjevila. V čem ty rozkazy a přání záleží.

4. Zdali pramen, nyní v jeskyni tekoucí již před oním zjevením tam býval.

Článek II.

Komisse má Nám jenom takové věci oznámiti, které jsou docela zapezpečeny; nechať Nám zároveň své dobrozdání se všemi okolnostmi těch věcí oznámí.

Článek III.

Důstojní páni děkanové diecése mají býti hlavními zpravodaji komisse; žádají se tímto, aby udali:

1. Zázraky, jaké se v jejich děkanství staly.

2. Jména těch osob, které pravdu oněch zázraků dosvědčiti mohou.

3. Jména těch, kteří ve vědeckém ohledu komissi sestavené prospěšni býti mohou.

4. Lékaře, kteří ony nemocné před jejich uzdravením léčili.

Článek IV.

Po všestranném doptávání se, po obdržení všelikých zpráv, může komisse začíti vyšetřování. Svědci nechať přísahou výpovědi své potvrdí. Při jednotlivých vyšetřováních musejí býti aspoň dva členové komisse přítomni.

Článek V.

Doporoučíme vřele komissi, aby muže, kteří ve vědách lékařství, silozpytu, lučby a zeměznalství jsou sběhlí, kdykoli se k tomu příležitosť naskytne, k poradě přibírala, aby hlavně při vyšetřování těžkých případů, které se stanoviska vědy objasniti se mohou, přítomni byli, a úsudky jejich, jakožto odborníkův, aby v úvahu brala. Komisse nesmí ničeho zanedbati, jen aby náležitě věc objasnila a sprostředkovala pravdu, ať zní jakkoli.

Článek VI.

Komisse sestává z devíti členů Naší kapitoly, z představených Našeho velkého i malého semináře, představeného missionářů Naší diecése, z faráře lurdského, z učitelů věrouky, mravouky a silozpytu, kteří vyučují v našem semináři. Též si přejeme, aby učitel lučby v Našem malém semináři o radu tázán byl.

Článek VII.

Pan Nogaro, probošt Naší kapitoly, jmenován jest předsedou komisse, páni kanovníci Tabariès

a Soulè místopředsedy. Komisse ať ze svého středu vyvolí tajemníka a dva místotajemníky.

Článek VIII.

Komisse započne ihned bez odkladu práci svou a sejde se pokaždé, kdy to zapotřebné uzná.

Dáno v Tarbech, v Našem biskupském paláci s Naším podpisem a Naší pečetí, jakož i s podpisem Našeho tajemníka, dne 28. července 1858.

† Bertrand Sevère Vavřinec,
biskup tarbský.

Za rozkazem:

Fourcadé,
kanovník a sekretář.

II. Od ustanovení biskupské komisse až do roku 1870.

1. Ministr Rouland a biskup tarbský.

Právě když biskup Vavřinec vydal pastýřský list o událostech lurdských a jím ustanovil zvláštní komissi na vyšetření všech těch věcí záhadných, došel na biskupský úřad v Tarbech list pana Roulanda, ministra osvěty, v němž snažně žádá, aby biskup zakročil a rozčilení lidu konec učinil.

Podivno, ministr Rouland nevěřil v Pannu Marii lurdskou, která se zjevila tak skvělými zázraky, ale za to věřil úplně zprávám, jež mu Jacomet a Massy poslali.

Tyto zprávy byly také příčinou, proč ministr Rouland chopil se péra a psal biskupu Vavřincovi následující dopis:

„Biskupská Milosti!

Nejnovější zprávy, jaké mne o událostech v Lurdech došly, zdají se mi býti docela způsobilými, všecky, kteří s náboženstvím upřímně smýšlejí, hlubokým naplniti bolem. Ono žehnání

růženců, jež činili kluci, ona náboženská vyjevení, při nichž v popředí zpozorovány ženštiny velmi pochybných mravů, ono ověnčení osob, jež prý měly vidění, ono klukovské nápodobení církevních obřadů budou příčinou, že rozhořčí se protestantské a nepřátelsky smýšlející listy, jestliže vrchnosť v pravý čas nezakročí, aby takovým směšným věcem učinila konec. Neméně budou ony pohoršlivé výstupy škoditi náboženství u katolického obyvatelstva; pročež považuji za svou povinnosť, pozornosť Vaší biskupské Milosti znova k té záležitosti obrátiti.

Tyto politování hodné výstupy, zdá se mi, že učiní konec zdrženlivosti duchovenstva tak přísně zachovávané. Odvolávám se ostatně v záležitosti této na Vaší biskupské Milosti důmyslnosť a dovoluji si otázati se, zdali by snad Vaše biskupská Milosť neuznala za dobré takovéto šmejdy veřejně a naprosto zakázati.

V hluboké úctě atd.

ministr vyučování a kultu
Rouland."

Dopis tento dostal tedy biskup Vavřinec právě když vydal onen pastýřský list a učinil opatření takové, jímž měly se všechny události lurdské řádně a svědomitě vyšetřiti.

List ministrův jest ve mnohé věci velmi důležitý. Sám ministr v něm potvrzuje „přísně zachovávanou zdrženlivosť duchovenstva", která zajisté byla odůvodněna.

Kdyby se bylo duchovenstvo záhy těch věcí chopilo, byli by lidé, jsouce k zázrakům samým nedůvěřivi, řekli: „To kněží nadělali.“ Ale tak zázračné události bez přispění duchovenstva razily si samy cestu, nedavše se ničím zadržeti.

Biskup Vavřinec byl sice oněmi báchorkami z listu ministrova rozčilen a rozhořčen, avšak přece odpověděl mírně a důstojně.

List jeho zněl:

„Vaše Excellence!

Veliké bylo moje podivení, pane ministře, když jsem četl Váš dopis. Také já jsem o všech věcech zpraven, jež se v Lurdech dějí, a cítím se jako biskup povinen odstraniti všechno, co by sv. náboženství a věřícím uškoditi mohlo. Než mohu Vás upokojiti, že věc, jak Vám ji někdo vylíčil, se nestala, a kdyby se i něco takového politování hodného bylo stalo, že to bylo jen mimochodem a bez všelikých následků.

Události, na něž se Vaše Excellence odvolává, staly se v prvním týdnu měsíce července, tedy po uzavření jeskyně Massabiellské. — Dvě nebo tři děti z Lurd zkusily to vydávati se za visionáře čili vidiče duchů a prováděly po cestě rozličné šmejdy. Také přelezly zábradlí uzavírající jeskyni, nabízely se poutníkům, že růžence jejich dotýkati budou uvnitř skály, žádajíce za to peněžné zpropitné. Jeden z nich, jenž se svou výstředností a nepěkným chováním zvláště vyznamenal, býval zpěvákem ve farním chrámu Páně lurdském, byl však panem farářem důtklivě

napomenut, z vyučování náboženství vyloučen a ze služby kostelní vyhnán. Nepořádek ten trval, jak podotčeno, jen krátký čas. Obyvatelstvo považovalo jejich počínání jenom za hloupé kousky a šmejdy. Tak se mají ony věci, jež Vám příliš veliká horlivosť úřední byla poznamenala jako trvající pohoršení.

Bylo by mi velmi milo, kdybyste, pane ministře, sám se otázal hodnověrných mužů, kteří na místě přítomni byli, a svědectví obyvatelstva i chlapce, jenž prý vidění měl, slyšeli, na příklad pana biskupa z Montpellieru a Soissonsu, pana arcibiskupa z Auche, pana Vene, ředitele lázní, paní admirálové Bruatové, pana Ludvíka Veuillota a jiných.

Kněžstvo, pane ministře, nebylo ostatně ve věci té docela nečinno, ač s podivuhodnou opatrností nešlo nikdy k jeskyni, aby svou přítomností nepodporovalo poutí, dosud církevními zákony neschválených; naopak hájilo všemožně nařízení, úřadem daných. Nicméně předstírá se mu, že podporuje pověru. Nechci předního úředníka celého okresu, jehož úmysly dobré býti mohou, žalovati; ale to musím říci, že v této záležitosti slepě důvěřoval svým podřízeným.

Listem ze dne 11. dubna tohoto roku, ještě v pravý čas Vám předloženým, nabízel jsem panu baronovi Massymu své spoluúčinkování, aby záležitosť pokojně se skončila.

Ale pokojné poutníky jdoucí k jeskyni se pomodlit bez vyšetřování, bez spravedlivé příčiny

s kazatelny zarmoutiti, nebo jim bez příčiny přístup ku prameni zapověděti, k tomu nemám práva. Nehledě k tomu, že církev, zakazuje-li něco, také udává vždy příčiny, za jakými to neb ono nařídila; nepřihlédaje k tomu, že jsem do celé záležitosti dostatečně byl zasvěcen; měl jsem i jistotu, že tehdáž panující rozčilení lidu mých slov dbáti nebude.

Pan prefekt, jenž byl za jakousi příčinou v Lurdech, nařídil 4. května tamnímu policejnímu komissaři, aby jeskyni oloupil o všecky okrasy a obětní dary, předstíraje ve své promluvě ke starostům svého okresu, že toho prostředku se uchopil ve srozumění s diecésním biskupem, což několik dní později i v úředních novinách opakoval. Dostal jsem o tom zprávu novinami a panem farářem lurdským a pospíšil jsem si, faráři vysloviti své přání, aby ve všem poslechlo se rozkazů prefektových. Ani tehda, ani až dosud nenaříkal jsem si na to, že mne, jenž jsem o žádném podobném nařízení nevěděl, vpletli do záležitosti té, a ač mnohokráte jsem byl vyzván, abych se proti tomu ozval, nechtěl jsem tak učiniti, abych tím záležitosti beztoho obtížné ještě více nezhoršil.

Když byla jeskyně o zbožné dary a okrasy oloupena, mohlo se očekávati, že pouti tak náhle povstalé pomalu zase přestanou. Nestalo se však, jak se doufalo. Lid tvrdil, nevím zdali právem či bezprávně, že voda z jeskyně zázračně uzdravuje, a následkem toho byl nával lidu čím dále

tím větší, jelikož i obyvatelstvo ze sousedních okresů do Lurd valně putovalo.

Dne 8. června vydal starosta lurdský nařízení, kterýmž v zájmu náboženství a veřejného blaha přístup k jeskyni zakázal. Ač tedy nadstrkovalo se náboženství, ač biskup nebyl o radu tázán, přece z uvedených důvodů jsem se proti tomu neozval.

Z těchto málo údajů poznáváte, pane ministře, že jednání duchovenstva v té věci nebylo nikoliv lhostejným, nýbrž — aspoň dle mého náhledu — velmi opatrným. Co na mně bylo, hleděl jsem od vlády daná nařízení uplatniti, a nemůže se mně dávati vina, jestliže se ona nařízení nezdařila a minula svým účinkem.

Nyní, doufám, nadešla příhodná doba, abych se onou záležitostí zabýval; a za tou příčinou jmenoval jsem komissi, která má za účel postarati se o potřebné důkazy, aby otázka, jež mysl všech rozčiluje a celou Francii tak velice zajímá, konečně byla rozřešena. Oddávám se pevné naději, že věřící ono rozřešení s ochotou přijmou, poněvadž dobře vědí, že ničeho nezanedbám, abych pravdě ku vítězství pomohl. Sestavená komisse působí již od několika dní, a já jsem se na tom ustanovil, úmysl svůj ohledně komisse té tiskem uveřejniti doufaje, že tím způsobem se mysl lidu snadněji upokojí.

Po několika dnech budu míti česť, Vaší Excellenci jeden výtisk mého nařízení zaslati.

Zůstávám atd.

Bertrand-Sévère,
biskup tarbský.“

List tento byl zajisté jasný a přesvědčující. Co mohl naň ministr Rouland namítati? Také ani nenamítal, poněvadž vůbec na dopis ten neodpověděl. Mohl však pan ministr z listu toho velmi dobře čerpati poučení, jak nesprávně jednal prefekt Massy. O věcech malicherných — jako o oněch předstíraných zjeveních — docela obšírně zpravil prefekt ministra, ale aby všechny věci dopodrobna dle pravdy vylíčil, toho prefekt neučinil. Mohl se tedy nyní ministr přesvědčiti, že zprávy, podávané mu prefektem, vyličovány byly jednostranně, nepravdivě, a proto nechtěje asi prefekta vehnati do úzkých, raději biskupovi ani neodepsal. —

2. Druhý lučebný rozbor vody zázračného pramene.

Když dal prefekt Massy uveřejniti onen lučebný rozbor vody lurdské, jak jej učinil pan Latour de Trie, tu svobodomyslníci přijali zprávu tuto s jásotem.

„Nuže,“ pravili, „toť přece patrný důkaz, že pramen lurdský není nic jiného, leč léčivé, silně účinkující zřídlo.“

Na základě tohoto rozboru zařídil také prefekt všechno svoje jednání v záležitosti lurdské, jak už nám povědomo. Avšak souhlasili s tímto rozborem všichni?

Rozumnější lidé ihned poznali, že ona rozličná a náhlá uzdravení nemohou míti svého původu v léčivých a minerálních vlastnostech nového pramene, a že jest nepravdivo všeliké vysvětlování, jež se

v této příčině na lučbě zakládá. Ano ozývaly se hlasy, které rozhodně popíraly správnosť úsudku, lučebníkem vyneseného.

Jeden lučebník lurdský, Tomáš Pujo, jal se tvrditi, že pramen jeskyně obsahuje v sobě docela obyčejnou vodu na pití, jež nemá do sebe pražádné síly léčivé, a nejeden věhlasný professor z okolí výrok tento potvrzoval.

Brzy rozhlásila se pověsť o tomto tvrzení lučebníkův; a lidé ihned počali jí víry přikládati, majíce za to, že lichy jsou úsudky prvého zkoumání vody lurdské.

Toho ovšem nemohla si nepovšimnouti městská rada lurdská. Jelikož purkmistr sám vyvolil onoho lučebníka, tedy by si musil za hanbu pokládati, kdyby se dokázalo, že věc tak důležitou svěřil muži méně nadanému; protož mu jiného nezbývalo, než aby dal vodu znova prozkoumati. Bylo to také nyní všeobecným přáním.

Co se týkalo jeho samého, byl on o pravosti prvého zkoumání tak přesvědčen, že opětné zkoumání pokládal za zbytečné; poněvaďž však, jak již praveno, bylo to všeobecným přáním, tedy splnomocnila městská rada purkmistra, požádati nejslavnějšího lučebníka tehdejší doby, pana Filhola, o nové, zevrubné prozkoumání vody v jeskyni. A zároveň povolila městská rada patřičnou sumu za odměnu věhlasnému učenci.

Pan Filhol byl pokládán za autoritu; jeho úsudek musil tedy míti platnosť nezvratnou.

Uplynul ovšem skoro celý měsíc, nežli purkmistr lurdský toto nové prozkoumání vody lurdského pramene panu Filholovi svěřil. Stalo se tak dne 3. června. Než se pan Filhol vyjádřil, měl vědeckou platnosť pro úřady rozbor pana Latoura de Trie.

Zatím také zůstával přístup k jeskyni zakázán, přestupovatelé byli trestáni; do té doby padá také poslední zjevení dne 16. července, jakož i pastýřský list biskupa Vavřince ze dne 28. července.

Téhož dne, kdy biskup odpověděl na list ministrův, přednášel vědecky pan Filhol na vysokých školách Toulousských o vodě jeskyně lurdské.

Svědomitou a velmi důkladnou prací tohoto velikého učence byl úřední rozbor pana Latoura de Trie, o němž baron Massy tolik křiku nadělal, naprosto zničen.

Pan Filhol píše:

„Já nížepsaný professor lučby na vysokých školách vědeckých v Toulouse, professor lékařství a znalec jedů na lékařské škole v témže městě, rytíř čestné legie, potvrzuji tímto, že jsem vodu jeskyně lurdské lučebně zkoumal.

Při tomto zkoumání přišlo na jevo, že zmíněná voda obsahuje části obyčejné vody pitné, a že se rovná vodě oněch pramenů, které ve velmi vápenitých horách původ svůj mají.

Neobyčejné účinky, jichž se užíváním této vody docílilo, nemohou aspoň se stanoviska nynější vědy, vlastností solí, jež při zkoumání lučebném ve vodě se našly, vysvětleny býti.

Voda tato neobsahuje ani jedinou část, která by jí zvláštní síly léčivé dodávala. Může se jí beze škody ke všemu užívati.

V Toulouse, dne 7. srpna 1858.

Podepsán: Filhol.

Tímto rozborem přesným a vědeckým zroutilo se lešení klamné vědy, na němž svobodomyslní učenci a úředníci světští pracně své výklady o neobyčejných uzdraveních stavěli. Dle výpovědi pravé vědy neobsahuje voda z jeskyně ani nerostných částí ani nějaké síly uzdravující. „Voda z jeskyně lurdské,“ tak čteme ve zprávě pana Filhola na starostu lurdského, jest čistá, bezbarvá, bez vůně a bez chuti. Jest těžší než voda destilovaná.“

Voda z jeskyně Massabiellské byla tedy vědecky zkoumána a to na rozkaz úřadů světských. Tak světské úřady řízením Božím samy od sebe přispívaly k tomu, aby pravda o Zjeveních lurdských nade vši pochybnosť byla postavena.

3. Boj novinářský.

Nařízení biskupovo, jakož i lučebný rozklad pana Filhola odňaly baronu Massymu, ministru Roulandovi a Jacometovi všeliký zámysl, přísná nařízení ještě déle prováděti, všelikou záminku, nechati stráž a zábradlí u jeskyně. Aby ospravedlnili zákaz vstupovati na obecní pozemek, pravili tehda: „Vzhledem k tomu, jak důležito jest, jak prospěšno zájmům náboženství, učiniti již jednou konec politování hodným výtržnostem, jež se dějí u jeskyně Massabiellské : . .“

Nyní však oznámiv biskup, že tak důležitých věcí se ujme, a že zkoumání věcí, týkajících se zájmů náboženství, sám převezme, odňal světskému úřadu všechnu starosť.

Aby ospravedlnili zákaz napiti se vody z pramene, jenž se vyprýštil pod rukama Bernadetty, řeklo se tehda: „Děje se tak z ohledu a péče o všeobecný zdravotní stav; z ohledu totiž, že voda obsahuje nerostné prvky, a že záhodno jest, aby se voda lučebně prozkoumala, aby věda rozhodla, k čemu jest voda ta užitečna . .“

Nyní však, když na slovo vzatý učenec Filhol se vyjádřil, že voda ta nemá v sobě nerostných prvků, když pronesl, že se může beze vší obavy píti, odňal tím ve jménu vědy a umění lékařského všelikou péči o všeobecné zdravotnictví.

Kdyby tedy uvedené záminky skutečně byly závažnými důvody a ne pouze záminkami předstíranými; kdyby byli oni mužové opravdu hleděli jednati jen na prospěch náboženství a veřejného blahobytu, a nikoli dle osobních nápadů zlé náruživosti a nesnášenlivosti; slovem, kdyby byli jednali upřímně a ne pokrytecky, byl by musil světský úřad ihned ony nepotřebné zákazy zrušiti, zábradlí odstraniti, a lidem dovoliti docela volně k jeskyni přicházeti, vodu z pramene píti, když neškodnosť její vědou samou byla dokázána. Byli by musili také dovoliti, aby sem lidé svobodně a bez překážky putovali, před zázračnou skalou poklekali a se modlili.

Než nestalo se tak.

Toto rozumné a svědomím potvrzené rozluštění otázky narazilo na velikou a mocnou překážku, totiž na lidskou pýchu.

Pýcha panovala u nižších i vyšších, počínaje od Jacometa až k ministru Roulandovi.

Poddati se pokorně a složiti zbraň, zdálo se těm pánům věcí zhola nemožnou. Pýcha se nerada podrobí. Říká jako ďábel v písmě svatém: „Nebudu sloužiti.“

Co tedy nyní?

Nepřátelům zázračných událostí lurdských zůstala ještě jediná zbraň, s jakou se mohli pustiti do boje. Byly to — noviny. Zbraň sice papírová, nicméně mocná a záhubná; záhubná hlavně pro ty, kteří lehkověrně všechno za pravdu mají, co ty neb ony noviny přinesou, i kdyby to byla lež sebe makavější.

Neznabožskými novinami pařížskými, jakož i četnými denníky domácími i cizozemskými, podniknuto nyní hrozné tažení válečné proti událostem v Lurdech a proti nařízení biskupovu.

Zatím také co vůdcové svobodomyslníků na tomto širošírém poli začali rozhodnou válku, vydal prefekt Massy nový rozkaz, aby daná nařízení dále se zachovávala, a aby od nich nijak se neupouštělo.

Denník „Débats“, „Siècle“, „Presse“, „Independence belge“ a mnohé jiné listy cizí zároveň hnaly velikým útokem. Nejmenší noviny nejmenších zemí považovaly za česť, že berou podíl na této válce proti nadpřirozenému zjevení.

Podáváme aspoň jedinou ukázku, jak nepřátelské noviny psaly:

„Nové pohnutky, aby se jí probudila a živila horlivosť věřících ohledně pobožnosti k nejsvětější Panně, bylo potřebí. Za tou příčinou sešli se biskupové ke společné poradě, a výsledkem této porady byly — zázraky lurdské. Známo jest, že biskup tarbský sestavil vyšetřovací komissi. Tak zvaná dobrozdání této komisse, sestávající z duchovních a laiků, od kněží podplacených, byla již dávno před prvním shromážděním sestavena. Domnělá pastýřka Bernadetta není nevinné děvče venkovské, nýbrž naopak jest to ve všem prohnaná měšťanka, velmi lstivé povahy, která několik měsíců bydlela v panenském klášteře, kdež se výborně naučila úloze, jakou měla hráti. Tam před malým shromážděním činívala zkoušky před svým vystoupením.“

„Jak vidíme nescházelo této veselohře nic jiného, než aby se opakovala. A nescházelo ani zkoušek. Kdyby snad někdy v Paříži nedostávalo se činoherců, pak se najdou jistě mezi vyšším duchovenstvem osoby takové, které úplně ona místa mohou zastati. Ostatně svobodný tisk vystavil tu věc na posměch celému světu, takže duchovenstvo pozná ke svému prospěchu velmi snadno, že má býti budoucně opatrno.“ (Amsterodámské noviny dne 9. září 1858.)

Na nesčíslné, nečestné a zlomyslné útoky svobodomyslných novin, nezůstaly ovšem dlužny

odpovědi listy katolické, jako „Univers“, „Union“ a j. Není ovšem zvykem a způsobem katolických listů odpovídati na hrubou střelbu rovněž střelbou hrubou, nýbrž úkolem jejich jest hájiti vždy a všude pravdy a namířené střely lží, věčnými důkazy pravdy odrážeti. Tak bylo i zde.

Znamenití mužové jako známý nám již Ludvík Veuillot a jiní věnovali se tomu, aby pravdu zastávali. Katolické noviny dokázaly také skutečnou pravdu a zahanbily všecky nekalé úskoky filosofické moudrosti.

„Naproti nevyzpytatelným událostem, jimž víra lidu připisuje vlastnosť nadpřirozenou,“ praví Ludvík Veuillot, „rozhodla světská vrchnosť neprozřetelně, bez zkoumání, bez výsledku. Duchovní vrchnosť koná, co jí povinnosť ukládá; k tomu má právo, to jest její povinností. Ustanovila komissi, která má události zkoumati, vyšetřovati, udati jejich vlastnosť. Jsou-li pravdivy, jsou-li nadpřirozeny, poví nám biskupská komisse. Jsou-li lživy a nemají-li nic nadpřirozeného do sebe, zajisté nám také vyloží. Co tedy jiného žádají naši protivníci? Chtějí snad, aby biskup nedbal té milosti, jakéž Pán Bůh jeho diecési uděliti ráčil, anebo dal se uchvátiti pověrou? Biskup má povinnosť pozorovati neobyčejný zjev, jenž se objevuje dle slov malého, nepatrného děvčete; on musí se tázati, kterak se stala uzdravení několika kapkami čisté vody, jíž lidé se umývali anebo pili. A kdyby se nebyla stala žádná uzdravení, tedy musí věděti, proč se věří, že se skutečně stala. A nyní dejme tomu,

že voda jest čistá, jak praví lučebníci, a že přece uzdravení jsou jistá, jak až dosud tvrdí nemocní a mnozí lékaři, nenalézame v tom žádné obtíže poznati vlastnosť nadpřirozenou a zázračnou.“

Statný bojovník postavil se tu tváří v tvář všem nepřátelům najednou. Neodložil péra svého, až vyvrátil všeliký výmysl, popírající zázrak.

S podivuhodnou opatrností v takovém rozčilení mysli, chránil se katolický tisk vysloviti se o událostech samých. Spokojil se jenom tím, že zamítal, odrážel křivé pomluvy, sprosté nadávky a všelijaké řeči překroucené, že hleděl velikou otázku historickou co do nadpřirozenosti udržeti v právu a že ve jménu rozumu žádal o právo volného vyšetřování.

„Událostí lurdské,“ pravil „Univers“, „nejsou ještě ani dokázány ani vyšetřeny. Může to býti zázrak, a může to býti také jenom klam. Ostatně rozsudek biskupův rozhodne otázku tu.“

„Co se nás týká, myslíme, že jsme na všecko odpověděli, co vůbec a zvláště se mluví o událostech lurdských. Není třeba šířiti slov proti novinám plným lží, a nejsou hodny, abychom na jejich úšklebky a posměchy odpovídali. Moudří lidé váží si moudrosti a čisté víry církve, a jak obyčejně zvítězí pravda na světě, ač má malinké stádo věrných oveček. „Neboj se malé stádce, neboť zalíbilo se Otci dáti vám království.“ —

Jak viděti, byly v tom světovém boji ohledně událostí lurdských oba tábory ve strohém proti sobě napnutí. Katolíci odvolávali se na spravedlivé, svědomité vyšetřování; protivníci naopak báli se

světla. Onino pravili: „Ať je soudní vyšetřování!“ Tito zase volali: „Ať se hádka najednou, šmahem ukončí!“ Onino žádali pravou svobodu svědomí; tito vybízeli světskou moc, aby náboženské hnutí násilím potlačila, ne mocí důkazů, nýbrž sprostou silou.

Zde nemohl žádný nestranný člověk, stojící svým smýšlením nebo svým postavením mimo bojiště, neviděti, že právo jest na straně katolické. Dostačilo jen, aby člověk nebyl zaslepen zuřivostí boje anebo aby nebyl zaujat nějakým předsudkem, a pak jistě klonil se na stranu katolickou.

4. Dva telegramy císaře Napoleona III. — Zákaz odvolán.

Ačkoli již byl do událostí lurdských zasáhl biskup tarbský, vydav obšírný pastýřský list, a ačkoli druhý rozbor vody zázračného pramene svědčil, že voda ta je docela obyčejná voda pitná, a nebylo tedy příčiny, proč by jí lid nesměl užívati, přece zákaz prefektův trval dále; přístup k jeskyni zamezen, a kdo zákazu nedbal, byl přísně trestán. Soudci Dupratovi bylo docela vhod, mohl-li někoho pro ony přestupky hodně přísně potrestati.

Baron Massy setrval při svém nerozumném a svévolném jednání, jsa jednak podněcován ministrem, jednak mocně podporován úslužnými úředníky.

Byl důsledný ve své zlomyslnosti. Všem rozumným důvodům, všem nepopíratelným událostem protivil se svou neoblomnou vůlí a liboval si v té domněnce, že jest mocnější než veškeré zástupy

lidu, mocnější než zdravý rozum lidský, mocnější než zázrak Boží, ano mocnější než Bůh sám.

Co se tyto věci dály, odebrali se dva znamenití mužové, msgr. de Salinis, arcibiskup z Auche, a pan de Resséquier, bývalý poslanec, k císaři samému, jenž se právě zdržoval nedaleko Lurd v Biarrici.

Touž dobou dostal císař Napoleon III. s mnohých stran četné prosebné listy, v nichž prosili katolíci, aby zrušeny byly svévolné a přísné rozkazy a nařízení barona Massyho.

Jeden z oněch prosebných listů zněl doslovně takto:

„Vaše Veličenstvo!

Nechceme nikterak rozhodovati o otázce, zdali se nejsvětější Panna skutečně zjevila, — ačkoli veliké zázraky, jež se poslední dobou dle zaručených zpráv udály, téměř po vší zemi v lidských srdcích vzbudily víru v působení jakési vyšší bytosti. Jestiť pak nade vši pochybnosť, že onen pramen, jenž tak nenadále vznikl, a jenž jak vědecky prozkoumáno, úplně jest neškodným, skutečně také nikomu neuškodil; a přece se před námi zavírá. Ano naopak: jestiť to skutečná pravda, že voda z onoho pramene přemnohým pomohla ku zdraví. Račiž Vaše Veličenstvo ve jménu svobody věřícím dovoliti, aby k jeskyni lurdské volně choditi směli. Račiž Vaše Veličenstvo ve jménu lidskosti dovoliti, aby nemocní hledati směli u oné jeskyně uzdravení od svých neduhů. Račiž Vaše Veličenstvo ve jménu svo-

bodného bádání připustiti, aby mužové, jižto by pozorováním a zkoumáním rádi došli poznání pravdy, bez překážky svou práci konati a celou záležitosť lurdskou na jisto vyšetřiti mohli."

Tento list prosebný, jenž se zajisté vystříhá všeliké nemírnosti, jenž byl sepsán docela v duchu moderních názorů, jenž se dožadoval pouze svobody svědomí, lidskosti a svobodného bádání, — list tento přišel do rukou císaře Napoleona III.

Co se nyní stane? Co učiní císař?

Zajisté že dobře věděl o všech událostech lurdských a jistě sledoval celý průběh. Byl mužem rozvahy a mohl si ze všeho, co slyšel v novinách, učiniti vlastní úsudek. Hlavně za pobytu v lázeňském místě Biarrici, jež je nedaleko Lurd, měl příležitosť dověděti se pravdivých věcí o událostech lurdských. Napoleon III. nerad mnoho mluvil. Myšlenky své málo kdy slovy vyjádřil; ale dával je na jevo svými skutky.

Když uslyšel o nesmyslném násilí, jakýmž ministr, prefekt a jejich podřízenci vrchnosť svévolně zostudili, zajiskřilo se mdlé oko jeho hněvem; mrzutě pokrčil ramenama, a mrak nevole pokryl jeho čelo.

Kvapně uchopil zvonek a zazvonil.

Sluha vstoupil, a císař podávaje mu papír pravil: „Toto zanes na telegrafický úřad!"

Byla to stručná depeše k prefektovi Massymu, obsahující výslovný rozkaz, aby okamžitě zrušil opatření učiněná ve příčině lurdské jeskyně a lidu aby ponechal neobmezenou volnosť.

Císařský telegram překvapil, omámil a pomátl prefekta úplně. Nechtěl ani očím svým věřiti, ale depeše, již držel v rukou, přesvědčovala ho, že rozkaz císařův je zde.

Co má nyní činiti? Úředník, chtějící vždy správně jednati, nebyl by ani okamžik na rozpacích, pomyslil by sobě: „Císař to chce, a já musím poslechnouti.“

Ale baron Massy počínal si jinak. Přemýšlel o věci té a, čím více přemýšlel, tím zdálo se mu víc a více nemožným, aby nastoupenou cestu opustil a daná nařízení odvolal. Oddával se také trochu naději, že císař slova svá odvolá, a proto opovážil se úřední císařskou zprávu po několik dní zatajiti a — rozkazu císařského neuposlechl.

Naopak poslal ihned list císaři Napoleonovi III. a zároveň se obrátil na ministra Roulanda, jenž oním nařízením, poslaným z Biarrice, byl ne tak veřejně zahanben ale nicméně bolestně dojat, aby celou tu záležitosť u panovníka sprostředkoval.

A císař? Byl k výmluvám ministrovým právě tak hluchým jako ku prosbám prefektovým. Úsudek jeho spočíval na vlastním přesvědčení a byl tedy neodvolatelný. Přípis prefektův posloužil pak k tomu, že se císař dověděl, kterak prefekt opovážil se odkládati s vyplněním rozkazu císařského.

Císař poslal druhý telegram a to v takovém znění, že nebylo lze ani odporovati ani otáleti.

Baron Massy musil nyní buď poslechnouti — anebo vydati se v nebezpečí, že musí úřadu se zříci, po případě že bude s něho složen.

Odhodlal se, že uposlechne, přece však pokusil se učiniti to tím způsobem, aby se nikdo nedověděl, že císař sám rozkázal zákaz odvolati.

Ubohý, zapomněl, že telegrafické depeše, byť i s nejvyššího místa, těžko lze uchovati v tajnosti. A tak v krátké době bylo všeobecně mezi lidem známo, že přišly z Biarrice císařské depeše, a pověsť o tom rozšířila se tak, že byla předmětem všeobecné řeči. Prefekt neučinil nic, aby řečem těmto zabránil anebo nepravdu jejich dokázal.

Jacomet pak a policejní zřízenci dostali rozkaz, aby budoucně nikoho již nezapisovali do protokolu a aby obecenstvu ponechali volný přístup k jeskyni.

Prefekt myslil, že toto tiché odvolání předešlého nařízení dostačí, aby celá ta věc vrátila se do starých kolejí, a nařízení aby znenáhla platnosť svou ztratilo, čímž by byl ušetřen všeobecného zahanbení, že od dřívější své přísnosti ustoupiti musil.

Bylo také i pravdě podobno, že lidé, jakmile bude jim dána volnosť k jeskyni choditi, sami si přispíší, aby zábradlí odstranili, a sloupy s výstražními tabulemi aby do řeky poházeli.

Avšak prefekt se přepočítal. Lid nepřestal se modliti na protějším břehu řeky Gave; a nikdo se neodvážil vkročiti do jeskyně, nerci-li, aby kdo zábradlí a sloupy odstraňoval. Dřívější nařízení zůstávalo tedy nade vše očekávání v platnosti.

To způsobilo prefektovi ještě větší nesnáze. Znalť dostatečně povahu svého císaře. Každé chvíle mohl se obávati, že se císař doví, kterak obchází

jeho rozkazy; protož musil se již odhodlati k tomu, aby nařízení svoje odvolal.

V tu dobu — bylo to koncem září — stalo se, že ministr finanční pan Fould opět cestoval do Tarb, při které příležitosti navštívil také Lurdy. Zdali byl jím prefekt ještě více postrašen, či zdali skrze něho dostal třetí úřední zprávu císařskou, není známo.

Dosti na tom, že již dne 4. října dostal starosta města Lurd rozkaz, aby nařízení prefektovo ve jménu císaře zrušil, a Jacometovi nařízeno, aby zábradlí a výstražné sloupy ihned dal vytáhati a odstraniti.

Pan Lacadé ovšem nerozmýšlel se tak jako baron Massy. Byl sice nerozhodný, ale v srdci svém klonil se jistě na stranu lidu, jak to viděti z jeho ohlášení.

Starosta dal tedy oznámiti, že přístup k jeskyni zase dovolen. Oznámení jeho, jak Lasserre uvádí, znělo v tento způsob:

„Obyvatelé města Lurd!

Dlouho očekávaný den již nadešel. Zvítězili jsme svou moudrostí, svou trpělivostí, svou věrou a svou statečností. Zvítězila blahoslavená Panna, k jejíž zázračné jeskyni od té chvíle každý má volný přístup.“

Provolání starostovo bylo za víření bubnů a za zvuku trouby po celém městě oznámeno, a zároveň přilepeny na všech rozích ulic plakáty s následujícím obsahem:

„Starosta města Lurd dává tímto na vědomosť, že na základě daných mu vyšších rozkazů odvolává nařízení dané mu dne 8. června.

Dáno na městské radnici, dne 5. října 1858.

Starosta města:

A. Lacadé.“

Můžeme si pomysliti, s jakým jásotem přijali věřící tuto zprávu.

K jeskyni valili se nesčetní zástupové a každým okamžikem jich přibývalo.

Padali na kolena a se slzami v očích děkovali Bohu, že učinil konec všemu pohoršení a pronásledování.

Vyndávali své růžence a modlili se nábožně; nabírali si vody z pramene, důvěrně vzývajíce svaté, Jméno Panny Marie.

Dítky házely kvítí přes ohradu do vnitř jeskyně; ale zábradlí, jež dříve zamezovalo přístup k jeskyni, nikdo se dosud ani nedotýkal. Ti, kdož je postavili, měli je zase odkliditi. A tak se i stalo.

Policejní komissař se dostavil se svými zřízenci, kteří přinesli s sebou sekery a motyky. On sám šel v předu. Nápadno bylo, že byl oblečen svátečně. Tříbarevná šerpa objímala jeho bedra a plápolala podle parádní šavle; tak kráčel zástupem lidu k zábradlí.

Neurčitý hluk, tichý šumot a jednotlivé výkřiky ozývaly se mezi lidem. Zdálo se, že komissař všeho toho nedbá; neboť vystoupiv na vyvýšené místo, na velký kámen dal znamení, že chce k lidu promluviti.

Okamžitě nastalo ticho; všickni napjali sluch, aby dobře slyšeli.

„Moji přátelé,“ počal Jacomet, „zábradlí, které městský úřad bohužel za vyšším rozkazem zde postaviti musil, má se nyní odstraniti. Nikdo snad tím nepociťoval takové bolesti jako já, že se vaší pobožnosti tak překáželo. I já mám náboženství, přátelé moji, i já sdílím s vámi stejné náboženské přesvědčení. Ale úředník má jako voják jednu toliko znáti povinnosť, krutou to povinnosť poslušnosti. Odpovědnosť za to, co činí, nepadá však na něho. Nuže, přátelé moji, svědkem jsem byl vaší podivuhodné zachovalosti, vaší úcty k vrchnosti, vaší stálé víry, a nepřestával jsem vyšším úřadům všecko oznamovati. Dobře jsem zastával dobrou věc vaši, přátelé moji! Pravil jsem: „Proč by se nedovolilo lidu u jeskyně se modliti a vodu z pramene nabírati? Vždyť při tom není žádného nebezpečenství?“ Tak, moji přátelé, obrana naše se zdařila, dosáhli jsme cíle svého; pan prefekt a já usnesli jsme se na tom, že odstraníme na vždycky zábradlí, které vám i mně tak nemilé bylo.“

Lid zachoval při této řeči jakési pohrdavé mlčení. Někteří mladíci syčeli a počali se smáti. Jacomet se velice zmýlil, domníval-li se, že touto řečí se před věřícími očistí. Mohl si mluviti, co chtěl, lid měl zajisté o něm již dávno úsudek ustálený, a ten jistě nebyl na jeho prospěch.

Dal nyní rozkaz svým zřízencům, aby ohradu odstranili. Stalo se tak okamžitě. Složili desky,

latě a sloupy na hromadu na kraji jeskyně, a když nastal večer, všechno to policejní zřízenci odnesli.

Neobyčejné hnutí nastalo po celém městě. Po celé odpoledne byla cesta ku skalám Massabiellským plna lidu.

Před jeskyní zázračnou klečelo nesčetné množství lidu. Zpívali písně marianské a modlili se litanii k Panně Marii. Ze srdce radostného volali: „Panno mocná, oroduj za nás!“ Anno, Panna Maria dokázala tu, že je opravdu „mocnou“. Zvítězila nad zlobou tak četných nepřátel.

5. Práce biskupské komisse.

Ačkoli biskup Vavřinec vyšetřovací komissi již koncem července ustanovil, přece nezačala práce své dříve, dokud mysli lidu nebyly upokojeny.

„Počkati,“ myslil si, „neškodí nikdy, jde-li o věci božské; Bůh sám řídí čas.“ Prospěšnosť této zásady ukázala se tu ve stkvělem světle.

Po velikém a křiklavém boji francouzských novin, po násilném nařízení barona Massyho, byla nyní jeskyně úplně volná; již nebylo třeba báti se, že by snad nějaký strážce zadržel na cestě ke skalám Massabiellským biskupskou komissi, jdoucí po své práci na místo zjevení. Toť byla zajisté veliká výhoda.

Komisse počala svou práci dne 17. listopadu.

Odebrala se do Lurd. Rozumí se samo sebou, že tam jí bylo na prvním místě jíti, neboť Lurdy a jeskyně lurdská byly vlastně jevištěm zázračných událostí.

Přišedši do Lurd, započala s výslechem Bernadetty.

„Bernadetta,“ tak oznamuje protokol, „předstoupila před nás s největší skromností, ale zároveň i s podivuhodnou jistotou. Klidná, bez rozpaků, stála uprostřed tohoto četného shromáždění před vyšším duchovenstvem a před světskými pány, jichž nikdy nebyla viděla, jichžto poslání však dobře znala.

První otázka, jižto komisse Bernadettě předložila, týkala se zjevení.

Bernadetta vypravovala o zjeveních, opakovala slova blahoslavené Panny a Její výslovný rozkaz, aby Jí ke cti postavěna byla kaple na skále nad jeskyní.

Vypravovala komissi, kterak pod jejíma rukama z nenadála vyprýštil se pramen vody.

Vypravovala, že si vznešená Paní dala jméno „Neposkvrněné Početí.“

To vše tvrdila tak určitě, jako očitý svědek, a zároveň tak skromně, jako upřímné nevinné dítko.

Odpovídala na každou otázku a o všem podávala komissi žádoucí vysvětlení.

Mluvila tak, jak jsme ji dříve již několikráte slyšeli, — nic neměníc, v ničem sobě neodporujíc. Učinila proto na komissi dojem, že mluví upřímně, a že není stižena žádnou nemocí duševní.

Tak mluvila vždycky. Viděli jsme Bernadettu u policejního komissaře, viděli jsme ji u pana faráře lurdského; slyšeli jsme její rozmluvu s těmi, kteří ji navštívili; — řeč její vždy stejně zněla. A toho

Bernadetta před biskupskou komissí.

přesvědčení nabyla i komisse biskupská; o pravdě výroků Bernadettiných nebylo lze pochybovati.

Druhou věcí, jižto měla komisse z povinnosti svého úřadu vyšetřiti, byla jeskyně se zázračným pramenem.

Biskupská komisse odebrala se k jeskyni.

Přesvědčila se osobně, že v jeskyni jest pramen, jenž není kalužinou z dešťovky; neboť tekl hojným proudem ze spodu skály mramorové.

Přesvědčila se komisse po jednohlasném svědectví všeho lidu krajiny lurdské, že před zázračným zjevením se blahoslavené Panny onoho pramene tam nebylo, a že teprve u přítomnosti velikého zástupu diváků pod rukama Bernadetty nenadále se objevil.

Co mohla komisse z toho souditi? Což jiného, leč co musí z toho souditi každý rozumný člověk, tedy i mužové vědy:

„Pramen nepovstal přirozeným způsobem, nýbrž zázrakem!“

Třetí věc, kterouž musila biskupská komisse prozkoumati a vyšetřiti, byla uzdravení, způsobená vodou z pramene lurdského.

Vyšetřování toto bylo zajisté náramně obtížno; ale komisse počínala si podle všech pravidel obezřetnosti a moudrosti lidské.

Nejprve zvídala jednotlivé případy a veškeré jejich okolnosti a podrobnosti. Za tou příčinou projížděla kříž na kříž diecési tarbskou, auchskou a bayonneskou, a dala všechny osoby zázračně uzdravené předvolati. Vyslýchala je s největší

zevrubností a opatrností, tázala se bedlivě na všechny jednotlivé okolnosti jejich nemoci a jejich uzdravení, přivolala k poradě zkušené lékaře, aby jednotlivé případy se stanoviska vědy lékařské až do základu zkoumány a vysvětleny býti mohly.

Aby srovnati mohli výpovědi oněch osob uzdravených, předvolala komisse jejich rodiče, přátele, sousedy, vůbec všecky možné svědky, kteří je viděli nemocné a kteří byli přítomni, když byli uzdraveni.

Když takovým způsobem se úplně přesvědčili a dokonalé jistoty nabyli o jejich uzdravení, pak podrobili každý jednotlivý případ úsudku dvou znamenitých lékařů komissi přidělených. Byli to páni: Dr. Vergez, lázební lékař z Barègesu a mimořádný professor na vysokých školách montpellierských, a lékař lurdský dr. Dozous, jenž mnohé ze zázračných těch uzdravení pro svou osobu již dříve byl důkladně zkoumal.

Tito lékaři nebyli by zajisté bývali komissi přiděleni, kdyby nebylo všeobecně známo, že se v oboru lékařské vědy velmi dobře vyznají.

Každý z těchto lékařů bedlivě zaznamenával všecko, čeho se o způsobu uzdravení dopátral; a mužové vědy neprohlásili hned za zázrak každý případ, jenž jim byl předložen. Naopak; jestiť známo, že ve mnohých případech přičítali zapuzení nemoci příčinám přirozeným; — že ve věcech, o kterých nemohli nabýti jasného přesvědčení, neučinili žádného rozhodnutí, a že zázraky uznávali

pouze tam, kde okamžité nadpřirozené působení božské moci nevyhnutelně spatřovali.

Když byla komisse ve svém řízení vyšetřovacím tak daleko pokročila, že o každém uzdravení měla po ruce dostatečné důkazy, jakož i dobrozdání lékařův, sešla se ke společné poradě a potom teprve předložila svůj úsudek i se všemi spisy biskupovi k rozhodnutí.

Komisse tato nemohla býti žádnými předsudky zaujata. Věřila ovšem vůbec v nadpřirozené úkazy, jakých hojně nalezáme v dějinách světových, nicméně věděla dobře, že nic není tak vhodno, k podobným božským průkazům milostí vzbuditi nedůvěru, jako nepravé zázraky, pocházející od lidí lstivých anebo pověrečných. Nejsouc zaujata ani pro ani proti zázraku, soustředila komisse všecku svou učenosť a péči k tomu, aby tyto případy svědomitě prozkoumala a tak čirou pravdu nalezla.

Vysvětlujíc zkoumané události odvolávala se komisse na všecky zprávy, na všecka svědectví a jednala veřejně. Nečinila žádného rozdílu a předvolávala za svědky věřící i nevěřící. Pevně jsouc odhodlána všecko s bezohlednou přísností zamítnouti, co temným a nejistým zůstávalo, a jen takové případy připustiti, které byly úplně zjištěny a v každé příčině dosvědčeny, zavrhla vždycky hned z počátku každé svědectví, které pocházelo pouze od svědků, kteří něco slyšeli, ale přítomni zázračné události nebyli.

Při tak veliké opatrnosti byly dvě věci nemožny: předně bylo nemožno svědčiti proti tomu,

o čem se komisse sama přesvědčila a co vlastníma očima viděla; za druhé bylo nemožno nevěřiti tomu, co dosvědčili svědkové zavázaní říci pravdu a sice pravdu, potvrzenou přísahou. Bylo tedy naprosto nemožno, aby se mohla komisse jen poněkud klamati nepravými zázraky.

Bylo nemožno nechati se oklamati něčím mezi tolika nepřáteli zázraků, kteří všemožně hleděli každý klam, každou přemrštěnosť, každé ne docela věrohodné svědectví vypátrati.

Tím se stalo, že žádný klam, žádné šibalství nemohlo se vlouditi mezi božské zázraky.

Komisse biskupská po několik měsíců cestovala z jednoho místa na druhé, všude vyhledávajíc osoby, které podle veřejného mínění byly zázračně uzdraveny, aby povahu uzdravení vyzkoumala.

Poněvadž bylo zázračných uzdravení mnoho, do set, nebylo možno komissi všechna vyšetřiti; vzala jich pouze 30 pod přísnou zkoušku.

Toť ovšem bylo více nežli dosť; neboť aby jeskyně lurdská byla uznána za zázračné místo Mariánské, bylo k tomu potřebí toliko jediného pravého a dokázaného zázraku.

Komisse počínala si tak obezřetně, že jen v takových případech uznávala působení nadpřirozené, ve kterých nebylo nikterak možno věc jiným způsobem vysvětliti.

Veškerá uzdravení, jež se stala buď ponenáhlu nebo v době, kdy užívány lékařské prostředky, byla naprosto zamítnuta; „neboť ačkoliv bylo všeobecně známo,“ tak napsal zpravodaj komisse, „že

v oněch případech vědou předepsané prostředky zůstaly bez výsledku, — nebylo by přece možno taková uzdravení naprosto a výlučně vodě z jeskyně přičítati.“

Rovněž byly komissi oznámeny četné duchovní milosti, vztahující se k jeskyni lurdské, jako: zvláštní vyslyšení modlitby, nenadálé obrácení hříšníka atd.

Avšak komisse nepustila se do vyšetřování těchto věcí. Takovéto působení božské milosti, takovéto přeměny srdcí jsou sice častokráte většími zázraky, nežli obživení zmrtvělého údu, nebo okamžité zapuzení nějaké nemoci tělesné; ale komisse nedbala těchto zázraků, poněvadž je velmi těžko vyšetřiti události takové, jichžto jevištěm jest nitro duše lidské, a kterých oko lidské pozorovati nemůže.

Z toho poznáváme, že komisse učinila všechno, co lidem u věci takové vůbec možno jest učiniti, a čeho vůbec bylo potřebí, aby výrok její uznán byl za věrohodný a pravdivý.

K vůli lepšímu přehledu rozvrhla komisse, dorozuměvši se s lékaři, veškerá uzdravení, jež zevrubně byla prozkoumala, na tři třídy:

V první třídě zahrnuta byla uzdravení, jež, třeba byla sebe nápadnější, přece bylo by lze vysvětliti způsobem přirozeným. Bylo jich dle počtu sedm: Johanny Marie Arqué, vdovy Crozatové, Blažeje Maumusa, malého Laffita, tito byli z Lurd; odjinud: dítě Lasbareilles ze Sezu, Johanny Crassus z Arcizan-Avantu, Johanny Pomiès z Loubojac.

Druhá třída obsahovala taková uzdravení, o nichž komisse hotova byla uznati, že jsou nad-

přirozena, jako: Jana Petra Malou, Johanny Marie Daube, Bernarda Soubies a Pavlíny Bordeaux, vesměs z Lurd; odjinud: Jana Marie z Beauconsu, Marcella Peyrègue z Agos, Johanny Marie Massot-Bordenave z Arras, Johanny Sezma a Augusta Bordes, oba z Pontacqu. „Většina těchto uzdravení“, tak čteme ve zprávě lékařů, „vyhovuje všem podmínkám, jaké se vyžadují, aby byla uznána za zázračná, a možná, že nám bude vytýkáno, že jsme s příliš velkou úzkostlivostí a přísností jednali, vylučujíce je. Než daleko nás budiž, abychom si na tuto výčitku stěžovali; pokládáme si něco takového za štěstí, jsouce přesvědčeni, že v takových otázkách opatrnosť radí k největší přísnosti.“

Třetí třída zahrnovala ona uzdravení, která jasně a nepochybně měla do sebe povahu zázraku. Byla to následující: Blažejky Soupenne, Benedikty Cazeaux, Ludvíka Bouriette, chlapce Justina Bouhohorts, Fabiána a Susany Baron, všickni z Lurd; odjinud: vdovy Rizanové a Jindřicha Busqueta z města Nay; Kateřiny Latapie z Loubojac; vdovy Lanou z Bordères, Mariany Sarrot a Denys Bouchet z Lamarque, Jana Marie Tambourné ze sv. Justina; slečny Marie Moreau de Sazenay z Tartas a Paschaliny Abbadie z Rabasteinsu. Tato uzdravení byla uznána za nepopíratelné zázraky.

„Nemoce, jež byly užíváním vody lurdské uzdraveny, byly co možná nejrozličnější,“ tak čteme ve zprávě komisse. „Byly rozličného druhu, jedny patřily mezi nemoci vniterné, druhé mezi nemoci zevniterné.

A přece tak rozdílné nemoce pominuly užíváním jedné a téže vody, buďto pouhým umýváním nebo užíváním vnitřním.

Jest však dokázáno, že podle zákonů přirozených a vědeckých každý lék má své zvláštní užívání a svou zvláštní vlastnosť, má léčebnou sílu jen proti jisté nemoci, ve všech jiných případech jest marný, nepůsobí, ba naopak může ještě škoditi. Není to tedy zvláštní vlastnosť, která by byla sama v sobě pozůstávající, že totiž voda z jeskyně Massabiellské tak četných, tak nápadných, tak rozličných, ba často sobě docela odporujících uzdravení okamžitě, najednou docíliti mohla.

Tím více slova svá potvrzujeme, jelikož hodnověrní mužové ve vědě obeznalí lučebným rozkladem dokázali, že pramen z jeskyně Massabiellské sám o sobě nemá žádné síly léčebné, nýbrž že obsahuje docela obyčejnou vodu na pití.“

Neméně určité byly úsudky lékařů, ku poradě zavolaných, kteří co nejsvědomitěji ona neobyčejná uzdravení zkoumali.

„Přehlédneme-li veškerá uzdravení,“ tak dí zpráva lékařská, „jest se nám diviti, jak snadně a rychle se stala; diviti se musíme jejich odporu proti všem způsobům a zásadám léčení, proti všem zásadám a pravidlům vědy a umění; diviti se musíme způsobu tak říkajíc opovržlivému, jakým se posmívají zastaralým a neústupným nemocem; diviti se musíme té tajné a přece znatelné péči, s jakou všecky okolnosti zařízeny a spojeny jsou, aby na jevo vyšlo, že takové uzdravení jest případem, jenž

daleko nad přirozený běh věcí se povznáší. Takové zjevy převyšují veškeré pojmy lidského rozumu. Vpravdě, jak lze vyrovnati protivu, která jest:

Mezi nepatrným prostředkem a velikostí výsledku?

Mezi jednotou prostředku a rozličností nemocí?

Mezi krátkým užíváním prostředku a mezi dlouhým užíváním léků předepsaných, uměním lékařským?

Zde očividně působí moc, daleko mocnější než síly přírodní, a následovně není to vlastností vody samé, jíž ta moc užívá, aby ukázala sílu svou."

Vzhledem na tak zjevné a jasné důkazy, tak pečlivě a veřejně podané, vzhledem na zkoumání tak svědomité, dokonalé a vědecké se strany komisse; vzhledem na vyjádření a stejné úsudky lučby a lékařské vědy, musil býti konečně biskup přesvědčen o pravdě všech těch zázračných událostí.

Nicméně v onom duchu moudré opatrnosti, jemuž jsme se již podivovali, žádal biskup Vavřinec, dříve než slavně a veřejně úsudek u věci té pronese, další potvrzení zázračných uzdravení — totiž zdali uzdravení ona osvědčí se trvalými.

Nechal uplynouti tři léta.

Čas měl potvrditi, že ona uzdravení, prohlášená za zázračná, skutečně takovými zůstala. A čas to potvrdil. Učiněny nové dotazy, zdali uzdravení ona zůstala trvalá, a vše znova se dosvědčilo. Nikdo svého svědectví neodvolal, nikdo nepodal protivných důkazů. — Díla Toho, jenž panuje od věčnosti až na věky, nebojí se času.

6. Biskupské rozhodnutí.

Po tolika a takových zkouškách, důkazech a jistojistých svědectvích, odhodlal se konečně biskup Vavřinec dávno očekávaný úsudek pronésti. Učinil tak, vydav opět pastýřský list, jejž tu podáváme, vynechavše pouze to, co z dřívějšího listu jest již známo.

„Bertrand Sevère Vavřinec, z milosrdenství božího a milostí svaté apoštolské stolice biskup tarbský, přísedící trůnu Jeho papežské Svatosti atd.

Duchovenstvu a věřícím diecése Naší pozdrav a požehnání ve jménu Pána Našeho Ježíše Krista!

Nejmilejší naši bratří a milovaní diecésani!

Ve všech dobách pokolení lidského bylo zázračné spojení mezi nebem a zemí. Hned po stvoření světa zjevil se Hospodin Bůh našim prarodičům v ráji, aby jim vytýkal hřích neposlušnosti. V následujících stoletích vidíme Boha obcovati s patriarchy a proroky, a celý starý zákon vypravuje na mnohých místech o nebeském zjevení, jakýmž pokolení israelské omilostněno bylo.

Tato božská zjevení neměla přestati se zákonem Mojžíšovým; naopak měla v novém zákoně, zákoně milosti, ještě četnějšími a patrnějšími býti.

Za prvních dob křesťanstva, za dnů krvavých pronásledování měli křesťané často zjevení Ježíše Krista anebo jeho andělů, kteří přišli, buďto aby jim zjevili tajemství budoucnosti, buďto aby je osvobodili pout, anebo aby je v boji za víru posilnili.

Tak posilnil Bůh, praví moudrý jeden spisovatel, ony věrné a neohrožené vyznavače víry, když mocní tohoto světa všemožně usilovali, aby hned v počátcích vyhubili nebeské učení, které mělo a má svět spasiti. Taková nadpřirozená zjevení nebyla výlučnou předností prvních toliko století křesťanstva. Dějiny svědčí, že taková zjevení se v jistých dobách opakovala na oslavu svatého náboženství a ku vzdělání věřících.

Mezi nebeskými zjeveními první zaujímají místo ona zjevení nejblahoslavenější Panny Marie a jsou celému světu nevýváženým pramenem požehnání. Procestujeme-li celý okrslek zemský, celý svět katolický, najdeme na sta chrámů na rozličných místech, zasvěcených Matce Boží; a mnohé tyto poniníky mají původ svůj od zjevení se Královny nebeské. I my máme již takovou svatyni požehnanou, založenou na základě zjevení, jež se stalo před čtyrmi roky chudé pastýřce, kamž každoročně tisíce poutníků putují a na kolenou před trůnem slavné nebes Královny, Panny Marie, mocné přímluvy se doprošují pro své domácí. (Notre Dame de Saraison.)

Díky vroucí buďtež Nejvyššímu, jenž v nesmírném pokladu své neskonalé dobroty schoval nám nový dar milosti! Chce, aby v diecési tarbské nová svatyně se postavila na oslavu Panny Marie. A jakého užívá prostředku, aby nám zjevil nevyzpytatelné úmysly svého milosrdenství? Zase jest to, „co slabé a mdlé jest před světem,“ čtrnáctileté děvče, Bernadetta Soubirousova, narozené v Lurdech z chudobné rodiny.“

Načež vypravuje pan biskup krátce o zjeveních nejblahoslavenější Panny Marie Bernadettě. Zjevení ta jsou nám již známa; biskup Vavřinec vysvětluje a rozkládá jen událosť.

„Toť hlavní obsah,“ pokračuje vrchní pastýř dále, „zprávy, kterou jsme přijali z úst Bernadetty u přítomnosti komisse, námi ustanovené.

Dle toho zjevila se onomu děvčeti bytosť, která si dala jméno „Neposkvrněné Početí,“ a ačkoli v lidském těle, přece nebyla mimo Bernadettu od nikoho z četných diváků viděna a slyšena. Zjev ten musila tedy býti bytosť nadpřirozená. Co máme tedy o tom případu souditi?

Není vám, naši nejmilejší bratří, neznámo, že církev právě v takových nadpřirozených úkazech s největší opatrností si počíná; žádá jisté důkazy nevývratné, prve než něco takového uzná a za božské prohlásí. Od prvního pádu v ráji jest člověk vystaven a podroben mnohým bludům. Jestliže ho jeho slabý rozum na bezcestí nezavede, stane se mnohdy obětí ďábelských pletich. Kdož by nevěděl, že ďábel někdy béře na sebe podobu anděla světla, aby nás tím snáze oklamal a v osidla svá vlákal. Také nám učenník lásky, sv. Jan, praví a na srdce klade, abychom každému duchu nevěřili, nýbrž napřed zkoušeli, pochází-li od Boha. Takovou zkoušku jsme provedli, bratří naši nejmilejší.

Událosť, o níž mluvíme, byla po čtyry léta předmětem naší ustavičné pozornosti; sledovali jsme ji ve všech směrech; o všem jsme dobře zpraveni od komisse, sestávající z nábožných, učených a

zkušených kněží, kteří děvče vyslýchali, všecko, co se stalo, vyšetřovali, všecko zkoumali a zrale uvážili. Také muže vědy jsme povolali ku poradě, a tak jsme se v každém ohledu přesvědčili, že zjevení bylo nadpřirozené, božské, a že následovně skutečně a vpravdě nejblahoslavenější Panna Maria to byla, kterou Bernadetta viděla.

Přesvědčení naše zakládá se předně na vypravování Bernadetty, které veleznamenitými věcmi, jaké se staly, potvrzeno bylo. Svědectví děvčete podává nám všecku bezpečnosť, jaké si jen přáti můžeme. Upřímnosť Bernadettina taková jest, že nelze o ní pochybovati. Každý, kdo se jí přiblíží, musí její jednoduchosť, upřímnosť, nevinnosť obdivovati. Co zatím celý svět o těchto velikých věcech mluví, které jí jediné byly zjeveny, pokorně zachovává mlčenlivosť; nemluví, leč byvši tázána. Pak odpovídá bez vychloubavosti, s dojímavou prostotou a na všecky dané jí otázky odpovídá hned bez váhání, s takovou zřetelností, jasností a určitostí, jaká svědčí o vlastním pevném přesvědčení. Byvši podrobena krutým zkouškám, nenechala se nikdy hrozbami zastrašiti. Nejskvělejší dary zamítla s jakousi vznešenou nezištností. Její vypravování při rozličných vyšetřováních zůstalo vždycky stejné a nezměněné; ničeho nepřidávala a ničeho nevynechávala. O upřímnosti Bernadetty nelze tedy dokonce pochybovati. Sami vyznáváme, že skutečně o upřímnosti její ani v nejmenším nepochybujeme. Její nepřátelé, jakých měla dosti, vydali upřímnosti její svědectví:

Avšak, nechtěla-li Bernadetta sama klamati, nebyla snad ona sama klamána? Nemyslila snad, že něco vidí nebo slyší, co ani neviděla ani neslyšela? Nebyla snad obětí hallucinace — přízraku? Kterak budeme moci jí věřiti?

Její rozumné odpovědi svědčí o tom, že má ducha zdravého, tichou obrazotvornosť a na její stáří vynikající soudnosť. Zbožnosť její neprojevila nikdy přemrštěnosti; nikdy nebylo na ní pozorovati ani pomatenosti ducha, ani zvláštní povahy, ani churavé mysli, což by snad zavdalo příčinu k takovým výmyslům obrazotvornosti. Ona viděla a to nikoliv jednou onen zjev, nýbrž osmnáctkráte.

Poprvé byla překvapena, poněvadž nic nemohlo ji připraviti na to, co se mělo státi, za to však neukázalo se zjevení po těch čtrnácte dní, kdy doufala Bernadetta pokaždé je viděti, několikráte, ač byla v těchže okolnostech. A pak co se stalo při zjevení tom? S Bernadettou stala se vždy úplná změna: její tahy obličeje měly docela nový výraz, její zrak se proměnil, patřila na věci, jakýchž nikdy neviděla, slyšela řeč, jakéž nikdy neslyšela, jejíž smyslu pokaždé nerozuměla a přece ji dobře v paměť svou vštípila.

Všecky tyto okolnosti pospolu nepřipouští víry v nemocný její stav, v nějaký přízrak, v chorobnou zaslepenosť. Ona tedy skutečně viděla bytosť a slyšela, že se nazývá „Neposkvrněné Početí“, a poněvadž případ tento nelze vysvětliti přirozeným způsobem, nezbývá nám nic jiného, leč míti za to, že zjevení ono bylo nadpřirozené. Je-li svědectví

Bernadetty samo o sobě důležito, pak nabývá nové, nepopíratelné důležitosti a věrohodnosti zázračnými případy, jaké se od prvního zjevení již staly. Můžeme-li strom poznati po ovoci jeho, pak můžeme s úplnou jistotou říci, že zjevení, děvčetem vypravované, jest nadpřirozené a božské; neboť ono bylo příčinou nadpřirozených a božských věcí a účinků.

A jaké jsou to účinky, naši nejmilejší bratří? Sotva se zjevení stalo, hned pověsť o něm roznesla se rychlostí blesku po celé krajině; věděli lidé, že má Bernadetta rozkaz, aby po čtrnácte dní k jeskyni přicházela. A aj! veškeré obyvatelstvo bylo u velikém pohnutí; nepřehledné zástupy putují na místo zjevení; se svatou netrpělivostí čekají na slavný okamžik, a zatím co děvče jest u vytržení a ponořeno v předmět, na nějž patří, jsou svědkové neslýchané této události podobným uchváceni citem podivu, úcty a zbožnosti.

Zjevení přestala; ale nával lidu trvá dosud; poutníci přicházejí z nejvzdálenějších krajin, jakož i z blízka k jeskyni. Vidíme tu zastoupeno každé stáří, každou hodnosť, každý stav. Jaká příčina volá sem tak četné poutníky? Ach! oni přicházejí k jeskyni, aby se modlili a nebeských milostí si vyprosili na Matce Boží, bez poskvrny hříchu prvotného Počaté. Svými obětmi a sbírkami dokazují, že cítí, jak božský duch tyto nyní znamenité skály oživuje. Vzýváním Panny Marie lurdské zbožné duše křesťanské ve ctnosti se upevňují; chladnou lhostejností zaujatá srdce znova se rozehřívají zápalem pro svaté náboženství; zatvrzelí

hříšníci smiřují se opět s Pánem Bohem. Takové zázraky milosti, které mají povahu všeobecnosti a trvanlivosti, nemohou míti jiného původce, leč Boha samého. Nejsou-li tedy zároveň jasným svědectvím pravdivosti oněch zjevení?

Když od těchto zázračných změn, týkajících se duší, obrátíme se k oněm, které se týkají zdraví tělesného, jak velkolepé a nové případy lze nám tuto vypravovati!"

Nyní zmiňuje se biskup o vzniku zázračného pramene, jak nám z dřívějšího vypravování známo.

„Nemocní," pokračuje pak biskup, „okusili vody z jeskyně a byli uzdraveni; užití vody nezůstalo bez účinku. Mnozí z nich před tím marně užívali léků a aj, zázračnou vodou nabyli pojednou zdraví. Tato neslýchaná a neobyčejná uzdravení učinila všeobecný podiv, a pověsť o tom roznesla se daleko a široko.

Nemocní ze všech krajin, nemohli-li osobně putovati do Lurd, vyprosili si aspoň vody ze zázračného pramene. Kolik ubožáků tu uzdraveno! Kolik rodin potěšeno! . . .

Kdybychom chtěli je vyzvati, aby vydali svědectví, pak nesčíslné pozdvihly by se hlasy, které by jedněmi ústy vyznávaly, jak nevídaných účinků voda z jeskyně docílila. Nelze nám zde vypočítati všech tam prokázaných milostí; ale to musíme říci, že tam uzdraveni jsou vodou z jeskyně, které lékaři dávno opustili a za nezhojitelné prohlásili. Uzdravení tato stala se užíváním vody, nemající do sebe žádné přirozené léčivé vlastnosti

podle úsudku znamenitých lučebníků, kteří ji přísně zkoumali. Stala se některá náhle, jiná po druhém, třetím použití vody, buďto že se jí nemocní napili, nebo se jí umývali. Všecka uzdravení ta jsou stálá.

Která moc, tážeme se, je způsobila? Byla to snad moc a síla přírody lidské? Na to odpovídá sama věda, tázána byvši, že ne. Uzdravení ta jsou tedy dílem všemohoucnosti božské. Jsou pak úzce spojena s předcházejícím zjevením; toto pak jest jejich oporou, jejich základem; ono vzbudilo v nemocných tak velikou důvěru. Avšak je-li tak úzké spojení mezi uzdravením a zjevením, tedy musí býti ono zjevení božské, poněvadž všecka uzdravení prozrazují božskou moc. Co pochází od Boha, jest pouhá pravda! Zjev, jenž se nazval „Neposkvrněné Početí“, jejž Bernadetta viděla a slyšela, jest tedy skutečně nejblahoslavenější Panna Maria! Nuže zvolejme tedy: Prst Boží jest zde! Digitus Dei est hic! Kterak bychom se nedivili, Naši nejmilejší bratří, řízení Prozřetelnosti Boží? Ku konci r. 1854. prohlásil nesmrtelné paměti papež Pius IX. za článek víry „Neposkvrněné Početí Panny Marie“. Slova jeho ozvala se až v nejzazších končinách země; srdce každého katolíka plesalo radostí, a všude slavila se veliká přednosť Panny Marie svátky a slavnostmi, jejichž památka nikdy z naší paměti nevymizí.

A ejhle! po třech letech zjevuje se nejsvětější Panna dítěti a praví: „Já jsem Neposkvrněné Početí... Žádám, aby se na tomto místě postavila svatyně ku poctě mé.“ Nepodobá

se, že tím neomylný výrok nástupce sv. Petra došel svého potvrzení?

A kde že má postavena býti ona svatyně? Na úpatí našich hor pyrenejských, v krajině, kamž tisíce cizinců ze všech končin světa přicházejí, aby nabyli zdraví v teplých lázních našich. Není to, tak říkajíc, všech věřících všech národů pozvání, aby sem přišli uctit nejsvětější Pannu v nové svatyni, která Jí má býti postavěna?

Obyvatelé města Lurd, radujte se! Vznešená Matka Boží milostivě vzhlédla na vás milosrdnýma očima svýma. Ona chce, aby na blízku vašeho města postavena byla svatyně, v níž by své milosti rozdávala. Díky vzdávejte Jí za tento důkaz Její zvláštní lásky k vám, jakýž vám podala, a jako Ona vás štědrou svou a mateřskou pečlivostí a něžností zasypává, ukažte se i vy hodnými a Jí oddanými dítkami, následujíce vznešených Jejích ctností a majíce pevnou a stálou věrnosť k sv. náboženství.

Ostatně milerádi uznáváme, že zjevení již bohaté ovoce spásy mezi vámi přineslo. Pohled na zázračné události v jeskyni a na skvělé výsledky naplnil vás neoblomnou vírou, jakož i srdce vaše pevnou důvěrou a přesvědčením. Divili jsme se vaší moudrosti, vaší opatrnosti, vaší ochotnosti následovati rady Naší, abyste poddáni byli světské vrchnosti, že jste po několik týdnů zastavili návštěvy své u jeskyně a že jste upokojili city, jaké ve vás vzbudilo divadlo, jež tak živě se dálo před očima vašima po oněch čtrnácte dnů zjevení.

A vy všichni, moji milovaní diecesáni, otevřte srdce svá radostné naději; nová doba milosti u vás počíná; vy všichni jste posláni, abyste měli podíl na hojném požehnání, jež jest nám přislíbeno. Modlitbami a zpěvy oslavujte od této chvíle jméno Panny Marie lurdské.

S výšin své posvátné svatyně bude Neposkvrněná Panna nad vámi bdíti a svou mocnou ochranou vás oblažovati. Ano, naši nejmilejší spolupracovníci a bratří, když se srdcem plným důvěry oči své na tuto hvězdu mořskou obráceny míti budeme, pak přetrváme hrozné bouře tohoto života a dorazíme šťastně a blaženě ku přístavu věčné blaženosti.

Z udaných příčin oznamujeme za vzývání Ducha svatého a ve srozumění s Našimi ctihodnými bratry, hodnostáři, kanovníky a s kapitulou našeho dómu;

na základě tak velemoudře předepsaných pravidel Benedikta XIV. v knize o blahořečení a prohlášení svatých, ku rozeznání zjevení pravých od nepravých;

na základě příznivé zprávy, jakouž jsme dostali, co do událostí, týkajících se jeskyně lurdské, skrze vyšetřovací komissi námi ustanovenou;

na základě svědectví, vydaných od zkušených lékařův o četných uzdraveních, způsobených vodou z jeskyně;

uvažujíce dále, že událosť zjevení, bereme-li zřetel buďto na děvče, které o tom vypravovalo, nebo na neobyčejné výsledky, jaké způsobilo, nebude moci býti vysvětlena leč příčinou nadpřirozenou;

uvažujíce, že tato příčina není jiná než božská, poněvadž působení její — dílem zřejmé milosti, jako obrácení hříšníků, dílem odchylky od zákonů přírody, jako zázračná uzdravení — jen na Boha, původce milosti a Pána všeho stvoření poukazují;

uvažujíce konečně, že naše přesvědčení se zvětšilo a upevnilo nesmírným a dobrovolným návalem lidu věřícího k jeskyni, návalem, jenž od prvního zjevení nepřestává a jenž za tím účelem se děje, aby tam lidé buď zvláštních milostí si vyprosili, nebo za obdržené již dary a milosti děkovali; —

chtějíce též spravedlivému přání naší ctihodné kapituly, duchovenstva, věřících naší diecése a mnohých jiných nábožných duší, které již tak dlouho o rozhodnutí duchovní vrchnosti se dožadují, vyhověti;

jakož i vyplniti přání mnohých našich spolubratří biskupů a velikého množství vážených osob a cizinců, v naší diecési meškajících;

po vzývání Ducha svatého a pomoci nejsvětější Panny;

ustanovili jsme a oznamujeme, jak následuje:

Článek I.

Soudíme, že bez poskvrny hříchu Počatá Panna a Matka Boží Maria se skutečně zjevila Bernadettě Soubirousové, dne 11. února 1858 a následující dny osmnáctkráte v jeskyni Massabiellské, poblíž města Lurd; že toto zjevení má pro sebe všecky známky pravdy, a že věřící jsou oprávněni v jistotu jeho věřiti.

Podrobujeme pokorně Náš úsudek úsudku náměstka Ježíše Krista, jemuž dán rozkaz spravovati celou církev.

Článek II.

Povolujeme pobožnosť a uctívání Panny Marie lurdské v naší diecési; avšak zapovídáme uveřejniti každou, k oné události se vztahující modlitbu zvláštní, každou píseň, každou knihu zvláštní bez našeho dovolení a potvrzení.

Článek III.

Abychom se podrobili vůli nejsvětější Panny mnohokráte vyslovené při zjevení, ustanovujeme se na tom, postaviti svatyni nad jeskyní, která se stala majetkem biskupů diecése tarbské.

Tato stavba bude vyžadovati za příčinou velikých obtíží toho místa dlouhou práci a veliké výlohy. Proto máme starosť, abychom mohli vyplniti zbožné přání Naše, kteréž nebude jinak možno provésti leč pomocí kněží a věřících Naší diecése, jakož i pomocí kněží a věřících Francie a jiných zemí. Dovoláváme se srdcí šlechetných zvláště těch osob nábožných, které se zaslíbily úctě Neposkvrněného Početí Panny Marie.

Článek IV.

Rovněž se stejnou důvěrou obracíme se na všecky vychovávací ústavy obojího pohlaví, na kongregace dítek Mariánských, na všecka bratrstva Mariánská, jakož i na rozličné spolky zbožné jak v naší diecési tak v celé Francii . . .

Tento náš list pastýřský má býti přečten a oznámen ve všech chrámech, kaplích a modlitebnách

seminářů, kollejí a nemocnic v Naší diecési a sice v neděli po jeho obdržení.

Dáno v Tarbech, v Naší biskupské residenci s Naším podpisem, s Naší pečetí a podpisem Našeho tajemníka, dne 18. ledna 1862, na slavnosť Nastolení sv. Petra v Římě.

† Bertrand Sévère, biskup tarbský. Fourcade, kanovník a tajemník."

7. Stavba basiliky a další události u zázračné jeskyně.

Dříve ještě než vydal biskup tarbský pastýřský list jakožto výsledek zkoumání vyšetřovací komisse, zakoupil jménem biskupského úřadu tarbského od města Lurd jeskyni i s celým okolím, s celou řadou skal Massabiellských. Pan Lacadé byl dosud městským starostou; on sám přemluvil městskou radu, aby odstoupila církvi tato místa na vždy posvěcená, kdež se zjevila Matka Boží.

Koupě stala se dne 6. září 1861 za nepatrnou cenu 971 franků (460 zl.). Byl to vlastně jen zdánlivý kup. Dle zákona nesmí obec darovati žádného nemovitého jmění, proto bylo potřebí, aby se provedla koupě; avšak hned po provedení kupní smlouvy odevzdána kupní cena biskupovi, aby použil peněz k upravení cesty k jeskyni.

Byly tedy skály Massabiellské s posvátnou jeskyní — i když koupě byla zákonitě provedena — přece jenom darovány k účelům církevním.

Ministr kultu Rouland potvrdil kup a zároveň dovolil stavbu chrámu na věčnou památku zjevení se nejsvětější Panny Bernardettě Soubirousové.

„Jdi a řekni kněžím, že si přeji, aby na tomto místě postavěna byla kaple“. To byl rozkaz, jejž Svatá Panna Bernardettě učinila.

Tento rozkaz nyní tím více ležel faráři lurdskému na srdci, když již vrchní pastýř promluvil a svůj vrchnopastýřský úsudek pronesl.

Celé okolí jeskyně Massabiellské počalo se měniti. Napřed upravilo se okolí před jeskyní. Přístup k jeskyni byl příliš nesnadný. Mlýnský potok musil nyní změniti svůj běh. Dali mu směr dále od skal. I řeka Gave musila ustoupiti, aby ponechala místo na vhodné prostranství před jeskyní. Toto prostranství bylo pěkně upraveno. Podél břehu řeky vysázeny jilmy a topoly, aby stínily a pobyt zde zpříjemňovaly.

U jeskyně bylo dáno zábradlí, uvnitř pak pověšena na strop zlatá lampa pro věčné světlo. Mimo tuto lampu hořívalo tu na sta svíček darovaných.

Nad jeskyní pak upravovalo se místo k vystavění žádané kaple. „Nikoli kaple“, pomyslil si nejednou pan farář Peyramale, „na tomto zázračném místě musí býti vystaven velikolepý chrám, jenž by Tvou chválu, nejmilostivější Panno a Matko Boží Maria, celému světu hlásal a díky za Tvá veliká dobrodiní všem věkům zvěstoval.“

Snadno si tak pomyslil horlivý kněz a ctitel Mariánský, jehož křestní jména Maria Dominik

dobře nasvědčovala, k jakým věcem Bůh si tohoto svatého muže vyvolil, ale jak upraviti ty strmé skály, ty četné rokliny a kde vzíti na to peníze?!

Předůležité to otázky, ale odpovídalo na ně věřící srdce zbožnému faráři: „Bůh a Panna Maria se postarají o to.“

A starali se. Dobrodincové sami od sebe se hlásili a přinášeli dárky na úpravu jeskyně a na stavbu Mariánské svatyně.

Počalo se lámati, kopati, tesati kamení v tvrdé skále a upravovati místo ke stavbě.

Při všech těch změnách, které pan farář u jeskyně Massabiellské podnikal, měl na zřeteli, aby zachoval původní ráz nejen jeskyně samé, nýbrž i blízkého okolí. Byl k tomu jednak puzen posvátnou úctou k místu, které svatá Panna svou přítomností posvětila, jednak dobře věděl, že lid přeje si viděti vždy všechno ve své původnosti.

V té příčině dožil se však pan farář mnohé trpké zkušenosti hned v prvním období upravování jeskyně. Onemocněl totiž a nemohl k jeskyni docházeti, aby tu rozličné práce řídil.

Když pak mu bylo lékařem dovoleno opustiti lože, první cesta ho vedla k jeskyni. Stanuv na posvátném místě, bolestně vzkřikl, mocně jsa dojat:

„Ach, jaká to nehoda, jak to nehoda!“

A co se stalo? On mínil ponechati zázračný pramen tak, jak se vyprýštil, aby jej každý z poutníků mohl viděti; avšak co vidí nyní? Vyvěrání pramene ze země ukryto jest zrakům lidským. Pramen sveden byl rukou lidskou do podzemního

průtoku a veden pak do zvláštní nádržky, odkud třemi kohoutky kovovými vytékal. Také to ho mrzelo, že hned vedle jeskyně vystavěna byla za jeho nepřítomnosti budova pro hlídače; on chtěl, aby posvátná jeskyně s nejbližším okolím zůstala netknuta. I na to naléhal, aby potok mlýnský, jejž kdysi Bernadetta přecházela, ponechán úplně tak, což ovšem nebylo možno, měla-li se jeskyně učiniti jen poněkud přístupnější.

Jeho mínění stran pramene a jiných zařízení musilo se ovšem podříditi vůli biskupa, jenž podobné změny sám nařídil.

Ještě nebyl pan farář ani úplně zdráv, a přece ho bylo viděti velmi často u skal Massabiellských, kde se připravovalo místo pro svatyni Mariánskou.

Na počátku stavby byli jednoho dne četní pánové shromážděni u jeskyně. Mezi nimi p. farář Peyramale. Stavitel podal mu zde plán malého, ale dosti krásného kostela, jejž zamýšlel na skále Massabiellské nad jeskyní postaviti.

Pan farář popatřiv na plán, zarděl se nevolí a v prudkosti hněvu roztrhal nákres na kusy a zahodil do řeky Gavy, jež rychle je s sebou unášela.

„Co to děláte, pane faráři?“ zvolal stavitel všecek překvapen a rozčilen.

„Vždyť vidíte,“ odvětil pan farář, „červenám, hanbím se za to, co lidská skoupost opovažuje se věnovati Matce Boží. Proto hledím zničiti všelikou stopu takového daru nedůstojného. Nebylo by hezké, na památku tak velikých událostí, jež se na tomto místě staly, aby se postavil úzký, nepatrný koste-

líček jako na vesnici; naopak musí se na této skále zvédati chrám velikolepý, z mramoru, tak veliký, jaký jen vrchol hory může obsáhnouti, a tak skvostný, jak jen duch lidský vymysliti dovede. Nic nebudiž vám v cestě při vzletu vznešených myšlenek. Podejte nám, pane staviteli, dílo mistrovské. Kdybyste byl třeba i proslaveným umělcem italským Michelem Angelem, tedy stavba vaše zůstane přece daleko ještě za tím, co sluší a patří Královně Nebeské, jež se tuto zjevila.“

„Ale pane faráři,“ namítali mu se všech stran, „aby se něco takového provedlo, jak Vy si přejete, musili bychom míti již několik milionů.“

„Ta, za Jejíž rozkazem z této suché skály živý se vyprýštil pramen, má také moc, srdce věřících povzbuditi k šlechetné dobročinnosti a vděčnosti,“ pravil farář. „Což se bojíte, vy malověrní?“

A farář mluvil pravdu. Poutní chrám Panny Marie vzdělán byl dle rozměrů jím naznačených.

Počalo se stavěti; mezi dělníky při stavbě zaměstnanými, bylo viděti muže mohutného vzrostu, vysokého čela, výrazného a vážného vzezření. Bylo ho viděti všude. Povzbuzoval dělníky, všude dohlížel, sám také začasté ruku k dílu přiložil, buď aby odvalil nějaký kámen, nebo aby narovnal strom, křivě zasazený. Prozrazuje se svou vynikající postavou a dlouhým, černým rouchem, — je to pan farář Peyramale.

Maje tak veliké účastenství při stavbě této svatyně, pociťoval často ve svém srdci vroucí touhu po ukončení toho díla.

„Kdy pak přece,“ takto si nejednou povzdechl, „bude mi dopřáno, ve slavném průvodu uprostřed četných kněží a lidu věřícího poprvé vkročiti do nového chrámu tohoto? Kdy vzejde onen den, kdy tato svatyně posvěcena a veřejné bohoslužbě bude odevzdána? Tehdáž věru budu se stařičkým Simeonem vysílati k Bohu modlitbu díků: „Nunc dimittis — Nyní, ó Pane, propusť služebníka svého v pokoji; neboť viděly oči mé dům blahoslavené P. Marie lurdské.“

Kdykoli na tuto radostnou chvíli vzpomněl, vždy zalily se oči jeho slzami. Nikdy snad nebylo v srdci člověka živější a vroucnější touhy, jako to nevinné přání duše, v Boha úplně ponořené...

Vůbec žil tento svatý kněz jen službě své Nebeské Paní, a rozvinoval v této službě právě tak velikou činnosť, jako kdysi jeho svatý patron Dominik, jemuž rovněž jako malé Bernadettě „Královna sv. růžence“ se zjevila, a ho této významné modlitbě naučila, jíž pak všechny bludy tehdejšího věku přemohl. V této službě stál nyní s celou duší farář lurdský Maria Dominik Peyramale; on byl prvním služebníkem Panny Marie lurdské, jakožto neunavný představený a zástupce Její nové svatyně, jakožto nadšený hlasatel Její moci a lásky, slovem: byl to „apoštol lurdský“.

Na povátném místě, kde budovala se velikolepá svatyně, a kde jeskyně Massabiellská uměním lidským se upravovala a okrašlovala, kde pan farář lurdský takovou činnosť projevoval, bylo tu a tam pozorovati mladé, nuzně ošacené děvče, jež mezi

četnými zástupy u jeskyně klekávalo a se nábožně modlívalo.

Byla to Bernadetta. Kdo však jí neznal, a zvláštním způsobem nebyl upozorněn, nebyl by nikdy na tu myšlenku přišel, že toto nepatrné, v prostém venkovském oděvu oblečené děvče, jest ona, Bohem vyvolená, k níž Matka Boží se snížila.

Omilostněná od Pána Boha uchýlila se opět do úkrytu a tichosti. Posud navštěvovala ještě školu sester, kdež mezi žákyněmi byla nejjednodušší, a také by byla ráda, kdyby si jí nebyl nikdo všímal. Přečetné návštěvy, jakýmiž byla zahrnována, nemohly nijak rušiti pokojné tichosti její duše, v níž vzpomínka na nebeské zázraky a obraz nejvznešenější Matky Boží v živé byly paměti. Bernadetta zachovávala všecky věci, jež jí vznešená Paní svěřila, v srdci svém. — —

Zatím přicházeli sem se všech stran nábožní poutníci, počet zázraků byl den ode dne větší, a na skále Massabiellské družil se kámen ke kameni na započaté velebné svatyni. I Bernadetta, jako pan farář, zajisté v srdci svém toužila po onom okamžiku, až by oči její uzřely dokončeno, velkolepé dílo, na počesť „Neposkvrněného Početí“ zbudované.

Jeskyně Massabiellská byla ozdobována květinami, hořelo v ní na sta světel; celá stráň nad ní a vedle ní byla okrášlena břečtanem, všelijakými křovinami, stromy vysokými i nízkými, ale — onen výklenek nad jeskyní, ono místo skutečného zjevení bylo prázdno.

A o důstojné vyplnění tohoto výklenku postarala se Prozřetelnost Boží zvláštním způsobem.

Poblíž Lyonu je malý zámek, majetek to tří sester šlechtičen z Lacouru, které jsouce zbožny, vynakládaly jmění své na skutky křesťanské lásky. Zřídily lékárnu pro chudé z celého okolí a pokládaly se za šťastny, když mohly osobně léky jim donášeti a v nemoci ošetřovati. Zbudovaly si také na zámku zvláštní kapli, aby nejen domácí lidé, nýbrž i všickni dělníci, zaměstnaní na jejich panství, mohli choditi na mši svatou. Za tím účelem vydržovali zvláštního kaplana.

Jejich úmyslem bylo všechno svoje jmění věnovati nějakému dobrému účelu, avšak určitého rozhodnutí v té věci neučinily, očekávajíce, až sama Prozřetelnosť Boží nějaké vnuknutí jim dá.

V tu dobu dověděly se o podivných událostech lurdských a umínily si, že se tam všechny tři sestry i se svým zámeckým kaplanem odeberou.

Vydaly se na cestu. Ale tato jejich pouť neměla býti bez zkoušek.

Krátce než dorazily do Lurd, roznemohla se povážlivě jedna ze sester a sice tou měrou, že musily zastaviti a v jednom hostinci na předměstí lurdském nemocnou na lože dopraviti. Kaplan i obě sestry ztrávily celou noc u nemocné. Druhého dne ráno přišla jistá osoba ze sousedství toho hostince ke ctihodným sestrám kláštera neverského v Lurdech, které měly na starosti nemocnici lurdskou a také chodily ošetřovat nemocné do jejich bytů, a vypravovala jim, že nějaká cizinka v tom a

v tom hostinci je těžce nemocna a potřebuje jejich pomoci.

I odebrala se tam ihned jedna sestra a nabídla cizinkám, že v nemocnici vykáží nemocné jejich zvláštní světnici, a že ji budou co nejpečlivěji ošetřovati. S radostí byl návrh tento přijat, nemocná dopravena do nemocnice a díky horlivé péči ctihodných sester za měsíc se úplně uzdravila.

Tímto způsobem poznaly slečny z Lacouru sestry neverské a dovedly oceniti jejich zásluhy a ctnosti. Tímto způsobem seznámily se i s jednou z jejich malých chovanek — s Bernadettou, a bylo jim potěšením, když viděly ji na dvoře školní budovy, sousedící s nemocnicí, hráti si s ostatními dětmi. Tam také byly zaujaty kouzlem nevinného děvčete, jež si svatá Panna zamilovala. Tím způsobem seznámily se také s farářem Peyramalem a pocítily záhy zvláštní úctu k tomu zbožnému sluhovi Božímu. Obdivovaly způsob, jakým pouti k jeskyni lurdské řídil. Vyprosily si také na něm, aby se mohly přidružiti k jeho svatým podnikům.

„Nebylo by snad žádoucno“, mínily, „aby na místě, kde se svatá Panna zjevila, postavena byla socha v té podobě, jak ji Bernadetta viděla, aby k ní lidé pohlížeti mohli a před ní své prosby a modlitby přednášeli? . . .“

„A odkud by divy na zemi sestupovaly“, dodal p. farář. Radostně přisvědčil pan farář, a slečny z Lacouru plesajíce radostí, ihned povolaly do Lurd znamenitého sochaře z Lyonu Fabische-

Umělec přijel do Lurd, ohlédl výklenek a pak se Bernadetty vyptal na všechny podrobnosti svatého Zjevu. Na základě věrného popisu zhotovil sochař napřed sádrový model. Avšak než se dal do díla sochy samé, podrobil model úsudku Bernadetty. Ukázal ji sádrový odlitek, a Bernadetta, která si pamatovala i nejmenší podrobnosti, dávala sochaři rozličné pokyny, na základě kterých musil sochař model svůj úplně přepracovati. Tyto poznámky Bernadettiny vzbudily veliký úžas u umělce; vyjádřil se, že mladé děvče činilo mu takové poznámky, jaké by činiti mohl pouze nějaký odborník v umění sochařském.

Nyní dal se sochař do práce. Vynaložil všechno své umění, pracoval s nadšením a srdcem věřícím, chtěje vytvořiti dílo, jež by bylo důstojným obrazem svatého Zjevu.

8. První slavnost u posvátné jeskyně.

Přiblížil se rok 1864. Již dříve staly se skály Massabiellské s posvátnou jeskyní majetkem církevním, když je biskup tarbský od obce lurdské zakoupil, avšak do té doby nepřevzala církev sv. těchto míst do své správy nějakým zvláštním způsobem. Stalo se tak teprve r. 1864.

Socha Panny Marie lurdské byla zatím dohotovena a měla býti slavným způsobem na onom zázračném místě postavena.

Bylo to 4. dubna r. 1864., kdy konala se v Lurdech slavnosť, před tím nikdy nevídaná a neslýchaná.

Byl krásný jarní den. Zářivé paprsky jarního slunce rozlévaly své světlo i teplo po půvabné krajině. Na modrojasné obloze ani mráčku. Byl to den radosti, den slávy, tedy i příroda plesala. Město Lurdy stkvělo se ve slavnostním rouše. Všecky domy a ulice byly ozdobeny prapory, květinami, věnci. Na mnohých místech postaveny slavnostní brány. S vysoké věže farního chrámu, se všech kaplí města Lurd, se všech věží po celém okolí zaznívaly mnohohlasé zvuky zvonů. Nepřehledné zástupy lidstva sešly se k této vznešené slavnosti. Průvod tak veliký a slavný, jakého nikdo jakživ neviděl, vyšel z farního chrámu Páně a ubíral se ulicemi města na místo zjevení.

Vojsko v největším lesku a ozdobě vojenské kráčelo v čele průvodu. Za nimi následovala bratrstva lurdská, spolky ku vzájemné pomoci, všecky korporace celého okolí, majíce vždy v předu své prapory a kříže, kongregace dítek Mariánských, jejichžto oděv dlouhý stkvěl se jako sníh; pak klášterní sestry z Neversu se svými černými závoji, dcery Lásky ve velikých, bílých čepcích, sestry sv. Josefa, zahalené tmavými plášti, řehole mužské, karmelité, bratří vědy a křesťanských škol; pak nesmírní zástupové poutníků, mužů, žen, dítek, starcův; padesát až šedesát tisíc lidí, seřaděných ve dvou nekonečných proudech, vinulo se po cestě, posypané květy, k proslulým skalám Massabiellským.

Krok za krokem zaznívaly sbory hlasů lidských a hlasy hudebních nástrojů, zpěvy a hlučné

projevy všeobecného nadšení. Naposledy, zavíraje tento velikolepý průvod, kráčel uprostřed čtyř set kněží se svými vikáři, hodnostáři a kapitulou sídelního chrámu v nádherném církevním rouchu vznešený a nejdůstojnější pan biskup tarbský Vavřinec Bertrand Sévère s mitrou na hlavě, žehnaje pravicí zbožné zástupy a levicí opíraje se o zlatou berlu.

Pohnutí, jehož nelze popsati, radostné opojení, jakéž lze nalézti toliko ve množství křesťanů shromážděných před tváří Boží, naplňovalo srdce všech.

Nadešel konečně po tolika námahách, po tolika zápasech, po tolika překážkách, den vítězoslávy. Slzy blaženosti, svatého nadšení a lásky kanuly po tvářích lidu, dotknutého dechem Božím.

Jaká radosť nevýslovná naplňovala asi při této velikolepé, všeobecné slavnosti srdce Bernadettino, kráčející bezpochyby v řadách kongregace dítek Mariánských! Jakými city nevýslovného blaha přeplývala asi duše ctihodného faráře lurdského, zpívajícího bezpochyby po boku biskupově!

Jakož oba spolu trpěli, tak zase oba dočkali se doby slavné!

Než! mezi dítkami Mariánskými marně bys hledal Bernadettu; mezi kněžstvem v průvodu marně bys hledal faráře Payramala.

Byla by to přílišná radost pro zemi, která přísluší toliko nebi. Zde na zemi odpírá Bůh takovou radosť nejmilejším dítkám svým.

Té hodiny, kdy všichni slavili svátek, kdy slunce blaha a štěstí ozařovalo vítězoslávu věrných

věřících, trpěl farář lurdský, sklíčen jsa nebezpečnou nemocí, kruté bolesti tělesné. Upoután byl na lože, u něhož bděly a modlily se dnem i nocí dvě milosrdné sestry. Slyšel, že slavnostní průvod ubírá se již z farního chrámu Páně, chtěl se dáti pozdvihnouti, aby aspoň spatřil velkolepý ten průvod, ale nedostávalo se mu síly, takže ani okem nezahlédl veškeré té slávy; slyšelť toliko radostný hlahol zvonů, jenž vnikal zastřenými okny do jeho pokoje a připadal mu jako hrana pohřební.

A Bernadetta? Rovněž nemocí sklíčena leží v tu dobu na bolestném loži, a co více! Jsouc příliš chudobna, aby mohla býti doma ošetřována, kde ani ona sama, ani její domácí nechtěli přijati nabízených darů, přenesena byla Bernadetta do městské nemocnice, kde ležela na chatrném lůžku, jež křesťanská láska připravila, uprostřed těch chudáků, uprostřed těch opuštěných, které svět nazývá nešťastnými, kteří však sami o sobě mohou býti šťastnými a spokojenými, hledají-li spokojenosti v přátelství Božím . . .

Tam v tiché samotě vidíme tedy Bernadettu v době, kdy celé město radostně jásá, kdy nejdůstojnější biskup s těmi tisíci zbožných poutníků za radostných chvalozpěvů, za zvuků velebné hudby, za hlaholu zvonů ubírá se k posvátnému místu, jež blahoslavená Panna svou přítomností sama posvětila, aby místo to slavným způsobem do správy sv. církve přijal.

Zajisté opatrnosť Nebeské Matky, obávající se bezpochyby nějakého pokušení marné slávy pro

milované dítko své, odňalo jí pohled na velkolepou tu slavnosť, kde by byla slyšela jméno své volati tisícerými ústy a oslavovati je s kazatelen ohnivými slovy kazatelů.

Oba tudíž vyvolení neměli nejmenšího podílu na oné slavnosti, a přece měli. Vzdáleni jsouce tělem, duchem zajisté dleli u jeskyně Massabiellské, a srdce jejich zajisté vroucí vysílalo k nebi modlitby díků, že všechna protivenství, všechny překážky zmizely, a že „Neposkvrněné Početí“ — zvítězilo. —

Nová socha postavena o slavnosti této do výklenku nad jeskyní, kdež se podnes nalézá. Je to ovšem dílo umělecké, ale je to přece jenom mrtvý kámen, bez života.

Když byla socha již ve výklenku skalním, byly některé osoby dychtivy zvěděti, jaký dojem učiní na Bernadettu pohled na tuto sochu. Proto ji několik dní po té přilákaly k jeskyni.

Když Bernadetta sochu spatřila, vydral se jí z prsou mocný výkřik překvapení. Byla tak dojata, že musila se vzdáliti. Nemohla totiž snésti pohledu na — pouhý, chladný obraz, a bolelo ji nesmírně, že není jí dopřáno viděti skutečný zjev v plné jeho kráse . . .

Od toho okamžiku vzdalovala se Bernadetta zázračného místa, až konečně dala mu navždy s Bohem.

9. Další události v Lurdech až do konce roku 1870.

Nedaleko jeskyně mezi řekou Gave a potokem, který Bernadetta před zjevením přešla, byl ostrov

Chalet, majetek to bohatého měšťana lurdského pana z Laffitů, bývalého finančního úředníka. Na potoku byl venkovský mlýn.

V opatrné moudrosti, aby poblíž posvátného místa žádné řemeslo hlučné prováděti se nemohlo, uznával biskup tarbský za potřebno zakoupiti celé toto místo i s mlýnem. Provedl koupi za 80.000 franků, jež ochotní poutníci dobrovolnými dárky složili. Před tím pak koupil od Jana Abbadie sousedící plochu asi 12 arů. Oba kupy provedeny v srpnu roku 1864. Takovým způsobem staly se nejen skály Massabiellské s posvátnou jeskyní, nýbrž i území od města až ke skalám Massabiellským majetkem církevním.

Slečny z Lacouru ve své dobročinnosti šly dále. Napadlo jim, aby poblíž jeskyně vystavěna byla budova pro pobyt biskupa tarbského jakož i jiné církevní hodnostáře do Lurd připutovavší. Návrh ten byl vděčně přijat. Na stavbu tuto věnovaly 40.000 franků. Vymínily si pouze, aby po nějaký čas v budově té samy mohly také bydliti, než by se navrátily na svůj zámek.

Zatím rychle pokračovala stavba svatyně Mariánské na skalách Massabiellských. Nicméně uplynulo osm let od zjevení než dolní část chrámu — totiž krypta — byla hotova. V kryptě bylo pět oltářů a osm zpovědnic.

Dne 21. května roku 1866. bylo slavné vysvěcení krypty. Letopisy lurdské napsaly o této slavnosti:

„Tento veliký den byl v pondělí svatodušní. Za krásného jitra hemžily se všechny cesty, vedoucí do Lurd, nesčetnými poutníky.

Jen od města Bordeaux byla k Lurdům železnice. Správa dráhy učinila všemožné opatření, aby byla hojnost vozů připravena, avšak veškerá tato opatření nevyhověla. Na žádné stanici směrem k Lurdům nedostačily připravené vozy, a tisíce poutníků musily se vrátiti domů. Při vkročení do města cítil se již každý slavnostně naladěným.

Slavnostní brány vztýčeny ve větších ulicích. Domy mizely ve věncích a praporech. Všude oko četlo chvály Svaté Panny. Město vystrojilo se nádherně.

Průvod seřadil se ve farním chrámu Páně, a v nekonečné řadě bral se ulicemi města. Byl to velkolepý, imposantní průvod. Družičky sypaly květy na cestu na počesť světícího biskupa. Průvod vystoupil na horu ke kryptě. Po dobu svěcení věřící zaujali nejbližší místa.

Celý den věstil všude nejradostnější náladu. V noci zapáleny nesčetné ohně. Celé Lurdy podobaly se ozářené svatyni.

Památka na tento den nikdy nevymizí.

Srovnejme den 21. května 1866 s 11. únorem 1858. Před osmi lety byla jeskyně divoká, pustá a opuštěná, ano byla postrachem. Nyní je to jeskyně každému tak milá, útulná a krásná. Příroda kolkolem se okrášlila a usmívá se. Kde několik křů pokrývalo zemi, tam nyní zvédá se svatyně.

Tři malá děvčata byla tehda náhodou sama na tomto osamělém místě, sbírajíce suché dříví; nyní, na místě, které kdysi voda a písek pokrýval, viděti nesčíslné množství lidu, zástupy kněží, biskupa, oltář.

Dne 21. února objevilo se dílo lurdské tím, čím ve skutečnosti jest: oslňujícím zázrakem . .

Vzpomínka na ony první dny a velikoleposť tohoto dne dosvědčují, že v době mezi tím vykonána práce nadlidská. A každý, kdo jeskyni znal před 11. únorem 1858, musil dne 21. května 1866 na této svaté půdě skloniti kolena a zvolati: „Prst Boží jest zde patrný!“

Od té chvíle byl počet poutníků, připutovavších do Lurd, vždy větší a větší, takže místní duchovenstvo nemohlo stačiti, aby obsloužilo poutníky hlavně slyšením sv. zpovědi, a proto biskup tarbský povolal do Lurd missionáře a ustanovil je za duchovní správce svatyně lurdské. Dal pro ně také vystavěti zvláštní budovu hned vedle nového chrámu. Tito missionáři nazývají se: „Missionáři Neposkvrněného Početí.“

Tito missionáři počali brzy po svém usazení vydávati časopis „Letopisy Lurdské“, kde věrně zaznamenávaly všechny důležité události týkající se svaté jeskyně. Představeným missionářů byl P. Sempé.

Téhož roku 1866. a sice 8. července opustila Bernadetta na vždy Lurdy a vstoupila do kláštera v Neversu, kde 29. července přijala posvátný habit.

Matky své již nespatřila, neboť zbožná matka její zemřela již dne 8. prosince roku 1866. Zemřela tedy právě o slavnosti Neposkvrněného Početí Blah. Panny Marie, a duše její jakožto matky onoho dítka, jemuž nebeský Zjev pravil: „Já jsem Neposkvrněné Početí!“ vzletla zajisté do ráje nebeského.

Co pak s Bernadettou dále se stalo, dovíme se ze zvláštního odstavce. Zde chceme pouze poukázati na ty události, které se dály u posvátné jeskyně v Lurdech. Bernadetta odešla, ale zůstal tu neunavný a horlivý sluha Panny Marie — pan farář Peyramale.

Tento po příchodu missionářů do Lurd věnoval sice největší péči svým farníkům, nicméně staral se také všemožně o stavbu chrámu, který budoval se nad kryptou na skále Massabiellské.

Poutníků rok co rok přibývalo.

Zatím také zřízena železnice až do Lurd a tím umožněno, že lidé i ze vzdálenějších krajin snadno mohli se do Lurd dostati.

V pondělí velikonoční r. 1868. připutovalo ohromné processí ze sídelního biskupského města Tarb. V době postní před tím konali ctihodní Otcové z řádu Ježíšova sv. missie a v kázaních svých vybízeli také k pouti do Lurd. Plamennými slovy roznítili posluchače své tou měrou, že přes 4000 poutníků vypravilo se na pouť do Lurd. Byl to první poutnický vlak tak velikých rozměrů. Sám biskup tarbský Vavřinec súčastnil se tohoto okázalého průvodu.

Po mších sv., jež slouženy byly v posvátné jeskyni, a po kázaní slavnostním promluvil také stařičký biskup a pravil, jakou má radosť z tak velikého účastenství poutníků, podotkl, že tím dali krásný příklad celému kraji.

V květnu téhož roku připutovalo do Lurd processí čítající 1000 mužů. Později pak vykonaly pouť do Lurd ženy z Bayonne rovněž v ohromném počtu.

Důležitý pro události lurdské jest rok 1869.

Toho roku vyšla totiž kniha nadepsaná „Naše Paní Lurdská“, v níž obšírně vypsány dějiny od doby zjevení se Panny Marie dne 11. února 1858 až po rok 1868. Knihu tu sepsal Jindřich Lasserre, jenž byl roku 1862 zázračně uzdraven od slepoty — vodou lurdskou. Kniha tato je tím důležitější, že dostalo se jí nejvyššího církevního schválení.

Sám papež Pius IX. poslal Lasserrovi zvláštní Breve ze dne 4. září 1869, kde blahopřeje spisovateli a „na důkaz vděčnosti“ uděluje mu apoštolské požehnání. Tímto Brevem uznal sv. Otec události lurdské za zázračné a tím také potvrdil pastýřský list, jejž biskup tarbský v té věci byl vydal.

Toto Breve bylo veřejně předčítáno v posvátné jeskyni dne 20. září 1869 před četnými poutníky z Toulousu, kteří právě přítomni byli, jakož i před jinými poutníky. Všickni byli radostně dojati. Pojednáme o Lasserrovi později ve zvláštní stati a uvedeme pak ono Breve v doslovném překladě.

Rozumí se, že kniha Lasserrova vyvolala veliký rozruch nejen ve Francii, nýbrž po celém světě.

Nejméně byla kniha ta vhod — nevěrcům, kteří doposud nemohli se smířiti s pravdou, že v jeskyni Massabiellské skutečně se zjevila Panna Maria. Nepřátelské noviny započaly rovněž boj proti knize, avšak marně.

Tím více jásali věřící. Byli nadšeni všemi těmi podivnými událostmi, jež sběhly se u jeskyně Massabiellské. Poutníci přicházeli z daleka. Obzvláště pak byly četné objednávky vody ze zázračné jeskyně. Několik osob bylo ustavičně zaměstnáno jen rozesíláním vody lurdské, neboť denně 70—80 bedniček s láhvemi lurdské vody odváželo se z lurdského nádraží. Počet dopisů na faráře lurdského nebo na představeného missionářů páčil se denně na 80 až 100, a skoro ve všech žádáno lurdské vody.

Roku 1870. byla návštěva svatyně lurdské ještě větší. Byl to účinek knihy Lasserrovy.

Četnějším počtem poutníků zvětšovaly se i milodary; bylo jich také hojně potřebí nejen na stavbu vrchního chrámu, jež rychle pokračovala, nýbrž i na jiné podniky, týkající se posvátné jeskyně. Vydání šlo do sta tisíců, a všechno ochotně složili dobrodinci, ctitelé Panny Marie Lurdské. Při tom zajímava je tato okolnosť.

Pater Peyramale omezil dokonce výši příspěvku. Když jistý kníže nabízel jednoho dne biskupu tarbskému 60.000 franků jako milodar na stavbu svatyně Mariánské, radil P. Peyramale

biskupovi, aby tak velikého daru nepřijímal. Stalo se také, že biskup tak veliký dar s díky odmítl. P. Peyramale určil za největší příspěvek pouze 500 franků. Chtělť tím docíliti, aby co nejvíce dobrodinců mohlo míti podíl na stavbě svatyně, již si svatá Panna v Lurdech vyvolila.

Počet poutníků roku 1870. se teprve zmenšil, když vypukla válka francouzsko-německá.

Roku 1870. osvědčil na novo sv. Otec blahovůli k posvátnému místu v Lurdech, vydav dne 16. května Breve, jímž povolil získání plnomocných odpustků všem poutníkům lurdským, kteří sv. svátosti hodně přijmou, a neplnomocných odpustků 200 dni těm, kteří lurdskou svatyni navštíví a na úmysl sv. Otce se pomodlí.

Roku 1870. v únoru zemřel v Římě biskup tarbský Vavřinec Bertrand Sévère.

Když papež Pius IX. povolal biskupy celého křesťanstva do Říma na sněm vatikánský, spěchal také biskup Vavřinec, uposlechnuv hlasu náměstka Kristova, do věčného města. Byl již osmdesátník a sotva se z těžké nemoci pozdravil, proto zdržovali jej od tak obtížné cesty. Ale nic nepomohlo. Všecky námitky byly marny. Poslechl hlasu povinnosti. Do Říma se odebral, aby se již nevrátil do své diecése.

Jeho nástupcem byl A. Pichenot, rovněž horlivý ctitel Panny Marie Lurdské. Nastoupil na stolec biskupský dne 21. srpna 1870.

Na konec této stati, která činí jakési rozhraní v událostech lurdských, nebude od místa, uvedeme-li tu kratičkou zmínku o rodině Soubirousové.

„Zatím co miliony peněz“, píše Lasserre, „hromadily se u jeskyně ku stavbě překrásného chrámu, zůstal otec Soubirous chudým mlynářem a živil se v potu tváře prací vlastních rukou. Maria, sestra Bernadetty, kteráž byla s ní při prvním zjevení se Panny Marie v jeskyni, provdala se za hodného a nábožného venkovana, jenž rovněž naučil se řemeslu mlynářskému a pomáhá statně starému otci při práci ve mlýně.“

III. Doba pětadvaceti let: od roku 1870.—1895.

1. Rok 1871.

Rok 1870. je důležitý nejen pro život politický, nýbrž i církevní.

V ohledu politickém nastala ve Francii změna, kdy v osudné bitvě u Sedanu dne 1. září francouzské vojsko bylo úplně poraženo. Sám císař Napoleon III. dostal se do zajetí německého. Následek této porážky byl, že císařství ve Francii padlo, a dne 4. září prohlášena byla republika.

V ohledu církevním pak důležit jest r. 1870., neboť toho roku na sněmu vatikánském prohlášen článek víry o neomylnosti papežově

Nastal r. 1871. Pohroma, uvalená na Francii nešťastnou válkou s Německem, měla za následek, že lid tím více upíral zraky k Lurdům.

„Bůh dopustí, ale neopustí,“ praví přísloví, a hodní věřící cítili v tom svoji útěchu, že Panna Maria Lurdská, která vyvolila si Francii za trůn svých milostí, neopustí jí, budou-li se k ní důvěrně utíkati.

Nesčetné davy poutníků francouzských do Lurd roku 1871. přicházejících, svědčí jen o rostoucí důvěře v pomoc blahoslavené Panny.

Důležité události v Lurdech roku 1871. podáváme tu přehledně.

Dne 4. března 1871 umřel v Lurdech otec Bernadettin František Soubirous. Bylo to v sobotu a právě v třináctý výroční den posledního zjevení, jež stalo se na konci oněch 14 dní, kdy měla Bernadetta na přání svaté Panny k jeskyni docházeti.

František Soubirous byl prostý, jednoduchý, ale přísný muž, dobrák a pln sv. víry, ač trochu bázlivé povahy. Byl mužem chudoby a proto také i mužem práce. Jeho pravidlem životním bylo: „Modli se a pracuj“, a tímto pravidlem řídil se až do posledního vzdechu. Byl by se snadno stal boháčem, kdyby byl chtěl přijímati dárky, jež jeho rodině byly nabízeny, ale on nebyl by to nikdy srovnal se svým svědomím, aby byl přijímal dary za milosti, jaké Bůh prokazoval jeho děvčeti.

Přijav vroucně sv. svátosti a ustavičně se modle, usnul blaženě v Pánu; naplnilo se na něm slovo Písma sv.: „Blaženi, kteří v Pánu umírají“.

Dne 15. srpna téhož roku 1871. byla u jeskyně Massabiellské veliká slavnosť.

Biskup tarbský Pichenot, nástupce biskupa Vavřince Bertrand Sévère, vykonal benedikci nové basiliky. Konsekrace či vysvěcení její mělo býti později.

Při této slavnosti byl přítomen farář lurdský Peyramale, jemuž účastenství při první velikolepé

slavnosti dne 4. dubna 1864. při svěcení sochy a zasvěcení jeskyně Prozřetelnosť Boží byla odepřela.

Jak blažen byl asi nyní v srdci svém, kdy ubíral se v průvodu, čítajícím na tisíce hlav, k nové basilice.

Biskup Pichenot měl úchvatnou řeč na základě slov Písma sv.: „Fundamenta ejus in montibus sanctis — Základy Její na horách svatých“, a dotvrdil vzhledem k nové svatyni, že ze tří důvodů přála si blah. Panna Maria této svatyně: 1. Aby potvrdila pravdu učení víry o Neposkvrněném Početí; 2. aby svým dítkám otevřela nový pramen milostí, jakožto odměnu za víru v tento článek víry; 3. aby budoucím věkům zachovala památku svého Neposkvrněného Početí.

Brzy po této slavnosti následovala jiná, menší sice, ale za to nad míru dojemná. Dělníci, kteří po devět let pracovali při budování svatyně, konali dne 20. srpna v neděli v oktávě Nanebevzetí Panny Marie slavnosť díků.

Sám biskup byl opět přítomen při slavné mši svaté, kterou dali si sloužiti tito dobří, hodní lidé; měl k nim také příhodnou promluvu, kde jim blahořečil, že pracovali o stánku Matky Boží; Ona zajisté že jim za to dá nebe. Také p. farář Peyramale objevil se po nešporách na kazatelně a v prosté, upřímné řeči vylíčil dosavadní dějiny svatyně.

Tohoto roku byly pouti k posvátné jeskyni přes zvýšení cen na železnicích tak četny, že hostince, co jich bylo v Lurdech, ani nestačily, ačkoliv již celé Lurdy staly se jedním velikým hostincem.

Přišlo také mnoho francouzských generálů a jiných osobností vysoce postavených.

Mezi četnými záslibnými dary, jichž ustavičně v posvátné jeskyni přibývalo, zasluhuje obzvláště jeden zvláštní zmínky. Je to spisek preláta Sègura: „Zázračné události v Lurdech“, jejž horlivý a výtečný kněz na poděkování za zázračné uzdravení své, na smrť nemocné matky, blah. Panně věnoval. Tento spisek byl vydán brzy po objemné knize Jindřicha Lasserra r. 1870.

O slavnosti růžencové dne 1. října r. 1871. pojali dva kněží z diecése Dijonské, jsouce proniknuti pevnou důvěrou, že Neposkvrněná Panna v tak krušných dobách spásou Francie se státi musí, myšlenku, aby se uspořádala manifestační slavnosť celého národa francouzského, buď slavným průvodem do Lurd, nebo nějakým velikolepým darem, jenž by Matce Boží Lurdské byl věnován.

Úmysl těchto dvou zbožných kněží potkal se všude s největším souhlasem, a byl také zřízen výbor, jenž měl potřebné kroky v této věci učiniti.

2. Rok 1872.

Dne 14. března 1872 vlál s ukončené věže basiliky bílý prapor Marianský a zvěstoval tak, že přání nebeského Zjevu, „aby postavěna byla kaple,“ jest nyní úplně vyplněno.

R. 1872. nabyly pouti do Lurd netušených rozměrů. Z Bayonnu samého přišla z jara r. 1872. tři veliká processí po 1100 osobách; pro tolik totiž bylo místa ve vlaku, takže četní poutníci musili

pro nedostatek místa zůstati doma. Vůbec měsíc květen přivedl četnější průvody než kdy před tím.

Zatím pracoval onen výbor o uskutečnění velikolepé slavnosti. Dne 25. března 1872. o slavností Zvěstování Panny Marie obdržel výbor radostnou zprávu, že sv. Otec v Římě posílá zvláštní požehnání těm, kteří by se súčastnili při tomto skutku víry a lásky k Rodičce Boží.

Účel této manifestace označen byl výborem tímto prohlášením: 1. Má se tím dáti svědectví o víře celé Francie v Neposkvrněné Početí. 2. Na potvrzenou této víry má se každý účastník zapsati do listiny, jež do Lurd bude poslána. 3. Má každý dáti almužnu na zbudování varhan do svatyně lurdské. 4. Pokud možno, má se každý súčastniti pouti, která se konati bude na slavnosť růžencovou r. 1872. do Lurd. Všechny spolky, všechna bratrstva byla pozvána, aby se s prapory této národní pouti súčastnili.

S radostí a jásotem vítána všude tato myšlenka. Biskup tarbský a všichni ostatní schválili úmysl ten; kardinal Pitra v Římě, dříve benediktinský mnich v Solesmesu ve Francii, poslal na předsedku výboru, markýzku Mac Mahonovou, potěšitelný dopis, v němž sděluje, že sv. Otec žehná zbožnému úmyslu, ba ještě více: Pius IX. udělil také plnomocné odpustky všem účastníkům této veliké národní pouti celé Francie.

Den 5., 6., 7. a 8. října 1872 byly pro Lurdy dni slavné. První národní pouť uskutečněna.

Se všech stran hrnuly se nekonečné davy zbožných synův a dcer z celé země, kteří ještě šlechetné, křesťanské jádro francouzského národa tvořili, prokázat česť Neposkvrněné Panně.

Vedlo by nás daleko, kdybychom chtěli celý průběh slavnosti vylíčiti. Postačí říci, že to byl veliký svátek celého národa francouzského. Bylo to velikolepé osvědčení víry, úcty a lásky k Rodičce Boží. Z toho můžeme také posouditi, že jádro lidu je věřící, a jestliže vláda francouzská jednala a jedná mnohdy protikatolicky, pak činí tak nevěřící úředníci, s nimiž věřící lid v srdci svém nesouhlasí.

Při slavnostní pouti v Lurdech kázaní měl biskup z Auchu, Msgr. Langalerie. Řeč jeho byla úchvatná. Plakal on, praví zpráva, a s ním plakali všickni. Prosil, aby se všickni modlili za nešťastnou Francii, a zakončil svou skvělou řeč modlitbou, v níž jménem celé země slibuje, že národ francouzský musí se státi opět zbožným a věřícím.

Na to udělilo osm přítomných biskupů společně své požehnání nepřehlednému davu, po čemž následovalo svátostné požehnání, večer pak velikolepý průvod pochodňový.

Tento velikolepý projev francouzského národa nezůstal bez účinku pro budoucnosť. Bylť začátkem národních poutí, jež rok co rok se od té doby konaly do Lurd, a ty zajisté mají veliký vliv na obrození křesťanského života ve Francii.

3. Rok 1873.

Roku 1873. můžeme zaznamenati ještě větší vzrůst poutí lurdských. Dle úředních výkazů zpráv železničních a dle odhadu těch, kteří pěšky přišli, páčil se počet poutníků od dubna do polovice října na 140.000. V tom nejsou započteni jednotlivci také z ciziny jako z Belgie, Španěl, Italie, Německa, Anglie, Ameriky, Kanady, Ruska a j. Může se říci, že celý katolický svět přichází zastoupen do Lurd; každý den přiváží dráha na 1000 cizinců.

V zimě toho roku přišel sem i král František Neapolský se svou chotí, a svou zbožností dal tu krásný příklad.

Že to vůbec nebyli pouze rolníci a obyčejní lidé, kteří Lurdy navštívili, dosvědčuje jedno místo z „Denníku Lurdského“ ze dne 16. srpna 1873: „Nejvznešenější společnosť obklopuje jeskyni, naplňuje chrám a naše hostince, používá našich povozů, pokořuje nevěru, dává nejzbožnější příklad, činí katolická cvičení známějšími, šíří zmužilost . . . Viděli jsme včera o 11. hodině ty, kteří byli přítomni mši sv., skvostný to byl pohled na drahocenné oděvy, na muže vzdělance, uhlazených způsobů. To bylo dopoledne. A večer byla cesta k jeskyni naplněna tak četným a vzácným množstvím, jako náměstí v Paříži — vyjma ovšem, že zde bylo všechno vážné a důstojné, a že vznešený svět hledal zde pouze pohledu Nejčistší Panny . . .“

Sedmnáct francouzských poslanců darovalo tohoto roku krásný kalich na památku národní pouti, jíž se súčastnili.

Také varhany — dar to účastníků národní pouti — byly slavně posvěceny.

Na podzim téhož roku byla posvěcena ohromná socha Spasitelova na vrchu.

Veliký a věrný přítel Lurd, papež Pius IX., povýšil bratrstvo „Neposkvrněného Početí“, zřízené již brevem ze 14. února 1868, na arcibratrstvo a udělil mu nové odpustky.

Roku 1873. stala se opět změna na stolci biskupském v Tarbech.

Biskup Pichenot byl totiž jmenován arcibiskupem v Chambéry, kamž se v červenci odebral. Jeho nástupcem v Tarbech byl Msgr. Langénieux, před tím farář v Paříži.

Dne 5. listopadu navštívil nový biskup Lurdy, aby tu svůj zodpovědný, těžký úřad jakožto vrchní pastýř postavil pod ochranu Neposkvrněné Panny.

4. Rok 1874.

Jistý zbožný měšťan z Toulousu dal zhotoviti věrné nápodobení jeskyně lurdské a poslal tuto nápodobeninu Svatému Otci do Říma. V únoru r. 1874. došla zásilka do Vatikánu.

Tam byla postavena, a když bylo všechno hotovo, přišel papež s četnou družinou, děkoval srdečně laskavému dárci a ubezpečoval ho, že mu tímto darem velikou radosť způsobil.

Vyslechnuv všechny podrobnosti oněch zázračných událostí lurdských, napil se zázračné vody, která zároveň byla poslána, a dal také píti všem přítomným kardinálům.

Později dal si papež jeskyni postaviti do vatikanské zahrady a často putoval na svých vycházkách k jeskyni lurdské.

Má pak sv. Otec ještě jednu památku na Lurdy. Rovněž v měsíci únoru roku 1874. přišed biskup tarbský do Říma, odevzdal papeži při své návštěvě zvláštní dar. Je to malý čtyrhranný pomník z pozlaceného bronzu s pěti krásnými emailovými obrazy, jež zobrazují zjevení se Matky Boží, vnitřek i zevnějšek chrámu, vnitřek jeskyně a město Lurdy.

Krátký nápis praví, že biskup tarbský a město Neposkvrněného Početí věnují papeži dárek tento za to, že prohlásil článek víry o Neposkvrněném Početí Nejsvětější Panny.

Celek může se postaviti jako okrasa na stůl.

Dlouho a podrobně a s patrnou radostí pohlížel papež na ty krásné obrazy, a konečně upřev zraky své na prostřední, představující Matku Boží, řekl: „Ano, Ona jest jediná moje naděje. Naděje v lidi nemám.“

Biskup při té příležitosti prosil svatého Otce, aby této památce popřál místa na svém stolu, aby ji měl ustavičně před očima.

„Ne, ne,“ odpověděl papež, „ale postaví se v mé kapli; tam chodívám častěji denně, abych pozdravil Nejsvětější Svátosť Oltářní. Bude-li srdce mé tesklivo a sklíčeno, a bude-li se mi zdáti, že Bůh k mým prosbám hluchým jest, pak pozdvihnu očí svých k Neposkvrněné Panně. Bude prositi se mnou a za mne.“

Téhož roku ze dne 22. března povýšil sv. Otec nový chrám nad jeskyní na menší basiliku.

Mimo to dovolil papež jakožto zvláštní vyznamenání členům kapitoly tarbské nositi na prsou kříž zavěšený na stuze modro-bílé, barvách to Neposkvrněné Panny.

Dále vyžádal a vymohl biskup pro missionáře u svatyně lurdské výsady a práva, jimiž ulehčeno jim bylo v nesmírné práci. Také byl udělen superioru missionářů název: „apoštolský missionář a velkopoenitentiár“. Rovněž byl na prosbu biskupovu vpravdě zasloužilý farář lurdský Peyramale jmenován „apoštolským protonotářem“, aby tím, jak praví Breve, poctil tohoto pracovníka nu vinici Páně, kterého nábožnosť, čistota, síla, rozvaha, obezřetnosť a učenosť vyznamenávají.

Jiná důležitá událosť bylo svěcení zvonů dne 16. srpna. Největší z nich váží 2000, druhý 1800, třetí 1100, čtvrtý 800 kilogramů.

Byl také položen toho roku základ k asylu pro starce a opuštěné, jejž založila jistá slečna z Tarb. Sama pak vstoupila do kláštera. Také požehnán základní kámem ke klášteru Karmelitek. Na severním kopci přímo proti zázračné jeskyni na druhém břehu Gavy zbudován dům pro sestry sv. Teresie, a vrch ten nazýván od té doby hora „Karmel“.

Dne 8. prosince o slavnosti Neposkvrněného početí zavítal do Lurd biskup tarbský Msgr. Langénieux, aby se tu — rozloučil. Neboť byl tento výtečný muž jmenován vrchním pastýřem v Remeši.

Kratičkou dobu biskupoval v diecési tarbské, ale i za tu dobu zjednal si mnoho zásluh o jeskyni lurdskou, učiniv mnohá pratická zařízení k ochraně a pohodlí poutníků.

Jeho dílem hlavně bylo, znázorniti tajemství růžencová kaplemi. Také sám osobně vyložil sv. Otci v Římě plán, jejž sv. Otec za osm dní zvláštním Brevem schválil. Ovšem že uskutečnění tohoto plánu stalo se až v letech pozdějších.

Po něm dosedl na biskupský stolec Msgr. Jourdan.

Rok 1874 jest také tím památný, že od té doby zřizovány chrámy, kaple a jeskyně na počesť „Matky Boží Lurdské“ i mimo Francii.

Dne 2. června 1874 přibyl do Lurd zvláštní poutnický vlak z cizozemska. Na večer toho dne ubíral se k jeskyni průvod, jenž obzvláště vzbuzoval podiv. Všichni missionáři, provázeni jsouce i jinými kněžími, vyšli vstříc tomuto zajímavému průvodu. Amerika vyslala první processí k zázračné jeskyni lurdské.

Dva a dva kráčeli američtí poutníci počtem na 500, ve vzorném pořádku zpívajíce nadšeně „Magnificat“. Ještě nikdy před tím, i při největších průvodech, nebylo tak slavnostní nálady, jako nyní.

Tři tisíce hodin vzdálení obyvatelé Severních Států amerických přepluli širé moře, aby zde v koutečku hor Pyrenejských — se modlili! Tato mladá katolická církev, která vznikla v severoamerické unii, v území protestantském, tato zmužilá zajímavá církev pěje ve starobylé Francii

„Magnificat“, učíc Evropu svým vznešeným příkladem, jak se má věřiti, vyznávati, modliti! Úcta a podiv uchvátil všechny před těmito hodnými katolíky.

Msgr. Josef Devenger, biskup z Fort Wayne ve státě Indiana, byl vůdcem poutnického vlaku. Veliké varhany pozdravily jej při vchodu do basiliky, dva prapory amerických poutníků byly upevněny na obou koncích zábradlí před oltářem, a když všickni zaujali svá místa, započaly zpěvy a biskup pak měl k poutníkům promluvu. Po svátostném požehnání odebrali se poutníci dolů k jeskyni, kdež oddali se své pobožnosti a obdivovali místo, po němž tak dlouho toužili. Dlouho bylo tu viděti onoho biskupa, jak vroucně se modlil a mocným pohnutím plakal.

Pohled na tyto zbožné poutníky z daleké vlasti byl vůbec neobyčejně dojemný. Bylo mezi nimi na 30 kněží a asi 20 dam. Ostatní sami mužové. Bohatých mezi nimi nebylo mnoho. Mnozí přinesli touto poutí veliké oběti, ale učinili tak zajisté rádi. I dary přinesli tito dobří lidé. Mezi jinými jistý mladík přinesl zlaté srdce ze státu Columbia, jiný stříbrnou korunu Matce Boží věnovanou od dobrých černochů.

Po dvou dnech odebrali se Američané na další pouť do věčného města Říma.

Na památku nechali v Lurdech prapor s obrazem „Neposkvrněné Panny“ s následujícím anglicky psaným nápisem: „Ó Matko Boží, Neposkvrněná Panno Lurdská! Pros za své vděčné a plné důvěry

ctitele, kteří Tobě tento čestný dar Spojených Států amerických rukama prvního amerického poutního průvodu přinášejí! Květen 1874."

Brzy po té a sice dne 25. července 1874. o svátku sv. Jakuba, patrona Španělska, přišlo také první větší processí ze Španěl, ponejvíce z rodin vznešených sestávající.

Několik měsíců později následoval první poutnický vlak z Belgie, čítající na 1000 osob, majících na prsou červenožlutý kříž s medailkou. Biskup tarbský měl k nim promluvu a uchvátil je svou nadšenou řečí tou měrou, že tito dobří Belgičané, zapomněvše na okamžik posvátnosti místa, v hlasitý souhlas a jásot propukli.

Téhož roku darovaný prapor Poláků ukazuje sedm obrazů Matky Boží, které označují sedm poutnických míst v Polsku.

5. Rok 1875.

Roku 1875. počet poutníků ještě vzrostl. Pouť do Lurd vykonalo také 34 biskupů a arcibiskupů, mezi nimi také apoštolský nuntius z Madridu, biskup z Mandsureje (v nejodlehlejší Asii), arcibiskup z Manily (z ostrovů amerických), arcibiskup z Goa v Indii, biskup z Olindy v Brasilii, arcibiskup z Port au Prince na Haiti, tři biskupové ze Spojených Států a j. Viděti, že ze všech dílů světa přicházejí církevní hodnostáři do Lurd.

Tohoto roku položen byl základ k novému farnímu chrámu Páně v Lurdech. Starý chrám byl malý a těsný a již dávno nevyhovoval počtu

farníků. Msgr. Peyramale, jenž již při nastoupení svém v Lurdech touto myšlenkou se zanášel, měl za to, že nyní nadešla k tomu nejpříhodnější doba.

Poblíž basiliky zbudována biskupská residence, která jest majetkem biskupa tarbského, a jsou v ní místnosti pro 20 biskupů.

Také rozšířen byl dům missionářů, aby v něm bylo dosti místa pro cizí kněze, kteří by v Lurdech konati chtěli duchovní cvičení.

Veliká nemocnice Milosrdných sester byla zřízena.

Tohoto roku přibyli sem poutníci z Italie, Neapolitáni. Přinesli s sebou krásný prapor, pracovaný neapolskými dámami, na památku „Madonně v Lurdech“ od Italů.

Po nich následovali poutníci z Horní Italie, kteří svou ohnivou zbožností učinili na všechny trvalý dojem.

Desátého září přijel první poutnický vlak z Německa. Pouť tato byla tím podivuhodnější, poněvadž neuplynulo dlouho od té doby, kdy Němci a Francouzi stáli proti sobě v krvavém boji... Přicházeli tedy nepřátelé na půdu nepřátelskou!.. Však nikoli, přicházeli katolíci němečtí, kteří sotva měli účinný podíl na oné válce, a přicházeli na místo mateřské lásky, jakou chová svatá Panna ke všem lidem, ke všem národům.

Krásně to propověděl také Msgr. Peyramale, jenž použiv vhodné chvíle, kdy také jiní poutníci byli v chrámu Páně, od oltáře takto promluvil: „Milí bratři! Vy Belgičané a hlavně vy Francouzi!

Jsou zde mimo vás také ještě jiní poutníci, kteří za velikých obtíží dalekou cestu sem vykonali, aby Matce Boží svou úctu a lásku osvědčili. Jsou to Němci. Upozorňuji vás na to, že nejsvětější Panna nezná žádného rozdílu mezi Francouzi, Belgičany, Angličany nebo Němci; Ona miluje a zná pouze dobré křesťany, hodné katolíky. Proto vás prosím, abyste tyto německé poutníky nejen dle pravidel slušnosti, nýbrž i jakožto hodné katolíky v uctivosti měli, kteří zajisté velkou oběť přinesli, aby se sem dostali. Obzvláště bych vás prosil, abyste od výkřiků „Vive la France“ — „Ať žije Francie“ a podobných, majíce ohled na německé poutníky, v tyto dny úplně upustili. Prosím vás za to.“

Francouzi také se dle slov těchto úplně zachovali.

Němečtí poutníci přinesli s sebou korouhev dosti velikou a vkusně, umělecky provedenou. Nejsvětější Panna jest na ní zobrazena jako „Neposkvrněné Početí,“ jak se dříve vyobrazovávala totiž: v sněhobílém rouše a stojíc na půlměsíci, s jedné strany klečí před ní sv. Bonifác, apoštol Německa, a s druhé strany sv. Alžběta Durynská. Nápis na korouhvi jest latinský: „Ego mater pulchrae delectionis“ etc. — „Já jsem Matka krásného milování“ atd. Německý pak nápis jiný zní: „Katolíci němečtí prosí Tě, ó Neposkvrněná Panno, o Tvou mateřskou ochranu pro církev a vlasť,“ k čemuž připojeno latinsky: „Regina pacis, ora pro nobis“ — „Královno pokoje, oroduj za nás!“

V říjnu na to poslali sem dar katolíci ze Slezska a sice prapor s obrazem, představujícím patronku Slezska, sv. Hedviku.

6. Rok 1876.

Rok 1876. byl pro Lurdy zvláště významným tím, že byla slavnosť posvěcení basiliky a korunování sochy Panny Marie lurdské.

Dne 26. března 1876. uveřejnil biskup tarbský nové apoštolské Breve, jímž dovoleno jménem sv. Otce korunovati sochu Panny Marie. Slavnosť sama určena na 3. července. Před tím měla se posvětiti dne 2. července basilika.

Den před květnou nedělí 1876 byla basilika ozdobena obrazem sv. Otce Pia IX. Je to veliká mramorová medaile, měřící v průměru přes půldruhého metru. Obraz sám jest skvostná práce mosaiková (sestavená ze samých drobounkých malebných kaménků) a provedena byla v dílnách vatikánských v Římě. Umístěn jest obraz tento nad portálem basiliky.

Zbožní katolíci z Macao v Číně věnovali Panně Marii lurdské stříbrnou lampu na poděkování za ochranu, kterou jim svatá Panna lurdská, jsouc vzývána, poskytla při hrozné větrné smršti, kdy zachráněni byli na životě, kdežto město jejich se stroskotalo. Tato lampa má trojhranný tvar, na hoře stříbrnou korunu. Čínský nápis hlásá: „Svatá Panno Maria, bez hříchu prvotného Počatá, oroduj za nás!

Slavnosti, které se konaly v Lurdech dne 2. a 3. července, zůstanou nezapomenutelnými v dě-

jinách lurdských. Sv. Otec dal slavné svolení, aby jeho jménem dála se korunovace sochy P. Marie Lurdské. On také jmenoval dva „apoštolské delegáty“ k tomuto účelu; byl to kardinál-arcibiskup pařížský Guibert a nuntius Meglia. Onen ustanoven pro posvěcení svatyně, tento pro korunovaci sochy.

Očitý svědek popisuje tyto slavnosti jak následuje:

„Dne 2. července. Město, chrám a jeskyně oděly se krásným rouchem slavnostním: Věncoví, prapory, stožáry všude. Jasný svit slunce slibuje krásný den, zvony basiliky oznamují začátek slavnosti, vůkolní hory jsou pokryty tisíci poutníků. Otvírají se brány biskupského paláce a objevuje se velikolepé processí: třicet biskupů vedle ostatních církevních hodnostářů v plné ozdobě svého svatého úřadu. Mezi diváky povstává čilé hnutí. Mnozí snaží se jednotlivé církevní hodnostáře, jdoucí v průvodu, poznati a jmenují jejich slavná jména. Na žádném z nich nespočívají udivené zraky tak, jako na jednom, velice mladém, ale pokorně kráčejícím biskupu: je to slavný mučenník z Brasilie, biskup z Olindy, jenž byl odsouzen na čtyři léta k donucovací práci proto, že dal do církevní klatby zednáře, na konec však svou apoštolskou stálostí zvítězil. Vedle něho jeden z jeho bratří biskup ze sv. Pavla z Brasilie. Tam kráčí také Mermillod, zapuzený biskup ze Ženevy. Alžírsko vyslalo také svého arcibiskupa, rovněž Catanie v Italii. Amerika jest mimo oba brasilské biskupy zastoupena arci-

biskupem z Nového Orleansu a biskupem Grossem z Havanny. První místo vedle kardinála-arcibiskupa Guiberta zaujímá vyslanec papežský nuntius Meglia. Následují arcibiskupové z Auchu, Avignonu, Toulousu, Albi, Chambery, Aixu, Pergy; biskupové měst: Poitiers, Vigne, Annecy, Marseill, Vannes, Nantes, Angoulême, Montauban, Grenoble, Tarantaise, Nevers, Montpellier, Agen, Valence, Oran, Nimes a j. U chrámu přijímá a pozdravuje průvod diecesanní biskup tarbský a uvádí jej do krypty, v jejíž kapli „Srdce Pána Ježíše“ vystaveny byly sv. ostatky, jež měly býti uloženy v oltářích. Kardinál-arcibiskup zkoumá a pověřuje svou pečetí pravosť ostatků, jež mají býti v hlavním oltáři, zasvěceném Neposkvrněnému Početí. Podobně činí patnáct ostatních biskupů, kteří mají posvětiti ostatní oltáře.

Kostel jest po čas svěcení uzavřen, jenom někteří poutníci z nejvyšších stavů byli připuštěni: vévoda a vévodkyně z Parmy, vévoda z Nemoursu, vévoda a vévodkyně z Alençonu.

Arcibiskup z Auchu slouží mši svatou.

Zatím co se svěcení koná v basilice, obklopili davy poutníků širokými vrstvami oltář, jenž postaven byl pod širým nebem na rovině na úpatí basiliky před jeskyní. Tam bude sloužena slavná mše sv., po níž udělí kardinál-arcibiskup apoštolské požehnání.“

„Dne 3. července. Myslil jsem, že nemůže býti nic velkolepějšího nad včerejší slavnosť; dnes vidím, že jsem se mýlil. Od Božího rána přišlo tisíce a tisíce nových poutníků ze všech končin, v celku 17 průvodů — mimo jednotlivce. Jen

z Poitiersu a Niortu bylo jich na 8000, a bylo by jich přijelo 50.000, kdyby správa železniční byla měla dosti vozů. Úhrnný počet přítomných převyšuje 100 000. Jest mezi nimi na 3000 kněží.

Nevyslovitelné jest divadlo na počátku slavnosti korunovační. Z biskupského paláce táhne se nesmírné processí až dolů na rovinu, kde umístěn jest oltář. Na výšinách kolem do kola, na stráních, všude, kde jen noha stanouti může, jsou zástupy a jednotlivci — hemží se to, jako bys viděl několik kopců mravenčích.

Začíná mše sv. u oltáře, jenž jsa na vyvýšeném místě, daleko jest viděn. Hudební sbor doprovází posvátný úkon.“

„Po kázaní, jež konal znamenitý biskup Pie, přišel okamžik korunovace samé. Msgr. Meglia zvedá se, bere z podušky korunu trojnásob perlami posázenou a staví ji nové soše na hlavu. V tomtéž okamžiku zazní hudba, rozhlaholí se zvony a těch stotisíc diváků spojuje se v jásavé volání. Právě viděti poblíž přijížděti dlouhý vlak s novými poutníky, kteří ze všech vozů mávají bílými šátky.

Na konec slavnosti odebrali se biskupové, provázeni jsouce nespočetným množstvím lidu, nazpět do biskupského paláce. Celé množství shromáždilo se na rozsáhlém prostranství a padá na kolena, aby přijalo biskupské požehnání; všichni biskupové s mitrou na hlavě a berlou v ruce, udělují společně papežské požehnání. A množství volá a opakuje nadšeně: ‚Sláva Piu IX.!‘“

Tolik z oné zprávy. Můžeme z ní aspoň přibližně poznati, jak skvělé, velikolepé a úchvatné bylo to divadlo, kdy katolický svět Matce Pána Ježíše, Neposkvrněné Panně, která na tomto místě našemu století se zjevila, tak krásným způsobem projevil svou lásku a neutuchající oddanosť.

Slavnosť korunovace sochy Panny Marie byla tím významnější, že ji předcházel veliký, neobyčejný zázrak. Nebylo zajisté zbožnějších účastníků slavnosti mezi těmi tisíci nad poutníky, kteří přijeli vlakem od Niortu. Od Niortu přijížděl poutnický vlak se 700 poutníků. Tento vlak měl časně ráno dne 3. července zastaviti se na stanici Ygos a vyčkati, až by přejel rychlovlak, jedoucí s opačné strany. Poněvadž však shaslo světlo signalové lampy, jež mělo býti znamením strojvedoucímu vlaku poutnického, jel strojvedoucí dále, až minuv zátočinu, najednou spatřil v dálce asi 500 m., že se proti němu s plnou parou žene rychlovlak; dříve ho viděti nebylo, poněvadž jel poutnický vlak dříve onou zátočinou. Co nyní? Hrozná to byla chvíle, neboť strojvedoucí viděl, že srážka vlaků je neodvratná, nezbytná; jen to bylo ještě možno, účinek srážky poněkud seslabiti. Strojvedoucí pochopil vážnosť situace; s chladnou rozvahou učinil, co mu bylo možno: dal svému stroji ihned zpáteční směr a jeho pomocník seskočiv z vlaku, běží naproti rychlíku, dávaje lucernou výstražné znamení. To všechno stalo se rychlostí blesku. Avšak strojvedoucí rychlíku nespatřil a neslyšel výstražného signalu, minul okamžik a rychlík se vší silou narazil na poutnický vlak.

Silný náraz, výkřik hrůzy a zděšení rozlehl se po tomto nárazu tichem nočním.

Vozy se otřásly, světla shasla a poutníci vymrštěni byli se svých sedadel.

„Co se stalo?“ znělo to ze všech oken a poutníci celí zděšeni vystupují z vozů.

„Srážka vlaků,“ zněla krátká, ale hrozná odpověď.

„Ach, jaké to neštěstí! Kolik jich asi zabito, kolik poraněno!“ rozléhal se nářek širou tmou. Rozsvíceny lampy. Pátráno po nešťastnících. Ale brzy na to letí zpráva: „Nikdo není mrtev, nikdo ani vážně poraněn!“

Vůdce poutníků rychle proběhl celý vlak a poznal, že srážka minula pro poutníky beze všech zlých následků.

Nechtěli tomu ani věřiti, a proto každý na vlastní oči chtěl se přesvědčiti, že skutečně všichni jsou zdrávi a bez úrazu.

Přední část lokomotivy byla silně poškozena, částečně rozbita, ale strojvedoucí i topič vyvázli bez úrazu. Vůz první třídy, první za lokomotivou, byl sražen; dvě sedadla prvního kupé byla nárazem sražena k sobě a osmi poutníkům tam sedícím nestalo se nic. V ostatním vlaku pouze čtyry osoby, mezi nimi P. Briant, utrpěly nepatrné modřiny na tváři.

Každý vidí patrný zázrak Boží, a proto také vroucí letí modlitba s toho místa hrůzy k nebesům, jakožto díkůčinění za zázračné zachránění.

Po chvíli přijel na místo neštěstí ředitel dráhy z Bordeaux a vida, jak se vše přihodilo, blahopřál

poutníkům, dokládaje, že toto zachránění lze pouze zázrakem vysvětliti. Podotkl, že přes ostražitosť a důmysl strojvedoucího, neštěstí bylo by vyžádalo si mnoho obětí, kdyby se byla srážka stala jen o 2 minuty dříve, kdy právě jel poutnický vlak v zátočině po hrázi 10 metrů vysoké.

Rovněž vyjádřil se jiný železniční úředník k vůdci vlaku: „Blahopřeji vám, že jste ušli tak hroznému neštěstí. Od vynalezení páry nepřihodilo se ještě něco podobného a také za stejných okolností se nepřihodí. Byli byste musili býti zrovna rozdrceni. Mluvíváte mnoho o zázracích, jež se stávají v Lurdech. Věřte mi, že ještě nikdy se nestal takový, jako tento. Vaše zachránění z minulé noci jest pro mne ze všech zázraků nejjistějším.“

A je to věru podivuhodné, že při takovém množství poutnických vlaků, jichž některý den přijede na 30 i více do Lurd, nebylo doposud slyšeti o nějakém neštěstí, jež by se bylo stalo při těchto poutnických vlacích. Panna Maria zajisté mocně ochraňuje své ctitele.

Po slavnosti poslali přítomní vysocí hodnostáři církevní sv. Otci holdovací přípis, na nějž pak došla tato odpověď:

„Našemu milému synu Josefu Hipolytu Guibertovi, kardinálu knězi Svaté Církve Římské, titulu sv. Jana před branou Latinskou, milostí Svaté Stolice arcibiskupu pařížskému a našim ctihodným bratřím arcibiskupům a biskupům, shromážděným při slavnostech lurdských Pius IX., papež.

Milený Synu a ctihodní Bratří, pozdrav a apoštolské požehnání!

Když jsme vydali rozkaz, aby byl posvěcen chrám lurdský a aby byla korunována posvátná socha, uctívaná na tomto místě, bylo naším úmyslem podati nejen veřejný důkaz naší úcty ku Přesvaté Matce Boží, ale chtěli jsme také vůči strastem, jimiž náboženství křesťanské v době přítomné ohroženo jest, znovu vznítiti zbožnosť věřících, zvláště ve Francii, aby tím naléhavěji vzývali naši Nebeskou Ochrankyni o pomoc a aby se posilnili v důvěře v Její mocnou záštitu. S potěšením srozuměli jsme z Vašeho listu ze dne 4. července, že jste všichni s největší horlivostí se přičinili, abyste uvedli ve skutek Naši myšlenku, a že jsme z části již dosáhli cíle, jejž jsme si byli vytkli, any nesčetné zástupy zbožných věřících, následujíce vašeho příkladu, přichvátaly do posvátné basiliky, aby uctívaly Pannu Neposkvrněnou a vzývaly Ji o přispění.

Tento skvělý projev víry a zbožnosti naplňuje Nás nejvyšší radostí a dodává Nám naděje, že Bůh všemohoucí vyhoví snažným prosbám Své Svaté Matky, zachrání nejen Váš slavný národ, ale i veškeren lid křesťanský z bouří a nebezpečenství, jež jim hrozí záhubou, potěší zarmoucené, posilí slabé, osvítí zaslepené, přivede hříšníky na spasitelnou cestu pokání a vrátí konečně společnosti lidské, otřesené tolika nárazy, pokoj dávno kýžený. Zbývá pak ještě nyní bdíti nad tím, aby tato vroucí zbožnosť, jež se právě ukázala způsobem tak podivuhodným, neochabla, nýbrž vzrůstala a šířila se vždy více a více.

Vy se přičiníte, jak pevně důvěřujeme, abyste docílili tohoto výsledku za souhlasu s ostatními biskupy světa katolického.

Prozatím rádi vzdáváme Vám chválu za vše, co jste dosud učinili, jakož i díky za city oddanosti, Nám projevené. Zároveň jako záruku Božího požehnání a na důkaz Naší obzvláštní přízně udělujeme Vám Naše apoštolské požehnání, Tobě, milovaný Synu, a Vám ctihodní bratří, jakož i duchovenstvu a věřícím, kteří jsou svěřeni Vaší bdělosti pastýřské.

Dáno v Římě u sv. Petra dne 22. července léta P. 1876. a třicátého prvního Našeho pontifikátu.

Pius IX., papež."

Dne 18. července přistěhovaly se Karmelitánky do svého, nově zbudovaného kláštera na druhé straně řeky Gavy naproti jeskyni.

Tohoto roku poslal papež Pius IX. po poutnících italských do Lurd palmu vítězství, aby položena byla k nohám Svaté Panny. Tito poutníci přinesli zároveň prapor, dar katolíků benátských.

Tento poutnický vlak doprovázel arcibiskup z Amaty, jenž vypravoval pak, co mu řekl sv. Otec odevzdávaje mu onu palmu. „Zde jest tato palma," pravil, „ona jest symbolem, odznakem vítězství; myslil jsem si tedy, abych ji podal Panně Marii, neboť Ona jest slavnou vítězkyní nade všemi protivenstvími. Marii náleží palma, poněvadž od prvního okamžiku svého Neposkvrněného Početí zvítězila nad pekelným hadem."

Při vchodu italského processí do basiliky vzezněly varhany mohutnými zvuky, hrajíce papežskou hymnu. Všechno zpívalo spolu. Biskup tarbský, obklopen jsa četným duchovenstvem, převzal palmu z rukou arcibiskupa z Amaty, položil ji napřed na oltář a potom k nohoum korunované sochy Panny Marie Lurdské. Na to zavznělo „Regina coeli“ — „Raduj se nebes královno“ a „Magnificat“ v jásavém nadšení. Nyní nastalo ticho. Biskup tarbský ujal se slova, mluvil pohnutým hlasem a vyslovil nejprve dík sv. Otci a pak poukázal na význam poslané palmy, jakožto odznaku vítězství.

Tato palma jest dar velice skvostný. Celá ze zlata, drahocennými kameny posázená, rozvětvuje se na dvě části, jsou to vlastně dvě palmy, zlatou sponou spjaté, a nesou tiaru a klíče sv. Petra se znakem papeže Pia IX.

Papež Pius IX. obdržel tuto palmu darem z ostrovů Balearských.

Dne 10. září přineslo několik Irčanů jménem své vlasti darem skvostnou lampu, která by napořád ve svatyni lurdské hořela a takořka za Irsko se modlila. Visí také před svatostánkem v basilice. Zároveň věnovali krásný prapor ze zelené hedvábné látky, poněvadž zelená barva je barvou zeleného ostrova — Irska. Prapor je bohatě vyšíván a nese obraz sv. Patricia, patrona irského.

Dne 5. října 1876 přišlo první národní processí ze Španěl, vedené arcibiskupem z Granady a biskupem z Ovieda, čítající na 3000 účastníků.

Když vlak tento jel poblíž jeskyně, přijížděje k Lurdům, tu mávali horoucně zbožní Španělé bílými šátky k jeskyni, a vystoupivše na stanici z vozů, padali na své tváře a líbali tu svatou půdu lurdskou. Hned pak na nádraží zapěli píseň poutní: „Ave Maris stella“, „Zdrávas hvězdo mořská.“

Brzo na to kráčeli ve vzorně seřaděném průvodu městem k jeskyni, zpívajíce vážně litanii k Panně Marii; byl bys myslil, že se to ubírají sami mnichové, tak vážný tak zbožný byl tento průvod jejich. Při tom vlály modro-bílé prapory Neposkvrněné Panny, jakož i nesčetné korouhve španělských měst a svatyň, které pak na počesť Panny Marie ponechány v Lurdech.

Byli přivítáni představeným missionářů srdečnou řečí, na kterou pak odpovídal arcibiskup granadský. Druhého dne měl promluvu biskup z Ovieda.

Jejich neobyčejná zbožnosť učinila na každého nejhlubší dojem. Jedna jejich píseň končila každou slohu refrénem: „Víra Španělska nikdy neumře.“

7. Rok 1877.

Roku 1877. vykonala pouť do Lurd velkovévodská rodina Toskánská, aby vyplnila učiněný slib. Velkovévodkyně Maria Immaculata byla totiž tak nemocna, že již umírala. Lékaři dávali jí lhůtu nanejvýš 20 minut. Tu učinil manžel i dítky, aniž se o tom dříve umluvili, zároveň slib, uzdraví-li Panna Maria Lurdská umírající, že budou putovati do Lurd a obětují tam skvosty. Po čtvrť hodině minulo nebezpečí na veliký podiv lékařů. Tak

tedy matka, velkovévoda Karel Salvator, jeho choť Maria Immaculata a šest jejich dítek přijeli do Lurd a přinesli s sebou drahokamy. Něžná skromnosť a zbožnosť vznešené rodiny byla příkladná a povzbuzující.

V měsíci květnu 1877, jenž podobal se nepřetržité pouti, přijeli Portugalci zvláštním vlakem, provázeni jsouce kardinálem — patriarchou z Lissabonu.

Tohoto roku přibyl do Lurd opět poutnický vlak z Niortu, přivážející mnoho poutníků.

Se stanice lurdské ubírají se ve vzorném pořádku k jeskyni. V čele jich kráčí vojenská hudba a za ní nese několik silných mužů krásnou bílou mramorovou desku, skoro dva metry dlouhou. Na ní znázorněno jest ono zázračné zachránění obou vlaků u stanice Ygos z roku minulého. Vyryty jsou na desce oba vlaky, jak se srazily.

Ve tvářích strojvedoucích zračí se strach a hrůza, avšak nad nimi v oblacích vznáší se Panna Maria Lurdská, Pomocnice křesťanů, kteráž tehda zázračně přispěla. Na vrchní pak části desky toto jest napsáno: Zázračné zachránění processí niortského při srážce vlaků u Ygos 2. července 1876 o jedné hodině z rána.

Deska tato byla pak na věčnou památku umístěna na zdi v basilice.

Také z daleké Kanady připlulo přes moře malé processí do Lurd. Darovaly sem krásný prapor. Když odjeli z Lurd stala se jim nehoda. Parní stroj jejich lodi vypověděl jim službu. Přece však

zmužile pluli dále pomocí vesel, při čemž byli nuceni mimo plujících lodí prositi o potravu; neboť na tak zdlouhavou plavbu nebyli připraveni a neměli tedy dostatek pokrmů. Po 39 dnech místo 10 připluli do Anglie, když již považováni byli za ztraceny. Když se roznesla zpráva o jejich příjezdu, byl břeh přístavu velikého námořního města Liverpoolu v okamžiku naplněn 20.000 lidí, kteří chtěli poutníky viděti. Policie musila všechnu sílu vynaložiti, aby poutníkům zjednala průchod mezi těmi davy lidu.

Katolíci liverpoolští připravili jim hostinu a se slzami v očích doprovázeli je k odplutí na další cestu.

Ve dnech 25.—28. srpna bylo v Lurdech processí Švýcarů, čítající 400 účastníků, zároveň s poutníky lyonskými.

Hodní Švýcaři, vysokých postav, kráčeli v předu, a nesli skvostný prapor, který přivezli Panně Marii Lurdské darem. Na jedné straně praporu je obraz Panny Marie, na druhé obraz Mikuláše z Flüe, patrona země švýcarské.

Dne 15. září přinesl italský vlak poutnický opět dar od sv. Otce Pia IX. pro Pannu Marii, ovšem již poslední: zlatý růžový keř, jejž byl od jistého zbožného spolku sám darem obdržel. Byl položen k nohoum korunované sochy Panny Marie pod palmu, dříve již darovanou. —

Svátek Narození Panny Marie — dne 8. září 1877 — přinesl Lurdům těžkou ztrátu: O $11^1/_4$ hodině před polednem skonal důstojný pan farář, Msgr. Peyramale, po krátké nemoci.

Slavný pohřeb jeho konal se dne 10. září za nesmírného účastenství lidu a za účastenství náboženských spolků a občanských úřadů.

Msgr. Langenieux, meškaje právě v Lurdech, měl pohřební řeč, a vykonal pohřební obřady. Průvod s rakví bral se napřed ulicemi města, a pak byla rakev uložena v novém farním chrámu Páně, jejž před dvěma lety započal stavěti.

Po třech dnech konali četní přátelé zesnulého ještě zádušní pobožnosť u jeskyně. Chrám byl naplněn kněžími a věřícími. Za přítomnosti biskupa Langenieuxa sloužil představený missionářů slavné requiem, pak měli kondukt, při čemž přemnozí plakali o svého milovaného, přehorlivého otce duchovního. —

Dne 23. listopadu 1877 byl nový farář abbé Barrère v Lurdech installován, kněz to skromný, schopný a zbožný.

8. Rok 1878.

V Lurdech vyvolalo hluboké pohnutí a účastenství úmrtí papeže Pia IX., který s Lurdy tak něžně byl spojen, a který tolik důkazů lásky své k Panně Marii lurdské byl podal. Vždyť plesal zajisté v srdci svém, že blahoslavená Panna Maria sama svými ústy potvrdila to, co on dne 8. prosince 1853 za článek víry byl prohlásil. Proto si tak Lurdy zamiloval a jevil u věcech těch veliký zájem.

Při první příležitosti, která se mu naskytla, při vydání totiž knihy Lasserrovy, vyznal „jasnou

skutečnosť událostí zjevení lurdských," potvrdil a výsadami obdařil arcibratrstvo tamtéž, udělil tamnějším kněžím mnohé výsady a práva, postavil darovaný sobě obraz ve své kapli, ozdobil faráře lurdského odznaky římského preláta, povýšil chrám nad jeskyní na basiliku, vyslal vlastní delegáty ku posvěcení basiliky, a ke korunovaci sochy Panny Marie Lurdské, poslal dary jako palmu a růžový keř, a živě se vždy zajímal o pouti lurdské. Měl také v zahradě vatikánské nápodobenou jeskyni lurdskou — zkrátka, byl největším příznivcem a ochráncem svatého místa.

Slavné zádušní služby Boží konaly se za zemřelého papeže Pia IX. v Lurdech dne 20. února. Z basiliky vlály černé prapory. Mosaikový obraz Pia IX. nad portálem byl černými draperiemi ozdoben. Vnitřek svatyně poskytoval dojemný pohled. Na vkusně upraveném katafalku byla tiara, nad níž bylo viděti dvě koruny: pozemskou z květin immortelek, jakožto odznaku smutku a utrpení, a nebeskou z květin zlata a drahokamů; okna byla rovněž zahalena a propouštěla pouze matné světlo; v pozadí pak vysoko vznášela se opět tiara a klíče sv. Petra, jakožto odznaky papežské slávy a moci . .

Všechno, všechno činilo takový dojem, jakoby se všech stran chrámových zněla slova: „Sic transit gloria mundi!" — „Tak mizí světská sláva!" —

Však brzy ustoupil zármutek radosti; neboť právě téhož dne, 20. února zvolen byl nový sv. Otec, Lev XIII, a jím dosedl na stolec papežský

nový příznivec Lurd, jenž blahovolnosť svého předchůdce řadou podobných skutků dával na jevo.

Roku 1878. darován svatyni lurdské prapor z Cařihradu. Když roku 1877. Rusové překročili Balkán, rozzuřili se Turci na křesťany, a bylo se obávati krutých vražd. Tu katolíci cařihradští, jsouce v dvojím nebezpečenství od Rusův a Turků, vzali útočiště k Panně Marii Lurdské. Jistá katolická dáma, jejíž protestantský manžel k víře katolické se vrátil, učinila slib, že jménem katolíků cařihradských pošle prapor do Lurd. Prapor byl zhotoven od řeholnic ze Sionu, jest z bílého hedvábí a ozdoben obrazy Nejsvětějších Srdcí Pána Ježíše a Panny Marie. Apoštolský delegát v Cařihradě, arcibiskup Graselli, posvětil jej slavnostně u přítomnosti rakouského vyslance.

Byl to v Lurdech první dar východních zemí.

Dne 14. června navštívil J. V. král Portugalský Dom Fernando s infantem Dom Agustem jeskyni a osvědčil tak svou víru. I jiní vznešení Portugalci jako Dom Almeida byli zde na pouti. Zajímavo jest, že potomci Pombala, nejzuřivějšího to pronásledovatele církve v minulém století, nyní v první řadě se sv. víry zastávají.

Nový papež Lev XIII. vydal dne 20. prosince 1878 Breve, jímž rozšířil právomoc arcibratrstva Neposkvrněného Početí také mimo Francii a dovolil, aby se podobná bratrstva i z jiných zemí připojila k arcibratrstvu lurdskému. V krátké době připojilo se jich dvaadvacet.

Roku 1878. dána také do svatyně skvostně malovaná okna, na nichž znázorněny jsou dějiny událostí lurdských.

U vchodu do jeskyně umístěna mramorová deska, na níž vytesány jsou zlaté písmeny označující dny, kdy se Neposkvrněná Panna zjevila. Darovala ji jistá dáma z Hollandska, jež nechtěla býti jmenována.

Dále darovaly některé zbožné dámy zlatý růženec, skvostný a pevný, bohatý a přece jednoduchý, pokud možno podobný onomu, jaký viděla Bernadetta u Panny Marie, když se jí zjevovala. Zrnka jsou z nejvzácnějších perel, větší a menší ve zlatě zasazená, a celek spojen zlatým řetízkem. Křížek jest práce velice umělecká. Dne 15. srpna byl tento růženec slavnostně pověšen na ruku sochy nad hlavním oltářem.

9. Rok 1879.

Dne 28. února 1879 navštívil posvátnou jeskyni Princ Walesský, následník trůnu anglického. Prohlížel všechno s největší pozorností, basiliku, kryptu a jeskyni. Jeho chování bylo důstojné a prozrazovalo zbožné pohnutí. Pravil, že neočekával, že by ve Francii, v našem století nevěry, našel místo, kde by se víra tak skvělým způsobem osvědčovala. Princ přestál těžkou nemoc, za které angličtí katolíci dali za něho vroucně se modliti v Lurdech.

Ze vznešených rodin, jež v tuto dobu do Lurd zavítaly, jmenovati sluší hlavu anglické šlechty

a anglických katolíků, vévodu z Norfolku. Jedenáct dní zdržel se tu s rodinou a družinou, celkem dvacet poutníků, dávajíce tu svým zbožným chováním krásný příklad.

Vévoda z Nemoursu je tu takřka stálým hostem. Každoročně přistupuje dne 10. července v jeskyni ke stolu Páně.

Dne 17. května přijeli poutníci z Portugalska, vezouce s sebou 32 těžce nemocných, jež věda prohlásila za neuzdravitelné. Co však nedovedla věda, dovedla Panna Maria, neboť mnozí z nich navraceli se domů úplně uzdraveni.

Dne 5. července přijelo vlakem na 1200 Basků, mezi nimi mnozí, kteří jako udatní vojínové sloužili v armádě Don Carlosa.

Tohoto roku přivezli poutníci francouzští při národní pouti na 500 nemocných. Mnozí z nich byli uzdraveni.

Rovněž Belgičané vykonali národní pouť do Lurd.

Dne 25. září přijeli opět Vlachové pod vedením vévody z Castellanety.

Dne 29. září — právě o svátku sv. Michala Archanděla — byla postavena socha tohoto světce na rozsáhlém prostranství před basilikou. Daroval ji francouzský důstojník hrabě Lantrec. Jiná socha — sv. Petra darována byla od poutníků francouzských při letoší národní pouti.

Tohoto roku navštívili posvátnou jeskyni mimo jiné: arcibiskup z ostrova Haiti v Americe a apoštolský vikář z Birmanie ze Zadní Indie; dále

kardinál Haynald z Uher, který odslouživ mši sv. na zázračném místě, telegrafoval kapitule do Koloczy v Uhrách, že věnuje 20.000 zl. Panně Marii na zbudování školy.

Dne 8. prosince 1879 přinesl biskupský vyslanec z Brasilie zlatý kalich pro svatyni lurdskou. R. 1876 byl totiž obraz Bohorodičky v hlavním městě Brasilie při masopustní maškarádě potupen, a tu darován tento kalich na usmířenou za onu potupu.

Také jihoamerická republika Uruguay, sousední to stát Brasilie, poslala tohoto roku skvostný prapor do Lurd. V celém novém světě, hlavně v jižní Americe, rozšířila se úcta k Panně Marii lurdské.

Dne 8. prosince 1879 jakožto v den 25letého jubilea prohlášení článku víry o Neposkvrněném Početí konala se okázalá slavnosť.

Účastenství při této slavnosti bylo veliké a všude jevilo se svaté nadšení pro úctu k Panně Neposkvrněné!

10. Rok 1880.

Roku 1880 přijelo do Lurd vlakem 99 organisovaných poutních průvodů s 75.000 účastníků, nečítaje v to processí z blízka i z dálí, která přicházejí pěšky. Ano, mnozí poutníci ze slibu odvažují se na tak dalekou cestu pěšky.

Právě tohoto roku učinila tak sl. Žofie Hösselová z Mnichova. Jsouc těžce nemocna, učinila slib, že pěšky bude putovati do Paray le Monial ke svatyni Božského Srdce Páně, bude-li

uzdravena. Druhého dne vstala zdráva. Vyplnila tedy svůj slib a dalekou cestu 1000 kilometrů vykonala pěšky. Z Paray le Monial pustila se dále do Lurd. Na tomto milém zázračném místě zůstala několik měsíců, vyučujíc zde jazyku německému, a pak vrátila se opět pěšky do Mnichova.

Biskupů přišlo sem 37, mnozí z nich z daleké ciziny jako z Kanady, Nového Skotska, Peru (v Jižní Americe), z ostrovu Ceylonu a Goa v Indii, Tonkinu a Australie.

Mexiko darovalo sem překrásný prapor.

Tohoto roku byla postavena budova „Útulna pro poutníky“, kde poutníkům poskytuje se útulek, tak že nejsou poukázáni na hostince nebo vůbec cizí domy.

Je to veliká výhoda obzvláště pro poutníky nemajetné. K jídlu přinesou si něco z domu, přístřeší zde mají zdarma, a proto je tato útulna velikým dobrodiním pro poutníky lurdské.

11. Rok 1881.

Roku 1881. dne 4. srpna přibyli do Lurd Uhři, vedeni jsouce biskupem z Velkého Varadínu. Poutníci byli ze všech tříd obyvatelstva. Mezi nimi vynikala šlechetná postava Czirakyho, který ve svém šatě jako uherský magnát, ozdoben jsa mnohými řády, budil všeobecnou pozornosť, tak že mnozí z cizích diváků obdivujíce ho, šeptali mezi sebou: „To je král uherský.“

Před svým odchodem do vlasti založili tu ještě dvě mše sv.: jednu na zachování sv. víry

v Uhrách, druhou za svého krále, císaře Františka Josefa I. a za jeho vznešený rod.

V září přišlo 20 vyslanců ze států Laplata v Argentinské republice v jižní Americe. Přinesli s sebou prapor, jenž pak byl umístěn mezi ostatními, darovanými z Ameriky.

Nelze vyjmenovati všech těch poutních průvodů, které i letos do Lurd připutovaly. Postačí říci, že rok od roku jich přibývá, a že úcta k Panně Marii Lurdské všude a všude se rozšiřuje. Letopisy lurdské podotýkají, že roku 1881. bylo rozesláno z Lurd o 50.000 láhví vody lurdské více než rok minulý.

Roku 1881. zřízen nový most přes řeku Gave, tak že nyní město s jeskyní dvojím mostem jest spojeno.

12. Rok 1882.

Roku 1882. napočítáno 170 velikých poutních průvodů, nepočítaje v to opět průvodů menších z blízka i z dáli a nepočítaje v to tisíce jednotlivců.

Biskupů zde bylo opět na třicet, mezi nimi mnozí hodně z daleka, jako z Ameriky, Australie, Cochinchiny; jeden ze žalářů Abyssinie, kde úpěl v zajetí, a jeden z poloostrova Koreje, kde jeho předchůdcové všickni skončili smrtí mučennickou za sv. víru.

Toho roku slouženo na posvátném místě 35.200 mší sv.; ke stolu Páně přistoupilo 270.000 věřících. Lurdské vody poštou odesláno bylo 100.000 láhví.

Tohoto roku osiřel opět biskupský stolec v Tarbech úmrtím dosavadního biskupa Msgra Jourdana, jenž po 6 let úřad biskupský svědomitě spravoval; hlavně pak jako všickni jeho předchůdcové věrným a zbožným byl strážcem svatyně lurdské.

Po něm nastoupil Msgr. Billère, jenž dav si do znaku slova „fecit me custodem“ — „Učinil mne strážcem“, dal předvídati, že i on bude dobrým strážcem nejen své diecése, nýbrž i lurdské svatyně.

13. Rok 1883.

Od zjevení se blah. Panny Marie v Lurdech r. 1858. uplynulo zatím 25 roků. Bylo tedy záhodno, aby se toto 25leté jubileum zvláštním způsobem v Lurdech oslavilo.

Sv. Otec Lev XIII. udělil odpustky pro tento rok pro všechny poutníky lurdské.

Jakkoli hlavní slavnosť jubilejní určena byla na měsíc červenec, může se říci, že se jubileum oslavovalo po celou dobu poutí lurdských, totiž od jara až do podzimku toho roku. Neboť počet poutníků tohoto roku obrovsky vzrostl. Páčí se na 300.000 osob. Mezi nimi byli ovšem mnozí, kteří přijeli sem pouze ze zvědavosti, jiní zase pouze na výlet; byli mezi nimi i zapřisáhlí nevěrci a odpůrci sv. víry, také několik svobodomyslných poslanců francouzské sněmovny; avšak většinou byli to přece jen dobří katolíci a věrní ctitelé Panny Marie.

V těch 300.000 účastníků nejsou ovšem zahrnuti ti, kteří přišli do Lurd pěšky, poněvadž onen počet zahrnoval poutníky, kteří použili dráhy.

Biskupů připutovalo sem tohoto roku 52, mezi nimi 3 kardináli.

Toho roku vykonali sem národní pouť také Angličané a Holanďané. Angličané, vedeni jsouce vévodou z Norfolku, nechali tu darem skvostnou korouhev s obrazem sv. Jiří.

Francouzi, Belgičané, Španělé činí tak již od první své národní pouti každoročně; netřeba jich tedy opět uváděti.

Místo abychom uvedli dotyčné země, odkudž poutníci připutovali tohoto roku do Lurd, řekneme pouze, že byli ze všech dílů světa.

Slavnosť jubilejní sama započala dne 14. července zádušními službami Božími za zemřelého biskupa tarbského, jenž byl, jak označil ho kazatel, také bývalý biskup tarbský, nynější arcibiskup rheimský Langénieux, „tak horlivým ctitelem naší Matky Boží Lurdské.“

Odpoledne měl kázaní nový biskup Billére, jenž vzpomenuv svého předchůdce, promluvil o „šťastném dítěti, jemuž se blah. Panna osmnáctkráte zjevila, a jež v posledních letech svého života jakožto klášterní sestra tak skvostně se naučila — umírati.“ Toho dne přibylo sem procesí z Italie se šesti biskupy.

Druhého dne konala se slavnosť pod širým nebem. Naproti jeskyni postavena byla tribuna, a na ní oltář a sedadla pro biskupy, jichž bylo třináct, tři arcibiskupi a jeden kardinál.

Zde tedy na tomto svatém místě, kde se Nejsvětější Panna osmnáctkráte zjevila, a kam poutníci ze všech dílů světa jako o závod putují, zde konaly se děkoslovné služby Boží jménem celé katolické církve za všechny ty nesčetné milosti, jakých se s tohoto svatého místa až posud celému světu tak hojně dostalo.

Vlašský biskup z Ascoli, jenž celebroval slavnou mši sv., byl sám jedním ze zázračně uzdravených. Arcibiskup z Cagliari měl slavnostní kázaní. V dojemné řeči poukázal na slzy Pána Ježíše nad Jerusalémem, o nichž sv. evangelium té neděle pojednávalo, a vybídl posluchače, aby plakali nad dušemi, které přicházejí k zátratě. Odpoledne vyložil arcibiskup Langénieux dějiny Zjevení lurdských a velebil Pia IX. jakožto „papeže Neposkvrněného Početí“.

Večer byl krásný a proto množství lidu tím větší; tu uchopil se slova při světelném průvodě biskup z Aire a připodobnil, jak nejblahoslavenější Panna přinesla světu světlo, jak také nyní opět nové světlo z této jeskyně, kde se v záři zjevila, v pozemských temnotách rozšiřuje.

Nastal třetí den slavnosti. Jedenáct poutnických vlaků přijelo z různých končin do Lurd.

Tento třetí den byl nejslavnější, a byl, abychom tak řekli, věnován budoucnosti, kdežto oba minulé dni vztahovaly se na minulosť. Nový chrám, chrám růžencový měl býti postaven, a tohoto dne měl se položiti základní kámen k tomuto novému chrámu.

Kardinál arcibiskup z Toulousu Msgr. Desprez oděl se v nádherný biskupský háv a požehnal základní kámen.

Před basilikou postavena byla tribuna, na niž vedly dvoje schody. Uprostřed byl oltář, pak trůn pro kardinála a sedadla pro biskupy. Nad tribunou napjata plachtová střecha v papežských barvách.

Ceremonie při slavné mši sv. byly skvostny. Kardinál v papežském ornátě, biskupové s berlou a mitrou, kněží v bílých rochetách, nebo v černých talárech, vynikali nad přítomné poutníky.

V pozadí vypínaly se věže basiliky, dole rozprostíralo se ohromné množství poutníků; věru úchvatný to okamžik, kdy při sv. proměňování — celý ten zástup klaněl se tichému Beránkovi — Pánu Ježíši . . kdy posvátné to ticho přerušováno bylo pouze tu a tam nábožnými povzdechy zanícených poutníků. Na konec uděleno papežské požehnání.

Účastníci podobných slavností v Lurdech posilněni bývají ve sv. víře, stávají se nadšenými pro úctu k Panně Marii a toto nadšení pak rozšiřují mezi ostatními ve svých domovinách. —

Roku 1883. zemřel v Lurdech doktor Dozous. Muž tento zaujímá důležité místo v událostech lurdských. V době, kdy stala se zjevení v jeskyni Massabiellské, byl Dr. Dozous lékařem v Lurdech. Byl mužem vědy a práce, ale — vychován byv ve školách svobodomyslných, neměl mnoho víry;

byl tedy katolíkem více dle jména než podle skutků, jak to bývá u mnohých vzdělanců.

Pověsť o podivných zjeveních nezůstala bez účinku také na Dra. Dozousa. Zatím co jiní lékaři šmahem popírali možnosť nadpřirozeného zjevení, neukvapoval se Dr. Dozous ve svém úsudku a umínil si, že bude všechno důkladně zkoumati. Proto ho bylo viděti vždy u jeskyně, kdykoli tam přišla Bernadetta. Hleděl se také dostati co nejblíže k ní, pozoroval ji v ekstási, ohledával její tepnu, aby se přesvědčil, jak ona zjevení působí u ní na oběh krve; byl také přítomen onomu zázraku s hořící svící.

Čím dále zkoumal, tím více přemýšlel a hloubal, a výsledek toho byl, že — uvěřil v nadpřirozenou moc, která se tu patrně jevila.

Dr. Dozous byl také přibrán ke komissi vyšetřovací, biskupem tarbským ustanovené, aby svůj úsudek jako muž vědy lékařské pronesl. A úsudek jeho nebyl nijak ukvapený. Spočívalť na dlouhém a svědomitém bádání. Srovnával, čeho možno docíliti uměním lékařským, a co sáhá nad toto umění. Tím platnější jest tedy úsudek jeho, jenž stal se důležitým pro všechny časy budoucí. Na základě svého zkoumání vydal také knihu, pod názvem „Jeskyně lurdská“, kde vypravuje napřed o zjeveních v jeskyni lurdské, a kde pojednává vědecky o zázračných událostech. Poslyšme, co praví hned v úvodě této knihy:

„Již od delší doby dostávám se všech stran, jmenovitě od lidí, kteří ve vyšších třídách společnosti vynikají, denně důtklivé dotazy vzhledem

na podrobnosti oné náboženské události, jež sběhla se v Lurdech, a jejíž očitým svědkem jsem byl. Abych tedy nesčetným přáním vyhověl a tím velikou touhu upokojil, rozhodl jsem se všecky podrobnosti této události, která všecek katolický svět tak hluboce pohnula a naše město shromáždištěm všech národů okrsku zemského učinila, svobodně a svědomitě vylíčiti.

Byv přítomen návštěvám Bernadetty Soubirousové u jeskyně, byl bych mohl již dávno tyto zajímavé dějiny napsati. Avšak doposud zdržovala mne myšlenka, že by jistí lidé, kteří až příliš jsou nakloněni, mé vypravování zavrhnouti, na pohled s jakýmsi právem mohli mne obviniti, že to činím z osobního zájmu, abych totiž mocný nával cizinců do Lurd přilákal, a že události tedy převracím a upřílišuji.

Dnes však, kdy spor proveden a vyhrán, neváhám své svědectví složiti, ač mohlo by se zdáti nepotřebným a opozděným. Nebude bez užitku, když, jak doufám, mým přičiněním jednotlivosti více se objasní a zbytek pochybnosti z mnohých upřímných duší, jakož i předsudky se odstraní. Na všecek způsob učiním zadosť svému svědomí, když pravdě, kterou z tak bezprostřední blízkosti měl jsem štěstí pozorovati, veřejně česť vzdám: „Credidi, propter quod locutus sum. — Uvěřil jsem, a proto jsem mluvil.“

Tak napsal Dr. Dozous v předmluvě svého díla „Jeskyně lurdská“. Jak důležitá jsou tu slova: „Uvěřil jsem, a proto jsem mluvil.“

V knize samé pojednává o všech událostech tak přesvědčivě, že čtenář mimoděk musí uznati všechno, o čem píše, za svatou pravdu.

Muž tento, jakkoli učený a hledaný, umřel pro svoji nezištnosť úplně chud, a na hrob jeho nedostalo se ani pomníku. Teprve v pozdějších letech dali mu lékaři belgičtí, kteří připutovali do Lurd, postaviti slušný pomník. —

14. Rok 1884.

Roku 1884. nebyly pouti do Lurd tak četny jako roku minulého. Rok 1883 byl jubilejní, tedy byla tu příčina, aby co nejvíce poutníků právě toho roku do Lurd si zaputovalo, kdežto rok následující 1884, nic obzvláštního v Lurdech nevykazoval, a proto byla návštěva posvátného místa menší. Závažnou příčinou toho byla také — cholera, která toho roku právě v jižní Francii zle řádila.

Za to náhradou vznikla právě tohoto roku tak zvaná „duchovní pouť do Lurd“. Tento nový způsob pouti zavazuje poutníka jen ku krátké modlitbě a k nějaké sebe nepatrnější almužně na církevní stavby v Lurdech, při čemž každý pouze v duchu na posvátné místo putuje. Tento způsob pouti vznikl v Italii, a myšlenka dobrá nalezla ohlas brzy po celém katolickém světě. Se všech stran ohlášeni účastníci této pouti a posílány almužny do Lurd, jichž právě bylo potřebí na stavbu nové svatyně, — chrámu růžencového.

Ostatně nesmíme mysliti, mluvíme-li o tom, že počet poutníků se zmenšil, že vůbec posvátné

místo málo bylo navštíveno. Nikoli! Vždyť ve společných poutních průvodech připutovalo jich 75.000, a počet těch, kteří po různu přišli, jest rovněž tak veliký.

Biskupů přišlo 29, mezi nimi mnozí opět z daleké ciziny, jako z Bolivie v jižní Americe, z Mesopotamie, z Číny, Koreje a dokonce i z Mongolska. Ke stolu Páně přistoupilo 350.000 věřících, dle čehož právě počet poutníků nejlépe lze posouditi a vyměřiti.

15. Rok 1885.

R. 1885. byla návštěva posvátné jeskyně opět větší než roku minulého. Ke sv. přijímání přistoupilo 370 000 věřících a v jeskyni shořelo 107.690 svíček malých i větších.

Biskupů přišlo z celého světa opět 46; mnozí z nich přes moře ze Spoj. Států z Ameriky, z republiky Haiti, Venezuely, Equadoru, Nov. Skotska, ostrova Guadalupe, Natalu a Madagaskaru, jihovýchodní to Afriky, pak z Indie a Australie. Také skoro všichni z nich uchopili se slova a kázali na tak významném místě.

Prapory přineseny z Haiti, Equadoru, Chile a z Rumenie.

Veliký kříž byl vystaven na výšině, zvedající se nad basilikou, dar to z města Jerusaléma.

I „duchovní pouť do Lurd“ nabyla letos velikých rozměrů.

Nesmíme opomenouti poznamenati, že zázraky nepřestaly.. Každý rok Panna Neposkvrněná

tímto zvláštním způsobem dala mnohým a mnohým poutníkům a ctitelům svým na jevo svou lásku a moc.

R. 1885. povstal v Lurdech zvláštní spolek, nazvaný „Hospitalité de Notre Dame.“

O tomto spolku pojednáme na jiném místě, proto zde pouze připomínáme jeho vznik.

16. Rok 1886.

Počátkem r. 1886. pozdvihla se opět nevěra a začala boj proti poutím lurdským.

Tento nový útok nezůstal bez odvety. Biskup tarbský Billère, jehož Bůh vyvolil za obzvláštního strážce svatyně lurdské, pozdvihl svého hlasu a vydal na obranu pastýřský list, jímž všecky námitky nevěreckého tisku naprosto vyvrátil.

Bylo by příliš obšírné, kdybychom chtěli celý pastýřský list doslovně uvésti. Není toho také třeba. Uvedeme aspoň něco.

„Očekáváte od nás, milí spolubratří,“ píše z počátku, „že budeme proti rozličným útokům obhajovati Neposkvrněnou Pannu z jeskyně, která je naší láskou a radostí, naší pýchou a nadějí. Vážné okolnosti byly jen s to, abychom vyplnili povinnosť, kterou nám ukládá srdce a svědomí. Neměl by syn hájiti své matky? Nemusí-li biskup býti ochráncem těch pokladů, jež mu Bůh svěřil?

Tato povinnosť jest ostatně snadná a lehká: Naše milá Paní Lurdská obhajuje a ospravedlňuje se Sama. ‚Moudrosť‘, tak stojí psáno, ‚oslavuje se uprostřed lidu.‘ Matka božské moudrosti, která se v Lurdech zjevila, oslavuje se sama těmi divy,

jež již po osmadvacet roků mezi námi a po celém světě působí.“ Na to vyličuje biskup počátek i průběh zjevení, dokládá se svědectví očitých svědků, svědectví zázračně uzdravených, poukazuje na souhlas papežů jak Pia IX., tak i Lva XIII. Na konec pak píše:

„Dne 9. prosince 1879. poslal papež Lev XIII. našemu ctihodnému předchůdci, msgr. Jourdanovi tyto řádky:

„Vznešenosť poutního místa Lurd jest tak veliká, ctihodný bratře, a Matka Boží Sama rozšířila tuto vznešenosť po celém světě a sice dobrodiními jak duševními, tak tělesnými tou měrou, že skutečně jest v zájmu sv. církve, aby se původ těchto znamenitých událostí nejen ve všeobecnou známost uvedl, nýbrž také budoucím věkům nepochybnými a nevývratnými důkazy zachoval.“

Potom vypočítává sv. Otec okolnosti, které činí vyšetření tohoto předmětu nutným, a pak pokračuje:

„Proto doporučujeme nejen vyšetřování, jakéž sám navrhujete, nýbrž i bylo by nám příjemné, kdyby každá osoba, která by svědectvím nebo jinými důkazy byla s to, aby při vyšetřování nápomocna byla, to také ochotně a ráda učinila a tak Našemu přání vyhověla.“

Toto přání sv. Otce, které nám i ústně projevil, tato vznešená vůle se také, pokud okolnosti to dovolovaly, úplně vyplnila. Zavedeno bylo vyšetřování, byli vyslýcháni svědci, všechny podrobnosti, týkající se zjevení, byly sebrány, a vy-

šetřovaná již uzdravení na novo od učených lékařů co nejpřísněji se vyšetřují. Jmenovali jsme zvláštní komissi, v jejíž čele stojíme, aby události ty zkoumala; k této komissi jsou povoláni lékaři a jiní mužové vědy, aby zkoumání potvrdili a v čas potřeby zdokonalili, jakož aby prohlédli všechny spisy, vztahující se k Panně Marii Lurdské.

A tak obracíme se ve jménu Neposkvrněné Panny a ve jménu sv. Otce ku každé osobě, která jest s to, aby nový důkaz podala a takřka k oslavě Panny přispěla. Dějepiscové, básníci, učenci a řečníci nechť přichvátají, aby dobrodiní a divy Panny Marie hlásali a velebili. Kéž může se i Ona jako Pán Ježíš honositi množstvím a růzností svých evangelistů, svých apoštolův a svých učitelů. Ano, všechna srdce a všechny ruce kéž přispějí k velikému onomu pomníku, jenž bude slávu Její hlásati celému světu. Naše, na tento způsob svými dítkami oslavená Matka, uvede nás do věčné slávy a udělí na vzdory satanu a peklu zemi onoho pokoje, jenž zaslíben jest lidem dobré vůle.“

Tím pastýřský list končí. Dýše z něho upřímnosť a touha po pravdě. Neleká se tu biskup nového vyšetřování, nového zkoumání, ano povolává všechny, aby zkoumali, vyšetřovali, aby tak pro budoucnosť zachována byla čistá a zaručená pravda.

A účinek tohoto pastýřského listu byl, že pravdivosť všech těch událostí na novo byla dokázána.

Účinek tedy byl opačný než jak si nevěrci přáli.

Tím více totiž přibývalo poutníků, kteří z blízka i z dáli na posvátné místo chvátali.

Toho roku bylo slouženo tu 33.000 mší sv. Ke stolu Páně přistoupilo 330.000 věřících, a vody lurdské poštou rozesláno 98.000 láhví; přijelo 99 velikých poutnických vlaků, mezi nimi také z našich zemí, totiž vlak rakouský.

Nesčetné byly také dary, jež poutníci s sebou přivezli, aby Neposkvrněné Panně obětovali. Tak darováno 328 zlatých srdcí, mnohé řády, šavle, prapory, skvosty, kostelní nářadí a j. Na penězích pak sešlo se na zbudování chrámu růžencového 742.923 franků. Za tuto obětavosť velikou i Panna Maria uměla se zvláštním způsobem odměniti. Neboť právě r. 1886. vyniká nad jiné neobyčejným počtem zázračných uzdravení.

První pouť rakouských poutníků byla r. 1886. a vydařila se znamenitě.

Vůdcem poutníků byl vdp. Dr. Heřman Zschokke, papežský prelát domácí, professor na vídeňské bohoslovecké fakultě.

O této pouti čteme v „Letopisech Lurdských“:

Ve středu dne 11. srpna 1886 přijelo do Lurd 551 poutníků rakouských, aby slavili slavnosť Nanebevzetí blah. Panny Marie u jeskyně lurdské. Mezi těmito poutníky bylo 75 kněží a čtyři preláti.

Dne 15. srpna byli všickni shromážděni u posvátné jeskyně, kde sám msgr. Vanutelli, papežský nuntius v Lissabonu, jenž rovněž jako poutník v Lurdech byl přítomen, sloužil slavnou mši sv. Na to bylo české a německé kázaní.

V pondělí následovalo slavnostní odevzdání skvostné korouhve. Tato byla nesena osmi muži;

všickni kněží v rochetách a ve štole provázeli ji k jeskyni, kde již byli: arcibiskup z Albi, francouzský benediktinský opat a opat trappistský P. Franz se všemi missionáři lurdské svatyně. Arcibiskup z Albi posvětil korouhev. Ve své promluvě pak vyslovil politování nad urážkami, jichž se poutníkům rakouským dostalo v Lyoně, a ubezpečil je sympathiemi katolíků francouzských. Na to děkoval vůdce poutníků prelát Zschokke arcibiskupovi. Také arcibiskup z Cagliari a představený missionářů pozdravili poutníky rakouské a chválili zbožnosť a důstojné chování poutníků. O půl třetí hodině odpoledne shromáždili se opět všickni poutníci na hlavním prostranství před korouhví a pak ubírali se ve slavnostním průvodě k basilice. Při vchodu do basiliky byla korouhev uvítána rakouskou národní hymnou a pak byla pověšena na strop basiliky. Byl to dojemný okamžik. Vůdce poutníků, prelát Zschokke, měl pak latinskou promluvu ku ctihodným Otcům missionářům; arcibiskup z Cagliari odpověděl též latinsky. Na to následovalo „Magnificat“, slavné požehnání a žalm: „Chvalte Pána všickni národové“, potom pak německé kázaní, jež měl kanovník Křižanič z Marburgu. Večer byl světelný průvod.

Telegramy byly poslány jménem poutníků sv. Otci Lvu XIII., císaři pánu Františku Josefovi I., královně španělské a kardinálu Ganglbauerovi ve Vídni.

K této zprávě dodáváme:

Poutnického vlaku rakouského z roku 1886. súčastnilo se také mnoho Moravanův a Čechů. Mezi

nimi kněží: vdp. Fr. Florian, farář, nyní děkan z Tasova, vdp. Augustin Brzobohatý, farář z Černovic, nyní děkan v Doubravníku, a dp. Karel Bezstarosti, farář z Budišova, nyní v Bohuticích.

První české kázaní v Lurdech měl dp. Karel Bezstarosti; jeho nadšená chvalořeč zaujala zajisté mysli všech přítomných poutníků české národnosti. Po českém kázaní promluvil také několik srdečných slov francouzských ku přítomným Francouzům. — Tehda také poprvé zazněla v posvátných prostorách česká Mariánská píseň „Tisíckráte pozdravujem Tebe.“

Roku 1886. odebrali se na věčnosť umělec lyonský Fabisch, zhotovitel umělecky provedené mramorové sochy v jeskyni lurdské, kardinál-arcibiskup pařížský Guibert a náš rodák moravský P. Methoděj Jelínek, z řádu kapucínského v Gmundenu, jehož německý spisovatel lurdský Schott nazývá ve svém obšírném díle „Zázraky lurdské“ „apoštolem lurdským v Rakousku“, poněvadž skutečně jeho přičiněním rozšířila se v Rakousku úcta k Panně Marii Lurdské. Umřel dne 1. listopadu náhle, raněn byv mrtvicí. Umřel náhle, ale ne nepřipraven. Vždyť jeho celý život byl život světce, celou duší oddaného nebeské Mateři. A Ta, jež neopouští svých ctitelů, zajisté i tohoto ctitele převroucného v den Všech Svatých uvedla mezi svaté v nebi.

17. Rok 1887.

Četné byly pouti do Lurd i roku 1887. Zvláštními poutnickými vlaky přijelo 79.042 pout-

níků z Belgie, Německa, Hollandska, Francie a Španělska. Mimo to přišlo jich na tisíce pěšky.

Mší sv. bylo slouženo 33.110, ke sv. přijímání přistoupilo 368.000 věřících; vody lurdské rozesláno do celého světa 82.525 láhví.

Toho roku připutovali k posvátné jeskyni: čtyři kardináli: totiž arcibiskup toulousský, sevillský, karthaginský a reimský. Dále vyslanec sv. Stolice ze Španělska a 61 arcibiskupů, biskupů, opatův a prelatů.

Dne 20. srpna přijeli poutníci z Elsaska v hojném počtu. Známa jest v Lurdech jejich veliká zbožnosť, proto také hojnými milostmi sklání se k nim svatá Panna. Uzdravuje duševně i tělesně.

Jistý stařec v přítomnosti své dcery přistoupil k missionáři a pravil: „Duchovní otče, je tomu 50 let, co jsem nebyl u zpovědi; smilujte se nad starým hříšníkem. Moje manželka je v nebi; byla protestantkou, ale moje dcera ji obrátila. Já jsem byl nevěrcem, bezbožníkem, a ona mne rovněž vyprosila obrácení. Zde jsem!“ Čtvrť hodiny po té odcházel starý hříšník všecek proměněn a se slzami v očích — ze zpovědnice.

Podobné případy opětují se v Lurdech napořád, jest jich bezpočtu do roka; jsou to rovněž divy, působené svatou Pannou, jen že nejsou podrobeny komissi lékařské.

Jiří Tilliard, narodil se 11. listopadu 1877 ve Faubourgu St. Denisu č. 132. Lidé nazývali ho malým slepcem z Faubourgu, a lékař Dr. Massols ho léčil. Tento chlapec byl od narození na pravé

oko úplně slepý a na levé oslepl před třemi lety následkem zapálení mozku. Byl tedy slepý tak, že nerozeznával dne od noci. S dětinskou prostotou, jež vylučuje každou pochybnosť, vypravuje o svém uzdravení. V okamžiku, kdy dotekla se zázračná voda jeho očí, zvolal: „Ach ten krásný modrý pás!“ Hned na to počal rozeznávati osoby, otce, matku, až nabyl úplného zraku.

„Modlil jsi se hodně k nejsvětější Panně?“ tázali se ho.

„O ano, modlil jsem se, aby mi navrátila zrak, abych se mohl státi knězem.“

Svatá Panna ho vyslyšela. Chlapec uzdraven byl na obě oči úplně. —

Mnoho jiných zázraků událo se nejen po dobu pouti elsaské v Lurdech, nýbrž po celý rok, jak vypravují „Letopisy Lurdské“.

Důkazem toho jsou také přemnohé dary votivní; darováno bylo do lurdské svatyně roku 1887. toto: 248 svatebních věnečků, 371 zlatých a stříbrných srdcí, 273 mramorových desek, 10 praporů, 7 mešních rouch, kostelní prádlo, skvostné hodinky a mnoho jiných předmětů, 3 dýky a různé řády.

18. Rok 1888.

Již v lednu připutovali první poutníci do Lurd. Byli to: Msgr. Maria Rodriguez, biskup z Antiochie ve Spojených Státech Kolumbie v jižní Americe, Msgr. Tomáš Bryan, biskup z Kartageny ve Španělsku (tento se čtrnáctičlennou družinou);

Msgr. Gonzalva Canilla, titulární biskup z Listrie a apoštolský vikař z Gibraltaru.

V únoru, ve výročním to měsíci zjevení, bývá již mnoho poutníků u jeskyně lurdské. Dne 17. února připutoval tam Msgr. Claudius Ponce de Lao, biskup z Brasilie, a dne 18. února Msgr. Jan Ryan, arcibiskup z Filadelfie v Americe.

V dubnu navštívili Lurdy: z Rakouska princ Hugo z Windischgrätzů, později Msgr. Missia, arcibiskup z Lublaně, a Msgr. Zwerger, arcibiskup ze Sekavy.

Nelze nám ani vyjmenovati všech těch vznešených poutníků, kteří připutovali do Lurd r. 1888.

Všech poutníků, kteří použili 105 vlaků poutnických, bylo 79.483. A byli ze Španěl, Portugalska, Francie, Německa, hlavně pak z Bavorska. Ke stolu Páně přistoupilo 233.000 věřících; mší sv. slouženo 24.000; zázračné vody rozesláno 93 525 láhví do celého světa. Rovněž četné dary věnovány do Lurd, z nichž jmenujeme: sedm praporů, 199 zlatých a stříbrných srdcí, tři kalichy, dvě dýky, čtyři řády, 252 mramorových desek a m. j.

Po celou dobu spatřujeme u posvátné jeskyně mnohé okamžiky velmi dojemné.

Je to něco povznášejícího, viděti císařovnu přistupovati ke stolu Páně. Učinila tak císařovna z Brasilie. U oltáře v posvátné jeskyni přijala s největší zbožností Tělo Páně.

Jiná událosť.

Manželé Rogerovi z Lot-et-Garonny přišli sem pěšky, vykonavše cestu 222 kilometrů dalekou.

Přišli sem poděkovat Panně Marii. Dne 19. května 1886 ležel jejich čtyři a půl roku starý chlapeček na záškrt, blízek jsa smrti, a šestiletá dceruška měla nebezpečný zápal plic. Ve smrtelných úzkostech, že pozbudou obě dítky, pravila paní Rogerová k svému muži: „Slibme, že budeme pěšky putovati do Lurd, jestliže se dítky uzdraví!“ —

„Slibuji!“ zvolal pevně muž, a — úzkosť rodičů proměnila se brzy v radosť. Obě dítky se uzdravily. Teprve letos, po dvou letech, bylo jim možno slib svůj splniti. O jak vroucně modlili se tito manželé u jeskyně lurdské!

Nejdůležitější událostí z roku 1888. jest zavedení průvodů s Nejsvětější Svátostí Oltářní.

Do té doby konaly se sice průvody s Nejsvětější Svátostí, ale pouze za účelem přenesení buď z chrámu do jeskyně, nebo z jeskyně do chrámu.

Avšak roku 1888. počaly se konati průvody zvláštní, slavnostní, jako o Vzkříšení nebo o Božím Těle.

Příčina zavedení těchto průvodů byla:

V srpnu 1888 bylo mnoho tisíc poutníků shromážděno u jeskyně lurdské; všickni vroucně se modlili, aby svým nemocným vyprosili zdraví. Avšak přes vroucné modlitby nikdo nebyl uzdraven.

Již od delší doby zdálo se, jakoby zázraky u posvátné jeskyně konané měly již úplně přestati, takže nepřátelé sv. víry počínali již jásati a důvěře věřících v pomoc svaté Panny se posmívati. Proto modlili se tehda právě v oktávě o slavnosti Nanebe-

vzetí Panny Marie tak četní věřící, ze všech končin Francie i odjinud, dlouho a dlouho až do únavy, prosíce, by Neposkvrněná Panna neodvracela svých milosrdných očí od požehnaných skal Massabiellských, které již tolika zázraků byly němými svědky. Než zdálo se, že prosí nadarmo.

A tu napadlo jistému zbožnému knězi, aby se uspořádal slavnostní průvod s Nejsv. Svátostí Oltářní, aby tak sám Ježíš Kristus, podstatně v Nejsv. Svátosti přítomný, takřka kráčel řadami těch ubožáků a aby se nad nimi smiloval. Božské Srdce Jeho že nenechá proseb důvěrných nevyslyšených a nedopustí, aby důvěra v Jeho Neposkvrněnou Matku skládána byla nadarmo.

Myšlenka tato se provedla. Na rychlo vymoženo dovolení se strany biskupského úřadu v Tarbech, a ještě téhož dne odpoledne konán slavnostní průvod.

Více než 500 kněží v rochetách doprovázelo Nejsv. Svátosť z chrámu, zástupy nemocných, všickni s hořícími svícemi. Nemocní vztahovali ruce k Velebné Svátosti a úpěnlivě volali: „Ježíši, chceš-li, můžeš nás uzdraviti!“ — „Ó Pane, nejsem hoden . . .“, — „Pane, zachovej nás, hyneme!“ — Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nad námi!“ — Přítomní poutníci, vroucími výkřiky nemocných až k slzám jsouce pohnuti, rovněž tak volali, a všickni, všickni jako jedněmi ústy doprošovali se pomoci s hůry . . .

A hle! Ještě není průvod u konce, a četní nemocní povstávají se svých loží, s nosítek a

vozíků, radostně volajíce: „Jsem uzdraven!“ — „Jsem uzdravena!“ Nelze si představiti, jaký jásot nastal mezi přítomnými po těchto vzrušujících výjevech . . .

„Sláva Kristu Ježíši!“ — „Sláva Neposkvrněné Panně!“ voláno tu radostně se všech stran . . .

Slavnostní průvod ukončen pak chvalozpěvem: „Magnificat“, a svatým požehnáním.

Od té doby konány pak tyto Božítělové průvody v čas hromadných poutí každodenně, provázeny jsouce vždy četnými zázraky. —

R. 1888. zemřel dne 25. listopapu Dr. Vergez. Dr. Vergez byl professorem na lékařské fakultě v Montpellieru.

V době, kdy se stala zjevení v jeskyni Massabiellské a kdy udála se zázračná uzdravení, pramenem z té jeskyně, bylo potřebí, aby všechny ty podivné události prozkoumány byly se stanoviska vědy lékařské. Vedle Dra. Dozousa byl výtečným lékařem Dr. Vergez. Muž tento vynikal rozsáhlými vědomostmi. Odbyv s výtečným prospěchem svá studia, přednášel třicet let vědu lékařskou na universitě v Montpellieru; byl také lázeňským lékařem v Barêgesu a požíval u všech hostí lázeňských největší důvěry. Byl zvolen za poslance za okres lucský.

Biskup tarbský přibral ho ke komissi, ustanovené ku zkoumání zázračných uzdravení. Při vyšetřování počínal si Dr. Vergez obezřele a svědomitě. Věděltě dobře, pokud sáhá věda lékařská, proto uznal, že ve mnohých případech vyšetřovaných

působila nade vši pochybnosť moc vyšší, nadpřirozená.

Od té doby sledoval všechny události jeskyně Massabiellské s největší pozorností, hlavně pak zkoumal zázračná uzdravení.

A výsledek toho zkoumání shrnul tento svědomitý učenec v několik vět, jež krátce před svou smrtí napsal jako poslední svoje svědectví o zázračných událostech lurdských.

Slova jeho zní:

„Jsem dotazován, co jsem viděl v Lurdech. Na to mohu krátce odpověděti: Zkoumaje nejvěrohodnější události, jež povzneseny jsou nad vědu a umění, viděl jsem a takřka hmatal Boží dílo, zázrak. Viděl jsem přirozenou vodu působiti věci nadpřirozené. Umírající dítko bylo vyrváno smrti, slepé oči nabyly zraku, ochrnulé údy a zlý nádor, jenž všem léčebným prostředkům vzdoroval, byly uzdraveny. To byly první zázraky. Pozdější jsou rovněž takové, že vzbuzují podiv. Některé vztahují se na nevyléčitelné nemoci, jako souchotiny, raka a j. Žeň byla hojná a jest až posud pod dozorem učeného lékaře, jenž bydlí blízko jeskyně.“

Závažno jest zajisté toto svědectví čtyřiaosmdesátiletého učeného starce, jenž po 25 let měl příležitosť zkoumati a vyšetřovati všechna uzdravení, jež se po tu dobu u posvátné jeskyně udála.

19. Rok 1889.

Nejdůležitější událostí v Lurdech roku 1889. je posvěcení svatyně růžencové.

Slavnosť tato důstojně se řadí k slavnostem, jež předcházely.

Jeden kardinál, tři arcibiskupové, osm biskupů, patnáct set kněží a třicet tisíc poutníků bylo přítomno a činilo slavnosť velikolepou.

Již ráno dne 6. srpna zachvěly se skály posvátnou radostí.

V jistých vzdálenostech vztýčeny byly mohutné stožáry, a na nich vlály prapory barev Neposkvrněné Panny a barev papežských. Na březích řeky Gavy byly tyto stožáry spojeny věnci, z nichž dolů visely lampiony nejrůznějších barev.

Jeskyně, portál basiliky a věže byly sám prapor, samá vlajka.

Nejkrásněji vyzdobena byla svatyně růžencová. Všude plno věnců, všude plno svic. Kaple radostného růžence ozdobeny byly samými bílými růžemi, kaple bolestného růžence růžemi tmavočervenými a kaple růžence slavného růžemi žlutými.

V úterý dne 6. srpna. To byl počátek slavnosti a sice u jeskyně. Msgr. Fontenau, arcibiskup z Albi, měl slavné nešpory, msgr. Catteau, biskup z Luçonu, měl slavnostní kázaní. Jasnými slovy vyložil, že všickni, kteří Ježíše nalezli, nalezli ho jen ve společnosti s Pannou Marií. Tak pastýři, sv. tři králové z východu, a tak až podnes. Tak musíme tedy i my pod vedením Panny Marie kráčeti, a naším heslem budiž: „Skrze Marii k Ježíši! To je pravá cesta našeho života!“

Ve středu dne 7. srpna. Byl to den slávy pro nejsvětější Pannu, den radosti pro Její dítky:

Od půlnoci až do poledne byly na čtyřiceti oltářích slouženy mše svaté.

Vysvěcení růžencového kostela měl vykonati kardinál Richard, arcibiskup pařížský; avšak ochuravěl, a místo něho vykonal tento čestný úkol jménem sv. Otce Lva XIII. Msgr. Gouzot, arcibiskup z Auchu.

Za hlaholu všech zvonů odebrali se o 9. hod. biskupové v plném ornátě na určené místo na prostranství před chrámem. Celé toto prostranství proměnilo se v chrám, kde před sochou Panny Marie zbudován oltář, a na něm sloužena slavná mše svatá. — Zatím konalo se svěcení ve chrámě.

Celé prostranství přeplněno bylo poutníky, nicméně bylo všude posvátné ticho, jen velebný zpěv sboru kostelního rozléhal se a nesl se k nebi zároveň s nábožnými modlitbami nesčetných poutníků. Nebe bylo zahaleno, a proto pohoda pro venkovní pobožnosť velmi příznivá.

Po slavné mši svaté uděleno apoštolské požehnání.

O třech hodinách odpoledne byly pontifikalní nešpory, jež měl msgr. Fiard, biskup z Montaubanu, a po nich měl slavnostní kázaní msgr. Bourret, biskup z Rodezu, proslavený to řečník. Vyložil ve svém kázaní modlitbu „Zdrávas Maria“, a uvedl důvody, proč došlo ku stavbě růžencového chrámu. Na konec vybídl věřící, aby se řídili podle slov, jaká Neposkvrněná Panna k Bernadettě pronesla, a hlavně aby život svůj zasvětili modlitbě, skutkům lásky a pokání.

Rečník byl jednu chvíli nucen přestati, poněvadž mezi posluchači povstal jakýsi povyk, a část poutníků hrnula se směrem k budově lékařské komisse. Oči všech obracely se v tu stranu, a každý tušil, že se stal zázrak. A stal se. Třináctileté děvče z diecése Carcassonské, které po tři léta trpělo zánětem kosti kyčlové a nemohlo choditi, pocítilo v piscině, t. j. v nádržce s posvátnou vodou, takové ulehčení, že mohlo berly nechati v jeskyni na památku. Nepotřebovalo jich.

Večer toho dne konal se světelný průvod, jenž poskytoval báječně krásný pohled. Jeden nemocný pravil k biskupu z Pamiersu: „Nemohu si představiti štěstí, jaké Bůh svým vyvoleným v nebi chystá; ale kdyby bylo nebe pouze takové, jak je v tomto okamžiku v Lurdech pociťuji, byl bych již spokojen.“ Večer byl tichý, vzduch čistý, a vysoké hory leskly se v záři měsíce.

Ve čtvrtek dne 8. srpna. Tento třetí den byl vítězoslávou Nejsvětější Svátosti Oltářní. Nebe bylo jasné, na něm ani mráčku, zářivé paprsky sluneční zlatily vrcholky hor Pyrenejských. Velebná Svátosť byla nejprve vystavena v nově vysvěceném kostele. Za tím účelem zřízen byl na hlavním oltáři zvláštní trůn z květin a světel. Na sta svic vrhalo jasné světlo na bílé sloupy svatyně, a v tom svitu a v té záři bylo viděti na hlavním oltáři sv. Hostii.

Slavnou mši sv. sloužil Msgr. Berchialla, arcibiskup z Cagliari; po ní uděleno papežské požehnání. Odpoledne konány poprvé nešpory v nově

vysvěcené svatyni. Měl je Msgr. Gouzot, arcibiskup z Auchu. Po nich vystoupil na kazatelnu arcibiskup z Cagliari a primas ze Sardinie Msgr. Berchialla, a výmluvnými slovy líčil panování Pána Ježíše na nebi a na zemi. „S Ježíšem však," pokračoval, „panuje také Jeho Matka, Neposkvrněná Panna Maria. Vizte, jak Ona zde s Pánem Ježíšem a skrze Něho vládne; krásná basilika, jež korunuje skálu, jeskyně zázračná, nová svatyně růžencová, to všechno náleží Marii a Ježíšovi, královně a králi. Je-li vůbec zde na zemi místo, kde královna a král jsou předmětem lásky poddaných, pak je to zde v tom požehnaném údolí lurdském. A za to vše děkovati máme i P. Marii, která od Pána Ježíše obdržela panství milosrdenství — rozumějte mi dobře — panství milosrdenství a ne spravedlnosti. Kolik obrácení stává se na milosrdnou přímluvu Panny Marie v Lurdech! Kolik milostí uděleno, kolik zázraků učiněno! Vezměme tedy," tak končil, „k této milosrdné Panovnici své útočiště a doufejme od ní všeho pro věčnosť. Jako Ježíš nemůže své Matce nic odepříti, tak ani naše sladká, dobrotivá Matička nebude moci odepříti nic tomu, kdo Ji v Její svatyni vzývá. Nezapomínejme nikdy, že Ona jest nadějí zoufajících!"

Hlavní slavnosť dnešního dne spočívala v průvodu s Nejsvětější Svátostí Oltářní.

Představme si tisíce věřících, z nichž jedni jdou za korouhvemi, jiní stojí v řadách vedle, jiní opět klečí na trávníku; přes tisíc kněží, kteří kráčejí před Velebnou Svátostí, kdežto prelátové s ho-

řícími svícemi za ní se ubírají; představme si, že Pán Ježíš žehná ze sv. Hostie — a pochopíme, že takový průvod činí dojem velikolepý a neobyčejně povznášející. Na konec měl ještě promluvu Msgr. Dennel, biskup z Arrasu, v níž pojednal o významu konaných právě slavností.

Když pak se biskupové sešli, projeveno arcibiskupem Gouzotem přání, aby sv. Stolice dovolila zvláštní hodinky a mši ke cti a chvále Panny Marie Lurdské.

Dne 8. srpna odjížděl úplně jsa zotaven z Lurd Jeho Eminence kardinál arcibiskup pařížský Msgr. Richard.

Brzy po této slavnosti poslal sv. Otec kardinálu Richardovi následující Breve:

Našemu velemilovanému Synu, Františku Richardovi, kardinálu sv. Římské církve a arcibiskupu Pařížskému, Našemu ctihodnému bratru Prosperu-Marii, biskupu tarbskému a ostatním arcibiskupům shromážděným v Lurdech za příčinou vysvěcování růžencového chrámu.

Lev XIII., papež.

Drahý Synu, ctihodní spolubratři,
pozdrav a apoštolské požehnání!

Leží v povaze lásky, aby nezůstala skryta, a naskytne-li se příležitosť, aby byla dána na jevo; to bez obtíže jsme pochopili, když jsme četli dopis, jejž Jste nám společně toho dne napsali, kdy Jste byli v Lurdech shromážděni za příčinou vysvěcení růžencoveho chrámu. Váš list Nás nejen potěšil, poněvadž dával Nám na jevo pocity, jaké k Nám

chováte, nýbrž poněvadž Nám uprostřed bolestí, jež zlé časové poměry působí, útěchu přinesl. Vyznavše nám otevřeně, jak horlivě vyprošovali Jste pro Nás ochrany Královny Nebeské, dáváte výraz sladké naděje, že není daleko den, kdy Bůh příčiny zla odstraní a Svou Církev ode všeho nebezpečí osvobodí . .

Vaše jednota v hájení katolické pravdy nemůže ovšem zadržeti útoků nepřítele, ale jest s to, aby útoky tyto zmírnila, a činí pro nás snesitelnějšími. Vyprošujeme pro Vás náplň všech darů Nebeských a udělujeme Vám, velemilovaný Synu, Vašim spolubratřím a všem v Lurdech shromážděným kněžím a věřícím s radostí apoštolské požehnání.

Dáno v Římě u sv. Petra, dne 17. srpna 1889, ve dvanáctém roce Našeho pontifikátu.

Lev XIII., papež.

Jako roku předešlého, tak i letos konaly se průvody s nejsvětější Svátostí oltářní a to s větší ještě okázalostí a slávou.

Učený jesuita Jindřich Vadon, který v Lurdech byl v době národní pouti ve dnech 20. až 23. srpna, vydal zvláštní spisek, z něhož vyjímáme následující:

„V první den pouti vyšel průvod o $4^1/_2$ hod. odpoledne z basiliky a pomalu bral se k jeskyni; počasí bylo překrásné. Více než 1000 kněží šlo před baldachynem. Řecko-sjednocený biskup Potokof nesl Nejsvětější. Až ku břehu Gavy šlo všechno obyčejným pořádkem jako při jiných průvodech.

Když pak průvod blížil se k jeskyni, kde pro veliké množství poutníků dílem klečících, dílem stojících, jen pomalu mohl jíti ku předu, tu volali lidé nadšeně ony modlitby, jež jim kněz předříkával: „Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nad námi!“ — „Pane, zachovej nás, hyneme!“ — „Pane, kterého miluješ, jest nemocen!“ — „Pane, chceš-li, můžeš mne uzdraviti!“ — Ó Ježíši, uzdrav naše nemocné!“ — „Pane, toliko rci slovem a budu zdráv!“

Celé prostranství před jeskyní a koupelnami bylo ponecháno pro 1200 nemocných. Ještě nikdy neviděly Lurdy jich tolik najednou. Jedni odpočívali na lavicích, jiní seděli na vozících, jiní opět leželi na nosítkách. „Pane, věříme, že chceš-li, můžeš nás uzdraviti!“ — „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého!“ — „Ó Ježíši, uzdrav naše nemocné!“ — Tak volali zdraví a nemocní k Pánu Ježíši, přítomnému ve Velebné Svátosti. „Ne, ne mne“ — tak ozýval se jeden hlas — „nejsem toho hoden, ale jiné!“ Byla to úchvatná chvíle, když zástupové vyžadovali s nebe uzdravení zázračné, kterého jim lidská věda, tak pyšná mnohými skvělými výsledky, nemohla poskytnouti. Ať jsme se dívali kamkoli, všude bylo slyšeti hlasité vzlykání, všude bylo viděti zaslzené oči.

Byl právě okamžik, kdy se mělo uděliti svátostné požehnání, — v levo ode mne leželi čtyři nemocní na nosítkách, byli přikryti bílými plachtami; — tu v okamžiku, kdy se udělovalo sv. požehnání, právě když jsem uhybal se svící, abych nepokapal plachtu nemocné, která ležela úplně blízko, vidím,

kterak se nemocná chvatným pohybem na nosítkách zvedá. Napřed jsem myslil, že chce pouze svou polohu změniti; avšak najednou obličej její oživuje a ona vstává, jakoby se chtěla tázati: Je to skutečně pravda? Povstává úplně sama a mísí se do řad kněží, kteří tu klečí na kolenou a hlasitě volá: „Jsem uzdravena! Jsem uzdravena!“ Jde zrovna směrem k Velebné Svátosti a byla by šla až k oltáři, aby políbila monstranci, kdyby jí v tom nebylo bývalo zabráněno.

Za nadšeného volání: „Sláva Pánu Ježíši! Sláva nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu! Hosanna Synu Davidovu!“ ubíral se průvod opět ke koupelnám, kde rovněž bylo mnoho nemocných. Když jsme tam přišli, a apoštolský vikář, biskup Potokof, nemocné Velebnou Svátostí žehnal, tu pozvedá se před mýma očima opět jiná ochrnulá ze svého vozíku a jde zpočátku ještě poněkud nejistě, ale brzy na to pevným, jistým krokem. Obě uzdravené šly pak spolu za baldachynem. Při pohledu na tento druhý zázrak bylo nadšení všeobecné.

Zatím stal se opět jiný zázrak; slepé děvče nabylo zraku. Neviděl jsem jí v okamžiku, když byla uzdravena, ale brzy po té, po ukončení průvodu našel jsem příležitosť s ní mluviti.

Bylo to děvče z venkova a měla zdravé vzezření; její jasný pohled vzbuzoval úžas a podivení. Započal jsem s ní tuto rozmluvu:

„Odkud pak jsi, milé děvče?“

„Z Alençonu.“

„Jak se jmenuješ?“

„Marie Aloisie Moreau.“

„Kolik je ti let?“

„Devatenáct.“

„Je to pravda, že jsi byla slepá?“

„Ano!“

„Jak dlouho?“

„Dvě léta; následkem růže v obličeji.“

„A nyní zase vidíš?“

„Ano, a docela dobře.“

Dobrozdání lékaře, který ji ošetřoval, vypovídá, že neduh jest organickým a slepota nevyléčitelnou. Dle výpovědi lékařské komisse v Lurdech bylo uzdravení této slepé jedním z nejneobyčejnějších a z nejpotvrzenějších, jež se kdy udála.“

Tak z onoho spisku.

O tomto uzdravení zaznamenaly „Letopisy Lurdské“, vypisujíce slavnostní dny národní pouti toto:

„Jistá mladá slepá z Alençonu měla na místě dojíti vyslyšení. „Až Nejsvět. Svátosť bude přede mnou, řekni mi!“ pravila ku své průvodkyni. Brzy na to loktem dotkla se přítelkyně slepé, dávajíc tak znamení. V té pocítila prudké bolesti v očích, jakoby ji blesk byl zasáhl, a hned na to jasné světlo zapudilo temnotu. Prohlédla, a z uzdravených očí hrnou jí slzy vděčnosti . .“

Roku 1889. přibylo do Lurd 130 poutních průvodů s 111.860 poutníků. Mší sv. bylo slouženo 44.836; ku stolu Páně jich přistoupilo 202.800. Mezi dary vděčnosti a lásky, jež Matce Nebeské byly darovány, uvádíme tyto: 140 svatebních věnečků, 343 srdcí, 304 mramorových desek, 16

mešních rouch, 6 praporů, prádlo kostelní, hodiny, cenné skvosty, kalichy, ozdoby oltářní, více koberců, 2 šavle a j. Dary na penězích byly též hojny, bylo jich také potřebí na vydání při stavbě růžencové svatyně. Stála přes 3 miliony franků. Uváží-li se, že stavba trvala pouze 6 let, tedy připadlo na každý rok půl milionu franků. Z toho poznati, s jakou ochotou a obětavostí poutníci lurdští milodary své skládali.

Dne 1. září 1889 zemřel představený missionářů v Lurdech P. Sempé, věrný to strážce svatyně lurdské.

Již jako chovanec semináře v St. Pé a jako studující filosofie na universitě v Toulousu vyznamenával se P. Remigius Sempé mezi všemi svými spolužáky. Byv vysvěcen na kněze, jmenován byl biskupským sekretářem biskupa Vavřince. Avšak brzy na to vstoupil do kláštera, a tak jako představený missionářů přišel do Lurd roku 1866. V tu dobu byla hotova jenom krypta; ostatní budovalo se pod jeho dozorem obzvláště po smrti P. Peyramale. P. Sempé vydobyl si po dobu svého pobytu v Lurdech velikých zásluh o svatyni lurdskou.

Dne 3. října zvolen byl za představeného P. Jan Maria Duboe.

20. Rok 1890.

Toho roku zavítali do Lurd mezi jinými vzácnými poutníky arcibiskup z Karthaga a Alžíru; Msgr. Eliaš XII. Abolinan, patriarcha chal-

dejský, jenž přišel až z těch krajů, kde svého času byla města Ninive a Babylon; Dom Pedro, císař z Brasilie, který u posvátné jeskyně přistoupil k sv. přijímání; po jeho boku klečely císařské a královské výsosti, vévoda a vévodkyně z Eu. Tohoto příkladu následoval později vévoda z Namuru a vévoda z Norfolku.

Dvaapadesát arcibiskupů, biskupů a prelátů navštívilo Lurdy, mezi nimi Msgr. Ruffo Scilla, majordomus a prefekt papežských paláců v Římě, Msgr. Pifferi, sakristán Jeho Svatosti, a Msgr. Angeli, tajný sekretář Lva XIII.

Roku 1890. přibylo do Lurd 124 poutních vlaků s 97.028 poutníky. Mší sv. slouženo 28.250; ke stolu Páně přistoupilo 251.050 věřících. Lurdské vody rozesláno 72.290 láhví. Z vděčnosti a lásky darováno: 87 svatebních věnečků, 74 zlatých a stříbrných srdcí, 305 mramorových desek, 16 mešních rouch, 2 velice skvostné celé ornáty (casule, pluvial a dalmatiky), 5 alb, 11 praporů, 25 oltářních krajek, šest lamp, svícny, kalichy, koberce, reliefový (vypouklý) plán Říma a Jerusalema, hodiny, drahocenně vykládané skvosty, osm řádů, 7 šavlí atd.

21. Rok 1891.

Rok 1891. jest pro Lurdy velice důležitý. Neboť toho roku dostalo se událostem lurdským nejvyššího církevního schválení.

Dne 2. března zařadil sv. Otec Lev XIII. svátek Matky Boží Lurdské do liturgického kalen-

dáře. Avšak hodinky církevní a mešní formulář nebyly ještě úplně upraveny.

Dne 22. srpna odpoledne konala se v Lurdech zvláštní slavnosť.

Minulého roku putovalo na 400 poutníků francouzských do svaté země, za vedení četných kněží, hlavně z řádu sv. Augustina. V Jerusalemě dali zhotoviti veliký kříž z olivového dřeva. Tento kříž pak nesli poutníci ulicemi jerusalemskými střídavě na ramenou až na Kalvarii. Kříž takto posvěcený přivezli pak do Lurd, kde byl prozatím postaven.

Toho dne pak 22. srpna měl býti postaven na určitém, stálém místě. Byla k tomu vyhlednuta hora poblíž basiliky, jež se nyní nazývá „Kalvarie“. Kříž je holý, bez Těla Spasitelova.

Slavnostní postavení ustanoveno na 3. hodinu odpoledne, na památku, že Pán Ježíš o 3. hodině na kříži dokonal.

Průvod hnul se od jeskyně. Na cestě směrem ke Kalvarii bylo postaveno 14 menších křížů, naznačujících čtrnácte zastavení. U každého kříže stálo 30 osob, dohromady 420. Byli to starci, muži, mladíci, kněží, řeholníci, šlechtici a z rodu občanského. Sami se před tím u missionářů přihlásili, že bosi ponesou těžký kříž na ramenou na „Kalvarii“. U každého zastavení nastoupili další cestu čekající tu osoby, a jeden po druhém nesli kříž na ramenou. Ti pak, kteří již nesli, kráčeli za křížem dále bosi.

Průvod čítající mnoho tisíc lidí, vedli biskup z Oranu a arciopat Maurus. V průvodu zpíván chvalozpěv „Vexilla regis“ ku poctě sv. kříže.

Účastník tohoto zajímavého průvodu popisuje jej dále takto:

„Pohled na vinoucí se hadovitě průvod před křížem i za ním byl úchvatný, úchvatnější pak ještě vroucí pobožnost a nadšení, jež se jevilo na obličejích všech přítomných, a jež docházelo výrazu ve zpěvích, vztahujících se na sv. kříž. Hlučně zazněl chvalozpěv: „Vexilla regis“, hlavně pak verš: „Crux ave, spes unica“ — „Pozdraven buď svatý kříži, jediná naděje!“ Na to následovala vždy píseň: „Sláva Pánu Ježíši, sláva sv. kříži!“ A kdykoli tato slova zazněla, tisíce ruk pozvédalo se k nebi a o mohutné skály odráželo se nadšené volání: „Sláva sv. kříži!“ Rovněž nebylo zapomenuto na chvalozpěv: „Stabat Mater — Stála Matka litující.“

Slunce pražilo, cesta stávala se příkřejší a obtížnější, ale to nic nevadilo poutníkům. Mnozí z nich kráčeli s rozpjatýma rukama. Bylo to divadlo, jež nám připomínalo nejkrásnější doby křesťanského zápalu. Za dobrou hodinu stanuli jsme na Kalvarii. Na vrchu tom překvapen je zrak krásným rozhledem. Kol táhne se většinou lesnatý věnec, kdežto dole vine se krásné údolí řeky Gave, na jehož krásně zelené půdě klidně odpočívá město Lurdy se starobylým hradem s jedné strany a s druhé se štíhlou basilikou.

Nyní opustili poutníci řady a obestoupili místo, kde měl postaven býti onen kříž. Zatím co kříž byl zvedán, kněz z řádu kapucínského mohutným hlasem i posuňky lid k nadšenějšímu ještě zpěvu vybízel. Konečně zapuštěn kříž do podstavce, jenž

zasazen do granitové skály. Kříž upevněn, a tu rozlehlo se nadšené volání, jakého tyto mrtvé skály od svého stvoření jistě neslyšely: „Sláva sv. kříži!“ — „Sláva Pánu Ježíši!“ — „Sláva sv. církvi!“ — „Sláva sv. Otci!“ — „Sláva Naší milé Paní Lurdské!“ — „Sláva Francii!“

Nadšení bylo ohromné a všeobecné, a v očích přítomných leskly se slzy. Nyní vystoupil na připravené místo oblíbený u lidu kazatel z řádu kapucínského P. Maria Antonín. Byl uvítán s jásotem. Pak mluvil takto: „Milí přátelé! Milí bratři! Tento den označuje důležitou událosť v našich dějinách. Tři památné vrchy nesou kříž: Golgotha, kde kříž zvítězil nad peklem, vrch v Římě, jenž hlásá vítězství sv. kříže nad světem — a tento vrch Kalvarie, jenž tisícerými hlasy zvěstuje vítězství sv. kříže nad Francií. Dnes četl jsem u proroka slova, jež hluboce mne dojala: „A vstoupí ochráncové na horu Sion a souditi budou horu „Esau“. (Abd. 1, 21.) Těmito ochránci, kteří naši zemi svou věrou spasí, jste vy milí bratří! Hora Sion jest tato granitová skála lurdská. Hora Esau — jsou všichni protivníci sv. náboženství. Zajisté sv. kříž vždy zvítězí! Než — aby zvítězil, musíte jej do skály, pevné a tvrdé skály svého věřícího a ctnostného srdce zasaditi a všickni se mnou slovem i skutkem zvolati: „Sláva sv. kříži!“ A tisícerá ústa jásavě zvolala: „Sláva sv. kříži!“

Na to udělil biskup požehnání. Celý zástup sestoupil nyní k jeskyni, kde bylo uděleno svátostné požehnání, a tím slavnosť tato velikolepá skončena.“

Přečetné poutní vlaky přivezly i letos přes 110.000 poutníků do Lurd. Mší sv. slouženo 29.250; ke stolu P. přistoupilo 291.550 věřících. Vody lurdské rozesláno 97.062 láhví.

Rozumí se, že i četné dary vykazuje rok 1891, mezi nimiž 290 desek mramorových, tři kalichy, osm lamp atd.

Mezi poutníky bylo 56 arcibiskupů, biskupů a prelátů, z nichž uvádíme apoštolského vyslance portugalského Msgr. Jakobiniho.

I čelné osobnosti světské navštívily Lurdy tohoto roku, jako: ruský vyslanec baron z Mohrenheimu, vévodové z Nemoursu, Chartresu, Norfolku a j.

Roku 1891. vyšel zajímavý spis o Lurdech z péra lékaře Dra. Boissarie, pod názvem: „Lurdy a jejich dějiny se stanoviska lékařské vědy“. Dr. Boissarie pojednává tu důkladně o všech událostech lurdských a posuzuje je nestranně na základě vědy lékařské. Jeden exemplář poslal také sv. Otci, načež obdržel děkovací přípis, kde mezi jiným stojí: „Účel, za jakým jste knihu vydal, jest vší chvály hoden, a vyhovuje potřebám časovým.“ —

Roku 1891. dne 10. srpna umřel v Lurdech Dr. baron Dünoit de St. Maclou. Je to třetí lékař, jenž obral si za účel zkoumati zázračná uzdravení v Lurdech, nastoupiv to místo po Dru. Vergezovi. Pocházel z Normandie a věnoval se zpočátku vojenství. Když mu bylo 26 roků začal studovati vědu lékařskou a stal se jedním z nejvýtečnějších lékařů té doby. Nezhojitelná

nemoc jeho choti přivedla ho do Lurd. Zde pak zůstal a nabídl své služby ctihodným Otcům missionářům jakožto lékař nemocných poutníků lurdských. Zázračná uzdravení Dra. de St. Maclou velice zajímala a pobádala k tomu, aby všechny podivné případy co nejdůkladněji zkoumal. Za tou příčinou zřídil u posvátné jeskyně zvláštní úřadovnu, kde měli se nemocní po příchodu do Lurd prohlednouti, jejich stav nemoci vyšetřiti a pak po případném uzdravení mělo se zkoumati, zdali se skutečně uzdravení stalo a za jakých okolností.

Úřadovna tato trvá podnes pod názvem „Vyšetřovací komisse lékařská“. Předsedou její stal se po smrti Dra. de St. Maclou Dr. Boissarie, jenž až posud jest neunavným zkoumatelem zázračných uzdravení, jakožto čtvrtý lékař u posvátné jeskyně.

22. Roku 1892.

Roku 1892. prokázal svatý Otec Lev XIII. zvláštním způsobem svou lásku k svatyni lurdské. Daroval totiž do Lurd dvě svíce, jež byl sám darem dostal na Hromnice. Nápis na nich naznačuje, od koho sv. Otci byly darovány, totiž od vatikanské basiliky sv. Petra a od chrámu Páně sv. Jana Lateránského. Sv. Otec obyčejně daruje je některému knížeti křesťanskému, tentokráte daroval je nejsvětější Panně v Lurdech. Svíce jsou 2 m. vysoké, bohatě ozdobené a opatřené znaky sv. Otce. Na dvou medailkách na nich jsou obrazy sv. Petra a sv. Jana Křtitele, jakožto patronů basiliky sv. Petra a chrámu Lateránského.

Rok 1892. jest významným pro události lurdské tím, že konečně ustanoven svátek Zjevení se Panny Marie v Lurdech.

Obřad ten stal se dne 11. února u přítomnosti četných biskupů a víc jak 6000 lidí. Svatý Otec chtěje naznačiti důležitosť, jakou s touto událostí spojoval, udělil všem zbožným poutníkům u jeskyně Massabiellské plnomocné odpustky na způsob jubilejních odpustků, kteréž mohly se získati nejen onoho dne a po celou oktávu, nýbrž po celé tři měsíce tohoto roku. To znamenalo roznítiti množství, obnoviti ony velikolepé projevy, jaké tak často pamatovaly již skály Massabiellské. Celý svět také vzchopil se a vyslal tisíce a tisíce svých zástupců k zázračné jeskyni.

Proto také vidíme tohoto roku větší ještě účastenství. 171 poutních vlaků přivezlo 145.956 poutníků ze všech končin. Nával byl tak veliký, že správy železnic nemohly ani všem vyhověti.

41 arcibiskupů a biskupů, mezi nimi tři kardináli, předcházeli dobrým příkladem. Rovněž tisíce kněží súčastnilo se pouti. Mší sv. bylo slouženo 35.510, ke stolu Páně přistoupilo 378.600 věřících. Že pak nejsvětější Panna štědře odměnila horlivosť svých ctitelů, můžeme z toho posouditi, že zaznamenáno v „Letopisech Lurdských“ 24.728 poděkování. Rok tento byl rovněž bohat na zázračná uzdravení, mezi nimi mnohá, jež naplnila lékařskou komissi neobyčejným úžasem. Sepsáno bylo přes 100 protokolů o zázračných uzdraveních a nemocní byli prohlíženi od 120 lékařů.

Zázračné vody rozesláno 102 500 láhví, nečítaje v to vodu, kterou tisícové poutníků s sebou z Lurd odvážejí. Darováno bylo do Lurd: 350 mramorových desek, jeden biskupský kříž, dva kalichy, 8 rouch mešních, 1 alba, 4 prapory, 1 lampa, 1 kropenka, 1 štola, 2 plaštíky na ciborium, 1 pult 1 missál, 28 plachet oltářních, 60 purifikatorů, 54 korporalí, 3 řády, 62 zlatých a stříbrných srdcí, 60 věnečků svatebních a jiných věcí ozdobných mnoho a mnoho.

Roku tohoto súčastnil se francouzské národní pouti do Lurd také pověstný romanopisec Emil Zola.

Napsal pak román pod názvem „Lurdy“, jímž dal na jevo, že bez víry se ubíral do Lurd a bez víry se vrátil. Kdo ví, zdali projevil upřímně všechny pocity a dojmy své.

23. Rok 1893.

Roku 1893. přibylo do Lurd 101 poutních vlaků s 105.140 poutníky. Tři z oněch vlaků sestávaly pouze z mužů, případ to za našich časů tím pozoruhodnější, poněvadž v našich krajinách bývá v poutních průvodech vždy více ženského pohlaví. Mezi vznešenými poutníky zavítali do Lurd tři kardinálové: Msgr. Langenieux, arcibiskup z Reimsu a vyslanec sv. Stolice; Msgr. Lecot, arcibiskup z Bordeaux, Msgr. Bourret, biskup z Rodezu. Také dva biskupové z dalekého východu navštívili posvátnou jeskyni: Msgr. Rahmani, syrský arcibiskup z Bagdadu, Msgr. Mikuláš Cadi, biskup řeckého ritu z Bosry a Haury v Syrii. Celkem byli tu na pouti: jeden patriarcha, 50 arci-

biskupův a biskupů, jeden general řádový, dva opati a mnoho prelátů.

Ze světských jmenujeme velkoknížete Alexia Alexandroviče, druhého bratra ruského cara, vévodu z Nemoursu a j.

Mší sv. bylo slouženo 35.100; ke stolu Páně přistoupilo 311.000 věřících. Nejsvětější Panně předneseno 822.772 písemných proseb a 20.206 poděkování. Zázračné vody rozesláno do celého světa 104.128 láhví. Nesčetné byly dary, které vděční ctitelé do Lurd věnovali.

Jubileum sv. Otce bylo toho roku v Lurdech oslaveno důstojným způsobem. Za četného účastenství konány slavné služby Boží, a také se sešlo hojně na „svatopetrský halíř“.

Roku 1893. zřízena pro lékařskou zkušební komissi nová místnosť. Doposud bylo to stavení pouze z desek. Nyní však jsou to místnosti úplně přiměřené.

Budova missionářů byla rozšířena a podzemní chodbou spojena s basilikou. —

Roku tohoto umřel P. Pomian, zpovědník Bernadettin, který ji připravoval na první sv. přijímání, a který zajisté v ní vzbudil touhu po klášterním životě.

24. Rok 1894.

Počátkem roku 1894. odebrali se dva z dpp. missionářů svatyně lurdské do Říma, aby sv. Otci přinesli dar z Lurd, stříbrnou sochu Panny Marie Lurdské. Socha — umělecké to dílo — byla ode-

vzdána sv. Otci dne 13. února 1894, generálním představeným missionářů lurdské svatyně.

P. Duboe vypravuje sám o přijetí, jakého se mu sv. Otcem dostalo.

„Včera, v sobotu kolem 12¼ hod. vkročil jsem do audienční síně svatého Otce, drže sochu Panny Marie Lurdské v rukou.“

„Milejšího daru nebyl byste mohl mi dáti,“ zvolal Lev XIII. a přijav sochu, políbil ji „con amore“ — s láskou.

„Vyřiďte, jak velmi jsem spokojen,“ doložil se zvláštním důrazem. „Vyřiďte, že Naše milá Matka Boží Lurdská papeži pomáhá a ho v jeho vysokém stáří (83 let) velmi podivuhodně v boji proti nepřátelům sv. církve podporuje; že je mu nápomocna při jeho plánech, aby přivedl Francii k původnímu určení — totiž nejstarší dcery církve svaté . . . Vyřiďte, že volby jen proto špatně dopadly, protože neuposlechli papeže.“

Potom prosil svatý Otec o modlitbu, načež jsem mu své vlastní záležitosti přednesl.

Později napsaly noviny „Univers“ tuto poznámku: „Papež ukázal nejdůstojnějšímu biskupu z Clermontu velmi krásnou sochu z pravého stříbra, která představuje Pannu Marii Lurdskou. Tato socha, kterou dostal Lev XIII. od missionářů z Lurd, stojí v jeho pracovně, aby, jak sám říkává, ve starostech apoštolského úřadu mohl každý okamžik vzývati Pannu Marii Lurdskou o její mocnou přímluvu.“

Roku 1894. vyšel roman Zolův, nadepsaný „Lurdy“. V romanu tom uvádí Zola v lehkosť všechno, co se týče událostí lurdských. Domníval se, že tím Lurdy zničí, a jaký byl účinek toho? Povstali mužové, kteří usvědčili Zolu z nevědomosti a ze lži. Ano účinek byl, že roku 1894. přibylo do Lurd o 74 poutnických vlaků více než roku předešlého.

Kdežto roku 1893. zaznamenáno 101 poutnických vlaků, bylo jich r. 1894. 175, které přivezly 175.906 poutníků a to ze Španělska, Belgie, Německa, Holandska, Elsaska, Bavorska, Anglie, ano i ze Spojených Států amerických a Kanady.

Tito vzdálení poutníci navštívili napřed Řím, kde byli přítomni při mši svaté sv. Otce; dali si tu posvětiti prapor od sv. Otce a pak zastavili se v Lurdech, kde prapor onen na památku své pouti zanechali.

Z církevních hodnostářů připutovali do Lurd: pět kardinálů, 50 biskupů a arcibiskupů, generálové řádů opati a mnoho prelatů.

Rovněž bylo mezi poutníky hojně viděti vznešené osoby světské.

Mší sv. slouženo bylo 36.000; ke stolu Páně přistoupilo 391.000 věřících. Podáno bylo 724.519 písemných proseb a 22.041 poděkování. Lurdské vody rozesláno 110.750 láhví, tedy více jak o šest tisíc než r. 1893.

Přes 3000 nemocných vystřídalo se v nemocnicích. Od více než 200 lékařů bylo sepsáno 120 protokolů o osobách uzdravených, z nichž většina uznána za zázračně uzdravené.

Kniha Zolova měla také za následek, že veliký počet lékařů přijel do Lurd, aby na vlastní oči se mohli přesvědčiti, jak to vlastně s těmi zázraky lurdskými je. A měli také příležitosť viděti, kterak nemocní, od lékařů za nevyléčitelné považovaní, najednou byli uzdraveni, jako Jan Landry z Angoulêmu, jenž byl úplně ochrnulý, Marie Goergenova ze Suzange, jež pro nedokrevnosť a jiné neduhy půl třetího roku upoutána byla na lože; sestra Alfonsina z Telmonde v Belgii; paní Bourque z Kanady atd.

Rok 1894. vykazoval nejvíce zázračných uzdravení.

Tak nepřátelé sv. Panny jako Zola nepřímým způsobem sami pomáhají šířiti Její česť a chválu.

25. Rok 1895.

Roku 1895. započaly poutní průvody kolem 20. dubna a tak to šlo skoro denně až do 20. října. Celkem bylo poutnických průvodů 153 se 154.394 poutníky. Několik kardinálů a na 70 arcibiskupů, biskupů, bylo mezi poutníky.

Bylo sepsáno 169 protokolů o uzdraveních.

Mší sv. slouženo 36.300; ke stolu Páně přistoupilo 379.200 věřících. Vody lurdské rozesláno přes stotisíc láhví. Co se darů týče, sešlo se na zbudování varhan do růžencového chrámu Páně a na dokončení této svatyně 128.000 franků. Mimo to darována kostelní roucha, lampy, svícny, kostelní prádlo a j.

Jakožto zajímavou událosť z roku 1895. uvádíme toto:

Dne 9. září 1895 konal Estrade, bývalý výběrčí daně v Lurdech, později v Bordeaux, v sále zkušební komisse přednášku před velikým počtem slavných lékařů o prvních událostech u jeskyně lurdské, jichž sám byl svědkem. Jednoduchým, ale přesvědčivým způsobem líčil až do nejmenších podrobností výslech Bernadettin před policejním komissařem, výborné odpovědi malé pastýřky, její vidění a všechno ostatní. Svědectví Estradovo má tím větší váhu, poněvadž sám měl z počátku k zázračným těm událostem u jeskyně největší nedůvěru.

A tímto svědectvím, vydaným po 37 letech od doby zjevení, ukončujeme historii lurdských událostí co do časového postupu. Pouť naše byla roku 1896; bylo tedy záhodno, aby dějiny Lurd do té doby byly známy našim čtenářům.

Po celou tu dobu 37 let píše dějiny Lurd vlastně svatá Panna Sama. Píše je svými zázračnými událostmi u posvátné jeskyně. Každý rok přibývá v těchto dějinách nový list, jenž obsahuje vždy nové a nové důkazy veliké moci a milosrdné lásky Panny Neposkvrněné . . .

IV. Bernadetta.

Od té doby, kdy roznesla se pověsť o zjeveních v jeskyni lurdské, byla Bernadetta stále navštěvována nesčetnými cizinci, jež zbožnosť nebo zvědavosť valem do Lurd přiváděla. Byli ze všech tříd, všech zaměstnání. Nikdo nehoršil se nad slovy jejími prostými a upřímnými, nikdo uviděv a uslyšev dívku, neodvážil se ze lži ji viniti. Uprostřed hluku stran a hádek bez počtu, tato dívka zvláštní milostí u všech vzbuzovala úctu a nikdy nepadla v oběť pomluvám lidí dobrých. Lesk této nevinnosti byl takový, že osoba její uchráněna byla ode všech útoků: štít neviditelný chránil ji.

Jsouc rozumu sice prostého ve všech věcech, byla Bernadetta přece hned poschopna, když jednalo se svědectví vydati o Zjevu. Žádná námitka ji nepomátla.

Pan de Ressegnier, vrchní rada a starý poslanec okresu Dolních Pyrenejí, přišel podívat se na ni; s ním přišlo několik dám z příbuzenstva.

Dal sobě vypravovati o zjeveních se všemi podrobnostmi. Když Bernadetta mu řekla, že zjevená Paní mluvila k ní nářečím bearnským, zvolal:

„Nemluvíš pravdu, děvče! Dobrý Bůh a svatá Panna nerozumí tvému nářečí, neznají této bídné mluvy.“

„Jestli jí neznají oni, pane,“ odvětila, „kterak my ji známe? A jestliže nerozumí jí, kdo nám ji vysvětlí?“

A tak mnohdy duchaplné dávala odpovědi.

„Jak mohla poručiti tobě svatá Panna trávu jísti? Považuje tě za nějaké zvíře?“ pravil k ní jednou jakýsi nevěrec.

„Soudíte také tak o sobě, když jíte salát?“ odvětila vtipně se usmívajíc.

Odpovědi její byly také mnohdy naivní.

Týž pan de Ressegnier mluvil s ní o kráse onoho Zjevení.

„Byla tak krásná jak některá z přítomných osob?“ ptal se jí.

Bernadetta rozhlédla se po rozkošném kruhu mladých slečinek a paniček, jež byly přišly s navštěvovatelem, pak se usmála, řkouc:

„O to bylo něco jiného, než toto vše!“

„Toto vše,“ byl výkvět oné panské společnosti.

Rovněž odrážela všecky lapavé otázky, jimiž hleděli ji pomásti.

„Kdyby ti pan farář zakázal jíti k jeskyni, co bys učinila?“ ptal se jí kdosi.

„Poslechla bych ho.“

„Než, kdybys v téže době dostala rozkaz od Zjevení, abys se tam dostavila, kterým z těchto dvou si odporujících nařízení bys se řídila?“

Děvče hned, ani dosť málo se nerozpakujíc, odpovědělo:

„Šla bych k panu faráři požádat ho o dovolení.“ —

Nic, ani v té době ani později, nemohlo změniti její prostoty, plné vděku. Nejsouc tázána, nikdy se o Zjevení nezmiňovala.

Ve volných chvilkách chodívala s družkami, ráda si s nimi hrávajíc.

Častokráte nějaký navštěvovatel, přišlý z daleka, žádal sestřiček, by ukázaly mu děvče, Bohem omilostněné, milované dítko Panny Marie, Bernadettu, jejíž jméno tak bylo již slavným.

„Tamhle jest,“ pravila sestra, ukazujíc prstem na ni mezi druhými.

Navštěvovatel pohlédnuv tam, uzřel slabé děvče, chatrně oděné, hrající si na schovávanou, na ptáčka, skákajíc přes šňůru, zcela zaujaté nevinnými zábavami dětskými. Nejmilejší však její hrou bylo kolo, točiti se s třiceti dítkami do kola a při tom zpívati.

Dne 3. června 1858 na slavnosť Božího Těla přistoupila Bernadetta k prvnímu sv. přijímání. Ale potom ještě dvě léta chodila do školy, aby částečně dohonila, co dříve — ovšem bez vlastní viny — zanedbala; potom bydlela v klášteře milosrdných sester, které měly na starosti nemocnici v Lurdech, a které jí ochranné přístřeší nabídly.

Brzo po prvním sv. přijímání přijata byla do panenského spolku „dítek Marianských,“ kde něžnou zbožností všem spoluúdům krásný dávala příklad.

V této době zanášela se Bernadetta v nevinné duši své plány do budoucnosti. Byl to zajisté pokyn s nebe, bylo to asi přání nebeské její Matky, aby si vyvolila život řeholní, kde by v odloučenosti od světa mohla žíti svatý život a tak připravovati se na blažený ráj po smrti.

To byla tedy její touha — vstoupiti do kláštera. A přece zase neodvážila se doufati, že by touha tato mohla se splniti. Byvši po delší dobu svědkyní činnosti a ctností sester neverských, jež v Lurdech tak blahodárně působily, považovala se za nehodnu zaujati místo v řadě jejich. Myšlenka, že by se mohla někdy státi jejich družkou, zdála se jí pyšnou ctižádostí. Její povolání, jakkoli živé a silné, bylo mocně utlumováno její pokorou.

Zkoušela se, ptajíc se sama sebe: „Co by ze mne mohlo býti?“ A nevědouc, jakou si dáti odpověď u vědomí své nicoty, sdělila jednou svoji nesnáz jisté ctihodné osobě, které se častěji svěřovala.

„Jak bych směla se odvážiti žádati jich, aby mne přijaly? Jak bych směla uložiti drahým sestrám břímě tak neužitečné?“

„Pravda, milé dítě, že nejste příliš schopna,“ zněla odpověď; „než dosti bude, když dovedete loupati brambory, anebo hrách přebírati. Alespoň sestry budou moci prokázati vám skutek lásky.“

„A veliké lásky!“ zvolalo pokorné děvče.

Konečně se odvážila. Uprostřed r. 1865. podala Bernadetta žádosť do kláštera v Neversu, aby přijata byla mezi sestry, jichžto péčí mateřskou

jako školačka byla vychována, aby tak doplnily míru své lásky na pokorné žadatelce.

Ctihodná matka Roquesova byla představenou. Jsouc šťastna, že může přijati Bernadettu, vítala její žádosť s největší radostí.

Ještě rok ztrávila Bernadetta v nemocnici lurdské, pilně pomáhajíc sestrám při ošetřování nemocných a vyučování dítek.

Když nadešel čas, aby se odebrala již do kláštera, šla Bernadetta po celém městě rozloučit se s družkami svého mládí, se svými přítelkyněmi, příbuznými, a loučíc se s nimi, dávala jim na památku obrázky, se slovy vlastní rukou napsanými: „Modlete se za Bernadettu!“ a říkala: „Na shledanou v ráji!“

Jednou ještě ranní dobou zašla si k jeskyni; se slzami modlila se na místě, pro ni tak důležitém. Konečně dala „s Bohem“ tomuto místu posvátnému, tomuto místu zázraků, místu, kamž byla celému světu ukázala cestu, a odkud nyní dobrovolně pro celý svůj život pozemský se vzdalovala.

Jaké modlitby, jaké vzdechy provázely ji na poslední této pouti?! To jest tajemstvím Božím, Panny Marie a andělů.

Na to v krátké době opouštěla Bernadetta své rodiště a ubírala se k Neversu. Bylo to dne 8. července 1866, kdy vkročila v posvátné síně kláštera sv. Gildarda v Neversu. Následující týden dne 16. července o svátku Panny Marie s Hory Karmel, slavila tam v srdci svém osmou výroční památku posledního zjevení Matky Boží Lurdské a

Sestra Maria Bernarda.

dne 29. července přijala posvátný hábit, jejž neměla již nikdy svléci.

Jména svého tam nezměnila. Podržela to, jež byla z rukou Prozřetelnosti přijala hned na křtu svatém. Marie Bernarda Soubirousova stala se sestrou Marií Bernardou.

Hned od počátku byla řeholnicí podivuhodnou. Povolání její bylo dokonalé. Vedlať kroky její ruka nade všecky mocná. Či nebyla Panna Maria její první novicmystryní?

Jak krásně mluví o ní Jindřich Lasserre na konci své knihy „Panna Maria Lurdská“:

„Bernadetta není už v Lurdech... Viděli jsme, kterak za rozličných okolností zamítala všeliké dárky, zavírajíc bránu „štěstí“, jež klepalo na dům její. Toužila po jiných pokladech.

„Odměna ji nemine!“ — tak slýchali jsme nevěrce potupně mluviti.

A skutečně Bernadetta vyvolila si nejlepší odměnu a vztáhla ruku po jiném pokladu. Stala se milosrdnou sestrou. Život svůj zasvětila službě chudých i nemocných, kteří ve veřejných nemocnicích útočiště nalézají. Což mohla ona, jejíž oči patřily do zářící tváře přesvaté Matky Boží, což mohla jiného učiniti, než státi se služkou těch, o nichž Syn Boží praví: „Cokoli jste učinili jednomu z nejmenších bratří mých, mně jste učinili.“

U řeholnic Božské Lásky a vyučování křesťanského, známých pode jménem „Sester neverských“, vzala Bernadetta na se závoj. Řád to

milování hodný, činný jako Marta a zbožný jako Maria! Svědčil Bernadettě jako hnízdo svědčí ptáku, jako úl bzučící svědčí mladé včelce.

Tato rodina řeholnická má svůj ráz zvláštní a od jiných rozdílný. Ráz sester neverských jest rázem Bernadettiným: hluboký mír, nezkalená jasnosť, věčná mladosť ducha, půvab nevinný. Nosí dvojitý kříž poslušnosti a pracovitosti, utrpení a chudoby; jim však, jako sv. Bernardu, láska odňala tíži jeho. Jakékoli jest jho, je sladké; jakékoli jest břímě, jest lehké. Rozjímajíce a předem zakoušejíce uprostřed protivenství života radostí nebeských, poskytují pohled blažený dárce Nejvyššího, a jejich milá tvář, přívětivá a srdečná, září vezdy mírem Páně. Do této kolébky položila svatá Panna dítě své, aby tam čekalo, až je povolá do ráje.

„Omilostněná dcera Matky Boží Lurdské,“ píše očitý svědek, „sluje nyní sestra Marie Bernarda. Viděli jsme ji nedávno v jejím oděvu řeholním, v mateřském domě této kongregace, v klášteře sv. Gildarda. Ačkoli má dnes již 25 let, podoba její zachovala dosud ráz a věk dětství. Má nevýslovnou líbeznosť do sebe, čarovnou moc, která nepochází ze světa, a která duši povznáší k nebesům. U přítomnosti její chvěje se srdce citem zbožnosti neznámé, a člověk všechen nadšen opouští tento klidný nevinný zjev. Pochopitelno, že svatá Panna ji sobě zamilovala. Ostatně nemá Bernadetta na sobě nic zvláštního, nic, co by její vznešené povolání mezi nebem a zemí prozrazovalo. Prostota její nebyla dotknuta hnutím neslýchaným, jež roz-

vlnilo se kolem ní; nevídaný shon lidu, nadšená úcta, jakou jí lidé vzdávali, nezkalily nevinné mysli její, jako voda nemůže zkaliti ryzosti diamantu, ležícího na dně, i kdyby staletí přes něj běžela.

Pán Bůh navštěvuje častěji Bernadettu, ne sice nebeským zjevením, nýbrž trápením a mnohým protivenstvím. Jest velmi často nemocna; bolesti její jsou ukrutny. Snáší je však se svatou trpělivostí, ba s radostí."

Nikdy nezmiňuje se, leč byvši tázána, o nebeských milostech, jakých se jí bylo dostalo. Ona byla poselkyní Panny Marie. A nyní vyplnivši poselství své, vzdálila se do stínu života klášterního a nepřeje si ničeho, než aby svět na ni zapomenul, a aby za nejposlednější byla považována mezi sestrami.

Velmi nerada obcuje sestra Maria Bernarda s lidmi, kteří ji v samotě klášterní vyhledávají, anebo setká-li se s nimi za jiných okolností. Bojí se hluku a slávy světské. Zná odmítati všechno, co připomíná slávu jména jejího. Zaměstnána bývá buďto v cele své rozjímajíc o věcech Božích, anebo ošetřuje s největší péčí nemocné; duše její zavřela se docela hluku světskému; myšlenky a srdce její zotaví se v pokoji, v samotě anebo při konání skutků milosrdenství. Žije v pokoře jenom pro Boha, a odumřela všem světským marnostem."

Velmi ráda čítávala; a zvláště v chorobě své ráda se oddávala této touze ducha i srdce svého. Byly to hlavně životy svatých a umučení Páně:

„Umučení Páně více mne dojímá, když je čtu, než když se mi o něm káže,“ pravila.

Kromě půvabu hlubokého, jenž lákal ji do života řeholního, do tohoto života posvěceného prací, skutky lásky, modlitbou, rozjímáním, cítila Bernadetta také nutnosť hledati bezpečné útočiště proti návalu lidstva, proti zvědavosti, třeba zbožné, jíž byla předmětem.

Překročivši poprvé prah klášterní, prosila představenou, kdyby možno bylo, aby nikdy nebyla volána do hovorny; ve všem se podrobujíc ostatně poslušnosti dokonalé, i v tomto, vyslovila jen přání svého srdce.

Každé chvíle přicházeli do kláštera sv. Gildarda poutníci, přejíce si mluviti s Bernadettou a těžce to nesli, že by neměli spatřiti její tváře.

„Ukažte nám aspoň, kde v klášteře jest její cela!“

A dívali se nábožně na okna její cely.

Jiní klekali si na místo, na němž klekávala ve chrámu. Líbali uctivě klekátko, kde opírala své ruce a kam v posvátném okamžiku proměňování při mši sv. kladla panenské čelo své.

Jiní chtěli úkradkou ji viděti, prosíce některé z družek jejich, by jim daly znamení, až půjde vedle.

Vznešená jakás paní zazvoní o poledni u sv. Gildarda v deštivém počasí, kdy téměř všecky jeptišky chodily po chodbách. Brána se otevře, navštěvovatelka vstoupí a hlasem tajemným ptá se první sestry jí se naskytnuvší:

„Nemohla byste mi ukázati, která jest sestra Maria Bernarda?“

„Hledáte tedy sestru Marii Bernardu? Dobře, dobře.“

A jeptiška se vzdálí, a prošedši množstvím družek ztrácí se v domě.

Když se dlouho nevrací, obrací se dáma k jiné:

„Sestra Maria Bernarda?“ odvětí tato, „s tou jste právě mluvila!... Nyní jí již nečekejte, ona se nevrátí.“ Táž příhoda se častěji opakovala.

Jednou z rána, když strojila oltář Panny Marie a květinami ozdobovala, obklopil ji houf lidí neznajících jí.

„Drahá sestřičko, kde sedává Bernarda? Dnes bude professe zde, a tu nám pravili, že ona bude také přítomna. Budeme moci ji spatřiti?“

„Sotva dnes bude na svém místě!“ To pravivši, zmizela.

Někdy ovšem nebylo zbytí a musila se Bernadetta objeviti v hovorně.

Jednoho dne večer — bylo to roku 1872., — přišel do kláštera sv. Gildarda v Neversu kněz vysoké postavy, vzezření přísného ale ušlechtilého. Vrchní představená ležela nemocna. Jedna z assistentek ho uvítala.

„Přicházím z daleka,“ pravil, „a jen proto podnikl jsem tuto cestu, abych viděl a poznal sestru Marii Bernardu.“

„Bohužel, pane faráři, nemohu u věci té přerušiti klausuru, leč na výslovné dovolení Jeho Milosti biskupa neverského; a nemohu vám zatajiti,

že zřídka kdy je dává. Kdyby nebylo tohoto pravidla, musila by sestra naše, jež chce žíti v samotě, ustavičně býti jenom v hovorně.“

Kněz zdál se býti nespokojen.

„Nuže,“ dodala assistentka. „Pan biskup není v Neversu, . . . libo-li však, dovolení pana generálního vikáře mi postačí.“

„Chtěl jsem právě viděti ji, jsa nepoznán. Než když toho třeba, oznámím své jméno.“

Odhaliv černý plášť, ukázal jeptišce kříž biskupský.

„Jsem biskup orleanský,“ pravil slavný Dupanloup.

Assistentka se poklonila, požádala vznešeného hodnostáře církevního za požehnání a šla hledat Bernadetty.

Přese všecky hojné důkazy, jakými den co den potvrzovala se pravdivosť zázračných událostí lurdských, vznikaly v něm přece někdy pochybnosti. A proto cestoval do Neversu, aby sám osobně poznal Bernadettu, jejíž svědectví bylo nalezlo ve světě ohlas všeobecný.

Biskup Dupanloup dlouho pak rozmlouval s dívkou. — Odcházeje od ní měl oči plné slzí, a každý stín pochybnosti zmizel na vždy z jeho srdce.

„Viděl jsem,“ pravil, „nevinnosť duše a neodolatelnou moc pravdy.“

Za několik měsícův na to šel do Lurd pomodlit se u posvátné jeskyně.

Těchto několik ukázek zajisté postačí, aby bylo zřejmo, jak si počínala Bernadetta k veřejnosti.

Byla daleka toho, aby snad jí lichotilo, že i z daleka přicházejí lidé, aby ji viděli. Naopak přála si býti neznámou celému světu, přála si žíti úplně o samotě — byla to fialinka, ukrytá ve stínu lesa, vydávající líbeznou vůni křesťanských ctností, mezi nimiž vedle pokory vynikala neobyčejná trpělivosť.

Vždyť těžké a hořké bylo utrpení, jež na ni Bůh poslal. Zůstala tělesně chorá, byla na prsou neduživá, a byla tělesnými bolestmi tolik sklíčena, že o ní napsali: „Její prsa byla sám oheň, její celé tělo jedna rána.“ Ze všech svých neduhů a nemocí, ať byly sebe hroznější a povážlivější na pohled, vyšla vždy opět čerstvá a zdravá, aby pak znova s novými silami nové očistné bolesti mohla snášeti. Ona milovala toto utrpení jako dar Boží a nechtěla ani modliti se za uzdravení, spíše jako žertem přijímala „trochu“ toho utrpení na zemi, konala i v největších bolestech všelijaké práce a často i radosť nad tím projevila, že jí Bůh vždy poskytuje tak krásnou příležitosť, aby mohla trpěti ku spáse své duše, zač také Pánu Bohu vroucně díky vzdávala.

Co se její zbožnosti tyče, byla Bernadetta daleka vší přemrštěnosti. Její zbožnosť byla opravdová, ale přirozená, nebylo u Bernadetty nic přepjatého. Zvláštní však a nápadno u ní bylo, že nemohla viděti soch aneb obrazů blahoslavené Panny Marie. Byla-li k tomu nějak přinucena, tu vždy zvolala: „Jak ošklivé!“ odsuzujíc takto veškeré umění lidské. Ano i při pohledu na veleznamenitý

obraz Panny Marie, jejž výtečný malíř Rafael umělým štětcem svým vykouzlil, zůstala chladnou, nedojatou. Ovšem, ona viděla skutečnou krásu nebeskou, ona viděla blahoslavenou Pannu tak jak jest, a proto není divu, že za nic považovala všechny výtvory lidského umění vzhledem na neskonale krásnou, nebeskou skutečnosť. Ostatně ani nemluvívala o oné kráse, jakou viděla, chovala to všechno ve svém srdci. Když jednou ležíc těžce nemocna dostala návštěvu jedné vznešené paní a její dítko důvěrně se ptalo, zdali Matka Boží, když se jí zjevila, byla hodně krásná, tu pravila tichým hlasem, ale se zvláštním výrazem, hladíc při tom krásné vlásky nevinného dítěte: „Ach, byla tak krásná, že kdo ji jednou spatřil, přál by si raději hned umříti, aby ji opět mohl spatřiti.“

Tím zajisté bylo řečeno všechno.

A vskutku také chvátala omilostněná řeholnice, ač mladá ještě, svému životnímu cíli vstříc s největší radostí, aby směla již opustiti tuto zemi se všemi jejími radostmi.

Když ležela již na smrtelném loži a spolusestry vidouce ji tolik trpěti, chtěly prositi Pána Boha, by jí ulehčil, tu bránila jim sestra Bernarda, pravíc: „Nikoli, nic pro tento svět, ale pro nebe.“

Ve své nemoci zaopatřena byla několikráte svatými svátostmi, jež přijala vždy se zbožností jí vrozenou.

Dojemný byl okamžik, kdy pravila ke ctihodné matce Adéle Donsové, představené, a k ostatním jeptiškám, klečícím u jejího lože:

„Drahá matko, prosím vás za odpuštění všeho, v čem jsem snad zarmoutila vás nebedlivostí svou v životě řeholním. Též vás, drahé sestry, prosím, odpusťte mi, dala-li jsem vám v něčem zlý příklad... Modlete se za mne.“

Žádná duše, budiž sebe čistší, nesnese blízkosti smrti, aby se nezachvěla, aby aspoň na chvíli nezmocnila se jí úzkosť. Hrůza nejistá a mrazivá, osidla ducha temnosti stojí na prahu věčnosti.

V pondělí velikonoční ucítila sestra Maria Bernarda ledový vanot hrůzy:

„Mám strach,“ šeptala. „Tolik dostala jsem milostí; bojím se, že jsem jich dobře neužila.“

Krásně vzešlo slunce středy velikonoční, dne 16. dubna r. 1879. Veškeré kněžstvo katolického světa přistupujíc k oltáři, počínalo těmito božskými slovy mši svatou:

„Pojďte, požehnaní Otce mého, vládněte královstvím, připraveným vám od ustanovení světa. Alleluja, alleluja, alleluja!“

A před obětováním pronášeli slova žalmisty Páně: „Brány nebeské otevřel Pán... Alleluja.“

Zdaž nebyl to den, kdy měla čistá duše vejíti v slávu věčnou?

Od rána toho dne obklopovaly zarmoucené sestry lože Marie Bernardy, modlíce se vroucně modlitby umírajících, jež nemocná sledovala.

K jedné hodině volala zase kněze. Žádala ještě jednou rozhřešení. Znovu říkaly se modlitby umírajících.

Na to nastala delší přestávka. Před třetí hodinou vyslovila přání, aby sestry, jež dlely ve světničce, šly dle obyčeje pomodlit se litanie k Nejsvětější Svátosti. Toliko dvě sestry ošetřovatelky zůstaly u ní.

V té chvíli přepadena jest bolestmi nesnesitelnými. Pochopujíc bezpochyby, že trhá se poslední nitka života jejího, chtěla spojiti se láskou nerozlučitelnou se smrtelným zápasem Toho, jenž za nás za všecky umřel.

Rukou svou klesající uchopila krucifix, jejž na srdci měla; a přitisknuvši jej k ústům, líbala jej něžně, poroučejíc se po dvakráte v pět ran Božského Spasitele. Pak vzpomenuvši si na Matku Páně, stojící kdysi pod křížem na Golgotě, zvolala jasným hlasem:

„Svatá Maria, Matko Boží, pros za mne, ubohou hříšnici . . Svatá Maria, Matko Boží, pros za mne, ubohou hříšnici!“ A po chvíli naklonila hlavy a poslední vydala vzdech . . . Duše její zajisté vzlétla k nebesům . . .

Obličej její při smrti jako proměněný . . .

Jeptišky zavřely víčka zesnulé sestry a oblekly ji naposled v posvátný habit.

Zvláštní však věc se přihodila.

Kdežto jedno z víček jejích zatlačených na vždy zůstalo zavřeno, víčko druhého oka nechtělo se zavříti přes všecko namáhání a zůstalo stále pootevřeno, dovolujíc nahlédnouti v zornici jako v okénko tajemného života. Bylo to totéž oko, jež prvně bylo dotčeno Zjevem nebeským, bylo to

oko, jež obrátilo se po nebeském Zjevu, jenž se byl dne 11. února roku 1858. ukázal zrakům Bernadettiným.

Za chvíli potom město Neverské u velikém bylo pohnutí. Byl bys myslel, že rána dělová roznesla tuto novinu po celém městě . . .

Každý se zastavoval a oznamoval: „Světice naše zemřela“.

Ve čtvrtek ráno tlačili se věřící ku branám sv. Gildarda. Ony se otevřely, a množství vešlo do kaple klášterní. Tam objevila se zrakům jejich v rakvi otevřené, bílým pokrovem obestřené, sestra Marie Bernarda, dřímající posledním spánkem . . .

Rukama sepjatýma držíc krucifix posvěcený, jejž jí sv. Otec byl poslal, — hlavu majíc klidně položenou na podušce a ověnčenou bílými růžemi, — nohy pokryty květinami, — mezi čtyřmi velikými voskovicemi, hořícími jako čtyři hvězdy, — obklopena svými družkami, řeholnicemi neverskými, klečícími a modlícími se, — sestra Maria Bernarda snila v pokoji a odpočívala v slávě.

Všecky vděky nevinného jejího mládí neuvadlé, přešedše zbožný život klášterní a přeživše ji, ve smrti shledaly se na čele zesnulé. Rysy její, od přírody tak něžné a jemné, neutrpěvše hrůzami smrti, novou oděly se krásou a vděkem nadpřirozeným. Tvář její bledá a milá, vpravdě vypadala andělsky a věrný poskytovala obraz proměnění vyvolených.

Po celý čtvrtek, pátek a ještě v sobotu dopoledne až do pohřbu zůstalo tělo Bernadetty vystaveno.

Nelze popsati zástupův přicházejících a odcházejících. Netoliko obyvatelé Neversu obklopovali klášter; nýbrž druhého dne, když se zvěsť rozšířila, vlaky a vozy přivážely poutníky z venkova okolního a z měst sousedních. Lidé všech tříd a stavů, mužové, ženy, dítky, úředníci, dělníci, vojáci, řeholníci, kněží, sestry všech kongregací města, chovanci ze seminářů a škol katolických, kráčejíce ve dvou řadách, tvořili tento proud ctitelův, valící se k dítku Matky Boží Lurdské.

Každý hleděl dotknouti se posvátné schránky předmětem nějakým, růžencem, obrázkem, medailí, modlitebními knížkami, jakoby toto pouhé dotknutí mělo učiniti z nich památku na vždy požehnanou a ostatek posvátný.

Od východu slunce až do západu jeho, po tyto čtyry dny, čtyry, mnohdy šest jeptišek stěží stačily této zbožné práci.

Každý musil, než se dostal k rakvi, nejméně půl hodiny čekati. Nikomu však to nebylo dlouho. Všickni čekali mlčky, modlíce se. Po mužných tvářích tekly hojné slzy.

Nebyl ještě večer prvního dne, když v rozličných skladech města docela byly vyprodány všecky růžence, medailky, obrázky a sošky.

Množství poutníkův přicházejících do sv. Gildarda, zapřísahalo dobré sestry, by jim prodaly za cenu zlata nějaké předměty náboženského rázu, jimiž by se mohli dotknouti ctihodného těla.

„Neprodáváme nic, přátelé!“ odpověděno jim. „Jsme však rády, když můžeme něco darovati.“

I rozdaly vše, čím volno bylo jim vládnouti.

O smrti Marie Bernardy telegraficky byl zpraven také Jindřich Lasserre, jenž jakožto spisovatel zázračných událostí lurdských byl nástrojem Prozřetelnosti Božské a neměl tedy ani scházeti při pohřbu té, která byla vyvoleným dítětem nebeské Matky.

Jemu také máme děkovati nejen zevrubné zprávy o zjeveních lurdských a zázračných uzdraveních, nýbrž i věrný nástin života omilostněné Bernardetty.

Slyšme, co vypravuje Jindřich Lasserre o pohřbu sestry Marie Bernardy:

„Zpraven byv telegramem ctihodné matky Adély Donsové, představené, o smrti Bernardettině, pospíšil jsem do Neversu, spatřit ještě jednou té, jejíž historii podivnou, jakkoli nehoden světu jsem vypravoval.

Tak, během krátké doby půl druhého roku, Prozřetelnosť, seslavši na nás bolesť za bolestí, smutnou nechala nám útěchu zatlačiti oči velikému dělníku Matky Boží Lurdské, dobrému a ctihodnému faráři Peyramalovi, a dovésti ke hrobu květnému děvu čistou, na jejíž tváři Panna Neposkvrněná osmnáctkráte spočinula svým zrakem mateřským...

Uprostřed četných zástupů dojatých, našli jsme dítko omilostněné jako proměněné, odpočívající v rakvi. Růže zdobí toto lože její. Na hlavě má korunu panny, korunu nevěsty při svatbě Beránka. Z dálí doléhal sem radostný hlahol zvonů,

jakoby celému světu volaly „Alleluja“ . . Zde pak u rakve zesnulé mělo všechno ráz slavnostní, všechno připomínalo budoucí slavné vzkříšení . . .

A přece ronili jsme slzy hrnoucí se neodolatelně ze srdce v oči. Nejsou to však slzy hořké; jsou to slzy něhy; hlubokého pohnutí, nikoli zármutku. Ano, plakali jsme, spatřivše ji: plakali jsme však nad sebou, nad svými bědami, nad svými poklesky každodenními, nad svým životem, jenž není než pravou smrtí oproti této smrti, jež pravým jest životem.

Plakali jsme také nad nebezpečími, jež hrozí dílu založenému kdysi touto nepatrnou pastýřkou, zanechanému nyní křehkosti lidské. I prosili jsme v modlitbách svých Bernadettu a Msgra. Peyramale, nerozdílné v paměti historie a ve vděčné mysli národův, aby orodovali v nebesích, aby Bůh zničil všecky úklady nepřítele.

V sobotu ráno dne 19. dubna, den to pohřbu, nádvoří a chodby klášterní obsazeny byly lidstvem; i bylo třeba zavříti chrám obecenstvu, až by kněžstvo a deputace klášterních řádů zaujali svá místa.

Msgr. Lelong, biskup neverský, byl právě na visitačních cestách, když ho došla zpráva o úmrtí sestry Marie Bernardy. Přerušil ihned cesty a přijel do Neversu, aby mohl prokázati poslední česť pokornému a slavnému dítku, jež Prozřetelnosť také byla svěřila otcovskému jemu dohledu. Zároveň s ním přijeli Msgr. Crosnier a abbé Dubarbier, oba generalní vikařové.

V kůru kněz ctihodného vzezření tiché proléval slzy. Byl to onen, jenž kdysi byl připravoval Bernadettu k prvnímu sv. přijímání. Ještě v té době, když Panna Maria se zjevovala dívce, vyučoval ji P. Pomian společně s Královnou čistoty.

Krátce před započetím pohřebních obřadův přišel také do Neversu superior missionářův jeskyně lurdské, R. P. Sempé.

Ruce řeholnic zavřely rakev, obestřenou bílými pokrovy. Ve chrámu žádného znamení smutku, leč černé fábory na svícnech oltářních. Na márách růžemi pokrytých nádherný věnec, uvitý z kvítkův, jež jarní příroda byla poskytla. Byly z mechu a vavřínu, z macešek a sedmikrásek a fialek; samých to květinek, vyznačujících pokoru a slávu, sebranosť ducha v hledání pravdy, srdce, hledající lásky nehynoucí.

Jak krásny byly zpěvy církevní! Jak plna byla výmluvného pohnutí řeč biskupova, řkoucí „na shledanou“ té, již Pán k sobě povolal.

Posléze dána biskupem absoluce a dlouhý zbožný průvod vyšel z lodi chrámové k místu časného odpočinku . . .

* * *

Uprostřed zahrady sester neverských zvédá se o samotě vkusná kaplička, zasvěcená sv. Josefu, v níž sestra Maria Bernarda obyčejně se modlívala. Byla vystavěna ze slibu asi třicet let před tím Msgrem Dufêtrem, biskupem neverským.

Tam před oltářem uložena byla v panenské hrobce sestra Maria Bernarda.

Třemi okny vniká do svatyně této tajemné světlo. Prostřední okno představuje patrona církve katolické sv. Josefa, držícího na rukou božské Dítko. Na pravo a na levo vymalováni jsou rovněž v celé výši oken dva svatí a zdají se býti anděly strážci této hrobky.

Jeden z nich drží knihu pootevřenou, na níž dvě slova jsou napsána: Civitas Dei . . — Město Boží. Tažte se nesmírného množství poutníků, tlačících se k jeskni lurdské, tvořících jedno srdce a jednu duši; tažte se národův, modlících se tam za obrácení hříšníkův, potěšení zarmoucených, uzdravení nemocných; tažte se světa křesťanského, zdali dílo, k němuž Panna Maria rukou Bernadettinou první byla položila kámen, není celé obsaženo a naznačeno v nápisu této knihy sv. Augustina, zdali není toto dílo zde na zemi „Městem Božím?!“

Bernadetta však nebyla sama při práci této, i zalíbilo se Prozřetelnosti jinou ještě památku zbudovati v této kapli, jež v té chvíli měla pojmouti její hrob. Slušelo se, aby tu také bylo jméno neunavného ochránce Bernadettina; jméno muže, jenž vyvolen byl za spolupracovníka božského díla onou Neposkvrněnou Královnou nebes, jež byla se zjevila u skal Massabiellských s růžencem perlovým v rukou. Proto tedy v druhém okně, naznačuje osobu a poslání její, stál ve zlaté záři světec, jenž vyvolen byl toutéž Pannou Neposkvrněnou za apoštola Její úcty. U nohou jeho jest nápis: Svatý Dominik. Jest to sv. Dominik, rozšiřovatel sv. růžence; jest to patron Marie Dominika Peyramale, faráře lurdského.

Téhož dne, po skončených obřadech, přikročeno k zapečetění olověné rakve, obsahující ctihodné pozůstatky. Mnoho prolito ještě slzí, slzí to naděje, když řeholnice pozvedše ještě jednou pokrov, spatřily znovu milovanou tvář své spoludružky.

Jakkoli byl již čtvrtý den, smrť ještě nebyla započala svého díla vše zničujícího. Tělo bylo ještě pružné jako za živa. Obličej klidný a čistý v jasném byl snu. Ještě před posledním uzavřením rakve, rty, prsty, nehty, k velkému všech úžasu, růžové nabyly barvy . . . V té chvíli také sestry klášterní poslední jí daly „s Bohem!“

K nohoum jejím do rakve položen byl v krystalovém pouzdru pergamen, obsahující slova:

„Kongregace sester Božské lásky a křesťanského vyučování v Neversu.

V mateřském domě:

Šestnáctého dne měsíce dubna léta spásy 1879;

za šťastného panování jeho Svatosti Lva XIII.;

za biskupování Msgra. Štěpána Lelonga, biskupa neverského.

Msgra. Crosniera, protonotáře apoštolského a P. Dubarbiera, generalních vikařů;

za P. Greuzarda, faráře místního;

P. Feborea, almužníka klášterního;

pana Grêvyho, presidenta republiky francouzské;

ctihodné matky Adély Donsové, představené kongregace;

zesnula zbožně v Pánu:

Maria Bernarda Soubirous, v řeholi sestra Maria Bernarda, narozena v Lurdech 7. ledna roku 1844.; pokřtěna 9. téhož měsíce; oděna v roucho posvátné v mateřském domě kongregace, dne 29. července roku 1866; zaslíbena Bohu jednoduchými sliby 30. října 1867., slavnými sliby 22. září r. 1878.

Jí zjevila se r. 1858., kdy ještě byla dítětem, svatá Panna osmnáctkráte u jeskyně lurdské.

Jí řekla Matka Boží jméno své, řkouc: Já jsem Neposkvrněné Početí!

K ní promluvila slova: Slibuji tě učiniti šťastnou, ne na tomto světě, nýbrž na onom.

Skrze ni oznámila Panna Maria kněžím, že chce, aby vystavěna byla jí na tom místě kaple, a aby tam průvody se konaly, což sdělila P. Peyramalovi, faráři lurdskému.

Pod rukou zesnulé, jejíž tělo v schránce této odpočívá, vyřinul se na rozkaz Panny Marie zdroj zázračný, jenž od té doby tolik zhojil nemocných z celého světa.

Tělo její, byvši vystaveno v rakvi podle obyčeje ústavu v kapli domu mateřského, stalo se předmětem úcty všeobecné. Na rozkaz biskupův a s dovolením úřadů světských zůstalo vystaveno až do pohřbu.

Dnes v sobotu, 19. dubna, bylo uloženo a bude zaletováno do této schránky u přítomnosti svědkův, jichž jména následují:

Podepsali: Msgr. Štěpán Lelong, biskup neverský; Msgr. Crosnier a abbé Dubarbier, generalní

vikařové; abbé Greuzard, farář místní; abbé Febore, almužník klášterní; ctihodná matka Adéla Donsová, představená kongregace; sestry Ludovika Ferrandova a Marie Natalie Portatova, assistentky; sestra Eleonora Cassagnes, sekretářka; sestra Josefa Daynacova, radní; R. P. Sempé, superior missionářův v Lurdeeh; abbé Pomian, almužník sester neverských v Lurdech; Jindřich Lasserre."

„Jest to konec historie Bernadetty?" táže se Jindřich Lasserre na konci jejího životopisu. „A nikdy u této hrobky neukáže se nějaké znamení s nebes, nějaká milosť neobyčejná?

Zdali již nyní nestala se nadpřirozená uzdravení na přímluvu miláčka Matky Boží Lurdské? Jest to tajemství Boží; až církev vše prozkoumá a uváží, pozná budoucnosť tajemství to."

Významné je svědectví, jaké mimo Lasserra vydali o Bernadettě mužové, kteří ji znali, a kteří byli očitými svědky všech událostí v Lurdech.

Jedním z nich je také Dr. Dozous, lékař lurdský. Ten sledoval Bernadettu krok za krokem, býval přítomen u jeskyně, kdy Bernadetta byla u vytržení. Byl svědkem také onoho zázraku s hořící svící, a proto svědectví tohoto muže vědy má na sobě ráz úplné pravdy. Sám také sepsal obšírné dílo „Jeskyně Lurdská", v níž pojednává o všech událostech lurdských se stanoviska vědy lékařské a vyličuje v knize té také povahu Bernadettinu.

„Brzy po té, kdy novinami roznesla se zpráva o událostech lurdských do daleké ciziny, viděl jsem

jistého vznešeného Římana, jenž se jmenoval Rafaello Ginnasi a vydával se za příbuzného papežova.

Všeobecně rozšířená pověsť o zázracích, které se v Lurdech staly, přivábila ho do tohoto města, a on přál si viděti mladé děvče, jež po několik dní bylo v jakémsi vztahu s tajůplnou bytostí, a s níž počal se náboženský svět zabývati.

Vzkázal jsem tedy pro Bernardettu, a ona přišla ochotně na naše přání. Když byla v naší přítomnosti, pozoroval ji pozorně Rafaello Ginnasi, aby z výrazu její tváře učinil si úsudek o jejím stavu duševním.

Bernadetta jsouc dobromyslnou vůbec a zvyklou již s lidmi z vyšších tříd společenských býti ve styku, nedělala si nic z toho, že ji onen cizinec tak si prohlížel a zkoumal.

Vypravovala beze všeho všecko, co v jeskyni při zjeveních viděla a činila.

Vznešený Říman vyptával se na všechny podrobnosti na př. podobu, velikosť a šat onoho zjevu a snažil se všemi prostředky, aby Bernadettu spletl. Marně. Předloživ jí všecky otázky, které mu na mysli tanuly, žádal ji ještě, aby několikráte ještě přišla, aby s ní mohl o událostech jeskyně Massabiellské ještě více rozmlouvati. Také že jí chce dáti nějaké vzácné dary, které s sebou z Říma přivezl.

Ve své nepředpojatosti a dobromyslnosti přišla také Bernadetta po čtrnáct následujících dní několikráte, aby upokojila zvědavosť cizince, jenž její ochoty uměl dobře využitkovati.

Jednoho dne jí řekl: „Vy tvrdíte, že jste svatou Pannu viděla v tom šatě, jak jste jej popsala; já však pravím, že jste jí neviděla.“

Tu opustila ji obyčejná chladnosť, a ona plna živosti zvolala:

„Viděla jsem ji, ano viděla jsem ji a dobře jsem ji viděla.“

„Jak jste ji mohla viděti?“ namítal Říman dále.

„Svýma očima!“ hbitě odvětila Bernardetta.

Chováním Bernadetty, její srdečností, skromností a zároveň rozhodností v řeči, když ji někdo vzhledem správnosti jejího vypravování škádlil, všecek jsa dojat, nabízel jí Rafaello Ginnasi krásný růženec, sv. Otcem posvěcený, a prosil ji, aby ho přijala darem na památku onoho zázračného Zjevení se blah. Panny Marie pod jménem Neposkvrněného Početí, a žádal, aby mu za to darovala svůj růženeček, jejž držela v rukou, když se jí ona Paní zjevila.

Bernadetta pohlížela na ten vzácný růženec lhostejně a zdráhala se jej přijati namítajíc, že pro ni jest příliš krásný, a se svým růžencem, jejž se u přítomnosti oné Paní modlila, že by se nerada rozloučila. Bude si jej pečlivě opatrovati po celý život, a také nic jí nebude připomínati onoho zjevení a všech jí uložených povinností tak, jako právě ten její růženeček.

Opětovné prosby Rafaella Ginnasiho stran onoho růžence rozbily se o nepřemožitelnou vytrvalosť Bernardettinu. Dala se pouze k tomu pohnouti, že darovala Římanu medailku, již nosila.

Tu zvolal p. Ginnasi, jsa až k slzám pohnut: „Tisíckrát požehnané děvče, buďte jen vždy Bernadettou, dítkem vyvoleným Královnou nebeskou, abyste Jí byla na zemi věrnou poselkyní.“

Tiskna jí pak srdečně ruku, pravil, že na přání hlavy církve přišel do Lurd, a že sv. Otci nyní sdělí, jak veliká skromnosť, čistota a počestnosť v její osobě se spojuje.

„Se svého posvátného trůnu bude Vám žehnati, vzdávaje díky Nejsvětější ze všech Svatých za neobyčejné milosti, kterých Vám, kterých městu Vašeho rodiště, uděliti ráčila.“

Tak skončily rozmluvy Rafaella Ginnasiho s Bernardettou.

Louče se se mnou prosil mne tento Říman, abych mu dodával stále zprávy o všech věcech, týkajících se jeskyně; slíbil jsem mu to a činil tak s největší svědomitostí. Naše dopisování trvalo dlouho.

Chtěje míti jistotu, aby mu moje dopisy jistě byly doručeny, prosil jsem ho o jeho adressu. „Zde jest,“ pravil „Al signor Rafaello Ginnasi, Roma.“ Poznamenal jsem, že adressa tato je neúplná, aby udal také ulici a číslo domu, ale on usmívaje se odvětil: „Rodina moje je v Římě tak známá, že dopisy s onou adressou jistě mne dojdou.“

Dopisovali jsme si asi pět let. Odpovídal vždy na každý můj dopis. Nepřestával míti na všem, co se týkalo jeskyně Massabiellské, nejživějšího zájmu.

Když však politické poměry hlavně v Italii do popředí vystupovaly, nedostal jsem od milého

Římana žádné zprávy. Snad zahynul jakožto obhájce práv sv. církve? Kdož to ví, já nevím. Ale tolik je jisto, žije-li posud, že zajisté má velikou radosť z těch věcí, které se v Lurdech staly.“

„Baronesky de Lacour z Lyonu chtějíce Bernadettu viděti, přijely do Lurd. Vidouce pak rodinu Soubirousovu v největší chudobě, chtěly jí přispěti ku pomoci. Avšak nemohly Bernadetty k tomu přiměti, aby od nich nějaký dar přijala, proto si umínily část svého jmění věnovati na ozdobu onoho místa, kde se blahoslavená Panna Bernadettě zjevila.

Jak známo, daly tyto šlechtičny zhotoviti onu mramorovou sochu do výklenku skalního a věnovaly mnoho peněz ještě na jiné účely u svatyně lurdské.

Dr. Dozous pln nadšení píše dále:

„Pokorné, skromné děvče, které všech statků pozemských se zříká, dovol muži, jemuž dopřáno bylo štěstí, tvé po nějaký čas porušené zdraví léčiti, dovol mu, aby mluvil o tvé chudobě. Kdybys bylo otevřelo ruku pokladům, které chtěli lidé do ní vložiti, byla bys se stala mezi námi mocí pomocí zlata, jež nechali blýskati se před tvýma očima, aniž tě mohli jím oslniti.

Dovol mi, abych řekl těm, kteří tě tak velice pomlouvali, co mé vlastní oči více než jedenkráte viděly.

Byla jsi chudou a chudou chtěla jsi zůstati, ačkoli zbožné duše, které přichvátaly k místu

modliteb, bohaté dary všeho druhu jako o závod ti nabízely.

Casto jsem byl přítomen, když obyvatelé bohatých niv z Bearnu přišly s koši plnými všelijakých zásob a prosili tě, abys je přijala. Jdouce vedle milostného místa Betharram, ptali se tu těch dobrých missionářů, zdali by směli rodině Soubirousové nabídnouti své dary, aniž by snad Bernadettu nebo její rodinu urazili. Když missionáři přisvědčili, radostně chvátali do Lurd, aby zde své dary zanesli do chudičkého obydlí mladého děvčete.

Avšak přes chudobu své rodiny nevzala nikdy nic, co jí oni dobročinní Bearňané přinesli. Veliká byla bolesť a překvapení těchto hodných venkovanů, když z jejich plných košů nic nesmělo putovati do komory rodiny Soubirousové, aby si mohla trochu přilepšiti. Vraceli se do svého domova na nejvýš udiveni nad nezištností této rodiny a nad odmítnutím nabízené podpory.

Na zpáteční cestě zastavili se opět u oněch missionářů a vypravovali, jak se svými dary pochodili.

Tak žilo toto děvče, zajímavo svou jednoduchostí, prostotou, sebezapíráním a bezúhonným životem, které mnozí lidé představovali jako vzor pokrytectví a lakotnosti. Lakotnosti, velký Bože! Kdyby toto děvče bylo chtělo býti bohatým, bohatším ještě než ti, kteří je tak lehkomyslně pomlouvali, tedy byla by mohla jen ty hromady zlata přijati, které jí zámožné rodiny vysokomyslně nabízely, rodiny, které by se byly za šťastné pokládaly, kdyby byly směly Bernadettě a jejím rodičům něčím přispěti.

Aby se stala bohatou, velmi bohatou, byla by mimo jiné potřebovala pouze přijati nabídku, kterou jí jistá vznešená paní učinila, aby totiž Bernadetta u ní bydlela. Nikoli, nic nemohlo tuto touhu po penězích přivésti do pokušení, o níž ještě nyní lidé tolik mluví.

Po událostech, jež staly se u jeskyně Massabiellské, žila Bernadetta ještě skoro sedm let mezi svými rodáky v Lurdech, aniž po tu dobu chtěla zanechati chudobu. Chudobná opustila město své Paní, aby další svůj život v úplné odloučenosti od světa modlitbě zasvětila; tam umře, aniž by si přála opět vystoupiti, aby viděla tu nádheru, jakou lidé na její hlas v onom skvostném, na místě jejích modliteb zbudovaném chrámu uložili.

Z toho možno posouditi, jak veliká byla chudoba rodiny Soubirousové a jak úzkostlivě odmítala činěné jí nabídky.

Vskutku zamítla všechnu pomoc, poněvadž si přála vezdejšího chleba jen vlastní prací si dobývati.

Bezpochyby říkal jí vnitřní nějaký hlas, že Bernadetta, s jejímž životem svaté dílo bylo sečlánkováno, nesmí nic přijati, co by v očích bohabojných lidí uvrhnouti mohlo dosť malý stín na nevinnosť jejího života.

Mnohé osoby, které jednoho dne Bernadettu a její rodinu v mé přítomnosti navštívily, jsouce dojaty pohledem na velikou chudobu, prosily mne, abych svým vlivem působil k tomu, aby přijala nějakou podporu, kterou by jí v hotových penězích nabídly. Několik sáčků s penězi bylo také

ihned položeno na stůl s prosbou, aby je přijali. Ale i tyto dary měly tentýž osud jako předešlé. — Mohl bych, kdyby bylo třeba, ještě jiné podrobnosti uvésti a množstvím skutečných událostí, jež se v různých dobách před mýma očima sběhly, dokázati naprostou nezištnosť těchto prostých poctivých lidí.

Rodina mlynáře Soubirousa byla chudobna v době, když se staly ony události u jeskyně Massabiellské; chudobnou zůstala uprostřed bohatství, které jí ustavičně takřka vnucováno bylo.

Otec a matka Bernadetty umřeli v nouzi. Jejich dítky následovaly své rodiče v chudobě. Svou výživu obstarávala si rodina tato pouze poctivou prací.

To byla odpověď, jakou dávala na všechny jí v tvář metané nestydaté pomluvy.“

Úsudek tento, pocházející z úst dra. Dozouza jakožto nepředpojatého pozorovatele a očitého svědka událostí lurdských, zajisté má velikou váhu.

Na konec životopisu omilostněné Bernadetty dobře se hodí vypravovati následující příběh:

Francouzský spisovatel Veit Pierrefeu navštívil před několika lety hrob Bernadettin v klášterní zahradě v Neversu. Položil na náhrobní její kámen větev břečtanu, jejž sám k tomuto účelu u jeskyně lurdské byl utrhl.

Když nyní opouštěl zahradu klášterní, pravila doprovázející ho klášternice s jakousi oprávněnou hrdostí: „Já jsem Bernadettě zatlačila oči.“

„Také jste si zajisté mnohé věci od ní zapamatovala?“ — „Ó milý pane, Bernadetta mluvila málo o Lurdech. Neměla k tomu ani kdy, poněvadž úřad její, jakožto ošetřovatelky nemocných, velmi mnoho času vyžadoval. Přece však dne 8. prosince 1876, když jsme šly právě z kostela, kde jsme slavili slavnosť Neposkvrněného Početí, pravila mi:

„Milá sestro, nevyšla nová kniha o Lurdech?“

Tato otázka mne poněkud překvapila, a ihned jsem odpověděla: „Nic jsem o tom neslyšela,“ načež Bernadetta odvětila: „Přála jsem si totiž, kdyby snad Lasserre, nebo některý jiný spisovatel opět nějakou knihu o Lurdech sepsal, aby se déle zdrželi při onom zjevení, při kterém se nejblahoslavenější Panna dala poznati.“

„Zapomněla jste snad nějakou důležitou okolnosť při tom podotknouti?“

„Nikoli! Všecko jsem řekla,“ odpověděla živě Bernadetta, „ale shledávám, že knihy, které ona zjevení vyličují, jaksi příliš rychle předmět tento pomíjejí.“

Měly jsme právě hodinu volného času, a musíte věděti, pane, jak ráda jsem vždy slýchala Bernardettu vypravovati o oněch zjeveních.

Usedly jsme spolu tehda na lavici, a já položila jsem Bernardettě otázku: „Milá sestro, jaké pak byly jednotlivé okolnosti při onom zjevení, kdy Blahoslavená Panna zjevila své jméno?“

Bernadetta zůstala chvíli jako v hluboké přemýšlení zahloubána; na to zazářil na jejím obličeji onen nebeský úsměv, o němž jsme říkávaly: právě tak asi se Zjevená Panna v jeskyni usmívala.

A nyní dala se do vypravování, jež jsem si tak zapamatovala, že mně z něho nic neušlo. Bernadetta vypravovala:

Pan farář Peyramale mi pohrozil, že mne k sobě nepřipustí, ano že mne vyloučí od prvního svatého přijímání, jestliže toho nedocílím, aby mi ona podivná Paní, zjevující se mi v jeskyni, řekla aspoň, kdo jest. Třikráte jsem ji o to prosila, aby mi řekla, kdo jest, ale pokaždé odpověděla pouze úsměvem. Jednoho dne konečně mohla jsem ve výrazu jejího obličeje čísti, že mi chce své jméno zjeviti.

„Je suis l' Immaculée Conception: Já jsem Neposkvrněné Početí“, pravila, pozdvihši své krásné oči k nebi.

Poněvadž jsem oběma těmto slovům nerozuměla, chtěla jsem již onomu Zjevení říci: „Ty nejsi tedy Blahoslavená Panna Maria?“

Již jsem vyslovila první slova své otázky, když zjevení pojednou zmizelo. Byla jsem velice smutna; neboť jsem byla přesvědčena, že to není Nejsvětější Panna, poněvadž se nazvala „l' Immaculée Conception — Neposkvrněné Početí“.

„A kdo to byl podle Vašeho mínění?“ přerušila jsem Bernadettu.

„V tomto okamžiku myslila jsem, že je to nějaká dušička z očistce, která za svého života zde na zemi skutečně ono jméno měla. Ale měla jsem ještě jinou starosť. Lidé obklopili mne, a jeden přes druhého se ptal: „Nuže! řekla ti již své jméno?“

„Ano,“ odpověděla jsem polohlasně.

„Je to nejsvětější Panna?“

„Nevím!“

„Tak? Ty nevíš?“ ptalo se jich aspoň dvacet najednou; „co pak ti tedy řekla?“

„Nemohu si na to úplně vzpomenouti.“ — Tu byli lidé na mne rozzlobeni, a pamatuji se docela dobře, že jeden z okolostojících pravil: „Opravdu je tomu tak, jak jsem vždy říkával: to děvče dělá si z nás blázna.“

Nelhala jsem, když jsem pravila, že jsem jméno oné paní zapomněla. Vzpomněla jsem si jenom na slovo „Immaculée (Neposkvrněné)“, ale na slovo „Conception (Početí)“ nemohla jsem si vzpomnět. Pan farář očekával mne na kostelním náměstí, já však aspoň dvacetkráte jsem se rozpakovala a chtěla jíti domů k rodičům, obávajíc se jeho hněvu. Odcházejíc od jeskyně po několika krocích myslila jsem, že jsem si na ono podivné slovo vzpomněla a myslila jsem, že ona Paní řekla „Concession“ nebo „Concerion“, a tak opakovala jsem si ustavičně obě slova „Immaculée Concession nebo Concerion“, abych jich nezapomněla. Konečně mi napadlo, že ona krásná Paní řekla „Conception (Početí)“; toto slovo jsem považovala nyní za správné, a opakovala jsem až ke kostelnímu náměstí slova: „Immaculée Conception, Immaculée Conception“.

Zástup lidí mne předběhl a pana faráře zpravil o tom, co se stalo. Velmi jsa rozhněván, odebral se pan farář do sakristie.

Na celém těle se třesouc, šla jsem tam za ním. Co následuje, byla první jeho slova; nezapomněla jsem jich a také za živa nezapomenu:

„Bernadetto, nepřestaneš-li z nás dělati blázny, tedy tě dám zavříti!“

Všecka zděšena hleděla jsem naň.

„Děláš se nevinnou“ — pokračoval dále — „ale právě mi bylo řečeno, že ono domnělé zjevení v jeskyni Massabiellské řeklo ti své jméno, a ty si na ně nemůžeš již vzpomnět?“

„Ano, pane faráři, tak je tomu; ale já jsem měla strach, že bych se snad mohla mýliti, a proto jsem neřekla nic těm, kteří se mne tázali.“

„Je to tedy Svatá Panna, kterou vidíváš?“

„Myslím, že ne, důstojný pane, Ona se nazvala jinak. Ona se jmenuje „Immaculée Conception (Neposkvrněné Početí)“.

Farář Peyramale, dříve velmi červený, najednou všecek zbledl a skoro třesoucím se hlasem pravil ke mně: „Kdo tě naučil těm slovům?“

„Paní v jeskyni!“

„Dříve jsi těch slov nikdy neslyšela?“

„Nikdy, důstojný pane!“

„Nyní můžeš jíti; chci býti nevyrušován; zítra ráno po mé mši sv. přijdi opět.“

Na kostelním náměstí byla jsem opět od lidí obstoupena.

„Nuže tedy,“ pravili, „již ti napadlo jméno oné Paní?

„Ano“, odpovídala jsem.

„Kdo jest to tedy?“

„Immaculée Conception (Neposkvrněné Početí).“

Když tato slova slyšeli, dali se všickni do hlasitého smíchu a ubezpečovali, že toho jména jaktěživi neslyšeli.

Následujícího dne byla jsem zavolána k policejnímu komissaři Jacometovi. Má první myšlenka byla: Jistě pan farář svou hrozbu vyplnil. Dá mne zavříti, protože mu moje odpověď podala důkaz, že jsem lhala. A přece jsem všechno věrně vypravovala.

Pan Jacomet přijal mne s úsměvem na rtech.

„Jest nejvyšší čas, abys řekla pravdu,“ opakoval několikráte. „Necháme tě na pokoji, ale musíš nám říci pravdu.“

„Ano, pane,“ odpověděla jsem.

„Ona Paní ti tedy včera něco řekla?“

„Ano.“

„Co pak ti řekla?“

„Já jsem Neposkvrněné Početí.“

„Co je to Neposkvrněné Početí?“

„To já nevím.“

„Neslyšela's toho jména nikdy ještě v kostele?“

„Nikdy“.

„To je to, co chceme věděti. Máš s sebou modlitební knížky?“

„Nemám, pane.“

„Jdi pro ně.“

Běžela jsem domů a přinesla svoje modlitební knížky. Komissař přemítal list za listem a vrátil mi je asi za čtvrť hodiny. Pan farář řekl mi později, že pan komissař pátral po slově „Immaculée Con-

ception — Neposkvrněné Početí,“ které však se v tehdejších modlitebních knížkách nenalézalo.

Na to bylo jak v Bartrésu, tak i v Lurdech vyšetřováno, aby se zjistilo, je-li lidem slovo „Immaculée Conception“ známo. Avšak nikde nic nevěděli o tomto významu. Vyšetřování mělo také ještě jiný účel. Mělo se zjistiti, zdali ve chrámu Páně v Bartrésu nebo v Lurdech nalézá se obraz blahoslavené Panny, jenž by co do oděvu měl podobnosť se zjevením v jeskyni. Avšak všude nalezli jen ony hrubé, nepěkné sochy, které měly velikou příbuznosť se španělskými obrazy Marianskými.

„Ale třebas přece někde viděla jsi takové roucho, jaké mívá tvé Zjevení v jeskyni?“ ptal se mne pan Jacomet.

„Ó pane, takového roucha jsem nikde neviděla. A kdybych i podobný šat viděla, tedy přísahám vám, že by nemožno bylo, takový obličej někde viděti.“

„Komu je podobna?“

„Nikomu na zemi!“

Tím bylo důvěrné sdělení o Bernadettě u konce, jaké nám učinila klášternice v klášterní zahradě poblíž hrobu omilostněné panny. Sestra nás opustila na to, omlouvajíc se, že toho tolik napovídala.

„Ale kolikrátkoli mluvíme o Bernadettě,“ doložila, „domníváme se, že mluvíme o nebi . . .“

V. P. Maria Dominik Peyramale.

Mezi hlavní osoby v dějinách lurdských náleží farář lurdský dp. P. Maria Dominik Peyramale.

Tomuto muži svěřena byla úloha nad jiné důležitá, úloha totiž postaviti „kapli“ na počesť Neposkvrněné Panny, jež se Bernadettě v jeskyni Massabiellské zjevovala, a jež si této kaple výslovně přála.

K velikým věcem byl tedy P. Peyramale Prozřetelností Boží vyvolen, a proto je záhodno poznati blíže jeho osobnosť.

Částečně vylíčili jsme povahu jeho již tehda, kdy byla řeč o viděních Bernadettiných, ale vylíčení ono nikterak by nepostačilo, máme-li poznati povahu jeho celou.

Nemíníme tu ovšem rozvláčně rozepisovati se o jeho životě, na to by bylo potřebí zvláštní objemné knihy, nýbrž uvedeme z jeho života některé případy, které nám jeho povahu důkladně osvětlí.

V městečku Momères v Pyrenejských horách, žil zbožný katolický lékař Dr. Peyramale.

O otci tohoto lékaře šla po celém kraji tato pověsť: „Starý doktor Peyramale znal jen tři věci: Boha, krále a léky. A jsa šestaosmdesát roků stár, když se byl každého pátku po celý život postil, umřel tak, jak žil, zachovávaje až na konec věrnosť všemu, co miloval.“

Z toho viděti, že zbožnosť byla rodině Dra. Peyramala vrozena.

Dne 9. února 1811 narodil se mladému lékaři Dr. Peyramalovi chlapec, jemuž dali na křtu svatém jméno Maria Dominik. Zbožní rodiče zvolili tedy pro svého chlapce dva mocné patrony: Pannu Marii a nadšeného ctitele Mariánského sv. Dominika.

Chlapec rostl, a — možno o něm říci, že prospíval věkem moudrostí a milostí u Boha i u lidí.

Již od útlého mládí vkořeňovala se v srdce jeho ona dvě přikázaní, jež písmo sv. nazývá „největšími“, totiž láska k Bohu a láska k bližnímu.

O lásce k Bohu svědčila zbožná mysl a záliba v modlitbě, lásku k bližnímu projevoval, kde a jak mohl.

Jednou na počátku deštivého podzimku přinesla paní Peyramalová z města pár dřevěnek (dřevěných střevíců) a dala je do koutka v předsíni. Za nějakou prací odešla pak z domu. Vracejíc se opět domů, potkala poblíž svého obydlí chudou stařenu, na jejíž nohou spatřila z brusu nové dřevěnky. Malý Dominik stál na prahu domu a se zálibou pohlížel za odcházející stařenou. Matce byl výraz obličeje malého Dominika podezřelý.

„Snad jsi nedal tam té stařeně oněch dřevěnek?“ ptala se chlapce.

„Ano, maminko!“ pravil Dominik, „ona jich více potřebuje než Vy!“

Jednoho dne, když mu bylo něco přes osm let, proháněl se Dominik po ulici nedaleko svého obydlí. Bylo zima a mrazivo. Tu namanul se mu hošík v jeho letech, oblečený v roztrhané plátenice, jenž se zimou všecek třásl a zuby drkotal.

Dominik ho zastavil.

„Počkej chlapče!“ pravil k němu. „Jeden po druhém. Vyměňme si šaty. Ty se's už dosti nazmrzal, nyní mohu zmrzati já, a ty se můžeš zahřáti.“

Chlapec cizí se k tomu neměl, považuje onu řeč za pouhý žert. Ale Dominik nežertoval. Vysvlekl mu bídnou kazajku, ostatní již učinil chlapec sám, a tak si vyměnili šaty úplně od hlavy až do paty.

V tomto novém úboru přišel Dominik domů záře radostí.

Matka ho na první pohled nepoznala, ale když poznala svého Dominika, a tento jí své dobrodružství vyložil, chtěla mu činiti kázaní, co že to dělá, již otvírala ústa, ale hlas jí uvázl v hrdle.. Místo kázaní uchopila chlapce a — přitiskla k srdci mateřskému, slzíc při tom radostí, že její synáček naplněn jest tak příkladnou láskou k bližnímu.

Takovým byl Dominik jako chlapec a takovým měl býti jako muž.

Dominik dán byl na studie. Studoval dobře a zůstal netknutým od ruchu světského. Vstoupil do semináře a roku 1835. stal se knězem.

Po vysvěcení ustanoven byl za vikáře k stařičkému faráři P. Bayleovi ve Vic-en-Bigorru.

Odebral se tam ze svého rodiště pěšky. Nebylo to daleko. Zaklepal na dvéře na faře.

„Jsem Maria Dominik Peyramale, nový vikář (= u nás kooperator, kaplan),“ pravil, předstoupiv před pana faráře, „a přicházím jako učenník, abych se od Vás učil vzdělávati vinici Páně.“

Ctihodný kmet prohlížel si nováčka, jenž s jasným čelem, s poctivýma očima, s výmluvnými ústy, v mladistvé síle před ním stanul. Byl vysoké postavy, zvláštního výrazu obličeje, a mluvila z něho síla duše i těla. Stařičký farář srdečně přivítal svého pomocníka, který vzbuzoval mimovolně u každého úctu a náklonnosť.

Avšak Dominik nedospěl ještě oněch klidných, nebeských výšin, kde starý člověk úplně odumírá a nahrazen bývá člověkem novým. Jeho křesťanská spanilosť neměla ještě onoho úplného souladu bez všelikého nelibozvuku, jakým honosí se svatí v nebi; nicméně měl povahu světců, kteří ještě na zemi žijí a kteří musí bojovati proti nástrahám světa a proti nedokonalostem vlastní osoby. A touto nedokonalostí byla jeho prchlivosť. Byl náhlý, ale časem i tato nedokonalosť ustoupila, zanechavši pouze ohnivosť a zápal pro věc Boží a neústupnosť v hájení věčných pravd sv. víry...

Dne 1. listopadu 1835 o slavnosti Všech Svatých měl P. Dominik první kázaní. Náčrtek tohoto kázaní se zachoval.

Za text vzal slova sv. evangelia. On sám byl mužem chudoby, a — Prozřetelnosť zajisté chtěla, aby první jeho slova v duchovní správě zněla: „Blahoslaveni chudí duchem..“ „Šťastni jsou ti,“ pravil, „kteří mají ducha chudoby, šťastni ti, kteří nelpí na bohatstvích! Dávejte!.. Dávejte!.. Dávejte! Člověk má jen to, co dal Pánu: přijde smrť, a všechno ostatní jest ztraceno! Dávejte! Milosrdenství přikrývá množství hříchu! Dávejte! Neboť dávajíce ze svých pokladů vezdejších svým spolubratřím zde na místě pomíjejícím, shromážďujete stonásobné a nepomíjející poklady v oné vlasti, kde nás čeká život věčný.. Skládejte sobě poklady v nebi..“

Ten, jenž při nastoupení svého kněžského úřadu tak se vyjádřil, neznal také nikdy jiného způsobu shromažďovati své poklady..

Pomáhal, jak mohl, že až na sebe zapomínal.

Při tom řídil se zásadou: „Ať neví levice, co činí pravice.“

Jednou daroval mu otec Dr. Peyramale buď k jeho svátku nebo k Novému roku 200 franků. Večer téhož dne zaklepal chudý maloobchodník z Vicu, vdovec a otec četné rodiny na dvéře jeho pokoje a svěřil se mu, že je v náramných nesnázích peněžních. Dobrý kněz těšil ho napřed a přimlouval mu, aby jen nezoufal, že P. Bůh nikoho neopustí. Pak pravil:

„Klekněte tady a proste Pána Boha, aby nám dal nějaké dobré vnuknutí.“

Toto vnuknutí již měl.

„Znám někoho,“ pravil pak, „kdo právě dnes obdržel takový obnos, jakého potřebujete. Počkejte zde okamžik.“

Na to odešel P. Dominik z pokoje, a kupec slyšel ho sestupovati k bytu farářovu.

„Již vím odkud budou ty peníze!“ myslil si kupec.

Zatím pan vikář přišed k panu faráři, o penězích se ani nezmínil. Ptal se jenom, kdy bude zítra mše sv., a pak mluvil s p. farářem o docela lhostejných věcech.

Po chvíli vyšel z pokoje a vyňal z náprsní kapsy dvě stě franků a se zářícím obličejem vstoupil do světnice.

„Vaše záležitosť jest v pořádku,“ pravil, „zde máte potřebný obnos. Ten pak, kdo vám peníze tyto dává darem, nechce býti jmenován.“

„Není ovšem třeba ho jmenovati, ale snadno ho můžeme uhodnouti,“ pravil obchodník pln radosti, jsa velice dojat a v omyl uveden cestou P. Dominika k p. faráři. „Ó jak dobré srdce má ten pan farář!“

P. Dominik nechal obchodníka při této domněnce.

Zatím obchodník šťastně záležitosti své urovnal a asi po třech měsících objevil se opět ve faře. P. Dominik nebyl doma, šel tedy za p. farářem.

„Důstojný pane,“ pravil, „já vám opravdu mám co děkovati za svoje zachránění.“

„Jak to?“ ptal se pan farář pln úžasu.

„Nu těmi dvěma sty franků, které jste mi ráčil dáti a které nyní přináším.“

„Jakých dvě stě franků?“ ptal se pan farář ještě s větším úžasem.

„Nepomůže se přetvařovati, důstojný pane,“ opakuje obchodník se slzami v očích. „Já vím všechno!“

„Jak všecko a co všecko?“ ptal se p. farář dále.

Užaslý jeho obličej vykládal si obchodník za nastrojený, jakoby se nechtěl znáti k tomu, že ony peníze daroval.

„Ó neračte si mysliti, důstojný pane, že by vás P. Peyramale vyzradil; ale já jsem tehda dobře tomu rozuměl; ba viděl jsem, že P. Peyramale přišel s těmi penězi z vašeho pokoje.“

Při vyslovení jména p. vikáře bylo p. faráři hned všechno jasno.

„Ach ano, P. Peyramale je toho schopen,“ pravil sám u sebe pan farář a dal si celou tu příhodu vypravovati.

Nyní přijal pan farář ony peníze a při večeři je panu vikáři odevzdal, připojiv několik otcovských slov. Rozumí se, že pana vikáře nemálo mrzelo, že jeho dobrý čin byl vyzrazen. Peníze ty opět rozdal, ale byl od té doby opatrnější. Proto mnoho jeho dobrých skutků zůstalo v tajnosti. Svět o nich nezvěděl, pouze ti, jimž se jich dostalo.

Jest však i dosti takových, které nezůstaly ve skrytě.

Jednoho parného odpoledne vracel se pěšky P. Peyramale z Tarb do Vicu. Silnice byla prázdná. Na kraji u cesty ve stínu vysokého jilmu ležel starý žebrák a spal, maje pod hlavou tlumok. Vedle

něho ležely střevíce, jež velice málo byly již střevícům podobny. P. Peyramale poznal tohoto žebráka. Byl to bývalý vinař, jenž se poctivě živil, ale nemocí upadl do veliké bídy. Tak se stalo, že na stará kolena, nejsa už ku práci schopen, musil choditi žebrotou.

Stařec tvrdě spal, když u něho stanul pan vikář. Chvíli ho pozoroval a ihned pojal zvláštní úmysl. Vyzul své střevíce a zaměnil je za škráby žebrákovy a obuv tyto, rychle ubíral se s místa.

Starý žebrák procitnuv, nechtěl ani svým očím věřiti, že má střevíce zaměněny. „Sám Pán Bůh mi je poslal,“ pravil, radostně se usmívaje.

Na to se obouval. Jeden střevíc obul docela dobře, byl mu jakoby byl na jeho nohu ušit. Obouval druhý, ale jaksi to nešlo. Byl mu krátký. Palec nohy narazil brzy na konec a zevnitř byly přece oba střevíce stejně dlouhé.

„Co to?“ pravil a makal rukou ve střevíci. Vytáhl jakýsi předmět. Byl to kapesník a v něm zaobaleny peníze.

Když se pověsť o tomto případě roznesla po celém kraji, každý hádal, že to učinil P. Peyramale, ač tento i písmena svého jména z onoho kapesníku utrhl, aby nebyl vyzrazen.

Mohli bychom uvésti ještě mnoho podobných a zajímavých příhod z působení jeho ve Vicu, ale doufáme, že tyto ukázky postačí na dotvrzenou, jak dobré měl srdce P. Peyramale k chudině, když byl vikářem ve Vicu. Rozdal, co měl, takže nemíval ani peněz a ze šatů pouze ty, jež nosil na sobě.

Roku 1837. ustanoven byl P. Peyramale od biskupa tarbského za prvního vikáře u chrámu sv. Jana v Tarbech.

S těžkým srdcem loučili se farníci z Vic-en-Bigorre se svým oblíbeným mladým knězem.

Nemíníme zde jeho působení v Tarbech vyličovati, nelišilo se ničím od dřívějšího působení ve Vicu, leda že v Tarbech, jakožto větším městě tím více horlil pro česť a slávu Boží a na odpor se stavěl všem zakořeněným zlozvykům.

Roku 1842. stal se administratorem fary v Aubarèdě. Aubarède jest farnosť dosti rozsáhlá, a cesty neschůdné, proto dostal P. Peyramale od svého otce koně, aby nemusil po těch obtížných cestách choditi pěšky.

Když zde P. Peyramale nastoupil duchovní správu, shledal mezi mužskými zvláštní zlozvyk. Na mši sv. přicházeli všickni pilně, ale když začalo kázaní po prvním evangeliu, sebrali se mužští skoro všickni a odešli z kostela, jakoby se kázaní týkalo pouze ženských. Po čas kázaní hověli si ve stínu stromů u kostela, a teprve po kázaní vrátili se opět do chrámu Páně, aby přítomni byli další mši sv.

Můžeme si mysliti, jak asi tento zlozvyk působil na P. Peyramale; první neděli po své installaci, vida muže z kostela utíkati, byl překvapen sice, ale neříkal nic.

Přiblížila se druhá neděle. Když bylo po evangeliu, měli se mužové opět k odchodu. Ale

v té zavzněl mohutný hlas P. Peyramale, stojícího na stupních oltářních. „Vy mužové z Aubarède, neodcházejte ještě. Mám mluviti dnes ne k vašim ženám, ale k vám. O čem rozmlouváte obyčejně před kostelem v čas kázaní? Není-liž pravda, o svých záležitostech, o poli, o žních . . . A právě o tom chci dnes s vámi mluviti.“

Na to přirovnal srdce lidské k půdě, a dovozoval, jak potřebno vzdělávati nejen pole obyčejné, nýbrž také půdu srdce . . . Řeč jeho učinila takový dojem, že nikdo se ani nehnul s místa, a budoucně nenapadlo rovněž nikomu odejíti v čas kázaní z kostela . . . —

Jako byl Peyramale dobrého srdce, kde mělo se uleviti bídě a pomoci bližnímu, tak uměl býti také přísným a bezohledným, kde šlo o nápravu zla.

Pohoršlivé znesvěcování dní svátečních bylo mu nesnesitelno, a proto bojoval proti tomuto zlu s největší rázností.

Vypravuje se doposud v té krajině, že v době mezi mší sv. a nešporami vyšel si na věž a rozhlížel se kolkolem, zdali snad někdo na poli nebo na lukách nepracuje.

Když jednou s tohoto místa viděl, že jeden rolník nakládá snopy na vůz, spěchal na místo činu. Výmluva zde žádná neplatila, protože bylo i jindy počasí velice pěkné a nebylo tedy třeba ve svátek svážeti.

Když rolník naložil, jel s obilím po poli domů. V té přichvátal P. Peyramale a poznal v onom znesvěcovateli nejbohatšího rolníka z celého okolí.

„Kam pak?“ zvolal pan farář.

Rolník koktal slova: „Důstojný pane, svážím obilí.“

„Dnes, v neděli?“

„Ale, důstojný pane,“ omlouval se hříšník, „vždyť jsou případy, kdy je dovoleno v neděli pracovati.“

„Ovšem, milý příteli, v nutných případech a pak s dovolením farářovým. Toto dovolení vám právě přináším, a případ jest zajisté tak nutný, že vám chci pomoci.“

Rolník úžasem vyvaloval oči.

„Ano, je pilno,“ pokračoval pan farář, vystoupiv na vůz. „A co mne se týče, nedělám si z toho žádné svědomí, že s vámi tu v neděli pracuji a do pořádku uvádím.“

A po těch slovech počal milý pan farář shazovati snop za snopem s vozu.

„Ach, důstojný pane!“ zvolal nyní rolník, jenž po něčem ze zmatku a překvapení přicházel k rozvaze, hanbě se za svůj čin, „nechci, abyste to sám dělal. Odpusťte mi a dovolte, abych já křivdu napravil.“

„Milý příteli,“ pravil pak farář na odchodné, „vy jste Pánu Bohu ukradl jeden den, musíte to napraviti. Poblíž vašeho statku žije rodina, která tře velikou nouzi. Darujte jí jeden z těchto snopů.“

„Ne jeden, ale dám jí ochotně čtyři!“

Od té doby nebylo viděti v neděli na poli pracovati ani tohoto rolníka, ani koho jiného.

Roku 1850. umřel ve Vic-en-Bigorre farář P. Dumax, který byl nástupcem P. Bayle, u něhož měl první působiště P. Peyramale.

Obyvatelé z Vicu měli P. Dominika v dobré paměti, a proto obrátili se s prosbou na biskupa tarbského, aby jim za faráře dal P. Dominika Peyramale.

Biskup nevyhověl této žádosti, poněvadž měl P. Dominika vyhlédnutého na jiné místo.

Roku 1851. ustanoven byl P. Peyramale za duchovního správce měšťanské a vojenské nemocnice v Tarbech.

P. Peyramale uměl býti vždy na svém místě a proto i zdejší jeho působení korunováno bylo nejlepšími výsledky. Bylť nemocným pečlivým otcem, byl jim andělem míru.

Na tomto působišti pobyl tři roky.

Roku 1854. v měsíci listopadu uprázdnila se úmrtím farářovým fara v malém městečku Pyrenejském. Toto městečko, tehda nepatrné a málo známé, jmenovalo se — Lurdy.

Dne 23. listopadu byl P. Peyramale jmenován farářem v Lurdech a dne 9. prosince potvrzen světskou vládou. Do Lurd nastoupil dne 9. ledna 1855. Bylo mu tehda neúplných čtyřiačtyřicet let.

V Lurdech obeznámil se brzy. Navštívil skoro všechny rodiny, obešel si všechny fary, aby se představil farářům, jichžto byl děkanem, a v krátké

době znal celou svoji farnosť důkladně a v krátké době také získal si lásku nejen farníků, nýbrž i okoličních kněží.

Maria Dominik Peyramale, farář lurdský.

Dobročinné srdce přinesl s sebou P. Peyramale i do Lurd, a jest věru mnoho, velmi mnoho případů, jež o tom svědčí.

Jednou stal se v Lurdech podivný případ.

Byla tmavá noc. Kolem jedné hodiny vraceli se dva měšťané lurdští z venkova, kde byli na návštěvě u svých přátel. Když přišli na náměstí, zpozorovali jakousi osobu, která tajůplně podle domů se ubírala, a která zrychlila kroky, uslyševší za sebou někoho jíti. Pokud mohli pozorovati, viděli, že osoba ta má na zádech důkladný uzel.

„Kdo to?“ zvolali nyní oni měšťané.

Žádná odpověď.

Neznámý počal rychleji utíkati a pokusil se postranní uličkou uniknouti.

Než oba mužové za ním. Čím rychleji tito šli, tím rychleji utíkal také neznámý.

„Aha, strach před vězením dává mu křídla,“ myslili si. Nemohouce ho dohoniti, vzali útočiště ke — lsti. Dělali se, jakoby od pronásledování ustali, a zahnuli do odlehlé ulice, a — za okamžik právě stal onen neznámý muž před nimi.

Oba ho uchopili za límec a zvolali:

„Počkat, kamarade! Jsi naším zajatcem!“

Ale jaké překvapení! Brzy poznali, že mají před sebou — pana faráře lurdského.

Ono velké břímě, jež nesl na zádech, byla jeho vlastní matrace, kterou nesl k nemocnému. Použil k tomuto činu lásky právě tmy noční, aby nebyl vyzrazen.

Že byl vyzrazen, dopustil zajisté milý Pán Bůh, aby tento hrdinský čin dobrého kněze nezůstal v tajnosti . . .

Z takových ukázek dobře již můžeme poznati povahu P. Dominika Peyramale, jenž působil v Lurdech v době, kdy u skal Massabiellských odehrávalo se tak velikolepé a podivuhodné divadlo...

P. Peyramale byl něco přes tři roky v Lurdech, kdy stalo se zjevení Panny Marie v jeskyni Massabiellské.

Jak se při všech těch podivuhodných událostech zachoval P. Peyramale, jest nám z dřívějšího vypravování dostatečně známo.

Byl mužem víry, ale nebyl lehkověrný. Nechtěl jen tak uvěřiti, a proto víme, že žádal na onom zjevu podivném — patrný zázrak, chtěl, aby v zimní době rozkvetl divoký šíp růžový... Když však místo tohoto zázraku stal se jiný, když vytryskl zázračný pramen, když počal tento pramen působiti zázračná uzdravení, když konečně onen zjev oznámil svoje jméno řka: „Já jsem Neposkvrněné Početí!“ .. tu již nemohl déle pochybovati pan farář, uvěřil, uvěřil silnou věrou a dle toho zařídil všecko svoje jednání vzhledem k posvátné jeskyni.

Jeho víra a nadšená láska ku sv. Panně nepřipustila, aby se na skále Massabiellské postavila nepatrná kaple...

„Nikoli kaple,“ zvolal tehda ku staviteli, roztrhav jeho první plán a zahodiv jej do řeky Gave, „nýbrž nádherný chrám musí hlásati česť a slávu Rodičky Boží, která se k nám snížila, a chce zde rozdávati své milosti..“

Co všechno podnikl, co vykonal ku zvelebení posvátné jeskyně, při stavbě basiliky a jiných

staveb na počesť Neposkvrněného Početí, jest jen Bohu povědomo a té Panně Přesvaté, která právě tohoto svatého a horlivého kněze si vyvolila, aby počátek učinil k rozšíření Její cti a slávy v Lurdech.

Záslužná jeho činnosť byla uznána na nejvyšším místě, a P. Peyramale byl jmenován od sv. Otce „apoštolským protonotářem“.

Dotyčné jmenovací Breve zní:

„Našemu milému synu Marii Dominiku Peyramalovi, faráři v městě Lurdech, v diecési tarbské.

Pius IX, papež.

Milý Synu! Pozdrav a apoštolské požehnání!

Jsou-li mezi pracovníky na poli sv. evangelia mužové, kteří se vyznamenávají leskem zbožnosti, spravedlnosti, zmužilosti, jakož i svou moudrostí, chytrostí a vědomostmi, jest nám to k radosti, můžeme-li dle časových poměrů tyto muže zvláštními a osobními důkazy Naší papežské štědrosti poctiti. A jednáme tak, ne aby byli světly pod svícnem, nýbrž naopak a hlavně za našich dnů, kde bezbožnosť vypovídá zločinnou válku Bohu a jeho svatým, aby tím více zářili, aby všem ostatním byli příkladem.

Vy jste, milovaný Synu, z tohoto počtu, a máme toho důkazy v přípise, zaslaném od Vašeho vrchního pastýře, biskupa v Tarbech.

Tento doklad dosvědčuje, kterak jste ku svým ostatním vynikajícím zásluhám také tuto připojil. Vy jste se cele obětoval účelu, na onom místě zbudovati Matce Boží svatyni; Vy jste její úctu

vzbudil v srdcích věřících a zachoval; a to všechno uskutečnil jste s podivuhodnou vytrvalostí, dovedností a chytrostí.

Z tohoto důvodu chceme Vám, na základě Naší apoštolské moci spravedlivou odměnu za Vaše mimořádné působení a zároveň jistý důkaz Naší náklonnosti dáti, a jmenujeme, prohlašujeme a ustanovujeme Vás apoštolským protonotářem ad instar participantium; a na základě téže moci udělujeme Vám všechna a jednotlivá práva, výsady, pocty a nároky, jež ostatním hodnostářům tohoto úřadu přísluší.

Dáno v Římě, u sv. Petra pod pečetí Rybáře, dne 3. března 1874, osmadvacátého roku Našeho papežování. F. kardinál Asquini.

Viděno a za pravé uznáno dne 7. dubna 1873.

† Benedikt Maria Langénieux,
biskup tarbský.«

P. Peyramale byl tedy vyznamenán. A s jakou přijal toto vyznamenání?

Sotva se o tom dověděl, zapřísáhal biskupa tarbského, aby Breve ono zachoval v tajnosti, aby mohl psáti do Říma a sv. Otce prositi, aby mu toho vyznamenání neuděloval.

Ovšem, že biskup tomuto přání nemohl vyhověti, a tak stalo se, že sám biskup předčítal papežské Breve veřejně v chrámě Páně o nešporách u přítomnosti farníků a u přítomnosti vyznamenaného, jenž ve své skromnosti nevěděl rozpaky, kam ukrýti zraky, obzvláště, když farníci vyslechnuvše Breve, propukli v hlasitý jásot . . .

Poslední čin tohoto hodného kněze byla stavba nového farního chrámu Páně v Lurdech.

Od svého nastoupení na faru lurdskou pomýšlel na to horlivý farář, tedy přes 20 let, až konečně k tomu došlo.

Dne 28. července 1875 u přítomnosti přečetných věřících a vůkolních kněží položil základní kámen k tomuto novému farnímu chrámu Páně sám biskup tarbský Msgr. Cesar Viktor Jourdan, nástupce biskupa Langénieuxa.

Stavba započata, avšak P. Peyramale nedožil se jejího dokončení.

Dne 8. září 1878 po jedenácté hodině dopoledne smutně zalkaly zvony starého farního chrámu Páně v Lurdech, a jejich žalostný hlahol zvěstoval, že P. Peyramale odebral se na věčnosť.

Byl to okamžik všeobecného zármutku . . . Ulice lurdské rozléhaly se vzlykotem a pláčem . . .

Nestonal dlouho Ještě dne 6. září vítal mnohé cizí poutníky v novém, nedostavěném chrámu Páně.

Večer toho dne cítil neobyčejnou slabosť a tu pravil:

„S Pánem Bohem! Dnes budu míti těžkou noc!“

A měl pravdu. O 2. hod. v noci nastalo, jak lékaři dle dřívějších příznaků soudili, vnitřní vykrvácení. P. Peyramale cítil strašné bolesti. Ale jakkoli tyto bolesti byly prudké, nemohly přece tohoto muže silného rázem sklátiti. Ráno vstal ještě a vzal koupel. Stav jeho se nezlepšil. Jeho duše byla připravena, ale tělo slábo. Nejvíce ho trápila žízeň. To bylo 7. září. Nastal den 8. září

slavnosť Narození Panny Marie. O 5. hodině ráno bylo pozorovati, že nastává smrtelný zápas.

P. Pomian, jenž kdysi připravoval Bernadettu na první sv. přijímání, připravoval nyní sv. svátostmi ctihodného kněze na cestu do věčnosti . . . O 6 hodině přestal mluviti. Přítomní kněží modlili se modlitby umírajících, jež umírající zajisté v duchu říkal s sebou.

O 8. hodině přišel také P. Sempé, představený missionářů a setrval až dokonce. Toho dne byl v Lurdech biskup z Nançy Msgr. Foulon, i ten přišel a udělil umírajícímu poslední požehnání . . Po jedenácté hodině, krátce po odchodě biskupově, přestalo tlouci to zlaté srdce, P. Peyramale přestal dýchati, a duše jeho zajisté vzletla do říše vyvolených Božích . . .

Nad míru dojemný byl pohřeb tohoto svatého kněze, jenž se konal dne 10. září.

Nebylo človíčka v celé farnosti, jenž by nebyl želel ztráty dobrého faráře; kde kdo chtěl tedy naposledy doprovoditi schránu bohumilé duše . . . I ze zdáli přišli ctitelé jeho vzdat mu poslední poctu . . . Velkolepý byl průvod s mrtvolou, sám arcibiskup z Reimsu Msgr. Langénienx (biskup tarbský meškal tehda mimo diecési), vykonal pohřební obřady za přečetné přísluhy kněží. Hlasitý nářek ozýval se se všech stran. Pochován byl v kryptě nového farního chrámu Páně, kde do dnes odpočívá.

Po jeho smrti zněl jeden hlas: „Byl to svatý, svatý kněz!“

VI. Jindřich Lasserre, dějepisec událostí lurdských.

Jestliže jsme podali životopis dvou osob, Bernadetty a faráře Peyramale, nemůžeme vynechati životopisu muže, jenž rovněž podivuhodně zasáhá do událostí lurdských, a jenž podivuhodným způsobem stal se dějepiscem těchto událostí.

Je to Jindřich Lasserre.

Jindřich Lasserre de Monzie narodil se dne 25. února 1828. Pochází ze staré šlechtické rodiny francouzské de Monzie, — v jejímž znaku jest zeměkoule s křížkem na hoře a heslo: „Společník spravedlnosti.“

Otec jeho byl lékařem u námořnického vojska. Svého času vyznamenal se tento muž tím, že nalezaje se na válečné lodi „Le Berwick“ u večer bitvy u Trafalgaru, vytrval tu, an se loď již potopovala, tak dlouho až všickni nemocni byli v úkrytu. Tu teprve skočil do moře a byl zachráněn anglickou lodí Angličané přivezše tohoto znamenitého muže do Gibraltaru, darovali mu ihned svobodu.

Po válkách císařských poděkoval se ze své služby a uchýlil se na svůj zámek Château des Bretoux u Couxu, v departementu Dordognském, aby tu žil skutkům křesťanské lásky.

Že tento výtečný otec uměl také svého syna k obětavé lásce k bližnímu nadchnouti a roznítiti, lze z toho poznati, že Jindřich, když v Toulonu vypukla cholera, opustil otcovský dům; aby mohl zde v nemocnici nemocné ošetřovati, což činil tak dlouho, až bylo nebezpečí, že by byl sám smrti podlehl.

Jindřich Lasserre věnoval se studiu právnickému a stal se advokátem v Paříži.

Věru podivné jsou cesty Prozřetelnosti Boží. Právě tohoto muže advokáta vyvolil Bůh k velikému dílu, aby totiž byl dějepiscem Matky Boží Lurdské.

Jak se to stalo, vypravuje zevrubně sám ve třech různých knihách, nadepsaných „Matka Boží Lurdská“, „Bernadetta“ a „Zázračné události“.

Shrnuli jsme toto vypravování v jednu stať, již tuto podáváme:

„Po celý život svůj těšil jsem se znamenitému zraku. Rozeznával jsem předměty i v největší dálce a naopak četl jsem rychle knihu i s malým tiskem z jakékoli dálky. Ani mnohé noci, jež jsem při studiích probděl, neunavily a nezhoršily mého zraku.

Divil jsem se velmi a byl jsem šťasten nad bystrostí a silou svého zraku. A proto podivem a zároveň i starostí byl jsem naplněn, ucítiv v měsících červnu a červenci r. 1862, že zrak můj pomalu slábne, že jmenovitě při večerní práci se

oči mé velmi unavovaly a konečně mi veškerou vykázaly službu, tak že jsem byl nucen nechati všeho čtení i psaní.

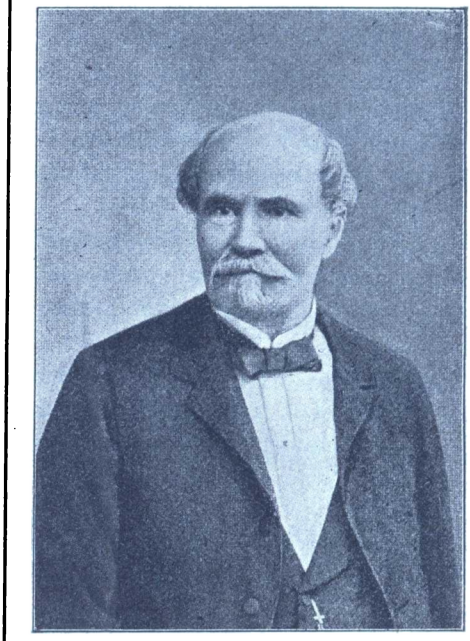

Jindřich Lasserre.

Vzal-li jsem knihu do rukou, pocítil jsem hned při třetím nebo čtvrtém řádku, někdy také hned při prvním pohledu do knihy ve vrchní části

očí takovou slabosť, že mi bylo zhola nemožno ve čtení pokračovati.

Tázal jsem se některých lékařů a zvláště v tom oboru veleznamenitých, pana Desmaresa a pana Girand-Toulona o radu.

Předepsané mi léky neúčinkovaly skoro pranic. Šetře svých očí co nejvíce a užívaje železitých léků, pozoroval jsem, že se zrak můj trochu zlepšil, tak že jsem jednoho dne mohl odpoledne dosti dlouho čísti a psáti; ale druhého dne hned jsem ucítil, že se předešlý můj stav vrací.

Pak jsem užíval domácích léků, jako vystřikování zřítelnice studenou vodou, sázení baněk na hořejší část šíje, všelijaké vodní léčení, umývání lihem okolo očí. Někdy jen a to velmi zřídka pocítil jsem krátkou úlevu mé veliké slabosti, kterou jsem ustavičně cítil, ale úleva ta trvala jenom chvilku; slovem, moje nemoc nabývala znenáhla oněch zvláštních známek, které věstí nemoc nezhojitelnou.

Na radu lékařů odsoudil jsem oči své k úplné nečinnosti. Nebylo dosť na tom; při vycházkách nosil jsem modré brejle a konečně opustil jsem Paříž a odebral se na venkov ke své matce do Couxu na břehu řeky Dordogne. Vzal jsem s sebou jako tajemníka hocha, jenž mi předčítal z knih, a jemuž jsem také diktoval, když jsem potřeboval něco napsati.

Nastal měsíc září. Smutný stav můj trval již tři měsíce, i dostával jsem skutečně již veliký strach. Zmocnila se mne veliká truchlivosť, o níž

jsem se však nikomu nezmínil. Moji příbuzní a přátelé měli strach také, ale nedávali mi ho na jevo; byli jsme jak já tak oni, a oni tak jako já skoro přesvědčeni, že můj zrak je ztracen; každý z nás však dodával si přece naděje, jaké nikdo neměl, a tak jsme jeden před druhým tajili své slzy.

Mám jednoho velmi věrného přítele z mládí, s nímž jsem sdílel všecky své žalosti i radosti. Tomuto příteli chtěje poslati dopis, nadiktoval jsem jej svému malému písaři; v něm jsem vylíčil smutný svůj stav, v jakém jsem byl, a úzkosti, jež mne pro celou budocnosť trápily.

Přítel ten, o němž mluvím, jest protestantem, a jeho paní jest rovněž protestantkou; obojí okolnosť třeba jest dobře poznamenati. Ze závažných důvodů nemohu prozatím jména jeho vyzraditi. Nazveme ho panem z ***.

Odpověděl mi za několik dní. List jeho došel mne 15. září a překvapil mne náramně. Sděluji jej zde následovně:

„Můj milý příteli! Tvých několik řádků mne velmi potěšilo; avšak jak jsem ti již řekl, toužím po tom, abych brzy zase něco uviděl, co by tvou vlastní rukou bylo napsáno. Vraceje se tyto dny z Cauteretsu, přišel jsem do Lurd u Tarb. Navštívil jsem tam proslavenou jeskyni a slyšel jsem věci skutečně podivuhodné o mnohých uzdraveních vodou z onoho pramene, zvláště o uzdravení nemocných na oči, tak že ti vážně radím, abys rovněž učinil pokus. Kdybych byl jako Ty katolíkem a nemocným, tedy bych neotálel užiti

toho prostředku. Je-li pravda, že nemocní byli náhle uzdraveni, mohl bys doufati, že počet jejich rozmnožíš; pakli to není pravda, také nic při tom neztratíš. Chci také dodati, že mám při tomto pokusu vlastní osobní zájem. Podaří-li se to, pak jak důležitá událosť bude to pro mne? Měl bych pak před sebou zázrak anebo aspoň případ, jehož nejhlavnější svědek povznesen by byl nade všechnu pochybnosť.

S Bohem, milý příteli! Neopomeň mi o svém stavu dáti zprávu a zařiď si věc tak, abys nás mohl brzy navštíviti. Tvůj starý přítel

Karel z ***.

„Zdá se," dodal na konci listu přítel můj, „že není ani třeba jíti osobně do Lurd pro vodu, neboť si jí může každý dáti poslati. Nepotřebuješ nic jiného, nežli požádati faráře lurdského a on Ti jí pošle. Napřed musí se vykonati jisté pobožnosti, jichž já neumím poznačiti; ale pan farář lurdský zajisté bude tak laskav a dá Ti ve všem potřebné poučení. Popros ho zároveň, aby Ti poslal malou knížečku, od generálního vikáře v Tarbech sepsanou za 1 frank, v níž vypravuje se o všech uzdraveních, jež za zázračna jsou uznána."

List tento, pocházející od mého přítele, velice mne překvapil. On jest jasného, pevného, vypočítavého ducha, šlechetné povahy, ale při tom pramálo náchylný k přepjatosti a nad to jest protestantem . . . Taková rada, jakou mi dal vážně a důrazně, naplnila mne opravdu největším podivením a úžasem.

Avšak já jsem si umínil neposlechnouti.

„Zdá se mi,“ tak jsem odpověděl svým malým sekretářem, „že nyní nemoc má se poněkud zmírnila. Obrátí-li se nemoc moje k lepšímu a půjde-li to tak dále, nebude mi pro tentokráte třeba utéci se k tomuto neobyčejnému prostředku, jaký mi radíš a k jakému já snad nemám potřebné důvěry.“

Zde vyznávám tajné příčiny svého zdráhání.

Ač mohu říci, že jsem nebyl vždy pevné víry, a ač jsem znal vodu lurdskou toliko z potupných článků několika nepřátelských časopisů, nicméně byl jsem jist, že Všemohoucnosť božská může se jak tam, tak i na mnohých jiných místech zjeviti zázračným uzdravením. Ano, pravím ještě více: pocítil jsem zrovna jakési tajné tušení, že odvážím-li se užiti vody, jak se praví, vyprýštěné následkem zjevením se nejsvětější Panny, budu uzdraven.

Ale přiznávám se, že odpovědnosť za tak velikou milosť mne odstrašila.

„Uzdraví-li tě obyčejná věda lékařská,“ myslil jsem, „pak nemáš jiné povinnosti, než lékařům zaplatiti. Budeš v těchže poměrech, jako všickni ostatní. Uzdraví-li tě však zázračně Pán Bůh zvláštním projevem své Všemohoucnosti, bezprostředním působením, pak to bude docela něco jiného, pak budeš povinen opravdu život svůj polepšiti a musíš býti svatým.

Budeš museti zlé náruživosti přemáhati, ctnosti si přisvojovati a kdož ví, co ještě více?! Ach, to bylo skoro zhola nemožno!“ A mé bídné srdce, strachujíc se své vlastní slabosti, odmítlo od sebe milosť Boží.

Toť byly vlastní příčiny, proč jsem tvrdošíjně se bránil radě, abych vzal útočiště své k zázračnému prameni.

Ale marně jsem se bránil; jakýsi vnitřní hlas mi pravil, že ruka lidská nemůže mne uzdraviti, a že Pán Bůh sám, jehož jsem tak často hříchy svými urazil, chce mi navrátiti zrak, a že chce na mně nový život, že mne chce zkoušeti, zdali budu tohoto vzácného daru budoucně lépe užívati.

Stav můj zůstal tentýž, anebo se ještě horšil.

V prvních dnech měsíce října byl jsem nucen, nastoupiti cestu do Paříže.

Podivnou náhodou byl tam právě pan Karel z *** se svou paní.

První má návštěva byla u nich. Přítel můj zdržoval se u své sestry paní P., kteráž se svým manželem bydlela v Paříži.

„A vaše oči?“ tázala se paní z ***, sotva jsem do pokoje vkročil.

„Oči mé jsou dosud v tomtéž stavu a počínám se obávati, že úplně oslepnu.“

„Ale proč pak jsi nezkusil prostředku, k němuž jsme ti radili?“ pravil můj přítel. „Já nevím, proč tak pevně doufám, že se uzdravíš.“

„Ba,“ odpověděl jsem, „musím ti upřímně říci, aniž bych byl snad věcí takových odpůrcem, že nemám veliké víry ve všecky ty zázračné vody a v tak zvaná zjevení. Je to všecko možno, a nepopírám toho; ale poněvadž jsem toho osobně nezkusil, nemohu ani nic takového uznati a dosvědčiti.

Zkrátka, neměl jsem pražádné chuti, utéci se k prostředku, jakýs mi radil.“

„To jsou samé liché výmluvy,“ pravil na to můj přítel.

„Podle svých náboženských zásad musíš věřiti a věříš v možnosť oněch událostí. Je-li tomu tak, proč bys toho nezkusil? Co ztratíš při tom? Jak jsem ti pravil, ta věc ti nemůže uškoditi, poněvadž jest to přirozená voda, voda, která podle lučebního rozkladu složena jest jako voda obyčejná; a máš-li víru v zázraky a zajisté věříš svému náboženství, považ, že rada, obrátiti se na nejsvětější Pannu, pochází ode dvou protestantů! Já ti povídám napřed, že budeš uzdraven, a tvé uzdravení bude proti mně strašným důkazem.“

Paní z *** naléhala na mne s prosbami zároveň se svým manželem; pán a paní P., oba katolíci, neméně na mne doráželi. Byl jsem poražen ve všech námitkách.

„Nuže dobře,“ zvolal jsem konečně, „nyní vám povím celou pravdu a otevru vám tajnosti svého srdce. Víra mně skutečně neschází; ale mám mnoho chyb, mnoho slabostí, tisícero náklonností, a ty jsou bohužel s nejjemnějšími žilkami mé nešťastné povahy sloučeny. A zázrak, jímž bych byl zbaven nemoci, uložil by mi povinnosť všecko obětovati a státi se svatým. Byla by to hrozná zodpovědnosť a já jsem takový slaboch, že se jí lekám. Když mne Bůh uzdraví, co bude na mne žádati? Lékaře bych odměnil trochou stříbra. Jest to hanebné, není-liž pravda? Než nic platno, já nemohu

nikterak zbaviti se nestatečnosti a malomyslnosti svého srdce. Myslíte snad, že víra moje kolísá? Domníváte se, že se obávám, že by se na mně žádný zázrak nestal? Ó jak se klamete; naopak bojím se, že budu uzdraven.“

Přátelé moji snažili se, jak mohli, mne přesvědčiti, že zmíněnou zodpovědnosť jednak upřílišuji, jednak podceňuji.

„Jsi-li nyní méně ke ctnostnému životu zavázán, jako kdyby skutečně se stal na tobě onen zázrak?“ pravil můj přítel. „Ostatně i kdybys by pomocí lékařův uzdraven, i tenkráte by to byla milosť Boží a měl bys tytéž příčiny výčitky si činiti, co se týče tvých slabostí a náruživostí.“

Marně pokoušel jsem se ještě brániti proti větším a větším námitkám svých přátel a jejich hostitelů. Celou hádku jsem ukončil jsa beztoho již tím unaven, že jsem slíbil, že učiním, čeho si ode mne přejí.

„Jakmile najdu nějakého písaře,“ pravil jsem, „hned budu psáti do Lurd; ale poněvadž jsem teprve dnes přijel a to sám, neměl jsem dosud kdy někoho si vyhledati.“

„Já ti s radostí posloužím,“ zvolal můj přítel.

„Dobře tedy,“ dím na to, „zítra budeme snídati v kavárně de Foy, a po snídaní budu ti do péra diktovati.“

„A proč ne hned? pravil mi živě, „získáme tak celý den.“

Ve vedlejším pokoji měl papír a inkoust.

Diktoval jsem mu do péra několik řádků na faráře lurdského, a ještě téhož večera byl list odevzdán na poštu.

„Milý příteli,“ pravil, „poněvadž jsi se konečně přece rozhodl, zkusiti oné vody, učiň to opravdově: vyplň všechny předepsané povinnosti, aby tvůj pokus nebyl docela marný. Vykonej předepsané modlitby, jdi ke sv. zpovědi a hleď, abys duši svou dobře připravil; vykonej všecky pobožnosti, jaké tvé náboženství ti předpisuje. Toho je, jak pochopíš zajisté, nejprve třeba.“

„Máš docela pravdu, příteli,“ odvětil jsem „učiním, co mi pravíš. Ale musím ti vyznati, že jsi docela zvláštním protestantem. Včera jsi mne napomínal k víře, dnes zase k vykonání mých náboženských povinností. Znamenitě hraješ svoji úlohu. Kdyby nás oba, tebe protestanta a mne katolíka, někdo slyšel, velice by se podivil, a musím bohužel vyznati, že by dojem jeho nebyl mně příznivým.“

„Jsem mužem vzdělaným,“ pravil zase na to pan z ***, „a přeji si, aby pokus ten docela dobře byl vykonán; jednám podle své vůle. Soudím jednoduše, jakoby tu šlo o silozpytný nebo lučebný výzkum.“

Ku své vlastní hanbě vyznávám, že jsem ani v nejmenším se nepřipravil, jak mi můj přítel zcela rozumně doporoučel. Můj stav duševní byl právě v tu chvíli velmi smutný; povaha má byla velmi rozčilena, znepokojena a ke zlému nakloněna.

Tak uplynul týden. Pán a paní z *** doptávali se každodenně, zdali jsem dosud neobdržel

zázračné vody, nebo zdali pan farář lurdský stran té věci už odepsal.

Pan farář mi konečně odpověděl, a oznámil mi, že voda lurdská jest již drahou odeslána, a že ji brzy dostanu.

Očekávali jsme okamžik ten s pochopitelnou napnutostí. Než máme tomu věřiti? Tato záležitosť ležela na srdci mým přátelům více než mně.

Stav očí mých byl tentýž; nemohl jsem zhola nic ani čísti ani psáti.

Jednoho dne, bylo to v pátek 10. října 1862, čekal jsem na pana z *** v galerii orleanské v královském paláci. Umluvili jsme se, že tam spolu posnídáme. Poněvadž jsem na umluvené místo přišel dříve, pozoroval jsem tu a tam kupecké krámy a četl jsem dvě nebo tři návěští, která oznamovala nově vydané knihy v nákladu u knihkupce Dentu. Tato nepatrná námaha dostačila již, že oči mé byly nad míru unaveny. Tak to se mnou daleko dospělo, že jsem nesměl již ani se pokusiti přečísti si tyto veliké písmeny, aniž bych ihned nepocítil bolestných následků. Tato nepatrná okolnosť zarmoutila mne nejvíce; poznal jsem tak celý rozsah svého neštěstí.

Odpoledne žádal jsem pana z ***, aby mi napsal tři listy, které jsem mu diktoval do péra. O čtyřech hodinách jsem ho opustil a vrátil se domů.

Když jsem chtěl v bytě svém vystupovati po schodech nahoru, volal na mne vrátný.

„Právě donesli malou bedničku pro vás ze železnice,“ pravil.

Rychle jsem vstoupil do jeho světnice a spatřil jsem dřevěnou bedničku, jež měla na jedné straně napsanou moji adressu, a na druhé straně — tuším pro výběrčí potravní daně — nápis: „Přirozená voda“.

Byla to lurdská voda.

Cítil jsem v nitru svém veliké rozčilení; ale podařilo se mi v sobě je potlačiti.

„Dobře, dobře,“ pravil jsem vrátnému, „hned si ji vezmu, hned se pro ni vrátím.“

Po těch slovech vyšel jsem všecek zamyšlen z domu a procházel jsem se chvíli na ulici.

„Ta věc začíná do opravdy,“ hovořil jsem sám se sebou. Můj přítel má pravdu; již jest čas, abych se připravil. Ve hříšném stavu duše, v jakém již nějaký čas trvám, nemohu na Bohu žádati, aby na mně zázrak učinil. Se srdcem plným hříchů, nemohu Boha prositi o tak velikou milosť. Musím tedy nejprve k tomu hleděti, abych duši svou uzdravil, než budu žádati o ozdravení svého těla!“

Zahloubán jsa do tak vážného rozjímání, kráčel jsem k obydlí svého zpovědníka, P. Ferranda de Missol, jenž bydlel zrovna v sousedství. Na štěstí měl jsem jistotu, že ho doma zastanu; byl právě pátek, a toho dne zůstával velebný pán doma.

Byl skutečně doma; ale vstoupiv do předsíně, nalezl jsem ji lidem velice přeplněnou; všickni tam byli za svými záležitostmi, právě jako já, a tu jsem neměl naděje, že bych se brzy k sv. zpovědi dostal. Neočekávaně přišel právě někdo z příbuzných nebo domácích. Hospodyně jeho radila mi, abych

přišel kolem sedmé hodiny večer, až velebný pán povečeří. Souhlasil jsem.

Vyšel jsem, ale u dveří domovních jsem stanul. Starý člověk počal se ve mně ozývati a tisíceré světské myšlenky zmítaly mou duší. Nevěděl jsem, mám-li jíti někam na návštěvu, či mám-li jíti domů se modlit. Náklonnosť má lákala mne neodolatelnou silou k nějakému vyražení; ale jakýsi vážný hlas, hlas, který se mi zdál proto jenom slabým, že jsem obyčejně naň nedbal, hlas hluboký a posvátný volal mne do samoty.

Dlouho jsem váhal a sám u sebe rozmýšlel.

Konečně zvítězila ve mně dobrá myšlenka, a já se ubíral k svému bytu.

Vzal jsem u vratného došlou bedničku s přiloženým popisem o zjeveních a zázracích lurdských, a pospíchal jsem po schodech nahoru.

Přišed do své světnice, padl jsem u své postele na kolena a modlil jsem se, ač jsem dobře cítil, že nejsem hoden pozdvihnouti očí svých k nebesům a rozmlouvati s Bohem. Pak jsem vstal. Když jsem vkročil do pokoje, postavil jsem bedničku na kamna, co chvíle pohlížel na schránku, v níž byla tajůplná voda, a pořád se mi zdálo, jakoby se něco velikého v osamělém mém pokoji mělo státi. Neopovážil jsem se svýma nečistýma rukama dotknouti se dřeva, které uzavíralo posvátnou vodu; a zase s jiné strany mocně mne něco pobádalo, abych bedničku otevřel a nečekal ani až po zpovědi, kterouž večer vykonati jsem si předevzal.

Tento vnitřní boj trval několik okamžiků a skončil modlitbou:

„Ano Bože můj,“ zvolal jsem, „bídný hříšník jsem já a nehodný, abych pozdvihl hlasu svého k Tobě, a abych dotekl se předmětu, který jsi požehnal. Než právě množství bídy mé mělo by Tě pohnouti k milosrdenství, Bože můj, přicházím k Tobě a k nejsvětější Panně Marii, pln víry a důvěry, a z hloubi své nicoty volám k Tobě o pomoc. Ještě dnes večer chci se vyznati sluhovi Tvému ze hříchů svých; ale víra má nemůže a nechce čekati. Odpusť mi, o Pane, a uzdrav mne! A Ty, Matko milosrdenství, přispěj nešťastnému synu Svému ku pomoci!“

Posilniv se takovouto modlitbou, odvážil jsem se konečně otevříti onu bedničku. Byla v ní láhev, naplněná vodou. Vytáhl jsem zátku a naliv trochu té vody na talíř, vzal jsem ze své skříně ubrousek. Tyto jednoduché, obyčejné přípravy, které jsem s velikou pečlivostí konal, měly — jak se až dosud pamatuji — do sebe něco tajemného, slavnostního. Nebyl jsem sám ve světnici; bylo patrno, že jest tu přítomen zvláštním způsobem — Bůh. Nejsvětější Panna, kterou jsem tak vroucně vzýval, byla u mne zajisté také.

Víra, pevná, živá víra, rozehřála mou duši.

Když bylo všechno připraveno, poklekl jsem zase.

„O přesvatá Panno!“ volal jsem zvýšeným hlasem, „smiluj se nade mnou a uzdrav mou tělesnou i duševní slepotu.“

Jakmile jsem pronesl tato slova se srdcem plným pevné důvěry, třel jsem nějakou chvíli své oči a čelo ubrouskem, který jsem ve vodě z jeskyně lurdské byl namočil. To, co nyní budu vypravovati, netrvalo ani třicet sekund.

Představte si moje ustrnutí, ba uleknutí! Sotva jsem se dotekl tou zázračnou vodou očí a čela svého, již jsem cítil, že jsem úplně zdráv, náhle, bez přechodu, tak rychle, že to nelze ani pouhou řečí vypověděti, ba ani s rychlostí blesku srovnati.

Nevěřil jsem svým smyslům, takže jsem se dopustil chyby Mojžíšovy a dvakráte jsem udeřil do skály, totiž pokračoval jsem ještě v modlitbě a natíral opět vodou oči a čelo. Netroufal jsem si, nabýti úplné jistoty o svém uzdravení.

Asi za deset minut nemohla mne již déle v pochybnosti nechati síla, kterou jsem v očích cítil.

„Jsem uzdraven!“ zvolal jsem pojednou.

Povstal jsem a běžel, abych vzal nějakou knihu, budu-li moci čísti . . . Ale najednou jsem se zastavil. —

„Ne, ne!“ pravil jsem sám k sobě, „nesmím v tomto okamžiku lecjakou knihu vzíti do ruky.“

I šel jsem hledat spis o zjeveních, který ležel na kamnech.

Četl jsem bez přestání a také bez všeliké únavy očí stočtyry strany, kdežto před chvílí, nebyl jsem sto, abych přeslabikoval tři řádky.

Že jsem přestal čísti na straně 104., stalo se toliko proto, že již bylo pět hodin a třicet pět minut

večer, a v tuto hodinu bývá okolo 10. října v Paříži již pomalu tma. Právě když jsem odložil knihu, rozžíhali již na ulici, kdež jsem bydlel, plynové svítilny v kupeckých krámech.

Večer jsem se skroušeně vyzpovídal a vypravoval P. Ferrandovi o veliké milosti, jakou mi nejsvětější Panna právě prokázati ráčila.

Druhého dne jsem přistoupil ke stolu Páně, abych milému Pánu Bohu poděkoval co nejvroucněji za prokázanou mi neobyčejnou milosť, a abych se upevnil v dobrém předsevzetí, jehož původem byl tak veliký zázrak, na mně učiněný.

Pán a paní z *** byli, jak snadno lze pochopiti, velmi dojati tímto zázrakem, na němž Prozřetelnosť Božská dovolila jim bráti tak veliké účastenství.

Jak asi o tom případu rozjímali? Jaké myšlenky jim napadly? Co se dálo v nitru jejich? Toť tajemství jejich a tajemství Boha. A čeho jsem se o pocitech jejich dověděl, o tom nemám žádného práva mluviti.“

Jindřich Lasserre píše o svém zázračném uzdravení, nechtěl vyzraditi jména toho svého protestantského přítele. My tak učiniti můžeme. Není to nikdo jiný než: Jeho Excellence bývalý ministr president a pozdější ministr války Karel de Freycinet.

Poslyšme nyní, co vypravuje Jindřich Lasserre dále, jakým způsobem se stal spisovatelem o událostech lurdských.

„Roku 1863. šel jsem do Lurd, nemaje jiného účelu, leč poděkovati Té, Jež mne byla uzdravila nadpřirozeným skutkem své moci a lásky. Poznal jsem tu faráře Peyramale. Rozmlouval jsem častěji a déle s Bernadettou, sbíraje se zbožnou péčí sebe menší podrobnosti vypravování jejího. Také jsem si zaznamenával, abych ničeho nezapomněl, všecky odpovědi na své otázky.

Farář Peyramale vypravoval mi rozličné příběhy božského díla, jež v Lurdech bylo se rozvinulo. Z těchto dlouhých rozmluv a opětných vypravování poznal jsem znenáhla, jakkoli ještě neurčitě, podrobnou historii těchto zázračných událostí, o nichž krátká zpráva, kterou jsem byl četl, toliko povšechný podávala nástin.

Ve stínu jeskyně, na blízku zřídla, před oním výklenkem skalním, kde svatá Panna byla spočinula svou nohou, utvořil jsem si — bez zřejmého dosud úmyslu — plán, sepsati tyto dějiny nadpřirozené, kdyby milosť Boží mi to dovolila.

Pan farář lurdský, jenž před rokem již, totiž hned po mém zázračném uzdravení, měl tušení, že já jsem povolán k dílu tomu, odpověděl mi, když jsem mu sdělil svůj záměr:

„Hlas Panny Marie mluví k vám.“

Msgr. Vavřinec, biskup diecése tarbské, otevřel mi archivy biskupské; sdělil mi proces komisse zkušební, dobrozdání lékařů, dopisování v té věci vedené. Ano, svěřil mi také ochotně ty důležité listiny.

„Celá historie je zde,“ pravil, podávaje mi spisy ty. „Přejeme vám, abyste ji šťastně na světlo vydal.“

Ovšem ani on, ani já, ani kdo jiný, vyjímaje snad pana faráře lurdského, nemohl předvídati, jak neobyčejného ohlasu popřeje Prozřetelnosť knize, k níž pouze plán byl nastíněn, a jež teprve měla býti napsána.

V Lurdech, tu dojem můj byl živý . . .

Když však jsem se vrátil do Paříže, tu, s uzarděním vyznávám, dojem poznenáhla mizel.

Milosť Boží snadno prchá z duší slabých a vrtkavých, a já byl a jsem dosud, bohužel, jednou z těchto duší. Svatá Panna, Jež byla vyhojila můj zrak a dotkla se mého srdce, nezměnila mé hříšné a křehké přirozenosti. Hleděl jsem si jiných zaměstnání . . .

Vydal jsem se na cesty; odebral jsem se do Říma. Chápal jsem se jiných prací vedlejších a nahodilých; nechával jsem naposled práci přední a podstatnou. Byl jsem nevděčným. Nebyl jsem pamětliv vděčnosti za prokázané mi dobrodiní.

Dopustiv se hned zprvu chyby, že jsem nedal se do díla, odkládal jsem týden od týdne, později měsíc od měsíce a konečně rok od roku vykonání díla toho.

Časem probudil mé svědomí list pana faráře lurdského; brzy však zase usnulo, a nedbalosť zakořenila se ve mně jako tisíc jiných chyb.

Uplynula takto čtyry léta.

Jednoho večera počátkem srpna r. 1867. chtěl jsem jíti ke sv. zpovědi. Nezastal jsem však doma velebného pána Ferranda de Missol, jemuž jsem se obyčejně zpovídával. Vešel jsem tedy, náhodou jda mimo, do kapličky v ulici Dugnay-Trouin. Ptal jsem se po knězi a šel jsem čekat naň do zpovědnice. Již se svečeřívalo.

Po chvíli přišel kněz.

Vyznav se z hříchů svých, dodal jsem:

„Všecky hříchy mé jsou tím těžší, protože jsem se stal před časem účastným zvláštní a zázračné přízně Matky Boží.“

„Jaké to?“ ptal se zpovědník.

„Trpěl jsem chorobou zraku, nemoha čísti, ani psáti; Matka Boží Lurdská vrátila mi zrak neporušený. Přišed potom po uzdravení svém k jeskyni, umínil jsem si, nezavázav se však žádným k tomu slibem, napsati historii událostí, jež původ daly k poutím lurdským . . .“

Sotva že jsem vyřkl ta slova, když kněz mne přerušil, řka hlasem, jehož přízvuku rozkazného nikdy nezapomenu:

„Dejte se do díla!“

„Ano ctihodný otče, učiním tak . . . ale později. Před několika měsíci nemohu!“

„O nic tak!“ odpovídal kněz, „nikoli později, nýbrž hned, co nejdříve, ano hned jak přijdete domů. Poroučím vám to.“

Nelze vylíčiti dojmu slov těchto, v nichž v okamžiku tom jevila se neodolatelná autorita. Nemohl kněz tento věděti, kdo jest ten kajicník,

jenž klečí u něho za dřevěnou mříží; nikdy mne neviděl, ani nemohl poznati, bude-li ze mne spisovatel. Znal mne pouze z mých hříchů; a ty přece nemohly ho přivésti na myšlenku, že bych povolán byl napsati historii tak velebnou a svatou. Mně zdálo se, že místo člověka hlas s nebes ke mně mluví. Sklonil jsem tedy hlavu svou před jeho rozkazem a odvětil jsem:

„Uposlechnu tedy.“

Jak jsem se později dověděl, byl tímto mým zpovědníkem P. Alfons Ratibonne, jenž sám zázračně byl ze židovství obrácen na víru katolickou v jednom chrámě římském přispěním Svaté Panny.

A splnil jsem slib svůj.

Přišed domů vytáhl jsem spisy zaprášené, jež mi byl před čtyřmi roky svěřil biskup tarbský.

Oním dnem, důležitějším pro mne než den uzdravení tělesného, změnila se takořka půda pod mýma nohama. Ano na rychlejší a lehčí chůzi poznával jsem nyní, že nastoupil jsem pravou dráhu svého života.

Prohlížeje spisy mi svěřené, jeden po druhém, aby žádná podrobnosť mi neunikla, cítil jsem, jakobych byl podporován jakousi zvláštní mocí neviditelnou. Všechno jsem snáze chápal, bystřeji rozeznával, hbitěji pronášel.

Za dvanáct nebo čtrnáct dní neunavné práce poznal jsem hlavní rysy této podivuhodné a nadpřirozené historie. — Než jaké mezery našly se tu a tam v řadě událostí, jež do díla tak zasahují a jichž neměl jsem po ruce!

A přece chtěl jsem míti pravdu celou. Byl bych se styděl psáti posvátnou historii s menší péčí než nějaké dějiny světské.

Chtěje sám všechno zkoumati, o všem se přesvědčiti, všechno v pravém světle viděti, pojal jsem plán vydati se na cesty, abych jednak vyptal se všech, kteří byli svědky těchto neslýchaných událostí, jednak abych na vlastní oči viděl a slyšel ty, kteří zázračně byli uzdraveni, a abych tyto zázraky prozkoumal u lékařův, příbuzných, sousedův a známých.

Počátek učinil jsem v Neversu, kde Bernadetta byla do kláštera vstoupila.

Veden jsa u zkoumání svém jistými zkušenostmi, čerpanými z listin psaných nebo tištěných, mohl jsem novými dotazy nabýti jistoty o tom, co se mi ještě temným zdálo, a utvořiti si takto řádný a jasný obraz zjevů, jimiž omilostněna byla Bernadetta, jakož i všech podrobností, jež s tím souvisely.

Zapisuje si bedlivě všecka její slova, opakoval jsem jí častokráte vše, co hodlal jsem napsati, abych ujištěn byl pravdou nejen celku, ale i sebe menších podrobností.

Ctihodná matka Josefina Imbertová, představená sester kláštera Neverského, byvši přítomna těmto rozmluvám, pozastavovala se častěji nad tou neb onou malichernou otázkou:

„Hodláte toto také vypravovati? Vždyť to nebude nikoho zajímati?“

„Souhlasím, třeba mi však věděti i vedlejší události, skryté v polostínu, abych nabyl jasnějšího

světla o událostech hlavních, a mohl je představiti v pravé jejich povaze. Netřeba dějepisci vše pověděti, třeba mu však vše znáti, aby dovedl v pravé světlo postaviti minulosť.“

Když mi Bernadetta všechno byla pověděla, otevřevši mi veškerý poklad svých vzpomínek, slíbila mi ještě jinou pomoc, pomoc svých — modliteb; a já bral se dále, abych pokračoval na své cestě výzkumné.

Stále více poznával jsem posvátnosť díla, jež jsem podnikal. Čím více utkvíval duch můj na těchto událostech nadpřirozených, čím více dýchal jsem v onom duchovním ovzduší, zabývaje se miláčkem Svaté Panny, tím více pociťoval jsem nehodnosť svou, abych o předmětu takovém pojednal, abych o něm napsal knihu. Chvěl jsem se, přikládaje ruku k dílu: cítil jsem, že třeba mi napřed v tichosti sebrati svou mysl a modlitbou se připraviti. Opustiv tedy Bernadettu a Nevers, odebral jsem se ke Kartusiánům do Vauclaisu v Dordogni, abych byl vzdálen všeho hluku světského a vší roztržitosti. Teprve po této přípravě před Bohem jal jsem se pokračovati ve zkoumání svém v říši pravdy.

První mojí stanicí bylo město Bordeaux, kde jsem chtěl zjistiti zázrak, uzdravení Lacassagnea.

Pan Roger Lacassagne, otec uzdraveného, byl mýtným v Bordeaux a bydlil v ulici du Chaide farines (Moučné) č. 6. Byl jsem z počátku překvapen jeho přísným vzezřením, jeho zdrženlivostí a chladností, s jakou mne přivítal.

„Tázal se mne s odměřenou zdvořilostí úřednickou po příčině mé návštěvy.

„Pane,“ pravil jsem, „slyšel jsem o vaší cestě k jeskyni lurdské a přišel jsem ve příčině svých studií, jaké právě konám, abych o tom z úst vašich něčeho se dověděl.“

Při slovech „jeskyně lurdská“ vyjasnil se jeho přísný obličej, a mocná vzpomínka rozlila najednou hluboký dojem na jeho tvrdé rysy v obličeji.

Vypravujte mi prosím o té události, o níž se mi povídalo, a o níž nemám nic určitého.“

„Zdraví mladšího syna mého Julia,“ vykládal pan Lacassagne, „bylo pevné a stálé až do desátého roku.

V tu dobu však přikvačila naň neočekávaně a, jak se podobá, nezaviněně nemoc, o jejíž nebezpečnosti neměl jsem zpočátku ani zdání. Když jsme dne 25. ledna 1865. ke stolu sedati chtěli, abychom povečeřeli, naříkal si Julius na bolesti v krku, které mu v polykání překážely. Musil se spokojiti s trochou polévky.

Poněvadž nemoc potrvala i druhého dne, zavolal jsem jednoho z nejznamenitějších lékařů toulousských, pana Roguèsa.

Býval jsem tehdy na venkově.

„Nemoc tato jest spojena s čivy,“ pravil mi lékař, dodávaje mi naděje, že chlapec se zase pozdraví.

Po několika dnech mohl skutečně synek můj jísti, a já jsem myslil, že nemoc zmizela; ale tu najednou objevila se zase a trvala s více nebo

méně pravidelnými přestávkami až do konce měsíce dubna. Od té doby stala se nemoc trvalou. Ubohý synek musil se spokojiti jen tím, že požíval toliko tekutin, mléka, masové omáčky a podobných pokrmů. Omáčka mimo to musila býti řídká a čistá, protože otvor v krku byl již tak úzký, že nemohl chlapec hustších pokrmů ani požívati.

Ubohý chlapec jsa poukázán jenom na takové bídné pokrmy, chřadl čím dále více, a sil mu stále ubývalo.

Brzy jevila se choroba jinými úkazy. Chlapec někdy z čista jasna rozběhl se po zahradě a chvílemi dělal zvláštní skoky a nedal se nikterak upokojiti.

I vzal jsem ho násilně na klín; nohy jeho sebou křečovitě trhaly. Brzo na to počal také hlavou divně kroutiti, a obličej jeho strašně se šklebil.

Objevila se pravá povaha nemoci. Mé nešťastné dítě dostalo tak zvanou posunčinu. Víte bezpochyby dobře, pane, jak hroznými výbuchy jeví se obyčejně tato hrozná nemoc.“

„Nevím,“ pravil jsem při řeči.

„Jestiť to nemoc, která se obyčejně a vlastně jmenuje tanec sv. Víta.“

„Dobře. Již nyní vím, co to jest. Vypravujte dále.“

Hlavní sídlo své měla ta ošklivá nemoc ve chřtánu. Záchvat, jenž se synka mého tak náhle zmocnil, a který se bohužel častěji za dne, skoro každou hodinu opakoval, učinil nejistotě lékařův konec.

Ač pánové ti nyní povahu nemoci poznali, nemohli jí zastaviti.

Posledním naším pokusem byly lázně mořské. Paní moje odjela s nemocným Juliem do sv. Jana de Luz.

Ve sv. Janu de Luz našel jednoho dne na stolku jisté paní, která bydlela v sousedství, malý popis o zjeveních lurdských. Četl a jak se podobalo, popisem tím byl velice dojat. Večer pravil své matce, že by nejsvětější Panna i jej mohla uzdraviti, matka však nedbala slov jeho, považujíc je za dětský nápad.

Na zpáteční cestě do Bordeaux — neboť krátce před tím dostal jsem službu tuto a přestěhoval jsem se sem — byl synek můj pořád stejně nemocen.

Poradil jsem se ještě s nejznamenitějším lékařem v Bordeaux, panem Gintracem.

Pan Gintrac prohlížel krk chlapcův a našel mimo ono neobyčejné sužení krku, což hltavou trubici uplně zavíralo, také ještě vniterné a to velmi nebezpečné vředy. Zakýval hlavou, nedávaje mně žádné naděje. Viděl mou hroznou úzkosť.

„Nemohu říci,“ pravil pak ke mně, „že by nemohl býti uzdraven; ale nyní jest velmi nebezpečně nemocen; „nemoc ta vězí v ústrojí, kteřé bohužel velmi nakaženo jest. Nesoudím tak jen podle toho, co vidím, neboť oči mohou se klamati, ale prohlížel jsem chlapce i pomocí svého nástroje a ohmatal jsem prsty svými nemocná místa. Trubice chřtánová je opuchlá a tak se skroutila, že jest

zhola nemožno, aby mohl chlapec nějaký pokrm polknouti, vyjma tekutinu, která jediné může projíti otvorem, o něco málo větším než ucho u jehly. Kdyby opuchlina byla jen o něco silnější, již by se byl chlapec dávno musil zadusiti.“

Takové vyjádření, jakéž jsem ostatně již v Toulouse slyšel, a až dosud z mysli zapuditi hleděl, bylo příliš pravdivé, než abych se nemohl o pravdivosti jeho přesvědčiti. Se srdcem skormouceným vrátil jsem se domů.

Co jsem měl nyní činiti? Hrozná jistota byla před mýma očima: náš syn jest ztracen.

V tak zoufalém stavu jednoho dne pravil Julius k matce své s výrazem důvěry a jistoty tato překvapující slova:

„Vidíte, matinko, ani pan Gintrac, ani kterýkoli jiný lékař, nemůže mne uzdraviti. Jenom nejblahoslavenější Panna Maria mne uzdraví. Pojeďte se mnou k jeskyni lurdské a uvidíte, že budu uzdraven. Jsem tím jist.“

Paní má mě tento návrh ihned sdělila.

„Tu není žádné pochybnosti,“ zvolal jsem; „musíme tedy do Lurd a to co možná nejdříve.“

Ne snad proto, pane, že jsem měl víru. Nevěřil jsem v zázraky, nepokládal jsem za možné, aby Bůh mimořádně něco učinil. Ale byl jsem otcem a tedy žádný prostředek, třeba sebe nepatrnější, nezdál se mi býti zavržitelným. Doufal jsem, že nedbaje působení nadpřirozeného, pokus tento bude míti aspoň dobrý, vnitřní účinek na

mého synka. Na úplné uzdravení, jak pochopíte, pane, nepřišlo mi ani pomyšlení.

Chlapcova důvěra ve vyšší pomoc, tak pevná a tak stálá, byla nám nápadna, poněvadž jsme dítko své nevedli nikdy k nějaké přepjaté pobožnosti. Paní má plnila sice své povinnosti náboženské a při tom zůstala; a co se mne týká, býval jsem, jak podotčeno, docela opačnými myšlenkami zaměstnán. Vyhověli jsme jeho přaní.

Jitro dne 12. února slibovalo překrásný den. Vydal jsem se s chlapcem na cestu.

Po cestě byl chlapec náš vesel, pln pevné naděje, že bude uzdraven; měl důvěru docela jinou než já.

„Budu uzdraven!“ pravil mi, „a sice hned. Uvidíte. Když byli jiní uzdraveni, proč bych já nemohl býti uzdraven? Panna Maria chce mne uzdraviti.“

Když jsme přijeli do Lurd a přišli do krypty, nalezající se nad jeskyní, byla právě sloužena mše svatá. Julius modlil se s důvěrou, která se patrně jevila na jeho tváři, a s vroucností vpravdě nebeskou. Byl jako u vytržení ten dobrý hoch!

Svěřili jsme se knězi se svojí záležitostí.

„Dítě milé, chceš, abych tě zasvětil Panně Marii?“ tázal se kněz.

„O ano!“ pravil Julius.

Kněz ihned vykonal jednoduchý obřad a říkal předepsané modlitby církevní nad chlapcem.

„A nyní,“ zvolal chlapec hlasem, který pronikl všecky útroby mé, „nyní, otče, jistojistě budu uzdraven!“

Sestoupili jsme k jeskyni. Julius vrhl se před sochou Matky Boží na kolena a modlil se. Patřil jsem na něho hluboce dojat; až dosud utkvěl mi v paměti tento obraz, výraz tváře, držení těla, jeho sepjaté ruce.

Pak vstal, a my šli k prameni.

Tato chvíle byla hrozná.

Julius umyl si krk i prsa. Pak vzal sklenici a pil trochu zázračné vody.

Byl při tom klidný a tichý; byl vesel a pln důvěry pevné.

Já však třásl jsem se na všech údech a v té chvíli rozhodné byl bych málem omdlel. Držel jsem se, ač stěží, a opanoval jsem své rozčilení. Nechtěl jsem mu nechati znáti svou pochybnosť.

„Zkus nyní něco pojísti!“ pravil jsem hochovi, podávaje mu suchar, jež jsem s sebou byl vzal.

Vzal suchar; já jsem tvář svou odvrátil, neboť nedostávalo se mi tolik síly, hleděti na svého synka. Chvíle ta byla rozhodná nad životem nebo smrtí chlapce. V této chvíli, hrozné pro srdce otcovské, vsadil jsem všecko na výhru nebo prohru. Nepodařil-li se pokus, pak jest můj Julius ztracen. Zkouška byla rozhodná, a já nemohl patřiti na to, co se dálo.

Brzy jsem byl z této trapné úzkosti vysvobozen.

Hlas Juliusův, hlas radostný a příjemný, volal na mne: „Otče! já polykám, mohu zase jísti. Ó já jsem to dobře věděl, já jsem měl pevnou důvěru!“

Jaké to veliké překvapení, pane! Dítko mé, již tak říkajíc kořisť hrobu, bylo zachráněno, a to tak rychle. A já otec jeho, musil jsem býti svědkem tohoto neslýchaného výjevu!

V nitru mém povstala strašná bouře. Kdyby se byla prsa má otevřela, bylo by tam bývalo viděti celou výheň, jakoby bylo všecko v plamenech.

Učinili jsme druhý pokus. Hoch jedl ještě několik sucharů, a to nejen bez obtíže, nýbrž s větší vždy chutí. Byl jsem nucen napomenouti ho k mírnosti.

V mé duši stal se veliký obrat. Všecky mé zásady mudrcké, protináboženské se bořily.

Cítil jsem dobře, že štěstí své musím i jiným sděliti a Pánu Bohu poděkovati.

„Zůstaň zde,“ pravil jsem k chlapci, „a poděkuj nejsvětější Panně. Já zatím půjdu do kaple.“

Nechal jsem tedy syna svého na modlitbách v jeskyni a sám jsem spěchal ku zmíněnému knězi, abych mu oznámil šťastnou novinu.

Kněz sestoupil se mnou do jeskyně a spatřil, jak Julius poslední svůj suchar dojídá.

Biskup tarbský byl právě téhož dne v kapli a uslyšev o zázraku, chtěl synka mého viděti.

Vypravoval jsem mu o kruté nemoci, která nyní tak šťastný vzala konec. Každý hladil a líbal chlapce, všickni radovali se zároveň se mnou.

Já zatím jsem myslil ustavičně na matku a na radosť, jakou bude míti. Dříve než jsem se

vrátil do hostince, zaběhl jsem na telegrafický úřad. Zpráva má neobsahovala více než jedno slovo: „Uzdraven!“

Sotva však byla zpráva moje odeslána, již bych ji byl zase rád zadržel. „Možná,“ pravil jsem sám u sebe, „možná, že jsem se příliš unáhlil. Kdož ví, zdali se nemoc opět nevrátí?“

Ani jsem si netroufal skutečně věřiti ve štěstí, jaké mne potkalo; a když jsem v ně věřil, tu se mi zase zdálo, jakoby mi opět uteklo.

Julius zase byl šťasten a pln jistoty.

„Nyní vidíte, otče,“ pravil mi co chvíle, „že mne jenom Panna Maria mohla uzdraviti. Když jsem vám to říkal, byl jsem tím docela jist.“

Přišedše do hostince, jedli jsme a Julius jedl s neobyčejnou chutí. Nemohl jsem se ani dosť nadívati na něho, jak mu chutnalo.

Potom se chtěl opět vrátiti do jeskyně, aby Panně Marii, své vysvoboditelkyni, z toho srdce poděkoval.

„A budeš vždycky hodně vděčným za tu milosť, kterou ti nejblahoslavenější Panna Maria vyprosila? a tázal se hocha jeden přítomný kněz.

Ukazuje prstem na obraz Matky Boží a pak k nebi, pravil: „Nikdy a nikdy na ni nezapomenu.“

Nemoc, proti níž všeliké umění nejznamenitějších lékařů nic nezmohlo, a která trvala dva roky a sedmnáct dní, byla nyní uzdravena tak zázračným způsobem.

Zatoužili jsme co nejdříve se dostati domů, k matce. Jeli jsme rychlíkem do Bordeaux. Julius

byl cestou dojmy unaven; jeho příjemná a stálá veselosť, jakou měl z náhlého uzdravení, zmizela; než to mne neznepokojovalo. Přišed domů, chtěl si lehnouti. Byl přemožen spánkem a nechtěl ničeho pojísti. Vidouc matka, že hoch je tak zmalátněn, že nechce jísti, ač by se byla při našem návratu radostí pominula, byla plna starosti a upadla ve smutnou malomyslnosť; i počala o uzdravení pochybovati. Nebylo jí lze ani potěšiti. Pravila mi, že jsem ji oklamal a měl jsem tudíž mnoho práce, aby mi uvěřila.

Jaká byla však radosť její, když náš Julius druhého dne s námi ke stolu zasedl, s námi jedl a to s větší chutí než my všickni. Tu ovšem potěšila se co nejvíce, nabyvši úplného přesvědčení o uzdravení synáčka."

„Což neupadl váš syn od toho dne nikdy již do totéž hrozné nemoci?" otázal jsem se vypravujícího otce.

„Ne, pane, nikdy již. Uzdravení bylo rovněž tak dokonalé jako náhlé."

„A jak lékaři? Potvrdili svým vyjádřením předešlý stav Juliův? Bylo by tak aspoň slušno a záhodno."

„Také jsem to myslil, pane," odpovídal pan Lacassagne, „a hleděl jsem, jak jsem mohl, vyšetřiti, co lékař z Bordeaux, jenž poslední léčil mého chlapce, myslí o té věci. On však mlčel, byl velmi zdrženliv v řeči, tak že jsem nechtěl dále na něm vyzvídati. Pan lékař Rogués z Toulousu, jemuž jsem také dal věděti o šťastném uzdravení, byl

ihned ochoten, zázračnosť jeho uznati, veřejně prohlašuje, že takové uzdravení pomocí lékařských prostředků nemohlo by se státi: „Kterak bychom neměli se povznésti, přihlédajíce k tak dlouho očekávanému a nyní tak náhlému uzdravení, nad úzký obzor vědeckých úsudků a náhledů, a případ takový veřejně uznati?“

Vysvětlení, jakáž obyčejně v takových případech se udávají, jako: vliv na ducha, účinky obrazotvornosti a podobné, rozhodně jako lékař zamítl a veřejně prohlásil a dosvědčil, že při tomto uzdravení „řízení vyšší moci očividně se projevuje.“

Tak zněl úsudek pana lékaře Roguésa, jenž nemoc a dřívější stav syna mého tak dobře znal, jako já sám. Zde prohlédněte si vlastnoručně napsaný list ze dne 24. února.

Já sám, jenž jsem před tímto neobyčejným případem jen v čisté přirozené účinky věřil, musil jsem uznati, že vysvětlení této události lze jediné hledati ve vyšším řádu věcí, a proto neopomenu ani jednoho dne, srdce své s výrazem díků k Bohu pozdvihnouti, jenž učiniv konec mé tak dlouhé a hrozné zkoušce tak neočekávaně, právě mé nejslabší dotekl se stránky, aby mne k sobě připoutal.“

„Od té doby,“ pravil dále otec, „jest Julius opravdu zbožný jako anděl. Budete jej ihned viděti. Šlechetnosť smýšlení jeho zračí se mu na tváři. Jest dobře vychován a jest přímé a šlechetné povahy. Nějaké lži nebo jiného hříšného skutku není ani schopen. Navštěvuje vychovávací ústav pana Conangleą v sousedství, v ulici Mirailské.

Ubožák, co dříve zanedbal, to nyní svou pilností zase dohonil. Velmi rád se učí. Jest prvním ve třídě. Při posledním rozdávání odměn dostal první vyznamenání. Ale především vyznamenává se moudrostí, upřímností a dobrým chováním. Jest miláčkem svých učitelův a spolužáků. Jest naší radostí, naší útěchou."

V tu chvíli otevřely se dvéře, a Julius vstoupil se svou matkou do pokoje, v němž jsme s otcem rozmlouvali. Já jsem jej ihned objal kolem krku a přivinul k svému srdci. Tvář chlapcova zářila jen zdravím. Má vysoké, klenuté, krásné čelo; v celém chování jeho jeví se veliká skromnosť a upřímnosť otevřená, kteráž mimoděk každému vynucuje úctu. Jeho veliké a bystré oči jsou zrcadlem bystrého rozumu a čisté, nevinné duše.

„Vy jste přece jenom šťastný otec," pravil jsem panu Lacassagneovi.

„Ano, pane, to jsem," dí on na to, „ale mnoho jsme trpěli já i moje paní."

„Nenaříkejte si," pravil jsem opět, odcházeje trochu stranou. „Bolestná tato cesta vedla vás z temnosti ke světlu, od smrti k životu, k Bohu samému. Panna Maria Lurdská ve dvojí příčině proukázala se vám matkou života. Darovala synu vašemu tělesný život, aby vás tím získala pro život věčný, trvající věčně věkův."

Po těchto slovech opustil jsem tuto rodinu, obdařenou od Boha milostí, a zaznamenal jsem vypravovanou tuto událosť.

Na to odebral jsem se do jiných míst, kde jsem věděl, že byli zázračně uzdraveni.

Byl jsem v Tartasu, u pana Moreaua, jehož dcera náhle byla zraku nabyla; v Nay, kde Matka Boží Lurdská byla paní Rizanovou padoucnice zbavila, trvající již čtvrť století, a kde vyléčila mladého Jindřicha Busqueta ze vředu nezhojitelného.

Zkoumaje zázraky, zamýšlel jsem zprvu zjistiti jednak skutečnosť nemocí, jednak vyléčení nadpřirozené, beze všeho výkladu přirozeného.

Brzo však zaveden jsem byl nutně k jiné studii, ještě obšírnější a velebnější, ukázati totiž tu a tam skryté pohnutky činů Božích, tajemnou hru Prozřetelnosti, hýbající duší, nakloňující vůli, přispůsobující okolnosti, seřaďující události na jevišti velmi rozličném a živém, měnícím se na pokyn moci její.

Jaké byly předzvěsti, následky, účinky a dozvuky toho neb onoho uzdravení zázračného! Jaký byl předešlý život osob uzdravených? Jakými cestami došly vyléčení neduhů svých nezhojitelných? Jaké byly okolnosti tajemného díla, jímž přímo Bůh moc svou zjevil? Obšírné to otázky, jichž ani sám sobě netroufal jsem položiti, na něž však stále jsem odpovědi dostával od těch, kteří mi otevřeli srdce své.

A tu jevil se zázrak jako veliká činohra mravní a náboženská, činohra s tisícerými episodami, s úchvatnými převraty, v němž Bůh jednal, ovládaje všechno mocně a řídě vše líbezně.

Jako Krištof Kolumbus, přeplaviv část moře a vida živočišstvo neznámé a podnebí nezvyklé,

soudil, že na cestě jest ku světu novému a k zemi neprozkoumané, podobně i já jsem pozoroval, že bádání moje otvírá mi obzor docela rozdílný od obyčejného, dočista nepřístupný výzkumům pouze uměleckým a bádání vědeckému, a hlubokou jsem pociťoval radosť z objevu nenadálého.

Zajisté nenadálého! neboť naproti Kolumbovi, jenž vše byl dobře tušil, slabý duch můj ničeho nepředvídal, ničeho netušil; a jest mi toliko Prozřetelnosti děkovati, že mne vánkem milosti své zavedla do těchto krajů divokrásných. —

Pokračoval jsem na své cestě.

Přišel jsem do Lurd dne 8. září 1867, o svátku Narození Panny Marie. Pan farář Peyramale přijal mne pohostinně; byl jsem pod střechou požehnanou.

Sbíral jsem nová svědectví. Četné listiny, dopisy z dob zjevení, paměti a zápisky svědkův očitých, byly mi přinášeny se všech stran . . .

Dospěl jsem k cíli své cesty. Pokud zrak můj obmezený mohl ji obsáhnouti, viděl jsem před sebou celou historii těchto událostí božských u veškeré její velebnosti, s jejími podrobnostmi okouzlujícími a milostiplnými. Jako plavec dalekohledem svým, mohl jsem i já rozborem a pohledem ducha svého vše rozeznati. Námořník volá: „Země! Země!“ Já jsem volal: „Prozřetelnosť a Bůh!“

Když jsem měl všechnu látku pohromadě, počala moje práce vycházeti ve zlomcích postupných v „Revue du Monde catholique — Obzoru světa katolického“ koncem prosince r. 1867.

Počátkem pak roku 1868. vyšla samostatná kniha „Notre Dame de Lourdes — Matka Boží Lurdská“.

Jakmile byla kniha vydána, pospíšil jsem, jak se rozumí, jako poslušný syn církve, poslati první výtisk společnému Otci věřících.“

Sv. Otec Pius IX. přečetl knihu, a přese vši opatrnosť kurie římské v látce podobné, přes světský karakter dějepisců, neváhal poslati jemu osobně slavné Breve, jímž poprve — ovšem nepřímo — uznával pravdu zjevení se Panny Marie v jeskyni lurdské a skutečnosť zázraků.

Breve toto uvádíme doslovně:

Breve.

Milovanému synu Jindřichu Lasserrovi
papež Pius IX.

Milovaný synu! Pozdrav a apoštolské požehnání! Blahopřejeme tobě, milovaný synu, že dosáhnuv znamenitého dobrodiní, vyplnil jsi slib svůj s veleznamenitou horlivostí a pilností; a nedávné zjevení nejdobrotivější Matky Boží hleděl jsi dosvědčiti takovými důkazy, že ze zápasu lidské zloby proti Božímu milosrdenství vítězství pravdy tím určitěji a jasněji vysvitlo.

Všickni zajisté z předložené tebou zprávy o oněch událostech budou moci poznati, že svaté naše náboženství směřuje ku pravému blahu lidstva, že všecky, kteří se k němu hlásí, jak nebeským tak pozemským dobrodiním naplňuje; že nejlépe slouží k udržení pořádku i bez všelikého násilí;

že ukrocuje mysli lidu i spravedlivě rozjitřené; a že kněžstvo, jež prostředky těmito působí, daleko jest toho, aby podporovalo pověru, že spíše ukazuje se zdrženlivějším a přísnějším než všickni ostatní, má-li úsudek vydati o věcech, které zdají se přesahovati přírodní síly.

Ne méně patrno bude, že bezbožnosť vyvolala marnou válku proti náboženství, a že pikle lidské marně se staví v cestu Prozřetelnosti Božské; ano Prozřetelnosť Božská užívá ničemnosti a odvahy lidské tak, že tím skutkům svým zjednává větší skvělosti a moci.

A protož s radostí přijali jsme knihu tvou, mající název „Notre Dame de Lourdes“, doufajíce, že Ta, Jež skrze podivné skutky své moci a dobroty se všech stran přivolává četné poutníky, také tvé knihy použiti chce, aby víc a více rozšířila a pěstovala se pobožnosť a důvěra lidu k Ní, aby z plnosti Její všickni mohli čerpati. Jakožto záruku šťastného výsledku tvé práce přijmiž požehnání apoštolské, jakéž ti na důkaz vděčnosti Naší a Otcovské lásky Naší milostivě udělujeme.

Dáno v Římě, u sv. Petra, dne 4. září 1869, papežství Našeho roku XXIV.

Pius P. P. IX.

Matka Boží Lurdská ráčila požehnati knize této hned od kolébky, vydání se množila v rozměrech a rychlostí, s nimiž porovnati nelze žádný úspěch lidský. Rozšiřujíc se všude u bohatých i chudých, ve všech třídách, mezi věřícími i mezi nevěrci, dobyla si přístupu do chrámů, čtena ve-

řejně s kazatelen, zvláště o májových pobožnostech; přeložena do všech jazyků: do angličiny, němčiny, španělštiny, portugalštiny, italštiny, na jazyk flámský, hollandský, bretonský, polský, maďarský, slovanský, i do jazykův východních; tištěna znovu a znovu v Londýně, Madridě, Lissabonu, Amsterodámě, Gentu, Luxemburku, Freiburku, Tridentě, Modeně, Budapešti, Varšavě, Novém Yorku, Bogotě, Rio de Janeiro; — rovněž zdomácněvši v Americe, konala knížka tato s milostí Boží ve všech krajinách úřad apoštolský a opakovala ve jménu Panny Neposkvrněně slova Páně: „Pojďte ke mě všickni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím.“

Tím končíme vypravování Lasserrovo a připojujeme stručně další osudy tohoto znamenitého muže.

Jindřich Lasserre vzdal se dávno povolání advokátského a žije nyní na zděděném zámku Les Bretoux u Couxu, okresu Dordognského.

Není však nečinným, neboť mimo uvedenou knihu: „Matka Boží Lurdská“, vydal ještě jiná díla znamenitá, z nichž nejnovější je kniha „Abbé Peyramale, farář lurdský.“

Rok co rok chvátá do Lurd, aby tu znova a znova děkoval Panně Neposkvrněné za hojné milosti, jichž se mu dostalo.

Jeho choť jmenuje se Aurelie, pochází z rodiny Vasseur de Lisieux.

Mají jedinou dceru Marii Martu. Tato byla dne 29. května 1894 v basilice lurdské oddána s Ferdinandem D'Abbadie d'Arrast. Obřad oddávací

vykonal u přítomnosti vznešených hostí Msgr. Gouzot, arcibiskup a metropolita z Auchu, vyžádav telegraficky požehnání sv. Otce. Mši sv. pak u milostného oltáře v basilice sloužil Msgr. Michael d'Abbadie d'Arrast, apoštolský missionář z Jerusaléma, bratr ženichův.

V květnu r. 1895. bylo pokřtěno dítko z tohoto manželství, jež dostalo jméno Jindřiška Marie.

Velmi dojemná jsou slova, jimiž Jindřich Lasserre činí věnování knihy „Bernadetta" své dcerušce. Věnování toto zní:

„Mé dceři Marii Martě!

Tobě, drahá dceruško, věnuji knihu tuto.

Monsignor Peyramale zasvětil tě sv. Panně; Bernadetta, jež tě na klíně chovala, modlila se za tebe. V ráji, kde Bůh jim připravil místo, nezapomenou na své pozemské přátele. Kéž vyprosí od Matky Boží Lurdské, jejímiž sluhy zde na zemi byli, hojných tobě milostí, abys svatou se státi mohla.

Ty pak, dceruško, hodnou se ukaž veškeré milosti. Nechť každým dnem, jímž pokračuje život tvůj, prospíváš také zbožností, moudrostí a milostí, k radosti výborné matky, kterou máš zde na zemi, jakož i oné Matky veškeré dokonalosti, kterou máš v nebesích.

Sluješ Maria Marta, majíc takto dvě patronky, patronku modlitby i patronku práce. Jsi ozvěnou jmén jejich. Sestra Maria Bernarda jest odleskem ctností jejich. Jsouc zbožnou, láskyplnou, pracovitou,

rozšiřujíc vůkol sebe vůni svatosti, byla miláčkem nebes i země. Čti tedy knihu tuto a buď hodnou, jak ona byla.

Tvůj milující otec

Jindřich Lasserre."

Věnování toto z péra advokáta a šlechtice působí zajisté zvláštním dojmem.

Před ukončením této knihy dopsal jsem panu Jindřichu Lasserovi, žádaje ho, by mi dovolil čerpati z jeho spisů o Lurdech, a tázaje se, zdali zrak jeho je dobrý. Brzy mi odepsal. List datován jest ze dne 10. února 1899. Píše velice laskavě; ochotně svoluje čerpati z jeho spisů, a co se zraku jeho týče, praví, že je stejně výborný, jak byl po uzdravení r. 1862., tedy před 36 lety. Zároveň poslal mi některé své knihy a sice: „Zázraky lurdské," pak obrannou brožurku zázraků lurdských proti Zolovi a nejnovější svůj spis: „Životopis P. Peyramale."

Ne bez příčiny dopřává Pán Bůh Lasserrovi dlouhého věku, aby byl neohroženým obhájcem Matky Boží Lurdské, a Lasserre plní tento úkol s největší svědomitostí a láskou, vždyť káže mu tak vděčnosť za vlastní jeho uzdravení . . .

VII. Sv. Stolice a Lurdy.

V záležitostech čistě církevních rozhoduje vždy vrchnosť duchovní. Ve věcech týkajících se diecése rozhoduje v jednotlivých diecésích biskup, ve věcech týkajících se zájmu celé katolické církve rozhoduje sv. Otec.

O událostech lurdských rozhodl nejprve diecésní biskup tarbský. Ustanovil napřed vyšetřovací komissi, později na základě zkoumání a vyšetřování prohlásil pastýřským listem ze dne 18. ledna 1862 zjevení lurdská za skutečná a četná uzdravení vodou lurdskou za zázračná. Zároveň povolil pobožnosť a uctívání Panny Marie Lurdské ve své diecési.

Ovšem učiniv toto prohlášení, podrobil je sv. Stolici, an napsal v onom pastýřském listě:

„Podrobujeme pokorně náš úsudek úsudku náměstka Ježíše Krista, jemuž dán rozkaz spravovati celou církev.“

Úcta a pobožnosť k Panně Marii Lurdské byla tedy nejen v Lurdech, nýbrž v celé diecési tarbské zavedena a schválena duchovní vrchností, a tisícové poutníků chvátali na posvátná místa u skal Massabiellských.

Zatím úcta k Panně Marii Lurdské šířila se dál a dále, zázračná uzdravení působená zázračným pramenem množila se rok od roku, nad jeskyní budována velkolepá svatyně na počesť Neposkvrněné Panny, a tu zajisté mysl věřících obracela se k Římu, jak zachová se sv. Stolice ke všem těm událostem podivným a velikolepým.

Duch Boží vane církví Kristovou, Duch Boží ji řídí a spravuje, Duch Boží dává sv. Otci svatá vnuknutí, aby obzvláště ve věcech víry a mravu nepochybil.

Činí-li tedy svatý Otec nějaké prohlášení ve věcech víry a mravů, činí tak po dlouhé úvaze, po vzývání Ducha sv., činí tak z vnuknutí Ducha svatého, a tu říkáme, že rozhodnutí jeho jest neomylné, pravdivé.

Měl-li rozhodnouti sv. Otec o věcech lurdských, bylo záhodno vyčkávati, neukvapovati se, zkoumati, zdali zázračné události ty osvědčí se pro budoucnosť, proto také si vysvětlíme, proč sv. Stolice tak dlouho ke všem těm událostem mlčela.

Zatím roku 1869. vyšla Lasserrova kniha o Lurdech. Jindřich Lasserre poslal jeden výtisk sv. Otci. Na to sv. Otec Pius IX. poslal Lasserrovi zvláštní Breve, jímž poprve pronáší úsudek svůj o zjevení lurdském. Mohl tak nyní snáze učiniti, poněvadž od doby zjevení se r. 1858. uplynulo víc jak 10 let, a vypravování z knihy Lasserrovy mohlo sv. Otce důkladně poučiti, že v Lurdech dějí se věci skutečně zázračně.

Od té doby zaujal sv. Otec velice příznivé stanovisko k lurdské jeskyni a projevil postupem času velikou náklonnosť k posvátnému místu četným důkazy, jak již čtenářům známo z vylíčení dějin lurdských.

Zde v krátkosti a přehledně uvedeme ještě jednou, co sv. Stolice vzhledem na Lurdy vykonala.

Hned r. 1870. vydal sv. Otec Breve, jímž udělil poutníkům lurdským odpustky.

R. 1872. schválil sv. Otec úmysl vykonati manifestační pouť celého národa francouzského do Lurd a udělil požehnání všem účastníkům.

Roku 1873. povýšil sv. Otec bratrstvo „Neposkvrněného Početí“ v Lurdech na arcibratrstvo.

Roku 1874. přijal papež Pius IX. dvojí dar z Lurd: nápodobeninu lurdské jeskyně a malý pomník s pěti obrazy, jež představují zjevení se Panny Marie, vnitřek i zevnějšek chrámu, vnitřek jeskyně a město Lurdy. — Téhož roku promluvil sv. Otec o událostech lurdských ještě určitěji než učinil ve Breve poslaném Lasserrovi.

Dne 22. března 1874 vydal totiž papež Pius IX. Breve, jímž na prosbu biskupa tarbského poutní chrám lurdský, zvédající se nad posvátnou jeskyní prohlásil za menší basiliku pod názvem „Neposkvrněného Početí“.

Breve ono zní:

„Pius IX. papež.

Na paměť budoucím stoletím.

Římští papežové, jimž Bohem svěřena jest správa všeobecné církve, obraceli vždy svou mysl

a srdce k tomu, aby spásu, blaho a štěstí katolického lidu uskutečňovali. Chtěli vždy také, aby svatyně nádherou budovy, leskem obřadů a úctou věřících proslavené, ještě vznešenějšími se staly zvláštními poctami a výsadami, jež jim dle časových poměrův a okolností propůjčovali, tak aby nejslavnější chrámy také nejctihodnějšími byly. Do počtu těchto náleží také svatyně, vystavená ke cti a chvále Panny Marie v městě Lurdech, v diecési tarbské.

Proto: Na základě Naší apoštolské moci a tímto apoštolským listem zřizujeme a povyšujeme na stupeň menší basiliky chrám, vystavený pode jménem „Neposkvrněného Početí“ v městě Lurdech, v diecési tarbské; a na základě téže moci, dáváme a propůjčujeme jí všechna práva, nároky, a výsady, pocty a přednosti, jaké menším basilikám přísluší, ať zakládají se na právu samém nebo uděleném..

Dáno v Římě u sv. Petra, pod pečetí rybaře, dne 22. března roku 1874, Našeho pontifikátu roku 28.“

Mimo to udělil sv. Otec zvláštní výsady missionářům u svatyně lurdské. Představenému jejich udělen název: „apoštolský missionář a velkopoenitentiář“. A lurdský farář P. Peyramale jmenován byl „apoštolským protonotářem.“

Roku 1875. ze dne 8. února poslal Pius IX. Breve představenému missionářů v Lurdech, kde mimo jiné píše: „Nemůžeme dosti vynachváliti a doporučiti úmyslu, aby v Lurdech postaven byl chrám růžencový, aby duše k modlitbě sv. růžence znázorněním patnácti tajemství byly rozněcovány.

Síla této pobožnosti, jejíž předmětem jsou tajemství ze života Ježíše Krista, jest jediná, která všechny bludy dovede zničiti . . .“

Roku 1876. vydal papež Pius IX. Breve, jímž dovolil, aby jménem jeho posvěcena byla basilika a korunována byla socha Panny Marie v Lurdech.

Po slavnostech oněch poslali přítomní biskupové holdovací přípis sv. Otci, na nějž sv. Otec odpověděl Brevem ze dne 22. července 1876.

Roku 1876. poslal sv. Otec do Lurd první dar — palmu vítězství s přáním, aby položena byla k nohoum Svaté Panny.

Roku 1877. poslal papež Pius IX. druhý dar do Lurd: zlatý růžový keř; položen byl pod palmu dříve již darovanou.

Roku 1878. umřel slavné paměti papež Pius IX. Ze všeho, co pro Lurdy učinil, poznati, že byl velikým a nadšeným příznivcem lurdské svatyně.

V jeho šlepějích pokračoval nástupce jeho papež Lev XIII., zvolený dne 20. února 1878.

Hned toho roku vydal papež Lev XIII. dne 20. prosince Breve, jímž rozšířil právomoc arcibratrstva Neposkvrněného Početí také mimo Francii.

Dne 9. prosince 1879. poslal papež Lev XIII. biskupu tarbskému Msgru. Jourdanovi Breve, v němž mezi jiným napsal:

„Vznešenosť poutního místa Lurd jest tak veliká, ctihodný bratře, a Matka Boží sama rozšířila tuto vznešenosť po celém světě a sice dobro-

diními jak duševními, tak tělesnými tou měrou, že skutečně jest v zájmu sv. církve, aby se původ těchto znamenitých událostí nejen ve všeobecnou známosť uvedl, nýbrž také budoucím věkům nepochybnými a nevývratnými důkazy zachoval.“

Roku 1883., kdy se konalo pětadvacetileté jubileum Zjevení se Panny Marie, udělil sv. Otec Lev XIII. zvláštní odpustky na celý rok pro poutníky lurdské.

Dne 16. července položen základní kámen k růžencovému chrámu.

Papež Lev XIII. splnomocnil kardinála Despreza, biskupa z Toulousu, jenž základní kámen kladl, aby poznačil na pergamenu, jenž dle daného zvyku uložen býti měl do základního kamene, že obřad tento vykonán byl jménem Jeho Svatosti papeže Lva XIII. Tak obdržel tento chrám budoucnosti nejvyšší církevní posvěcení ve jménu Ježíše Krista.

O slavnosti Očišťování Panny Marie koná se v Římě ve Vatikáně zvláštní obřad. Biskupové, preláti, představení řeholních řádů a jiní církevní hodnostáři předstupují před svatého Otce a odevzdávají mu krásně zdobené svíce.

Dne 2. února 1889 měli dva missionáři z Lurd česť súčastniti se tohoto obřadu.

Byli ohlášeni u sv. Otce: Missionáři z Lurd.

„Ach Lurdy!“ zvolal svatý Otec a obličej mu zazářil.

„Jezdí tam ještě tolik poutních vlaků?“ ptal se pak missionářů.

„Ano, svatý Otče!“ zněla odpověď.

„Ach to mne těší, a já žehnám tomu dílu!“

Roku 1889 byla v Lurdech opět velikolepá slavnosť.

Byla totiž slavným způsobem posvěcena nová Svatyně Marianská — chrám růžencový a sice opět jménem sv. Otce.

Po slavnosti poslali přítomní biskupové přípis sv. Otci, na nějž pak sv. Otec srdečně odpověděl.

Roku 1891. dne 2. února byli v Římě dva missionáři z Lurd, aby sv. Otci odevzdali obvyklou svíci.

„Svatý Otče,“ pravil P. Pavel Fitau, prokurator missionářů, „Vaše přání z minulého roku se vyplnilo.“

„Jaké přání?“ přerušil ho Lev XIII.

„Vaše Svatosť ráčila říci: „Přál bych si, aby celá Francie putovala do Lurd!“ Se všech stran pořádány poutní vlaky a vyslaly vojsko čítající přes jedenkrát sto tisíc vojínů modlitby.“

Tu zvolal papež: „Naše milá Matka Boží lurdská zachrání Francii. Včera teprve vyslovil jsem tutéž myšlenku: Francie nesmí zoufati nad svou záchranou, poněvadž stojí pod ochranou Naší milé Matky Boží Lurdské.“

Roku 1891. připadl svátek Zvěstování Panny Marie na středu ve svatém týdnu a proto přeložena církevní jeho oslava na den 6. dubna.

Nesčetné množství poutníků shromážděno bylo toho dne v basilice. A tu vystoupil na kazatelnu P. Duboe, představený missionářů a měl následující promluvu:

„Po mnoho let již opakují tisíce a tisíce poutníků v Lurdech slova: „Blahoslavena jsi, ó naše milá Paní Lurdská!“ a ten chvalozpěv, jenž rozléhal se do všech končin světa, byl zajisté na velikou oslavu blahoslavené Panny.

Avšak této oslavě scházelo potvrzení, jaké činí oslavu tu na věčné časy trvalou: potvrzení sv. církve. Až dosud byli to jen jednotliví údové této církve, kteří naši milou Paní Lurdskou velebili, avšak tato církev sama nedala jim k tomu svého hlasu. Ona nechala mluviti a zpívati, ale sama nepromluvila; nechala věřiti, ale sama nebrala při tom úřední účasti. Dnes konečně církev promluvila, jelikož dovolila zvláštní mešní formulář a zvláštní církevní hodinky o zjevení se Nejčistší Panny v Lurdech, a zvěčňuje tím novou chválu pokorné Panny z Nazaretu. Ona zasvěcuje tuto chválu ručíc za pravdu zázračných těch událostí. K tomu by postačilo církvi, kdyby svátek ten jen krátce označila: „Slavnosť Zjevení“. Avšak církev pojímá zjevení v Lurdech ve všech podrobnostech. Tak je chce potvrditi a celému světu oznámiti.

Církev sv. sama má tu moc, aby jisté události zvěčnila; ona neumí zapomínati, neodporuje si, a až do skonání světa budou její ústa opakovati, co dnes vyslovila. Ona propůjčuje událostem lurdským nesmrtelnosť, a aby tu nesmrtelnosť zajistila, rozšiřuje události ty po celém světě. Pobožnosti lurdské neomezují se tím pouze na naši diecési, na naši zemi, zaujímají celý svět. Církev schvaluje nyní všechny ty pobožnosti, konané ke cti a chvále Panny

Marie Lurdské, a poutníci mohou je nyní s tím větší jistotou a zárukou konati.“

Událostem lurdským dostalo se konečně nejvyššího církevního schválení.

Dne 2. března 1891 zařadil papež Lev XIII. Matku Boží Lurdskou do liturgického kalendáře, ustanoviv 11. únor pro slavnosť Zjevení se Panny Marie v Lurdech, a katolická církev měla od toho okamžiku právo vzývati Pannu Marii pod názvem „Matky Boží Lurdské,“ jakož se na př. vzývá „Panna Maria Růžencová.“ Avšak církevní hodinky a mešní formulář čekaly ještě na slavnostní zavedení.

Tak stalo se dne 11. února roku následujícího, totiž r. 1892.

Toho dne poprve sloužena v Lurdech mše sv. dle mešního formuláře, toho dne prozpěvovali kněží v Lurdech v církevních hodinkách chvály na počesť Panny Marie Lurdské.

Do církevních kněžských hodinek vloženo čtení pro druhý nokturn, jež tuto doslovně podáváme:

„Roku čtvrtého po prohlášení článku víry o Neposkvrněném Početí nejblahoslavenější Panny Marie zjevila se svatá Panna Sama na břehu Gave poblíž města Lurd, v diecési tarbské ve Francii, vícekráte ve výklenku skály nad jeskyní Massabiellskou mladému, velmi chudému, ale nevinnému a zbožnému děvčeti jménem Bernadetta. Vzezření Neposkvrněné Panny dýchalo mladosť a dobrotu. Byla oblečena v roucho a zahalena závojem, oboje barvy bílé jako sníh, a měla modrý pás kol beder; její bosé nohy byly ozdobeny zlatými růžemi. —

Dne 11. února roku 1858. při prvním zjevení učila děvče dělati důstojně a zbožně znamení sv. kříže, a vzavši do ruky růženec, jenž dříve visel jí na ruce, povzbudila ji svým příkladem k modlitbě sv. růžence, což tato také při ostatních zjeveních činila. — Při druhém zjevení kropilo děvče v prostotě svého srdce směrem ku zjevení svěcenou vodou, obávajíc se nějaké lsti ďábelské. Ale nejsvětější Panna spanile se usmívajíc, ukázala jí ještě líbeznější výraz obličeje. — Když se po třetí objevila, pozvala děvče, aby po čtrnáct dní k jeskyni chodila. Od této chvíle mluvila k ní častěji a vybízela modliti se za hříšníky, zemi políbiti a pokání činiti. Potom dala jí rozkaz, aby oznámila kněžím, že se má na tom místě postaviti kaple, a choditi k jeskyni ve slavných průvodech. Dále jí nařídila, aby pila vodu a umyla se v prameni, který ještě v zemi se skrýval, ale brzy měl se vyprýštěti. — Konečně na slavnosť Zvěstování Panny Marie, poněvadž děvče snažně prosilo o jméno Té, která tak často svým zjevem ji vyznamenala, odpověděla Panna, sepnuvší ruce na prsou a oči k nebi majíc obráceny: „Já jsem Neposkvrněné Početí“.

Pověsť o dobrodiních, jež prý věřící ve svaté jeskyni obdrželi, rozšiřovala se dál a dále, a bylo viděti den ode dne větší zastupy lidí, kteří putovali k jeskyni uctit blahoslavenou Pannu na tomto místě. Slavným zjištěním zázrakův a čistotou smýšlení děvčete jsa pohnut, uznal biskup tarbský čtyry roky po oněch událostech, a na základě úsudku zkušební komisse, jím ustanovené, ve svém roz-

hodnutí, že známky onoho zjevení jsou nadpřirozené, a dovolil uctívání blahoslavené Panny Marie v oné jeskyni. Brzy byl vystaven kostel; od tohoto dne hrnou se sem, aby slib splnily a prosby své přednesly, každoročně skoro nesčíslné davy věřících z Francie, Belgie, Italie, Španělska, z ostatních zemí Evropy a dokonce ze vzdálených končin Ameriky, a jméno Neposkvrněné Panny Lurdské stává se slavným po celém světě. Voda pramene, rozesýlaná do celého světa, uzdravuje nemocné. — Katolický okrsek země, jsa za tak mnohá dobrodiní vděčen, zbudoval u jeskyně svaté pomníky práce podivuhodné. Prapory bez počtu, jež dávají svědectví obdržených dobrodiní, a jež od národů různých a měst darovány byly, dodávají svatyni svaté Panny lesku a zvláštní ozdoby. Toto místo, které se jeví jako bydliště Neposkvrněné Panny, jest svědkem ustavičné Její úcty: ve dne děje se tak modlitbami, nábožnými písněmi a jinými obřady; v noci pak svatými průvody, jichž přečetné zástupy poutníků v září svic a pochodní se súčastňují a chválozpěvy o nejblahoslavenější Panně prozpěvují. Tyto pouti oživily víru ve století lhostejnosti u víře; ony dodaly odvahy k vyznávání katolické víry a podivuhodným způsobem úctu k Neposkvrněné Panně rozmnožily, jak celý svět ví. Při tomto skvělém vyznání víry má křesťanský lid za vůdce kněze, kteří tam davy poutníků doprovázejí. Biskupové sami navštěvují toto místo, staví se v čelo poutnických průvodů a účastní se vynikajících slavností. Ano, nezřídka i knížata římské církve v purpurovém hávu jsou zde přítomni

jako pokorní poutníci. Papežové se své strany na důkaz úcty k Neposkvrněné Panně Lurdské nadali její chrám mnohými milosťmi. Pius IX. obdařil jej sv. odpustky, výsadou arcibratrstva a názvem menší basiliky. Také dal slavnostně svým nuntiem sochu Matky Boží korunovati. — Lev XIII. připojil rovněž četné výsady. Dovolil totiž odpustky na způsob jubilea při 25. ročnici zjevení, působil slovem i skutkem na vývin poutí lurdských a dal jménem svým nový chrám, nazvaný růžencový slavně vysvětiti; korunou pak všech těchto šlechetných skutků bylo, že dobrotivě na prosby velikého počtu biskupů dovolil, aby se směla konati slavnosť pod názvem „Zjevení se Neposkvrněné Panny Marie“ zvláštními církevními hodinkami a mší svatou.“

Svatá Stolice schválila tedy zvláštní úctu k Panně Marii Lurdské, a tomuto úsudku sv. církve podrobiti se mají pokorně všickni věřící.

A činí tak zajisté rádi. Toho důkazem jsou zajisté ty tisíce a tisíce zbožných poutníků, kteří rok co rok ze všech končin světa do Lurd putují, aby tu u vroucích modlitbách a nadšených chválozpěvech Pannu Neposkvrněnou uctili a Ji o mocnou přímluvu ve všech potřebách vezdejšího života důvěrně vzývali . . .

A Panna přesvatá takořka plnýma rukama rozdává tu milosti svým zbožným, hodným ctitelům.

VIII. Nynější Lurdy.

1. Celkový obraz.

Od r. 1858., kdy se stalo Zjevení v jeskyni Massabiellské, uplynulo neúplných 38 roků, a jak se Lurdy změnily!

Cizinec, který viděl Lurdy před r. 1858., sotva by je nyní poznal. Jediný starobylý hrad nezměniv své tvářnosti, by mu připomněl, že je v tom druhdy tichém, odlehlém městečku Pyrenejském, v Lurdech.

Vše ostatní vypadá jinak.

Když tisícové a tisícové poutníků hrnuli se rok co rok do Lurd, musilo býti také postaráno o přístřeší; stavěny tedy hotely, stavěny nové domy, a staré domy upravovány tak, aby v nich bylo co nejvíce bytů. Tím se stalo, že mnohý byt, mnohá světnička upravena z bývalé chodby, z níž ponecháno pouze úzké prostranství tak na projíti jedné osoby.

Směrem od nádraží k jeskyni vznikla úplně nová čtvrť města, která spojena je s jeskyní novým mostem, zbudovaným r. 1881.

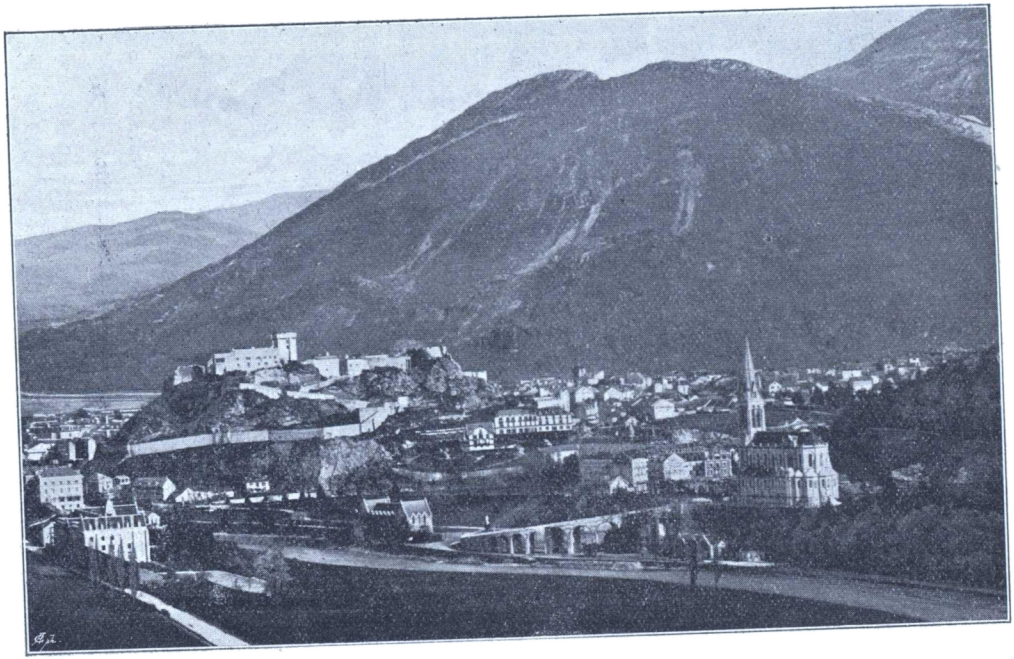

Nynější Lurdy s basilikou.

Celkový dojem činí ulice této čtvrti, jakoby to byl rozsáhlý hostinec a rozsáhlý obchod s devotionaliemi.

Dům vedle domu je tu v přízemí obchod s devotionaliemi, jichž se v Lurdech ročně prodá jistě za statisíce.

Z této čtvrti je k jeskyni hodně blízko a proto je také nejživější.

Rovněž vznikla nová čtvrť za starým mostem, mezi řekou Gave a horou Kalvárií. Vedle cesty jsou tu samé obchody s devotionaliemi, mezi nimi také obchod bratra Bernadettina.

Město Lurdy čítá nyní 6520 obyvatel a honosí se vším, co náleží k tak zvanému modernímu pokroku.

Je tu soudní dvůr, oddělení vojska, okresní správa, berní úřad, policejní komissařství, četnictvo, vězení. Jsou tu potřebné školy a také místní noviny.

Rovněž spolkový život je zde neobyčejně vyvinut, obzvláště spolky náboženské, kterých již v době zjevení bylo v Lurdech hojnosť, vyvíjí utěšenou činnosť.

Ovšem nejdůležitější a nejkrásnější ze všeho v Lurdech jest posvátná jeskyně se svým okolím.

2. Posvátná jeskyně. Krypta, basilika, růžencový chrám.

Posvátná jeskyně jest cílem poutníků a proto také středem všech pobožností.

Co do útvaru zůstala tak, jak byla v době zjevení roku 1858.

Holé stěny skalní na klenbě zčernaly kouřem z tisícerých světel, jež tu dnem nocí hoří na ohromném kovovém svícnu.

Uprostřed jeskyně stojí jednoduchý stříbrný oltář.

U jeskyně jest vkusné kovové zábradlí s dvojí bránkou; jednou se do jeskyně vchází, druhou vychází.

Nad jeskyní ve výklenku jest bílá, mramorová socha Neposkvrněného Početí . . . Jest umístěna právě na tom místě, kde se svatá Panna Bernadettě zjevovala. Nad hlavou této sochy je obloukovitý nápis: „Je suis l' Immaculée Conception". — „Já jsem Neposkvrněné Početí".

Před jeskyní jsou četné lavice.

Na pravo od jeskyně stojí kamenná kazatelna; na levo pak jest sakristie a vedle místnosť, kde se prodávají svíce.

Nad jeskyní na strmé skále jest basilika a pod ní krypta, v předu pak růžencový chrám.

Krypta jest svatyně Mariánská, jež byla nejdříve zbudována nad posvátnou jeskyní.

Jsou to vlastně dvě chodby v zadu spojené, mezi nimiž ponechána původní skála; stěny této skály jsou kolmo stesány a uhlazeny a tato prostřední skála jest právě základem lodi basiliky. Množství krásných sloupů a spojujících je oblouků působí ladně na zrak diváků.

Dvaatřicet lamp skvostných hoří tu ve dne v noci, je tu jakési tajemné ticho, jež každého poutníka nadchne k pobožnosti.

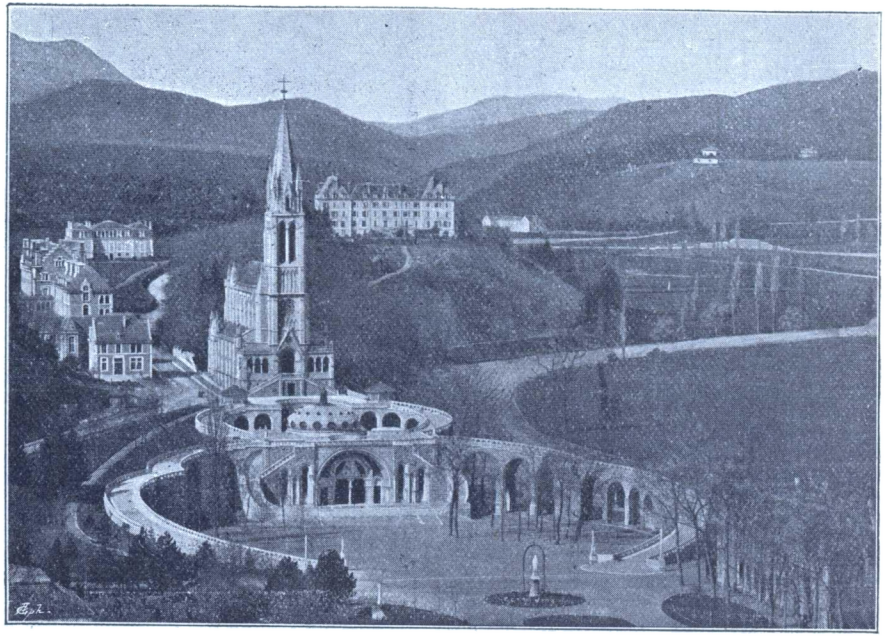

Pohled na tři svatyně a některé budovy v Lurdech:

Uprostřed sloupoví je vchod do růžencového chrámu, nad ním do zadu je viděti vchod do krypty a nad tímto vchodem je vchod do basiliky. Vedle basiliky v levo je úřadovna, za ní budova missionářů, dále palác biskupský a v zadu za basilikou klášter sester Neposkvrněného Početí.

Po obou stranách hned u vchodu jsou dva oltáře, pak v pěti malých kaplích po jednom oltáři. U zdí v chodbách jsou četné zpovědnice, kde zpovídají lurdští missionáři, strážcové to svatyně lurdské.

Zde na tomto místě, od zevnějšího světa docela odděleném, jež je také nejblíže místu zjevení, stávají se nejčetnější duchovní zázraky a vyslyšení proseb. Zde nalezli tak mnozí opět pravou víru, zde nalezli přemnozí hříšníci ztracený klid duše.

Po celou zimu a v době, kdy nepřicházejí poutní průvody, koná se bohoslužba v kryptě.

Na konci levé chodby je sakristie, kde je ustavičně jeden missionář, mající dohled na kryptu.

Nad kryptou je basilika. Její vysoká štíhlá věž 70 m. vysoká, pne se k nebi a činí mohutný dojem. Basilika je zbudována dle slohu ze 13. století. Nad vchodem do basiliky jest mosaikový obraz papeže Pia IX., pracovaný v mosaikových dílnách vatikánských. Pius IX. prohlásil r. 1854. za článek víry Neposkvrněné Početí Nejsvětější Panny a — Zjevení v Lurdech dalo pečeť na toto prohlášení. Neboť Nejsvětější Panna pravila k Bernadettě dne 25. března 1858.: „Já jsem Neposkvrněné Početí.“ Proto zcela případně zaujímá obraz Pia IX. čelní místo nad vchodem basiliky, zbudované na počesť Neposkvrněného Početí.

Hned při vchodu do předsíně na pravo stojí krásná socha Neposkvrněné Panny, a v levo naproti této stojí socha velikého ctitele Mariánského sv. Bernarda, jehož jméno Bernadetta přijala také na křtu svatém vedle jména Maria.

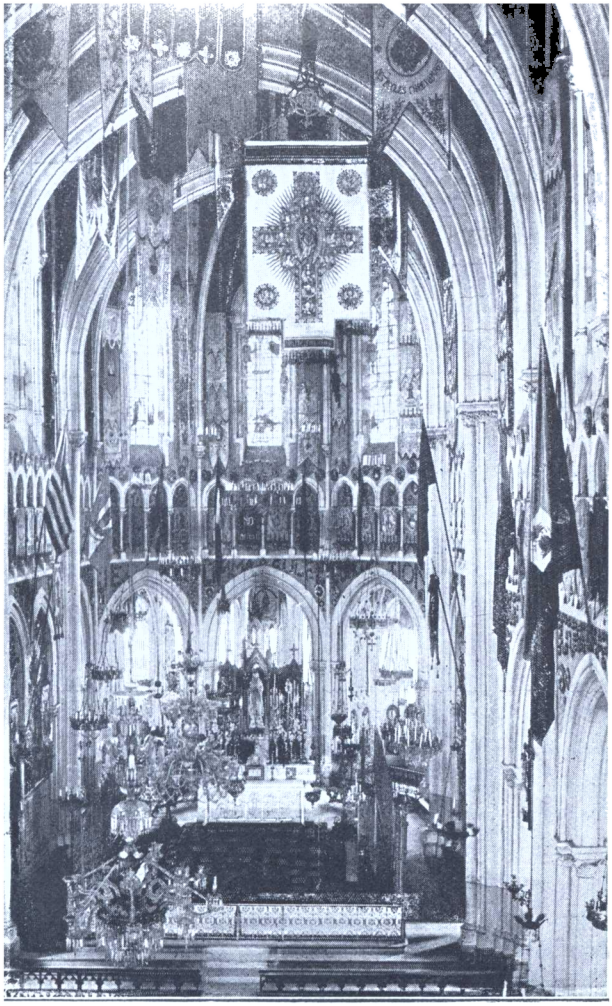

Vnitřek basiliky v Lurdech.

Nahoře největší korouhev je dar poutníků rakouských z roku 1886.

Basilika je 51 m. dlouhá a 21 m. široká. Sestává ze tří lodí. V pobočních lodích jsou kaple a v nich v každé oltář a zpovědnice.

První pohled na všechnu tu krásu a nádheru činí mocný dojem. Kamkoli oko pohlédne, všude vidí dary votivní, všechno však tak je uspořádáno, že to neruší celkového dojmu.

Co tu nádherných a vzácných lustrů, praporů, korouhví.

Na stěnách mramorové desky s nápisy; četné kříže a hvězdy řádové, vojenské zbraně, nejvíce je zde zlatých srdcí, z nichž sestaveny jsou nápisy, totiž slova, jež Blah. Panna při svých zjeveních pronesla k Bernadettě. Písmena z těchto srdcí sestavená jsou hodně veliká, takže je lze velmi dobře čísti. Právě v prostřední lodi hlásají sestavená zlatá srdce: „Je suis l'Immaculée Conception“ — „Já jsem Neposkvrněné Početí“. Tento nápis jest právě nad hlavním oltářem. Na oltáři stojí socha 175 cm. vysoká, představující Neposkvrněnou Pannu.

Před oltářem visí 20 menších lustrů a 12 lamp ze vzácného kovu. Nad ním vznášejí se dva stříbrní andělé, držící dvojitou zlatou palmu, dar to sv. Otce Pia IX.

Kolem hlavního oltáře jest pět kaplí. Oltáře v nich jsou z krásného mramoru, a na oltářích uměle pracované postavy svatých.

Okna basiliky jsou malována, a znázorněna na nich památna zjevení, jakými Bernadetta byla omilostněna. Malby oken provedeny jsou světlými barvami, a proto vnitřek basiliky jest jasný.

Na pravo ode vchodu je sakristie.

Mezi všemi prapory a korouhvemi vyniká korouhev, darovaná roku 1886. poutníky rakouskými. Je ze všech největší. Visí se stropu uprostřed basiliky a je obdivována všeobecně pro svou krásu a umělecké provedení.

Poblíž je uherská a německá. Za hlavním oltářem je korouhev z Mexika.

Třetí svatyně jest chrám růžencový.

Růžencový chrám jest nejnovější. Směrem od města je rovina, krásně na trávníky a široké cesty upravená. Po této rovině přijde se k novému růžencovému kostelu, jenž jest vystavěn na svahu skály; z té roviny totiž zdvihala se skála, na jejímž pravém svahu jest památná jeskyně zjevení.

V tom svahu tedy z předu jest růžencový chrám; po obou stranách jeho jdou pohodlné schody nahoru a směrem do zadu; po schodech přijde se na prostranství, které jest nad chrámem růžencovým, a odkudž se vchází do krypty a nad ní do basiliky.

Do chrámu růžencového se vchází trojí branou.

Nad hlavním portálem je z mramoru vytesaný vypouklý obraz (relief) představující, jak Panna Maria s Ježíškem na rukou odevzdává sv. Dominiku růženec.

Chrám je stavba rotundovitá či okrouhlá, na délku měří 48 m., na šířku 52 m.; výška kopule je 16 m.

Kopule je dílo mistrovské. Kolem dokola ve stěnách kopule jsou okna, jimiž celá svatyně se

osvětluje, poněvadž po stranách okna býti nemohou, jelikož ze zadu přiléhá chrám k samé skále, na níž strmí krypta s basilikou, a z obou stran jsou schody, jimiž se jde na horu k basilice.

Ve chrámě růžencovém kolem dokola je patnáct kaplí, každá zasvěcena jednomu tajemství sv. růžence. Toto tajemství zobrazeno bude na zadní stěně každé kaple mosaikovými obrazy; do našeho příchodu bylo tímto způsobem provedeno pouze třetí tajemství: Narození Páně.

Kaple jsou rovněž osvětlovány s vrchu a sice kaple radostného růžence světlem bílým, bolestného červeným a slavného zlatým.

Vnitřní výprava této svatyně není ještě úplně provedena. Stavba chrámu stála přes tři miliony franků, jež uhradily se ovšem samými milodary.

Hlavní oltář — šestnáctý je uprostřed, takže je se všech stran chrámu viditelný; na něm jest překrásná socha Neposkvrněné Panny. —

3. Pisciny. Útulna pro poutníky.

Poblíž posvátné jeskyně a sice ve vzdálenosti třiceti metrů jsou tři místnosti — pisciny neboli koupelny.

Jsou to neveliké, ale úhledné budovy, od sebe oddělené a to: jedna pro mužské, jedna pro ženské a jedna pro děti.

Zbudovány byly roku 1892.

V každé z těchto piscin jest uprostřed kamenná nádržka na vodu, do níž se nemocní ponořují. Ovšem i zdraví mohou se zde koupati a sice ráno

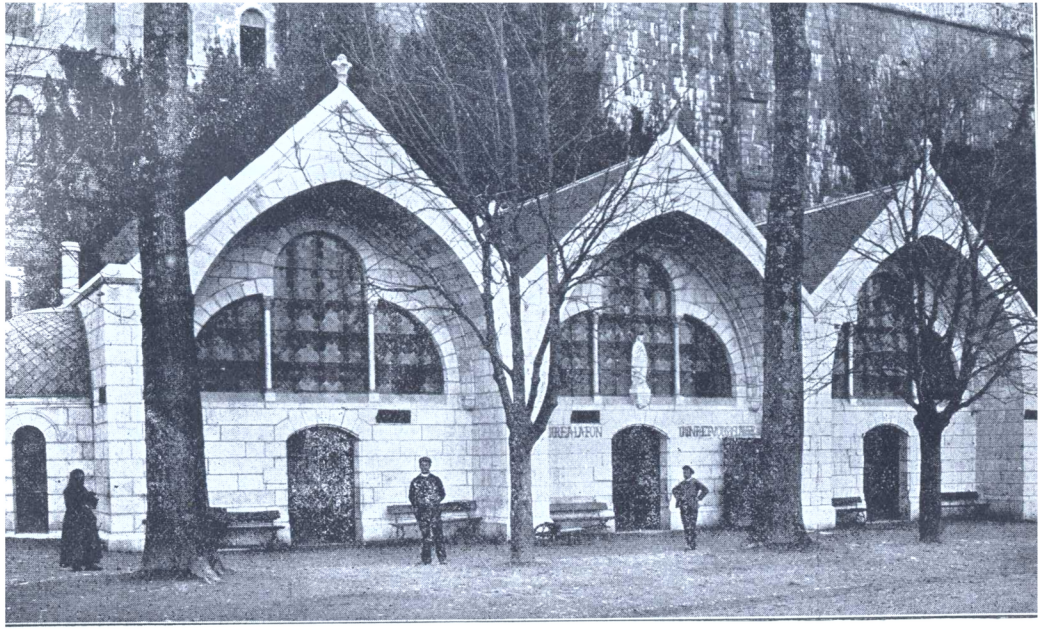

Tři pisciny v Lurdech.

až do 6. hodiny, pak večer od 7. hodiny až do 9. Ostatní čas vyhrazen úplně pro nemocné.

Voda je tu hodně studená, protože se vede sem po rourách přímo ze zázračné jeskyně, takže se nemůže napřed na vzduchu otepliti.

Druhou rourou odvádí se voda také přímo z jeskyně směrem k piscinám; z této roury může se zázračná voda 12 kohoutky čerpati a píti, nebo do nádob nabírati. Na pití jsou tu četné malé hrníčky, nebo si každý přinese s sebou sklenici.

Službu v piscinách vykonávají údové Bratrstva hospitalitů a hospitalitek.

Utulna pro poutníky. Nedaleko také od jeskyně stojí zvláštní jednopatrová budova s nápisem: „L' Abri des pèlerins". Je to útulna pro poutníky.

Poutníci, nemající bytů v Lurdech, mohou býti přes den v této útulně, kde jsou četné lavice a stoly k jejich pohodlí.

Takový dům měl by býti na každém větším poutním místě; Lurdy i v této příčině jsou tu vzácným vzorem.

4. Bratrstvo hospitalitů a hospitalitek.

Od té doby, kdy počaly se do Lurd konati národní pouti a hlavně, když přijížděly sem ohromné poutnické vlaky, přiváženo bylo také mnoho nemocných, kteří toužili vyprositi si zde zdraví. Avšak nesčetní tito nemocní vyžadovali pečlivého ošetřování, a tu sestoupilo se v Lurdech několik šlechetných katolíků, byli to páni a dámy i ze

vznešených rodů, aby dobrovolně a ochotně obstarávali péči nemocných, co se týče dopravy jejich z nádraží, a pak u jeskyně a koupelen.

Hrabě de Gambettes du Luc sorganisoval roku 1880 ve srozumění P. Picarda, duchovního vůdce tehdejšího národního poutnického vlaku, zvláštní spolek pod názvem „Hospitalité de Notre Dame de salut“ — „Pohostinství Matky Boží od Spásy“.

Poněvadž však i jiné poutní vlaky, které také v jinou dobu do Lurd přijíždějí, téhož opatření vyžadovaly, zřídil biskup tarbský Msgr. Billère, „Bratrstvo hospitalitů a hospitalitek“, první dne 15. srpna 1885, druhé dne 15. srpna 1886.

Členové těchto bratrstev byli k tomu vyhlédnuti, aby byli pomocníky ctihodných missionářů Neposkvrněného Početí, vlastních to strážců svatyně, při udržování pořádku a při ošetřování tak četných neduživých a nemocných, kteří buď krátkou dobu nebo déle v Lurdech se zdržují. Ze všech stavů našlo se brzy dosti členů, kteří se z lásky k Bohu a z lásky k Neposkvrněné Panně zavázali, že střídavě po nějakou dobu v roce na své vlastní útraty budou se v Lurdech zdržovati, aby se věnovali této službě křesťanské lásky, a zároveň aby napomáhali udržovati pořádek, což při tisících poutníků jest zajisté potřebno a nezbytno.

Toto zařízení jest velmi praktické a hlavně tím výhodné, že to činí lidé — z lásky. Lidé za plat bývají při takových službách často nevrli, nešetrni, ano i hrubi. Toho všeho zde nenajdeš.

Neboť členové těchto bratrstev vynikají neobyčejnou zbožností. Při tom jsou skromni, uctivi a na všechno laskavě upozorní.

Všichni členové nosí po čas své služby odznak, totiž medailku Panny Marie Lurdské, připevněnou na prsou na modrobílé stužce; na ramenou mají řemeny obyčejně přes kříž na nošení nosítek s nemocnými. Každý má také své číslo.

Bratrstvo rozděluje se na tři oddělení:

1. Oddělení pro službu při dopravě nemocných.

2. Oddělení pro službu při koupelnách.

3. Oddělení pro služby u jeskyně.

Každé oddělení má svého zvláštního představeného, jenž má ještě zvláštní odznak.

Úřadovna jejich nalézá se ve sloupoví poblíž růžencového chrámu a má vlastního sekretáře, který má na starosti mimo jiné také to, aby oznamoval na zvláštní vyvěsené tabulce denní pořádek služeb Božích a všech pobožností, potom příjezdy vlaků poutnických, jakož i všechno, co se týče hospitalitské služby.

1. Oddělení pro službu při dopravě nemocných má úlohu, aby byli na nádraží při příjezdu poutnického vlaku, a aby nemocné dopravili do nemocnic; potom aby je dopravili ke koupelnám a k průvodům s Nejsvětější Svátostí. Pravidelně chodí vždy dva při každém vozíku, jeden táhne, druhý, kdy potřeba, nadnáší vozík, po případě tlačí nebo zdržuje. Při dopravě nemocných modlí se členové bratrstva jisté modlitby ke cti

a chvále Panny Marie Lurdské a vzývají v kratičkých modlitbách božského Spasitele.

Odděni jsou členové tohoto oddělení tmavě, na hlavě mají čepici kulatou barvy bílé nebo modré. K dopravě nemocných používají nosítek a vozíků.

Stane-li se někde náhlé nebo nápadné uzdravení, donesou uzdraveného ihned do úřadovny komisse, zachovávajíce při tom k četným dotazům všemožnou zdrženlivosť. U jeskyně a u piscin starají se o to, aby místo vykázané dle ustanovení ředitele jeskyně pro nemocné zůstalo vyhrazeno, a při průvodě s Nejsvětější Svátostí, když totiž dává se monstrance líbati, tvoří tito členové pomocí svých řemenů řetěz, aby nikdo nemohl dovnitř. Toto zařízení důležito je hlavně, vyskytne-li se při této obchůzce s Nejsvětější Svátostí nějaké uzdravení. V takovém případě všichni by se hrnuli na místo zázraku, a byl by hotový zmatek.

2. Služba při koupelnách vykonává se od mužských a ženských členů s největší obětavostí a láskou. Bývají tu členové také podporováni silnými mladíky jednotlivých poutních průvodů, jimž právě dotyční nemocní náležejí.

Od Božího rána až do té chvíle, kdy vykonán průvod s Nejsvětější Svátostí, jsou dopravníci nemocných ustavičně v činnosti, dovážejí z nemocnic a jiných míst, jež má bratrstvo pro nemocné najatá, nemocné k zázračnému prameni, a odvážejí je zase. Při tom jest se diviti, jak dovedně a opatrně proplétají se se svými vozíky nebo nosítky mezi tisíci poutníků, jichž obzvláště u jeskyně a

L. Kolísek, »Lurdy«.

u pramene stálo plno. Mnohdy zajisté sami trnou úzkostí, aby jim těžce nemocný cestou nezemřel, než ho donesou k piscinám.

U piscin musí často i hodinu čekati s nemocnými, než na ně dle ustanoveného pořádku dojde. —

Když nemocní opustí koupelny, jsou členové bratrstva zase tím zaměstnáni, aby udržovali pořádek mezi množstvím lidu před koupelnami, neboť mezi tím, co se nemocní koupají, konají se tu nábožné modlitby za nemocné.

Vlastní péče o nemocné přenechána nemocnici „Kongregace sester Bolestné Panny Marie“. Tyto sestry také s největší láskou ošetřují nemocné, jim pak vypomáhají dámy z „Bratrstva hospitalitek Panny Marie Lurdské“. Tyto dámy mají také na starosti ženské nemocné v koupelnách.

Služba u piscin je pro členy obojího pohlaví velice obtížná, dílem pro velikou zodpovědnosť, jakou na sebe berou, ponořujíce do vody nemocné, — mnohdy na smrť nemocné, dílem pro požadavky, jaké na ně se všech stran činěny.

Voda pramene jest opravdu studena jak led, takže i lidé zdraví a silných čivů v prvním okamžiku se otřesou.

Mnohdy se stává, že nemocní dychtivě vstupují do pisciny, ale vidouce nádržku s vodou, zarazí se a pozbývají chuti, aby se dali do vody ponořiti.

„Připadá tu,“ praví P. Eisterer ve své knize o pouti Lurdské, „jakoby zlý duch chtěl takového nemocného oloupiti o kýžené uzdravení nebo aspoň umírnění bolestí naháněje bázeň a úzkosť před koupelí.“ Ovšem že takové případy nejsou členům Bratrstva neznámy, a proto laskavými slovy přemlouvají, ujišťují, že nic se jim nemůže státi, až je upokojí, a pak s největší opatrností a šetrností koupel provedou.

Není také slýcháno, že by kdy za tolik let bylo umývání nebo ponoření do vody někomu uškodilo. Již ta dobrosrdečnosť, spojená s rozvahou, jakou se oni členové Bratrstva vyznamenávají, činí tak milý dojem na nemocného, že mrazivá studenosť vody proměňuje se v blaživé teplo. Proto stává se nezřídka, že lidé vycházejí z této koupelny jako znovuzrozeni, a nemocní často opouštějí piscinu uzdraveni, radostně volajíce: „Sláva Pánu Ježíši, Sláva Panně Marii!“

Ano mnozí dostavše se do koupelny po berlách a to bídně, vycházejí nyní, berly držíce vysoko a jásajíce, pevným krokem ubírají se k blízké jeskyni, aby z hloubi srdce poděkovali Panně Marii, na Jejíž přímluvu byli uzdraveni. Berly pak uloží k ostatním v jeskyni na památku.

3. Služba hospitalitů u jeskyně zázračné zdá se na první pohled nejlehčí. Ale i tu je potřebí velikého rozhledu, trpělivosti a rozvahy. Šest až sedm hodin denně konají tu hospitalité zároveň čestnou stráž před Neposkvrněnou Pannou.

Jsou při tom podřízeni jednomu z missionářů, jenž právě má v jeskyni službu jakožto ředitel. Hospitalité dávají pozor, aby nikdo nebral něco z květin, nebo ze skály jeskyně; přijímají od poutníků darované svíce; podávají je sluhovi v jeskyni, jenž je nasazuje na ohromný svícen, aby hořely ke cti a chvále Neposkvrněné Panny. Starají se, aby čtyry lavice před samou jeskyní ponechány byly pouze pro nemocné, a konečně mají stráž u vchodu do jeskyně a východu z jeskyně.

Při tom zachovává se nejpřísnější pořádek. Je-li více poutních průvodů v Lurdech najednou, jest určeno pro jednotlivé poutní průvody, kdy smějí do jeskyně, jdou vedle skály, nad níž ve výklenku stojí socha Panny Marie, líbají skálu a dotýkají se jí různými předměty — růženci, medailkami, obrázky a j., jež chtějí přinésti domů na památku; pak projdou jeskyní a levou branou z ní vycházejí. Zdržeti se déle v jeskyni není dovoleno leda kněžím a pak členům poutních výborů. Hospitalité vpouštějí také do jeskyně pouze ty, kteří mají odznak onoho processí, jemuž v tu dobu přístup do jeskyně vyhrazen.

Je-li potřebí nějakého upozornění, činí tak tichým hlasem, z něhož dýše laskavosť a dobrota srdce.

Přijde-li k jeskyni nějaký církevní hodnostář jako kardinál, biskup a j., nabídne mu člen Bratrstva klekátko a sedadlo.

Při průvodech s Nejsvětější Svátostí nosí tito členové baldachýn, hořící svíce v lucernách, rovněž

Hospitalité na náměstí před růžencovým chrámem.

tak při udělování sv. přijímání v jeskyni, vlastně u zábradlí jeskyně, a pak při přenášení Velebné Svátosti po poslední mši sv. do růžencového kostela. Jejich představený držívá malý baldachýn nad knězem, když tento jde vedle řady nemocných, aby jim dal políbiti monstranci. Rovněž má tento představený právo držeti bílé plátno při udělování sv. přijímání u jeskyně.

Také přihlížejí tito členové k tomu, aby se nikdo poblíž sv. jeskyně neslušně nechoval.

Hlasité modlení jednotlivců není trpěno, poněvadž by tím jiní byli ve své pobožnosti vyrušováni.

Veliké obezřelosti je hlavně třeba, kdy po nějakém zázraku všechno množství se vzrušuje, a nastává všeobecný zmatek. Ale v okamžiku zakročením těchto členů zavládne opět úplný pořádek, a tu zdá se, jakoby sami andělé byli těmto hospitalitům nápomocni, neboť přirozeným způsobem udržeti mnohdy pořádek zdá se úplně nemožno.

Uvážíme-li pak, že tito členové Bratrstva na své útraty do Lurd se odebírají, zde na své útraty se vydržují a pouze z lásky k Panně Marii a z lásky k nemocným své obtížné služby konají, pak zajisté musíme žasnouti nad touto velkodušnou obětavostí, a srdce naše plesá, že i za našich časů dosti jest lidí právě ze vznešených stavů, kteří tak příkladným způsobem osvědčují své křesťanství.

Při tom zachovávají svá pravidla, jak jejich řád předpisuje. Časně z rána přítomni jsou mši sv., mimo to každý měsíc, někdy i častěji, mají zvláštní mši sv. v kapli, jež jest jim vyhrazena v růžencovém

kostele v levo u vchodu, kde také se koná slavné přijímání členů.

V čas velikých poutí v květnu a od polovice srpna až do října mají v prvním poschodí „útulny pro poutníky“ svou jídelnu, kde společně jídávají ovšem za plat; rovněž tu mají společnou spárnu.

Celé toto Bratrstvo je pod správou duchovního ředitele, jehož určuje superior missionářů z počtu svých podřízených kněží; pak jednoho předsedy a předsedkyně, kteří mají stálé bydliště v Lurdech, a kteří jednou za měsíc svolávají radu osmi členů.

Všickni členové se výslovně zavazují vésti život bezúhonný, denně pomodliti se aspoň desátek růžence a obzvláště uctívati Neposkvrněné Početí a sv. Benedikta Josefa Labra, jakožto patrona a vzor vpravdě zbožných poutníků. Radí se také členům, aby přijali škapulíř Neposkvrněného Početí, četnými odpustky nadaný, a aby se dali zapsati do růžencového bratrstva.

O velkolepé činnosti členů Bratrstva lze si přibližně učiniti pojem, pováží-li se, že dle nejpřesnějších výkazů za poslední tři léta nesčíslné poutnické vlaky přivezly do Lurd 6575 nemocných, kteří vesměs přijati byli od členů Bratrstva; ženských vykoupáno bylo v piscinách 118.808; mužských 53.156 za pomoci hospitalitů.

Představení hospitalitů r. 1896. byli: Ředitel: Dp. P. N. Burosse; předseda: Baron de Malet v Lurdech; sekretář: Emil Christophe v Lurdech.

Bratrstvo čítá 197 skutečných členů; samé to osoby urozené rodem i duchem, a to ze všech

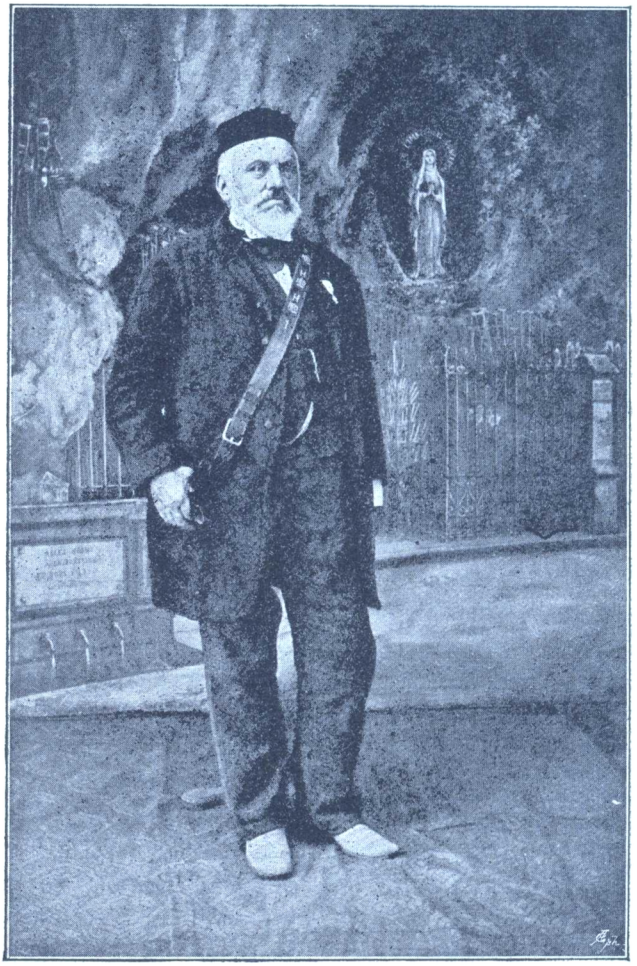

Baron de Malet, předseda hospitalitů v Lurdech.

dílů světa: i z Indie a Ruska, jakkoli nejbližší země vykazují největší počet. Z Rakouska je členem hrabě Thun ze Stadlhefu u Aueru v jižních Tyrolích.

5. Úřadovna vyšetřovací lékařské komisse.

Nápis nade dveřmi místnosti v sloupoví poblíž růžencového kostela a zároveň poblíž jeskyně zní: „Bureau des constatations médicales“. Co znamená nápis tento? Je to kancelář vyšetřovací lékařské komisse.

Když byla hned r. 1858. zřízena od biskupa tarbského zvláštní komisse, aby se události Lurdské řádně vyšetřily, byli již tehda ke komissi přibráni lékaři, aby jakožto mužové lékařské vědy podivuhodná uzdravení vyšetřili a úsudek svůj o nich pronesli.

Tito lékaři — Dr. Dozous a Dr. Vergez — uznali také mnohá uzdravení za taková, jichž přirozeným způsobem vysvětliti nelze.

Ale uzdravení nápadná nepřestávala, a tu i lékaři obrali si za účel, každé takové uzdravení důkladně zkoumati. A také jen taková uzdravení byla uznána za zázračná, o nichž se lékařská věda vyslovila, že přirozeným způsobem státi se nemohla.

Po lékařích Dru. Dozousovi a Dru. Vergezovi konal tyto zkušebné práce Dr. Dunot de St. Maclou. Byl to tedy třetí lékař, jenž obral si za účel uzdravení v Lurdech přísně zkoumati.

Zajímavo jest, jakým způsobem se tento lékař stal zkoumatelem zázračných uzdravení lurdských.

Pocházel z Normandie a původně mínil oddati se stavu vojenskému, proto také byl v kadetní škole v St. Cyru.

Avšak tento stav znelíbil se jeho bádavému duchu, a proto opustil kadetní školu a věnoval se celým srdcem vědě lékařské. Vědu tu studoval s takovým úsilím, že nadstavoval i noci, aby co nejdůkladněji prostudoval všechnu látku.

Byl i jinak vysoce vzdělán, mluvil několika řečmi a ve volných chvílích již jako lékař zabýval se se zálibou zeměpisem a archeologií.

V obcování byl velice milý, tak že si snadno získal náklonnosť všech, kteří s ním přišli do styku.

Dr. Dunot záhy se oženil, ale šťastné manželství netrvalo dlouho. Jeho choť onemocněla, a tu odebral se Dr. Dunot s ní do Lurd, aby tu hledala kýženého zdraví. Než Bůh jinak usoudil. Nemocná jeho choť v Lurdech — umřela.

Dr. Dunot byl zdrcen. Opustil Lurdy a odebral se do Nizzy, aby tu v klášterním zátiší Oblatů našel v modlitbě a studiu klid a mír . . .

Ale ku podivu! Marně tu hledá Dr. Dunot pokoje, marně touží po duševním klidu, Prozřetelnosť určila ho zajisté k jiným věcem.

Dr. Dunot vrací se do Lurd a stává se lékařem u posvátné jeskyně, živ jsa tu po způsobu missionářů.

Zázračná uzdravení ho zajímají, on je zkoumá a čím dále zkoumá, tím více se přesvědčuje, že tu působí vyšší, nadpřirozená moc.

I navrhl missionářům lurdské svatyně, aby se zřídila u posvátné jeskyně zvláštní lékařská komisse, která by měla za účel všechna nápadná uzdravení v Lurdech důkladně a všestranně zkoumati, aby tak zázračná uzdravení i na základě lékařské vědy mohla se prohlásiti za — zázračná.

Návrh tento s velikou radostí přijali missionáři. Bylo jim docela vhod, aby lékaři — jakéhokoli smýšlení — zázračná uzdravení zkoumali a své úsudky o nich pronášeli.

Věděliť dobře, že skutečný zázrak nepotřebuje se báti vědeckého zkoumání, naopak ať potvrdí věda lékařská, co možno přirozeným způsobem vysvětliti a co přesahuje meze lidského rozumu.

To byl tedy vznik vyšetřovací lékařské komisse. Prvním její předsedou byl Dr. Danot.

Místnosti této úřadovny byly zpočátku neúhledny, bylo to nepatrné dřevěné stavení. Později však, když množil se počet nemocných a počet lékařů, byla pro komissi tuto upravena vhodná a prostranná místnosť ve sloupoví, jež vede k růžencové svatyni a tam úřaduje tato komisse až podnes.

A jak si počíná tato komisse?

Nemocní po příchodu svém do Lurd představí se této komissi; lékaři nemocného prohlédnou, přijmou od něho vysvědčení, vystavená od jeho domácích lékařů a sepíší s ním protokol.

Po zázračném uzdravení přichází nemocný opět do úřadovny, lékaři jej opět prohlédnou a pronášejí své úsudky. Opět se o věci té sepíše protokol. Že si tu lékaři počínají velice opatrně,

rozumí se samo sebou. Touto opatrností a svědomitostí vynikal Dr. Dunot.

Jistý lékař, který byl svědkem zkoumání Dra. Dunota, vyjádřil se o něm: „Raději by chtěl, aby sto zázračných uzdravení nebylo uznáno za zázračné, než aby jedno jediné uznáno bylo za zázračné, které toho jména nezasluhuje.“

A dobře bylo, že byl tak přísným. Vždyť v komissi té bývali lékaři nevěrečtí, ano i nekatolíci, jako evangelíci a židé, a ti zajisté dobře si všeho všímali, jak se nestranná komisse k uzdravením lurdským zachová.

Již to nám musí býti zárukou, že Dr. Dunot počínal si vždy spravedlivě a přísně, poněvadž sám měl smutnou zkušenosť.

Kdyby jeho choť byla nalezla v Lurdech zdraví, a kdyby pak manžel její Dr. Dunot byl se vřele ujímal zázračných událostí lurdských, tu každý byl by mohl říci, že ho vděčná mysl k tomu pobádá, a že nadšení jeho jest odůvodněno.

Avšak sám pro svou osobu došel sklamání. V Lurdech místo zdraví nalezla jeho choť smrť, a jestliže tedy Dr. Dunot uznává při zázračných uzdraveních v Lurdech vyšší nadpřirozenou moc, pak činí tak zajisté pouze z důvodu, že mu tak káže činiti jeho svědomí na základě spravedlivého vědeckého zkoumání.

Výsledky tohoto zkoumání ukládal Dr. Dunot v „Annalech lurdských,“ jež missionáři lurdští již od r. 1868. vydávají.

Uveřejněna tu jména uzdravených nemocných, jména ošetřujících lékařů, takže každý takový protokol má na sobě pečeť pravdy.

Při Dru. Dunotovi byl po několik roků velice činným v úřadovně lékařské komisse Dr. Boissarie, bývalý lékař v nemocnici v Paříži.

Tento muž rovněž svědomitě obíral se zázračnými událostmi lurdskými a výsledek svého bádání uložil ve výtečné knize „Lurdy se stanoviska lékařského," kterou r. 1891. vydal, a za kterou dostalo se mu i díků od sv. Otce Lva XIII.

Kniha tato je velice důležita, a přáli bychom si ze srdce, aby si ji přečetli ti mužové vědy v našich zemích, kteří chtějí pronášeti svůj úsudek o uzdraveních v Lurdech.

Myslíme, že není správno, když některý z našich učenců na př. Dr. Thomayer, professor na universitě v Praze, napíše o zázračných uzdraveních lurdských, že jest dlužno připsati je na účet zvláštní duševní nálady uzdravených, když o těch uzdraveních pouze někde něco slyšel, sám na vlastní oči se o nich nepřesvědčil a jiným, očitým svědkům, věřiti nechce.

Nechť si tedy přečtou takoví učenci knihu Dra Boissarie, tam najdou na základě vědeckého zkoumání, podepřeného vlastním, očitým pozorováním spisovatelovým, neporušenou pravdu.

Dr. Boissarie stal se po smrti Dra Dunota, jenž dne 10. září 1891 v Lurdech skonal, předsedou zkušební lékařské komisse a jest jím podnes, vykonávaje svůj úřad s největší svědomitostí.

Počet lékařů se rok od roku množí. Na př. roku 1894. bylo jich 88, roku 1895. již přes 100, kteří koncem měsíce srpna úřadovnu tuto navštívili.

Z té příčiny pozoruhodna jsou slova, jež napsal Dr. Boissarie do „Annalů lurdských“:

„Lékaři přicházejí vždy ve velkém počtu do naší úřadovny. Zdá se, že neodolatelná přitažlivosť je rok od roku větší.

Několik stalých hostů, nepočítaje v to něco málo věrných přátel, byli sami noví příchozí, kteří se v poslední dni k nám tlačili. Mladý svět má převahu: professoři z universit, assistenti z Paříže a z provincií, chovanci našich vojenských lékařských škol, lékaři, kteří počínají svou lékařskou praxi. —

Mladí lékaři stojí vždycky v popředí. Milují pokrok, studují všechny nové otázky bez pevného plánu. Cítíme kolem sebe jakousi vědeckou obnovu; při všech zkouškách a prohlídkách používá se nejnovějších výzkumů, aby se mohl úsudek učiniti.

Universita lovaňská poslala nám jednoho z nejvýtečnějších chovanců, mladého lékaře, který dostal od vlády své země rozkaz, aby svá studia v cizozemsku zdokonalil.

Naši přátelé v Lovani myslili si, že representant katolické university, navštíviv již Berlín, Londýn a Paříž, ještě čtvrté město má vzíti do svého programu. Prosili ho, aby po dobu poutí strávil také jeden měsíc v Lurdech. Náš mladý kollega tedy přišel a přinesl s sebou důkladnou sbírku nejnovějších lékařských přístrojů — dar

to, který výbor poutnického vlaku bèlgického naší lékařské komissi daroval.

A tak jsme na výši času a nikdo nám nebude moci říci, že zůstáváme pozadu.

Ano můžeme užiti i Röntgenových paprsků, onoho to způsobu fotografování, kterým vniknouti se může až do nejvnitřnějších útrob, takže se docílí obraz naší kostry.

Všechno to však nesmí nás vésti na pole pouhé vědy a nesmí nás nechati zapomenouti nejvznešenější stránky našeho povolání. Vždyť nebude nám nikdy dáno, abychom všechny závoje odhalili a tak odňali zásluhu — víře.

Při našich výzkumech je potřebí pevné povahy a veliké zdrženlivosti. Nemocní náležejí docela sami sobě, a první podněty ke všem zkoumáním musejí vycházeti od nich.

Co se týče horlivosti našich kollegů, můžeme ji beze všeho umenšování chváliti. Stráví největší část času v nemocnici, nejen aby studovali, nýbrž také, aby nemocné ošetřovali. Jsou ve dne v noci na nohou.

V jednom sále byla jistá chudobná paní, která byla bleskem raněna. Od šíje až na paty byly kůže a maso odtrženy, a bylo viděti kosti. Zápal zachvátil sousední části, a nikdo si netroufal, ubohého tvora se dotknouti. Jeden z našich mladých kollegů převzal tuto úlohu. Po několik hodin každý den umýval rány nemocné paní a pak ji zaobalil do vaty. Doprovázel ji do koupelny a po koupeli obnovoval obvazy.

Aby tuto úlohu mohl plniti, k tomu potřeboval nejen cviku a úslužnosti, nýbrž i odevzdanosti, jakou jen láska k bližnímu může člověku vlíti.

V nemocnici nacházejí naši lékaři častěji rozřešení svých pochybností, než v zápase slovném.

A tak docházejí studie v naší úřadovně svého zdokonalení návštěvami v nemocnicích, a z toho mají i nemocní i lékaři největší užitek.

Angličanů a Američanů bylo v posledních letech méně zastoupeno, nežli v letech dřívějších. Přicházeli hlavně, aby podávali zprávy svým novinám. Považují Lurdy za překonané stanovisko? Myslím, že ne. Přijdou jistě zase; neboť nikdy nesledovaly se s větším zájmem tyto veliké zjevy, které se bez ustání kolem nás dějí.

Při tak četném počtu lékařů, kteří se tu scházejí se všech končin světa, a při dvou až třech tisících vysvědčení, jež každý rok od nás se vystavují, stává se světlo vždy jasnějším. Všechny předsudky mizí vůči zkoumáním, jež každý po libosti může konati. Veliký počet kollegů snaží se, aby nám dobrovolně a ochotně svou pomocí přispěli.

Dr. Renoul nám píše: „Buďte přesvědčen, že způsob, jak jsme v Lurdech byli přijati, není z nejmenších příčin, které mají vliv na náboženské city lékařů.“

Píše se nám z Japonska a žádá se vypravování našich uzdravení pro jednoho nejvýtečnějšího lékaře, který je chce studovati a zkoumati, dokud by sám do Lurd nemohl přijíti.

Tato klinika zázraků jest v našem století přece jen událostí překvapující.

O našich uzdraveních vypravuje se na všech místech; zprávy o nich překládají se do všech jazyků. Jaká to protiva mezi popíráním, posměšky nevěry, pohrdáním a mezi nadšením, jež nás obklopuje.

V dějinách o věcech nadpřirozených nemají Lurdy sobě rovného.

Uprostřed těchto událostí pokouší se o nás, abychom pohrdačům předhodili slova Brunetierova:

„Buďte ujištěni, všechny tyto věci, jež se vám mrtvými zdají býti, budou žíti, když již ani o vás, ani o mne, ani o všem, co nyní váš zrak a vaši zkaženou fantasii úžasem naplňuje, nebude žádné řeči.“

Zajímavo je, co z vlastního názoru napsal o této zkušební komissi lékařské v Lurdech P. Eisterer ve své knize o pouti lurdské:

„Bylo mi v průvodu našeho vůdce, jakož i našemu poutnickému lékaři Dru. Kašparu Schwarzovi vícekráte dovoleno, dílem abychom byli přítomni výslechu před touto komissí, dílem abychom nahlédnouti mohli do protokolů co nejsvědomitěji sestavených, jichž je zde již slušně objemná knihovna, bohatá to zásoba nevývratných důkazův o pravosti zázračných událostí lurdských.

Napřed přijde se při návštěvě této úřední místnosti, již Dr. Boissarie právem nazývá „Klinikou zázraků,“ do veliké čekárny, kde se zdržují nemocní a zázračně uzdravení se svými svědky, jakož i jiní návštěvníci. První jsou voláni

před komissi jednotlivě a musejí míti s sebou všechny průkazy, a to: vysvědčení lékaře nebo lékařů, kteří je v nemoci ošetřovali, vysvědčení od duchovního správce o dosavadním životě a mravném chování a konečně potvrzení politického úřadu o správnosti udání stáří, stavu, nemoci atd.

V sousedních dvou menších světnicích prohlížejí se nemocní, mohou-li se připustiti ke koupání, a uzdravení podrobeni přísnému výslechu, jenž pro různé spletité otázky podobá se výslechu při soudech trestních.

Tento přísný způsob zjišťování zázraku jest také příčinou, že mnohá zázračná uzdravení ani od uzdravených komissi se neoznámí a tudíž ani na všeobecnou veřejnosť nepřijdou. S druhé strany dojalo mne (a zajisté všechny, kteří totéž pozorovali) hluboce, s jakou hrdinskou trpělivostí a vytrvalostí zázračně uzdravení rádi staví se před komissi, — někdy i vícekráte po sobě — jen aby veřejným prohlášením a přesným zjištěním mohli vzdáti povinný dík Matce Boží Lurdské, a aby tím i jiné nešťastníky k důvěře v mocnou její přímluvu a dobrotu povzbudili.

Když nás ctěný pan předseda Dr. Boissarie dne 8. září před polednem pozval, abychom takovému výslechu byli přítomni, a my tedy zaujali naproti němu místo u stolu zkušebního, seděl jsem vedle slečny, jménem Marie Aloisie Hoffmannové, ze Švýcarska, která se právě po třetí objevila před zkušební komissí, aby potvrdila své zázračné uzdravení od padoucnice, kterou 24 roků byla stižena

a která ji skoro všech tělesných a duševních sil zbavila. Uzdravení její z této nemoci stalo se náhle dne 3. srpna 1894 v piscině. Výslech konal se ovšem francouzsky; ale pan Dr. Boissarie vida, že s malou trochou francouzské řeči nemohu tak rychle sledovati, vyptával se a mluvil vůbec tak pomalu, že jsem mohl všemu rozuměti.

Když bylo nyní protokolárně zjištěno, že uzdravená přes dvě léta neměla té hrozné nemoci, kterou mnozí lékařové ze Švýcarska, Italie a Německa (ano i z kliniky v Bâle) prohlásili za nezhojitelnou, bylo toto náhlé uzdravení při první koupeli v piscině prohlášeno napřed jako „remarquable“, t. j. „podivuhodné“.

Pan Dr. Boissarie pronášel nám také úsudek o zázračných uzdraveních, jež stala se po dobu veliké národní pouti francouzské od 22. do 24. srpna, jichž bylo 64 a k nimž ještě přibylo 100 jiných, která stala se teprve později.

O tom uveřejnily noviny lurdské „Journal de Lourdes“ ze dne 30. srpna 1896. následující obšírnější zprávu:

„Čtyřiašedesát protokolů, jednajících o uzdravení, sestaveno bylo během tři dní národní pouti. Tyto protokoly obsahují výslechy nemocných, vysvědčení jejich lékařů, vývoj a popis nemocí, zjištění uzdravení, zkrátka všechny důkazy za pobytu v Lurdech nashromážděné. Je to první, bezpochyby nedokonalé zkoumání; ale tato udání musejí býti základem všech pozdějších pátrání a zkoumání.

Všechny tyto události učinily na nás přítomné lékaře rozličné dojmy. Mezi těmito lékaři převládala mladší třída, takoví totiž lékaři, kteří sotva ukončili lékařské studie a stáli na začátku své lékařské činnosti, a pak také četní studující mediciny. Čilejší činnosť byla mezi námi; návštěvy v nemocnici ani se nepřerušovaly. Následovali jsme nemocné k piscinám, činili jsme poznámky, zaznamenávali jsme si adressy, a umínili jsme si, první vyšetřování zdokonaliti. Nepochybujeme, že všechny tyto spojené práce budou východištěm pro důležité další zkoumání.

Jeden z mladých kollegů pravil k nám: „Katoličtí lékaři jsou s to, aby strhli brány medicinské fakulty; ve vnitřních síních jsme často ve většině, a za málo let bude se muset s námi počítati při všech konkursech. Proto jsme předmětem tak prudkých útoků. Více mají před námi strachu, než nás mohou poraziti.“

Lurdy zajisté daly pokyn k tomuto blahodějnému probuzení. Zde přichází se do styku s Nadpřirozenými věcmi, zde učí se každý utvrditi se. Při těchto velikolepých projednáváních katolických lékařů nabývá sebevědomí své síly, tu poznává sám sebe každý a umí si sebe vážiti.

Protokoly byly četnější než v letech minunulých, a v těchto protokolech nalézáme uzdravené muže a ženy skoro ve stejném poměru. Zajisté jest mnoho případů, které lze popříti; ale v celku nacházíme uzdravení, jichž žádný zákon přirozený nedovede vysvětliti, a jež zaujmou místo vedle

nejneobyčejnějších událostí, jež v Lurdech byly zjištěny. Po 38 let pozorujeme zde, že moc nadpřirozená zůstává ve stavu nezměněném.

Tyto neobyčejné úkazy nikterak se neumenšují, nýbrž rok od roku víc a více se množí a přivádějí sem zástupce všech národů.

Měli jsme ve svém středu již anglické, americké, španělské, italské a j. lékaře. Dr. Lapponi, tělesný lékař svatého Otce, dal nám výraz svého srdečného účastenství a ujistil nás, že velice lituje, že nemůže na našich pracích bráti podílu. Dr. Lapponi konal dvě přednášky o Lurdech.

Mezi všemi našimi nemocnými zajímalo nás obzvláště jedno oddělení: patnáct nemocných prsním neduhem, kteří sem přišli z nemocnice z Villepinte, vedeni jsouce svým duchovním správcem. Byli to sami nemocní na plíce s dokázanými bacilly (zárodky nemoci) a všichni s nemocí dědičnou; otec, matka, bratr nebo sestra umřeli na souchotiny.

V této nemocnici, určené právě pro takové nemoci, užívá se nejosvědčenějších prostředků nové doby: Vstřikování „serum“, ochrana před nákazou, stálé obnovování čerstvého vzduchu . . .

„Zatím“, tak pravili nám tito nemocní, „přece zřídka kdo odtud vyjde, leda aby putoval na hřbitov, a my jsme hubeněli, mnozí z nás pozbyli měsíčně libru na váze; mohli jsme se sotva pohybovati a přicházeli jsme jedni po druhých do místnosti těžce nemocných, odkudž se již nevychází . .“ — Třináct z těchto mladých děvčat představilo se nám, aby

daly zjistiti své uzdravení. Jisto jest, že u většiny z nich nastalo zvláštní neočekávané uzdravení.

Naše první protokoly obsahují jen stručné poznámky. Později sestavíme je opět, abychom všechno co nejdůkladněji podali. Dr. Boissarie."

Z uvedeného viděti, s jakou zevrubností a přísnou nepředpojatostí členové zkušební komisse si počínají. Jest volno každému svobodomyslníkovi o tom v každou dobu se přesvědčiti. —

Poněvadž pak ona dříve jmenovaná slečna jakožto Švýcarka dobře umí německy jako francouzsky, pozval mne pak Dr. Boissarie a našeho lékaře poutnického, abychom ve vedlejším pokoji mohli se sami na zázračné její uzdravení přeptati. Při tom poznamenal jsem si její výpovědi, s největší ochotou učiněné. Dle těchto výpovědí trpěla slečna Marie Aloisie Hoffmannová, narozená dne 30. listopadu r. 1857. ve St Imieru, v kantonu Bernském, od svého 18. roku padoucnicí, spojenou s nesmírnými bolestmi. Když konečně tyto záchvaty popustily, vstoupila v Italii u jistého panstva do služby, ale v tu dobu opět se nemoc vrátila.

V jedné nemocnici okresu neapolského přestoupila na víru katolickou, jsouc dříve kalvínského vyznání. Bylo jí tehda 21 let. Když se vrátila do Švýcarska, byly záchvaty ještě častější, při čemž trpěla vždy veliké bolesti hlavy, a také duch její byl jako pomaten, takže stávala se ve svém jednání nepříčetnou. Musila tedy opět opustiti služby u baronky Sonnbergové v Lucernu, pobyvší tu pouze půl druhého měsíce. Nyní přišla do dobročinného

ústavu pro nemocné, postížené padoucnicí, v Herdtenu ve velkovévodství Badenském. Byla však již po dvou měsících jako nevyléčitelná odvezena do blázince v Basileji, kde zůstala dvě léta. Od té doby byla dílem u své sestry, dílem v opatrovně. Jsouc vždy víc a více nemocnou, pojala najednou úmysl putovati do Lurd, aby zde u zázračného pramene hledala zdraví. Přes všecky veliké překážky — neboť nechtěli jí ani z opatrovny pustiti — dostala se konečně počátkem měsíce srpna 1894 do Lurd, a nabyla hned při první koupeli v piscině dokonalého duševního a tělesného zdraví, takže se mohla k dřívějšímu panstvu vrátiti do služby a opět všechny povinnosti vykonávati.“ —

Potud výpis z knihy P. Eisterera.

Uvedeme ještě výňatek ze zmíněné knihy od Dra. Boissarie:

„Klassickým svědkem a rozhodujícím soudcem je tu jediné lékař nemocného. On mluví tu jakožto muž zkušenosti. Píše-li kdo dle jeho udání a pod jeho vedením dějiny lurdské, tedy spočívají tyto dějiny na nezvratném základě. Já jsem pozorování, jež od r. 1858. se strany učených a svědomitých lékařů v Lurdech byla činěna, pročetl a také jejich správnosť zkoumal, a došel jsem k tomu poznání, že tito lékařové události úplně dle pravdy vyličovali, a dále, že tyto události rozhodně obyčejné meze naší zkušenosti převyšují.

Namítne mi někdo: Nemluví se o zázracích, zázraky se pomíjí, krčí se pouze ramenama a kroutí hlavou.

Na to odpovídám slovy Didaya: „Slepá víra a slepá nevěra bez předcházejícího zkoumání jsou od sebe odděleny pouze nejmenším záhybem mozkovým. Obojí plodí zástupy nedůtklivců.“

Lékař jest mužem pozorování. Dříve než se obírá nějakou theorií, musí napřed všechno snésti dohromady, a uspořádati, aby věděl, co mu bude základem při jeho vyšetřování. Já jsem požádal o potřebnou látku svých kollegů, kteří byli očitými svědky oněch uzdravení. Sám také měl jsem příležitosť ve svém působení lékařském pozorovati náhlá uzdravení a znaje úplně poměry jejich, mohl jsem také význam uzdravení těch posouditi. Jakožto člen lékařské komisse v Lurdech — (nyní jest její předsedou) — mohl jsem po pět let při velikých poutích nesčíslné zástupy nemocných, uzdravených, ba zrovna k životu vzkříšených sledovati. Zvykl jsem tomu nadšení lidu. Měl jsem příležitosť studovati radostné rozrušení, nově oživenou důvěru, a všechny ty pomíjivé zjevy, které pouze z velikého a přílišného pohnutí mysli pocházejí. Avšak shledal jsem se také s uzdraveními, kterých nikterak vědeckým způsobem vysvětliti nelze, a co jsem viděl já, to vidělo rovněž 50, ano 100 lékařů. Rozdíl mezi těmito uzdraveními a mezi oněmi obyčejnými a každodenními jest tak veliký, tak očividný a tak makavý, že každý tím musí býti překvapen.

Divy našich nemocnic, při nichž moc přírody a umění slaví největší vítězství, jsou jen hračkou naproti oné tajůplné moci, jež se v Lurdech objevuje. Kde činnosť lidská přestává, tam počíná říše Nad-

přirozeného. Lékař, který poprvé přihlíží k takovému převratu všech zákonů přírodních, jest pomaten a darmo hledá nějakého vysvětlení.“ —

„Těm, jimž svědectví uzdravených a jejich lékařů, jakož i ujišťování rodičů, přátel a všech očitých svědků málo platnosti mají, pravíme: „Jest ještě jeden prostředek, kterým můžete se přímo o naší otázce přesvědčiti a kterého nemůžete od sebe zamítnouti. Pochybujete-li o slovech jiných lidí, budete sami o sobě pochybovati, svým vlastním očím a uším, svým vlastním pěti smyslům budete nedůvěřovati? Přijďte do Lurd v době velikých poutních průvodů, pozorujte a zkoumejte případy ony. Přijďte do místnosti zkušební komisse a zkoušejte, vyslýchejte nemocné, projevte beze všeho svou pochybnosť! Najdete tam kollegy, kteří nejúzkostlivějším způsobem si počínají a také s největší zdrženlivostí své úsudky pronášejí, kollegy, kteří snad ještě méně, než vy, jsou ochotni, překonání nebo zvrácení zákonů přírodních uznati. A opustíte pak tuto místnosť, když ne přesvědčeni, že jste viděli a takřka rukama hmatali věci nadpřirozené — zázraky nejsou na všech rozích, Bůh nechce naší víře zásluhy bráti a zřídka snímá všechny závoje — ale přece přesvědčeni, že jste našli lékaře téhož poctivého smýšlení a téže nedotknutelné povahy, jako jste sami, jakožto úzkostlivé pozorovatele pravidel našeho umění, lékaře, kteří žádného jiného úmyslu nemají, než aby pravdu proti blouznění lidu a proti vývodům a předsudkům vědy obhájili.“

Jakkoli každé zázračné uzdravení, jež stalo se v Lurdech, podrobeno bylo tímto způsobem vždy nejpřísnějšímu zkoumání osvědčených lékařů, přece objevovali se vždy nepřátelé, kteří jednak ona zázračná uzdravení, jednak i ona zjevení v lurdské jeskyni popírali a snad až posud popírají.

Stávalo se tak ovšem ponejvíce z neznalosti věci samé. Z té příčiny máme za to, že dobře posloužil zázračným událostem lurdským p. E. Artus, zámožný Francouz v Paříži, jenž učinil zajímavou nabídku. Prohlásil totiž veřejně v novinách, že vyplatí 10.000 franků tomu, kdo by dokázal, že uzdravení lurdská, jež vypravuje Jindřich Lasserre ve knize „Panna Maria Lurdská“ a z nichž některá jsou v této knize, vysvětliti lze přirozeným způsobem. Tuto nabídku že je ochoten zvýšiti až na 100.000 franků. Dále určil 5000 fr. pro zvláštní komissi, která by sestávala z mužů, vědecky vzdělaných, tedy z professorů universitních a slavných lékařů, a která by rozhodla o námitkách, činěných od nepřátel.

E. Artus učinil tuto nabídku, když jeho neť Julie Fournierova dne 14. června 1871 z těžké nemoci lurdskou vodou náhle byla uzdravena.

Peníze ty 15.000 franků uloženy byly u notáře Turqueta v Paříži, Rue de Hannovre 6. Tak stalo se již r. 1871. Od té doby uplynula dlouhá řada let, a kdo dostal ty peníze? Nikdo! Poněvadž nikomu se nepodařilo dokázati, že by ona uzdravení bylo lze vysvětliti způsobem přirozeným.

A platí nabídka ta posud? Ano. Dr. Ackerl píše ve své nejnovější knize o Lurdech „Am Mutterherzen — Na srdci Mateřském“ toto: „Dověděv se, že notář Turquet, u něhož Artus původně peníze své uložil, zemřel, obrátil jsem se počátkem února 1897 osobně na pana Artusa (bydlí Rue du Tronchet 5. Paris) tázaje se ho, zdali jeho vyzvání k nevěrcům doposud platí. Odepsal mi, že můj dopis je stý, jenž tuto otázku obsahuje. Ačkoli jest stár a churav, že je doposud ochoten vyplatiti onen obnos, a že tedy nabídka ona doposud trvá.“

Doposud tedy nikdo nedostal oné ceny, poněvadž nikomu se nepodařilo dokázati, že dotyčná zázračná uzdravení vysvětliti lze způsobem přirozeným. Tím také mohou i naši čtenáři býti utvrzeni v přesvědčení, že zázračné události lurdské povzneseny jsou nade vši pochybnosť, a že nevěra malomocna jest proti zázračné moci a blahodějnému působení Panny Neposkvrněné.

6. Budova missionářův. Úřadovna. Tiskárna. Biskupský palác.

Když byli roku 1866. povoláni missionáři, byla pro ně na rychlo postavena budova nepatrných rozměrů, nedaleko krypty.

Roku 1875. byla tato budova rozšířena, takže nyní je tam škola, byty pro missionáře a pak pokoje pro ty kněze, kteří by u missionářů těch chtěli konati duchovní cvičení.

Tato budova je spojena s basilikou a ostatními svatyněmi podzemní chodbou.

Před budovou missionářů směrem k Lurdům jest jiná, menší budova, na níž je nápis „Bureau“ — „Uřadovna“.

V této budově se obstarávají různé záležitosti. Zde objednává se lurdská voda, předplácí se na časopisy, jež nákladem knihtiskárny missionářů vycházejí. Zde dává se na mše sv., kdo je chce míti slouženy ve svatyních lurdských. — Zde také odevzdávají se nalezené věci.

Missionáři lurdští mají také svou vlastní knihtiskárnu. Místnosti její jsou ve sloupoví na levo od růžencového kostela a obsahují všechny moderní stroje. — Tisknou se tam hlavně časopisy „Journal de Lourdes“, vycházející jednou týdně, a pak měsíčník „Annales de Lourdes“.

Za budovou missionářů směrem západním jest úhledný palác biskupský. Zbudován byl roku 1875. a jest sídlem nejen biskupa tarbského, který často do Lurd zavítá, nýbrž i jiných vysokých hodnostářů církevních, kteří do Lurd připutují.

7. Kláštery a nemocnice.

Podivné události u jeskyně Massabiellské měly vliv na duchovní život v Lurdech.

Není tedy divu, že vznikly v Lurdech četné kláštery. Naproti jeskyni na druhém břehu řeky Gave jest klášter Karmelitek, za ním nedaleko klášter sester Nanebevzetí Panny Marie; za jeskyní směrem západním je klášter sester

Neposkvrněného Početí. V městě samém jest klášter Klarisek. — Poblíž starého mostu na levém břehu řeky Gave je rozsáhlá nemocnice, již spravují sestry Bolestné Panny Marie, a poblíž nádraží je městská nemocnice.

8. Farní chrám. Jiné památné budovy.

Asi uprostřed starého města stojí farní chrám. Je to kostel malý, ale zajisté starobylý.

Za ním směrem východním je nedostavený nový farní kostel. V dolejší jeho části, kryptě, odpočívá farář lurdský slavné paměti P. Peyramale. V poslední době učiněny kroky, aby tento nový farní kostel byl dostaven.

V Lurdech, kde svatá Panna nepřestává podávati důkazů své dobroty a lásky, jsou také budovy, jež hlásají lásku k bližnímu.

Je tu mimo jmenované nemocnice prostorný sirotčinec a asyl pro starce a opuštěné.

* * *

„To je tedy město,“ praví lékař Dr. Dozous ve své knize, „Jeskyně lurdská,“ „které dnes po celém katolickém světě svatým městem se nazývá; zde přihodily se ony památné události, jež upoutaly zraky celého světa.

Jeskyně Massabiellská nalézá se na nejmalebnějším místě a zdá se, jakoby ruka Boží se zvláštním zalíbením tuto krajinu všemi krásami byla obdařila.

Na nejpřednějším svahu hor Pyrenejských jeví se zraku našemu na osamělém místě jedna z oněch jeskyň, o nichž až do modlitby Bernadettiny

žádný člověk nemluvil. Naproti ve vzdálenosti jen několika kroků, proudí řeka, živená sněhem věčných ledovců na oněch velikánech horských. Poblíž jeskyně mírní svůj tok, rozlévajíc vodu v tichou hladinu, jakoby chtěla svůj pohyb v soulad uvésti s pocity těch, kteří před posvátnou jeskyní srdce své pozvédají k nebeské Paní. Před tím, při vtoku svém do města bouří a hučí Gave a žene se v divokém chvatu; však čím blíže k jeskyni, tím více se mírní, utišuje, jakoby se bála rušiti to posvátné ticho, z něhož jen nábožné vzdechy a vděčné zpěvy letí k nebes výšinám. Za jeskyni nabývá řeka opět rychlosti a pádí hbitě k oceanu.

Tato krásná krajina nabývá ještě většího půvabu tím, že je tu i líbezná zeleň luk, jež tak mile zraku našemu lahodí. Slovem jsou zde všechny krásy přírodní, jakým rovných jinde tak brzy nenajdeš...“

Část třetí:

Náš pobyt v Lurdech.

I. První den v Lurdech.

1. Dopolední pobožnosť.

V sobotu dne 5. září po šesté hodině přijeli jsme do Lurd. Mnozí z poutníků kněží přáli si hned ještě v sobotu sloužiti mši sv. Bratr i já měli jsme rovněž toto přání. Musili jsme si však pospíšiti, poněvadž na 9. hodinu byl určen společný průvod všech poutníků k posvátné jeskyni.

Poněkud se očistivše, chvátali jsme k basilice, jež hrdě pněla k nebesům.

Poněvadž však růžencový chrám byl blíže, vešli jsme do něho.

Šli jsme do sakristie a vyslovili přání, že chceme sloužiti mši sv. Dali nám tam konvičky, hostii, humerale a purifikator, a řekli, abychom si našli prázdný oltář.

Šli jsme tedy a právě naproti sakristii uviděli jsme oltář prázdný, u toho jsme tedy bratr a já sloužili první mši sv. v Lurdech . . .

Na to jsme šli do bytu.

Posnídavše a po dlouhé cestě důkladně se očistivše, přistrojili jsme se do rochety a šli k soše sv. Michala, kde jsme se měli všichni sejíti.

O 9. hodině byli jsme již na místě. Socha sv. Michala je v nadživotní velikosti. Je z bronzu a dílo umělecké.

Nyní jsme se seřadili a šli dva a dva. Napřed naši vůdcové, za nimi kněží v rochetách, pak kněží bez rochet, potom ostatní poutníci. — Zpívali jsme Lurdskou píseň. Šli jsme vedle velkého sousoší sv. Kříže, a tu nám přišli naproti s křížkem a korcuhvemi tři důst. pp. missionáři, aby nás přivítali. S vysoké věže basiliky hlaholily zvony. —

Prostranství před růžencovým chrámem je veliké, prostřední část je trávník, a s obou stran krásně upravené, pohodlné široké chodníky.

Přišli jsme na konec trávníku, kde postavena jest překrásná socha Panny Marie Lurdské, umělecké dílo v nadživotní velikosti, kterou dal papež Pius IX r. 1876. slavným způsobem korunovati.

Nyní jsme se dali na pravo a prošedše mezi ohromnými sloupy, na nichž klene se cesta k basilice, octli jsme se již poblíž zázračného místa.

Čím více jsme se blížili, tím větší bylo naše rozechvění . . . Mocně mi bušilo srdce, když jsme kráčeli podle piscin a před sebou viděli klečeti

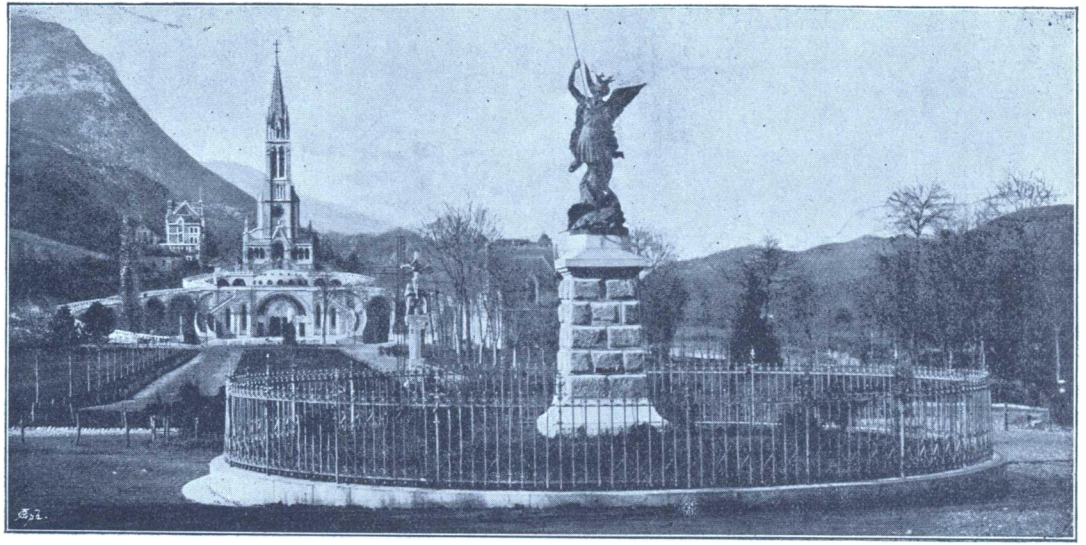

Náměstí sv. Michala v Lurdech.

jiné poutníky na svatém místě, k němuž jsme se blížili. Zrak můj hledal, hledal onu jeskyni, onen výklenek. — Jeskyně viděti nebylo, poněvadž levá část, když se jde k jeskyni, zastavena jest budovou a není tedy dříve jeskyně viděti, až skoro u ní samé. — Konečně objevila se zrakům našim jeskyně a socha ve výklenku . . .

Těžko vylíčiti dojem, jaký jsem pocítil v tomto okamžiku . . . Nevím, co všechno dálo se v duši mé, ale jakýsi pocit svaté hrůzy mne ovanul, — cítil jsem, že stojím na místě svatém . . .

A co pocit ten zvýšilo, byl pohled na ty — nesčíslné berly a hole, jimiž jeskyně vyzdobena — všechno to důkazy veliké moci Panny Neposkvrněné.

Oči moje zvlhly, a rty šeptaly první pozdrav „Zdrávas Maria!“ — —

Tohoto okamžiku nikdy nezapomenu.

Nyní jsme šli my kněží v rochetách do jeskyně, poněvadž bylo právě pro nás vyhrazeno místo. U železného zábradlí stál muž, člen spolku hospitalitů, a pouštěl nás kněze do jeskyně branou, již pak zavřel.

Když jsme byli v jeskyni, vystoupil na kazatelnu u jeskyně ředitel missionářů P. Pavel Fitau, aby nás přivítal. Jeho srdečná promluva byla následující:

„Drazí poutníci rakouští!

S pocitem nevýslovné radosti vítám vás jménem vldp. představeného zdejšího missijního domu Neposkvrněného Početí Matičky Boží Lurdské. — Z končin dalekých přichvátali jste sem k Rodičce

Boží, kteráž na tomto místě roku 1858. pravila: „Přeji si viděti zde mnoho lidí!“ I vy, poutníci rakouští, uposlechli jste hlasu tohoto a proto pospíchali jste na místo toto k nebeské Matičce své. Matka neklamává dítek svých, ona dodrží slibu svého, — a proto i Maria mnoho zde slíbivši, vše chce vám splniti a také to splní. Buďtež tedy, drazí poutníci rakouští, ještě jedenkráte co nejsrdečněji vítáni u nebeské Matky své!

Chci vám dáti ještě některé pokyny. Důstojní pánové kněží, kteří vykonávati chtějí posvátný svůj úřad zpovědnický, jsou zde po dobu pouti své splnomocněni ku zpovídání s těmitéž právomocemi, jaké mají v diecésích svých. Poněvadž pak zpovědnice ve kryptě jsou pouze pro nás missionáře vyhrazeny, mohou kněží z Rakouska zpovídati ve zpovědnicích ve chrámu Páně růžencovém a sice v těch, které stojí v levo od vchodu a mají nápis: pro Němce.

Všichni pak poutníci vzbuďtež ihned úmysl získati plnomocné odpustky, kterých zde získati lze. Jsou pak to tyto:

Plnomocné odpustky po přijetí sv. svátostí pro ty, kteří basiliku, růžencový chrám Páně nebo kryptu navštíví a tamtéž chvíli na úmysl sv. Otce se pomodlí.

Plnomocné odpustky za těchže podmínek pro ty, kteří sem připutovavše nějakou dobu zbožným úkonům věnovali.

Plnomocné odpustky za obvyklých podmínek pro ty, kteří na tomto místě posvátném obdrží apoštolské požehnání.

Ve všech ostatních záležitostech (co se týče objednávání vody zázračné, odevzdávání neb přihlašování se ku ztraceným předmětům atd., atd.) nechť obrátí se poutníci na kancelář navrchu v levo od basiliky.

Dále poukazuji na to, že nezřídka vplíží se sem poutníci nepraví a proto pozor na peníze a ostatní cenné předměty!

Po tomto přivítání sestoupil P. Fitau s kazatelny, na niž nyní vystoupil dp. P. Lukáš Wolf, kapucínský kvardián z Vídně a ředitel naší poutní pobožnosti, aby přednesl první pozdrav Neposkvrněné Panně v promluvě, jež působila na nás mocným dojmem; po tom přednesl srdečnými slovy pozdravnou modlitbu z naší poutní knížečky vysocedůstojný pan kanovník hrabě Lippe, kleče na klekátku, připraveném před oltářem v jeskyni, a po té zazpívána s průvodem harmonia německá Mariánská píseň.

Nyní vystoupil na kazatelnu Dr. František Kolísek, náš český vůdce, aby promluvil k českým poutníkům. Byloť mnoho českých poutníků, z nichž mnozí německy ani nerozuměli, a tedy bylo zcela na místě, aby také českým jazykem kázalo se u posvátné jeskyně. Řeč jeho byla tato:

Motto: »Pojďte ke mně všickni
kteříž mne žádostivi jste
a ovocem mým nasyťte se.«
(Ecclesiasticus 24, 26.)

Rozmilí poutníci a ctitelé Mariánští!

S pomocí Boží, pod ochranou Neposkvrněné Rodičky Boží Panny Marie a pod záštitou svatých

andělů strážných doputovali jsme šťastně na místo toto přeposvátné a převelebné. My všichni uposlechli jsme rádi líbezného hlasu Neposkvrněné nebes Královny, když nás zvala k sobě slovy moudrého Siracha: „Pojďtež ke mně všickni, kteříž mne žádostivi jste a ovocem mým nasyťte se.“ Všecky obtíže daleké pouti naší jsou již překonány, a zajisté každý z nás může rozradostněným srdcem zvolati: „Magnificat anima mea Dominum! — Srdečně chválí duše má Hospodina... neboť veliké věci učinil ten, jenž moci jest a svaté jméno jeho!“

Nuže, co jsme přinesli sem do Lurd své Matičce Neposkvrněné?

1. Především přinesli jsme pozdrav svůj i miláčků svých v otčině. A jaký pozdrav? Onen pozdrav, přátelé drazí, kterým trojjediný Bůh ústy archanděla Gabriela pozdravil Pannu Neposkvrněnou v tichém domečku nazaretském. Pozdrav tento jest zajisté Marii Panně nejmilejším; vždyť právě tímto pozdravem oslavuje se a velebí nebes Královna jako Panna Neposkvrněná. A jako druhdy připutoval s nebes výšin jeden z nejpřednějších andělů s pozdravem tímto převzácným k vyvolené Matce Boží, tak i my zaputovali jsme z daleké vlasti své na přesvaté místo toto s tímže pozdravem nebeským a voláme z hloubi duše své za sebe i za miláčky své k Tobě lurdská Matičko naše: „Zdrávas, milosti plná! Zdrávas, Panno Neposkvrněná! Ave, ave, ave Maria!“

„Mimo pozdrav přinesli jsme sem k jeskyni své hříchy. Známeť neporušenou svatosť nebeské Matičky své, která zjevila se na místě tomto Bernadettě Soubirousové v rouchu bělostkvoucím, podkasaném stuhou blankytnou. Bílé roucho ono jest znakem čistoty srdce a stuha blankytná znamená pokání. Hle, jak významný a spolu potěšitelný to zjev pro nás všecky, přátelé drazí. Blahoslavená Panna Maria, ozdobená rouchem bělostkvoucím nad jeskyní touto, volá k nám ústy moudrého Siracha: „Já jsem Matka krásného milování.“ A proto žádá od nás, dítek svých, krásné srdce, t. j. srdce čisté, srdce neposkvrněné. Ona stuha blankytná, kterouž podkásáno jest bílé roucho Panny Neposkvrněné, hlásá nám všem ona tři slova, jež pronesla Panna Maria při jednom zjevení Bernadettě, volajíc vážně: „Pokání, pokání, pokání!“ Obojí pak zjev: bílé roucho a stuha blankytná naznačují nám pravdu potěšitelnou, kterak Maria Panna jako Matka milosrdenství mileráda napomáhá věrným ctitelům svým ku pravé kajicnosti a tím k čistotě srdce.

O Neposkvrněná Panno Maria! Hle, my přišli jsme k Tobě, abychom u nohou Tvých složili břímě hříchů svých, aby též duše naše ozdobena byla podobným rouchem bělostkvoucím, jakým ty před námi tu se zastkvíváš, rouchem posvěcující milosti Boží. Ó přispěj nám Ty, milostná Matko naše, abychom všickni zde vykonali sv. zpověď a pak při sv. přijímání pocítili pravdivosť slov žalmisty

Páně: „Okuste a vizte, jak sladkým jest Pán!“ Ave ave, ave Maria.

3. Kromě pozdravu a neduhů duševních přinesli jsme sem též neduhy tělesné, své kříže, bídy a útrapy všeho druhu. Slyšeli jsme vypravovati od poutníků, kteří tu před desíti lety z naší vlasti na pouti byli, jaké divy koná tu v Lurdech Neposkvrněná nebes Královna. Četli jsme také v časopisech odborných, kterak na přímluvu Lurdské Panny Marie denně mnoho zázraků se děje. Neposkvrněná Rodička Boží osvědčuje se tu býti nejznamenitější a nejslovutnější Lékařkou všech nemocí tělesných, ulevujíc všeliké bídě a stírajíc slzy uroněné v bolestech a útrapách největších. Nyní však vidíme na vlastní oči zde jasné důkazy všeho toho. Hle, celá jeskyně jest okrášlena podivnými ozdobami, jsou to berly druhu nejrozmanitějšího, zanechané na památku od oněch šťastných uzdravenců, kteří přinesli sem své kříže, bídy a útrapy, a zde od nich sproštěni byli.

Zjev tento dojímavý má mocně nás všecky povzbuditi, abychom i my důvěrně o pomoc volali v potřebách svých k Neposkvrněné nebes Královně. Vždyť i nás volá k sobě ústy moudrého Siracha: „Pojďtež ke mně všickni, kteříž mne žádostivi jste, a ovocem mým nasyťte se.“ Mezi ovocem Panny Marie nad jiné vyniká Její soucitná láska mateřská, kterou všecky věrné dítky své přivinuje na srdce své milující.

O Panno Neposkvrněná! Rozestři plášť ma-
ochrany své a přiviň i nás všecky na mi-

lující srdce své. Popatři na slzy naše, jež v útrapách svých proléváme, setři s očí našich hořké slzy tyto a pomoz, pomoz nám, ó Maria! Ave, ave, ave Maria.

4. Ještě něco přinesli jsme Matičce Lurdské, — přinesli jsme Jí srdce své. Jest známo, že zvláště ve věku starém navštěvovatelé rodin královských přinášeli dary vzácné. Tak dočítáme se v písmě sv., že královna ze Sáby přinesla velkolepé a vzácné dary králi Šalomounovi; podobně i tři mudrcové od východu nesli dary narozenému Králi židovskému, a když ho nenalezli v paláci Herodesově v Jerusalemě, položili je u jeslí v jeskyni betlemské.

Přátelé rozmilí! V době nejnovější zbudovala si Panna Maria jako Královna nebes i země trůn svůj zde v jeskyni lurdské. My jsme připutovali sem na návštěvu k této Královně Neposkvrněné, a proto sluší se zajisté, abychom Jí také věnovali nějaký dárek. Arciť zlata a stříbra nemáme v rukou svých, ale co máme, to Jí dáme: Darujme Jí srdce své! Dárek tento bude Jí nejmilejší; vždyť zdá se, jakoby s trůnu svého nad jeskyní touto volala k nám líbezným hlasem: „Synu můj, dcero má, daruj mi srdce své!“

O Neposkvrněná nebes Královno! Hle! už všickni přinášíme Tobě dnes na přivítanou za dar srdce své. O přijmi od nás milostivě dar tento a oblažuj nás vždycky svou láskou něžnou a svým mateřským požehnáním, aby splnila se na nás všech ona slova písma svatého, kteráž hlásáš světu celému: „Kdo by mne nalezl, nalezne život

a dosáhne spasení od Hospodina!“ Ave, ave, ave Maria! Amen.“

Touto promluvou byli naši čeští poutníci mocně dojati, jak bylo lze čísti na tvářích zbožně naslouchajících posluchačů.

Po českém kázání zpívali jsme: „Tisíckrát pozdravujeme Tebe“, a po ní přistoupil k oltáři v jeskyni P. Lukáš Wolf, aby sloužil mši sv. pro nás poutníky.

Oltář tento je celý stříbrný, spočívá na šesti sloupcích stříbrných, uprostřed na oltáři jest svatostánek. Šest stříbrných svícnů jest jedinou ozdobou celého oltáře, který je sice jednoduchý, ale právě svou jednoduchostí činí velebný dojem.

Při této poutní mši sv. zpívali jsme s průvodem harmonia, jež jest umístěno v jeskyni, německou píseň. Po mši sv. zazpívali jsme si také česky. Nejraději a nejčastěji jsme zpívali vždy „Tisíckrát pozdravujeme Tebe“, poněvadž byla to jediná píseň, kterou jsme všickni Češi — jak z Moravy, tak z Čech a Slezska — dobře znali.

Po mši sv. přenesl vdp. kanovník hr. Lippe ciborium z jeskyně do růžencového chrámu Páně.

Pohled dojemný naskytal se nám tu, když četní nemocní spínali ruce a prosili Pána Ježíše za uzdravení . . .

Když bylo po dopolední pobožnosti, měl jsem příležitosť důkladně si prohlédnouti jeskyni a její okolí.

Jeskyně je hodně prostranná. Zábradlí před ní činí dobré služby. Praktické je zařízení, že jednou stranou se vchází, druhou vychází.

Vrch jeskyně je všecek ověšen berlami, holemi, obvazy a p. Je tak vyplněn celý strop jeskyně ano i vrchní okraj jeskyně na venek je těmito důkazy divů ověšen.

A jak rozmanité jsou tyto památky! Najdeš tu berly a hole malé i velké, najdeš tu berly pěkně vysoustruhované, vkusně provedené, berly s hedvábnými poduškami na vrchní části, ale najdeš tu berly také docela obyčejné, mnohé hodně opotřebované, na důkaz, že dlouho a dlouho konaly služby chromým, až přímluvou „Uzdravení nemocných“ stal se div, že chromí odložili své berly, nechali je zde na památku a bez nich úplně zdrávi ubírali se z Lurd do svých vlastí.

V zadu v jeskyni jest dosti veliký výklenek, a ten byl plný, plničký dopisů. A jakých? Jsou to dopisy, které sem poutníci s sebou přinášejí a tam ukládají. Buď obsahují nějakou prosbu nebo díkůčinění a to buď od poutníků samých nebo od jiných, kteří toto psaní některému poutníku svěřili a o odevzdání požádali. Sám také rozmnožil jsem počet těchto díkůvzdání. Krátce totiž před odjezdem do Lurd poslal mi pan Mat. Kuchyňka, mlynář u Výmyslic na Moravě, dopis, v němž dojemnými slovy vyličuje zázračné uzdravení své manželky Alžběty, jež stalo se užíváním lurdské vody, kdy veškera pomoc lékařská osvědčila se marnou.

V dopise tom mne žádal, abych poslal za to uzdravení poděkování do Lurd. Učinil jsem tak osobně, odevzdav poděkovací dopis k ostatním, v jeskyni uloženým.

V jeskyni je ohromný svícen, na němž plálo dnem i nocí veliké množství světel. Také po různu hoří tu hojně svic.

V jeskyni pátral jsem také po výtoku zázračného pramene, ale nevypátral jsem nic. Pramen ten totiž veden jest do roury hned u samého zřídla, a rourou veden byl původně do blízké nádržky, jež má tři kohoutky. Avšak nyní vede se na levo od jeskyně rourami jednak na pití, jednak do koupelen. Z pramene toho teče voda v hojnosti. Za minutu vyteče 85 litrů, což dělá denně 122.400 l.

Před jeskyní jsou lavice na dosti rozsáhlém prostranství, jež získáno tím, že tok řeky Gavy několik metrů byl odveden od skal Massabiellských, kde bylo dříve její řečiště. Prostranství to je asfaltováno t. j. polito zvláštním druhem smoly, která smíchána jsouc s cementem, úplně ztuhne v kámen. Na jednom místě v zemi vpravena je památní deska s nápisem: „Zde klečela Bernadetta, když se jí Matka Boží zjevila“.

Když se vchází do jeskyně, je venku v pravo umístěna kamenná kazatelna. Schody na ni jsou kamenné, jež uzavírá železná mřížová brána.

Tam, kde se z jeskyně vychází, jest napřed ona bývalá nádržka, pak jest sakristie a potom místnosť, kde se prodávají svíce, pak prostranství, kde možno nabrati si vody z kohoutků a hned vedle jsou koupelny.

Nahoru k basilice může se jíti buď ze zadu, kde za kazatelnou vine se pohodlná klikatá cesta v podobě *M* až nahoru, nebo z předu po schodech

vedle růžencového chrámu Páně. Naproti jeskyni jest podél řeky Gavy terassa, ukončená kamennou zídkou, a u ní četné kamenné lavice pro pohodlí poutníků.

Co se mne nad míru nemile dotklo, bylo ono upozornění missionářovo na poutníky nepravé a pak tu a tam nápisy:

„Pozor na zloděje!“

Nemohl jsem v mysli své srovnati, že by na tomto místě, kde všechno, všechno dýše svatostí, bylo možno, aby někdo poskvrnil své ruce krádeží.

Bohužel je to možno. I do Lurd přichází značný počet takových lidí zvrhlých.

Za to zase mile působí, že tu nevidíte — žebráků. U nás na poutních místech schody i dvéře ke chrámu Páně obleženy takřka bývají žebráky všeho druhu, až hrůza kolikráte se na ně dívati.

V Lurdech — nic podobného nespatříte. Je tu poblíž jeskyně schránka s nápisem: „Pro chudé“, ale žebráka tu u těch velebných svatyň nespatříte. —

Schylovalo se k polednu, a proto byl čas, abychom šli k obědu. Napili jsme se ještě zázračné vody a šli jsme do bytu.

V bytu u pí. Coulinové bylo nás několik z našich poutníkův, ale jaká směsice národů!

Byli jsme tu zastoupeni Slované i Němci a tož Moravané, Češi, Chorvati a jeden Polák.

Hned u prvního obědu jsme se všickni seznámili a bavívali se vzájemnými zkušenostmi.

První oběd nás ovšem překvapil. Nedostali jsme totiž žádné polévky. U Francouzů je vlastně oběd až večer, a proto v poledne polévka není zvykem, kdežto u nás je polévka základem.

Upozornili jsme také ihned paní Coulinovou na náš polévkový zvyk při obědě, a ona ochotně slíbila, že nám i v poledne bude dávati polévku, když si toho přejeme.

Jídla ovšem nebyla tak připravena jako u nás, a proto nejedli jsme s takovou chutí, jak to vyžadoval náš žaludek.

Za to jsme si pochutnali na výborném víně červeném, kterým dobrá ta paní neskrblila a popřála nám ho vždy mnohem více, než byla snad povinna. Byla to vůbec paní nad míru hodná a ochotná. K ruce měla děvče, služebnou z lepší rodiny, které se obzvláště líbila naše česká řeč. Také se brzy naučila říkati: „S Pánem Bohem!“ „Pěkně vítám!“ „Děkuji!“ a j. Poznali jsme, že Francouzi docela jinak se mají k naší české řeči než naší sousedé — Němci.

Co nás překvapilo a mile dojalo, bylo, že jsme ve světnici, kde jsme společně jídávali, uviděli mezi jinými obrazy svatých, také obraz — pražského Jesulátka. Činí to vždy zvláště milý dojem, shledáme-li se v daleké cizině se známými z vlasti.

Po obědě odebrali jsme se do svých pokojů.

Použil jsem volné chvíle, abych napsal dopis do brněnského „Hlasu“, do něhož jsem po dobu naší pouti zprávy posílal.

2. Odpolední pobožnosť.

Odpoledne byl na 4. hodinu určen průvod s Nejsvětější Svátostí oltářní.

Před tím zašli jsme si napřed do basiliky, kde jsme vůbec jeřáx nebyli. Dojem této svatyně z venku i uvnitř je velkolepý.

Vstoupil jsem do vnitř a stanul u vchodu pln jsa úžasu. Nevíte, kam byste se napřed podívali a čemu se napřed divili. Jakkoli je tu darů rozličných hotová spousta, přece vidíte, že všechno ladně uspořádáno, že celkový dojem není nikterak rušen.

Pomodlili jsme se tu a pak odebrali se k jeskyni, kde již bylo na tisíce poutníků, před koupelnami pak na sta nemocných. Jaká to směsice! Zdraví i nemocní obklopují tu trůn nebeské Matky a modlí se, modlí tak vroucně, jako snad nikde na celém světě.

Odpoledne hlavně určeno jest pro nemocné. Viděti tu také všechny druhy nemocí. Někteří z nich, kteří mohou choditi, jsou vedeni, jiní na trojkolých vozících voženi, jiní nošeni na nosítkách.

Napřed přicházejí k jeskyni, tam se konají modlitby, pak dopraveni jsou nemocní ke koupelnám a po řadě se pouštějí do koupelen. Zatím co se to děje, konají se před koupelnami modlitby. Modlí se tu obyčejně růženec, a pak kněží předříkávají kratičké modlitby, které věřící opakují. Je to chvíle nad míru dojemná. Obzvláště byl jsem dojat rozličnými způsoby, jakými někteří poutníci své modlitby přednášeli. U nás je zvykem, že modlíce se, máme ruce sepjaté, kdežto tam viděl jsem, jak mnozí

s rukama roztaženýma pohlíželi k nebesům, jiní tvářemi dotýkali se země . . .

A přál bych vám slyšeti tu vroucnosť, zaníceností, jaká vyznívala z těch prosebných výkřiků! „Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nad námi!“ zvolal kněz mohutným, vroucím hlasem, a celé množství opakovalo: „Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nad námi!“ Tento výkřik pronesl třikráte, a pokaždé ostatní opakovali. Pak zase zvolal: „Ježíši, milosrdenství pro nás!“ a prostorami u koupelen rozléhalo se ode všeho množství: „Ježíši, milosrdenství pro nás!“ Na to opět: „Pane, ten, kterého miluješ, jest nemocen . .“ „Ježíši, učiň abych chodil!“ — „Ježíši, učiň abych slyšel!“ — „Chceš-li, můžeš mne uzdraviti!“

Zatím, co se tyto modlitby konají před koupelnami, bývají nemocní ponořováni do zázračné vody

Mnohdy se tu odehrají dojemné scény. Jistý poutník lurdský z jiné doby poutní vypravuje: „Neobyčejný byl pohled na duchovního, který pokud mohl, vždy silnějším, mohutnějším hlasem, s největším tělesným namáháním ony výkřiky zbožné předříkával. Když byl již úplně schvácen, nastoupil druhý na jeho místo, aby si mohl první odpočinouti. Po jednou zvolal: „Všichni na kolena“. A když ti zadní zůstávali státi, volal mocněji: „Všichni bez rozdílu pokleknouti! Zde není žádného ohledu, Panna Maria chce pokoru ode všech! Tous à genoux! Všichni na kolena!“ I ti nejzadnější zvědavci byli nuceni pohledem na ty, kteří kolem nich klečeli, pokleknouti a modliti se růženec.

Zatím nemocní v koupelnách do vody ponořováni, a noví nemocní přiváženi. Každý sledoval s napjetím všeliké hnutí nemocných. Předříkávající kněz časem volně mluvil k nemocným nebo k ostatním věřícím. „Nejsme hodni slitování Pána Ježíše, přímluvy Panny Marie, modleme se více, vroucněji. Nemodlili jsme se dlouho, až teprve na pouti do Lurd! Slibme, že se ode dneška pravidelně budeme modliti.“ —

Toto koupání nemocných trvá od 2. až do 4. hodiny. Tak bylo i dne 5. září odpoledne.

O 4. hodině seřadili se nemocní a byli zavezeni na veliké prostranství před růžencovým chrámem.

Nyní se seřadil také průvod poutníků. Bylo nás na sta kněží a ostatních poutníků na tisíce. Co jsme šli v předu, měli jsme rozžaté svíce. Kněží v rochetách obklopovali kněze, nesoucího Velebnou Svátosť.

Tak jsme šli od jeskyně, prošli jsme celé prostranství před chrámem růžencovým. Nyní učinili hospitalité kordon, t. j. spojili se svými řemeny, jichž používají při nošení nemocných, takže učinili řetěz a poutníků k nemocným nepouštěli.

Kněz s Velebnou Svátostí, obklopen jsa několika kněžími, šel nyní na konec řady, kde byli nemocní seřaděni, a jda od jednoho k druhému dával políbiti nemocným monstranci.

Zatím konají se opět modlitby jako před koupelnami. Kněz silným hlasem předříkává a celé množství tyto modlitby opakuje.

Snad nikdy v celém svém životě nebyl jsem tak mocně dojat, jako při této obchůzce . . .

Viděl jsem tu tolik nemocných! Na všech bylo znáti zvláštní mocné pohnutí . . . Všickni upírali zraky na Velebnou Svátosť. Kteří mohli rukama hýbati, měli je křečovitě sepjaté, růženec v nich, a s největší vroucností vyslovovali ona slova prosby, jež kněz hlasitě předříkával. Prosili, tak vroucně, a dobře jsem si všiml jednoho mladíka na nosítkách, za jehož zlatým skřipcem leskly se oči slzami . . . Ó věru, těchto okamžiků dojemných nelze zapomenouti nikdy a nikdy . . . Právem mohu říci: Kdo by snad pochyboval o možnosti zázraků v Lurdech, nechť zajede si sem, nechť je přítomen aspoň jednou tomuto průvodu, a pak uvěří, že ta živá víra, ta veliká důvěra, jež zrovna sálá z tváře, z očí nemocných i zdravých, je hodna, aby Bůh vyslyšel a pomohl i — zázračně.

Krátké výkřiky prosebné, jež kněz předříkává, jsou vzaty z Písma sv.

„Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“ (Luk. 8, 38.)

„Zachovej nás, hyneme!“ (Mat. 8, 25.)

„Pane, rci toliko slovem, a budu uzdraven!“ (Mat. 8, 8.)

„Pane, kterého miluješ, jest nemocen!“ (Jan 11, 3.)

„Hosanna, Hosanna Synu Davidův! Požehnaný, jenž se béře ve jménu Páně!“ (Mat. 21, 9.)

„Ty jsi Kristus, Syn Boha živého!“
(Mat. 16, 16.)

„Ty jsi Vzkříšení a Život!“
(Jan 11, 25.)

„Ty jsi Pán můj a Bůh můj!“
(Jan 20, 28.)

„Pane, my věříme, ale rozmnož víru naši!“
(Mar. 9, 23.)

Když byli všickni nemocní políbili monstranci, vystoupil kněz s Velebnou Svátostí nad růžencový chrám a držel Velebnou Svátosť obrácenu k lidu, jehož tisíce stálo dole.

Nyní stoje před Velebnou Svátostí a často na ni ukazuje, měl belgický farář Msgr. Cartuyvels ze St. Foy v Liègu, nadšenou chvalořeč o Nejsvětější Svátosti Oltářní. Mluvil s takovým zápalem a tak nadšeně, že všickni posluchači hlasitě plakali. Vybízel k důvěře a ku víře v Pána Ježíše, skrytého ve Velebné Svátosti, a Pána Ježíše prosil, aby se smiloval nad ubožáky a pomohl jim podle své Nejsvětější vůle. O lásce k Pánu Ježíši ve Velebné Svátosti uvedl příklad. Belgický ministr železniční M. Vandenpeereboom, chodí denně na mši sv. a častěji v týdnu ke sv. přijímání. A přes to, či spíše právě proto, koná povinnosti své vzhledem k 45.000 podřízených úředníků s největší svědomitostí a přesností.

Po skončené nadšené promluvě této zazpívána byla píseň k požehnání, a po obvyklé modlitbě uděleno tu venku celému množství sv. požehnání.

Na to odebral se kněz s Velebnou Svátostí za průvodu kněží ostatních do chrámu Páně, my pak jsme spěchali již dolů k jeskyni, kde mělo býti německé kázaní pro nás rakouské poutníky. Na kazatelnu vystoupil dp. P. Lukáš Wolf a měl německé kázaní, v němž poukázal na to, kterak Panna Maria jest milostiplnou pro sebe i pro nás. Na konec kázaní vybídl kazatel, abychom se společně pomodlili za všechny, již se doporučili do našich modliteb, hlavně také za sv. Otce, za císaře Františka Josefa I. atd.

Po kázaní pomodlili jsme se společně na všechny ty úmysly, jak je dp. kazatel v kázaní připomněl, desátek sv. růžence a pak zapěli jsme Mariánskou píseň. Tím byla společná naše pobožnosť pro ten den ukončena.

Nyní se poutníci rozcházeli, většinou šli do růžencového kostela, aby vykonali sv. zpověď.

Mnozí zůstali však ještě u jeskyně; bylo tam tak milo, tak útulno, že těžko bylo se s místečkem tím loučiti, byť i na krátkou dobu.

Zůstal jsem také ještě u jeskyně, modlil jsem se breviář a dokončiv své modlitby, chtěl jsem již odejíti, ale cosi jakoby mne nutilo zůstati ještě a neodcházeti. Zůstal jsem tedy a usedl na lavičku před jeskyní, těkaje zrakem brzy na mramorovou sochu ve výklenku, brzy zase na rozmanité berly, umístěné nad jeskyní.

Cítil jsem se neskonale šťastným . . .

V té ozve se za mnou zvláštní hluk. Ohlédnu se a vidím, jak v zástupu vedou dívku as 24letou

a volají: „Této se otevřely oči!“ Radostný jásot rozlehl se u jeskyně, každý chvátá vidět tento nový div a důkaz mocné přímluvy Rodičky Boží. I já jsem přistoupil, pokud jsem mohl, blízko, všickni jsme poklekli u jeskyně a se slzami v očích děkovali Panně Marii. Před chvílí byla ubohá nemocná mezi těmi, co líbali Velebnou Svátosť, a nyní již pociťuje divotvorné účinky moci Kristovy.

Pátral jsem ihned, v čem vlastně záležel onen div, a tu jsem se dověděl následující:

Ona dívka pocházela z Belgie, přijela do Lurd s procesím belgickým. Byla slepá 17 let, poslední dvě léta nemohla víček u očí ani otevříti. Toho okamžiku otevřely se jí oči, počala rozeznávati svit světla a nabyla dávno touženého zraku. Dojat neobyčejně, odcházel jsem nyní od zázračné jeskyně.

Náš poutnický lékař Dr. Schwarz z Vídně, dověděv se o tomto případu, zašel si ke komissi lékařů a na všechno se důkladně vyptal. Odpověď zněla v ten smysl, že případ onen jest přirozeným způsobem nevysvětlitelný, že však nemůže se prohlásiti za zázrak tak dlouho, pokud se neukáže, že uzdravení to bude trvalé.

To je důkazem, jak opatrně si počíná lékařská komisse, a zcela správně, neboť tím stávají se zázračné události docela zaručenými.

Při večeři, při níž jsme rádi uvítali polévku, nemělo vypravování konce. Každý z nás měl co vypravovati, vždyť mocné jsou dojmy, jež na pout-

níka v Lurdech působí, a je to přirozeno povaze lidské, že každý rád svoje dojmy s jiným sdílí.

Hlavně hovořilo se o skvělém průvodu s Velebnou Svátostí, o nadšené při tom pobožnosti, pak o zázraku s onou slepou.

S večeří musili jsme si ovšem pospíšiti, poněvadž jsme měli jíti ještě na světelný průvod.

3. Světelný průvod.

K tomuto průvodu obstarala nám naše domácí paní svíce, zvláště k tomu upravené.

Se svícemi spěchali jsme k jeskyni, odkudž průvod měl vyjíti. Nedošli jsme tam, neboť průvod již byl v pohybu; vyčkali jsme tedy, až došel k nám. Zatím mohli jsme pozorovati pochod průvodu. Průvod vyšel od jeskyně, šel klikatým chodníkem za jeskyní k basilice, odtud sestupoval dolů na prostranství před růžencovým chrámem, prošel celé to prostranství a potom opět šel k jeskyni. Připojili jsme se k průvodu, právě když šel poblíž sochy sv. Michala.

Nelze mi vylíčiti, jak krásná, velebná je tato chvíle. Průvod vede se v nejpřísnějším pořádku. Jdou sice dva a dva vedle sebe, a přece ne úplně vedle sebe, nýbrž tak od sebe, že prostředek je úplně prázdný. Prostředkem kráčejí někteří kněží, kteří se předmodlují anebo předzpěvují.

Na prostranství před růžencovým chrámem jest veliký kříž jakož i překrásná socha Neposkvrněného Početí, obé bylo v záplavě barevných světel elektrických lampiček.

Krásný je také pohled na skupinu nad portálem růžencového chrámu. Panna Maria podává sv. Dominiku růženec. Kuličky tohoto růžence jsou elektrické lampičky, všechny září jasným světlem po dobu světelného průvodu. Rovněž osvětlen portál růžencového chrámu.

Při průvodu tomto zpívá se známá Lurdská píseň, v níž se při každé sloce opakují slova: „Ave, ave Maria!“ Píseň tato má tu melodickou výhodu, že neruší se souzvuk, zpívá-li jedna část průvodu začátek písně, druhá část současně prostředek, a jiná část konec. Kdo poslouchá ze vzdálí, slyší melodický celek.

A věru, přál bych každému ze srdce, aby mohl býti aspoň jednou přítomen tomuto velkolepému divadlu, jež jest jediné toho druhu na celém světě. Je to vítězný průvod ctitelů Mariánských, je to to vítězosláva Královny Nebeské nad zlobou Jejích nepřátel . . . Cítíte se v tom okamžiku tak šťastnými, tak blaženými, že byste si přáli, aby tento průvod končil — v nebi . . . Cítíte se nadšenými pro oslavu Rodičky Boží, kdy slyšíte v tom moři světel jásavé zpěvy, jež řinou se z tisícerých úst, a rádi přidružujete se k nim, abyste volali ústy i srdcem: „Ave, ave Maria!“

Po průvodě šli jsme domů a odebrali se na odpočinek, hodlajíce příští den záhy vstávati, abychom se brzy dostali ke sloužení mše sv. Byl nám tento odpočinek tím vítanější, poněvadž jsme předešlou noc více méně probděli ve vlaku.

II. Druhý den v Lurdech.

1. Dopolední pobožnosť.

Před 4. hodinou ráno v neděli dne 6. září jsme vstávali. Na rychlo se připravivše, ubírali jsme se k basilice. Neměli jsme určitého plánu, kde budeme sloužiti mši sv. Napadlo nám, že bychom mohli jíti do basiliky, kdežto včera jsme sloužili v růžencovém chrámu. A dobře jsme učinili. Přišli jsme do sakristie v basilice, vyžádali si humerale, purifikatorium a hostie a šli jsme hledat prázdný oltář. Nehledali jsme dlouho, bokem od hlavního oltáře našli jsme oltář prázdný. Na oltáři byl kalich i roucha mešní. Přistrojil jsem svého bratra, a při mši svaté jemu ministroval. Když bratr odsloužil, přinesl jsem si ze sakristie naplněné konvičky a přistrojiv se, sloužil jsem mši sv. já, zase bratr mi ministroval. Doporučuje se kněžím, aby vždy dva se domluvili a zároveň šli mši svatou sloužiti, aby jeden druhému mohl přisluhovati. Ministranti lurdští tolika kněžím by nestačili.

Nikde na celém světě neslouží se tolik mší sv. jako v Lurdech. Od časného rána až dopoledne se

slouží ve všech třech kostelích a v jisté hodiny také v jeskyni. V jeskyni sloužiti mši sv., je málo komu dovoleno. Bývají to obyčejně duchovní vůdcové poutních vlaků, nebo jiní vysocí hodnostáři církevní.

Kdo nechce dlouho čekati se mší sv., musí si přivstati.

V sakristii jsou dva skleněné soudky, z nichž se čepuje víno a voda ke mši sv., a pak je tam pokladnička, do níž má každý kněz, jenž mši sv. sloužil, dáti nějaký dárek náhradou za víno a užití kostelních rouch, což zajisté každý ochotně a rád učiní. —

Mší sv. bývá některý den slouženo až tisíc a poutníků přistupuje někdy ke stolu Páně až deset tisíc. —

Po mši sv. šli jsme napřed k jeskyni napit se zázračné vody a pomodlivše se díkůčinění po mši sv. šli jsme k snídaní do bytu. Pak jsme šli opět k jeskyni.

Přicházeli jsme k jeskyni a tu volá nám naproti jeden z našich poutníků:

„Viděl jsem zázrak!“

„Jaký?“ ptali jsme se oba najednou.

„Byl jsem nyní u jeskyně, najednou slyším za sebou zástup jásající; ohlédnu se a vidím, jak přivádějí mladého muže. ‚Co se stalo?‘ voláno se všech stran. ‚Hle, který byl slepý, nyní vidí!‘ pravili ti, kteří vedli uzdraveného, viděl jsem ho na vlastní oči.“

Mocně nás dojalo toto vypravování, a s tím větší úctou blížili jsme se k svatému místu, k zázračné jeskyni . . .

Bylo zde již mnoho poutníků.

U posvátné jeskyně prodlévají poutníci nejraději. Je tu tak milo, tak sladce; prosti všech starostí, cítíte se na kraji v ráji...

O 9. hodině sloužil v růžencovém chrámu P. pontifikální mši sv. nejdůst. pán Josef Karásek, opat kláštera praemonstratského v Nové Říši, a mně náhodou — poněvadž jsem byl po ruce — dopřáno štěstí, že jsem jako jáhen přisluhoval, vp. Lud. Matějka, kaplan z Křelova u Olomouce byl podjáhnem.

Při této pontifikálce zpíval sbor našich poutníků za řízení poutního sbormistra. O 11. hodině měl u jeskyně české kázaní vp. František Grydil, kaplan z Brušperku na Moravě, na základě textu písma sv.: „Aj, od té chvíle blahoslavenou mne nazývati budou všickni národové. (Luk. 1, 48.) Vp. kazatel učinil svým kázaním mocný dojem na nás; přednesl ť je vážným, ale srdečným tónem. Po kázaní pomodlili jsme se s kazatelem modlitbu: „Pod ochranu Tvou se utíkáme sv. Boží rodičko“ a pak jsme zazpívali Mariánskou píseň. —

Bylo již poledne, a šli jsme tedy k obědu. Když jsme odcházeli od jeskyně, přistoupil k nám Dr. Putz, advokat z Meranu, náš spolupoutník, a pravil: „Viděli jste Lasserra?“

„Neviděli!“ zněla naše odpověď, „a kde, prosím, je?“

Rozumí se, že byl jsem velice zvědav poznati tohoto znamenitého muže, jehož si blah. Panna Maria vyvolila za svého dějepisce.

„Byl u jeskyně, pojďte, najdeme ho.“ Šli jsme, ale Lasserre už tam nebyl.

„Uvidíte ho tedy odpoledne, on sem zase přijde.“

S tím jsme se rozešli a ubírali se domů. Oběd byl již přichystán.

Tentokráte jsme dostali také již v poledne polévku. Oběd byl podle francouzského způsobu a pro francouzské žaludky snad výborný, ale naše rakouské a hlavně moravské žaludky mnoho si nepřichvalovaly. Již ten pořad jídel je u nás nezvyklý. U nás se dá kus masa a k němu příkrm jeden nebo i více; u nás na příklad docela se hodí k masu zároveň omáčka, zemáky i salát, ale ve Francii — přinesou vám napřed maso, když je sníte, přinesou zemáky, a když jste pojedli, přinesou salát, ano sám salát; kdo pak by to z nás tak jedl! Proto se stávalo, že milý salát od mnohých ani netknutý putoval nazpět.

Při společných obědech a večeřích každý vykládal, co zkusil, co viděl, a co ho zajímalo

„Kdo pak z vás byl už v domku, kde se narodila Bernadetta?“ tázal se P. Hošek, farář z Líšně, který nás výzkumy rozličnými velice bavíval.

Nemohli jsme přisvědčiti. Nebylo také dosud na to kdy. Také, co se týče památností lurdských, nebyl od našeho pořadatelstva poutního stanoven určitý plán. Tak zkusili jsme jen to, co jsme se jeden od druhého dověděli; tím se stalo, že mnozí z nás nebyli ani v novém farním chrámu Páně, započatém roku 1875. dp. farářem Peyramalem. Chrám tento není posud dostaven.

2. Rodný domek Bernadettin.

Po obědě poněkud si odpočinuvše, šli jsme se podívat po městě, hlavním pak cílem byl rodný domek Bernadettin.

Šli jsme směrem od jeskyně do vnitř města a tam v jedné ulici vešli jsme do domu, jenž z ulice pěkně vypadá.

„Zde je ten rodný domek,“ pravil náš vůdce P. Hošek.

„To je pěkný dům,“ poznamenal jeden z nás, jakoby tím chtěl naznačiti, že Bernadetta podle toho neměla špatného rodiště.

„Nu počkejte jen!“ odpovídal náš vůdce dále, veda nás průchodem na dvůr.

Stanuli jsme.

Na pravo od vchodu spatřili jsme na jedno poschodí vysoké stavení, ale ve stavu velmi zanedbaném.

Vkročili jsme v přízemí do malé světničky, již bychom spíše mohli nazvati komůrkou. Těžko říci, jaký dojem na nás učinil tento nuzný příbyteček . . . Jak všecko chudičké v něm! Ó věru svatá Panna miluje chudobu, a chudobnější kouteček sotva bys nalezl mezi příbytky lidskými.

Hluboce jsouce dojati, opouštěli jsme toto místo, a srdce naše ovládal zvláštní pocit úcty nejen k místu tomuto, nýbrž i k té omilostněné dívce, jež v chudobě jsouc zrozena, pohrdala nabízenými penězi, a — zůstala chudobnou i s celou rodinou . . .

Rodný domek Bernadettin.

V této světničce se Bernadetta narodila, ale bydlela později se svými rodiči v jiném domě.

Návštěvu bydliště Bernadettina bylo nám nyní odložiti, poněvadž jsme spěchali na odpolední pobožnosť.

3. Odpolední pobožnosť.

O 3. hodině odpoledne shromáždili jsme se, čeští poutníci v basilice, kde měl pro nás české kázaní dp. Sim. Zapletal, farář ve Žďárci na Moravě.

V poutavém kázaní přirovnal kazatel P. Marii k jitřence. Po kázaní následovaly pontifikální litanie, které měl opět ndp. opat z N. Říše. Litanie zpívány českým sborem z Cyrillského kancionálku; po nich zpívána píseň: „Skrytý Bože“ a uděleno sv. požehnání. Potom zpíváno: „Velebena budiž“, jako se zpívává u nás v domově.

Po skončené naší české pobožnosti konal se opět průvod s Nejsvětější Svátostí Oltářní; súčastnili se ho hlavně poutníci z Belgie, a francouzští z Dijonu a Besançonu, kteří zároveň s námi byli v Lurdech.

Nebyl jsem na tomto průvodě a jen ze zdáli jsem se na všechno díval.

A tu měl jsem příležitost viděti vzorný pořádek, v jakém se průvod s Velebnou Svátostí konal.

V průvodu šli dva a dva. Kněží v rochetách spolu, bez rochet také spolu.

Lepšího seřaděnějšího průvodu nelze si mysliti.

V Lurdech vůbec ve všem zachovává se nejpřísnější pořádek. Jak přísně zachovává se pořádek u jeskyně, přesvědčili jsme se již dříve, kdy

vybrazen byl vchod do jeskyně nám poutníkům rakouským.

Vpuštěn byl do jeskyně pouze ten, kdo měl náš odznak. Chtěl-li někdo z jiných poutníků, tedy s jiným odznakem do jeskyně, za celý svět se mu to nepodařilo.

Hospitalité mající stráž u jeskyně, jsou v té příčině neúprosni. Ne snad, že by nějak násilně, nebo s křikem si počínali. Nikoli. Docela vlídně a laskavě řeknou, že jiným přístup není dovolen, a poutníci uposlechnou, jakoby se báli neposlušností rozhněvati Neposkvrněnou Pannu.

Hospitalité také sami činí milý dojem, a rádi se jejich rozkazům podřídíte.

A jako se zachovává přísný pořádek u jeskyně, tak se zachovává při všech pobožnostech.

Vůdcové poutníků musejí všechno zavčas oznámiti představenému missionářů, kteří mají všechnu duchovní správu oněch tří kostelů na starosti, projeví své přání, a podle toho sestaví se pořádek, a určí se pro jednotlivá větší processí doba jejich pobožností.

Tento pořádek pak jest uveřejněn v lurdských novinách a nad to vyvěšen na význačných místech poblíž jeskyně, u basiliky a růžencového chrámu.

Pořádek tento snáze je zachovati a přečetným poutním průvodům snadno jest vyhověti, poněvadž jsou čtyři místa, kde za jednou se mohou docela nerušeně pobožnosti vykonávati.

Je to předně posvátná jeskyně sama, pak tři svatyně Mariánské. —

Tak i za ohromného návalu poutníků vykonávají se všechny pobožnosti v nejpřísnějším pořádku, a proto všechno jde hladce, krásně, důstojně tak svatého místa . . . —

Nyní se vraťme k naší pobožnosti odpolední.

Když průvod s Velebnou Svátostí dospěl na prostranství před růžencovým chrámem, obcházel kněz s Velebnou Svátostí nemocné, tu rozestavené, a dával jim líbati monstranci.

Bylo slyšeti to nadšené volání Belgičanů, kteří obzvláště se vyznamenávají neobyčejnou zbožností, a také vykazují poměrně veliký počet zázračně uzdravených. Jen zdá se, jakoby byli na to hrdi, a to zajisté nemá býti. Soudím tak z případu, o němž jeden náš poutník se zmínil.

„Abetis miraky?“ (Máte zázrak?) ptal se ho jistý kněz před piscinami latinsky, ale svojí výslovností.

„Nescio!“ (nevím!), odpovídal náš poutník, „máme jen několik nemocných!“

„Nemají“, rychle připlichtila se do řeči nějaká Belgičanka, „Rakušané se málo modlili!“ —

Po průvodu s Velebnou Svátostí shromáždili se rakouští poutníci o půl šesté hodině v růžencové svatyni, kde bylo určeno německé kázaní.

S jakýmsi zadosťučiněním mohu říci, že tento den byl skoro výhradně věnován nám slovanským účastníkům pouti. Neboť pontifikalní mši sv. dopoledne a slavné litanie české, měl nejd. p. prelat Jos. Karásek; měli jsme pak dvoje české kázaní,

jedno dopoledne, druhé odpoledne, kdežto němečtí naši poutníci měli pouze toto odpolední kázaní.

Na kazatelnu, jež stojí sama o sobě v růžencové svatyni, vystoupil dp. Jan Treml, člen poutního výboru a kaplan u sv. Otmara ve Vídni, a pojednal o sv. růženci, jakožto vydatné zbrani proti nepříteli sv. víry, ctnosti a církve svaté.

Po tomto kázaní měl ještě dp. Fr. Měšťan, novicmistr u Piaristů ve Vídni, svaté požehnání, a tím pobožnosť skončena.

Sešli jsme ještě k jeskyni na kratičkou modlitbu — mluvím v množném čísle, poněvadž jsem pravidelně chodil společně s bratrem svým, — a když jsme se ubírali domů, tu nám opět vběhl do cesty p. Dr. Putz a vedl nás znova na prostranství před růžencovým kostelem, kde se procházel — Lasserre. Přistoupili jsme k němu a představili se. Projevili jsme radosť nad tím, že jsme měli to štěstí s ním mluviti. Rovněž on projevil radosť, že vidí v Lurdech poutníky až z Rakouska, a na otázku mou, zdali každý rok do Lurd putuje, přisvědčil, že ano. Lasserre činí dojem velice milý. Je mu sice již 68 roků, ale z obličeje a z očí, před čtyřiatřiceti lety zázračně uzdravených sálá mu mladistvé nadšení...

Bylo viděti na něm, že ve službách Neposkvrněné Panny Marie, k jejíž cti a chvále sepsal nejdůkladnější knihy, cítí se neskonale šťastným a blaženým. Při tom je nad míru skromným a jsa šlechticem rodem, prozrazuje více šlechetnosť srdce než šlechtictví zděděné.

Vřele nám tiskl ruce, když jsme od něho odcházeli. Později jsem se dověděl, že Lasserre na výslovnou prosbu vdp. kanovníka, hraběte z Lippe pozdržel se v Lurdech až do našeho příchodu, abychom my Rakušané měli příležitosť viděti muže tak znamenitého a událostmi lurdskými tak proslaveného. —

Při večeři toho dne rozmlouvali jsme hlavně o Lasserrovi, a každý z nás byl z toho velmi potěšen, že Lasserra viděl, nebo s ním mluvil.

Po večeři šli jsme opět na světelný průvod, jenž se konal tímž způsobem jako včera, jen že bylo ještě více účastníků. Povznášející jest, že při těchto průvodech, jako v Lurdech vůbec, mizí rozdíly stavu úplně. Bohatá dáma vedle nuzné žebračky, věhlasný učenec s dělníkem prostým, boháč vedle chudáka, tak jak se náhodou sešli, ale všem ze srdce hlaholí nadšená píseň lurdská. Nejkrásněji zpívají Belgičané, hlasy čisté jako zvon a plné hárajícího ohně nadšení a vroucnosti.

Po písni následoval u jeskyně růženec ve sboru, a pak Francouzi vystoupili do popředí a zapěli své písně. A jaké písně! Každá jako z ohně; až dech se tají a krev mocně proudí, když nadšeně zanotí: „Nous voulons Dieu!“ — „My chceme Boha! tak duše naše plá; my chceme Boha do škol, aby dítky naše se učili hledět na svatý kříž! (Jak známo ve Francii náboženství ze škol státních je úplně vyloučeno, za to horliví katolíci vydržují si četné školy katolické svým nákladem.) My chceme Boha v zařízení manželském! My chceme Boha při

úřadech, soudech, ať se přísahá na sv. kříž! My chceme Boha ve vojště, aby naši synové líbali svatý kříž, když statečně vrhají se v boj za svou drahou Francii. My chceme Boha a Marii, vždyť Ona naší Matkou, tak duše naše plá..“

Tak bouří a vlní se píseň z hrdel tisícerých; nadšeně, ohnivě, neodolatelně jako jiskra letí temnou nocí, odráží se od skal Massabiellských.

Pak zase vystoupí kněz a hlasem mohutným povzbuzuje k modlitbě i za ty, které nechali doma, i za choré a neduživé, i za hříšníky a nevěrce, i za strojvedoucí, kteří šťastně řídili vlak poutnický! A nová bouře modlitby zavzní, ruce tisíceré se k prosbě rozpínají; vše modlí se desátek sv. růžence na naznačený úmysl. Na to opět novou písní jako bojovnou rozezvučí se veškerý lid. A zase mladý kněz, jemuž nadšení hárá v plamenném zraku, vyzývá k modlitbě za milovanou Francii, tolika hříchy zmítanou, a všechen lid vroucně modlí se za spásu a blaho drahé vlasti...

Tu zase stříbrovlasý kmet stojí na kazatelně a hřímá v lid: „Dobře jste učinili; my Francii svou milujeme. Ale jsou zde s námi též Belgičané, Španělé, Rakušané a jiní. A že my všickni jsme dítkami jedné matky, zapějme společně „Credo in unum Deum“, a již za průvodu hudby hlaholí do tiché noci překrásný chorál při slovech „et incarnatus est“ — „jenž se počal z Ducha svatého“ — veškerý zástup klesá na kolena... Nic velebnějšího nelze si mysliti, jak toto velikolepé vyznání víry u zázračné jeskyně lurdské...

III. Třetí den v Lurdech.

1. Dopolední pobožnost. Křížová cesta.

V pondělí dne 7. září vstávali jsme opět před čtvrtou hodinou a připravivše se, šli jsme zrovna do basiliky. Na štěstí byl včerejší oltář opět volný, mohli jsme tedy hned mši sv. sloužiti.

Po mši sv. sešli jsme k jeskyni napit se zázračné vody a pomodlit se po mši sv.

Pro ten den určena byla pro nás české poutníky dopolední křížová cesta a české kázaní, rovněž i odpoledne české kázaní.

Dpp. missionáři projevovali nám Slovanům všecku ochotu a slíbili splniti všecka přání, jež jménem naším tlumočil jim náš vůdce Dr. Frant. Kolísek. Avšak nebylo možno, jak jsme později zkusili a se přesvědčili, aby došlo k slíbeným našim českým pobožnostem; nebyli jsme tam sami, nýbrž celkem šestnáct poutních vlaků, a musilo se tedy všem vyhověti.

Ráno byly pro nás slouženy dvě mše sv. v jeskyni, měli je vdp. kanovník Kos z Varaž-

dinu v Chorvatsku, a po něm vdp. Norbert Berger, převor premonstratského kláštera v Gerasu v Dol. Rakousích.

Před polednem konali jsme křížovou cestu. Slované pro sebe a Němci také.

Začali jsme o půl 10. hodině, abychom o 11. hodině byli hotovi, poněvadž bylo pro nás určeno české kázaní.

Bylo palčivé vedro, když jsme stoupali na horu Kalvarii; napřed přišli jsme k velikému kříži, na němž je také tělo Spasitelovo, ostatní jsou holé, pouze na dvanáctém, největším ze všech, jímž se právě naznačuje smrť Páně na kříži, jest místo těla Spasitelova přibit zase kříž dřevěný, ale menších rozměrů. Tento menší kříž na velkém přibitý jest ze dřeva olivového a pochází z Jerusalema.

S hory Kalvarie je rozkošná podívaná na Lurdy, do údolí řeky Gavy a na velikány Pyrenejské, z nichž mnozí pokryti jsou věčným sněhem.

Když jsme se vraceli dolů, potkali jsme právě německé poutníky, již pobožnosť křížové cesty vykonávali. — Rychle jsme sešli k jeskyni, kde nám bylo vyhrazeno místo.

Na kazatelnu vystoupil vp. Antonín Janda, kaplan ze Švábenic na Moravě, a měl k nám kázaní o úctě k Panně Marii. Hlavně vytkl kazatel, kterak i slovanští národové vždy lnuli obzvláštní úctou k Mateři nebeské.

Po tomto povzbuzujícím krásném kázaní pomodlili jsme se společně u jeskyně, a tím dopolední naše pobožnosť skončena.

Odpoledne poslali jsme telegramy do vlasti.

Poutní výbor poslal sv. Otci telegram tohoto znění:

„Rakouští poutníci nejpokorněji jsouce pamětlivi Tvé Svatosti v Mariánské svatyni de Fourvière v Lyoně, kde Jsi, sv. Otče, před 50 lety se Sám vroucně modlil, vyprošují Ti na Neposkvrněné Panně v Lurdech nebeských milostí a pro sebe prosí o apoštolské požehnání.“

Rovněž poslal poutní výbor telegram J. V. císaři Františku Josefovi I., jenž zněl:

„Rakouští poutníci shromáždění u jeskyně zjevení se Nebes Královny nepřestávají se vroucně modliti za svého milovaného Císaře Pána, jakož i za celý vznešený panovnický Dům.“

Dále poslány pozdravné telegramy nejdůst. p. kardinálu Gruschovi a nejdůst. p. arcibiskupu Angererovi do Vídně; nejd. p. knížeti-biskupu Missiovi do Lublaně.

Slezští poutníci poslali telegram nejdůst. panu kardinálu Koppovi.

Poutníci z Čech poslali telegramy svým vrchním pastýřům; nebylo mi možno dopátrati se slovného znění.

Moravští z arcidiecése olomoucké poslali nejdůst. p. arcibiskupovi Dru. Theodoru Kohnovi tento telegram:

„Kněží a věřící z arcidiecése olomoucké, shromáždění na zázračném místě v Lurdech, vyprošují svému milovanému arcipastýři a celé diecési všecko dobré od Panny Neposkvrněné.“

Poutníci z diecése brněnské poslali telegram nejdůst. p. biskupu Dru Františku Bauerovi:

„Na místě zjevení se Nejblahoslavenější Panny Marie vroucně milovanému velepastýři svému i celé diecési požehnání Božího a stálé ochrany nebes Královny Neposkvrněné vyprošují poutníci diecése brněnské.“

Poněvadž pak v tu dobu konal se český katolický sjezd v Táboře, poslán i tam telegram:

„Slovanští poutníci v Lurdech posílají účastníkům katolického sjezdu v Táboře srdečný pozdrav a vyprošují na Panně Neposkvrněné požehnání nebeského.“

2. Odpolední pobožnost. Naši nemocní. Zázrak.

Odpoledne o 2. hodině byli naši nemocní přivedeni k piscinám, aby byli koupáni.

Před piscinami modlili jsme se bolestný růženec, pak zpívali Mariánské písně; přidružili se k nám i jiní poutníci, kteří uměli německy jako z Elsaska, z Poryní, ze Švýcar a odjinud.

Do koupelen připuštěni byli nejenom nemocní, nýbrž i zdraví z našeho průvodu.

Sám byl jsem na váhách, mám-li toho zkusiti či ne. Konečně jsem se rozhodl, že půjdu také do koupelny.

Před koupelnami jsou lavice, a kdo chce jíti do koupelny, musí si sednout na lavici a poposedat z místa na místo a s lavice na lavici čím dál blíže ke dveřím pisciny, až přijde na něho řada.

Učinil jsem tak a sedl si na lavici, modle se zároveň s ostatními. Před piscinami bylo strašné vedro. Kousek dále u jeskyně je chládek, tam slunce tak nemůže, ale na prostranství před piscinami zrovna pražilo.

Po hodné chvíli byl jsem už na řadě. Konečně mne zavolali; vešel jsem a počal jsem se odstrojovati, zatím co přede mnou někteří čekali už u nádržky.

Je to tu tak zařízeno, že se jednotlivci rychle střídají, zatím co se jedni koupají, jiní již stojí přichystáni, majíce na sobě košili pouze, již pak zamění přisluhující za bílou zástěru.

Chvěl jsem se na celém těle, když jsem po schodech sestupoval do nádržky, pod nohama jsem cítil již vodu, jež byla velmi studená, ledová.

Nyní mne uchopili dva hospitalité jeden u hlavy, druhý u nohou a ponořili mne na znak do vody až po hlavu. První pocit té studenosti byl náramně nepříjemný. Nyní mne rukama omývali a modlili se ustavičně při tom, vybízejíce i mne, abych se modlil. Činil jsem tak a vroucně jsem šeptal: „Zdrávas Maria!“ — Každý sám mimoděk tak činí, vždyť na stěně před očima viděti obraz — Neposkvrněné Panny..

Koupel netrvala dlouho, rychle jsem se oblekl a vyšed ven, byl jsem jak znovuzrozen. Příjemné teplo zachvívalo mými údy, a byl jsem tomu srdečně rád, že jsem se do pisciny odhodlal.

O 4. hodině konal se obvyklý průvod s Nejsvětější Svátostí Oltářní, při němž se stal zázrak, jehož jsem sice nebyl svědkem, ale viděli zázrak ten mnozí z našich poutníků, kteří byli úplně blízko. Bratr můj byl pouze několik kroků, a líčil mi celou událosť s velikým pohnutím. Jiný poutník popsal výjev ten v „Našem Domově“ takto: „Až dosud věřil jsem tomu, co jsem četl anebo slyšel. Dostalo se mi však štěstí netušeného. Vzpomínám ještě dnes, vzpomínám živě a vždy se zachvěji. Do nejdelší smrti nezapomenu onoho uzdravení, jež stalo se bez-

prostředně před mýma očima. O tomto uzdravení dosti obšírně zmiňuje se „L'echo des Lourdes et de Pyrénées“ v č. 24. ze dne 9. září 1896.“

„Slavný průvod konal se dne 7. září v předvečer Narození Rodičky Boží, v němž zastoupeni byli poutníci z Lutychu, St. Etienne, Besançonu, Dijonu, Remeše, Rakušané a jiné družiny. Nejvíce bylo Belgičanů a proto měli prvenství. U jeskyně dostali svíce — i z nás někteří se přidružili — a průvod vzorně seřaděný započal. Kněží zpívali písně eucharistické vážným tónem církevním. Prošli jsme arkadami, okolo abri (útulny pro poutníky), explanadou a zase zpět druhou stranou před chrám růžencový. Bylo dusné parno, a cítil jsem únavu obtížnou. A k tomu ten teskný pohled na tolik mrzáků. Nad kostelem, na schodištích plničko lidu k umačkání. Kněz nesoucí Nejsvětější došel k nemocným, jimž po řadě dává líbati monstranci. „Ježíši, Synu Davidův, smiluj se! Hosanna Synu Davidovu! Pane, my voláme k Tobě! Pane, chceš-li, můžeš nás uzdraviti!“ Tak hlaholí to vždy třikráte za sebou. Mladý kněz zvučným hlasem předříkává s nadšením horoucím, a lid jako bouře opakuje za ním. Právě líbá monstranci Matilda Leneufova, šestnáctiletá dívka; byla několik kroků přede mnou. Kněz, jemuž pot v proudech se řine po zanícené tváři, hluboko k ní se sklání, neboť ani hlavy z nosítek nemůže nazvednouti. Lid právě toužebně volá: „Seigneur, levez — nous! — „Pane, pozdvihni nás!“ Kněz shýbá se k následujícímu ubožáku; v tom zavzní kosti pronikající výkřik onoho děvčete: „Je suis

guerie“ — „Jsem uzdravena“. A co teď následovalo, nedá se vylíčiti, vypověděti, vypsati. Kdo nezažil takového okamžiku, nedovede si ani představiti, co se dělo kolem mne. Děvče odhrnulo přikrývku, vstalo z nosítek . . . V témž okamžiku zavznělo na hoře před basilikou bouřlivé: „Sláva Paní Lurdské!“ „Ať žije Neposkvrněné Početí!“ a jiných radostných výkřiků bez počtu; jásání všeobecné, tleskot ohlušující, svíce zhasínají, takže všude plno kouře. Mraky prachu se zvedají, neboť lid jako elektrisován v prvním nadšení se tlačí k uzdravené, čímž ochranný řetěz pořadatelů porušen. Dalšímu líbání byl zatím konec. S napnutím všech sil pořadatelé uvolnili cestu knězi s monstrancí, načež řemeny kolem uzdravené uzavřely ochranný kordon a odvedli ji ku vchodu chrámu růžencového. S potížemi nemalými dozpíváno „Tantum ergo“ a hned na to všechen lid zapěl nadšeně mohutné Magnificat. Dva kroky přede mnou stála jako socha zázračně uzdravená dívka. Líce planoucí, oči slzou zalité a tělo její tetelilo se jak zapomenutý list osykový za pozdní bouře jesenní. Snažila se zpívati spolu, a pro přílišné pohnutí hlásek vypovídal službu. I já jsem oslzel, — proč bych to zapíral — a jiní též, snad všickni.“

Tolik onen poutník, očitý svědek.

V tu dobu, kde se tento průvod konal, díval jsem se dolů od basiliky, ale odešel jsem na chvíli do úřadovny missionářů pozeptat se, jak lze objednati zázračnou vodu, a než jsem se vrátil, stal se onen zázrak . . . Za nedlouho jsem viděl, jak vezli

uzdravenou do jejího bytu, aby ji uchránili před návalem zvědavců. Hleděl jsem vypátrati bližší okolnosti, a tu jsem se dověděl, že byla úplně ochrnuta, tak že nemohla ani rukama, ani nohama hýbati. Že tomu tak, důkazem toho jest, že neseděla na vozíku jako někteří jiní nemocní, nýbrž ležela na nosítkách. Také mi bylo řečeno, že ještě téhož dne dávána jí voda do samých úst, poněvadž sama nemohla ruky k ústům zdvihnouti.

A nyní v okamžiku úplně zdráva. Také lékařská komisse uznala ji za úplně uzdravenou, a když vystupovala na vůz, a chtěli jí pomáhati, odmítla všelikou pomoc a lehce vyšvihla se na vůz. —

Toho dne představil také Jindřich Lasserre Dru. Putzovi zázračně uzdravené děvče, jíž se té milosti dostalo již před třemi lety.

Dle úředních zpráv vyšetřující lékařské komisse, zaznamenáno v době od 1. srpna do 7. září jedenasedmdesát zázračných uzdravení, z nichž většina prohlášena za zázraky prvního stupně. A můžeme říci, že jich bylo ještě více, poněvadž nepočítány v to zázraky duševního uzdravení, a ta bývají rovněž častá, a také mnozí tělesně uzdravení ani komissi lékařské toho neoznámí. —

Po průvodě bylo u jeskyně německé kázaní a po něm mělo býti české, ale poněvadž průvod s Velebnou Svátostí trval příliš dlouho, nezbylo na české kázaní času.

Německé kázaní měl dp. Frant. Měšťan, novicmistr Piaristů z Vídně, a vylíčil v dobře pro-

myšlené řeči, proč nazýváme Pannu Marii „Příčinou naší radosti“ a „Potěšením zarmoucených“.

Po kázaní připomněl kazatel, abychom se také pomodlili za strojvedoucí a zřízence železniční našich vlaků, jejichž opatrnosti vedle zjevné ochrany Boží a Panny Marie máme děkovati, že šťastně jsme se dostali v tak daleký svět.

Pomodlili jsme se společně, a na konec měl sv. požehnání dp. P. Eisterer, zpravodaj a velmi činný člen poutního výboru; po sv. požehnání zazpívána Mariánská píseň.

Po té šli jsme na rychlo k večeři, abychom se mohli zase súčastniti světelného průvodu.

Při večeři rozmlouváno o událostech dnešního dne, hlavně o onom zázraku ochrnuté dívky, jehož mnozí z n ε byli očitými svědky.

IV. Čtvrtý den v Lurdech. Svátek Narození Panny Marie.

1. Dopolední pobožnost.

V úterý vstali jsme v obvyklou dobu. Šli jsme rovnou cestou ku „svému“ oltáři v basilice, a ku podivu našli jsme jej opět volný, ač u všech jiných právě se sloužilo. Byli jsme tomu velmi rádi, hlavně, že oltář ten právě jest nad posvátnou jeskyní. Po mši sv. šli jsme, jak obyčejně, k jeskyni, kde již bylo mnoho poutníků. Byl svátek Mariánský, Narození Blah. Panny, a na ten den přišlo mnoho processí pěšky do Lurd.

Toho dne byly pro nás v jeskyni slouženy dvě mše sv. První měl vdp. kanovník hr. z Lippe o 9. hodině a pak hned vdp. opat Jos. Karásek. Při první zpívalo se německy, při druhé česky, jakkoli někteří Němci tomu se protivili.

Po té šli jsme se podívat do panenského kláštera „Neposkvrněného Početí“. Klášter tento leží na výšině za zázračnou jeskyní, a vede k němu krásná cesta ve stínu mohutných stromů.

Šli jsme jen několik minut a před zrakem našim objevila se úhledná třípatrová budova. Vešli jsme do krásného sadu před klášterem. Pěkně upravené skupiny květin lahodily našemu zraku.

Vstoupili jsme do vnitř. Slyšeli jsme již dříve, že v klášteře tom je také jedna sestra Rakušanka, tu jsme si dali zavolati, abychom prostřednictvím jejím nakoupili devotionalií, jež v klášteře tom prodávají. Byla ráda, vidouc krajany. Zavedla nás napřed do kaple. Šli jsme světlou chodbou po kobercích. Na chodbě samé květiny.

Vstoupili jsme do kaple, kde byla sloužena právě mše svatá.

Známo, že ve klášterních kaplích bývá všecko čisto, vyzdobeno, útulno. Tato kaple však je nade vše pomyšlení. Oltář ozdoben byl krásnými květy a zářil četnými světly.

A ten překrásný zpěv při mši sv.! Schylovalo se právě k pozdvihování. Na dané znamení zvonkem utichly varhany, a v okamžiku, kdy kněz pozdvihoval sv. hostii, zavzněl odkudsi nad oltářem tichý, líbezný zpěv, — a tím tichem svatyně nese se zpěv ten jako zpěv cherubův . . . Velebná, svatá to chvíle. A dojem zpěvu toho byl tím větší, poněvadž nebylo viděti zpívajících.

Tu mi tak maně připadlo na mysl: Lidé často nedovedou si vysvětliti řízení Prozřetelnosti Boží. Mnohému snad napadlo již, proč Bůh trpí tolik nevěry a bezbožnosti ve Francii? A — odpověď nalézáme na takových místech, na jakém jsme právě byli . . . Nevěra se Bohu protiví, proti

němu se vzpírá, ho unáší a jemu se rouhá; na druhé straně ta vroucnosť a zbožnosť Bohu oddaných duší zajisté Boha usmiřuje a činí nejvýš shovívavým.

V této kapli v lodi na epištolní straně jest soška Jezulátka, mnohými kyticemi ozdobená, a pod ní nápis: L' Infant Jésus de Praque! (Ejhle, naše Pražské Jezulátko!) a modlitbička k němu.

Byli jsme mocně dojati, když jsme tuto milou a útulnou svatyni opouštěli.

Potom jsme teprve nakoupili rozličných věcí na památku a ubírali se opět k jeskyni.

O 11. hodině byla slavná mše sv. v posvátné jeskyni pro Belgičany. Zpívali při ní překrásně Belgičtí poutníci — všickni. Mohli jsme z toho posouditi, jak zpěvného ducha mají Belgičané.

Zajímavo bylo také, že i celebrant i assistenti slavili tu pětadvacetileté jubileum svého kněžství.

Tento den nebylo českého kázaní pro nával jiných poutníků.

Při obědě bylo nás o dva hosti více; neseděli však u našeho stolu, poněvadž nebylo u něho již místa, nýbrž u vedlejšího. Byli to dva kněží, jeden francouzský, Abbé Bocks, představený missionářů z diecése agenské, druhý švýcarský, Abbé Seraphin Dubey, vikář u sv. Josefa v Ženevě. Tento uměl německy a proto jsme se mohli společně baviti. Vykládal nám, v jaké nenávisti jsou katoličtí kněží v Ženevě, mají také zakázáno choditi v kněžském obleku po ulicích, totiž v taláru, jak to viděti všude ve Francii, proto také sám ani kolárku neměl.

2. Prohlídka některých památností.

Odpoledne šli jsme opět podívat se do města a prohlédnout si některé zajímavosti.

Napřed jsme šli do domku, kde bydlela Bernadetta v době zjevení a před svým odchodem do kláštera.

Domek náleží bratru Bernadettinu.

Vstoupili jsme v prvním poschodí do nevelikého pokoje, jenž prozrazoval chudobu a čistotu.

V této světnici je všechno zachováno tak, jak bylo v době, kdy Bernadetta odešla do kláštera. Viděti tu její šatstvo, knihy, lože, dopisy a jiné památky.

Také jsme tu viděli nápodobeninu zázračné jeskyně lurdské, v níž byla malá soška Neposkvrněné Panny. Bylo nám řečeno, že si to Bernadetta sama zrobila.

Všechno tu na nás působilo mocným dojmem.

Pak jsme šli podívat se do diorama, t. j. do zvláštní obrazárny, kde znázorněna blažená smrť Bernadetty, jakožto klášterní sestry Bernardy Marie v klášteře v Neversu.

Některé sestry klášterní obklopují její lože. Výraz obličeje umírající sestry jest jasný, neviděti v něm ani známek smrti.. Ač mnoho trpěla, jsouc po celou dobu klášterního života churavou, přece zdá se, jakoby nikdy bolestí nebyla pocítila.. Blažený úsměv chvěje se kol jejích rtů.. vždyť vidí, jak v ústrety jí jde onen vznešený Zjev, na který dopřáno jí bylo patřiti v jeskyni lurdské..

Přišla zajisté, jak se všeobecně za to má a jak na obraze tom také znázorněno, Neposkvrněná Panna, aby duši tu čistou, nevinnou doprovodila do věčného ráje.. Skonala, usnula blaženě.. a v tom okamžiku na druhé straně v téže nemocnici jiná sestra, na smrť nemocná, najednou úplně zdráva povstává s lože. Bůh tímto zázrakem oslavil smrť Bernadettinu.

Tento výjev tedy naznačen jest na obraze tom. Dobře praví Písmo: „Blahoslaveni mrtví, kteří v Pánu umírají.“

Odtud prošli jsme starým městem, obešli hrad a po starém mostě přešli jsme na levý břeh řeky Gave. Přišli jsme do nové části města a šli zrovna prohlédnout si Panorama, kde opět naskytuje se divákům pohleď na Lurdy a celé okolí, jak to vypadalo právě v době zjevení roku 1858.

Znázorněn tu hlavně výjev, jak Bernadetta klečí v jeskyni, držíc v rukou sepjatých hořící svíci. Viděti, jak plamínek probíhá mezi jejími prsty, ale ona nepohnutě klečí, oči majíc upjaty na nebeský Zjev.. Je to onen div s hořící svící. Zajímavý je pohled na přečetné davy diváků, kteří tehdy s Bernadettou byli u jeskyně. Na obličeji mnohých z nich viděti ustrnutí, bázeň; mnozí dívají se úzkostlivě na ruce Bernadettiny, nemohouce pochopiti, že Bernadetta necítí ohně.

Toto divadlo je velice zajímavé.

Z panoramatu šli jsme ještě směrem k basilice, kde vedle silnice jsou samé obchody s devotionaliemi.

Mezi jinými je tu jeden obchod, nad jehož vchodem napsáno velikým nápadným písmem: „Zde se v neděli neprodává.“ A čí je to obchod? Poví nám jiný nápis, je to obchod bratra Bernadettina.

Zastavili jsme se tu a koupili některé věci na památku.

Na konec jsme zašli do úřadovny missionářů, abychom si objednali vodu z pramene lurdského, by nám totiž byla poslána do vlasti.

Voda ovšem nestojí nic, ale obal a poštovné přijde dosti draho, tak že není to přemrštěná cena, platíme-li u nás v benediktinské knihtiskárně v Brně za litrovou láhev 1 zl.

Mnozí poutníci berou s sebou z Lurd ve zvláštních plechových nádobách vodu zázračnou domů, ale je to s velikými obtížemi na tak daleké cestě.

Něco jiného je v menší nějaké láhvi, a to činí poutníci skoro všickni.

Z úřadovny šli jsme do jeskyně, abychom nakoupené předměty dotýkali o skálu, na níž nohy svaté Panny spočinuly.

3. Odpolední pobožnost.

Odpoledne jak obyčejně byl průvod s Vel. Svátostí, jehož jsme se tentokráte nesúčastnili.

Pro nás rakouské poutníky byla pobožnosť až o půl šesté hodině a sice v basilice.

Bylo německé kázaní, které měl vdp. M. Eisterer, a v němž velmi případně dokázal, že zázrak všech zázraků jest — Panna Maria.

Po kázaní bylo sv. požehnání a tím pobožnosť toho dne skončena — až na světelný průvod.

Při večeři nebyla už nálada taková jako jindy. Mysl naši zkormucovala vzpomínka, že pobyt náš v Lurdech chýlí se ku konci, a že nás čeká dlouhá opět a obtížná cesta.

Večeřeli s námi opět oni dva kněží, co v poledne. Byla řeč o náboženských poměrech ve Francii, a tu francouzský kněz trpce si stěžoval, jak katolíci jsou utiskováni hlavně, co se týče školství. Stát vydržuje školy, ale v těch se nevyučuje sv. náboženství, a proto dobří katolíci platí si raději ještě na soukromé školy zvlášť, a do těch své dítky posílají, aby se tu nábožensko-mravně vzdělaly.

Přisvědčili jsme, jak smutné jsou to poměry.

Nemohli jsme se dlouho zdržeti u večeře, poněvadž mnozí z nás chtěli se súčastniti naposledy ještě světelného průvodu.

Pozoroval jsem jej tentokráte s balkonku našeho bytu . . .

A věru byla to podívaná! Žádné péro nedovede toho vypsati, žádná ústa vypověděti.

Toho večera jakožto na svátek Narození Panny Marie, byl nejen průvod se svícemi, nýbrž také slavnostní osvětlení.

Okraje vysoké věže basiliky, římsy u basiliky, schodiště nad růžencovým chrámem, sv. Kříž a oblouk nad sochou Panny Marie před růžencovým chrámem, — to všechno — samá lampička, a na hoře ve špici štíhlé věže basiliky zářila světelná koruna, k tomu krásně seřaděný průvod, čítající

mnoho tisíc poutníků se svícemi; — něco tak úchvatně krásného jak živ jsem nejen neviděl, nýbrž ani netušil . . .

A k tomuto osvětlení pozemskému přidružilo se nebe . . . ty milliony světel nebeských zvýšily dojem celé této nadšené oslavy Neposkvrněné Panny.

Vidouce to velebné, nádherné divadlo, zapomínáte, že jste na zemi . . . domníváte se, že jste v jiném, lepším světě, a v radostném rozechvění mimovolně vlhnou vám zraky slzami, slzami čisté, nebeské slasti a rty šeptají jen slova, jakých duch v tom okamžiku jest schopen, šeptají: „Ave Maria! Ave Maria!“ jako ozvěnou chvalozpěvu, jenž z tisícerých úst nadšených poutníků sem doléhá a k nebesům se nese . . .

V. Pátý a poslední den v Lurdech.

1. Naše pobožnost závěreční.

Nastal poslední den našeho pobytu na po svátných místech.

Jak obyčejně vstali jsme ke čtvrté hodině a šli jsme již jako na jisto do basiliky opět k „svému“ oltáři. A — ku podivu! Byl opět volný, tak že jsme mohli ihned sloužiti. Sloužili jsme tedy u tohoto oltáře čtyřikrát. Byl to oltář sv. Josefa.

Na jedenáctou hodinu byla ustanovena naše pobožnosť na rozloučenou.

Před tím použili jsme volného času, abychom se připravili na cestu. Již včera nakoupili jsme rozličných památek, dnes jsme je doplnili, a pak v posvátné jeskyni dotýkali na posvátné skále.

Všechno jsme měli tedy přichystáno na zpáteční cestu, a nyní ubírali jsme se k jeskyni. Pocit nevýslovné bolesti zmocňoval se naší duše, v němž ozýval se hlas: „Naposledy!“

Ano naposledy ubírali jsme se na místa svatá. Proto ještě navštívili jsme všechny svatyně a v každé vroucně se pomodlivše, sestoupili jsme k jeskyni.

Na všech poutnících, kteří tu klečeli, bylo viděti mocné pohnutí. Poklekli jsme a modlili se.

Bylo 11 hodin.

Na kazatelnu vystoupil dp. P. Jan Kirchberger, kaplan při votivním chrámu Páně ve Vídni a přednesl tklivé kázaní na rozloučenou.

Po něm bylo české kázaní. Měl je Dr. Kolísek, jakožto náš český vůdce. Kázaní toto znělo:

Motto: »Dítky moje, slyšte mne:
Blahoslaveni jsouť, kteříž
ostříhají cest mých.«
(Přísl. 8, 32.)

Rozmilí poutníci a ctitelé Mariánští.

Ve chvíli této vážné zachvívá se srdce naše city bolestnými; vždyť rozloučiti se tu mají dítky se svou Matkou, a okamžik takový bývá zavlažován slzami nejvřelejšími. Čím větší byla radosť naše při prvním setkání našem s Neposkvrněnou Matičkou naší, tím větší bol zmocňuje se nás při rozloučení, zvláště když pomyslíme sobě, že málokdo z nás asi zaputuje ještě jednou na přesváté a převelebné místo toto, kde jsme se cítili všichni tak šťastnými a blaženými.

Než bol náš zmírňuje se myšlenkou blaživou, že odneseme si odtud, od své Matičky Lurdské něco na památku. A na otázku, co by to bylo, odpovídám takto:

1. Při první své promluvě po příchodu našem na toto místo přesváté naznačil jsem, co my jsme přinesli sem do Lurd své Matičce Neposkvrněné. Především přinesli jsme Jí

pozdrav za sebe i za své miláčky ve vlasti, kteří nás o to prosili, když jsme na pouť odcházeli. Pozdravili jsme Neposkvrněnou nebes Královnu oním pozdravem, jejž poprvé uslyšela z úst archanděla Gabriela: „Ave gratia plena! — Zdrávas, milosti plná! — A za tento pozdrav náš odneseme si pozdrav od své Matičky, která volá k nám ústy moudrého Siracha: „Dítky moje, slyšte mne: Blahoslaveni jsouť, kteří ostříhají cest mých!“ Toť, přátelé drazí, pozdrav rozmilé Matičky naší, která si přeje, abychom Jí následovali na cestách přikázaní Božích, po kterých Ona kráčela. To znamenají také ony růže zlaté na nohou Panny Neposkvrněné. Tím tedy projevíme my i naši miláčkové, kterýmž pozdrav tento přineseme, lásku svou a vděčnosť za dárek tento, když budeme svědomitě zachovávati všecka přikázaní Boží i církevní.

2. Pravil jsem dále v první promluvě své, že jsme přinesli sem do Lurd ke trůnu milosrdné Matičky — hříchy své; za to však odnášíme si odtud milosť Boží, milosť posvěcující, které jsme nabyli ve sv. zpovědi, a která rozmnožena byla ve sv. přijímání. Jaká to památka převzácná! Matička naše přemilostivá zjednala duši naší podobné roucho bělostkvoucí, jímž sama ozdobena jest na obraze zjevení svého tu v jeskyni před námi.

3. Na třetím místě první promluvy své naznačil jsem, že znajíce předobře soucitnou lásku Neposkvrněné Matičky své, přinesli jsme Jí sem do Lurd též tělesné neduhy své: kříže, bídy

a útrapy všeho druhu, a to s pevnou nadějí, že předobrotivá Matička naše uleví i nám, že i naše slzy bolestné promění v slzy radostné, jak to učinila již na stotisíckráte zde na tomto místě přeposvátném, čehož důkazem jsou tyto berly v jeskyni, kteréž mnohem dojemněji než všecky drahokamy světa ozdobují zde trůn milosrdné nebes Královny.

Napadá mi tu píseň Marianská, kterou lid náš ve vlasti tak rád zpívá:

»Budiž od nás pozdravena, Panno Maria,
Na tisíckrát zvelebena, Matičko milá!
Ó Maria, Maria, budiž nám milostivá.
Přimlouvej se a pros za nás u svého Syna!«

A hned druhá sloka zní:

»Chromým berly odhazuješ, Panno Maria,
a slepým zrak navracuješ, Matičko milá!
Ó Maria, Maria, budiž nám milostivá!
Přimlouvej se a pros za nás u svého Syna!

Přátelé drazí! V těchto dnech byli jsme sami svědky očitými, kterak předobrotivá Matička Lurdská chromým berly odhazuje a slepým zrak navracuje. Předevčírem odpoledne při slavném průvodu s Velebnou Svátostí odhodila Panna Neposkvrněná berly oboje oné ochrnulé dívce z Dijonu, která v okamžiku povstala úplně uzdravena. A téhož dne ráno o půl sedmé hodině navrátila zrak muži slepému, jejž přítel sem přivedl a od pisciny uzdraveného s radostí velikou odváděl.

Tyto události zázračné — a na tisíce jiných — hlásají nám zjevně, kterak Neposkvrněná Matička

naše umí snímati kříže s ramenou ctitelů svých, jak dovede mírniti bídy a útrapy všech, kteří Ji o pomoc vzývají.

Pročež na rozloučenou odneseme si odtud pevnou důvěru v pomoc Neposkvrněné nebes Královny a spolu též útěchu blaživou, že i nám přispěje vždy, kdykoliv k Ní utíkati se budeme.

4. Konečně naznačil jsem v první promluvě své, že za dar čtvrtý přinesli jsme Neposkvrněné Matičce své ubohé srdce, ale upřímnou lítostí nad hříchy svými naplněné a dětinnou, důvěrnou láskou zanícené. Avšak za dar tento odneseme si od své Matičky Její Srdce Neposkvrněné. Jako bych slyšel zaznívati líbezný hlas s obrazu nad jeskyní: „Dítky moje, vy jste mně přinesli darem srdce své dětinné a hle, já vám za to dávám Srdce své mateřské.

O jak velkolepý to dar, jak nevýslovně vzácná to odměna: Za své ubohé srdce hříšné obdrželi jsme náhradou Nejčistější Srdce Matičky své nebeské! — A poněvadž v srdci lidském soustředěna jest veškera bytosť, můžeme říci, že darováním Srdce svého darovala nám Neposkvrněná Panna Maria celou bytosť svou se vší láskou, jakou chová k nám ubohým poutníkům v tomto slzavém údolí. —

Radostí zajisté nesmírnou zaplesají též miláčkové naši v otčině, až jim s obrázkem lurdským přineseme tak vzácný dar na památku a připomeneme k tomu, že jim přinášíme celou

Neposkvrněnou nebes Královnu se vší Její láskou mateřskou. —

Přátelé rozmilí! Vážme si všech darů, jež nám na památku pouti naší věnovala Neposkvrněná Matička naše! Buďme vděčni za nevýslovnou Její lásku mateřskou! Přislibme Jí dnes na rozloučenou s tohoto místa přeposvátného, že přičiníme se na další své pouti pozemské, abychom vždy ruce čisté spínali ku vroucné a důvěrné modlitbě, zvláště pak k modlitbě sv. růžence, — abychom vždy a všudy chodili po zlatých růžích přikázaní Božích a majíce podpasaná bedra blankytnou stuhou upřímné kajícnosti, dosáhli šťastně cíle posledního! —

Viděli jsme zde v panoramatu, jak Bernadetta blaženě umírá: Oči a srdce má k nebi obrácené, — líbezně se usmívá, — a v rukou má křížek ovinutý sv. růžencem, — a šeptá naposled třikráte „Ave Maria! Zdrávas Maria.“ Při třetím „Ave Maria“ vzlétá andělská duše její do ráje nebeského, kamž ji za průvodu andělů doprovází Panna Neposkvrněná! —

Ó kéž bychom všickni jedenkráte tak blaženě zemřeli! A na tento úmysl pomodlíme se nyní jednou „Zdrávas Maria“, pojmouce v modlitbu tuto hlavu celého křesťanstva, sv. Otce, Lva XIII., našeho milovaného císaře a krále, Františka Josefa I., všecky vrchní pastýře diecesanní, všecky své miláčky v otčině, — všecky umírající, aby kajicně zemřeli a — všecky dušičky v očistci, aby ještě dnes byly v ráji. — „Zdrávas Maria . . . Amen.“

Po této promluvě vystoupil na kazatelnu missionář dp. P. Pavel Fitau a oznámil, že bude nyní žehnati všechny devotionalie.

Když je byl požehnal, promluvil k nám německy tato slova na rozloučenou:

„Skončeny jsou, drazí Rakušané, krásné dny vaší pouti! Šťastnou byla Maria, že vás viděla u nohou svého milostného trůnu. Ona, kteréž nic skryté není, ví, kolik námah a obětí vás stála tato pouť, chtěli-li jste dostati se z dálných krajin rakouských až sem. Přece však přišli jste pod vedením mužů vznešených, kteří jsou ctí a ozdobou kněžstva, šlechtictví, tisku katolického a umění lékařského, abyste zde hold svůj vzdali Královně nebes, abyste Jí odporučili všecky své potřeby, abyste Ji uctili a Jí se obětovali se vším, co jste a máte. S velkou radostí a vděčností přijímala, drazí poutníci, dobrá naše Matka nebeská váš hold a vaše milodary a bohatými zajisté milostmi vás odměnila. Mateřské Její oko, jež nikdy neodvrátí se od této Její svatyně, největší to celého křesťanstva, vždy s větší radostí zajisté patří na významný, velkolepý prapor, jenž po deset let již zde odpočívá a s mohutné klenby basiliky vlaje, ten jest výmluvným svědectvím něžné úcty Rakouska k Matce Boží a vždy trvající modlitbou katolického toho národa k milé Panně Marii Lurdské.

Odcházejte plni důvěry, drazí poutníci, vaše víra, vaše zbožné zpěvy a modlitby vydobyly vám navždy čestného místa u milé Naší Paní Lurdské. A nyní, kdy loučiti se máte s touto jeskyní, kam

Neposkvrněné Početí s obličejem radostí zářícím celý svět volalo, žehná vám nebes Královna plna lásky a volá k vám milostně: „Na shledanou! Na shledanou! Na shledanou!“

Jestliže nálada naše v tyto chvíle byla vůbec smutna, stísněna, pak pocity bolestné stupňovaly se při obou kázaních, a při slovech dp. missionáře byly dovršeny . . .

Hlasitý pláč naplňoval prostory před jeskyní, a tážete-li se, kdo plakal, zní krátká odpověď: „Všickni!“

Viděl jsem plakati muže, jejichž výraz obličeje nasvědčoval, že asi nejsou zvykli plakati . . . Zde plakali všickni, všickni . . .

Nyní nám bylo ještě dovoleno všem projíti svatou jeskyní, políbiti svatou skálu . . . Jak rád byl by každý z nás déle ještě zdržel se v jeskyni, ale „Ku předu! Ku předu!“ znělo to, a tak jen na rychlo mohli jsme přejíti ta svatá, tajuplná místa.

Vyšedše z jeskyně ještě z povzdálí poklekli jsme a věru více modlilo se naše srdce, než naše ústa . . .

Naposledy zavzněl pozdrav: „Zdrávas Maria!“ „Zdrávas Maria!“ a v tichém žalu opouštěli jsme svaté místo . . .

2. Poslední okamžiky v Lurdech.

Od jeskyně ubírali jsme se do bytu.

Byl čas k obědu, ale dnes nechutnalo nám tak jako jindy; na tvářích všech nás bylo viděti stísněnosť.

Po obědě ještě na rychlo jsem napsal kratičkou zprávu do „Hlasu“, a pak již jsme jen čekali, až povoz pro nás zastaví před domem.

Konečně oznámeno, že povoz čeká.

Srdečně jsme poděkovali pí. Coulinové za velikou její laskavosť a úslužnosť; vyšedše z domu, pohlédli jsme naposledy k basilice a pak vstoupivše do vozu, jeli jsme na nádraží.

Dojeli jsme na nádraží.

Jako všude tak i zde jsou vozkové šibali; žádají totiž od cizinců více, než určeno taxou. Taxu jsem znal, platí se půl franku za osobu. Vyplatil jsem podle taxy, a bylo dobře, ale od ostatních, co jeli s námi, žádal více.

Odjezd vlaku byl určen na půl třetí hodinu odpoledne, ale již o 2. hodině byli skoro všickni poutníci na nádraží.

Bál se každý, aby nezmeškal, neboť nebylo by to nic příjemného zůstati sám v tak dalekém cizím světě.

Část čtvrtá:

Cesta z Lurd.

I. Z Lurd do Paray-le-Monial.

1. Odjezd z Lurd.

Když bylo dáno znamení, aby se sedalo, tu byla první úloha každého, aby „staří“ známí přišli zase k sobě. Cestou do Lurd zvykli jsme na sebe tak, že jsme byli pak jako z jedné rodiny, třeba naši spolucestující byli až z Vratislavi a jeden ze Štyrského Hradce . . .

Zaujali jsme tedy společně jedno oddělení ve voze jižní dráhy, která u nás nebyla v dobré pověsti od minulé jízdy z Cette.

Když jsme už byli ve voze, tu ještě všickni chtěli jsme státi u okna, abychom naposledy viděli ta místa posvátná, kde jsme zažili tolik blaživých, šťastných chvil . . .

Dáno znamení k odjezdu. Vlak zapiskl táhle . . Tento zvuk byl tak smutný . . smutný pro nás všechny . . Oči plnily se slzami, rty šeptaly poslední „Zdrávas, zdrávas Maria . .“ a vlak hnul se ze stanice. Bylo právě půl třetí hodiny. Počasí bylo velmi krásné, jako vůbec po celou tu dobu našeho pobytu v Lurdech.

Neobyčejná stísněnosť ovládala nás všechny. Bylo to předně bolestné loučení se svatým místem, a pak vzpomínka, co nás čeká: dlouhá jízda skoro 28 hodin bez nočního odpočinku, a pak nemilé přesedání určené o 2. hodině v noci v Cette.

První, co bylo, vykonali jsme pobožnosť sv. růžence, abychom tak zpáteční cestu doporučili Blahoslavené Panně Marii. Po té bavili jsme se pohledem na krajinu, která nám byla novou, poněvadž jedouce do Lurd vykonali jsme tuto cestu v noci. Půvabný byl obzvláště pohled na vzdálené velikány Pyrenejské.

2. Toulous. Cette.

O 9. hodině večer přijeli jsme do Toulousu. Tam byla určena večeře. Bylo pro nás přichystáno ve zvláštní místnosti, totiž v ohromné kolně, určené pro — lokomotivy. Nápad ten nebyl špatný.

V této místnosti byly dva ohromné stoly, kde všech 434 poutníků mělo dosti místa. Místnosť byla pěkně osvětlena elektrickým světlem, takže zde bylo jako ve dne. U vchodu byla kamna, v nichž strojila se naše večeře. Usedli jsme, známí vždy pohromadě. Nohama namakal jsem jakýsi tvrdý předmět, při bedlivém ohledání shledal jsem, že jsou to koleje, neboť stoly naše byly umístěny právě nad kolejemi.

„Nedej Pán Bůh, aby sem vrazila nějaká slepá lokomotiva,“ povídá můj soused-humorista.

„Nám by se tolik nestalo,“ pravil jsem, „jsme hodně vzadu, ale tam ti přední . . .“

Jídlo bylo dobré a chutné, dostali jsme dvě pečeně, pak sýr a láhev výborného červeného vína.

Byla to dobrá a potřebná posilněná na další noční jízdu.

Rozumí se samo sebou, že naše „večeřadlo“ bylo obklopeno zástupy zvědavců, kterých se najde všude dost.

Na cestách člověk snadno přivykne i způsobům krajů, jimiž cestuje, a proto není divu, že mnozí z nás, kteří jinak francouzský jazyk nechali na pokoji, přece se naučili tolik, že mohli nadšeně volati „Vive Toulouse!“ „Ať žije Toulous!“

O půl desáté byli jsme už zase ve vlaku a vykonavše večerní pobožnosť, chystali jsme se k nočnímu odpočinku.

Nelze mi ovšem mluviti za všechny, jak si kdo „odpočal“, ale co mne se týče, podřimoval jsem „částečně i úplně“, jak říká jeden můj známý.

Z tohoto podřimování byl jsem vyrušen všeobecným ohlašováním, že jsme v Cette a že máme přesedat. Rádi, opravdu rádi opouštěli jsme bídné vozy jižní dráhy a přesedli jsme do pohodlnějších vozů jiné francouzské dráhy.

„Víš, co bych si tak přál?“ povídá mi můj protějšek.

„Co pak?“

„Abychom již byli na — rakouské půdě!“

Toto přání bylo projeveno ve čtvrtek v noci, kdežto na rakouskou půdu měli jsme se dostati až — v pondělí v noci. Přání tedy pro ten okamžik nesplnitelné.

3. Z Cette do Lyonu.

Ve vozech, do nichž jsme v Cette přesedli, bylo mnohem pohodlněji, a proto ostatní část noci ztrávena méně obtížně.

Z Cette jeli jsme až k Nimes po téže dráze jako do Lurd, ale zde odbočili jsme směrem k Tarasconu a jeli jsme pak po levém břehu řeky Rhôny.

Po 5. hod. dorazili jsme do Avignonu, kde bylo určeno snídaní. Avignon jest město starobylé a dějepisně známé, že tam ve 14. století sídlili papežové.

O 6. hodině jeli jsme dále. Vykonali jsme napřed společně svou pobožnosť a pak bavili se buď pohledem na krajinu, nebo jsme vypravovali své zkušenosti z Lurd.

Pan farář Sim. Zapletal rozmarným způsobem vypravoval, jak si hledal v Lurdech své obydlí. Pak dodal:

„Při první snídaní jsme se navzájem představili my spolubydlitelé a byli jsme: Jeden Tyrolák, jeden Slovinec, jeden Polák, jeden Slezan, jeden Rakušan a jeden Moravan, totiž já. Pěkně jsme byli sebráni. Po snídaní vstala naše paní hostitelka a líbezně k nám hovořila, cosi se tázajíc. My žádný nic. Neuměli jsme francouzsky. Když poznala, že takto s námi není žádná řeč, použila jiného prostředku dorozumívacího. Šla k hodinám, ukázala na 12 a prstem do úst, což my pochopili a s velikým „bravo“ (sláva) provodili. Již jsme věděli, co a jak. Rozumí se, že milá ta paní s námi jídávala, a tož projevila také jednou zvláštní přání, abychom zazpívali císařskou hymnu. Udělali jsme

jí po vůli. Zpívali jsme jeden nápěv, ale každý ve své řeči, a tož si můžete pomyslit, jaká to byla smíšenina, ale paní byla všecka unesena . . .“

Srdečně jsme se smáli, když dokončil pan farář svoje vypravování. — Jiní z naší společnosti vypravovali zase svoje zkušenosti, a tak nám čas rychle ubíhal. Ovšem nebyly to zkušenosti jen žertovné, nýbrž také docela vážné.

V našem kupé jeli p. František Soliga, strojvedoucí na odpočinku ve Vratislavi, a jeho manželka.

Když byla řeč o zázračných uzdraveních v Lurdech, tu pravil p. Soliga:

„Nyní mohu říci, proč vlastně jsem jel do Lurd. Měl jsem bolavou nohu, rána byla otevřena, a lékaři nemohli mi pomoci. Jel jsem tedy do Lurd hledat zdraví, a — naděje mne nesklamala. Umýval jsem si nohu zázračnou vodou, a rána je zacelena, a noha úplně zdráva.“

Při vypravování vyhrkly mu slzy z očí, slzela i jeho manželka, a my zůstali jsme ne nedojati . . .

Po 11. hodině kynula nám vstříc opět svatyně Panny Marie de Fourvière v Lyoně.

4. Z Lyonu do Paray-le-Monial.

V Lyoně byl určen oběd. Jedli jsme na nádraží. Uvítali nás zde někteří ze Školních Bratří, u nichž jsme minulého týdne byli ubytováni.

Po obědě jeli jsme směrem severním k Paray-le-Monial. Čím více jsme se vzdalovali Lyonu, tím stávala se krajina jednotvárnější, smutnější; o krásách přírodních ani řeči.

Přejeli jsme několik stanic.

Když odjížděl vlak s předposlední stanice, bylo slyšeti jakési výkřiky z venku. Nevěděli jsme, proč, ale později jsme se dověděli.

Jisté poutnici bylo zle, zachvácena byla mdlobami, a proto náš poutní lékař naporučil, až dojedeme na stanici, aby se poutnice šla trochu projíti ve volném vzduchu. Učinila tak, ale zašla kousek dále a než se vrátila, vlak odjel.

Odtud tedy ten zmatek venku. Náš vlak jel dále bez oné poutnice. Ale přednosta stanice dal ji pak dopraviti nejbližším vlakem za námi.

A dobře se tak stalo. Poutnice si do odjezdu vlaku odpočinula, mdloby přešly, a úplně zdráva dorazila za námi do Paray-le-Monial.

Vidno z toho, že svatá Panna mocně chrání svoje ctitele.

Každý z nás to také dobře pociťoval; neboť přes všeliké svízele obtížné cesty přece cítili jsme se docela zdravými.

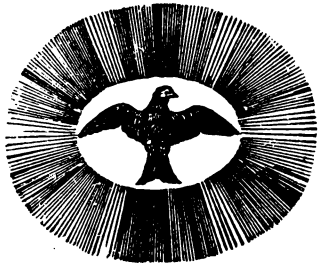

II. V Paray-le-Monial.

1. Příjezd do Paray-le-Monial. Ubytování.

Po 5. hodině přijeli jsme do Paray-le-Monial. Poprchávalo, když jsme vystupovali z vozů. Toto počasí docela se hodilo k celé krajině, v níž jsme stanuli. Učinila na nás dojem jakési opuštěnosti. Krajina nemá do sebe docela nic půvabného, je to jednotvárná rovina beze všech půvabů, na něž jsme byli zvykli z Lurd . .

Město čítající 4000 obyvatel je také tak jednoduché, nevykazujíc žádných nádhernějších staveb.

Na nádraží čekaly povozy, ale ne pro nás, nýbrž pouze pro naše zavazadla, i to nám bylo nad míru milé. Neboť nevymizelo nám z paměti, co jsme zastali, když jsme tak týden obtížně s kufříky hledali byt svůj u Školních Bratří v Lyoně.

Poskládali jsme tedy na vůz své kufříky, na nichž na tvrdé lepence označena byla naše čísla.

Z nádraží šli jsme společně do města, nedaleko vzdáleného. Diváků bylo všude ihned dost.

Přišli jsme až k samé zázračné svatyni, klášternímu to kostelíčku, kde se Pan Ježíš zjevil Markétě

Marii Alacoque. I hledali jsme byt, jak jsme jej měli naznačený ve svém lístku.

Dle lístku byli jsme poukázáni na jakýsi klášter, a z kláštera zatím donesl kdosi zprávu, že tam býti nemůžeme. Byla to opravdu trapná chvíle; byli jsme na ulici, nevědouce si rady, co zatím hustý deštíček stěžoval naši situaci.

Zatím přijely vozy s našimi kufříky. V té však přišel k nám dp. Ferd. Hotový a pravil, že našel byt pro sebe a ještě pro dva, chceme-li, abychom šli s ním, než by ještě někdo jiný přišel.

Jak rádi slyšeli jsme tento návrh. Šli jsme s ním a docela blízko je hotel „sv. Rodiny“, tam byla ještě k zadání útulná světnička, a majitel hotelu zároveň měl zamluveny dvě světnice u privátní rodiny.

Světničku v hotelu zaujal můj bratr, a my dva šli do onoho privatního bytu. P. Hotový uměl dobře francouzsky a proto se mu podařilo tak vhodný byt nalézti. Byli jsme mu za to velmi vděčni.

Když jsem měl byt zamluvený, šel jsem pro svůj kufřík, avšak jaké bylo moje podivení, když jsem se dověděl, že povozy se zavazadly již odjely, a žádný nevěděl kam.

Co nyní?

Lidé, jichž jsem se ptal, ukazovali rukou směr, kam povozy jely. Šel jsem tedy naznačeným směrem, avšak přišel jsem brzy za město a nevěděl jsem nyní kam. Vrátil jsem se, domnívaje se, že povozy za město jeti nemohly, a že třeba kufříky jsou již na místě, kam původně z nádraží přijely povozy.

Přišel jsem, ale kde nic tu nic. Celá záležitosť mne počala náramně znepokojovat. Vždyť nešlo tak o kufříky, jako o věci, jež měli jsme tam uloženy jakožto památky z Lurd..

Ještě hodnou chvíli jsem chodil sem tam, až konečně přihrnul se povoz, a na něm uviděl jsem naše kufříky.

Zanesl jsem si kufřík do bytu a šel do klášterního kostelíčka.

Na to jsme šli k společné večeři do hotelu „U sv. Rodiny“, kamž jsme i my dva „privátníci“ stravou přináleželi.

Večeře byla dobrá a zábava při večeři rovněž. Sedělo s námi několik Francouzů a pak jakási rodina z Elsaska.

Ptali se nás, odkud jsme. Když jsme řekli, že Češi — Boëmi, tu zvolala mladá Elsasanka: „Ah, Sokoli!“

Pamatovala si, že kdysi Pražští Sokoli byli ve Francii v Nançy a tu myslili, že celý český národ jsou sami sokoli.

Ti Elsasané mluvili německy s námi, ale byli rádi, že nejsme Němci, poněvadž oni Němců nenávidí. Bylo to poznati z jejich řeči. Elsasané jsou srdcem Francouzi a sotva kdy se podaří Němcům smýšlení jejich přetvořiti.

2. Večerní pobožnost. Nocleh.

Po večeři odebrali jsme se na společnou pobožnosť do svatyně božského Srdce Páně.

Pobožnosť za ticha večerního, kdy z ulice nedoléhá žádný hluk, a kdy temnota noční ozařována jest kmitavým světlem svic, má do sebe něco tajemného, úchvatného . .

Tak bylo i nám v této útulné svatyni klášterní, a co zvyšovalo tento dojem, byla vzpomínka, že ve svatyni této zjevil se před lety Sám Pán Ježíš nábožné klášternici.

Výjev tento zobrazen jest nad hlavním oltářem a za světla svic velmi pěkně se vyjímal.

Nábožně modlil se tu zajisté každý z nás litanie k Nejsladšímu Jménu Ježíš a přiléhající k ní modlitby.

Po té uděleno sv. požehnání.

Po této pobožnosti šli jsme do sakristie a napsali jsme se, jak kdo bude příštího dne sloužiti mši sv.

Po té odebrali jsme se do svých bytů.

Připraviv se na spaní, vylezl jsem na vysokou postel; ve Francii mají vůbec vysoké postele.

Před čtvrtou hodinou jsem vstal. P. Hotový rovněž v tu dobu vstal. Šli jsme napřed vzbudit mého bratra, jak jsme mu slíbili. Nebylo toho však třeba, poněvadž byl již vzhůru, jen si stěžoval, že neměl — dostatek zápalek, právě jako já a jako i P. Hotový.

Příčinu tohoto nápadného nedostatku zápalek jsme se dověděli teprve později. Jsou totiž zápalky monopolem státním a proto hodně drahé, a odtud taková s nimi šetrnosť; a jakkoli jsou hodně drahé, jsou přece jenom hodně špatné.

Šli jsme do svatyně, abychom dle večerního ujednání sloužili v určitou hodinu mši sv.; ale po-

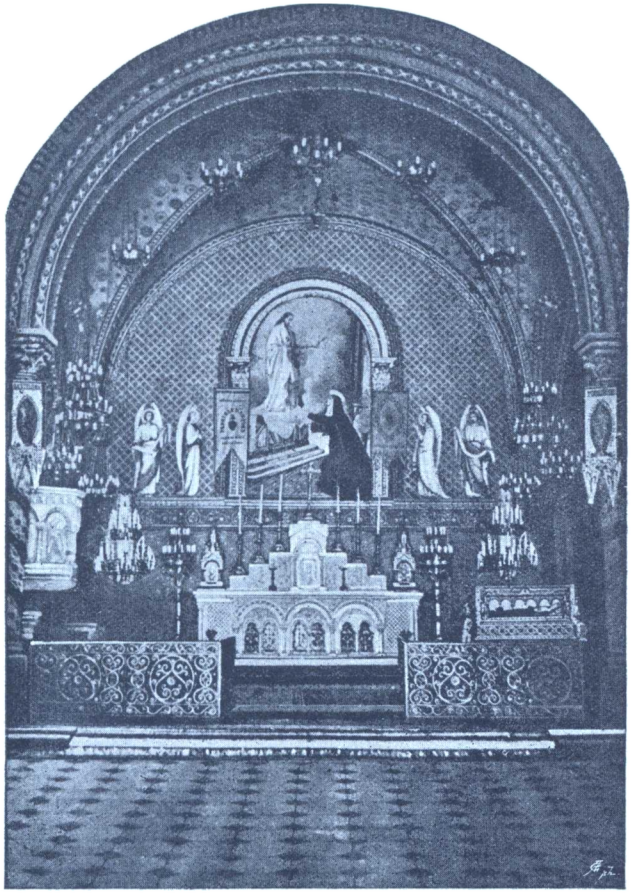

.vní oltář v klášterním kostele v Paray-le-Monial.

řádek ustanovený nebyl od jiných zachován, a proto musili jsme čekat, a byli jsme vůbec rádi, že jsme mohli mši sv. tam sloužiti.

Celá svatyně je pouze klášterní kaple, ovšem velice krásná. Vedle hlavního oltáře jsou ještě čtyry malé, ale co je to pět oltářů pro tolik poutníků?

Odsloužili jsme a pak jsme se modlili breviář. Po snídaní prohlédli jsme si ještě důkladně zázračný kostelíček klášterní, pak basiliku a jiné památnosti.

3. Kaple klášterní a basilika.

Klášter sester „Navštívení Panny Marie“ povstal v Paray le Monial roku 1618. Do tohoto kláštera vstoupila roku 1671. Markéta Maria Alacoque; a zde se jí zjevil Pán Ježíš dne 16. června roku 1675., když se vroucně před svatostánkem modlila.

Klášterní kostelíček tento byl, jakož i ostatní kláštery, za času francouzské revoluce zavřen, avšak tělo blahoslavené Markéty Marie bylo dáno dříve od „Sester sv. Františka Saleského“ v bezpečí.

Když pak r. 1823. „sestry od Navštívení“ opět dostali se v moc svého kláštera, bylo tělo blahoslavené Markéty ve skvostné skleněné rakvi uloženo a postaveno na epištolní straně na příč poblíž hlavního oltáře. U této schránky klekávají věřící a mnozí dotýkají se této schránky náboženskými předměty, jež možno koupiti v hovorně klášterní, kde také ochotně rozdávají sestry lístky a kousky dřeva z lískového stromu, kde se Pán Ježíš také blahoslavené Markétě zjevil.

Hlavní oltář zbudován jest ze skvostného mramoru, nad ním jest překrásný obraz, znázorňující ono zázračné zjevení, vedle něho pak jsou veliké krásné sochy andělů, kteří poctu vzdávají zjevení tomu.

Rovněž kazatelna jest z krásného bílého mramoru, a pravým mistrovským dílem jest zábradlí před hlavním oltářem.

V postranních dvou kaplích je na straně epištolní oltář sv. Františka Saleského, od kteréhož světce nazývají se tyto klášternice „Salesianky“, a na straně evandělní oltář sv. Josefa.

Okna jsou malována a jest jich šest; na pravo jsou na nich obrazy a sice: sv. František z Assissi; blah. Markéta Marie a sv. František Saleský; na levo sv. Augustin, Zjevení se Pána Ježíše, a sv. Jan Evandělista.

Na epištolní straně u hlavního oltáře tedy se strany kláštera, kde právě jest chor sester oddělen od kostela, na mřížích sestaven ze samých zlatých srdcí tento nápis:

„Gloire — Amour
Reparation
Au Sacré Coeur De Jésus
Honner à Marguerite M! —“.

Po česku:

„Česť — Láska
Zadostčinění
Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu!
Úcta Markétě M! —“

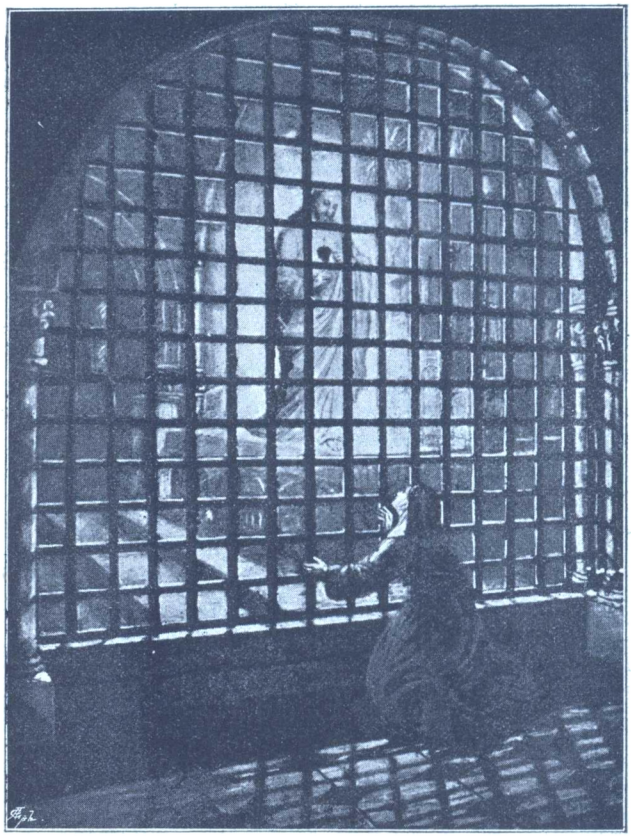

Místo zjevení se Pána Ježíše na epištolní straně v klášterním kostele v Paray-le-Monial.

Markéta Maria Alacoque vstoupila do kláštera dne 20. června 1671. Hodila se málo pro domácí zaměstnání, vyznamenala se však neobyčejnou trpělivostí v utrpení a obzvláštní zálibou v samotě a úplné odloučenosti, pročež bylo jí zakoušeti i mnoho nedůvěry obzvláště od doby Zjevení. Tato pokorná a bojácná panna měla tři zjevení se božského Srdce Pána Ježíše a to: dne 27. prosince 1673.; v době Božího Těla 1674., a posléze dne 16. června roku 1675.

Za deset let na to zbudovaly sestry právě na její svátek dne 20. července 1685. první oltář božského Srdce Páně pod schody na věž.

Zemřela v pověsti svatosti dne 17 října 1690. Dožila se ještě rychlého rozšíření se úcty k božskému Srdci Pána Ježíše, jakož i schválení hodinek a zvláštní mše sv. ke cti a chvále Božského Srdce Páně. —

Celý kostelíček má do sebe cosi tajuplného, a všechno jakoby zrovna vybízelo k nábožnému rozjímání.

Poněvadž pak tento kostelíček klášterní je poměrně malý, zbudována byla docela nová a veliká basilika „božského Srdce P.“ Je to mohutná a největší stavba celého městečka.

Na hlavním oltáři je veliká socha božského Srdce Páně, a pak na zdech křížová cesta s vypouklými obrazy.

Vedle basiliky jest opatství, kde právě bydlí diecesanní missionáři.

4. Ostatní památnosti v Paray-le-Monial.

Mnozí z našich poutníků navštívili také hrob ctihodného P. Klaudia de la Colombière, z Tovaryšstva Ježíšova, jenž jakožto zpovědník blah. Markéty mnoho se přičinil o rozšíření úcty k božskému Srdci Páně.

Jeho hrob nalézá se v domě, kde mají Jesuité svůj noviciát, nedaleko kláštera Salesianek, v domácí kapli na pravo u zdi, a bývá vždy čerstvými květinami ozdoben, jakož i obložen mnohými dopisy, jimiž se věřící doprošují jeho přímluvy, a že tak nečiní nadarmo, toho důkazem jsou opět pamětní desky na poděkovanou, že byli vyslyšeni.

Zaznamenal podrobně zjevení, jichž se dostalo blah. Markétě, a vynasnažil se ze všech sil všude, kamkoli od svých představených byl povolán, úctu k božskému Srdci Páně co nejvíce rozšiřovati. Tak roku 1676. v Londýně a roku 1679. v Lyoně s úspěchem velikým činil.

Umřel po dlouhé nemoci v Paray dne 15. února 1682. ve věku teprve 41 let.

Na něm splnilo se přislíbení, jaké učinil Pán Ježíš Markétě, že šťastně umírají ti, kteří uctívají božské Srdce P.

Svatý Otec Lev XIII. prohlásil dne 8. ledna 1880. P. Klaudia de la Colombière za „Ctihodného“. Je to první stupeň při prohlašování za svatého.

Mimo klášter Salesianek a jesuitský uvádíme ještě tyto památnosti nevelikého města.

U nové basiliky je starobylé benediktinské převorství, nedaleko odtud opatství, byt kaplanův;

v bývalém klášteře Voršilek jsou nyní od r. 1827. sestry Nejsvětější Svátosti Oltářní, v jejichž kapli koná se věčné klanění se Nejsvětější Svátosti Oltářní. Nedaleko odtud mají své obydlí „Paní Svaté Večeře Páně“, jejichž gotická kaple rovněž ustavičně jest přístupna.

Na trojhranném náměstí jest chrám sv. Mikuláše a hned vedle starobylá radnice ze 16. století.

Nedaleko odtud je nemocnice a vedle „eucharistické museum“, které založil P. Drevon, jenž r. 1880. v Římě zemřel. Stěny tohoto Musea jsou ozdobeny obrazy Konstantina Velikého, Chlodvíka, Karla Velikého, krále Ferdinanda Kastilského, královny Isabelly, Krištofa Kolumba, Panny Orleanské, a jiných osobností, o rozšíření říše Boží na zemi velice zasloužilých.

Jedna síň obsahuje rozličné sbírky knih, sepsaných od učitelů církevních a bohovědců, v nichž pojednává se o Nejsvětější Svátosti Oltářní.

V druhé síni, zvané „galerie zázraků“, jsou obrazy a předměty připomínající zázračné události Nejsvětější Svátosti Oltářní.

Třetí konečně síň nazvaná „Božské Srdce Páně“, ukazuje ve čtyřiceti obrazích různé způsoby úcty k božskému Srdci Páně.

Toto eucharistické museum jest obsahem svým velice zajímavé, a bylo by si věru přáti, aby podobného něco i v jiných katolických zemích bylo, co by víru v Pána Ježíše přítomného v Nejsvětější Svátosti Oltářní oživovalo a utvrzovalo.

Mimo to má Paray sirotčinec pro děvčata, řízený klášternicemi, pak vychovatelnu pro děvčata již od r. 1879. a veliký klášter Klarisek od r. 1878.

Velikou důležitosť má klášter „školních bratří“; jako po celé Francii tak i zde jsou to jediní katoličtí vychovatelé mládeže. Bez nich byla Francie již dávno — pohanskou.

5. Naše pobožnost v Paray-le-Monial.

O 9. hodině započala naše pobožnosť. Napřed bylo kázaní, které měl vdp. M. Eisterer, a v němž vylíčil zjevení se Pána Ježíše bl. Markétě Marii Alacoque.

Po německém kázaní bylo hned také české, které měl P. Leopold Kolísek, farář v Předklášteří u Tišnova.

Podáme z něho hlavní čásť a závěr:

Motto: »My tedy milujeme Boha,
neboť Bůh prve miloval nás«
(I. Jan 4, 19.)

Milí poutníci! Milí krajané! Byly to krásné chvíle, jaké nám popřál stráviti Bůh a nebeská Matka na místě překrásném, velebném, v Lurdech. Byly to chvíle pravých duchovních radostí, duchovních rozkoší, byly to, abych tak řekl, duchovní hody, a my všickni budeme zajisté tyto chvíle počítati vždy k nejkrásnějším a nejblaženějším celého svého života. Proto tak bolestně loučili jsme se s tím místem svatým, proto tak neradi odcházeli jsme od divuplné jeskyně, proto také nedivím se, že všickni, všickni zanechali jsme tam na památku

svoje slzy a nejen slzy, nýbrž zanechali jsme tam své srdce celé . . .

Ó jak podivuhodné, jak velebné to místo v Lurdech!

Než, milí poutníci, v tomto okamžiku stojíme na místě ještě velebnějším, ještě vznešenějším. Lurdy posvěceny jsou nebeským zjevem Panny Marie, toto pak místo posvěceno jest zjevením se Samého Ježíše Krista.

Rád bych Vám, milí poutníci, obšírně promluvil o tomto zjevení, avšak kratičká doba, která jest promluvě mé vyměřena, nedovoluje mi tak učiniti. Proto jen docela stručně o věci té pojednám.

1. Markéta Maria Alacoque narodila se dne 22. července 1647. v Lauthecourtu, v diecési Autunské ve Francii, z rodičů zbožných a zámožných. Již v útlém mládí vyznamenávala se velikou láskou k Pánu Ježíši a Panně Marii, velmi ráda a často chodila do chrámu Páně. Po smrti otcově odevzdala matka dcerušku svou klášternicím sv. Klary v městě Charlois na vychování. V tom klášterním zátiší vznikla v Markétě myšlenka cele se Bohu obětovati a jemu v odloučenosti od světa jako klášternice sloužiti. Touhu tuto ustavičně v sobě živila, když pak od nebezpečné nemoci byla uzdravena, učinila slib, že skutečně do kláštera vstoupí. Zdvojnásobila svoji horlivosť a tím více se umrtvovala. Zatím byla povolána domů.

Pro svoji neobyčejnou zbožnosť vytrpěla i mnoho posměchu od domácích; to jí však od zbožnosti

nikterak neodvrátilo, nýbrž tím více v úmyslu utvrdilo, aby dle učiněného slibu do kláštera vstoupila.

Matka o tomto úmyslu nic nevěděla, a když bylo Markétě 18 roků, chtěla ji zasnoubiti. Markéta nechtěla však o tom ani slyšeti, vždyť již dávno sama se zasnoubila s Nebeským Ženichem Pánem Ježíšem.

Po různých zkouškách vstoupila Markéta r. 1671. dne 25. května do kláštera a po třech měsících byla jakožto novicka oblečena. A, milí poutníci, byl to tento klášter, kde nyní dlíme, do něhož Markéta vstoupila. Po čem celým svým srdcem toužila, splnilo se, chtěla sloužiti jediné Svému Nebeskému Ženichu a jemu cele náležeti. To také činila. Zde před svatostánkem tak často a tak ráda prodlévala, zde otvírala své srdce plné zbožnosti a vroucnosti, zde šeptávala vroucí modlitby, zde před svatostánkem u Ježíše hledala útěchy a posily, a proto také velmi často Pána Ježíše ve Velebné Svátosti do nevinného srdce přijímala.

2. Předmětem jejího rozjímání byla láska, veliká láska Pána Ježíše k nám lidem.

A Pán Ježíš zvláštním způsobem tuto svatou pannu vyznamenal.

Bylo to 16. června 1675 v oktávě Božího Těla. Zbožná Markéta dlela zde před oltářem na modlitbách. A tu pojednou zjevil se jí Pán Ježíš a ukazuje jí Své Srdce, pravil: „Viz to srdce mé, které lidi tolik milovalo.“ Markéta všecka u vytržení naslouchala podivným slovům svého Nebe-

ského Ženicha, který jí zároveň oznámil, že přeje si, aby lidé božské Srdce Jeho uctívali. Také učinil ctitelům Svého Srdce velkolepá přislíbení, oznámil totiž, že ctitelům takovým udělí všech potřebných milostí. Nařídil jí také, aby z lásky k Němu po devět měsíců vždy první pátek přistupovala k sv. přijímání, začež jí hojnou odplatu přislíbil řka: „Tobě i všem, kdo takto činiti budou, udělí všemohoucí Láska Moje milosť pravého pokání v poslední hodince. Mé Srdce bude jim v té hořké hodině bezpečným útulkem.“ Mimo toto zjevení zjevil se jí Pán Ježíš ještě dvakráte, jednou na jednom místě ve zdejší zahradě.

Milí poutníci! Jak památné jest tedy toto místo, tato svatyně!

3. Od té doby, co zjevil se Pán Ježíš Markétě, uplynulo přes 200 let, a od té doby rozšířena jest úcta a pobožnosť k božskému Srdci Páně po celém katolickém světě.

Započala pobožnosť tato zde, v tomto klášteře, kde nábožný jesuita Colombière, jemuž se Markéta svěřila s oním podivuhodným zjevením, o to se přičinil, aby pobožnosť ta se zavedla. Poprvé konala se v této svatyni v pátek po oktávě Božího Těla roku 1686. a odtud pak rozšířila se do celého světa i do našich vlastí, obzvláště, když svatý Otec pobožnosť tu schválil a hojnými odpustky obdařil.

Markéta umřela dne 17. října 1690 v pověsti svatosti. Na ní vyplnilo se také přislíbení Pána Ježíše, že ctitelům Svého Srdce obzvláště v hodině smrti přispěje ku pomoci. Zaopatřena byvši svatými

svátotmi, usnula blaženě v Pánu, jak sama říkávala: „Sladko umírati tomu, kdo za života svého pravou zbožností Srdce Páně uctíval.“ Bůh oslavil ji mnohými zázraky, na základě kterých papež Pius IX. roku 1864. vřadil ji do počtu blahoslavených.

Zde před oltářem leží ve skvostné schránce tělo této světice. Její ostatky vpraveny jsou do voskové postavy, jež jest oděna v klášterní roucho. Obličej z vosku jest věrně nápodoben podle její podoby, Její pootevřené oči upřeny jsou na Srdce — představující božské Srdce Páně —, jež drží v pravici, v levici pak má lilii. — — — — —

Na konec, milí poutníci, ještě několik slov. U posvátné jeskyně v Lurdech doporoučeli jsme ve svých modlitbách Panně Marii nejen sebe ale i jiné. Učiňme i zde tak. Odporučme do božského Srdce Páně předně sebe, potom sv. Otce Lva XIII., našeho milovaného císaře a krále Františka Josefa I., naše biskupy všech diecésí. My kněží odporučme své farníky, a my všickni odporučme božskému Srdci Páně všechny naše milé ve vlasti, ano zde na tomto svatém místě odporučme božskému Srdci i naši milou vlasť celou, aby všude láska a svornost byla, — konečně odporučme božskému Srdci všechny umírající a všechny duše v očistcových mukách . . a na ten úmysl pomodlíme se nábožně Otčenáš. „Otčenáš, jenž jsi na nebesích . . Amen.“

Nyní byla sloužena slavná mše sv. s assistencí. Sloužil ji vdp. kanovník Karel Hribovšek, ředitel kněžského semináře v Marburgu. Zpívána při ní německá píseň.

Po této mši sv. měli ještě Tyrolané zvláštní pobožnosť. Letošího roku konali totiž stoletou památku zasvěcení celé země Nejsvětějšímu Srdci Páně. Z té příčiny bylo zajisté významné, že 47 Tyrolanů, zástupců to celé země, přišlo poděkovat tomuto božskému Srdci do Paray-le-Monial, na místo zjevení Jeho.

„Také to vylíčil v srdečné promluvě dp. Martin Fuchs z Flirschu v Arlbergu v Tyrolích, kterou nyní konal poutníkům tyrolským s kazatelny:

Drazí krajané tyrolští! Sotva rozloučili jsme se s jedním poutním místem, již nalézáme se opět u jiného pramene milostí neméně bohatého a hojného, u pramene totiž božského Srdce Páně. Božské toto Srdce vyprýštiti dalo v Lurdech skrze nejsvětější Matku svou prameni spásnému pro choroby tělesné a zde nový otevřelo pramen a to, abych tak řekl, pramen krve ze svého srdce.

Božské toto Srdce dalo přetékati v dobrotě a milosrdenství svém prameni tomuto i do naší země Tyrolské a to právě v době, kdy nejvíce toho jsme potřebovali. Neboť měla naše země štěstí, že konány v ní missie, a Jesuité seznámili nás s pobožností k božskému Srdci Páně. Roku 1795. dovolil sv. Otec našemu biskupu, zavésti svátek božského Srdce Páně. Napřed jen kněží svátek tento ve mši sv. a v kněžských hodinkách slavili, veřejným ještě nebyl. R. 1796. bylo naší vlasti Tyrolské onoho pramene milostí obzvláště zapotřebí. Neboť byla se všech stran od východu a západu, od jihu a severu zuřivými nepřáteli obklíčena. A nebýti věru

tehdy onoho pramene milostí, nebylo by dnes Tyrolska, nebyli bychom Tyroláky. Tehdy připadla Tyroláku jednomu a sice opatu Šebastianu Stöcklovi ze Stamsu myšlenka, aby celá země zasvětila se nejsvětějšímu Srdci Páně, a 3. července téhož roku slavnosť tato i lidem samým byla konána.

Proto slavili jsme letos 100leté jubileum události této, obnovivše zároveň úmluvu tehdejší a to způsobem nejokázalejším. Hory i údolí skvěly se ohněm lásky k tomuto božskému Srdci, nebylo hory, jež by až k vrcholkům ledovců nebyla plála ohněm lásky a díků. Radostně ozývaly se výstřely z děl, nesoucí, abych tak řekl, z tisíců srdcí modlitby díků k nebesům.

— — — — — — — — — — — — — — —

A nyní přibyli někteří Tyroláci jakožto zástupci sem ku prameni pobožnosti k božskému Srdci Páně, aby tu ještě jedenkráte za vše děkovali a božskému Srdci prosby své přednášeli. Já vzýval jsem již božské Srdce, nyní však to chceme učiniti všickni, aby dík náš přijalo a prameni tomuto nedalo vyschnouti; kdož pak ví, zdaliž pramene toho nebudeme opět potřebovati. Prosil jsem předně, aby božské Srdce vylilo pramen Božské lásky své obzvláště na stařičkého našeho knížete biskupa, Šimona Aichnera, který před odjezdem mne o to prosil, bych nezapomněl na něho a na jeho diecési, ale odporučil je vřele Nejsvětějšímu Srdci Páně.

Požehnej, Ty božské Srdce, naší zemi Tyrolské, žehnej Tyrolákům zde přítomným i jejich rodinám, žehnej obzvláště nám kněžím, kteříž za

to novou silou vnésti chceme oheň lásky v srdce svěřených nám věřících.

O Ježíši, buď národu našemu pastýřem a ochráncem ve všech nynějších jeho potřebách, a my slibujeme Ti, že následovati chceme Tvých ctností, jimiž učil jsi nás, když jsi pravil: „Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem!“ Chceme ctnostem těmto učiti svým dobrým příkladem, ve zpovědnici, na kazatelně, doma i ve škole, aby lid viděl na nás živě ctnosti tyto. Zůstaň nás pamětlivo, Ty božské Srdce; budiž milostivo nám, obzvláště pak těm, kteří ještě nyní jsou ve stavu těžkého hříchu. Budiž pamětlivo našich domácích!“

Po této promluvě měl ještě tichou mši sv. dp. Petr Troger, děkan a farář z Zellu v Tyrolích. Obzvláště dojemné a povzbuzující bylo, že při této mši sv. ministroval také Tyrolan a sice — Dr. Max Putz, advokát z Meranu.

Když jsem viděl tohoto muže, jak v pokoře a zbožně klečí u oltáře, nemohl jsem se zdržeti mocného pohnutí. Vzpomněl jsem si mimoděk na mnohé — vzdělance v našich vlastech, a slza upřímného žalu skanula mi po tváři . . .

Po této mši sv. hlasitě vykonal vdp. Troger modlitbu, jíž znovu se zasvěcovali Tyrolané — tento opravdu nábožný lid — božskému Srdci Páně.

Tím naše pobožnosť skončena. Na odpoledne ustanoven náš odjezd.

III. Z Paray-le-Monial do Einsiedelnu.

1. Odjezd z Paray-le-Monial.

Odpoledne v pátek měli jsme o 2. hodinách ještě pobožnosť ve svatyni Zjevení a pak jsme se po něčem připravovali na odjezd, který byl určen o 5. hod. a 20 minutách.

Na nádraží šli jsme opět pěšky. Zavazadla odvezli nám na vozích. Usedli jsme do vozů.

Na nastávající cestě čekaly nás mnohé svízele: předně celní revise a to dvojí: švýcarská a rakouská, a pak přesedání. Každý měl strach z té revise. Nejde tu o ten poplatek, jaký se má platiti z věcí, clu podrobených, ale hlavně o to, že věci v kufříku pěkně uložené musejí se rozházet, aby finanční stráž viděti mohla, co všecko poutník s sebou veze.

Vyjeli jsme z Paray-le-Monial právě o půl šesté hodině. Na další cestu odporučili jsme se modlitbou sv. růžence do ochrany Boží a Blah. Panny.

Cesta nám ubíhala dosti rychle, poněvadž čím dál blížili jsme se rakouské půdě, po níž jsme nyní tolik toužili. Po 7. hodině stanuli jsme na pět minut

v Cluny, slavném to místě, kde byl od r. 910. proslulý klášter Benediktinský, který však byl roku 1790. za francouzské revoluce zbořen.

2. Macon. Ženeva. Bern.

Po 8. hodině přijeli jsme do Maconu, kde byla určena večeře. Dostali jsme čaj, který nám byl vítán, poněvadž bylo večer poněkud chladnavo. Mimo to ovšem maso, sýr a víno.

Zdrželi jsme se zde asi tři čtvrti hodiny a pak jeli dále. Pomodlili jsme se večerní modlitby a chystali se na „obvyklý“ noční odpočinek, který nad to měl býti přerušen po půl noci v Ženevě přesedáním do do švýcarských vozů a prohlídkou celní.

Přece jsem si poněkud zdříml, což činili i ostatní spolupoutníci, kteří to v tom lomozu dovedli.

Blížili jsme se k Ženevě, byli jsme tedy již na Švýcarské půdě. Každý z nás, zahnav poněkud spánek, stál připravený jako kdysi Israelité před odchodem svým z Egypta.

Stanuli jsme v Ženevě, byla jedna hodina po půlnoci. Již jsme se chystali vystupovati z vozu, ale tu nám bylo oznámeno, že přesedat nebudeme, a radosť naše byla tím větší, když jsme se dověděli, že i celní prohlídka nám odpuštěna. Oboje nám bylo velmi, velmi vhod.

Jeli jsme tedy dále. Hodinky naše ukazovaly 1 hod. 20 min., ve skutečnosti však bylo podle středoevropského času 2 hod. 15 min.

Tím se nám noc o hodinu zkrátila.

Do Bernu přijeli jsme krátce před šestou hodinou. Byli jsme tu mile překvapeni. Na nádraží čekal c. k. vyslanec rakouský hrabě Karel Kuefstein se svým sekretářem baronem Giskrou; laskavosť a ochotu svou dal hlavně tím na jevo, že dal na stanici připraviti snídaní. Oba tito páni sami vůz od vozu chodili a laskavě pozývali poutníky na malé občerstvení, které pozůstávalo v čaji a houskách se šunkou. Hlavně čaj byl nám vítán, a proto nedali jsme se mnoho nutiti; bez toho snídaní mělo následovati teprve za dvě hodiny.

Královský vyslanec bavorský hr. Montgelas, který tu na cestě do Lurd náš vlak přivítal, nemohl nyní přijeti, poslal sem na místo sebe své dítky, které vyřídili měly pozdravy svého otce.

Náš duchovní vůdce hrabě Lippe srdečnými slovy děkoval jak šlechetnému rakouskému vyslanci, urozenému panu hraběti Kuefsteinovi a jeho sekretáři, tak po dítkách bavorskému vyslanci hraběti Montgelasovi.

Za jásavého volání „Sláva“ odjížděli jsme z Bernu.

3. Zástavka v Lucernu. Další cesta k Einsiedelnu.

Z Bernu jsme jeli půvabným, malebným údolím „Emmenthal“ zvaným směrem k Lucernu. Údolí Emmenthalské je půvabné, a jméno jeho po celém světě známé sýrem, jenž sice často emmenthalským se nazývá, ale Emmenthalu ani neviděl, byv vyroben v syrárnách našich.

Přijeli jsme do Lucernu před devátou hodinou. Napřed jsme posnídali, a pak jsme se šli poohlédnout

k jezeru. Den byl překrásný. Město Lucern se svým okolím jest jednou z nejkrásnějších partií švýcarských.

Město samo je velice krásné, výstavné; u něho rozkládá se jezero, jehož břehy na mnohých místech pnou se do závratné výše.

Pro krátkosť času — něco přes hodinu — nebylo nám možno prohlédnouti si památnosti města, nebo použiti plavby po jezeře, ale mohl nám postačiti ten okouzlující pohled, jaký se naskytuje diváku, stojícímu u širého jezera na město a alpské velikány, z nichž největší tu k nebi pne se Rigi.

Po desáté hodině odjížděli jsme z Lucernu. Krajina, kudy jsme jeli, je vesměs zajímava a poutava. Obzvláštní pozornosť budí u stanice Arth-Goldau ssutiny strašlivé strže hory, která roku 1806. čtyry vesnice zasypala.

Byla to strašná katastrofa, kdy celá hora sřítila se a zasypala nejen vesnice, ale i půl jezera.

Teď stojí v údolí ovšem opět kvetoucí osada, pnou se zase chrámové věže vzhůru k obloze, jen německý nápis na kamenném pomníku nedaleko nádraží vypravuje cestovateli hroznou událosť těmito slovy: „Zde dole 30 metrů hluboko leží bývalá osada Goldava, zasypaná sříceninami hory dne 2. září 1806 o 5. hodině odpoledne s 437 lidmi, 2 kostely, 300 domy a jinými stavbami.

Od této stanice vede dráha do kopce, a proto jsme měli česť, že nás táhly tři lokomotivy.

IV. V Einsiedelnu.

1. Příjezd do Einsiedelnu. Ubytování.

V sobotu o 1. hodině odpoledne přijeli jsme do Einsiedelnu. A tu zase bylo naší první starostí najíti si byt, jak na zvláštním lístku byl označen.

Měli jsme byt v hotelu „U sv. Tří Králů“. Optali jsme se, kde je to, a pak snadno jsme hotel ten našli. S bytem byli jsme velice spokojeni. Byli jsme nedaleko kostela, a vyhlídku jsme měli nejen na celý klášter s kostelem, nýbrž i na krásné okolí.

Sotva jsme se trochu umyli ze železničního prachu, byl oběd, a mohu říci dobrý, počínala tu rakouská kuchyně, třeba že jsme byli ve Švýcarsku.

Ale chyba byla s našimi pobožnostmi. Náš poutní výbor oznámil totiž duchovní správě svatyně v Einsiedelnu náš příchod poněkud pozdě, a poněvadž jsme přibyli do Einsiedelnu právě v době výroční pouti, kdy nesčetná procesí z daleka i blízka sem putují, nezbylo nyní pro naše pobožnosti místa ani času. Bylo docíleno pouze, že můžeme míti ten den kázaní o 6. hodině večer a kratičkou pobožnosť.

Tuto zprávu oznámil nám vdp. kanovník hr. z Lippe o 4. hodině, kdy jsme měli podle programu poutního výboru konati slavný vstup do svatyně.

Z uvedených příčin odložen náš průvod na 6. hodinu večerní. Jednotlivě jsme si zašli do kostela ihned. Je to veliká ozdobná svatyně Mariánská, v níž poblíž hlavního vchodu je kaplička se zázračnou sochou Panny Marie.

2. Naše pobožnost.

O šesté hodině tedy seřadili jsme se na velmi prostranném náměstí před svatyní a pak dva a dva ubírali jsme se do chrámu Páně, a krátkou modlitbou pozdravili jsme společně Blahoslavenou Pannu.

Nyní měl kázaní dp. Josef Heilig, benediktin a farář z Weinzierlu u Kremže. V úvodu promluvil dp. kazatel o vzniku tohoto poutního místa a pak pojednal o mateřské lásce Panny Marie k nám lidem.

O původě místa toho takto nás poučil:

„Především vám, drazí poutníci, vysvětlím, proč stalo se Einsiedeln tak světoznámým poutním místem. Mnohým z vás již známo, že na těchto místech, kde staroslavný chrám stojí, byl dříve temný les, v jehož pusté osamělosti žil skromný mnich jménem Meinrad, slouživ odloučeně od světa Bohu po 26 let.

Pověsť o zbožném poustevníku daleko se roznesla a množství cizinců sem přicházelo dílem ze zvědavosti, dílem také ze žádostivosti, aby v duchovních věcech se poučili.

Toto vše pozorovali dva loupežníci. Ti vidouce houfy lidí sem spěchati, domnívali se, že mnohými dary obdařen jest, i pojali ukrutný záměr Meinrada usmrtiti. Právě toho dne, kdy provésti chtěli úmysl svůj, Meinradovi zjevil při mši sv. Bůh, že toho dne zemře. Upozorněn byv takto Bohem samým na blízký konec života, poklekl před oltář a odporoučel duši svou Bohu. Co se takto modlil, slyšel bušiti na dvéře příbytku svého i pravil: „Tak pozdě již? Proč nepřišli jste dříve, mohli jste oběti mše sv. přítomni býti; a já i za vás mohl obětovati oběť přečistou. Jděte však nyní tamo do kaple a vzývejte Boha, aby vám byl milostiv a požehnal vám; až přijdete, dám vám jísti a píti!“ Odešli tedy do kaple, ne však aby uposlechli slov jeho a se modlili, ale aby se uradili. Přišedše pak, žádali ihned po Meinradu peníze. Meinrad dal jim svůj habit, řka: „Zde vezměte a tu se posaďte a přijměte skromné pohostění, — nejste-li však s tím spokojeni, proveďte záměr svůj a vezměte sobě pak zde, co chcete, neboť vím, že přišli jste, abyste mne usmrtili. Jedinou však prosbu k vám mám, abyste, až mne usmrtíte, rozsvítili tyto dvě svíce a rozžaté postavili jednu k hlavě mé a druhou k nohoum mým. Po vykonaném skutku rychle uprchněte, aby vás nikdo nezastal, neboť mne mnoho lidí vyhledává.“

Řeč tato rozlítila vražedníky tak, že vrhli se na světce a zavraždili jej. Po té sebravše, co se dalo, rozžehli ještě svíce po přání Meinradově a prchali plni bázně z místa, kde vykonali hrozný čin.

Sv. Meinrad krmil za živa denně dva krkavce, kteří krotce kol něho obletovali a všeobecně krkavci Meinradovými zváni byli. Tito krkavci s hrozným skřekem a krákoráním letěli za prchajícími zločinci, což když lidé zpozorovali, domnívali se ihned, že se stalo nějaké neštěstí. I spěchali ku kapli Meinradově, a uviděli, co se stalo. Stíhali ony dva muže, tušíce, že oni jsou jistě vrahy Meinradovými. Byvše polapeni, zločinci se přiznali. To stalo se 1. ledna 860. Za nedlouho již roku 930. povstala na tom místě, kde byl Meinrad usmrcen, kaple Maria-Einsiedeln. Hodnověrní svědkové té doby ujišťují, že kaple tato samými anděly byla posvěcena dříve ještě, nežli ji sv. Konrad, biskup kostnický, posvětil.“ —

Po kázaní byla krátká pobožnosť.

Večer konal se v Einsiedelnu — světelný průvod, ale kdo viděl světelný průvod v Lurdech, nenabyl zde dojmů nových.

Při večeři pili jsme po dlouhé době zase — pivo. Chutnalo nám, ač u mnohých nevyvolalo dobrých účinků; nebyloť jakosti právě nejlepší.

Po cestovní únavě spali jsme dobře.

3. Den 13. září v Einsiedelnu. Svátek Jména Panny Marie.

Vstávali jsme dosti časně, abychom mohli zavčas sloužiti mši sv.

Když jsem přišel do sakristie a projevil přání sloužiti mši sv., řekl mi sakristán, chci-li čekati, že mohu pak sloužiti u zázračného oltáře v kapli.

Byl jsem tomu rád a ochotně jsem čekal do půl desáté hodiny. Pro ten den nebyla pro naše rakouské poutníky určena žádná společná pobožnosť. Jak tím němečtí poutníci byli spokojeni, nevím, ale vím, že naši čeští poutníci to velice těžce nesli, že nemá býti v Einsiedelnu české kázaní; útočili tedy na našeho českého vůdce Dra Fr. Kolíska, aby nám nějaké české kázaní vymohl; a výsledek vyjednávání jeho s dp. superiorem byl, že dovoleno míti české kázaní o 2. hod. odp. Jiná chvíle že není volná.

My jsme ovšem byli rádi, že toho jsme docílili.

Dr. Kolísek oznámil toto dovolení, jak se slušelo, vdp. kanovníku hraběti z Lippe. Němci chtěli svolení toho též použiti, a tak bylo kázaní německé a české.

Německé kázaní měl dp. Jan Treml; kázal o Panně Marii jakožto Královně nebeské.

Kázaní české měl dp. Jan Tvrdý, administrátor z Frýdku ve Slezsku:

Uvedeme zde aspoň první část a závěr:

Motto: »Svatá Maria, Matko Boží,
pros za nás. (Sv. Církev).

Včerejšího dne konala naše milá říše rakouská ročnici onoho slavného vítězství, kteréž si vydobyla 12. září 1683. nad svým nepřítelem Solimanem III., který se svým vojskem pod vedením Kary Mustafy nejenom slavný panovnický rod habsburský o dědičné země připraviti, ale též i církev svatou v územích těch vyhubiti a na znamení tohoto dvojího vítězství půlměsíc na svatoštěpanské věži ve Vídni vztýčiti chtěl.

V nebezpečnou dobu tu ukázala se Maria Panna znovu útočištěm a pomocnicí křesťanů. Neboť vojsko polské se svým udatným a zbožným králem Janem Soběským, požehnáno rukou kněze, vrhlo se s Lysé hory (Kahlenberku) s heslem „Maria“ na nepřítele u Vídně ležícího, a ještě toho dne zavznívaly díky Bohu Trojjedinému z úst vojínův a měšťanů v chrámu Svatoštěpánském chvalozpěvem „Bože, chválíme Tebe“.

Z téhož chrámu Páně ubíralo se 30. srpna b. r. vojsko Mariánské také požehnáno rukou zbožného kmeta ndp. světícího biskupa Angerera na nádraží západní dráhy, odkud nastoupilo pouť do světoznámých Lurd, mezi které Bohudíky i já jsem přináležel.

Sotva se vlak hnul, modlitba „Pod ochranu Tvou se utíkáme“, a zpěv z vozů zavzněl, a po pravé ruce jsem Lysou horu spatřil, zdálo se mi, nejmilejší, že vším právem poutníci rakouští s heslem „Maria“, se zbraní — růženečkem to v rukou, s odznakem na prsou Mariánským na stužce černožluté mohou býti jmenováni Mariánské vojsko rakouské, jež táhne ze své vlasti, ne aby sobě vydobylo království pozemské a statky časné, ne aby odvrátilo nepřítele od hranic říšských, ale aby tam ve Fourvière vyprosilo si u Matky Dobré Rady její dobré rady; v Lurdech pak pomoci a potěchy v duševních a tělesných záležitostech netoliko pro sebe, ale i pro své milé ve své otčině.

Že naše modlitba, neboť my milí poutníci, jsme ono vojsko Mariánské, vyslyšena jest a bude, ujištěni jsme byli u Lurdské jeskyně, když kněz

missionář nám na rozloučenou slova utěšená byl pověděl, že Maria vždy laskavě na Rakousko a na jeho obyvatele mateřským okem hleděla a též i budoucně nám jakožto dítkám svým žehnati bude. To přesvědčení vzali jsme s sebou do Paray-le-Monial, kde nás Srdce Ježíšovo zvláštními milostmi obdařilo.

Vracejíce se nyní domů, měli jsme snad mimo jeti, aniž bychom navštívili toto slavné poutnické místo, Maria Einsiedeln čili na poustevni, kde svatý poustevník v devátém století († 860.) blahodárně působil a v celém okolí víru a mravy křesťanské hlásal, kde Ježíš Kristus Matičce Své kapli a oltář sám posvětil, což od papežů římských stvrzeno jest.

— — — — — — — — — — — — — — —

Z vděčnoti měli bychom dnes Panně Marii ku Jejím jmeninám dáti nějakou kytičku, ale raději dejmež to, co zbožní poutníci ve Fourviére, v Lurdech a v Paray-le-Monial z vděčnosti byli darovali. Jsou to zlatá srdce. My však raději obětujmež své srdce a zůstavme je zde, ať Jí je ku Její úctě navždy zasvětíme. V tom srdci nechť jest lampička, jakož hořívají před obrazem Marie Panny, a sice olejem hořícím nechť jest v něm víra, naděje a láska, vzhůru plaménky plápolající ať jsou zbožné modlitby a povzdechy, ať jest to dobrý příklad našim milým, ať jsou to skutky milosrdenství duchovního i tělesného, vykonávané k úctě Marie Panny. A když všickni tak učiníme, tu nebude nám tak trudno, když se navzájem loučiti budeme, nemajíce naděje zde na světě se znovu všickni pospolu uhlídati, neboť tam na věčnosti v nebi

uhlídáme se jakožto dítky Mariánské a poutníci lurdští u naší dobré Matky Marie Panny ve věčné slávě. Amen."

Nyní jsme se pomodlili „Otčenáš" a „Zdrávas" a pak jsme z plna srdce zazpívali: „Tisíckrát pozdravujeme Tebe!"

„Po té konali klášterníci své nešpory, poutníci pak někteří zůstali v kostele, jiní odešli.

Toho dne byl jsem s některými poutníky v panoramatu, kde je názorně představeno umučení Pána Ježíše.

Večer bylo osvětlení a světelný průvod. Tentokráte bylo vše mnohem krásnější než předešlého dne. Hlavně krásně vyjímalo se popředí chrámu a budova klášterní.

Bylo to před největší slavností zvané „Engelweihe" — „Andělské posvěcení", která se konává 14. září. Slyšeli jsme ten večer také dunění ran z hmoždířů na oslavu té slavnosti.

4. Den 14. září v Einsiedelnu.

Dne 14. září sloužil jsem v kapli, která je určena pro zpovídání. Kolik je zde zpovědnic, ani nevím, ale je jich velmi mnoho. Po mši sv. žádali mne někteří naši poutníci, bych je vyzpovídal, což jsem ochotně učinil. Majíť tam právo zpovídati všickni kněží, ať jsou z kterékoli diecése.

O 10. hodině byly slavné služby Boží. Napřed bylo kázaní, jež měl jeden z benediktinův, a pak slavná mše sv. s četnou assistencí.

Odpoledne o 2. hodině shromáždili jsme se všickni ve chrámu Páně, abychom vykonali pobožnosť na odchodnou.

Dp. Lukáš Wolf měl k nám promluvu na rozloučenou. Pak byla litanie a sv. požehnání, po němž zazpívána Mariánská píseň. Po té promluvil k nám srdečně vdp. kanovník hrabě z Lippe, aby se s námi rozloučil, hodlaje ještě zůstati v Einsiedelnu. Řeč jeho zněla:

„Drazí poutníci! Naposledy shromáždili jsme se u nohou milé naší Matičky nebeské obdrževše tak mnoho milostí v „zlatém Jejím domě“ ve Fourvièru, v zázračné jeskyni lurdské, kde se byla zjevila, ve svatyni nejsvětějšího Srdce božského Jejího Syna, a též před obrazem milostným v kapli Meinrádově. Posilněni mateřským Jejím požehnáním, chceme se nyní navrátiti do drahé vlasti své.

Po celou naši pouť dlouhou tak očividně chránil nás Bůh, začež vzdejme mu díky co nejvroucnější! — Nutká mě to však též, abych vám, než se rozloučíme, co nejsrdečněji poděkoval za vaši oddanosť, již jste osvědčili mně jakožto vůdci poutnické výpravy této. Jménem přemilé Matičky Boží děkuji vám též za statečnosť, se kterou snášeli jste veškery obtíže cesty, za ducha svornosti a lásky k bližnímu, kterého všude jste jevili, a za dobrý příklad, který všude jste dávali. Odplata za to vás nemine. Zachovejte si poklady milostí, nabyté na této pouti krásné, zachovejte si je až na konec života. —

Modleme se za sebe navzájem o dar vytrvání až do konce, vždyť stali jsme se v těchto dnech krásných sobě tak blízkými, jako údové jedné rodiny. Na konec prosím za odpuštění, jestliže jsme — já totiž a ostatní P. T. páni z výboru — nevyhověli vždy oprávněným vašim přáním.

A nyní volám k vám „na shledanou, na shledanou!“ tam v pozemské, ale také kdysi tamo v nebeské vlasti. Amen.“

Po této řeči rozloučili jsme se se svatyní v Einsiedelnu, odebrali se do svých bytův a chystali se na odjezd, jenž určen byl na 5. hodinu.

V. Z Einsiedelnu do Vídně.

1. Odjezd z Einsiedelnu. Cesta přes Innomostí do Solnohradu.

Bylo právě 5 hodin, kdy opouštěli jsme stanici v Einsiedelnu. Počasí bylo překrásné.

Jeli jsme přes Biberbrück, Rapperswyl do Buchsu. Když jsme jeli na vysokém náspu na příč jezera Curyšského zapadalo právě slunce, byl to krásný a velebný pohled.

Když jsme přijeli do Buchsu, bylo již tma. Zde měli jsme večeři a přesedali jsme do rakouských vozů. Celní prohlídka odbyla se docela hladce.

Byli jsme tedy konečně na „rakouské půdě“ a blížili jsme se domovu.

Vozy jsme měli průchodní a dosti místa, tak že mnohý si mohl docela pohodlně zdřímnouti.

Ve Feldkirchu a Innomostí opustili nás hodní Tyroláci.

Po 8. hodině ráno přijeli jsme do Saalfeldenu, kde byla půlhodinová zástavka a snídaní.

Jeli jsme dále.

Druhý den dosti rychle míjel, jeli jsme krajinou velice půvabnou, místy hodně divokou, hlavně podél

řeky Salice, která přibírajíc potoky z vysokých hor rychle pádí mezi strmými skalisky a po velikých balvanech naplňujíc svým hukotem celý kraj. Zdálo se, jakoby přehlušiti chtěla hukot rychle ubíhajícího vlaku. —

Bylo nám také možno choditi do sousedních vozů „na besedu“, jako když jsme jeli do Lurd.

A tu vypravoval každý své zkušenosti, příhody milé i nemilé.

2. Ze Solnohradu do Vídně.

V poledne dorazili jsme do Solnohradu, kde jsme měli poslední společný oběd. Dobrá polévka nás po dlouhé jízdě vzkřísila.

Někteří z našich poutníků zůstali v Solnohradě, aby si vůkolní půvabnou krajinu prohlédli.

Ačkoli cesta tato trvala hodně dlouho, přece všeobecná nálada byla dobrá.

Jeli jsme známou cestou, která nám tedy neposkytovala nic nového.

Večeři odbyli jsme toho dne tím, že jsme si koupili na stanici uzenky, nebo co bylo vůbec k dostání.

O 10. hodině přijeli jsme do Vídně.

Tam byl shon na nádraží. Vídeňáci čekali nás ve vší slávě. Bylo tu na sta lidí a většinou drželi v rukou kytice. Nemohl jsem pochopiti, že tolik jich s kyticemi čeká, kdežto jsem podle seznamu věděl, že vídeňských poutníků nebylo mnoho.

Brzy jsem to však pochopil. Když jsme vystoupili z vlaku a stanuli na perroně, čekajíce až

by bylo více místa k východu, přistoupila k nám jakás slečna a podávala nám kytice. Myslili jsme, že se snad mýlí, a dali jsme na jevo své podivení. Ona však již přednášela prosbu.

„Prosím o obrázeček z Lurd!“

A za ten obrázeček dávala ty kytice.

Z příruční kabelky dal jsem jí obrázek.

„A prosím ještě pro maminku“. Dal jsem jí ještě jeden.

„A také ještě pro tetičku,“ žadonila, myslíc si všeho dobrého do třetice. Dal jsem jí třetí obrázek.

Z nádraží odebrali jsme se na nocleh do tovaryšského spolku. Ulehli jsme brzy a spali po 29hodinné jízdě dobře.

3. Závěrečná pobožnost ve Vídni.

Dne 16. září shromáždili jsme se o 10. hodině v chrámě kapucínském k závěreční pobožnosti.

Na kazatelnu vystoupil dp. P. Lukáš Wolf, aby k nám naposledy promluvil.

Bokem od kazatelny je ve zdi v umělé jeskyni krásná socha Panny Marie Lurdské, kol níž je věnec světel.

Kázaní znělo:

„Drazí v Kristu! Přijměte pozdrav co nejsrdečnější od milostiplné a neposkvrněné Naší Matičky Lurdské, přijměte jej obzláště vy, jimž nebylo popřáno putovati s námi na ono místo milostné a zázračné. V poměrně krátké době podnikli jsme my poutníci dlouhou cestu a dostalo se nám neskonalého štěstí a velké milosti, že na několika

poutních místech mohli jsme dlíti, se modliti a svá a svých drahých přání Matce Boží přednášeti, by tlumočila je božskému Srdci Ježíšovu, z něhož požehnání a milosť pro nás všechny se prýští. Byla to vpravdě šťastná a blahověštící cesta! Šťastná to byla cesta jak pro život přirozený, tak obzvláště pro život náš nadpřirozený. Po celou dobu této cesty naší dal nám Bůh milý nejkrásnější a nejpříjemnější počasí. I přes velký počet účastníků nepřihodilo se vyjma několika nepatrných nepříjemností nic obzvláštního a nemilého.

Šťastna byla naše cesta, poněvadž i v cizí zemi našli jsme příslušníky jedné společné vlasti a víry, mezi nimiž panovalo pravé bratrství a pravá rovnosť, pozůstávající v tom, že všichni bez rozdílu povolání, stavu a stáří se stejnou pokorou na kolena svá jsme klesli na onom místě posvátném, na němž dlíti jen málo smrtelníkům popřáno. Šťastnou byla naše cesta, neboť měli jsme to, co jediné srdce lidské může učiniti blaženým, totiž spokojenosť.

Vpravdě tak blaženými, šťastnými a uvnitř spokojenými cítili jsme se obzvláště u jeskyně, že dle slov sv. apoštola přáli jsme si tam navždy zůstati.

Bylo to v sobotu ráno o 6. hodině, kdy po namahavé cestě ozvalo se radostně ze rtů všech: „Lurdy!“ „Jsme v Lurdech!“ Všichni pospíchali nejprve ku svým obydlím, aby se připravili na slavný průvod k jeskyni. Konečně o 9. hodině přivítán zástup náš důstojnými pány missionáři a uspořádán za hlaholu zvonů, za modlitby a zpěvů skvělý průvod ku jeskyni.

Viděli jsme již mnohé obrazy jeskyně lurdské, avšak nedovedu vám ani vylíčiti, jak mocný a hluboký dojem zmocní se člověka, když dospěje k oné jeskyni, kde nejsvětější bytosť, Sama Matka Boží, se zjevila. V srdci zavládne posvátný klid, ačkoli z úst tisíců chvála Panny nejblahoslavenější zaznívá. — Na milostném tom místě dleli jsme skoro po pět dní, i můžete si představiti naše štěstí a naši radosť a tu blaženosť, jež naplňovala srdce naše při pohledu a úžasu nad všemi těmi zázračnými událostmi, jež zde byly se udály a před našimi zraky též se jevily. Nemohli jsme se ani dosti nazpívati a namodliti, takže i ta doba pěti dnů, po kterouž zdržovali jsme se v Lurdech, prchla jako krásný sen.

Těžko bylo nám u srdce, kdy s tímto milým a zázračným místem bylo se nám rozloučiti. Smutni, hluboce dojati a zaslzeni stáli jsme v posledních hodinách a okamžicích, u nohou Matky Boží před jeskyní. Bylo nám, jakobychom odcházeli z domu své matičky, jakobychom se loučili s drahou mateří, abychom odešli do ciziny.

Dobře a věrně použili jsme toho času a s těžkým srdcem se rozloučivše ubírali jsme se na druhé místo posvátné, do Paray-le-Monial: na ono místo, kde Spasitel náš božské Své Srdce lidstvu zjevil, aby je uctívalo a mu se klanělo. Povznášející byla ona úmluva s božským Srdcem Páně, kterouž Tyroláci tak nadšeně obnovovali, ale i jedenkaždý z nás učinil pro sebe takovou úmluvu s božským tímto

Srdcem a slíbil, že Srdce to po celý život svůj chce uctívati a jemu věrným zůstati až do smrti.

Krátkým byl pobyt na tom místě, neboť opět bylo nám dále se ubírati na poslední místo poutní, do Maria Einsiedeln ve Švýcařích. Tu ještě jedenkráte shrnuli jsme vše, co přednésti jsme chtěli Matce Boží, a obdrželi jsme opět nové požehnání, nové milosti.

Šťastni byli jsme v těchto dnech, neboť jsme obdrželi tolik milostí a požehnání pro sebe a pro jiné. Co dělo se v srdci tak mnohého, a jak mnohý na onom místě úplně se přeměnil, to ať představí si každý sám.

Poděkujme všichni účastníci této druhé rakouské poutní výpravy do Lurd, nejblahoslavenější Panně za všechny milosti, kterých jsme pro tělo i duši dosáhli a kterých ještě nadíti se můžeme. Ač mnohá prosba zůstala dosud nevyslyšena, neztrácejte přece důvěry k Matce Boží. Považte, že onomu muži v evanděliu otevřel přítel jeho a prosbě jeho vyhověl teprve na mnohé naléhání dobře, a abych důvěru vaši zvýšil, nemohu opomenouti Vám říci, že ona šestnáctiletá dívka teprve letos při třetím pobytu v Lurdech dosáhla od Boha na mocnou přímluvu Bohorodičky uzdravení.

O zůstaňme věrni milé Naší Matce Boží Lurdské, chovejme se vždy jako dobré, milující Její dítky a hledejme u Ní útočiště ve všech svízelích života.

Při nejsvětější oběti díků, kteráž nyní následovati bude, spojte ještě jednou všechny své prosby a volejte plni důvěry nyní i vždycky:

„Milá Naše Panno Maria Lurdská, pros za nás, již k Tobě útočiště své béřeme! Amen.“

Po kázaní sloužil tentýž dp. kvardián slavnou mši sv., při níž nadšeně zpíváno: „Bože chválíme Tebe.“ Pak bylo uděleno svaté požehnání, a tím naše poutní pobožnosti a naše pouť ukončena.

Odpoledním vlakem přijeli jsme šťastně domů.

Přijeli jsme domů tělesně sice znaveni, umdleni, ale za to duševně osvěženi a nadšeni. Nepříjemnosti cesty daleké snadno a brzy jsme zapomněli, ale vzpomínka na duchovní radosti, jichž byli jsme v tak hojné míře účastni, nevymizí nikdy a nikdy z naší duše . .

Cítíme se šťastnými, blaženými, a přejeme každému ze srdce, aby mohl navštíviti toto místo svaté, kde všecko dýše čistotou a kde všecko chválu a slávu hlásá Panny Neposkvrněné . . .

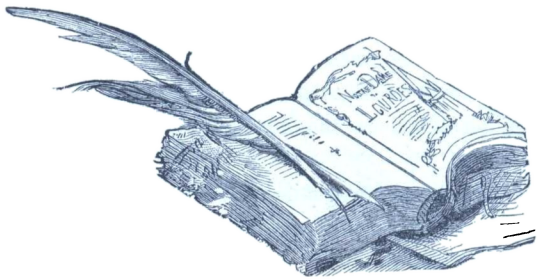

Přehled poutníků rakouských roku 1896.

I. Podle zemí

Země	Počet
Čechy	36
Morava	42
Slezsko	31
Dol. Rakousy (z Vídně 63)	131
Horní Rakousy	28
Tyroly s Vorarlberkem	47
Štyrsko	44
Uhry	18
Halič	16
Solnohrady	15
Korutany	8
Pruské Slezsko	6
Krajina	4
Přímoří	3
Chorvatsko a Slavonie	3
Francie	1
Úhrnem	433

II. Podle stanic, kde vstupovali

Stanice	I. tř.	II. tř.	III. tř.	úhrnem
Ve Vídni	12	70	179	279
„ Sv. Hypolitu	1	5	5	11
„ Amstetten	—	4	7	11
„ Sv. Valentínu	—	—	2	2
„ Linci	—	6	8	14
„ Welsu	—	1	8	9
„ Attnangu	—	3	5	8
„ Solnohradu	—	3	9	12
„ Bischofshofen	1	3	5	9
„ Wörglu	—	—	6	6
„ Innomostí	9	20	26	55
„ Landecku	—	1	6	7
„ Feldkirchu	3	3	3	9
„ Lyonu	1	—	—	1
Úhrnem	27	119	287	433

III. Podle stavů

Stav	počet
I. Duchovenstvo	
1. prelátů	1
2. kanovníků	2
3. děkanů, kon. radů	7
4. professorů	6
5. farářů a kaplanů	94
6. řeholníků	9
úhrnem	119
II. Šlechta	
mužů	2
žen	17
úhrnem	19
III. Lékaři, professoři a úředníci	14
IV. Z občan. stavu	
mužů	60
žen	221
úhrnem	443

Poznámka k vydání této knihy.

Původně bylo vyměřeno této knize 35 tiskových archů. Z té příčiny prohlížitel rukopisů, „Cyrillo-Methodějským Dědictvím“ ustanovený, některé části, na př. většinu kázaní, dal vynechati, aby kniha vyměřeného rozměru nepřekročila.

Avšak když rukopisy, Nejdůstojnější Biskupskou konsistoří schválené, začaly se tisknouti, brzy se shledalo, že kniha vyměřených 35 tiskových archů jistě překročí.

A tu slavný výbor „Cyrillo-Methodějského Dědictví“ ochotně dovolil dalších 10 tiskových archů.

Avšak ačkoli jsem i tento počet 45 archů ještě dvěma archy překročil — takže kniha obsahuje 47 tiskových archů — nebylo mi přece možno pojati veškeré již zpracované látky do této knihy, a proto zůstaly ještě tyto stati:

I. Lurdské zázraky a věda; II. Zajímavá sázka; III. Lurdy a Zola; IV. Proč se zjevila Panna Maria v Lurdech? V. Lurdy v našich vlastech.

Tyto části hodlám vydati zvlášť v menší knížce. Kdo by z laskavých čtenářů si jí přál, ať přihlásí se u spisovatele této knihy.

OBSAH.

Část první: Cesta do Lurd.

I Cesta z vlasti, přes Švýcary do Lyonu.

Strana

1. Provolání poutního výboru 13
2. Příprava na cestu 16
3. Odjezd z Brna do Vídně 19
4. Ve Vídni 21
5. Odjezd z Vídně. Cesta přes Linec, Solnohrady do Innomostí 29
6. Z Innomostí do Curychu 39
7. Z Curychu přes Bern do Lyonu 45

II. Náš pobyt v Lyoně.

1. Příjezd do Lyonu a ubytování 54
2. Druhý den v Lyoně. Naše pobožnosti 58
3. Basilika Panny Marie de Fourvière 65
4. Prohlídka města. Katolické památnosti v Lyoně . . . 74

III. Cesta z Lyonu přes Cette do Lurd.

1. Odjezd z Lyonu. Nimes 81
2. Zástavka v Cette 88
3. Z Cette do Lurd 90
4. Příjezd do Lurd a ubytování 94

Část druhá: Historie Lurd.

I. Doba od zjevení r. 1858. až po ustanovení biskupské komisse.

1. Stručný popis a dějiny města 99
2 Skály Massabiellské 102
3. Rodina Soubirousova. Bernadetta 105
4. Bernadetta jde na dříví 109

Strana

5. Podivné zjevení 113
6. Druhé zjevení 118
7. Rozruch v lidu 122
8. Třetí zjevení První slova podivného zjevu 124
9. Úsudek lidu 129
10 Úsudek novin. Mužové vědy 131
11. Duchovenstvo. P. Pomian, katecheta Bernadettin.
P. Peyramale, farář lurdský 135
12. Biskup tarbský 140
13. Světské úřady. Policejní komissař Jacomet 142
14. Další zjevení. Dr. Dozous přítomen 141
15. Bernadetta před policejním komissařem 149
16. Zákaz policejního komissaře 158
17. Zákaz otcův 161
18. Duševní boj Bernadettin 163
19. Bernadetta opět u jeskyně. Paní se nezjevila 165
20. Otec odvolal zákaz 168
21. Bernadetta a její rodiče předvoláni k polic. komissaři . 170
22. Jacomet u císařského zástupce 172
23. Vznešená paní opět se zjevila 174
24. Bernadetta u faráře Peyramale 177
25. Jásot nepřátel 183
26. Bernadetta v ekstási Estrade, výběrčí daně, přítomen 184
27. Růžový keř nerozkvetl 189
28. Bernadetta opět u faráře lurdského 191
29. Bernadetta odmítá dary 194
30. Zázračný pramen 199
31. Úsudky lidu o prameni 205
32. První zázrak 209
33. Nadšení lidu 216
34. Bernadetta opět u výslechu 220
35. Bernadetta opět v ekstási 224
36. Farář lurdský a biskup 228
37. Prefekt baron Massy 232
38. Čtrnáctý den návštěv Bernadettiných u jeskyně . . . 235
39. Nové zázraky 240
40. Zjevená bytosť oznámila své jméno 248
41. Prefekt Massy a ministr Rouland 253
42. Prefekt Massy a biskup 256
43. Zázrak s hořící svící 258
44. Zbožné nadšení pro jeskyni Massabiellskou 261
45. Podivuhodné působení jeskyně na mrav lidu . . . 263
46. Opět zázračné uzdravení 266
47. Prefekt zamýšlí Bernadettu uvěznitі 268
48. Prefekt zamýšlí Bernadettu prohlásiti za — blázna . . 272
49 Lacade a Dutour u faráře lurdského 277

Strana
50. Oloupení jeskyně 281
51. Uzdravení osmdesátileté ženy 287
52. Další události u jeskyně 289
53. Nový útok nepřátelský. Rozbor vody 292
54. Přístup k jeskyni zakázán 302
55. Četní vznešení cizinci v Lurdech 311
56. Lid dovolává se rozhodnutí duchovní vrchnosti . . . 315
57. Také »zjevení« u jeskyně 318
58. Poslední zjevení 320
59. Pastýřský list biskupa tarbského 322

II. Od ustanovení biskupské komisse až do r. 1870.

1. Ministr Rouland a biskup tarbský 335
2. Druhý lučebný rozbor vody zázračného pramene . . 341
3. Boj novinářský 344
4. Dva telegramy císaře Napoleona III. Zákaz odvolán . 350
5. Práce biskupské komisse 358
6. Biskupské rozhodnutí 369
7. Stavba basiliky a další události u zázračné jeskyně . 381
8. První slavnosť u posvátné jeskyně 390
9. Další události v Lurdech až do konce roku 1870 . . 394

III. Doba pětadvaceti let: od roku 1870.—1895.

1. Rok 1871 403
2. Rok 1872 406
3. Rok 1873 409
4. Rok 1874 410
5. Rok 1875 415
6. Rok 1876 418
7. Rok 1877 428
8. Rok 1878 431
9. Rok 1879 438
10. Rok 1880 440
11. Rok 1881 441
12. Rok 1882 442
13. Rok 1883 443
14. Rok 1884 449
15 Rok 1885 450
16. Rok 1886 451
17. Rok 1887 456
18. Rok 1888 458
19. Rok 1889 463
20. Rok 1890 473
21. Rok 1891 474
22. Rok 1892 479

Strana
23. Rok 1893 481
24. Rok 1894 482
25. Rok 1895 485

IV. Bernadetta 487

V. P. Maria Dominik Peyramale 525

VI Jindřich Lasserre, dějepisec událostí lurdských 544

VII Sv Stolice a Lurdy . 585

VIII. Nynější Lurdy.

1. Celkový obraz 597
2. Posvátná jeskyně. Krypta, basilika, růžencový chrám . . 599
3. Pisciny. Útulna pro poutníky 606
4. Bratrstvo hos, italitů a hospitalitek 608
5. Úřadovna vyšetřovací lékařské komisse 621
6. Budova missionářův. Úřadovna Tiskárna. Biskupský palác 639
7. Kláštery a nemocnice 640
8. Farní chrám. Jiné památné budovy 641

Část třetí: Náš pobyt v Lurdech.

I. První den v Lurdech

1. Dopolední pobožnosť 645
2. Odpolední pobožnosť 660
3 Světelný průvod 667

II. Druhý den v Lurdech

1. Dopolední pobožnosť 669
2. Rodný domek Bernadettin 673
3. Odpolední pobožnosť 675

III. Třetí den v Lurdech.

1. Dopolední pobožnosť. Křížová cesta 681
2. Odpolední pobožnosť. Naši nemocní. Zázrak 684

IV. Čtvrtý den v Lurdech. Svátek Narození Panny Marie.

1. Dopolední pobožnosť 690
2. Prohlídka některých památností 693
3. Odpolední pobožnosť 695

Strana

V. Pátý a poslední den v Lurdech.

1. Naše pobožnosť závěrečni 698
2. Poslední okamžiky v Lurdech 705

Čásť čtvrtá: Cesta z Lurd.

I. Z Lurd do Paray-le-Monial.

1. Odjezd z Lurd 709
2. Toulous Cette 710
3. Z Cette do Lyonu 712
4. Z Lyonu do Paray-le-Monial 713

II. V Paray-le-Monial.

1. Příjezd do Paray-le-Monial. Ubytování 715
2. Večerní pobožnosť. Noclch 717
3. Kaple klášterní a basilika 720
4. Ostatní památnosti v Paray-le-Monial 724
5. Naše pobožnosť v Paray-le-Monial 726

III Z Paray-le-Monial do Einsiedelnu.

1. Odjezd z Paray-le-Monial 734
2. Macon Ženeva. Bern 735
3. Zástavka v Lucernu. Další cesta k Einsiedelnu . . . 736

IV. V Einsiedelnu.

1. Příjezd do Einsiedelnu. Ubytování 738
2. Naše pobožnosť 739
3. Den 13. září v Einsiedelnu. Svátek Jména Panny Marie. 741
4. Den 14. září v Einsiedelnu 745

V. Z Einsiedelnu do Vídně.

1. Odjezd z Einsiedelnu. Cesta přes Innomostí do Solnohradu . 748
2. Ze Solnohradu do Vídně 749
3. Závěrečná pobožnosť ve Vídni 750
Přehled poutníků rakouských roku 1896 755

Oprava tiskových omylů.

Str.	41.	5.	řádek	shora	má	býti	Ceconi	místo Cecont
»	55.	11.	»	zdola	»	»	podobného	» podobnému
»	86.	3.	»	shora	»	»	zápal mozku	» zápal plíc
»	235.	schází u nového odstavce číslo 38						
»	278.	5.	řádek	shora	má	býti	přízrak	místo příznak
»	284.	3.	»	zdola	»	»	v lidu	» lidu
»	287.	12.	»	shora	»	»	přivedl	» přivede
»	328.	5.	»	zdola	»	»	jsouce	» jsou
»	351.	5.	»	shora	»	»	Ressegnier	» Ressequier
»	371.	5.	»	zdola	»	»	naši	» naíi
»	394.	1.	»	shora	»	»	odňala	» odňalo
»	412.	14.	»	»	»	»	na	» nu
»	417.	6.	»	zdola	»	»	dilectionis	» delectionis
»	431.	5.	»	»	»	»	1854	» 1853
»	564.	11.	»	shora	»	»	Ratisbonne	» Ratibonne
»	570.	10.	»	zdola	»	»	mi	» mě
»	575.	14.	»	»	»	»	tétéž	» totéž
»	614.	1.	»	shora	»	»	stále	» stálo
»	651.	12.	»	»	»	»	mocen	» moci
»	692.	1.	»	»	»	»	uráží	» unáší

Ostatní zřejmá nedopatření račiž si laskavý čtenář sám opraviti.

Výprodej knih z dědictví sv. Cyrilla a Methoda v Brně za cenu velmi sníženou.

Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje má, jak z níže položeného seznamu spatřiti lze, hojnosť knih na skladě, kteréž za velmi levnou, v témž seznamu naznačenou cenu prodává. I vybízí všechny ušlechtilé podporovatele dobrého čtení, aby si neobtěžovali tu neb onu knihu aneb i více knih z našeho Dědictví buď pro sebe nebo pro místní knihovnu objednati. Poslouží tím předně sobě samým, neboť obdrží knihy obsahu dobrého, velmi poučného a namnoze i mile zábavného, na nichž spolu nelpí nic z onoho kalu jedovaté nevěry a nemravnosti, jímž za našich dnů mnohé knihy potřísněny jsou; poslouží tím však také našemu Dědictví a umožní, aby se budoucně údům větší podíly dávati mohly. — Kdo si řečené knihy opatřiti hodlá, ať se obrátí ústně nebo písemně na pokladníka téhož Dědictví, vdp. **Antonína Adamce,** regenta v bohosloveckém ústavě v Brně, Dominikánská ulice, biskupský alumnát. — Kdo již napřed peníze posílá, přidejž, objednává-li se více knih, ku ceně knih také 6 kr. na kolkovaný nákladní list, objednává-li se jen jedna kniha, 10 kr. na vyplacenou zásilku pod křížovou obálkou. — Zároveň vybízí ctěné příznivce dobrého tisku, aby hojně za údy přistupovali. Vklad III. tř. pro osobu doživotně obnáší 10 zl., pro rod, pro knihovny a podobné věčné údy na vždy 20 zl., a mohou vklady i v ročních lhůtách po 5 zl. aneb i v menších jakýchkoli lhůtách dle možnosti se spláceti. Každý nově přistouplý úd obdrží ihned kromě posledního podílu ještě 3 knihy nádavkem v odměnu, a členové kněží slouží každoročně za všechny živé i zemřelé spoluúdy mše sv. — Ptpp. údové, kteří na splátky do D. C. M. vstoupili, žádají se, aby další splátky a doplatky posílali.

Seznam knih, které Děd. sv. Cyrilla a Methoda na skladě má a za snížené ceny prodává.

Jméno díla	Počet exempl. na skladě	Pův. cena zl.	Pův. cena kr.	Sníž. cena zl.	Sníž. cena kr.
Valouch F., Život sv. Jana Kapistrana	188	1	60	—	50
Dudík A., Děje sv. mučeníků východních	50	—	70	—	50
Dr. Bílý J., Dějepis církve katolické . .	285	2	—	—	80
Prochdzka J., Život sv. Františka Borgiáše	152	1	20	—	50
Prochdzka M., Život bl. Jana Sarkandra	999	2	—	—	80
Prochdzka J., Život sv. Angely	115	—	60	—	50
Dr. Chmelíček J., Cesta do sv. země, I. díl	80	1	50	—	80
„ „ „ „ „ II. „	365	1	50	—	80
„ Cesta do Francie a Španěl, I. díl	60	1	—	—	50
„ „ „ „ „ „ II. „	1160	—	75	—	30
„ „ „ „ „ „ III. „	1160	—	50	—	20
Poimon F., Žena křesťanská	223	—	60	—	30
Prochdzka M., Muž křesťanský	284	—	80	—	50
Dumek J. Hospodářská čítanka	1210	—	80	—	50
Prochdzka J., Život sv. Františka Sal., I. d.	152	—	80	—	50
„ „ „ „ „ II. „	347	—	80	—	50
Hakl B., Cesta do Říma a do Neapole	307	1	—	—	70
Dobrý J., Život bl. Klem. Hofbauera .	55	—	90	—	70
Prochdzka M. Sborník svato-Methodějský	297	—	90	—	70
Rejzek A, Sv. Josafata	354	1	—	—	80
Prochdzka M. Missie jesuitské	597	—	90	—	70
Dr. Eichler K. Poutní kniha, I. díl Poutní místa 1. část	210	—	80	—	60
„ „ „ II. „ „ „ 2. „	603	1	20	1	—
Rejzek A, Bl. Edmund Kampian	703	1	20	1	—
Kosmák V., Kukátko, IV. díl	157	1	20	1	—
Koudelka J., Život sv. Aloisia	930	1	20	1	—
Kosmák V., Kukátko, V. díl	638	1	20	1	—
Korec, Poutní kniha II. d. Modlitby a písně.	5076	1	50	1	—
Rejzek A., Bl. Anežka Česká	1646	1	20	1	—
Weinberger M., Obrazy z katol. missií .	2053	1	20	—	—
Tater, Hrudička, Janovský, Čtvero vzorů křesťanského života	2054	1	20	—	—
Valoušek F., Tři povídky	2690	1	20	—	—
Tenora Jan, Život P. Martina Středy T. J.	3193	1	50	—	—
Kolísek Leopold, Lurdy a pouť do Lurd .	9500	1	20	—	—
Mimo to je na skladě:					
„Moravan“, kalendář od roku 1864	—	—	36	—	15
„ „ „ „ 1865	—	—	36	—	15
„ „ „ „ 1868	—	—	36	—	15
„ „ „ „ 1869	—	—	36	—	15
„ „ „ „ 1870	—	—	36	—	15
„ „ „ „ 1871	—	—	36	—	15
„ „ „ „ 1872	—	—	36	—	15
Obraz svatého Vojtěcha	—	—	33	—	20
Mapa Cernégory	—	—	10	—	8
Mapa Střední Italie	—	—	20	—	5

Příjem a výdaj Dědictví sv. Cyr. a Meth.

od 1. ledna do 31. prosince 1898.

Číslo	Příjem a výdaj	Na úpisech	Na hotovosti	
		zl.	zl.	kr.
	Zbytek od roku 1897.:			
	A) Ve veřejných fondech . . .	88250	—	—
	B) Na hotovosti	—	68	68½
	Nový příjem:			
I.	Úroky	—	3760	77
II.	Vklady nových údů a splátky .	—	804	50
III.	Za prodané knihy	—	247	66
IV.	Rozličné příjmy	—	4	27
	Souhrn příjmů . . .	88250	4885	88½
	Výdaj:			
I.	Za tisk a papír	—	2668	—
II.	Honorář	—	500	-
III.	Za vazbu	—	1210	–
IV.	Daně (aequivalent popl.)	—	149	32
V.	Poštovné a povozné	—	120	68
VI.	Rozličné výdaje	—	229	–
	Souhrn výdajů . . .	—	4877	—
	Bilance:			
	Když se od příjmů	88250	4885	88½
	odpočítá vydání	—	4877	–
	zbývá koncem roku 1898. . . .	88250	8	88½

V Brně, dne 31. prosince 1898.

Vladimír Šťastný,
t. č. starosta.

Robert Šuderla,
t. č. zkoumatel účtů.

Antonín Adameo,
t. č. pokladník.

Roč. 52. „HLAS“ 1900.

časopis věnovaný zájmům našeho lidu vůbec a jednotlivých stavů zvláště, psán jest slohem řízným, srozumitelným a jasným.

»HLAS« přináší články úvodní o všech událostech sběhnuvších se na poli politickém, národním, církevním, národohospodářském a společenském, dále přehledy politické, různé zprávy, dopisy, články hospodářské, literární, bursu, trhy, loterii atd. — Části zábavné věnuje se obzvláště péče. Jmenovitě píší pod čáru oblíbení u našeho lidu proslulí spisovatelé Dostál, Veselý, Křen a m. j. — Pro velikou svou rozšířenost hodí se »HLAS« pp. obchodníkům, živnostníkům k ohlášení inserátů nejrozmanitějšího druhu. Ceny levné.

„HLAS“ vychází jako denník a týdenník.

Denník stojí poštou měsíčně 1 zl. 25 kr., ročně 15 zl., týdenník čtvrtletně 1 zl., ročně 4 zl.

Administrace „HLASU“ v Brně, v Besedním domě.

Roč. 23. „OBZOR“ 1900.

Časopis zábavně poučný.

Vychází dvakrát každého měsíce.

Předplatné celoročně s poštovní zásilkou 2 zl. přijímá administrace »OBZORU« v Brně.

Roč. 16. „DĚLNÍK“ 1900.

Orgán česko-slovanské strany křesťansko-socialní.

Vychází dvakrát za měsíc o osmi stranách a stojí v předplacení (i s poštovní zásilkou a dodáním do domu): ročně 1 zl. Jednotlivá čísla lze dostati v Brně, v Benediktinské knihtiskárně po 2 kr., mimo Brno (i s přirážkou poštovní) po 3 kr.

Ročník 7. „OBRANA PRÁCE“ 1899–1900.

Orgán

strany křesť.-socialní, věnovaný zájmům dělnictva, řemeslnictva a rolnictva.

Vychází jednou za 14 dní.

Předplatné celoročně s poštovní zásilkou 1 zl.

Redakce i admin. v Brně, Dominik. ul. č. 4.

Papežská knihtiskárna benediktinů rajhrad. v Brně vydává tyto časopisy:

HLÍDKA.

Měsíčník vědecký se zvláštním zřetelem k apologetice a filosofii. Vedou kanovník Dr. Josef Pospíšil, prof. Dr. Jakub Hodr a Dr. Pavel Vychodil. Sešity po 5 arších velké 8°. Předplatné ročně 4 zl.

Škola Božského Srdce Páně.

Měsíčník pro katol. lid, zvláště však pro bratrstva.

Celoročně i s poštovní zásilkou 1 zl. 60 kr. — Přílohy ku „Škole B. S. P.“ bývají ve zvláštním předplacení tyto:

Knihovna našeho lidu. Ročně nejméně 60 archů, předplatné jen 2 zl. ročně. — **Knihovna duchovní.** Sbírka spisů vedoucích a povzbuzujících ku zdravé zbožnosti, vychází v ročnících v předplacení za 2 zl. ročně. — **Anděl Strážný.** Časopis pro křesťanskou mládež, hojně obrázky vykrášlený, vychází mimo prázdniny měsíčně o 2 arších v barevné obálce a stojí v předplacení 80 kr ročně. Za prémii (bez doplatku) dán krásný obraz v barvotisku. — **Květy Marianské.** List měsíční ctitelů Panny Marie. Vychází měsíčně o $1^1/_2$ archu v barevné obálce a stojí v předplacení 80 kr. ročně

Václava Kosmáka Sebrané spisy.

II. Větší povídky. 1884. Str. 501. Cena 1 zl. — III. Kukátko, čili život lidský v obrazích. 1884. Sv. I. Str. 480. Cena 1 zl. — IV. Slečna Eugenie a Paní Eugenie. 1885. Str. 436. Cena 1 zl. — V. Kukátko čili Život lidský v obrazích. 1887 Sv. II. Str. 675. Cena 1 zl. 40 kr.

O pouti. Str. 48. Cena 15 kr. — Cesta ku klidu. Str. 144 Cena 30 kr. — Cesty Boží I. Myslivec Anton. 1888. Str. 84 Cena 30 kr. Zrcadlo kořalečníků. Seš. 1. 1888. Str. 39. Cena 12 kr. — Druhá várka. 1895. Str. 36. Cena 12 kr.

Kosmák Václ. Sebrané Spisy. Nové vydání!

Vychází po sešitech. Posud vyšlo 14 sešitů.

Vydání lacinější arch po 2 kr.; na lepším papíře po 4 kr.

KALENDÁŘE.

Moravan. Roku 1900. Roč 49. Uspořádal P. Kristin Lux, O. S. B. Cena 45 kr. — **Český kapesní kalendář vojenský.** Roč. III. Uspořádal J. Dumek, c. a k. nadporučík 40. pěšího pluku svob. pána Handla Mazzettiho. Cena 50 kr. —

Benediktinská knihtiskárna má hojný sklad knih, obstarává tiskopisy všeho druhu správně a levně, a také má své vlastní knihařství a hojný výběr menších i větších obrázků. — Seznam knih lze dostati zdarma a franko.

Do Jerusalema!

Nadmíru zajímavý popis cesty do Jerusalema s mnohými obrazy, uveřejňuje krásný, již ve 20.000 výtiscích rozšířený časopis (německý):

„AVE MARIA“,

redigovaný spisovatelem a kazatelem při dómu F. Pesendorferem.

Stojí ročně **92 krejcarů** a objednává se pod adressou:

Kath. Pressvereins-Druckerei

in

Urfahr-Linz,

Ober-Oesterreich.